ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R. C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
MERCREDI
1 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7535 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2946

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ » ...

●

Լեռնակուսակ հատորներ հրատարակ – ուեցան երկու Աչխարհամարտներու մա – սին։ Եթէ բոլորը միասին հաւաքուին, կրնան հաւասարիլ Եդիպտոսի բուրդ – բուն, բարձրութեամբ եւ խորութեամբ։

Եւ դեռ ամէն բան պարզուած չէ։ Պա – բերաբար կը յայտնուին զանազան զազա – նիքներ, այս կամ այն դիւանագէտին, իրագեկին կամ զաւանափոխին միջոցաւ, ցնցելով հանրային կարծիքը։

Քանի մը տարի առաջ, Մեծն Բրիտա – նիոյ աչխատաւորական վարչապետը, Էթ – լի, կը խոստովանէր թէ Գերմանիոյ ան – պայման անձնատուրութեան որոշումը ար – ուեցաւ առանց մանրամասն քննութեան։

Իր պատմութեան համաձայն, առաջար – կը ղրուած էր նախագահ Րուզվելթի կող – մէ, Քազապլանքայի մէջ (Մարոք)։

Զըրչիլ իբրեւ թէ նախապէս ընդդիմա – ցած ,յետոյ տեղի տուած է, որպէսզի ճակատ ճեղքած չըլլայ։

Այս պատմութիւնը պատմած առեն երբ Էթլիի տեսակէտը կը հարցնեն, կ'ըսէ թէ պիտի մերժէր անպայման անձնա – տրութեան առաջարկը, եթէ խնդիրը քն – նուէր խորհրդաժողովին մէջ։

Ուրեմն, ճակատագրական որոշումը արուած է անավարթ։

Անցեալ շաբթու նոր փոթորիկ մը պայ – թեցաւ, նոյն ինքն Զըրչիլի միջոցաւ։

Ցանդուդն ծերունին ճառ մը խօսելով իր ծննդեան 80ամեակին առթիւ, ճակա – տագրական գագանիք մը երեւան կը հա – նէր առանց աչ – ձախ նայելու։

Կ'ըսէր թէ երկրորդ աչխարհամարտը վերջանալու վրայ էր եւ հարիւր հազարա – ւոր զերմանական զինուորներ անձնատուր կ'ըլ – լային խաւճապահար, երբ ինք նոր ծրա – գիր մը յղացաւ։

Եւ, անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, հրամայեց բրիտանական ճակատի սպա – րապետին՝ լորտ Մոնթկոմըրիի, հաւաքել եւ պահել յանձնուած զէնքերը, որպէսզի կարենան վերազինել Գերմանները, եթէ Ռուսերը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի արեւմտեան Եւրոպա ...

Այս յայտնութիւնը ռումբի մը ազդե – ցութիւնը գործեց եւ մինչեւ այսօր ալ կը դրաղեցնէ հանրային կարծիքը։

Անշուշտ մեծ մասով դժգոհ են, նոյն իսկ Անգլիոյ մէջ։ Մանաւանդ որ յայտ – նութիւնը տեղի կ'ունենայ ձիշդ այն պա – հուն երբ քար պայթակղութեան գարձած է Գերմանիոյ վերազինման խնդիրը։

Աչխատաւորական պաչտօնաթերթերէն գատ, որ իր հրաժարումը կը պահանջէր, ծանրաբարոյ «Թայմզ»ն ալ խստօրէն քըն – նադատեց Զըրչիլը, անխոհեմութիւն վե – րագրելով անոր։

Գրաւոր հարցումներ ալ ուղղուեցան խորհրդարանին։ Եւ վարչապետը պա – տասխանեց թէ իր յուչերուն մէջ անուշ – գակի ակնարկ մը կը գտնուի այդ մասին։ Առաջին անգամ հետապիր մը ուղղած է 1943 Մայիս 9ին, ոչ թէ լորտ Մոնթկո – մըրիի, այլ զօր. Այզընհաուըրի, թելա – գրելով հաւաքել եւ ոչ թէ ոչնչացնել զերմանական զինամթերքը, «որովհետեւ կրնան պէտք ունենալ Ֆրանսայի եւ մա – նաւանդ Իտալիոյ մէջ»։

Աւելորդ է ըսել թէ ճառը բուռն պայ – ոյթ պատճառեց Ա. Միութեան մէջ։

Մոսկուայի կուսակցական պաչտօնա – թերթը, «Պրաւդա» « կեղծաւորութիւն » եւ « գաւաճանութիւն » կը վերագրէ Զըր – չիլի, «որ մասնաւոր նամակ մը ուղղելով Սթալինի, խնդրած էր յարձակողականի սկսիլ, կասեցնելու համար Գերմանիոյ նոր արչաւանքը դէպի Ատէն»։

Այսպէս, գաղանիք մը ուրիշ գաղանիքի մը ծալքերը կը բանայ եւ դիւանագիտու – թեան պատմութիւնը կը գառնայ լաբիւ – րինթոս, մէկ անկէն միւսը գլորելով մարդկութիւնը։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՃԱԿԱՏ ՃԱԿԱՏԻ ԴԷՄ

●

ԴՈՒՆՓԱԿ ԺՈՂՈՎ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՄՈԼՈԹՈՎ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԵԼ

Նոյեմբեր 29ի խորհրդաժողովին առ – թիւ, որ բացուեցաւ Բ. օր, Մոսկուայի մէջ, մասնակցութեամբ արբանեակ եր – կիրներու, Մոլոթով ճառ մը խօսելով հե – րաւորեց արեւելեան Եւրոպայի պետու – թիւնները միանալ եւ զօրացնել իրենց պնդելու ուժերը, դիմադրելու համար Արեւմուտքի հաւանական սպառնալիք – ները։ Բացատրեց թէ նկատի առնելով Փարիզի համաձայնութեանց մօտալուտ վաւերացումը, որոնց չնորհիւ արեւմտեան Գերմանիան պիտի վերազինուի, Մոսկուայի խորհրդաժողովը «պէտք է հաւաքական միջոցներ ձեռք առնէ, իր պինդ ուժերուն կազմակերպութեան եւ անոնց հրամանատարութեան մասին »։ Ապա հետեւեալ երկու առաջարկները ներ – կայացուց, յանուն Ա. Միութեան ։—

1. Բոլոր միջոցներով խափանել վերա – ծնութիւնը զերման զինապաչտութեան որ տեղի առաւ առաջին եւ երկրորդ աչխար – համարտներուն եւ ձեռնարկել զերմանա – կան հարցին կարգադրութեան, համա – ձայնութիւն մը կնքելով չորս պետու – թեանց միջեւ (Ա. Միութիւն, Մ. Նա – հանգներ, Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրան – սա), որոնց վրայ կ'ինկնայ պլհաւոր պա – տասխանատուութիւնը ապահովելու խա – ղաղութիւնը Եւրոպայի մէջ։

2. Հաւաքական ապահովութեան դրու – թիւն մը հաստատել Եւրոպայի մէջ մաս – նակցութեամբ բոլոր շահակից պետու – թեանց, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց ընկերա – յին կարգաւորքը, եւ քննել Ա. Միու – թեան ներկայ առաջարկները, ինչպէս եւ այն առաջարկները որ կրնան ըլլալ ուրիշ երկիրներու կողմէ։

Մոլոթով չեչտեց թէ իր երկու առա – ջարկները սերտօրէն կապուած են իրա – րու հետ եւ չեն վնասեր ոեւէ մէկուն շա – հերուն։

Ինչպէս պիտի կատան իրագեկ թղթա – կիցները, Մոլոթովի ճառը բացորոշ կոչ մըն է արեւելեան զինակցութիւն մը կըն – քելու պաչտօնապէս, ճակատ կազմելու համար Արեւմուտքի ծրագրած զինակցու – թեան դիմաց։

Արտաքին նախարարը նախապէս յայ – տարարած էր թէ խաղաղասէր պետու – թիւնները չեն կրնար անտեսել սա էրա – գութիւնը թէ կարգ մը երկիրներու յար – ձակողական չէջնանակները կը փոքձեն խորտակել Եւրոպայի հաւաքական ապա – հովութեան ծրագիրները։ «Դէպքերու հո – լովումը վտանգաւոր ընթացք մը առա – ցած է խաղաղութեան գատին համար, քանի որ կարգ մը կառավարութիւններ, մասնաւորապէս Մ. Նահանգները, բայց նաեւ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա — դիրք բռնած են արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման համար, գան միացնելով հակամարտ պետութեանց զինուորական խմբակցութեան։ Այս միջոցին արեւմտեան երեք պետութիւններ, աչխակցութեամբ Հիւս. Ատլանտեանի խմբակցութեան ուրիշ անդամներու, բացէ ի բաց զինակցութիւն կնքած են արեւմտեանցիներ – մանիոյ զինապաչտներուն հետ։ Շատ մը տեսակէտներով, կը կրկնուի այն քաղա – քականութիւնը զոր կը վարէին եւրոպա – կան պետութիւնները վերջին աչխարհա – մարտէն առաջ։ Ա՛յս է Փարիզի համա – ձայնութեանց իմաստը »։

Մոլոթովի յայտարարութեան համա – ձայն, արեւմտեան Եւրոպայի կառավա – րութիւնները մեծ չափով պատասխանա – տու են որ չարդիլեցին հիթլէրական նա –

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԴՈՒԲ ԱԼ ԻՄԱՑԼԲ

Ալեղատուութեան դէմ բացուած պայ – քարէն ի վեր, տեղական մամուլը կը մատնանչէ ուրիշ չարիք մը, շատ աւելի վրդովիչ։

Կը պատմէ թէ ինչպէս բարեմիտ կամ տգէտ ծնողներ գիներ, նոյնիսկ ոգելից ըմ – պելի կը խմցնեն իրենց 3–5 տարեկան զա – ւակներուն։

Այս առթիւ, պերճախօս վկայութիւն – ներ ալ կը հրատարակեն, հիմնուելով բժշկական տեղեկագիրներու վրայ։

Փարձառու բժիշկ մը, Սիւզան Սեռէն, կը պատմէ թէ՝ կարգ մը նահանգներու մէջ, Քալիֆատոս, վանատէ եւայլն, սովո – րական իրաւունք է գիներ խմցնել երեք տարեկան տղեկներու։

Հինգ – վեց տարեկան տղաք դպրոց գա – ցած ատեն միներ կէս լիտր գիներ կը տա – ներ միասին, հայրիկին եւ մայրիկին «հո – գածութեամբ»։

Եթէ ճամբան երկար է, մաս մը խմած կ'ըլլան տունէն միներ դպրոց։

Ընդհանրապէս բարեմիտ են ծնողները, բայց տգէտ։

Եթէ բժիշկը պատուիրէ ջուր խմել, պա – տասխանը պատրաստ է։

— Ի՞նչ կ'ըսէ, տոհտոր, ջուրը վնա – սակար է, մանրէները կը վխտան ջուրին մէջ...

= Թող հանիսային ջուր խմեն, բայց ոչ գինի կամ ոգելից ըմպելիներ։

Օր մը բժշկին տարեր են երեք տարեկան աղջնակ մը որ ընտիր գինի կը խմէր կէս օրին եւ իրիկունը։

— Ի՞նչ ունին, աղջիկս։

— Սոդուններ եւ օձեր կը տեսնեմ ան – կողնիս մէջ...

Ուրիշ տղեկ մը, վեց տարեկան, որ վարժուած էր «ափերիտիվ» խմելու «հան – դերձ ընտանեօք», սովորութիւն բրած էր մառանը երթալ եւ շիշ մը գինի բանա – լով խմել ուզածին պէս։ Անշուշտ ուզա – ծին չափ։

Մեր մէջ ալ, հազարաւոր հայրիկներ եւ մայրիկներ ալեղատուութեան թեկնա – ծուներ կը պատրաստեն «ի տղոյ տիոց»։ Տգիտութեամբ, չտեսութեամբ կամ ան – հոգութեամբ։

Կը մոռնան որ գինին եւ ոգելից ըմպե – լիները թոյն են անոնց համար, մինչեւ անգամ երէ կաթիլ – կաթիլ ծծեն։

Ինչպէս որ առաջին սուտը իր ետեւէն կը բերէ ուրիշ սուտեր, ոգելիցներու ա – ռաջին կաթիլներն ալ կը վերածուին բա – ժակներու, չետոյ շիշերու։

Եւ տունը կը դառնայ դժոխք։

Այն ատեն պիտի յիչէ՞ք թէ կը պարծե – նայիք, 30–40 տարի առաջ։

— Իմ տղաս այնքան հաչ է որ դեռ հինգ տարու չկար, երբ գինի կը խմէր ...

Վ.Ա.Հէ

ՊՈԼՍՈՑ ՆԵՂՈՒՑՆԵՐԸ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

«ԿԼՕՏ ԸՍՏՑՏ ԿԱՏՐԱՍՏ ՀԷՀԱԹԵ»

Ամերիկեան ճրագ նաւաբաժինն հրամա – նատարը, ծովակալ Թոմըս Քոմպս Պոլիս հասնելով հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ, ինչպէս կը գրեն թուրք թերթերը.

— Ամբողջ Միջերկրականի ապահովու – թեան եւ խաղաղութեան համար խիստ կարեւոր կէտ մըն է հաս։ Թուրքիոյ նե – դուցները ուիրապետող դիրք մը ունին եւ ոեւէ թշնամի պիտի պայ գրաւելու երբ պատերազմ մը պայթի։ Անհրաժեշտ է որ այսպիսի մնայ բարեկամ ձեռքերու մէջ։ Անհրաժեշտ է միշտ արթուն մնալ եւ ա – մէն վայրկեան պատրաստ ըլլալ այս տե – դերը պաչտպանելու։ Վստահ եմ որ հնա – րաւոր պիտի ըլլայ, թուրք զինեալ ուժե – րուն ռազմական կարողութիւնը ապա – ցուցուած ըլլալով Քորէայի մէջ։ Իմ կարծիքս սա է թէ Նեղուցներուն ապահո – վութիւնը երաչխաւորուած պէտք չէ նը – կատել։ ասոր համար պէտք է զգոյշ ըլ – լանք։ Ու երբ «մենք» կ'ըսենք, կը նշա – կենանք Թուրքիան եւ Ատլանտեան 13 եր – կիրները։

« Պատերազմի մը ընթացքին Հարաւա – յին Եւրոպայի մէջ, Թուրքիոյ մաս – նակցութեամբ տեղի ունենալիք կռիւնե – րուն ուժ պիտի տայ վեցերորդ նաւարա – ժինը, որ Ատլանտեան զինակցութեան հրամանին տակն է միչտ։ Կը վստահե – ցնեմ թէ յարձակողական հսկայ ուժ մը պիտի աւելցնէ։ Մեր ծովային տեւական ռազմափորձերուն նպատակն է այս վիթ – խարի ուժը միչտ պատրաստ պահել, ան – հրաժեչտ պարագային գործածելու հա – մար։ Մեր վեցերորդ նաւարաժինը ի վի – ճակի է հիւլէական զէնքերով զինուած յարձակողական կարողութեամբ ուժ տա – լու ցամաքային բանակին։

« Քաջօրդ չարթու երբ հետանանք Իս – թանպուլէն, քանի մը օրուան համար ա – մերիկեան դիմարկս մէկդի պիտի դնեմ, Ատլանտեան դիմարկը առնելու համար։ « Թրքական երկինք Բ.» անունով ռազ – մափորձերուն ընթացքին մասնաւորաբար թուրք օդային պաչտպանողականը նկատի պիտի առնուի։ Վստահ եմ թէ ամէնքս ալ պիտի օգտուինք հաւաքական ռազմափոր – ձերէն։

ԻԶՄԻՐ.— Ամերիկեան ճրագ նաւաբաժնի հրամանատար Ծով. Պարքէթ մամուլի ա – ռաւիս մը սարքեց։ Լրագրողները հար – ցուցին թէ պատերազմի մը պարագային ճրագ նաւաբաժինը Նեղուցներէն անցնելով պիտի մասնակցի՞ Սեւ Ծովու գործողու – թեանց։ Ծովակալը հետեւեալ պատաս – խանը տուաւ .

— Ամերիկեան նաւաբաժինը ի հարկին պիտի անցնի Սեւ Ծով եւ պատերազմի մը ընթացքին պէտք եղած տեղը պիտի գտնուի ։

.....

ԶԸՐՉԻԼԻ ծննդեան 80ամեակը տօնուե – ցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Աչխար – հի ամէն կողմերէն չնորհաւորական հե – ռագիրներ եւ ուղերձներ կը հասնին Լոն – տոն։ Զըրչիլ ինք պիտի մարէ 80 մոմերը հսկայական կարկանդակի մը վրայ։

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԶՈՐՔԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս գրած էինք, արեւմտեան երեք զաչնակիցները Բ. օր յանձնեցին իրենց պատասխանը, որով կը մերժեն մասնակ – ցիլ Նոյեմբեր 29ի խորհրդաժողովին։ Այս առթիւ կարգ մը պայմաններ կ'առաջար – կեն, վիճելի խնդիրները լուծելու եւ խա – ղաղութիւնը ապահովելու համար։ Ահա – սիկ այդ պայմանները.—

1. Համաձայնիլ Աւստրիոյ հաչտու – թեան դաչնագիրը առարկելու համար.

2.— Խորհրդային կառավարութիւնը պէտք է լուսաբանէ իր դիրքը Գերմանիոյ ազատ ընտրութեանց մասին, որ առաջին հանդրուանը կը կազմեն այդ երկրներուն մասերուն միացման համար։ 3.— կար – ծիքի փոխանակութիւններ կատարել, դիւանագիտական ճամբով, եւրոպական այն բոլոր խնդիրներու մասին որոնք կը – նան քննութեան յառաջիկային, Զորսերու ժողով մը դումարելով, (մասնաւորապէս հաւաքական ապահովութեան վերաբեր – եալ խնդիրներ)։ 4.— Զորս պետութեանց արտաքին նախարարներու խորհրդաժո – ղով մը դումարել, երբ ելքի մը յանգելու պատեհութիւններ երեւան, Փարիզի հա – մաձայնութեանց վաւերացումէն ետք։ 5.— Եթէ պայմանները նպաստաւոր երե – ւան, աւելի լայն խորհրդաժողով մը դու – մարել մասնակցութեամբ եւրոպական պետութեանց եւ ուրիշ չահակից երկիր – ներու , քննելու համար հաւաքական ա – պահովութեան միւս կէտերը ։

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆՏԵԱՆ

(1830 – 1866)

●

ԹԵՐ ՈՒ ԴԻՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

« Սովետ. Գրականութիւն եւ Արուեստ» ամսաթերթի խմբագրութիւնը իր 1953 Յունուարի եւ 1954 Ապրիլի թիւերուն մէջ կը քննէ սա խնդիրը.— Միք. Նալբանտեան կը վերաբերի իր ժամանակի, 1860ական թուականներու ազգային – ազատական հոսանքին, Սա. Նազարեանի, Ռ. Պատկանեանի եւ ուրիշ գործիչներու ուղղութեան:

Տարի մը առաք, նոյն ամսագիրը, այս անգամ «Ամենայն պայքար բուրժուական – նացիոնալիզմի եւ նացիոնալ – ինիվիլիզմի ոչխարհիկ գաղափարախօսութեան դէմ» նոյնպէս խմբագրութեան կողմէ գրուած, կը պախարակէ քաղքենի ազգայնականութեան ջատագովները, ո – րոնք սքողուած կերպով պաշտպան են կանգնած ազգայնական գաղափարախօսութեան ,միւս կողմէ կը պախարակէ նացիոնալ նիհիլիզմի գաղափարախօսները, որոնք ամէն ազգային ուրոյնութեան ժխտումը կը մերժեն ու արժէք կը մերժեն ու կը ջնջեն :

Գիտենք որ Ա. Միկոյեանի Հայաստան այցելութենէն եւ խօսած ճառէն վերջ ազգայնական արժէքները առ ոչինչ գրելու՝ տեսութիւնը տեղի տուած է, եւ Ե. Զարեանցը վերահաստատուած իր արժանի տեղը:

Միք. Նալբանտեան մէկն է վաթսունական Թուականներու այն գործիչներէն ո – րու մասին ամէնէն աւելի խօսած են պրա – գէտներն ու հանրային գործիչները :

Ո՞վ է Միք. Նալբանտեան :

Ծնած 1830ին, Նոր Նախիջեւանի մէջ , ու մեռած 36 տարեկան, մեծ դէմք մըն է Ժ.Թ. դարու վերազարթումի ջատագովին մէջ: Իր նախնական ուսումը ստացած է Գարբ. Պատկանեանէ, հայրը Ռափայէլ Պատկանեանի (Գամառ – Քաթիպա) :Ինք – նազարդացումով եւ Հնդկաստանէն մին – չեւ Եւրոպա կատարած ուղեւորութիւն – ներով հարստացուցած է իր մտային պա – շարը:

1848ին, 18 տարեկան, կը կարգուի քարտուղար Պեսարապիոյ թեմին, յետոյ Նախիջեւանի եկեղեցիին: 1853ին Մոս – կուայի Լազարեան ճեմարանին հայ լեզ – ուի ուսուցիչը կը դառնայ — մէկ տարի միայն , ու ժամանակ մըն ալ բժշկութիւն կ'ուսանի ի Ս. Պետերբուրգ :

1858ին կը բարեկամանայ Սա. Նազար – եանի հետ եւ կ'աշխատակցի «Հիւսիսա – փայլի» ուր լոյս կը տեսնէն իր բանաս – տեղծութիւնները եւ յօդուածները :

1860ին Նախիջեւանի հայ գաղութի կողմէ կ'ուղեւորուի Հնդկաստան, Կալկաթա, իր քաղաքի Հայութեան ի նպաստ եղած կտակ մը կորուսած փրկելու համար: Ճանդելով կը վերադառնայ Նախիջեւան, Եւրոպային անցնելով: 1862ին կը բան – տարկուի նոյն յանցանքով թէ՝ յարաբե – րութիւններ մշակած էր ռուս յեղափո – խականներու հետ, (Ալեքսանդր Իվանով Հերցէնի հետ, 1812 – 1870, ռուս յեղա – փոխական եւ գրող, որ կը հրատարակէր «Զանգ» կամ «Հնչակ» ամսագիրը) :

Միք. Նալբանտեան երեք տարի բան – տարկուելէ ետք, կ'արձակուի: Հիւան – դացած էր եւ կը մեռնի 1866ին: Կը թաղ – ուի Նոր Նախիջեւանի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ գաւիթը:

×

Իր գործունէութիւնը եւ գրական – թիւնը ուժեղ հետքեր են ձգած արեւելա – հայ եւ արեւմտահայ մտքին եւ ազգային դիմակերպութեանց վրայ: 1851ին « Արա – րատ » չարաթաթերթի մէջ հրատարակած է գրական եւ աշխարհաբար ոտանաւոր – ներ, որոնցմէ յիշենք «Արկածք Աղամայ » ոտանաւորը (գրական) :

Բայց « Հիւսիսափայլի » մէջ էր որ Միք. Նալբանտեան սկսաւ ժողովուրդի լայն խաւերէն ճանչցուիլ իր յօդուածներով

որքան չատ ծալքեր ունենայ, մարդ այնքան խելացի կ'ըլլայ:

Աւե՞ր հիմա, խելօք Դաւիթ, կ'ըսեմ ես ինծի, գիրքերովդ կը կարծէիր Փարիզ – Արթիւրը դրաւած ըլլալ:

Ճաշօրդ օրուան համար կ'որոշէ ուսուցչական ժողով ընել, եւ անմիջապէս լուր կը ղրկենք շրջանի ուսուցիչներուն:

Ութ ուսուցիչներ կուգան շրջաններէն, բոլորն ալ, առանց բացառութեան գիւղական երիտասարդներ են, որ գաղթելէն առաջ, խաղաղ շրջանին իրենց երկիրը, վանքի մը կամ դպրոցի մը մէջ բաւական ուսում առած, այստեղ կ'ուզեն օգտակար ըլլալ իրենց համագիւղացիներուն: Մեր այս դպրոցները քառամեայ ծրագրով են: Ուսուցիչին բարձր ուսում ունենալը անհրաժեշտ չէ այստեղ, այլ գիտցածը գիւրութեամբ սորվեցնելու կերպը: Այդ ալ այս ժողովներն ու գիրքերն են որ պիտի ընեն:

Չորս ուսուցիչներ դաս պիտի ընեն այս ժողովին, մէկը պիտի ընէ Օ տարին դասը, երկրորդը՝ Ս–ին, երրորդը՝ երրորդ տարի «Լուսաբեր»էն դաս մը, իսկ չորրորդ մէ թուաբանութիւն: Այս վերջինը ինծի ինկաւ եւ ես զոհ եղայ: Տեսուչին փոքր եւ հմուտ գիւղավարութեամբ չատ հետաքրքրական եւ օգտակար ձեւով անցաւ ամէն բան, զոհ թողլով թէ տեսուչը եւ թէ ուսուցիչները:

Բուական ուշ, նման երկրորդ ժողով մըն ալ ունեցանք շրջանային տեսուչ Պ. Ղամալեանի հետ:

Աշակերտներուն եւ անոնց ծնողներուն հետ մեր յարաբերութիւնները, կարելի է ըսել, սիրալիր են: Երկու աշակերտներ, տարիքով մեծերէն, թուաբանութեան մէջ չատ անյաջող են: Շատ համբերութեամբ եւ յարատեւութեամբ կ'աշխատիմ միւսներուն հետ քալեցնել, բայց չեմ յաջողիր: Վերջապէս, դասերէն դուրս, մէկ ժամ եւ աւելի կը զբաղիմ իրենց հետ: Երկու աշակերտ ալ տեղացիներէն կան եւ գիր, նոյն վիճակին մէջ: Ուսուցիչը՝ Պ. Գեվուշ կ'առաջարկէ որ, միւսներուն հետ անոնցմով ալ զբաղիմ, եւ որովհետեւ բաղաձայն ըլլալուս համար մեր տղոց երկի գասը գրեթէ գանց ըրած էի, փոխարէն Տիկին Աշխէնը այդ գասով պիտի զբաղի մերիններուն հետ: Այդպէս ալ ըրինք:

Տօնական օր մը, գպրոցական այս երկու աշակերտները կը մտնեն սենեակս եւ ուզը չնորհաւորելէ վերջ, անոնցմէ մէկը, առանձնակ քալելու ձեւով, մէջքէն կը քաշէ ... դինիի չիշ մը եւ կը տնկէ սեղանիս վրայ եւ չորս հինդ հատ սպիտակ լուացած հաց, միւսը ծրար մը, որուն մէջ մաք–րուած հաւ մը եւ հաւկիթներ: Կը նեղուիմ, կը բողոքեմ, կ'ուզեմ որ վերցնեն, բայց անօգուտ: — Բայց պարոն, ասիկա սովորութիւն է, կ'ըսեն: Թէեւ երկար ատեն է մոռցած էինք, խեղճ էինք, բայց հիմա, փառք Աստուծոյ... եւայլն: Այս ճառի ընթացքին վերադարձած էի մանկութեանս օրերուն: Ես ալ չէի՞ տարած Գօղոս վարժապետին: Այս երդանքիս մէջ, տղաքը բարեւելով ,ծրարները ձգեցին գացին:

Գոյքերս փոխադրած եմ Պ. Վահան Սարգէյի բնակարանը, միասին կ'ապրինք, այդ օրերուն եղբայրը՝ Լեւոնն ալ եկած է քիչ մըառաջ եղբօրը մօտ անցընելու համար: Թէրլէմէզեան Պ. Յովհան – նէս, որ մօտիկ գիւղի մը մէկը որբանոցի մը մատակարարն է, դրեթէ ամէն օր մեզի հետ է, այսպէս, ընկերական լաւ շրջանակի մը մէջ, ժամանակնիս չատ լաւ կ'անցնի:

Եւ ահա, փետրուարի մէջ օր մը, կը պատի անակնկալ լուրը.— Գեղափոխութիւն Ռուսաստանի մէջ, կառավարութիւնը փոխուած եւայլն: Գիւղական այս պիսի անկիւնի մը մէջ գիրքերը քիչ մը ուշ կը պարզուին, ամէն մարդ քիչ մը վերապահ է քանի մը օր ,բայց եկած թերթերը չուտով կը փոխեն այս վիճակը:

Քանի մը չաբաթ վերջ, Տէլի Ղազարը եկաւ գործի մը համար: Այս առիթս ես – գացիները տեսան որ Պ. Ղազարին հետ նախաճաշօթներ ենք եւ այդ քանի մը օրը գրեթէ միչտ իրարու հետ, բոլորովին փոխուեցաւ իրենց վերաբերումը ինծի հետ, երեւի խորհելով որ գեղափոխական մարդու հետ տեսնուողը գեղափոխական կ'ըլլայ: Տէլի Ղազարը երթալէն քանի մը օր վերջ, տեղացիներէն ծանօթներ, հա – դիրէն լրագիրով կուգան մօտս եւ կ'ըսեն. — Վարժապետ, կը տեսնէ՞ք բոլոր քա – ղաքին չատ ծալքեր ունենայ, մարդ այնքան խելացի կ'ըլլայ:

Աւե՞ր հիմա, խելօք Դաւիթ, կ'ըսեմ ես ինծի, գիրքերովդ կը կարծէիր Փարիզ – Արթիւրը դրաւած ըլլալ:

Ճաշօրդ օրուան համար կ'որոշէ ուսուցչական ժողով ընել, եւ անմիջապէս լուր կը ղրկենք շրջանի ուսուցիչներուն:

Ութ ուսուցիչներ կուգան շրջաններէն, բոլորն ալ, առանց բացառութեան գիւղական երիտասարդներ են, որ գաղթելէն առաջ, խաղաղ շրջանին իրենց երկիրը, վանքի մը կամ դպրոցի մը մէջ բաւական ուսում առած, այստեղ կ'ուզեն օգտակար ըլլալ իրենց համագիւղացիներուն: Մեր այս դպրոցները քառամեայ ծրագրով են: Ուսուցիչին բարձր ուսում ունենալը անհրաժեշտ չէ այստեղ, այլ գիտցածը գիւրութեամբ սորվեցնելու կերպը: Այդ ալ այս ժողովներն ու գիրքերն են որ պիտի ընեն:

Չորս ուսուցիչներ դաս պիտի ընեն այս ժողովին, մէկը պիտի ընէ Օ տարին դասը, երկրորդը՝ Ս–ին, երրորդը՝ երրորդ տարի «Լուսաբեր»էն դաս մը, իսկ չորրորդ մէ թուաբանութիւն: Այս վերջինը ինծի ինկաւ եւ ես զոհ եղայ: Տեսուչին փոքր եւ հմուտ գիւղավարութեամբ չատ հետաքրքրական եւ օգտակար ձեւով անցաւ ամէն բան, զոհ թողլով թէ տեսուչը եւ թէ ուսուցիչները:

Բուական ուշ, նման երկրորդ ժողով մըն ալ ունեցանք շրջանային տեսուչ Պ. Ղամալեանի հետ:

Աշակերտներուն եւ անոնց ծնողներուն հետ մեր յարաբերութիւնները, կարելի է ըսել, սիրալիր են: Երկու աշակերտներ, տարիքով մեծերէն, թուաբանութեան մէջ չատ անյաջող են: Շատ համբերութեամբ եւ յարատեւութեամբ կ'աշխատիմ միւսներուն հետ քալեցնել, բայց չեմ յաջողիր: Վերջապէս, դասերէն դուրս, մէկ ժամ եւ աւելի կը զբաղիմ իրենց հետ: Երկու աշակերտ ալ տեղացիներէն կան եւ գիր, նոյն վիճակին մէջ: Ուսուցիչը՝ Պ. Գեվուշ կ'առաջարկէ որ, միւսներուն հետ անոնցմով ալ զբաղիմ, եւ որովհետեւ բաղաձայն ըլլալուս համար մեր տղոց երկի գասը գրեթէ գանց ըրած էի, փոխարէն Տիկին Աշխէնը այդ գասով պիտի զբաղի մերիններուն հետ: Այդպէս ալ ըրինք:

Տօնական օր մը, գպրոցական այս երկու աշակերտները կը մտնեն սենեակս եւ ուզը չնորհաւորելէ վերջ, անոնցմէ մէկը, առանձնակ քալելու ձեւով, մէջքէն կը քաշէ ... դինիի չիշ մը եւ կը տնկէ սեղանիս վրայ եւ չորս հինդ հատ սպիտակ լուացած հաց, միւսը ծրար մը, որուն մէջ մաքրուած հաւ մը եւ հաւկիթներ: Կը նեղուիմ, կը բողոքեմ, կ'ուզեմ որ վերցնեն, բայց անօգուտ: — Բայց պարոն, ասիկա սովորութիւն է, կ'ըսեն: Թէեւ երկար ատեն է մոռցած էինք, խեղճ էինք, բայց հիմա, փառք Աստուծոյ... եւայլն: Այս ճառի ընթացքին վերադարձած էի մանկութեանս օրերուն: Ես ալ չէի՞ տարած Գօղոս վարժապետին: Այս երդանքիս մէջ, տղաքը բարեւելով ,ծրարները ձգեցին գացին:

Գոյքերս փոխադրած եմ Պ. Վահան Սարգէյի բնակարանը, միասին կ'ապրինք, այդ օրերուն եղբայրը՝ Լեւոնն ալ եկած է քիչ մըառաջ եղբօրը մօտ անցընելու համար: Թէրլէմէզեան Պ. Յովհաննէս, որ մօտիկ գիւղի մը մէկը որբանոցի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ Ն. ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ ՔՍԱՆՉԻՆԳԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

★

Համազգային Մշակութային Ընկերութեան եւ Նշան Փալանճեան Ձեմարանին քսանըհինգամեայ յոբելեանը Փարիզի մէջ եւս պիտի տօնուի հանդիսաւորապէս:

Կազմուած է արդէն յոբելենական կեդրոնական մը ծանօթ մտաւորական – ներէ, ազգայիններէ եւ առեւտրականներ – էն, նախագահութեամբ Եւրոպայի կաթողիկոսական պատուիրակ եւ Փարիզի առաջնորդ Տէր Սեբովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի:

Գործադիր մարմին մը առեղծուած – ձեամբ ծանօթ ազգային Պ. Վահէ Ծրէնկեանի, արդէն գործի ձեռնարկած է յոբելենական այդ հանդիսութիւնը կատարելու համար արժանավայել չուքով, պրակեան եւ գեղարուեստական յայտադրութեամբ:

Այս առթիւ պարտք կը դգանք ամփոփ գծերու մէջ ներկայացնել Համազգայինի եւ Ձեմարանին 25 տարուան գործունէութիւնը:

Մշակութային այս Միութիւնը Գահիրէի մէջ կազմուեցաւ 1928 Մայիս 28ին, իրրեւ հիմնադիր ունենալով մտաւորական գործիչներ՝ Լ. Շանթ եւ Ն. Աղբալեան ,հանրային վաստակաւոր գործիչներ՝ Համօ Օհանջանեան եւ Գասպար Խիճեկեան, Վ. Նաւասարդեան, Ստեփան Ենսայեան, Միհրան Խաչատուրեան, Սարգիս Մալխասեան, Սեդրակ Պալըգճեան եւ Յակոբ Պալըգճեան:

Իրենց հիմնական նպատակն էր հայկական ջահը վառ պահել գաղութին մէջ, նոր մտաւորականութիւն մը հասցնել ինչպէս նաեւ ուսուցիչներ ու հանրային գործիչներ՝ հայ հոգիով:

Առանց նիւթական հատատաուն միջոցներ ունենալու, հիմնադիրները գործի ձեռնարկեցին խոր հաւատքով: Առաջին գրամագլուխն էր իրենց իսկ նուիրած 825 Լ. ոսկին:

Տարի մը հոգ Համազգայինը Պէյրութի մէջ կը բանար Հայ Ձեմարանը, Ֆրանսական լիսէներու համահաւասար ծրագրով:

Ձեմարանը ամբողջ 18 տարի կանգուն մնաց եւ յարատեւօրէն զարգացաւ վարձու չէնքերու մէջ, չնորհիւ հանրային նպատաններու եւ ուսուցչական կազմին գոհողութեան:

1947ին հանգուցեալ Նշան Փալանճեանի քոյրերը քան հազար անգլ. ոսկի նուիրեցին: Այս գումարը ծառայեց իրրեւ կանխավճար, սեփական չէնք մը դնելու: Հանգուցեալին անունով ալ հաստատուեցաւ – Թիւնը կոչուեցաւ «Նշան Փալանճեան Ձեմարան»:

Անցնող 25 տարիներու ընթացքին Համազգայինը եւ Ձեմարանը ունեցաւ կը – թական եւ հրատարակչական լայն գործունէութիւն մը: Այսպէս՝ Ձեմարանը մինչեւ հիմա տուած է 155 ընթացաւարտներ, որոնցմէ քառասունը ուսուցիչներ են ազգային վարժարաններու մէջ, մնացեալները՝ ազատ ասպարէզի մասնագէտներ — բժիշկ, ատամնաբոյժ, երկրաչափ, դեղագործ, իրաւաբան,— առեւտրականներ, պաշտօնեաներ, դրագէտներ ու խմբագիրներ:

Շրջանաւարտները տասը տարիէ ի վեր կանոնաւոր կերպով կը հրատարակեն գրական պարբերաթերթ մը՝ «Ակօս»:

Ձեմարանին մէջ սկիզբէն մինչեւ այսօր հայեցի կրթութիւն ստացած են աւելի քան 1200 աշակերտներ:

Ձեմարանը ոչինչով սկսած, այսօր տէր է մօտ մէկ միլիոն լիր. ոսկիի (125 մի – լիոն ֆրանք) արժէքով տոհմ եւ չէնքերու: Ունի մատենադարան մը՝ մօտ 9000 հատոր արժէքաւոր գիրքերով, քիմիական եւ բնաբանական արդիական աշխատանոցներ եւ տպարան մը, որ հակառակ իր համեստ վիճակին, չարունակ դասագիրքեր, գրական եւ մանկական–պատանեկան գիրքեր կը հրատարակէ:

Համազգայինը իր գործունէութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ (հրատարակչական դասախօսութիւններ, գրական սուէյիսներ եւ դասավարութիւններ, յիշատակի երեկոներ եւ թատրոն) հայկ. մշակոյթի բարձրացումն ու պահպանումը նկատած է ամէն բանէ վեր, կանգ չառնելով որեւէ զոհողութեան առջեւ:

Բոլոր այս յաջողութիւնները կը պարտին գոհաբերող եւ կրթասէր մեր ժողովուրդին, որ միչտ կը նպաստէ ամէն հանրօգուտ ձեռնարկի:

1948ին Լ. Շանթ Ամերիկայի մէջ ձեռք բերաւ 127·000 տոլարի պատկառելի գումար մը: Հայ Օգն. Միութիւնը իր տարեկան 5000 եւ Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը 10·000 տոլարով մեծապէս նպաստած են հաստատութեան, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ Հայր. Միութիւններ եւ անհատ բարերարներ սաներ պահած են Ձեմարանին մէջ:

Ահաւասիկ, ամփոփ գիծերով, Համազգայինին եւ Նշան Փալանճեան Ձեմարանին քսանհինգ ամեայ գործունէութեան պատկերը:

Վստահ ենք որ Փարիզի յոբելենական հանդիսութիւնը եւս ջերմապէս պիտի ընդառաջուի գաղութին կողմէ, ապահովելով անոր բարոյական եւ նիւթական քալերութիւնը:

ԴԻՒԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Փարիզ, 26 Նոյ. 1954

Բ. Գ.— Նուտով պիտի ծանուցանուին նաեւ կեդր. Յանձնախումբին եւ Գործադիր մարմնի կազմը, հանդէսին թուականը եւ վայրը:

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

ՓԱՅԼՈՒՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Նոյ. (Ցառաջ).— Այսօր, հինգշաբթի, տեղի ունեցաւ երաժշտագէտ Արամ Խաչատուրեանի առաջին նուագահանդէսը, Ալպըրթ Հոլի մէջ անսահմանութեամբ եւ խանգավառութեամբ: Հաղարաւոր ժողովուրդ կարգի կը սպասէր տոմսակ ճարելու համար: Սրահին ընդհանուր անօրէնին վկայութեամբ հաղուագիպ է այսքան խճողում Լոնտոնի պատմութեան մէջ: Երբ հայ երաժշտագէտը երեւցաւ բեմին վրայ, հազարաւոր հանդիսականները սկսան ուժգնօրէն ծափահարել: Նուագախումբին առաջին ջութակահարն էր մեր տագնապաւոր հայրենակիցը Մ. Բարիկեան: Երբ նուագահանդէսը վերջացաւ, ծափերը վերսկսան:

Ճիշդ այդ միջոցին Խաչատրեան Մ. Բարիկեանին ձեռքը կը սեղմէր: Օհ, ինչ պարծանք է երբ կը տեսնես որ օտարներ կը փառաբանեն փոքր ժողովուրդի մը զաւակները:

Խաչատրեան սակաւախօս կտոր մըեւս նուագել, յայտարարէն դուրս: Ներկայ էին նաեւ բուական թիւով հայ ուսանողներ ,որոնք հայերէն «Մատաղ ըլլամ քեզ, Խաչատուրեան», կ'աղաղակէին:

Ես ալ խորապէս յուզուած, որոշեցի բեմին եւեւր երթալ եւ անձամբ տեսնել արուեստագէտը: Պ. Ա. Սաֆրաստեան որ քովս էր, « խե՞նթ ես», բսաւ, բայց մոլեռնան մէջ պիտի ճղմուիս»:

Հակառակ ամէն արգելքի, երեք վայրկեան չանցած Ա. Խաչատրեանը շրջապատող սակաւաթիւ բախտաւորներէն մէկն ալ ես եղայ:

« Հրա՞չք է թէ իրականութիւն, Պ. Խաչատրեան, բսի: Ձեզի պէս տաղանդաւոր դաւակ մը ծնող ժողովուրդը պէտք չէ որ մեռնի: «Շնորհակալ եմ, բսաւ, արցունքները սրբելով: Ո՛չ ոչ, չենք մեռնի, անհոգ եղիր»: Եւ հայերէն տատերով տատրպեց յայտարարին տակ: «Ի՛նչ գէշ ղեկիկ ձեռագիր ունիք», բսի := Այո հայերէն գիտեմ, չատ եմ սիրում, մանաւանդ «Ա. Ի. տաղերը»:

Այդ միջոցին Պ. Բարիկեան ծանօթացուց երգչուհի Օր. Այտա Մանուիկեանը, որ խնդրեց Խաչատրեանէն իրեն տալ իր հեղինակած եւ ձայնագրած երգերէն քանի մը հատ:

Այս առթիւ բսի թէ գաղութը կ'ուզէ ընդունելութիւն մը տալ իրեն:

— Դժբախտաբար բոլոր ժամերս զբաղուած են: Եթէ Հայեր փափաքում են դիտել Դեկտեմբեր 5ին կիրակի կէսօրէ վերջ, կրկին նուագահանդէս մը պիտի տամ այս անգամ հայկական եղանակներով, թող գան եւ տեսնեն զիս:

Բուական ժամանակ անգամ էր: Ձեր բերմով դուրս ելանք: Սրահին դրան առջեւ բազմութիւնը կր սպասէր, ամէն մէկը յայտագիր մը բռնած, տատրպել տալու համար: ՅՈՎՀ. Կ. ՉԱԼԸՊԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՕՒՇԵՐԷՍ

●

Այս խօսքերով կը քաշէ կեռ դաշոյնը եւ կը դաշունահարէ իր վրայ յարձակող վիթխարի գամբռը: Կենդանիներն անպատմելի ահ ու սոսկումով կը մահուան տագնապը: Ցեւնկով իրենց ցեղակիցի իյնալը, այդ կատաղած գազանները, անմիջապէս պոչերնին եւեւ ոտքերի մէջ առած, կծիկը դնում են:

Զուլումաթ ապառում է այդ յարձակումից եւ մանում դիւղ: Գիւղի ծուռ ու մուռ փողոցներէն անցնելով՝ հասնում է պիւղի խարխափ Ալայի տունը եւ ձայն տալիս տանիքից:

Ալան անմիջապէս վեր է կենում եւ դուրս բաց անում: Մինչ այդ Զուլումաթ տանիքից վար է իջնում եւ ներս մտնում:

« Բարով, հազար բարով, վերր իմ աչքին, վերր իմ դլխին: Տո՞ր է պարոնը, տարերի աներեւոյթ ոդին: Կարօտացել եմ ձեզ: Լսեցի Ձալանի քաջութիւնների մասին Թուխի մէջ: Այն օրից մինչեւ այսօր չեմ տեսել դինքը»:

Ալան, բնականէն մի քիչ չառախօս էր: Իսկ հիմա իր պաչտօնի բերումով սկսել էր աւելի չատ խօսել: Իսկ Զուլումաթը՝ անհամբեր, վառվռուն երիտասարդ, բոլորովին սակաւախօս:

«Էր, Ալա, երր պարոնը տեսնաս, այն ատեն քո ճառը ասա: Հիմա ես լսելու տրամադիր չեմ: Լսիր, ճժերը, դիւղի ներքեւ ջրաղացի մօտ սպասում են պարոնի հետ, քո կարդադրութեան:Քանի չէ լուացել, անելիքդ չուտ արա»:

«Օ, ուրեմն, խումբը կ'ուզէ հո՞ս ցերեկել: Երկկ Սէր Գոմխէրը հոս եկաւ, բաւական նեղութիւններ տուաւ մեզ: Լաւ էր որ խումբը այս կողմերն է անցել: Ի հարկէ, ուէ տեղեկութիւն չիմացաւ մեզանից: Եւ ասաց՝ գնում է Ախբրեւ եւ պիտի վերադառնայ կրկին: Նա այսօր հոս կը լինի: Մի քիչ վտանգաւոր է հոս: Աւելի լաւ է ձեզ պահել դիւղից դուրս»:

«Լաւ, լաւ, նա վաղը հոս չի դար»:

«Ինչէ՞ն գիտես»:

«Ես չատ լաւ գիտեմ»:

Ալան, որ զուրպէթ տեսած էր եւ որի չան նման հատատութիւն ունէր, ասում է:

«Վայ եթէ անոր եւ ընկերների գլուխը ազեցիք»:

«Ալա, ես այդպէս գրաբար լեզուից չեմ հասկնար: Շուտ ըրէ, լուացար»:

«Հա, քո գուրպան, մէկ կողմէն կը խօսիմ, միւս կողմէն ես իմ ծրագիրները կը պատրաստեմ»:

«Հա ,բայց չրսիր թէ քանի տղայ են»:

« 16 տղայ, մէկ էլ պարոնը, մէկ էլ ես»:

«Տնաչէն, ասա 18 հոգի ենք»:

« Ինչո՞ւ ասեմ, գուռ հաչիւ արա» :

×

Ցերեկին, ժամը 1ին լուր են բերում Սերոբին, որ մատնուած են եւ որ կառավարութեան կողմից, մի գումարտակ զինուոր, թնդանօթով միասին Բաղէշից դուրս է եկած եւ չուտով պիտի պաչարէ գիւղը:

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

խաբկանքով, մանաւորապէս մեր ժխլով գործակից Ա. Մխիթեան, (բոլոր պետութեանց հաւաքական ճիպերով) :

Մոլոթովի ճառէն առաջ, խորհրդաժողովին մասնակցող պատուիրակութիւնները, ինչպէս եւ Լաթվիա, Լիթուանիա, Խրձոնիա, Ուկրայնա եւ Սպիտակ Ռուսիա որոշեր էին գործել առանց այն պետութեանց որոնք մերժեր էին խորհրդաժողովին հրաւէրը: Այդ առթիւ մշակուած բանաձեւը քուէարկուեցաւ միաձայնութեամբ: «Անոնք որ կ'ուզեն միայնակ մնալ կրնան դիմել յառաջիկային »:

Ժողովին նախագահութիւնը կարգով պիտի վարեն մասնակցող պատուիրակութեանց պետերը: Մոլոթովէն վերջ խօսեցաւ Լեհաստանի վարչապետը, պարզելով Գերմանիոյ վերազինման չարիքները :

Խորհրդաժողովը դռնփակ ըլլալով, անոր տպագրած մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Մոսկուայի մամուլի վերատեսուչը :

Մոլոթով այս առթիւ ալ պնդեց թէ « Փարիզի համաձայնութիւնները վտանգաւոր քայլ մըն են դէպի նոր պատերազմի մը պատրաստութիւնը: Ահա թէ ինչու ս յատեղ հաւաքուած պատուիրակութիւն – ները պէտք է մասնաւոր արթնութեամբ մուտծեն եւ գործնական միջոցներ գտնեն իրենց ապահովութեան համար: Եւրոպայի միւս կառավարութիւնները եւ ուրիշ – ներ ալ պէտք է ըմբռնեն այս պարագան : Մինչ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը կը պատրաստուի, Եւրոպայի խաղաղասէր պետութիւնները չեն կրնար դադնալ այն միջոցներով որոնք ձեռք առնուած են այժմ, իրենց պաշտպանութիւնը ապահովելու համար: Այս խնդիրը կը վերաբերի ոչ միայն այն պետութեանց որ կը մասնակցին խորհրդաժողովին, այլ եւ այն միւս պետութեանց որոնք չեն ուզեր օգնել նոր պատերազմի մը պատասխանատուութեան Եւրոպայի մէջ»:

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻԱ եւս պաշտօնապէս մերժեց մասնակցիլ Մոսկուայի խորհրդաժողովին, պատճառ ցուցնելով թէ Ռուսիա Ռումանիոյ վերաբերեալ իր տեսակէտը կանխապէս յայտնած է եղեր: Ասոր վրայ Մոսկուա ալ ոչ մէկ կերպով կ'ուզէ Իտալիան ներկայ գտնուիլ խորհրդաժողովին:

ՀՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահը, Թիթօ, ճամբայ ելաւ դէպի Հնդկաստան, ուր պիտի մնայ երկու ամիս: Կը հաւատան թէ պիտի փորձէ երթորդ անկախ ուժ մը ստեղծել, Եւրոպայի երկու հակամարտ խմբակցութեանց միջեւ :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ պաշտօնական նախագահին տեղ յաջորդ մը պիտի չընտրուի, համաձայն վարչապետին յայտարարութեան : Զօր. Նեկիպ հանդստեան կոչուելով, 250 ոսկի ամսաթոշակ պիտի առնայ :

ՀԱՐԻՒՐ ՖՐԱՆՔՆՈՅ նիքէյէ դրամները չրջաբերութեան պիտի հանուին Բ. օր, աստիճանաբար բռնելով ներկայ թղթադրամներուն տեղը :

ԱԼՀԱՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ վերաքննութեան օրինագիծը երէկ պիտի վաւերացուէր Ազգ. ժողովին կողմէ: Անհրաժեշտ է 2/3ի մեծամասնութիւն մը, այլապէս հարկ պիտի ըլլայ հանրաքուէ կատարել :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ խոր – հուրդը երէկ ժողով գումարեց Գահիրէի մէջ: Օրակարգին վրայ կան բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ: Բանաձեւ մը կը պահանջէ ուժ տալ Հիւս. Ափրիկէի երկիրներուն անկախութեան չարժումին, պայքարելով Ֆրանսայի դէմ :

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻ ցոյց մը սարքեցին Դամասկոսի մէջ, բողոքելով Ազգաժողովին 1947ի որոշման դէմ որ երկու մասի կը բաժնէ Պաղեստինը :

ԿԱԹՈՆ ՏՈՄԻՆԻՉԻ մահապարտներու խցիկը փոխադրուեցաւ : Կը սպառնայ չոնդալից յայտնութիւններ կատարել, սպասելով վերաքննիչ առեանի վճիռին :

ՉԻՆԱՍՏԱՆ մերժեց Մ. Նահանգներուն բողոքադիրը՝ 13 ամերիկացի օդաչուներու բանտարկութեան մասին :

ԱԼԺԵՐԻԱՑԻՆ կը հետապրնի թէ հրա – սախումբ մը բնաջինջ եղաւ ապստամբու – թեան կեդրոնին մէջ, Արիս : Սպաննուեցան 23 ահաբեկիչներ, 18 հոգի ալ դերի բռնուեցան :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

Հ. Ն. ՊԱՐԻ.— Չենք առացած մեր վերջին նամակին պատասխանը :

Ժ. Ա. ՔԱԶԱՊԼԱՆԿԻ.— Ձեր նչանակած հաւաքածոները կը գտնուին Նուպարեան Մատենադարանին մէջ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Այս շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին :

28 Ռիւ Մորիէռ, Փոնթէի մօտ, Րքկպի պար :

Կը նախագահէ ընկեր ՄԱՏՈՑԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստ. ճոխ բաժին մասնակցութեամբ Մարսէյլէն հրաւիրուած ուժերու: Արտասանութիւն, Պոմոնի Նոր Սերունդէն ընկեր Մակարեան: Կէս դիչերէն վերջ եւ – րոպական եւ հայկական պարեր, հայ ա – րենոյշներու Պոմոնի մասնաճիւղին կող – մէ ,դեկավարութեամբ Օր. Մատէն Մարկոսեանի (*Մարսէյլէն*) :

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կապոյտ խաչի Պաներէօ Քաշանի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը , կիրակի 5 Դեկտ. ժամը 16էն 23 :

Salle de l'Ancienne Mairie de Sceaux
Rue Houdan, Métro Sceaux

Գեղարուեստական խնամուած բաժին , Նոր Սերունդի Անիէռի խումբի կողմէ պիտի ներկայացուի, դաւեչա մը, « ԹՈՒՐՈՒ ԾԱՌԱՑ », նաեւ հայկական երգեր եւ արտասանութիւններ:

Եւրոպական պարեր:

ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Հաղորդակց. միջոց.— Տաննֆէր Ռոչֆոյէն առնել տիրէէսիօն Ռոպենսոն եւ իջնել մեթրօ Սօ:

RECITAL
ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ
ԳՈՉԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Դեկտ. 7ին, ժամը 21ին
SALLE CHOPIN - PLEYEL
252, Rue Fg. St. Honoré, Métro Ternes
24ème programme bien tempéré en Si - mineur.

Ֆռանիֆ, Լիսթ, Շօփէն, Ռոժէ Տիւֆաս, Ղազարոսեան :

ԼԻՄՆ.— Տէր եւ Տիկին Նազար Ուզունեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Զանոեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Թորիկեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Բարսեղեան եւ զաւակները (Գուլկարիա) ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, հօրաքրոջ

ՍԻՄԱ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի (73 տարեկան)

մահը: Յուղարկաւորութիւն պիտի կատարուի այսօր, Շորեքշաբթի ժամը 15ին, Լիոնի Հայոց եկեղեցին (69 ռիւ Լուի Պլան), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Կլիօֆիէռի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Վարուժան Գորգիկեան 17 տարեկանին յաջողած է առանձնել հաշուակալութեան «պրեվէ փրօֆէսիոնէլ»ի վկայականը : Այս առթիւ Սարգիս Գորգիկեան՝ հայրը «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար կը նուիրէ հազար ֆրանք, Ուրֆայի Հայր. Միութիւնը չնորհաւորելով կը մաղթէ նոր յաջողութիւններ սիրելի Վարուժանին :

ԾԱՒՈՒ ՏՈՒՆ

Ծախու է փավիյիոն մը 13 սենեակ, Շաւիլի կայարանին մօտ (Մօնփառնասէն եւ Ինվալիտէն) :

Դիմել.— Պալեան Պաղտասար ,
8, Clos de la Petite Provence, Chaville

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը յանձնարարեմ
ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վերապահուած է Փարիզի , արուարձաններու եւ գաւառի Հայերուն

Հայերու բարեկամ դեղարան մը
Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Պ. Վահրամ Էմմանեան պատրաստ – ող-ծախող, իր հայրենակիցներուն սրամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հոն է:

ՇԱՇԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը՝ այս չորեք – շաբթի երեկոյ Քառէ սրճարանի վերնա – յարկը:

Կը խօսի՝ ՍՏ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ

Նիւթ.— Միհ. Նալբանդեանի կեանքը եւ գործը, (Ծննդեան 125 ամեակին առ – թիւ):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պրուսայի Քիւրմասթի դիւղէն Գրիգոր, հօրը՝ անունը Սերոբիկ, մօրը անունը՝ Մաննիկ: Կը կարծուի թէ Ցունաստան կը գտնուի: Տեղեկացնել
Ets. Perfecty, 21, Rue Lafayette, Toulouse

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբ երու վար – չութիւնները, այս շաբաթ Ա.հարութեան Ակումբը: (Շար. Նոյ. 20ի ժողովին):

Ֆ. Կ. ՀԱԶԻ Անիէռ Պուա Քոլոմպի ընդհ. ժողովը, այս երկուշաբթի ժամը 1·ին, 14 ռիւ Ռուժէ տը Լիլ, Անիէռ, ընկերուհի Ա. Աւետիսեանի բնակարանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ ՈՒՐՑԱՅԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեդարձի տօնակատարութեան, 2 Յունուար 1955, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱ. – ՓԱՑԻԼԵԱՆ Նախկին Աչակերտներու Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին :

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ժամը 21·30էն մինչեւ առաւօտ :
LE CLUB Rue Grignan

Մասնակցութեամբ՝ ՕՐ. ԱԼԻՍ ՊՕՅԱ. – ՃԵԱՆի (Փարիզէն) իր հայկ. եւ կովկ. պարերով :

Մեծ նուագախումբ, դեղարուեստական ընտիր բաժին ,

Présentation de Coiffure,
Défilé de mannequins
Անակնկալ խաղեր : Cotillons.

Ճոխ պիւֆէ :

ՈՉ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՎԻՃԱԿԱ – ՀԱՆՈՒԹԻՒՆ :

Տոմսերու համար դիմել՝ Պ. Արամ Շեխիկեանի՝

Դեղարան, 1 Պուլվար տ'Ալթէն, հեռա – ձայն Քոլպէռ 33–80 :

Պ. Էքսէրճեան՝ 40 Լա Քանըպիէռ, հեռաձայն՝ Քոլպէռ 30–88:

եւ բոլոր անդամներուն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Մուտքի սրահին մէջ հայաստանեան եւ արտասահմանեան հայերէն գիրքերու, տիսքերու եւ արուեստի մեծ ցուցահանդէս, վաճառք բացառապար շատ աժան գիներով :

Եւրոպական պարեր Վարդիվանեան՝ փ մեծ նուագախումբով :

Մինչեւ կէս գիչեր մէջ ընդ մէջ բազմա. – թիւ անակնկալներ :

Ճոխ եւ աժան պիւֆէ :

Մուտք՝ 200 ֆրանք :

★

Մաս մը եւս առացած ենք ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ չքեղ հատորէն :

Ստանալու համար դիմել վարչութեան՝
Պ. ՌՕԼԱՆ ՆԱՋԱՐԵԱՆի :
9, Ave Calmels, Bois-Colombes (Seine)
Tél. CHA. 00-55

ԳՆԵՑԷՔ

ՄԱԶՈՒԹԻ ՎԱՌԱՐԱՆ ՄԸ ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼԸ

ՄԱԶՈՒԹԵՐՄԻՔ վառարանը ունի խո – դովականերուն քաշողութիւնը դիւրացնող պահեստ մը, պատ չգործիք մը որ կը դիւ – րացնէ մաքրութիւնը: Ունի ապահովիչ կաուչ մը, համապատասխան Ապահովագրութեան ընկերութեանց կանոններուն : Եւ միակը որ կը ծախուի երաշխաւորիչ վկայականով մը :

Երկու կամ երեք սենեակ տաքցնողը Մուտքը 34·500 ֆրանք :

Վաճառում եւ ցուցադրութիւն :

ROMIS ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
32, Rue Etienne Dolet, Paris (20)

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել նոյն հասցէին :

ՅԱՌԱՋի ընթերցողներուն 5% զեղչ :

MAISON ARDY

— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06

(ՏՆՕՐԷՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)

86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)

Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի փրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները :

Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա. եւ Բ. կարգի ապրանք

Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine
pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

2946 / 2971?

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R. C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
2
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
JEUDI
2 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7536 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2947

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Աառնէ մը ի վեր պայքարը վերսկսած է Թուրքիոյ երկու պէսպէս կուսակցութեանց, Դեմոկրատի եւ Հալքի միջեւ, հետզհետէ սաստկանալով :

Ցարաբերութիւնները այնքան լարուած են որ, երկու շաբաթ առաջ, ծանր միջադէպ մը ծագեցաւ Ազգ. Ժողովին մէջ :

Դեմոկրատ երեսփոխան մը յանկարծ բեմ ցատկելով, ապտակեց եւ թաւալգլոր վար ձգեց հալքեան ներկայացուցիչ մը, երբ կը քննադատէր օրուան կառավարութիւնը :

Ուրիշներ ալ իրար խառնուեցան եւ նախատինքը հարկադրուեցաւ փակել նիստը :

Մթնոլորտը առնչի թունաւորուած է այլ օրէն ասդին : Եւ ամէն օր «զղայացնոց» տեսարաններ կը պարզուին, Ազգ. Ժողովին թէ մամուլին մէջ :

Այսօր պիտի կարդաք Դեմոկրատ կուսակցութեան պաշտօնաթերթին՝ «Զաֆֆեր»ի մէկ խմբագրականը, որ ազդարարութեամբ կը սկսի եւ սպառնալիքով կը վերջանայ :

— « Կը թուի թէ ծանրակշիռ որոշումներ տալու նախօրեակին կը գտնուինք : Թող խելքերնին գլուխնին ժողվեն : Ընդդիմադիրները պաղ պատերազմ բացած են կառավարութեան դէմ : Անգամ մը եւս կ'ազդարարենք, կառավարութիւնը իրենց ահաբեկչական գործունէութեան աչք գոցող տեսակներէն չէ : Երկիրը անդորրութիւն կ'ուզէ» (21 Նոյ.) :

Ցաջորդ օրը, թերթը երկրորդ խմբագրական մը կը հրատարակէր, նոյնպէս սպառնացայտ, պահանջելով խափանել «Ջիզերու պատերազմը» :

Այս առթիւ, անգամ մը եւս կը հաստատենք թէ կառավարութիւնը կրնայ նոր միջոցներ ձեռք առնել, յանուն երկրին անդորրութեան :

Իրենց կարգին, Հալքի ախոյեաններն ալ սկսան փրփուր առնել : Իսկ ախթարհատչակ ամբոխավարը, Հիւսէյին Ճահիտ Եալչընն, նոր մարտակոչ մը հնչեցուց. — « Ընդդիմադիրներ, միացէք » :

Մինչ այս մինչ այն, անձնական յարձակումներն ալ չաճախագէպ կը դառնան, օրուան վարչապետին (Մենտերէս), անկեալ նախագահին (Իսմէթ Ինէօնիւ) եւ ուրիշներու դէմ :

Անցեալ օր երեսփոխան մը կը զրկը թէ երբ Քեմալիմ Գարապէքիր էրզրում կ'երթար Մ. Քէմալի հետ, Իսմէթ 1920 Յունուար 20ին Անգարա հանդիպելով, նորէն Պոլիս կը վերադառնար Անգլիացիներու հրամանին վրայ :

Ամբաստանեալ կուսակցապետը անմիջապէս հերքեց այս պատմութիւնը, որ յայտնապէս ազդած էր հանրային կարծիքին վրայ :

Մանաւանդ քննութեան չի կրծոտիր այս պարբերին չարժառիթը :

Ամէն բանէ առաջ, յաղթականի եւ պարտեալի կիրքն է որ կը խօսի, հայրենասիրութեան դիմակին տակ :

Դեմոկրատ կուսակցութիւնը, որ 1950ին ընտրութեանց չնորհիւ տապալած էր Հալքը, երկոց չափչփիչ յաղթանակ մը տարաւ այս անգամ : Եւ գործերը կը վարէ տիրաբար :

Հալքը դանդաղելի քանակութիւն մը կը կազմէ ներկայ Ազգ. Ժողովին մէջ : Բայց եւ այնպէս կը մաքառի, չահագործելով դանազան առիւծներ :

Օրուան իշխանութիւնը յաճախ կը պարծենայ թէ երկրին վարկը բարձրացած է, չնորհիւ իր արտաքին քաղաքականութեան որ ապահովեց Թուրքիոյ մուտքը Ատլանտեան դաշինքին մէջ :

Եւ սակայն, երկիրը նորէն մտահոգուած է տնտեսական տագնապի մը : Կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներու դիմեց, տըվիզ ճարելու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՔՈՒԷՒԱՐԿՈՒԵՑԱԻ 141Ի ԴԷՄ 412ՁԱՅՆՈՎ

•

ԻՆՉ ԾՕԴՈՒՄԱԾՆԵՐ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԵՑԱՒ

Ազգ. Ժողովը Դշ. օր 141ի դէմ 412 ձայնով քուէարկեց սահմանադրութեան վերաքննութիւնը : Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան մինչեւ գիշերը ուշ առեն : Մանաւանդ բացառական գիրք բռնած էին համայնավարները որոնք «յատուկ իրաւիճակ» կը կոչեն այս վերաքննութիւնը :

Նոր խմբագրութեամբ դրուելիքս կը զրանայ գործադիր իշխանութեան, ինչպէս եւ ծերակոյտին գիրքը : Զնչուած է այն յօդուածը որուն համաձայն ԼԹէ Ազգ. Ժողովը լուծուէր, առժամեայ կառավարութեան մէջ ներկայացուցիչներ պիտի առնուէին բոլոր կուսակցութիւններէն :

Սահմանադրութեան 45րդ յօդուածին համաձայն, վարչապետի պաշտօնին վերացումը տեղի կ'ունենայ սահմանադրական բացարձակ մեծամասնութեամբ (314 ձայն) : Բարեփոխեալ յօդուածը կ'ըսէ, — պարզ մեծամասնութեամբ : Նոյն յօդուածին համաձայն, վարչապետը Ազգ. Ժողովին կը ներկայացնէ իր ծրագիրը եւ դահլիճին քաշաքականութիւնը : Վերաքննութեամբ, «վարչապետը Ազգ. Ժողովին կը հաղորդէ ապագայ նախարարներուն ցանկը ինչպէս եւ իր ծրագիրը » :

Ուրիշ փոփոխութիւններ ալ կատարուած են եւ վերաքննութիւնը վերջնական ձեւ պիտի ստանայ ծերակոյտին քննութիւնէն ետք :

Այ Ճարանութեանց ընթացքին, վարչապետը քանի մը անգամ միջամտեց, հաստատելէ մը դանելու համար :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱԼ ԲԱՆԱԿ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼ ԿՈՒԶԻ

Մոսկուայի խորհրդաժողովի Բ. նիստին մէջ, Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը, Օթթօ Կրոթեվոլ յայտարարեց թէ իրենք ալ բանակ մը պիտի կազմեն, ԼԹէ վաւերացուին Փարիզի համաձայնութիւնները : Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը, Սիրոքի առաջարկեց միացեալ հրամանատարութիւն մը հաստատել ութ խորհրդային երկիրներուն համար որոնք կը մասնակցին ժողովին : Գերման վարչապետը պաշտպանեց այս առաջարկը, որուն համաձայն են նաեւ Լեհաստան եւ Ռ. Միութիւնը :

Ամէնքն ալ դիտեն որ Փարիզի համաձայնութիւնները պիտի վաւերացուին . բայց Պ. Կրոթեվոլ կ'ըսէ. — « ԵԹէ վաւերացուին», ազդելու համար արեւմտեան պետութեանց խորհրդարաններուն վրայ :

Ահաւասիկ իր խօսքերը, որոնք արտասանուեցան չեխ վարչապետին ճառէն վերջ.

— « Նոր կացութիւն մը ստեղծուած է Եւրոպայի մէջ, կացութիւն մը որ արագ միջոցներ կը պահանջէ, խաղաղութիւնը պահպանելու եւ զեմանական հարցը լուծելու համար : Գերման ժողովուրդին միջամտութիւնը դաս մը քաղած է իր պատմութենէն եւ մանաւանդ երկրորդ աշխարհամարտէն,— պէտք է ստեղծել նոր Գերմանիա մը, ժողովրդավար եւ խաղաղասէր : Գերմանիան այլեւս պէտք չէ սպառնալիք մը դառնայ իր դրացիներուն համար : Արդ, Փարիզի մէջ ստորագրուած համաձայնութիւնները կը խափանեն մեր ազգին կենսական հարցերուն խաղաղ լուծումը : Անոնց վաւերա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ԳՈՎԱՍԱՆԱԿԱՆ ...

Բանուորութենէ խահանայութեան հատած հովիւ մը, Վարդան խահանայ Ժամկոչեան, «Հայուն Տարեցոյցը»ը կը հրատարակէ վեց տարիէ ի վեր :

Համեստ հատոր մը, առանց որոշ ծրագրի , ուր ի զուր կարգ – կանոն եւ ուրիշ մտահոգութիւններ պիտի փնտռէք : Մէկ խօսքով, շտեմարան պիտանի եւ անպէտ գիտելեաց :

Տէրտէրը եւ երիցուհին գլուխ գլխի տուած, աջէն – ձախէն նիւթեր, թուա – կանիներ եւ զանազան գիտելիքներ կը հաւաքեն, մով մովի կը թխեն եւ կը տպեն :

Երբեմն իրենք ալ կը գրեն, արձակին հետ մշակելով ոտանաւորը :

Անշուշտ ամէն բանէ առաջ ապրուստ մը ճարելու ստիմուած է այս հրատարակութիւնը, որուն Զ. տարին (1955) նոր լոյս տեսաւ :

Իբրեւ ժողովրդական հրատարակութիւն, ինչ – շատ օգտակար կրնար ըլլալ այս համեստ ձեռնարկը, եթէ հրատարակիչը աւելի ուշադրութիւն ընծայէր, փոխանակ շլանալու աչքեն – ձախէն հատած գովասանքներով :

Զ. հատորին մէջ ալ տպուած են դէզ մը ճամակներ, որոնք ափ ի բերան կը ձգեն ձեզ : Մանաւանդ երբ աչքէ կ'անցընէք ստորագրութիւնները :

Գիրք մը նուէր ստանալու համար պայմա՞ն է որ ծիծաղելի դառնաս, տակէ տակ շարելով շոայլաբան գովեստներ :

Գոնէ գրոց–բրոցները կ'ըմբռնի՞ն ի – բենց դրած եւ ստորագրած բառերուն իմաստը :

Մարզուացի բանասէր մը, Արամ Ե – րիմեան, որ ուսումնասիրութիւններ կը հասցնէ բազմաթիւ թերթերու, արեւելահայ շարադրութեամբ, կը գրէ, ամենայն երկիւղածութեամբ.

— « *Ձեր քանդակած արձանն արժանի՛ է ջերմ գնահատութեան* » :

Վստահ եմ թէ Տէր Վարդան իմին ան – գամ խնդաց, էքին տակէն, կարդալով այս նախադասութիւնը :

Բանասէր յօդուածագիրը սպառած է գովել, նաեւ, երիցուհին, որ եր – կու շարադրութիւններ հրատարակած էր 1954ի տարեցոյցին մէջ :

Իր յայտարարութեան համաձայն, այդ երկու նիւթերը «*նոր աշխարհահայեացքի հետեւեան մասին գայտուն պատկեր են տալիս եւ ընդգծում, որ նա ունի գրական ճաշակ եւ հասուցողական գեղեցիկ արուեստ* » :

Շատ աւելի առատաձեռն է ուրիշ բա – նասէր մը, Նուպար Մահսուտեան (Կիպրոսէն) որ նոյնպէս ձեռագիր կը ճարէ աշխարհի բոլոր հայերէն թերթերուն, տա – րիներէ ի վեր :

Կ'օրինակեմ բառ առ բառ .

— « *Այս տարի չատ ուշադրաւ բովանդակութիւն ունի, նաեւ նկատելի երիցուհին մատուրական մակարդը (մակարդակը) որ չատ հազուագիւտ պարագայ մըն է երիցուհիներու չաւրին մէջ* » :

Եւ հահանային «զարգացողական մակարդակը » բաղդատելով Արմաշական հին ծայրագոյն վարդապետներու մակարդակին հետ, կը զարմանայ որ տնոր «այն – քա՛ն եկեղեցասէր եւ մշակութային ծառայութիւնները չեն վարձատրուած Աւագութեան աստիճանով » :

Քանի մը նմոյշներ ալ հասարակ մահկանացուներէն :

ՎԱՀԷ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ԶԸՐՉԻԼԻ 80ԱՄԵԱԿԸ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՇՈՒԽՔՈՎ

Անգլիոյ խորհրդարանի նստաշրջանին վերաբացումը կատարուեցաւ Գշ. օր , աւանդական հանդիսաւորութեամբ : Էլիզապէթ Թագուհին յատակօրէն կարդաց դահճառը զոր խմբագրած էր Զըրչիլ : Գահճառը հաւատարմութիւն կը յայտնէ Ազգաժողովին : Հիւս. Ատլանտեանի դաշնակցութիւնը եւ անդլեամերիկեան սերտ գործակցութիւնը կը կազմեն էական հիմքերը բրիտանական քաղաքականութեան : Ցետոյ յոյս կը յայտնէ թէ Փարիզի համաձայնութիւնները ամրապնդելով ապատ աշխարհին միութիւնը եւ ուժը , պիտի նպաստեն համաձայնութիւն մը փորձելու Ռ. Միութեան հետ : Գալով Մայր. Արեւելքի , բրիտանական կառավարութիւնը պիտի չարունակէ իր ջանքերը՝ ապահովութիւն եւ բարգաւաճում հաստատելու համար :

Ներքին քաղաքականութեան մասին ալ խօսելով, դահճառը կը յայտնէ թէ կարգ մը օրինագիծներ պիտի ներկայացուին :

× Նոյն օրը խորհրդարանը արտակարգ մեծարանքներ ընծայեց Սըր Ուինսթըն Զըրչիլի, անոր ծննդեան 80ամեակին առթիւ : Երեսփոխանները եւ լորտերը կանուխէն դրաւած էին իրենց տեղերը : Ներկաներուն թիւը կը հասնէր 2000ի : Գլխաւոր ճառը խօսեցաւ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետը, նախորդ վարչապետ Էթլի, որ պարզեց Զըրչիլի կեանքին դլխաւոր դիծերը : Այս առթիւ մտանաւորապէս յիշեց անոր ճառերը՝ երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքին : «Մենք պիտի չմոռնանք այդ ճառերը որոնք ոգի ներչնչեցին ամէնուս, եւ ուր դուք քանի մը խօսքով կ'արտայայտէիք ամբողջ ազգին կամքը : Դուք մեզի կ'առաջարկէիք միայն արիւն, քրտինք եւ արցունք եւ մենք տեսանք որ դուք յաջողութեամբ յառաջ տարիք պատերազմը : Ես եկած չեմ կեսարը թաղելու , այլ մեծարելու » :

Ճառէն ետք, Էթլի վարադոյրը բա –

ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Լոնտոնի մեր թղթակիցը կը գրէ (29 Նոյ.) .— *Երէկ, կիրակի Անգլեւխորհրդային մշակութային Միութիւնը իր 30րդ տարեդարձը տօնեց, իբրեւ պատուակալ հիւրեր հրաւիրելով խորհրդային դեսպանատան պաշտօնէութիւնը եւ վերջերս Լոնտոն հասած արուեստագէտները, գլխաւորութեամբ Արամ Խաչատուրեանի : Այս առթիւ բեմէն յայտարարուեցաւ թէ Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահը՝ ատենադպէտ Վիկտոր Համբարձումեան անգլիական 12 համալսարաններու մէջ դասախօսելէ վերջ վերադարձած է Երեւան : Կոմիտասեան քառակը, Գալալեան, Զալալեան, Դուիթեան (երեքն ալ Ջութախ), Ազլամազեան (թաւջութախ) հայկական եղանակներ նուագեց : Հանդիսականները բոլորն ալ ջերմօրէն կը ծափահարէին : Իսկ տասնեակ մը հայ ուսանողներ «կեցցէ՛» կ'ոդդակէին, հայերէն :*

Դեկտեմբեր 2ին, Կոմիտասեան քառակը վերջին նուագահանդէս մը պիտի տայ Վիկտոր Հոլլ մէջ, իսկ Արամ Խաչատուրեան Դեկտեմբեր 5ին, Ալբերթ Հոլլի մէջ : Երկու նուագահանդէսներուն ալ տոմսակները չարաթներ առաջ սպառած են :

գաւ եւ ներկաները տեսան Զըրչիլի կէնդանագիրը , յօրինուած՝ մեծ նկարչի մը կողմէ :

Աչխարհի բոլոր կողմերէն ոչ միայն չնորհաւորական հեռագիրներ, այլեւ թանկագին նուէրներ ղրկուած են Լոնտոն : Նոյնիսկ Մոսկուայէն : Նոյն օրը 150 հազար սթերլինի չէք մը յանձնուեցաւ վարչապետին, իբրեւ ծննդեան տարեդարձի հիմնադրամ : Կը կարծուի թէ դումարը մէկ միլիոնի պիտի հասնի մին – չեւ տարեվերջ :

.....

ՎԱՏԻԿԱՆԷն հասած վերջին լուրերու համաձայն, Պապը հետզհետէ կը տկարանայ, թէեւ սիրտը լաւ կը գործէ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

•

Մինչ Ուաշինկթըն եւ Լոնտոն, դիւա – նագիտական քիչ մը միակողմանի ճիգե – րով կը փորձեն իւրաքանչիւրը իր կողմէ կազմակերպել Միջին Արեւելքի պաշտպա – նութիւնը, Ֆրանսան ազատագրական դիրք մը բռնած է :

Կը թուի թէ Ֆրանսական դիւանագի – տութիւնը իր յոյսը դրած է այն իրողու – թեան վրայ, թէ ինչ ալ պատահի, չեն կրնար զինքը դուրս ձգել Ծրագրուած դա – շինքներէն, մանաւանդ որ մահմեդական պետութիւն է իր Հիւս. Ափրիկէով :

Դեռ երկու տարի առաջ, Ֆրանսան ալ միւսներուն հետ կը փորձէր պաշտպանո – ղական շղթայ մը կազմել արաբական եր – կիրներէ, ընդդէմ Ա. Միութեան : Իսկ այժմ կ'ուզէ հեռու մնալ իր երկու դաշ – նակիցներուն դիւանագիտական ձեռնարկ – ներէն որոնք յաճախ իրարու կը բախին : Մնաց որ, Ուաշինկթըն եւ Լոնտոն, մտա – հոգ փութկոտութիւն մը ցոյց չեն տար հրաւիրելու Փարիզը՝ կատարուած նոր բանակցութեանց :

Դժուար է նախատեսել թէ ուր պիտի յանգի այդ շրջանին կազմակերպումը երբ այնքան բացորոշ է անգլոամերիկեան մրցակցութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ, եւ երբ Ֆրանսան կը բացակայի, զէթ առ այժմ :

Կ'արժէ արագ ակնարկ մը նետել, զէպ – քերու ընթացքին վրայ :

Երկու տարի առաջ, Ֆրանսան, Ամերի – կան, Անգլիան եւ Թուրքիան, առաջար – կած էին Միջին Արեւելքի արաբական եր – կիրներուն եւ Եգիպտոսի, որ միանան հաւաքական պաշտպանութեան դրութեան մը : Առաջարկը նախ ձգձգուեցաւ, յետոյ յանգեցաւ մերժումի : Կար մէկ կողմէ ա – րաբական աշխարհի թշնամութիւնը հան – դէպ Իսրայէլի, — պաշտպանելը արեւ – մուտքի Մեծերուն, — միւս կողմէ՝ անգլեւեգիպտական վէճը Սուէզի ջրանց – քին մասին :

Այս ձախողանքէն ետք, իրատես Ուա – շինկթընը, առանց շատ սպասելու, յա – ջողցուց պինակցութիւն մը Փաքիստանի (անդամ բրիտանական կայսրութեան) եւ Թուրքիոյ միջեւ :

Անշուշտ Անգլիան հաճոյքով չէր որ ստիպուեցաւ ընդունիլ իր կռնակին կա – տարուած իրողութիւնը : Ամերիկեան դի – ւանագիտութեան այս ակնարեւ յաջողու – թիւնը անտարակոյս կը տկարացնէր Անգ – լիոյ հմայքը Միջին Արեւելքի մէջ : Ու երբ, հակառակ շահեր կան երկու դաշ – նակիցներուն միջեւ, Լոնտոն պէտք էր պատասխաներ « վայել » դիրք մը ըլու – նելով :

Այսօր, համաձայն կարգ մը ապրիւրնե – րու, Լոնտոն կը ճգնի իր հովանաւորու – թեան տակ պինակցութիւն մը ստեղծել, Իրանի, Իրաքի, Սուրիոյ եւ Ցորդանանի միջեւ : Անշուշտ այս խմբակցութիւնը չի կրնար ուղղուած ըլլալ Քարաշի – Անգա – րա – Ուաշինկթըն առանցքին դէմ : Ընդ – հակառակն, մէջտեղ կրնայ դալ դործակ – ցելու համար անոր հետ : Բայց եւ այն – պէս, Անգլիոյ Միջին Արեւելքի շահերուն համար պիտի ըլլայ թանկագին օժանդակ մը, վերահաստատելով Լոնտոնի հեղինա – կութիւնը, եւ հաւասարակշռելով Ուա – շինկթընի ազդեցութիւնը :

Իսկ Ֆրանսա՞ն... Ինչպէս ըսինք այժմ դիւանագիտական ոչ մէկ ուղղակի դեր – ծունէութիւն ցոյց կուտայ, սպասելով որ երկու «մրցակից-դաշնակիցները» հասկա – ցողութեան ձեւ մը դանեն : Փարիզ միշտ այն համոզումն ունի թէ երկու կողմէ կատարուած բանակցութիւնները եթէ դաշինքի մը պիտի յանգին, չեն կրնար անտեսել դինքը : Ուրեմն, առ այժմ կը դոհանայ Միջին Արեւելքի հետ իր ունե – ցած մշակութային կապերով, որոնց հա – մար ոչինչ կը խնայէ :

Թերեւս շատ խելօք ուղի մըն է Ֆրան – սայի արտաքին նախարարութեան այս ե – ղանակը, ոչ թէ Զերնիչեւսկիի յեղափոխական պաղափարախօսութենէն :

Նալբանտեան ըսեր է — դիւպլոմա – թիան հոլպային բարենորոգումի հարցի հնարաւոր լուծումը պէտք է գայ վերէն եւ ոչ թէ վարէն : Այսինքն ժողովրդական յեղափոխութեան ճանապարհով : Այս փաստին վրայ Վ. Ռշտունի կ'եզրակացնէ թէ Մ.Ի. Նալբանտեան ազատական – դեմոկրատական չարքերուն կը պատկանի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան իր մէկ աշխատան – քի մէջ («Նարոտնիկական կազմակերպու – թիւններն Անդրկովկասում ») դովաբաներ է Գր. Արծրունին, որ ազդայնական – ա – զատական չարժումի դեկավարը կը հա – մարուի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան փաստեր է թէ Հայոց ազդային չարժումը ժողո – վրդական եւ յեղափոխական է : Այս ատ – թիւ իրրեւ փաստ յիշած է Գր. Արծրու – նիի հետեւեալ խօսքերը.— «Հայ չունին ստրկութիւն, ո՛չ ալ ճորտատիրութիւն » : Ինչ որ տեղի տուած է բուռն քննադատու – թեանց : Եթէ Հայք չունին ճորտատիրու – թիւն, կ'ըսեն Մ. Ներսէսեանի ընդդիմա – խօսները, ուրեմն չունին դասակարգ, ո՛չ ալ դասակարգային պայքար : Որով Հայ ժողովուրդի պայքարը միասնական է, ա – նոր բոլոր խաւերը — պետական, կղերական, ազատական, քաղքենի, ըն – չաղուրկ — միացած են պայքարելու հա – մար օտար բռնութեան դէմ : Ահա այս տե – սութենէն ծնած է այն հոսանքը որ կը կոչուի «միասնական» եւ ունի իր տեսա – բանները :

Այս տեսութեան հակառակորդները չեն ընդունիր որ չճառորն ու ուսուցորը ունենան միատեսակ բնաւորութիւն : Ա – նոնք որ հակառակ կ'ուզեն ապացուցա – նել « նացիոնալիստական ապեցիֆիկեան ֆալցիֆիկացիայի » կ'ենթարկեն պատ – մութիւնը : Ուրիշ խօսքով՝ կը խեղաթիւ – րեն :

Վէճը չի փակուիր այսպէս : Պրոֆ. Վ. Պարսամեան իր աշխատանքներէն մէկուն մէջ կ'ըսէ. («Յարիւմի գաղութային քա – ղաքականութիւնը Հարցը տանում եւ Հայ – կական Հարցի զարգացման ուղիները մին – չեւ Բերլինի կոնգրէսը») :

— Հայոց ազատագրման գործը կապ – ուած չէ Ռուսաստանի ժողովուրդի ազա – տագրման պայքարին հետ :

Իրրեւ ռուսական օրիէնտացիա կապ – ուած է աւելի ուշ շրջանի հետ ... : Երբ Կովկաս կգաղեցար Ռուսիոյ, այդ պահէն սկսեալ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի մէջ մտաւ նոր տարր մը.— Օ – րիէնտացիա դէպի Ռուսաստանը, Հայ ժողովուրդը իր յոյսերը դրաւ մեծ Ռու – սաստանի վրայ ... » :

Պրոֆէսորը կ'աւելցնէ. Հայաստանի դրաւումը Ռուսիոյէն «չարիքներու փոք – րագոյնն էր » :

Եւ աւելի յառաջ երթալով կը բացդա – տէ Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Հայաստանի հանդէպ՝ Անդլիոյ քաղաքա – կանութեան հետ Հնդկաստանի հանդէպ :

Վ. Պարսամեան կը գործածէ հետեւեալ բացատրութիւնը.— « Ռուսաստանը գաւթել է (բռնագրաւել) Հայաստանը », փոխանակ ըսելու «միացուցած է» :

Ցիշենք նաեւ հետեւեալ պարագան .— Բաշխի Իշխանեանը, գրած է թէ Մ.Ի. Նալբանտեան գաղափարական ներկայա – յուցիչն է եղած 1860 թուականներու Հայ առեւտրական խաւի եւ արհեստաւորու – թեան, հիմնուելով Ա. Յովհաննիսեանի այն տուեալներու վրայ թէ՝ Մ.Ի. Նալ – բանտեանի ընտանիքի անդամներն ու ազ – գականները եղած են վաճառականներ :

Մ.Ի. Նալբանտեանի յիշատաններն են, կ'ըսէ ան, քաղաքի մանր արտադրողներն, մանր ապրանքատէրերն ու վաճառական – ները :

Իսկ Պրոֆ. Արսէն Տէրտէրեան իր «Կա – սիկներ» (դասականներ) երկին մէջ կղե – րական Ալիշանը, քաղքենի – ազատական Ծերենցը, քաղքենի ազդայնական Բաֆ – ֆին եւ Մ. Պէշիկթաշլեանը դասեր է յե – ղափոխական – դեմոկրատներու կարգին (միասնական հոսանքի տեսութիւն) :

Անշուշտ այս տեսակէտները հաճելի չեն ռուսական օրիէնտացիայի ներքոզը հիւ – սող մարդոց, ու հայ գրականութեան Ինստիտուտի անօրէնը, Մ. Մկրեան, տա – րի մը առաջ, «Պրաւտա»յի մէջ հրատա – րակուած գրութեամբ մը կը պարզաբա – նէր խնդիրը, նիւթ առնելով «Հայ գրա – կանութեան պատմութեան» երեք հատոր դասագիրքերու բովանդակութիւնը : Այդ հատորներուն հաւաքաբար աշխատակցած են Հայաստանի դրագէտները : Դիտելի է որ ամէն անդամ երբ՝ համաձայնաւոր ուղ – ղափառները զժուարութեան հանդիպին, կը դիմեն Մոսկուայի կուսակցական պաշ – տօնաթերթերին : Մ. Մկրեան է միջի այլոց կը քննադատէ Ռ. Պատկանեանը՝ թէ իր

(Շար.)

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆՏԵԱՆ

(1830 – 1866)

•

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ընդդիմախօսները կ'ըսեն,— Մ. Նալ – բանտեան ըլլալով մտերիմ բարեկամը յե – ղափոխական Զերնիչեւսկիի, չէր կրնար յեղափոխական հոսանքին չպատկանիլ :

Աչոտ Յովհաննիսեան մեղադրուեցաւ նաեւ անոր համար որ, Սա. Նազարեանի կրթական քաղաքութիւնը համարեր է յա – ռաջդիմական երեւոյթ :

Աչոտ Յովհաննիսեան հետեւեալ հատ – ուածը օրինակած էր Սա. Նազարեանի գրութիւններէն .

— « Հայերու կռուիմը տիեզերական մարդկութեան մէջ է : Սեփականացնել եւրոպական կրթութիւնը եւ լուսաւորու – թիւնը ու տարածել պարն ասիական մարդկութեան մէջ :

« Եկեղեցին պիտոյ է լինի ազդի իմա – ցական եւ բարոյական կրթութեան պա – րապուխ եւ առաջնորդ» :

Այսօրուան գրական քննադատները դէմ են նաեւ Լէօի այն տեսութեան թէ՝ Մ.Ի. Նալբանտեան կը պատկանի ազատական դաղափարախօսներու շարքին (Լէօ, «Գր. Արծրունի») :

Հին շրջանի պատկանող դրիչներէ եաք՝ այսօր կրկին յարութիւն կ'առնեն (րիցե – տիվ) վերոյիշեալ տեսութիւնները :

Համալսարանի դրականութեան պրոֆ. Վահան Ռշտունի կը յայտնէ թէ Մ.Ի. Նալբանտեան դիւպլոմական հարցին մո – տեցեր է Հերցէնի ազատական տեսակէ – տէն, ոչ թէ Զերնիչեւսկիի յեղափոխական պաղափարախօսութենէն :

Նալբանտեան ըսեր է — դիւպլոմա – թիան հոլպային բարենորոգումի հարցի հնարաւոր լուծումը պէտք է գայ վերէն եւ ոչ թէ վարէն : Այսինքն ժողովրդական յեղափոխութեան ճանապարհով : Այս փաստին վրայ Վ. Ռշտունի կ'եզրակացնէ թէ Մ.Ի. Նալբանտեան ազատական – դեմոկրատական չարքերուն կը պատկանի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան իր մէկ աշխատան – քի մէջ («Նարոտնիկական կազմակերպու – թիւններն Անդրկովկասում ») դովաբաներ է Գր. Արծրունին, որ ազդայնական – ա – զատական չարժումի դեկավարը կը հա – մարուի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան փաստեր է թէ Հայոց ազդային չարժումը ժողո – վրդական եւ յեղափոխական է : Այս ատ – թիւ իրրեւ փաստ յիշած է Գր. Արծրու – նիի հետեւեալ խօսքերը.— «Հայ չունին ստրկութիւն, ո՛չ ալ ճորտատիրութիւն » : Ինչ որ տեղի տուած է բուռն քննադատու – թեանց : Եթէ Հայք չունին ճորտատիրու – թիւն, կ'ըսեն Մ. Ներսէսեանի ընդդիմա – խօսները, ուրեմն չունին դասակարգ, ո՛չ ալ դասակարգային պայքար : Որով Հայ ժողովուրդի պայքարը միասնական է, ա – նոր բոլոր խաւերը — պետական, կղերական, ազատական, քաղքենի, ըն – չաղուրկ — միացած են պայքարելու հա – մար օտար բռնութեան դէմ : Ահա այս տե – սութենէն ծնած է այն հոսանքը որ կը կոչուի «միասնական» եւ ունի իր տեսա – բանները :

Այս տեսութեան հակառակորդները չեն ընդունիր որ չճառորն ու ուսուցորը ունենան միատեսակ բնաւորութիւն : Ա – նոնք որ հակառակ կ'ուզեն ապացուցա – նել « նացիոնալիստական ապեցիֆիկեան ֆալցիֆիկացիայի » կ'ենթարկեն պատ – մութիւնը : Ուրիշ խօսքով՝ կը խեղաթիւ – րեն :

Վէճը չի փակուիր այսպէս : Պրոֆ. Վ. Պարսամեան իր աշխատանքներէն մէկուն մէջ կ'ըսէ. («Յարիւմի գաղութային քա – ղաքականութիւնը Հարցը տանում եւ Հայ – կական Հարցի զարգացման ուղիները մին – չեւ Բերլինի կոնգրէսը») :

— Հայոց ազատագրման գործը կապ – ուած չէ Ռուսաստանի ժողովուրդի ազա – տագրման պայքարին հետ :

Իրրեւ ռուսական օրիէնտացիա կապ – ուած է աւելի ուշ շրջանի հետ ... : Երբ Կովկաս կգաղեցար Ռուսիոյ, այդ պահէն սկսեալ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի մէջ մտաւ նոր տարր մը.— Օ – րիէնտացիա դէպի Ռուսաստանը, Հայ ժողովուրդը իր յոյսերը դրաւ մեծ Ռու – սաստանի վրայ ... » :

Պրոֆէսորը կ'աւելցնէ. Հայաստանի դրաւումը Ռուսիոյէն «չարիքներու փոք – րագոյնն էր » :

Եւ աւելի յառաջ երթալով կը բացդա – տէ Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Հայաստանի հանդէպ՝ Անդլիոյ քաղաքա – կանութեան հետ Հնդկաստանի հանդէպ :

Վ. Պարսամեան կը գործածէ հետեւեալ բացատրութիւնը.— « Ռուսաստանը գաւթել է (բռնագրաւել) Հայաստանը », փոխանակ ըսելու «միացուցած է» :

Ցիշենք նաեւ հետեւեալ պարագան .— Բաշխի Իշխանեանը, գրած է թէ Մ.Ի. Նալբանտեան գաղափարական ներկայա – յուցիչն է եղած 1860 թուականներու Հայ առեւտրական խաւի եւ արհեստաւորու – թեան, հիմնուելով Ա. Յովհաննիսեանի այն տուեալներու վրայ թէ՝ Մ.Ի. Նալ – բանտեանի ընտանիքի անդամներն ու ազ – գականները եղած են վաճառականներ :

Մ.Ի. Նալբանտեանի յիշատաններն են, կ'ըսէ ան, քաղաքի մանր արտադրողներն, մանր ապրանքատէրերն ու վաճառական – ները :

Իսկ Պրոֆ. Արսէն Տէրտէրեան իր «Կա – սիկներ» (դասականներ) երկին մէջ կղե – րական Ալիշանը, քաղքենի – ազատական Ծերենցը, քաղքենի ազդայնական Բաֆ – ֆին եւ Մ. Պէշիկթաշլեանը դասեր է յե – ղափոխական – դեմոկրատներու կարգին (միասնական հոսանքի տեսութիւն) :

Անշուշտ այս տեսակէտները հաճելի չեն ռուսական օրիէնտացիայի ներքոզը հիւ – սող մարդոց, ու հայ գրականութեան Ինստիտուտի անօրէնը, Մ. Մկրեան, տա – րի մը առաջ, «Պրաւտա»յի մէջ հրատա – րակուած գրութեամբ մը կը պարզաբա – նէր խնդիրը, նիւթ առնելով «Հայ գրա – կանութեան պատմութեան» երեք հատոր դասագիրքերու բովանդակութիւնը : Այդ հատորներուն հաւաքաբար աշխատակցած են Հայաստանի դրագէտները : Դիտելի է որ ամէն անդամ երբ՝ համաձայնաւոր ուղ – ղափառները զժուարութեան հանդիպին, կը դիմեն Մոսկուայի կուսակցական պաշ – տօնաթերթերին : Մ. Մկրեան է միջի այլոց կը քննադատէ Ռ. Պատկանեանը՝ թէ իր

ԼՈՒՍԱՒՈՐ ՃԱՄԲԱՆ

(ԵԳԻՊՏՈՍ – ԼԻԲԱՆԱՆ – ՏԷՐ ԶՕՐ)

★

ԺԸ.— ԿԱՐԵԼԻ ԶԻ ԾԱՒԱՑԵԼ

ԵՐԿՈՒ ՏԻՐՈՋ

Մեր հիւրընկալը ցոյց տուաւ ձեռագիր մը : Անդլերէնէ կը թարգմանէր 500 էջնոց դիրք մը : Տասնըհինգ օր է գործի սկսած էր եւ արդէն կէսը անցած : Իր նկարնե – րուն ամբողջութիւնը հոն չէր : Այդ օրե – րուն ցուցադրութիւն մը կար Գահիրէի մէջ եւ իրմէ խնդրած էին տասնեակ մը պատառներ, իր լուսագրիններէն :

Ձաշէն ետք անոնք մեզի առաջարկեցին այցելել նոյն թաղին մէջ բնակող եգիպ – տացի մեծ մտաւորականի մը դղեակը :

Մարսելը մօտեցաւ լինելու եւ, տարօրի – նակ խռովքի մը անձնատուր, խօսեցաւ արագօրէն, հազիւ զսպելով իր բարկու – թիւնը .

— Փօլտեան , ինչ կ'ուզես ըրէ, բայց մէկուց մը դոնէ պիտ այս տեղէն դուրս հանելու... խնդրեմ , չուտ ըրէ, ճար մը ըրէ, եթէ ոչ ...

Զհարցուցի իր բարկութեան բուն պատ – ճառը : Հասկնալի էր : Նոյն խռովքը կ'ապրէի նաեւ ես, առաջին վայրկեանէն :

Ցայտնեցի թէ հիւրընկալներուն եւ թէ Գալարներուն, որ մենք երկուքս տակիս – ուած էինք մեկնիլ :

— Ինչո՞ւ չէք ուզեր ընկերանալ մեզի, ձեր կեանքին մէջ այդպիսի բան չէք ա – սած ...

Հարուստ գրադէտը չկրցաւ համոզել մեզ եւ, ճարահատ, հետաձգումով վար – ձու ինքնաշարժ մը ապսպրեց :

Ճամբու ընթացքին Մարսել բերանը չբացաւ : Երկուքս ալ զրաղած էինք մեր քրտնաթոր երեսները սրբելով :

Մեր պանդոկին մօտերը վար իջանք կառքէն եւ, միշտ լուռ, ուղղուեցանք դէպ ի մօտակայ ծովափը :

Անոյշ հով մը չուտով մեզ հանդստա – ցուց :

— Փօլտեան, զարճաւ այն առեն բա – նաստեղծը ինծի, պիտես նիւթական ան – ձուկ վիճակս եւ այն ահաւոր պայքարը , զոր կը մղենք իւրաքանչիւրս դրամ չահե – լու համար, նիւթապաշտ այս դարուն մէջ : Միայն ես չէ, որ կը բացագանչեմ օրուան մէջ քանի մը անդամ «ախ , եթէ հարուստ ըլլայի »...

« Բայց այսօր համոզուեցայ, թէ հա – րստութիւնը իմ կորուստս պիտի ըլլար : Մեծ տաղանդ մը չունիմ, բայց եթէ ա – ռաջարկէին ունեցածիս մէկ տասնեորդը – դին փոխարէն ինծի տալ այդ դրազէտին կեանքը, հաւատա, որ պիտի մերժէի : Տեսա՞ր, դիտեցի՞ր իր նկարները, իր դը – րածները, իր խօսքերը. ճոխութիւնը ցամքեցուցած է տաղանդի յետին նշոյլը :

Թերեւս շատ խելօք ուղի մըն է Ֆրան – սայի արտաքին նախարարութեան այս ե – ղանակը, ոչ թէ Զերնիչեւսկիի յեղափոխական պաղափարախօսութենէն :

Նալբանտեան ըսեր է — դիւպլոմա – թիան հոլպային բարենորոգումի հարցի հնարաւոր լուծումը պէտք է գայ վերէն եւ ոչ թէ վարէն : Այսինքն ժողովրդական յեղափոխութեան ճանապարհով : Այս փաստին վրայ Վ. Ռշտունի կ'եզրակացնէ թէ Մ.Ի. Նալբանտեան ազատական – դեմոկրատական չարքերուն կը պատկանի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան իր մէկ աշխատան – քի մէջ («Նարոտնիկական կազմակերպու – թիւններն Անդրկովկասում ») դովաբաներ է Գր. Արծրունին, որ ազդայնական – ա – զատական չարժումի դեկավարը կը հա – մարուի : Պրոֆ. Մ. Ներսէսեան փաստեր է թէ Հայոց ազդային չարժումը ժողո – վրդական եւ յեղափոխական է : Այս ատ – թիւ իրրեւ փաստ յիշած է Գր. Արծրու – նիի հետեւեալ խօսքերը.— «Հայ չունին ստրկութիւն, ո՛չ ալ ճորտատիրութիւն » : Ինչ որ տեղի տուած է բուռն քննադատու – թեանց : Եթէ Հայք չունին ճորտատիրու – թիւն, կ'ըսեն Մ. Ներսէսեանի ընդդիմա – խօսները, ուրեմն չունին դասակարգ, ո՛չ ալ դասակարգային պայքար : Որով Հայ ժողովուրդի պայքարը միասնական է, ա – նոր բոլոր խաւերը — պետական, կղերական, ազատական, քաղքենի, ըն – չաղուրկ — միացած են պայքարելու հա – մար օտար բռնութեան դէմ : Ահա այս տե – սութենէն ծնած է այն հոսանքը որ կը կոչուի «միասնական» եւ ունի իր տեսա – բանները :

Այս տեսութեան հակառակորդները չեն ընդունիր որ չճառորն ու ուսուցորը ունենան միատեսակ բնաւորութիւն : Ա – նոնք որ հակառակ կ'ուզեն ապացուցա – նել « նացիոնալիստական ապեցիֆիկեան ֆալցիֆիկացիայի » կ'ենթարկեն պատ – մութիւնը : Ուրիշ խօսքով՝ կը խեղաթիւ – րեն :

Վէճը չի փակուիր այսպէս : Պրոֆ. Վ. Պարսամեան իր աշխատանքներէն մէկուն մէջ կ'ըսէ. («Յարիւմի գաղութային քա – ղաքականութիւնը Հարցը տանում եւ Հայ – կական Հարցի զարգացման ուղիները մին – չեւ Բերլինի կոնգրէսը») :

— Հայոց ազատագրման գործը կապ – ուած չէ Ռուսաստանի ժողովուրդի ազա – տագրման պայքարին հետ :

Իրրեւ ռուսական օրիէնտացիա կապ – ուած է աւելի ուշ շրջանի հետ ... : Երբ Կովկաս կգաղեցար Ռուսիոյ, այդ պահէն սկսեալ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի մէջ մտաւ նոր տարր մը.— Օ – րիէնտացիա դէպի Ռուսաստանը, Հայ ժողովուրդը իր յոյսերը դրաւ մեծ Ռու – սաստանի վրայ ... » :

Պրոֆէսորը կ'աւելցնէ. Հայաստանի դրաւումը Ռուսիոյէն «չարիքներու փոք – րագոյնն էր » :

Եւ աւելի յառաջ երթալով կը բացդա – տէ Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Հայաստանի հանդէպ՝ Անդլիոյ քաղաքա – կանութեան հետ Հնդկաստանի հանդէպ :

Վ. Պարսամեան կը գործածէ հետեւեալ բացատրութիւնը.— « Ռուսաստանը գաւթել է (բռնագրաւել) Հայաստանը », փոխանակ ըսելու «միացուցած է» :

Ցիշենք նաեւ հետեւեալ պարագան .— Բաշխի Իշխանեանը, գրած է թէ Մ.Ի. Նալբանտեան գաղափարական ներկայա – յուցիչն է եղած 1860 թուականներու Հայ առեւտրական խաւի եւ արհեստաւորու – թեան, հիմնուելով Ա. Յովհաննիսեանի այն տուեալներու վրայ թէ՝ Մ.Ի. Նալ – բանտեանի ընտանիքի անդամներն ու ազ – գականները եղած են վաճառականներ :

Մ.Ի. Նալբանտեանի յիշատաններն են, կ'ըսէ ան, քաղաքի մանր արտադրողներն, մանր ապրանքատէրերն ու վաճառական – ները :

Իսկ Պրոֆ. Արսէն Տէրտէրեան իր «Կա – սիկներ» (դասականներ) երկին մէջ կղե – րական Ալիշանը, քաղքենի – ազատական Ծերենցը, քաղքենի ազդայնական Բաֆ – ֆին եւ Մ. Պէշիկթաշլեանը դասեր է յե – ղափոխական – դեմոկրատներու կարգին (միասնական հոսանքի տեսութիւն) :

Անշուշտ այս տեսակէտները հաճելի չեն ռուսական օրիէնտացիայի ներքոզը հիւ – սող մարդոց, ու հայ գրականութեան Ինստիտուտի անօրէնը, Մ. Մկրեան, տա – րի մը առաջ, «Պրաւտա»յի մէջ հրատա – րակուած գրութեամբ մը կը պարզաբա – նէր խնդիրը, նիւթ առնելով «Հայ գրա – կանութեան պատմութեան» երեք հատոր դասագիրքերու բովանդակութիւնը : Այդ հատորներուն հաւաքաբար աշխատակցած են Հայաստանի դրագէտները : Դիտելի է որ ամէն անդամ երբ՝ համաձայնաւոր ուղ – ղափառները զժուարութեան հանդիպին, կը դիմեն Մոսկուայի կուսակցական պաշ – տօնաթերթերին : Մ. Մկրեան է միջի այլոց կը քննադատէ Ռ. Պատկանեանը՝ թէ իր

Լսած էի իր անունը, տարիներ առաջ բա – ներ մըն ալ կարդացած : Ահաւոր անհում մըն է... Ինչ սոսկալի նկարներ, ինչ խեղճ բանի է վերածուելը արուեստը ...

« Թարգմանութիւն կ'ընէ երեք , 500 էջ մէկ ամիսէն, կ'երեւակայե՞ս, թէ ինչ կը – նան ըլլալ այդ թարգմանութիւնները : Օ՛, կ'ուզեմ աղքատ ըլլալ, հազար անդամ ա – ւելի թշուառ եւ խեղճ, քան այդ անպատուղ հարստութիւնը : Պարապ տեղը չէ, սիրելի ընկեր, որ մեծագոյն դիրքերը դրուած են թշուառութեան մէջ : Բնական կամ փա – փաքուած, ինքնաբերաբար առեղծուած աղքատութեան մը մէջ : Տես, տես Նա – րեկացին, պարապ տեղը չէ, որ հրաժա – րած է աշխարհի փառքէն, քաշուած խուց – ի մը մէջ, չոր հաց կերած, որպէսզի կարենայ իր չարչարուած մարմնէն խլել, կորզել այն հրաշալի ծաղիկները, որ իր տաղերն են : Ինչ սոսկալի օրէնք, բայց ճիշդ, բայց արդար : Պէտք է վճարել տա – ղանդը անօթութեամբ, զրկանքով, հրա – ժարելով աշխարհիկ բոլոր հաճոյքներէն :

Մէկ ժամէն աւելի խօսեցաւ Մարսել, ծովուն դիմաց, չփորձեցի ընդմի – ջել : Օրերով ան կ'ապրի լուսեան մէջ, բայց երբ խռովք մը գայ ցնցել իր հոգին, ալ կանդ չառներ, կը պարպէ ինչ որ կայ նեբսիդին : Պէտք է մտիկ ընել զինք այդ պահերուն, երբ գեղեցիկ աչքերը կը բո – ցավառին ներքին հուրով մը, երբ կը դա – նայ հրաշալի խօսող մը, պերճախօս ու ներշնչեալ :

Երբ լռեց, խօսք առի ես իմ կարգիս :

— Այդ օրէնքը ի գործու է ժողովուրդնե – րուն համար ալ : Հոգւոյ կայսրութիւններ կործանած են չուայտութեան մէջ, երկ – րային հաճոյքներու դերի դարձած : Օ – րէնքը ընդհանուր ըլլալով հանդերձ, կան ժողովուրդներ, որոնք աւելի կ'տզդուին, որոնց համար հարստութիւնը, ճոխու – թիւնը աւելի տղիտարեր է : Կը մտածեմ իմ ժողովուրդիս մասին : Ամէնէն սոսկա – լի հալածանքներն ու ջարդերը այնքան վնաս չեն հասցուցած անոր, որքան հա – րստութիւնն ու ճոխութիւնը եւ անոնց հետեւանք՝ դեղխութիւնն ու չուայտու – թիւնը : Տխուր բան է հաստատել այս ճշմարտութիւնը : Կ'արիւնի սիրտս երբ այսպէս կը մտածեմ, մաղթելով կարծէք. որ ան միշտ թշուառ տպրի, որպէսզի չկորսուի, մեծնայ :Երբէք այնքան մեծ չէ եղած իմ ժողովուրդս, քան երբ տպրած է թշուառ, տղքատ, ճղնաժամային պահեր : Կորսուած է, անհետ կորսուած՝ ճոխու – թեան մէջ : Հնդկաստանի, Լեհաստանի մէջ հսկայ գաղութներ ունեցած ենք, ո – րոնցմէ բան չէ մնացած այսօր : Թաղուած են անոնք իրենց ոսկիի կոյտերուն տակ : Աւելի համեստ գաղութներ մնացած են :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(Շար.)

ՎԱՂՈՒԿՈՎ ՓՈՆԳՈ

Էյ, ինչո՞ւ ես ինձ տարբերվում ուրիշներից, ինչո՞ւ ես ինձ նայում այդպես, ինչո՞ւ ես ինձ հարցնում, թե ինչո՞ւ եմ ես ուրախ, ինչո՞ւ եմ ես ծիծաղում, ինչո՞ւ եմ ես ապրում, ինչո՞ւ եմ ես շնչում, ինչո՞ւ եմ ես գոյություն ունենում, ինչո՞ւ եմ ես սիրում, ինչո՞ւ եմ ես ատում, ինչո՞ւ եմ ես ուզում, ինչո՞ւ եմ ես չուզում, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ուտել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում քնել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում գնալ զբոսանքի, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ամուսնանալ, ինչո՞ւ եմ ես ուզում երեխաներ ունենալ, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ապրել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում մեռնել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չհարցնել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չպատասխանել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չլսել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չնկատել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չճանաչել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չսիրել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չատել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չհիշել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չմոռանալ, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չհասկանալ, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չներել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չպատժել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չդատել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չգնահատել, ինչո՞ւ եմ ես ուզում ոչ ոքի չարհամարհ

յումբ խոչընդոտ մը պիտի կազմէ մեր երկրին երկու մասերուն խաղաղ միաւորման : Արեւմտահայ Գերմանիոյ վերապրած նումբ եւ մասնակցութիւնը պինուորական խմբակցութեան մը զոյն պիտի առաջնորդեն պատերազմի ճամբուն վրայ : Պատմութիւնը կ'ապացուցանէ թէ ապարդիւն է որեւէ հակակշիռ եւ սահմանափակում գերմանական աշխարհակալութեան հանդէպ : Տարակոյս չկայ թէ վերահաստատեալ գերման զինապաշտութիւնը պատրաստ է ոտքի հանելու արկածախնդրութիւններ կատարելու »:

Մասնաւորապէս ծանրանալով Փարիզի համաձայնութեանց վրայ, վարչապետը չարունակեց · — Մեր հանրապետութիւնը չի կրնար աչքերը դոցել սա իրողութեան վրայ թէ Փարիզի համաձայնութեանց հետեւանքով իր արեւմտեան սահմաններուն վրայ պիտի գտնուին 500·000 զինուորներ, սպառազինուած՝ գերազրգիռական դէնքերով : Գերման ժողովուրդին ազգային չահերը, Եւրոպայի խաղաղութեան պահպանման չահերը կը պահանջեն որ գերման ժողովրդավար հանրապետութիւնը պատրաստ ըլլայ արդիւնելու կամ վանելու որեւէ յարձակում իր ապահովութեան դէմ : Ան հարկ կը դատէ յայտարարել այս ժողովին մէջ — եթէ ալ նապաշտութիւնը վերահաստատուի արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ եւ կանոնաւոր բանակ մը ստեղծուի, մենք ալ պիտի ստիպուինք ազգային զինեալ ուժեր ըստեղծելու, որպէսզի պաշտպանեն գերման ժողովրդավար հանրապետութեան աշխատաւորներուն խաղաղ ներգործութիւնները»:

Զեխոսլովաքիոյ վարչապետն ալ միացեալ հրամանատարութիւն առաջարկելով, չեշտեց թէ արեւմտեան Գերմանիոյ վերընդունումը ապառնալիք մը պիտի կազմէ Լենհատանի, Զեխոսլովաքիոյ եւ արեւելեան Գերմանիոյ համար :

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՆՈՒԱԳԱՊԵՏ ՄԸ , Վիլհելմ Ֆիւրթվանկլէր, մեռաւ Պատէնի մէջ, ծանր թոքատապի մը հետեւանքով : 68 տարեկան էր եւ Պէթովէնի գործերուն ամէնէն վարպետ արտայայտիչներէն մին :

ԹՈՒՆՈՒՉԻ ապստամբապետներէն Լաղհար Շուայթի հետեւեցաւ պէնքերը վար դնել : Ֆրանսայի եւ տեղացի պատուիրակները արդէն իսկ յարաբերութիւն հաստատած են ըմբոստներուն հետ եւ կը հրաւիրեն անձնատուր ըլլալ առանց ա – րիւնահեղութեան : Պաշտօնական չրջանակներու մէջ լաւատես կ'երեւան վերջնական ելքի մասին :

ՉԻՆԱՍՏԱՆի մէջ բանտարկուած 13 ամերիկացիներուն արձակումը պահանջելով Մ . Նահանգներու կառավարութիւնը նոր ծանուցագրով մը : Արտաքին նախարարը, Տըլլըս, անդամ մը եւս պարզելով իր երկրին քաղաքականութիւնը, մերժեց Չինաստանը պաշարելու առաջարկը : Ան – դրնհատուրը ալ համաձայն է այս ուղեգծին , ինչպէս եւ Մեծն Բրիտանիա : Կարճ խօսքով . երկու պետութիւններն ալ պիտի ղգուշանան որեւէ գործողութենէ որ կրնայ պատերազմի յանգիլ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէսինէն Միքաելեան ընտանիքը , ինչպէս բոլոր ազգականները եւ պարագայները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւնը յայտնեցին ի – րենց ողբացեալ մօր , հարսին եւ աղգականին Մարիամ Միրաքեանի (ծնեալ Զաքոյեան) , մահուան առթիւ : Մասնաւոր չնորհակալութիւն Հա – մախարբերդի Հայր . Միութեան Տէսինէ մասնաճիւղին , Ազգասախնամին եւ Համաբանճաքի Լիանի մասնաճիւղին :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Վ . ՄՈՍԿ . Փարիզ .—կը խնդրուի խմբագրատուն հանդիպիլ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ .

EVIDENCES

Revue Mensuelle

1954 Նոյեմբերի թիւը , շահեկան բովանդակութեամբ :

30, Rue la Boëtie, Paris.

Տարեկան բաժնեգին 700 ֆրանք (10 թիւ) , արտասահման 850 ֆրանք : Հատը՝ 75 ֆրանք :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՎԻՆԵՈՆի ՄԷՋ

Այս շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, ճախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի , հովանաւորութեամբ Հ . Յ . Դ . Մարսէյլի Շրջ . կոմիտէին :

28 Ռիւ Մորիէռ , Փոնթէի մօտ , Րնկպի պար :

Կը նախագահէ ընկեր ՄԱՏՈՑԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Յ . ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական . ճոխ բաժին մասնակցութեամբ Մարսէյլէն հրաւիրուած ուժերու : Ազատասանութիւն , Պոմոնի Նոր Սէրունդէն ընկեր Մակարեան : Կէս գիշերէն վերջ եւ – րոպական եւ հայկական պարեր , հայ ա – րեներուն Պոմոնի մասնաճիւղին կող – մէ , ղեկավարութեամբ Օր . Մատլէն Մարկոսեանի (Մարսէյլէն) :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Պաներէօ Քաշանի *մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը , կիրակի 5 Դեկտ . ժամը 16էն 23 :*

Salle de l'Ancienne Mairie de Sceaux
Rue Houdan, Métro Sceaux

Գեղարուեստական խնամուած բաժին , Նոր Սերունդի Անիէռի խումբի կողմէ պիտի ներկայացուի , գաւեշտ մը , « ԹՈՐՈՍ ԾԱՌԱՑ », նաեւ հայկական երգեր եւ արտասանութիւններ :

Եւրոպական պարեր :

ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀՈՒՄԲի ԿՈՂՄԷ

Հաղորդակց . միջոց .— Տանֆէր Ռոշ – բոյէն առնել տիրէէսիօն Ռոպէնսոն եւ իջնել մեթրօ Սօ :

RECITAL
ԴԱՇՆԱԿՀԱՀԱՐՈՒՀԻ
ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆԻ
ԱՑՍ ԵՐԵՓՇԱԲԹԻ

Գեկտ . 7ին , ժամը 21ին
SALLE CHOPIN - PLEYEL
252, Rue Fg. St. Honoré, Métro Ternes
24ème programme bien tempéré en Si - mineur.

Ֆուկ , Լիսթ , Շօփէն , Ռոժէ Տիւֆաս , Ղազարոսեան :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ . Ց . Դ . Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի պարանոցիկ գերեկոյթը , կիրակի 12 Դեկտ . , ժամը 15էն մինչեւ 23 , Ազգ . Տան մէջ :

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի–ինթէռ) , Մէն Նիքոլա ռիւ Շառոմոնէ եկեղեցիէն (39 Պուլ . Մէն ժեռմէն) : Այսպէս ամէն ամ – առան Ա . կիրակին վերոյիշեալ ժամուն պիտի լսուի արեւելածէս պատարագ մը :

« ՆՈՐ ՔՆԱՐ »

Գայնագրուած եւ պատկերազարդ երգարանին Բ . տպագրութիւնը , հիմնովին բարեփոխուած եւ նոխացուած *Հայաստանէն լսուող բազմաթիւ նոր երգերով :*

640 էջ , 800 ԵՐԻ , 342Ը
ԶԱՑՆԱԳՐՈՒԱԾ
եւ 132 ՆԿԱՐՆԵՐ

Այս բովանդակութեամբ երգարան գարդ լոյս չէ տեսած որեւէ տեղ :

Գինը 1400 ֆրանք (թղթակազմ)
Լաթակազմ 1650 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

Դիմել «Ցառաջ»ի հասցէով : Մարսէյլի չրջանէն դիմել Պ . Յակոբ Մալքեանին ,

3, Bld. Th. Turner, Marseille.

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ

Լոյս տեսաւ 1955ի «Գոյամարտ» Օրացոյցը (հրատարակութիւն Հ . Ց . Դ . Նոր Սերունդ Մարսէյլի չրջանի) , Ազգային , պատմական , գիտական եւ այլազան ճոխ բովանդակութեամբ : Շատաթիական թերթիկներով եւ պատկերազարդ : Էջ՝ 54 : Նկարազարդ արտաքինով եւ մաքուր տպագրութեամբ : Ապատրանքներու համար դիմել՝

Barsam Agopian. 22, Rue d'Aix, Marseille

ՓԱՐԻԶի համար դիմել նաեւ Յառաջին :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փակել իրենց հաշիւները Դեկտ·ի ընթացքին : Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ· 31ին :

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգինը , ունէր պիտի ստանան *Յառաջի* պատի օրացոյցը : ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

*«Ցառաջ»*ի վարչութիւնը գրավաճառութեամբ չզբաղիր : Քանի մը գիրքերու սպառումը ստանձնած է բարեկամաբար , *առանց որեւէ ակնկալութեան :*

Այդ կարգի գիրքեր երբ ծանուցուին , ապսպրանք տրուած տեղ կը խնդրուի *փոխարժէքը կանխիկ ղրկել , որպէսզի* չստիպուինք հաշուբնթաց բանալ :

Ի՞ՆՉՊԻՍ ՀԱՄԿՉՆԵՆՔ

Շուտով կը լրանայ մեր տեղափոխութեան երկրորդ տարին : Եւ տակաւին թերթեր , միութիւններ , անհատներ կան որոնք նախկին հասցէն կը գործածեն , սրտնեղութիւն պատճառելով թղթատարական պաշտօնեաներուն :

Որ եւէ առաքում կատարուած կամ *«Ցառաջ»* ստացած տեղն , սովորութիւն չունի՞ք մէր նետելու թերթին նակատը ուր հասցէն կ'երեւայ խոշոր տառերով :

Հին հասցէով եկած թերթերը եւ նամակները ե՞տ ղրկենք , որպէսզի բարեհաճիք հին հասցէն մոռնալ եւ նորը սորվիլ ··

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեգարձի տօնակատարութեան , 2 Յունուար 1955 , Սէրքլը Միլիթէռի մէջ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ . Ց . Դ . ՈՒՍ . ՄԻՈՒԹԵԱՆ ժողովը այս կիրակի առաւ . ժամը 10ին Ռեժանի մէջ : Միութեան խնջոյքը այս կիրակի 5 Դեկտ . կէսօրէ վերջ , Հ . Ց . Դ . Թանգարանին մէջ : Ժամադրավայր կար տիւ Նօր , ժամը 14·30ին :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Հ . Ց . Դ . Սէն Լուի «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ . ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին , սովորական հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Հ . Ց . Դ . Շրջ . կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբ երու վարչութիւնները , այս չաբաթ Ահարոնեան Ակումբը : (Շար . Նոյ . 20ի ժողովին) :

Ֆ . Կ . ԽԱՉԻ Անիէռ Պուա Քոլոմպի ընդհ . ժողովը , այս երկուչաբթի ժամը 16ին , 14 ռիւ Ռուժէ տը Լիլ , Անիէռ , ընկերուհի Ա . Աւետիսեանի բնակարանը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Թուրքէն Կիրակոսեանէ (Պուէնոս Այրէս) 1500 Ֆր . , խմբագրատան այցելութեան առթիւ :

Հ . Ց . Դ . ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Լիոնէն ընկեր Սողոմոն Կէօրջինեան հաղար Ֆր . կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման եւ հազար Ֆր . վէպ . Ֆոնտին : Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ԾՆՈՒՆԴ .— Մեքսիկայէն Տէր եւ Տիկին Բաֆֆի Քէօսէեան ուրախութեամբ կը ծանուցանեն իրենց անդրանիկ զաւկին ՍԻՒԶի – ՆԵԼԼիի ծնունդը , (11 Նոյ . , 1954 , Մեքսիքօ) :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱ – ՓԱՑԷԼԵԱՆ Նախկին Աչակերտներու Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին :

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐԵՆՑ ՍԱՆԻԿԻՆ

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ժամը 21·30էն մինչեւ առաւօտ :

LE CLUB Rue Grignan

Մասնակցութեամբ՝ ՕՐ . ԱԼԻՍ ՊՕՑԱ – ՃԵԱՆի (Փարիզէն) իր հայկ . եւ կովկ . պարերով :

Մեծ նուագախումբ , գեղարուեստական ընտիր բաժին ,

Présentation de Coiffure,
Défilé de mannequins

Անակնկալ խաղեր : Cotillons.

Ճոխ պուֆէ :

ՈՉ ՀԱՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ , ՈՉ ՎԻՃԱԿԱ – ՀԱՆՈՒԹԻՒՆ :

Տոմսերու համար դիմել՝ Պ . Արամ Շեխիկեանի՝

Դեղարան , 1 Պուլվար տ'Ազէն , հեռաձայն՝ Քոլպէռ 33–80 :

Պ . Էքսէրճեան՝ 40 Լա Քաներպիէռ , հեռաձայն՝ Քոլպէռ 30–88 :

եւ բոլոր անդամներուն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ

Մեծ գերեկոյթ – պարահանդէսը

կիրակի , 5 Դեկտեմբեր , ժամը 15էն 24 , Պուա Քոլոմպի քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ , 2 ռիւ տ'Էքիէն տ'Օրվ , (կայարանին քով) :

Կը նախագահէ՝

Mr. EMILE TRICON
(Maire de Bois-Colombes)

Ժամը հինգ 3ին կը սկսի հայկական բաժինը Թատրոնի սրահին մէջ :

Կը մասնակցին

Դր Վահան , Խանճիկի , Գէորգ , Անդրանիկ , Տիկին Սօճա – Փարէզ , Օր . Հայկանուշ Պէրպէրեան , Ալէքս Պէրպէրեան եւ ուրիշներ , *իրենց բազմաթիւ նորութիւններով : Ունկնդրութիւն հայկական նոր տիպերու :*

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Մուտքի սրահին մէջ հայաստանեան եւ արտասահմանեան հայերէն գիրքերու , տիւսերու եւ արուեստի մեծ ցուցահանդէս , վաճառք բացառաբար շատ ածած գիներով :

Եւրոպական պարեր վարդիվանեան մեծ նուագախումբով :

Մինչեւ կէս գիշեր մէջ ընդ մէջ բազմաթիւ անակնկալներ :

Ճոխ եւ ածան պուֆէ :

Մուտք՝ 200 ֆրանք :

★

Մաս մը եւս ստացած ենք ՀԱՑԱՍՏԱՆի ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ չքեղ հատորէն :

Ստանալու համար դիմել վարչութեան՝

Պ . ՌՕԼԱՆ ՆԱՋԱՐԵԱՆի :

9, Ave Calmels, Bois-Colombes (Seine)
Tél. CHA. 00-55

ՁԵՐ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Լ Ի Լ Ա - Ն Է

Համեղ , մաքուր եւ մատչելի

24, Rue St. Lazare, PARIS
Métro N. D. de Lorette ou Trinité.

Փարիզցիներու աչքը լոյս

Լիլան կը վերսկսի իր արեւելեան նուագը ամէն չաբաթ եւ կիրակի իրիկունները :

Կը նուագեն ՔԷՐԷՆՉԻՍՏ եւ ուտի Ալֆոնս եւ ջութակահար Հայկ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Պրուսայի Քիրմասթի դիւղէն Գրիգոր , հօրը՝ անունը Սերոբիկ , մօրը անունը՝ Մաննիկ : Կը կարծուի թէ Ցունաստան կը գտնուի : Տեղեկացնել

Ets. Perfecty, 21, Rue Lafayette, Toulouse

Imp. Araxes - 46. Rue Richer. Paris (9e)

OCÉANIA

ՕԴԱՆԱԻԻ , ՇՈԳԵՆԱԻԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները , Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու , Գանատա , Թուրքիա , Լիբանան : Ամէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ . ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆի

38, Rue de la Republique. Marseille
Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris
4, Rue de Castellane.
Adresse telegraphique PACATLEAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R. C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
3
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
VENDREDI
3 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7537 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2948

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԼՊՐԾՈՒՆ ԲԱՐՔԵՐ

●

Եթէ մէկը փորձէր ուսումնասիրել մեր հանրային բարքերուն ելեւէջները, ան – կասկած պիտի յանգէր հետեւեալ եզրա – կացութեան.—

Վերջին երեսուն տարիներու ընթաց – քին, աւելի շատ ժխտական երեւոյթներ պարզուեցան քան թէ դրական:

Ուրիշ խօսքով, կարզ մը տխրական բարքեր աւելի զարգացան, իբրեւ հետե – ւանք տանձակոտոր ազատութեան, որ ե – րբէք մըն էր երեկ:

Դէմ աւելի պարզ խօսելով, կորնցու – ցինք մեր հաւասարակշռութիւնը:

Նոր հովերը կը փչէին, տունէն մինչեւ հանրային գործունէութեան ասպարէզը: Պրասենեակէն մինչեւ մամուլ:

Այդ հովերը մղեցին մեզ դէպի տեսակ մը անիշխանութիւն: Խօսքով, գիրով թէ գործքով:

Ան չուշա շինարար աշխատանքներ ալ կատարուեցան:

Ցիրուցան բազմութիւնները վերածուե – ցան կազմակերպուած համայնքներու: Ունեցան իրենց հանրային հաստատու – թիւնները, եկեղեցիները, դպրոցները, մխիթարնները, եւ ուրիշ ինչ որ անհրա – ժեշտ է կանգուն մնալու եւ զարգանալու համար:

Ցառախտ հրաչքի մը կը նմանէր այս կամ այն ափին վրայ կատարուած վերաշինու – թիւնը, առանց հաստատուն ապրիւրնե – ուենալու:

Մինչեւ այսօր ալ, ոչ եռանդ կը պակ – սի, ոչ կորով, նոր պահանջներ լրացնելու համար:

Այս տեսակէտէն, պատկերը կապրուելիչ է մասնաւորապէս Միջին Արեւելքի մէջ, ուր տեղական պայմանները թանկագին պատեհութիւններ կը ներկայացնեն:

Չեր աչքերը կը չորան, երբ կը բաղդա – տէք երէկն ու այսօրը: Երբ կը տեսնէք ստեղծանական վերելքը՝ համատարած անհրաժեշտէն եւ կազմալուծումէն ետք:

Կը թուի թէ բազմապատկուեցաւ ապ – րելու եւ յարատեւելու, գործելու եւ առեղծագործելու կամքը, օտարութեան փորձութեանց մէջ:

Եւ սակայն, առելութեան, քինախնդ – րութեան եւ ամբոխավարութեան կիր – քերն ալ ահեցան մէկ տարիէն միւսը:

Պարբերաբար, մթնոլորտը թունաւոր – ուեցաւ, անչնչելի դառնալու աստիճան:

Տեղ – տեղ, մամուլը դարձաւ ապակա – նութեան բոյն, ուր յաճին թշուառականը ազատ ասպարէդ կը գտնէ թոյն եւ մաղձ թափելու համար:

Բառերը կորնցուցին իրենց իմաստը եւ պարկեշտ քննադատութիւնը վերածուե – ցաւ թրքամարի խուժանավարութեան:

Ակնյայտ որ, ամէնէն սովորական հար – ցը զարձաւ կռուախնձոր, անապատ նիւթ ճարելով զոյնզոյն բախտախնդիրներու:

Տարիներու հոլովման հետ, ուրիշ «նո – րութիւններ» ալ յայտնուեցան:

Բաւական չհամարելով ապրային չըշ – նակի մէջ մղուած «ճիհատ»ը, մարդիկ միջազգային դետնի վրայ փոխադրեցին զայն:

Եւ լոյս տեսան օտարալեզու հրատարա – կութիւններ, յատկապէս ուղղուած Դաշ – նակցութեան դէմ: Ի ցնծութիւն Թուր – քին եւ բոլշեւիկին:

Բաղդատաբար նոր են այս լրբծուն բարքերը: Հետեւանք՝ իմաստակութեան, անպարկեշտութեան եւ կուսակցապար կատաղութեան:

Բայց կը զարգանա՞ն...

Պատկերը վրդովիչ է մանաւանդ անոր համար որ, դիմակաւոր զոլիրներ կը փոր – ձեն երիտասարդութիւնն ալ վարակել նոյն բացասական եւ ամարդի ունակու – թիւններով:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

●

ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԷ

«ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ ՀԻԹԼԷՐԷՆ ԱՒԵԼԻ ԴԱՒՈՒ ՎԱԽՃԱՆ ՄԸ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՑ, ԵԹԷ...»

Մոսկուայի խորհրդաժողովին երրորդ օրուան նիստին մէջ (Դէկ.) չինական դես – պանը, Զանկ Վէնթիէն, որ ներկայ էր իբ – րեւ դիտող, ազդարարեց թէ Մ. Նահանգ – ները եւ իրենց արեւմտեան դաշնակիցնե – րը «Հիթլէրէն չատ աւելի դառն ճակա – տագիր մը պիտի ունենան, եթէ պատե – րազմ յայտարարեն համայնավար երկիր – ներուն դէմ»:

Ահազանգ իր ճառին ամփոփումը.

— «Ի. Միութեան Նոյ. 13ի առաջարկը կը ձգտի պահպանել եւ ամրապնդել խա – ղաղութիւնը ամբողջ աշխարհի մէջ: Ահա թէ ինչու ջերմապէս կը ծափահարենք զայն: Ցաւալի է որ այդ առաջարկը մեր – ժուելու արեւմտեան պետութեանց կող – մէ: Այս մերժումին հետեւանքով ատեղ – ծուած ծանր կացութեան պատասխանա – տուութիւնը ամբողջովին կ'իյնայ այդ եր – կիրներու կառավարութեանց վրայ որոնք կը նախընտրեն վերահաստատել զէրման զինապաշտութիւնը, փոխանակ ընդունե – լու հաւաքական ապահովութիւնը: Փա – րիզի համաձայնութիւնները ոչ միայն կը հակասեն ցարդ կնքուած բոլոր համաձայ – նութեանց՝ զերմանական հարցի մասին, այլ եւ ծանր զգուութիւն մը կը կազմեն խաղաղութեան դէմ Մ. Նահանգներու յարձակողական շրջանակներուն եւ անոնց կողմէ: Եթէ Փարիզի համաձայնութիւն – ները վաւերացուին, հետեւանքը պիտի ըլլայ ոչ միայն կացութեան ծանրացում Եւրոպայի մէջ, այլ եւ ծանրացում յարա – բերութեանց լարման՝ ամբողջ աշխարհի մէջ: Մ. Նահանգներուն եւ անգլիացի եւ Ֆրանսայի օժանդակներուն յարձակողա – կան շրջանակները կը յուսան զերման բա – նակը զարձնել իրենց հարուածային զոր – ծիքը՝ նախայարձակ պատերազմի մը մէջ եւ Գերմանները օգտագործել իբրեւ թըն – դանօթի մխ: Բայց այսօրուան Գերմա – նիան նախապատերազմեան Գերմանիան չէ: Գոյութիւն ունի այժմ ժողովրդա – վար եւ խաղաղասէր զերման հանրապե – տութիւնը որ զարձած է ամբողջ ամբողջ զերման ժողովուրդին պայքարին՝ ապա – յին միութեան, անկախութեան, խաղա – ղութեան եւ ժողովրդապետութեան հա – մար: Պատմութեան դասերը չատ աւելի գիտակից զարձուցած են զերման ժող – ովուրդը: Ան չի կրնար չտեսնել թէ արեւ – մտեան Գերմանիոյ վերազինումը դառն դժբախտութեանց պիտի առաջնորդէ զին – քը: Եթէ երրորդ աշխարհամարտ մը պայ – թի, զերման ժողովուրդը չատ աւելի ա – գեռալի դժբախտութեանց պիտի մատ – նուի: Երկու աշխարհամարտներու փոր – ձառութիւնը հաստատեց թէ ոչ միայն ա – րեւելեան Եւրոպայի, այլեւ արեւմտեան Եւրոպայի երկիրները եւ մանաւանդ Ֆը – րանսան գոհ զացին Գերմանիոյ զինա – պաշտութեան:

« Հետեւելով Մ. Նահանգներու նախա – յարձակ եւ ռազմաշունչ քաղաքականու – թիւն եւ նպաստելով Գերմանիոյ վերա – զինման, Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Եւրոպայի միւս երկիրներուն վարիչ շրջանակները փաստօրէն կը կրկ – նեն երկրորդ աշխարհամարտէն առաջ զործուած սխալները: Անոնց ոտքը պիտի զարնուի այն քարին զոր բարձրացուցած են եւ ի վերջոյ պիտի ճաչակեն իրենց իսկ սխալներուն պտուղները: Ֆրանսայի, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Արեւմտեան Եւրո – պայի շրջանակները կրնան մոռնալ պատմութեան դաժան դասերը, բայց այդ երկիրներուն ժողովուրդները եւ մանա – ւանդ Ֆրանսայի ժողովուրդը չեն կրնար մոռնալ »:

Ցետոյ պարզելով երկրորդ աշխարհա – մարտէն ի վեր տեղի ունեցած փոփոխու – թիւնները, — Ի. Միութեան ուժին ա – ճումը, Չինաստանի ներկայութիւնը անոր կողին՝ իր վեց հարիւր միլիոն բնակիչ – ներով, ժողովրդական հանրապետու – թիւնները, խաղաղութեան, ժողովրդա – պետութեան եւ ընկերվարութեան ճակա – տին կուռ միութիւնը որուն ուժ կուտայ բոլանդակ յառաջդիմական եւ խաղաղա – սէր մարդկութիւնը, չինական դեսպանը բացատրեց թէ Ամերիկայի յարձակողա – կան շրջանակները եւ արեւմտեան Գերմա – նիոյ զինապաշտները «Հիթլէրէն չատ ա – ւելի դառն պարտութիւն մը պիտի կրեն, եթէ փորձեն նոր աշխարհամարտ մը սար – քել: Այդ յարձակողական շրջանակները չեն տեսներ կատարուած փոփոխութիւն – ները եւ կը չարունակեն նոր պատերազմի մը պատրաստութիւնը, վերազինելով Գեր – մանիոյ զինապաշտները: Հետեւաբար խա – ղաղասէր ժողովուրդները պէտք է ար – թուն եւ ամբողջովին պատրաստ ըլլան այս վտանգին հանդէպ: Մենք կ'ուզենք զործակցութիւն հաստատել այն բոլոր երկիրներուն հետ որ համաձայն են խա – ղաղ համակեցութեան, բայց պէտք չէ մեր աչքերը զոցենք յարձակողական չր – ջանակներու սպրդանքներուն հանդէպ: Խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է, բայց մենք չենք վախնար նախայարձակման դէմ ուղ – ղուած պատերազմէն: Եթէ Փարիզի հա – մաձայնութիւնները վաւերացուին, բա – նաւոր եւ անհրաժեշտ պիտի զառնայ որ խաղաղասէր երկիրները նոր միջոցներ ձեռք առնեն, երաշխաւորելու համար խաղաղութիւնը եւ իրենց ապահովութիւ – նը: Անհրաժեշտ է որ խաղաղութեան եւ ժողովրդապետութեան ճակատը զօրանայ եւ ամրանայ իբրեւ պողպատեայ պարիսպ մը, որպէսզի երբէք չհրապուրձուին նա – խայարձակներու նենգ ծրագիրները: Ա. – հա թէ ինչու Չինաստան իր լրիւ հա – մամասութիւնը կը յայտնէ միւս պատաւ – րակներու յաջողութեանց եւ պիտի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❁ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❁

*

ՎԱՆԱՄԱՐՏ:..

Վանեցի առեւտրական մը, Պ. Յ. Տա – պալեան, որ բանաստեղծութիւններ ալ կը գրէ իր պարապայ ժամերուն, վերջերս գրիչ մը հրատարակեց,— *«Սասունցի Դաւիթ, Վասպուրականի հարազատ զա – ւառաբարբառով»*:

Մանրամասնութեանց տեղեակ չեմ:

Սասունցի Դաւիթը ո՞ր մէկ փոփոխակն է այս: Իր լա՞ծը, Վանի այս կամ՝ այն շրջանին գաւառաբարբառով, թէ ծանօթ հեղինակի մը խմբագրածը, զոր ինք պարտ սեպեր է գաւառաբարբառի վե – րածել:

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, ո՞ր ի – րական պահանջը գոհացնելու համար:

Հրապարակի վրայ կան բազմաթիւ հր – րատարակութիւններ, Սասունցի Դաւիթի մասին: Սկզբնական բնագիրներէն, զա – նազան գաւառաբարբառներէ մինչեւ ա – ւոնց գրական մշակումը:

Գարեգին եպիսկ. Սրուանձտեանցի, Մանուկ Աբեղեանի հոմ նիւթերուն վրայ Իմմունելով, զայն մշակեցին Ցովհ. Թու – մանեան, Ա. Իսահակեան, արտասահ – մանի մէջ՝ Զիթունի, Կ. Սասունի եւ ու – րիշներ:

Պատկառելի հատոր մըն ալ տպուեցաւ Երեւանի մէջ:

Եւ միւնչ կը սպասէի որ մասնագէտներ բացատրէին թէ ի՛նչ նոր յայտնութիւններ կը ներկայացնէ Պ. Յ. Տապալեան, ահա շրջաբերական մը Պ. Զիթունիէն,— «Եղ – ջերուաքաղ բարբառով գրքոյկ մը»:

Կը նախատեսէի արդէն:

Եթէ ամէնէն լռէին, Զիթունին գրամե – քենայիւն առջեւ պիտի անցնէր գիշերա – գգեստով եւ դէզ մը շրջաբերականներ պիտի պատրաստէր, ապացուցանելու հա – մար թէ ոտնձգութիւն մը կատարուած է իր անդաստանին մէջ:

Այս անգամ իրաւունք ունի Զիթունին, կը մտածէի, պահարանը բացած առեն:

Բայց երբ ամբողջութիւնը կարդացի, անգամ մը եւս համոզուեցայ թէ Վանեցի բանասէրը մասնագէտ է ոչ միայն գաւա – ռաբարբառներու, այլեւ ծուռ եւ ձախա – ւոր եղոյրներու:

Իբրեւ մէկը որ «չիսուն տարիներու վաստակ ունի» Վան – Վասպուրականի բարբառներու մասին, որ հաստատիր «Սասունականի»ը հրատարակած է, իրեն կը վայլէր պղտարիւն եւ փաստացի ճնճղա – տուքիւն մը՝ նոր հրատարակութեան առ – թիւ:

Ի՞նչ կ'ըսէ շրջաբերականը.—

Բացատրելէ վերջ թէ գրքոյկը «աւելի շատ սխալներ ունի քան ճշդութիւն», թէ «խեղաթիւրուած ընդօրինակութիւններ» կատարած է, Զիթունի բերդէն յանկարծ փողոց կ'իջնէ, գնացող բաներու նման – ցնելով իր հայրենակիցը: Այն ալ Վանայ բարբառով:

Ձմռոնաճիճ թէ այս այն պարոնն է որ յանախ բարեկրթութեան դաս կուտար ուրիշներուն:

Կը մաղթեմ որ երկար չտեւէ Վանա – մարտը, դէմ դիմաց հանելով ուրիշ Վաս – պուրականցիներ:

Վ.Ա.Հէ

ՁԸՐՁԻԼ

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԷ

Անգլիոյ Ծերունի վարչապետը իր Ծննդ – եան 80ամեակին առթիւ սարքուած հան – դիսութիւններէն անմիջապէս ետք, սրատ – յոյզ ճառ մը խօսեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ, ներողութիւն խնդրելով այն ճառին համար ուր կ'ըսէր թէ 1945ին հրահան – գած էր եւրոպական ճակատի հրամանա – տարին՝ հաւաքել անձնատուր եղած զեր – ման դինուորներուն զէնքերը, ի հարկին պանդիք վերադրնելու եւ ռուսական յա – ռաջխաղացութիւնը կասեցնելու համար:

Ծերունին խորապէս յուզուած էր եւ ձայնը հազիւ կը լսուէր: Ի բնէ պերճա – խօս, այս անգամ կարծես բառերը կը փնտռէր, իր միտքը պարզելու համար: Ապր. պաշտպանութեան նախորդ նախա – րարը, Շինուէլ (աշխատաւորական), ճչ – գրեթա հարցումներ ուղղած էր իրեն, վե – րյիշեալ ճառի մասին, ծուղակ մը լա – րելով: Զըրչիլ խոստովանեցաւ թէ վատահ չէ որ այդպիսի հրահանգ մը տուած է լոբա Մոնթկոմըրիի: Այդպիսի հեռագիր մը չկայ ոչ իր յուշերուն, ոչ ալ պետա – կան դիւանաթուղթերուն մէջ: Ուրեմն Զըրչիլ իր մտադրութիւնը չփոխած էր կատարուած գործի մը հետ:

Խոստովանելով հանդերձ իր յիշողու – թեան վրիպումը, վարչապետը բացատրեց թէ ներողութիւն չի խնդրեր զերման դին – ուորները վերազինելու մտադրութեան համար: Ինք այդ դաղափարը ունեցած էր, հեռագիր ուղղած ըլլայ թէ ոչ: Ցո – ղովականները խնդացին, երբ լսեւ թէ «թերեւս աւելի լաւ կը յիշէ յաջորդ ան – գամ», թէ «սխալիլը մարդկային է»:

ԹՈՒՆՈՒՉԻ ըմբոստութեան վարիչնե – րէն 77 հոգի յայտնեցին թէ պատրաստ են զէնքերը վար դնելու: Ուրիշներ ալ տրա – մադիր կ'երեւան ընդհ. ներումէն օգտուե – լու:

ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ դէմ բացուած դատին առթիւ, ընկերակցութեան ընդհ. քարտուղարը յայտարարեց թէ վարչապե – տը, գնդ. Նասըր եւ ուրիշ նախարարներ զէնք ճարած էին իրենց: Ցետոյ ճշդեց թէ այդ զէնքերը տրուած էին Սուէզի շրջա – նին պաշտպանութեան համար:

ՀԱՅԲԵՆԱՄԵՐՁ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

•

Բոլոր նշանները ցոյց կուտան, որ բազմամարդ հայրենահեռու գաղութներու, չատ զօրաւոր է խանդավառութիւնն ու ոգեւորութիւնը հայրենամերձ գաղութներու մէջ՝ հանդէպ մեր լեզուին ու մշակոյթին, մեր զաւրոցներուն եւ հասարակական բոլոր հաստատութեանց :

Այս եզրակացութեան յանդեցանք ան՝ դամ մըն ալ, կարդալով Թղթակցութիւններ Իրանէն, ուր վերջերս պատգամ մը կատարեց Շահապուհ Նարդունի, ու դասաւ, օրինակ, միայն Ապատանի մէջ, աւելի քան երկու հազար զաւրոցականներ միակ վարժարանի մը մէջ :

Թիւ, որուն կէսն իսկ չեն կրնար իրատու մօտ բերել Հար. Ամերիկայի երեք հանրապետութեանց – Ուրուկուայի, Պոլիվիոյ եւ Արժանթինի հայ զաւրոցներ՝ միասին :

Հանդէպ հայ վարժարանին ու մշակոյթին ցոյց արուած ոգեւորութեան մէջ մեծ է անշուշտ դերը մասնաւորական եւ յատկապէս ուժերու թափած աշխատանքներուն, բայց եւ այնպէս, կայ մեծ ջաւալքի ազդեցութեան անուրանալի նշոյլ եւս, որ կը պակսի հայրենահեռու չատ մը վայրերու :

Իրան, Իրաք, Սուրիա, Լիբանան, Յորդանան եւ Եգիպտոս, երկիրներ են, որ իրենց աշխարհագրական դիրքով մեծապէս կը նպաստեն հայութեան դիմագրի պահպանումին :

Նախ՝ այդ երկիրներու բնիկ տարրերուն մասնաւորական մակարդակը աւելի բարձր չէ մերինէն, ուստի ձուլումը կը դժուարանայ. երկրորդ՝ կայ լեզուի ու կրօնի պարագան : Լեզուի, երբ կ'ըսենք, կը հասկնանք արաբերէնի եւ պարսկերէնի աւելի դժուար ըլլալու իրողութիւնը. երրորդ՝ կրօնքով ոչ – քրիստոնեայ ժողովուրդներու մէջ ազգային մեր դիմագիծը պահելու առհաւական պահանջ մը :

Զմոռնանք նաեւ այդ երկիրներուն մէջ մեր զանգուածներուն համախմբելու բնազդը, որ դարձած է մեծ մասամբ անոնց վերնութեան պատճառը :

Հոն ուր հայութիւնը ապրած է ցրուած, այնտեղ ձուլումը եղած է աւելի արագ :

Մինչեւ Արեւելքը ճանչցողներ գիտեն, որ այդ երկիրներու մէջ մեր հայրենակիցները կ'ապրին գրեթէ միեւնոյն թաղամասերուն մէջ :

Շփումը իրարու հետ աւելի սերտ է եւ, ամենօրեայ : Այս երեւոյթէն պիտի օգտուէին անոնք : Այսպէս գարգացաւ հայ լեզուն եւ մշակոյթը անոնց մօտ :

Այդպէս չէ Ֆրանսայի եւ զոյգ Ամերիկաներու մէջ. ատիկ մեր բազմութիւններու մէջ մասամբ հետաքրքրութեան պատճառ հանդիսացած մեր ապագային :

Այսօր ալ չատեր կ'ապրին զանազան գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ, առանց իրարու հետ կապ կազմելու :

Մեկուսացած չրջաններու մէջ սերունդ մը հասակ կը նետէ. ու չունի մէկ հատիկ ցեղակից որուն հետ կարենայ ջուխտ մը խօսք փոխանակել :

Այդպիսի պայմաններու մէջ դուր է խօսիլ ազգային դիմագիծ պահելու մասին :

Ընդունինք որ ամէն ծնողքի տրուած չէ դրացիլ իր փոքրիկներուն հայերէն դաս – սիրարկութեամբ, մանաւանդ երբ ինք ծանօթ չէ մայրենի լեզուի, կամ գրել կարդալ չի գիտեր :

Եզրակացնենք : Փաստերը ցոյց կուտան, թէ մեր ժողովուրդը որքան մօտ ապրի հայրենիքի, այնքան խոր ու սերտ պիտի բլլան իր կապերը գաղութէ գաղութ, ու իրարու հետ : Հաւաքական կեանքը պիտի գառնայ պատճառ որ անոնք խանդավառուին իրարմով : Խանդավառուին մօտակայ գաղութներու մէջ անցած գարձած ձուլ հուսկ, առանձին հոգեկան անունդ հայրենիքէն հասած լուրերով ու երգերով : Կը բաւէ որ իրենց նայուածքը գարձընեն քարտէսին ու խորհին, թէ քիչ հեռուն՝ յաղթական կանգնած է յաւերժական Ձիւնը գաղաթին՝ Արարատը. անոր դէմն է Հայրենիքի դեղածիծաղ եւ գարնաշեղ կողերով քառասպաթ Արարատը : Ու անոնց մօտ, աւելի քան մէկուկէս միլիոն Հայերու սիրտը կը արագիչ վերելքի յոյսերով :

Այս մտածումին կը մղուի Հայը, որ կ'ապրի հայրենամերձ երկիրներու մէջ, ու սրտով կապուած կը մնայ հայրենիքին :

Երեւանի ձայնասփիւռը ուրիշ աւելի մըն է որ անոնք ոգեւորուին հայրենիքի գաղափարով. մինչ այդպէս չէ այն գաղութներուն համար, որոնք կը գանուին հայրենիքէն ամիսներով հեռու, լուրեր չունին անկէ եւ կը մնան տարաղնած մարդկային ովկիանոսներու մէջ :

Զուլման վտանգը գերազգական չափերով տեղի կ'ունենայ այս վերջիններուն մօտ, մինչ առաջինները տարիներ յետոյ ան՛ալ կը չարունակեն պահել իրենց դոյութիւնը ու կը նպաստեն ցեղին Թուական ածին :

Նման գաղութներ են Լիբանանինը : Սուրիայինը, Իրաքինն ու Եգիպտոսինը :

Սփիւռքի մէջ այս գաղութները պիտի մնան անփոխարինելի հարստութիւն հայրենիքին համար :

Եթէ ներկայիս հայրենիքը չի մտածեր օգտուիլ անոնցմէ, օր մը անպայման ան պիտի աշխատի աշխուժացնել իր վերելքն ու քանակը անոնցմով :

Հայկական ծով կը կոչէր Նարդունի՝ խանդավառ յօդուածի մը մէջ՝ իր ճամբորդութեան ընթացքին տեսած հայկական այս բազմութիւնները :

Բազմութիւններ, որ հայրենամերձ հոգիերու վրայ կ'ածին ահա, որպէս հարուստութիւն վաղուան մեծ եւ յաղթական հայրենիքին :

Մենք, որ կը դանուինք հեռու այդ հայրենիքէն ու կ'ապրինք թոյլ կապերով, պէտք է դանենք արուեստական կերպերը հայկականութեան աւիշով պատուաստելու յաջորդական սերունդները, որոնց դիմագիծին պահպանումը պիտի դառնայ օր մը հարատութիւն եւ կենսունակութիւն հեռաւոր հայրենիքին ու մեր ժողովուրդին համար :

Այդ ճիգը, տաւաքականօրէն կազմակերպուելիք այդ աշխատանքը նուիրական պարտականութիւն մըն է. մտածենք, բայց մանաւանդ գործենք այդ ուղղութեամբ :

ԱՐՄԵՆԻԱ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՍՈՒՆԿԵՐԸ ԵՒ ... ՋՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐԸ

•

Սունկերու լայնատարած թագաւորութիւնը որուն գործունէութեան սահմանները կ'ընդգրկեն կեանքի այլազան եղանակներ, անսպառ նիւթ մը կը հայթայթէ նաեւ գրականութեան : Այս անգամ առնենք սունկերու փայտակեր տեսակները որոնք բազմածակատ սեռը կը կազմեն եւ երեք յատուկ տիպարներով կը ներկայանան : Դժբախտաբար մեր լեզուն չունի դիտական յատկանշող բառեր : Առանք փայտերու թիւր մէկ թշնամին են :

Արդարեւ առանց հասցուցած վնասը անհաշուելի է եւ կատարեալ ապիա մը կը ներկայացնէ : Առանց աւերիչ գործունէութեան ենթակայ են անտառները եւ պտղատունկերը սակայն նախընտրութիւն մը ունին տաղձին եւ բանուած փայտերուն, հետեւաբար տուներու տաղձներուն : Մանաւանդ եթէ առանք չոր են կամ խոնաւ միջավայրի մը մէջ կը գտնուին :

Վերջին աշխարհամարտէն հետք, երբ բնակարանի տաղնապը սուր հանդամանք առացաւ, Եւրոպայի մեծ մասին աւերածները սկսան վերականուացանել վուշով, առանց ուշադրութիւն դարձնելու գործածուած առաղձներուն որակին : Ժամանակ, այդ առաղձները յաճախ նոր կտրուած ծառերէ կուգային եւ նոր պատուաստ գեղին մը կը ներկայացնէին փայտակեր սունկերու յարձակման : Մանաւանդ ծովային կլիմայի տակ, կամ անփոփոխ, խոնաւ օդի մէջ այդ սունկերուն գործունէութիւնը կը նպաստաւոր ուի : Անոնք չուտով կը բազմանան ու անխնայ կը փճացնեն իրենց հասցուելիքի տակ ինկած բոլոր փայտերը : Այդ սունկերու սերմերը կը փոխադրուին հովին, անասուններու, մարդոց եւ փայտերու միջոցաւ : Առանց առաջին տեսակները փայտը կը կազմալուծեն ու կը փոշիացնեն խաւաւելով զայն երեք ուղղութեամբ : Առանց արձակած երկար թելերը կը սողոսկին փայտին վրայ, եւ քարերու, աղիւսներու ճեղքերէն կ'երթան խոնաւութեան հետքեր գտնելու հեռաւոր վայրեր, արագօրէն փճացնելով առաստաղները, սախտակամածներ ու խախտելով որմեր : Կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ նոր չինուած չէնքեր կը վնասուին ու կ'աւերուին :

Այս վտանգին առջեւ չատերած ու մտահոգ են ճարտարապետներ ու տանտէրեր : Ակներեւ է մեր նախնիքներու պիտութիւնը պատերու պահպանման մասին : Անոնք իրենց փայտէ առարկաները կ'օծէին ձէթով, կամ կաւենիի (դաթրան ազգը), մայրիի, գիհի եւ մրտանի (քէտր օթու) իւղերով, գաղտնաւերերու եւ վնասակար միջատներու յարձակումէն պերճ պահելով զանոնք : Այսպէս, Փիլիսոսի ձեռակերտ Զեւսի (Արամազդ) փայտէ պեղեցիկ արձանը, դեռեղուած Ողիմպոսի մէկ խոնաւ պուրակին մէջ, կամ Արտեմիսի փայտէ արձանը Եփեսոսի մէջ, օծուած էին այդպիսի իւղերով : Առանք կրցան տեսել աւելի քան քան դար : Փայտերու փտութեան աւերները աւելի մատնողիչ դարձան փի դարուն նաւերու կորուստով : Բրիտան. նաւատորմին պատմութիւնը մինչեւ ԺԹ դարու կիսուն, պատմութիւնն է նաեւ փայտի փտութեան : ԺԹ. դարուն սկիզբէն Ծովակալ Նելսոն կը գրէր Թուրնէն.— « Իմ նաւատորմս ահարիու է թնդանօթի վրայ եւ սակայն միայն Վիքթորի, Պելլիսա, Տրաֆիկոլ նաւերն են որ կրնան բաց ծով ելլել...» : Այլեւս ամէն ոք պիտի նաւերու կրած աւերները փտութեամբ, բայց տակաւին անծանօթ էին տարբ պատճառներն ու նպաստող պայմանները : Վիքթորի նաւաշինութիւնը տարուած էր 1765ին եւ իսկոյն պէտք ուներ նոր կարեւոր նորոգութեանց : Թրաֆալկարի նաւամարտէն ետք գործեալ նորոգութիւն եւ այսպէս յաջորդարար մինչեւ 1814 : Մէկ դար վերջ սունկի մասնագէտ մը այդ նաւուն պատմական բեկորներուն վրայ կատարած հետազօտութեանց ընթացքին երեւան հանեց որ նաւին փտութեան պատճառը փայտակեր սունկերու գործունէութիւնն էր :

Այդ մակաբոյծները սունկի երկրորդ տեսակը կը ներկայացնէին : Իսկ երրորդ տեսակին զոհը հանդիսացաւ «Փուրքուա փա» նաւը : ԺԹ. դարու սկիզբը, անգլիական ծովակալութիւնը ձեռնարկեց նոր նաւերու չինութեան, գործածելով նոր կտրուած խոնաւ փայտեր : Եւ ահա հազիւ ծով ձգուած առաջին մաս մը կը կազմալուծուէր ու կը փոշիանար : Վաթերլոյի պատերազմէն ետք, հազար նաւերու վրայ 559ը կամ քանդուեցաւ եւ կամ ծախուեցաւ, փտութիւնը աւերներ գործած ըլլալով : Ասոր վրայ հանրային կարծիքը վրդովեցաւ : Պէտք էր ամէն գնով փրկել նաւատորմը : Մեկուսչաններ գործի լծուեցան թէ Անգլիոյ եւ թէ Ֆրանսայի մէջ : Դիտուեցաւ որ սունկերը կը նպաստաւորուէին անփոփոխ օդին եւ 7էն 32 աստիճան ջեր – մութեան ազդեցութեամբ : Իսկոյն կը փորձուի ջերմութեան յաւելումով պայքարիլ չարիքին դէմ : Սակայն արդիւնքը կ'ըլլայ աւելի դէշ՝ չատ քացուած եւ կա –

ՀԱՄԱՍՏԻԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻԿ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

ԱԼՈՒՍԱԽՈՐ ՃԱՄԲԱՆ

(ԵԳԻՊՏՈՍ – ԼԻԲԱՆԱՆ – ՏԷՐ ԶՕՐ)

★

ԺԸ.— ԿԱՐԵԼԻ ՉԻ ԾԱՒԱՑԵԼ

ԵՐԿՈՒ ՏԻՐՈՋ

« Պատկերը նոյնն է եւ այսօր : Ի հարկէ, կան ուրիշ ազգակիներ ալ, բայց կրատեան գլխաւոր պատճառը մեր մատնանշածն է : Ինչպէս կ'ըսէիր, ահաւոր օրէնք, բայց ճիշդ, բայց արդար....

«Այս օրէնքը միշտ ճի՞շդ է, ի հարկէ, ոչ... : Ինդիրը բարդ է, կախում ունի, թէ անհատներու եւ թէ հաւաքակա – նութիւններու համար, քաղաքական եւ մշակութային պայմաններէ, ներքին կազմակերպութենէ, ուրիշ չատ մը ազդակներէ, որոնց թուումն իսկ մեզ հեռուները պիտի տանէր :

« Կ'ուզէիր աշխատիլ, սիրելի Մարսել, լաւ է քիչ մը հանգստանանք նախ, յետոյ կ'աշխատինք, երթանք պանդոկ, ժամը վեցին կը մօտենայ, եւ այս իրիկուն պէտք է կազմ ու պատրաստ ըլլաս. Գահիրէէն, Պէյրութէն առաջ, Ադեքսանդրիոյ ժողովուրդն է, որ պիտի լսէ քեզ այսօր ... եւ չեմ ուզեր, որ բեմ բարձրանաս, ինչպէս ես երի Գահիրէի մէջ, յոգնած եւ ուժասպառ :

Անուշ մը ժպտեցաւ, այս խօսքերուս ի պատասխան, եւ հետեւեցաւ ինծի :

Դասախօսութիւնը արդարացուց մեր բոլոր ակնկալութիւնները : Անկարելի – պրելի խանդավառութիւն առեղծուեցաւ : Դասախօսը, ունկնդիրները դինովցան միաժամանակ հայ մշակոյթի հրաշալի պիներով : Ժամեր մնացինք դեռ դասախօսութենէն վերջ, անհամար բաժակներ պարպելով հայութեան, հայկ. մշակոյթին, մեր հիւրերուն, Ֆրանսայի կենացը :

Երիտասարդներ, տարեցներ կը չրջապատէին մեզ, երկարելով մեզի «ալպոմ»ներ՝ ձօնագրութեան համար, ատոր – գրութիւնը ունենալու համար Մարսելին, Պալարին կամ Նարդունիին :

— Կեանքիս մէջ այնքան ատորագրութիւն չեմ գրած, որքան այս ութ օրուան մէջ, կ'ըսէր Մարսել, նոր տարազ մը փնտռելով ձօնագրութեան համար :

— Ցաջորդ ճամբորդութեան հարկ է մտածել այս մասին, ծիծաղեցայ ես : Ջեզի եւ միւսներուն համար լաւ է «Վիքթոր Հիւկոյի» հնաթքին նման բան մը խոր հիլ ...

— Այդ ի՞նչ է, բարձրացուց գլուխը Պ. Պալար, որ նոյնպէս կը քրտնէր, նոյն աշխատանքին լծուած :

— Չէ՞ք գիտեր ինչ կ'ընէր «Թշուառներ»ու հեղինակը ...

— Ոչ, ըսէ տեսնենք :

— Ջեզի նման չկարենալով գլուխ հանել իր հիացողներուն հետ, կնիք մը չինել տուեր է եւ ամէն տեղ ...

— Ի՞նչ տարազ փորագրել տուեր է հոն, հարցուց Մարսել, կանգ առնելով գրելէ եւ խիստ հետաքրքրուած :

— Հրաշալի տարազ մը. «Ես վերջալոյսն եմ, զուք արշալոյսը» : Եւ ամէն մարդ, մանաւանդ երիտասարդ բանաստեղծները, կը մեկնին հոգեր ուրախ ու հպարտ ... :

— Լաւ է, լաւ է դուք, օրօրեց Պ. Պալար իր գլուխը, յարմար մանաւանդ ինծի համար ... զուք պէտք է մտածէք ուրիշ տարազներու մասին, դեռ ժամանակ ունիք դուք ...

Յաջորդ օրը, կէսօրուան մօտ վերադարձանք Գահիրէ, անապատի ճամբով, օթոքարերով : Շոգեկառքով եկած էինք, ուստի տեսած մայրաքաղաքը իր նաւահանգիստէն բաժնող երկու ճամբաներն ալ : Որքան մշակուած, ծիծղուն է առաջինը, այնքան չոր, անապատային է երկրորդը :

Նոյն այդ իրիկունը, Հինգշաբթի, 22 Ապրիլ, «Լիակ Ֆրանսէ»ի մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Պալարի դասախօսութիւնը, ինչպէս նախօրօք յայտարարուած էր :

Շատ յուզմնաբերութիւն մը կրնք վերապրէր մեզի սրահի փոփոխութիւնը : Ըսած էի, թէ ինչո՞ւ, լքելով «Ցուսաբեր»ի չքեղ ճաշասրահը, գացած էինք տեղ, ընդարձակ սրահ.

Պարզապէս մտածած էինք այն քանի մը տասնեակ Ֆրանսացիներուն, մանաւանդ այն աւելի բազմաթիւ մեր հայրենակիցներուն, որոնք կը դժկամակէին «Ցուսաբեր» գալ :

Զարմաչար կը սխալէինք մեր հաշիւներուն մէջ :

Տարրական քաղաքավարութիւնը կը պահանջէր, որ խումբ մը, տասը քսան հոգի գոնէ ներկայ ըլլային, յարգելու համար հայութեան բարեկամը :

Եւ այս ընթացքը որո՞ւ դէմ : Մարդու մը, Ֆրանսացի մտաւորականի մը, որ ջերմ բարեկամն է հայութեան, խանդավառուած է մեր մշակոյթով միայն, որ ոչ մէկ խումբի կամ կուսակցութեան կը պատկանի : Մարդու մը հանդէպ, որ արժանի է ամբողջ հայութեան յարգանքին ու երախտագիտութեան :

Պ. Պալարի դասախօսութիւնը խղճամիտ ուսումնասիրութիւն մըն էր : Վերջին քառասուն տարիներուն Ֆրանսական քերթողական բոլոր նուաճումները ներկայացուեցան մեզի, նուաճումներ, որոնց մէջ առաջնակարգ դեր մը կատարած է «Քայիէ տիւ Սիւտ»ը :

Դասախօսը ներկայացուցինք Պ. Կ. Պունտուրն ու ես, երկու դրաւոր ճառերով, ան՝ Ֆրանսացիներուն, ես՝ մեր կողմէ :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(Շար.)

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Ժամերն անցնում էին դանդաղ, ինչպես միշտ ձմռան երկար գիշերներին։ Ամեն ինչ քնած էր, միայն Ալիքսանդրը չէր կարողանում աչքերը փակել։ Նա պառկած էր իր մահճակալի վրա, ականջ դրած, ինչպես միշտ, ամեն մի ձայնի։ Ամեն անգամ, երբ լսում էր ոտնաձայներ, նա կարծում էր, թե գալիս են իրեն տանելու։ Ամեն անգամ, երբ լսում էր դռան ետևում կանգնած պահակների կամ հերթապահ սպայի ծանր քայլերը, նա կարծում էր, թե գալիս են իրեն տանելու։ Ամեն անգամ, երբ լսում էր բանալիների շրխկոցը, նա կարծում էր, թե գալիս են իրեն տանելու։

Ալիքսանդրը գիտեր, որ վաղը Նոր տարի է։ Նա գիտեր նաև, որ վաղը ոչ ոք իրեն չի տանելու։ Ոչ ոք չի գա իրեն տանելու։ Ոչ ոք չի գա

պաշտպանէ տրուելիք բոլոր որոշումնե – րը»։

Ցետոյ խօսք առին Ալպանեոյ, Ռումա – նեոյ, Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկա – յացուցիչները, կրկնելով նոյն տեսակէտ – ները եւ ընդունելով Ա. Մխիթեան առա – ջարկը՝ միացնել հրամանատարութեան մասին։ (Կ'ըսուի թէ այդ պաշտօնը պիտի յանձնուի ուրս մառէշալներ Սոքոլովս – քիի, Ժուկովի կամ Կոնիչեւի)։

Ռումանեոյ ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ պէտք չէ դադրեցնել արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն սպա – ռազինութիւնները։

× Իրպէկ տղրիւրէ կը հաւաստեն թէ այս բոլոր ճառերը սահմանուած են ազ – դելու արեւմտեան խորհրդարաններուն վրայ, որպէսզի չվաւերացնեն Փարիզի համաձայնութիւնները։ Իրականին մէջ արեւելեան Գերմանիան արդէն կազմ եւ պատրաստ ունի 150.000 հոգինոց բանակ մը եւ միջոցներ ձեռք առնուած են, զին – ուորագրելու համար համալսարանները։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, 12.000 երիտասարդներ արեւել – եան Գերմանիայէն արեւմտեան շրջանը ապաստանած են, այսինքն ամբողջ դասա – բաժին մը։

ՀԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ դաշինք մը կնքուեցաւ Մ. Նահանգներուն եւ ազգայ – նական Չինաստանի միջեւ, որուն կառա – վարութիւնը կը գտնուի Ֆորմոզա կղզին, ղեկտեղութեամբ Ջանկ Քայ Շէքի։

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ քաղաքական յանձնա – խումբին նախագահ ընտրուեցաւ Լիբա – նանի պատուիրակը, Շարլ Մալիք, Դեկ – տեմբեր ամսուան համար, այբուբենական կարգով։ Իր նախորդն էր Ֆրանսական պատուիրակը։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի վարչապետը, մտադիր Փափազոս, վստահութիւն չտեսաւ 70 դէմ 205 ձայնով, արեւմտեան Գերմանիոյ հետ կնքուած համաձայնութեանց քննու – թեան համար։

ՄԱՀԱՊԱՐՏ կասթրո Տոմինիչի կարգ մը գաղտնիքներ յայտնած է իր վաստա – բաններուն, յետոյ սկսած է զառանցել, այնպէս որ կեցուածքը անորոշ կը մնայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼԸ նոր պար – տութիւն մը կրեց չորեքշաբթի օր Ուիմպ – լի մէջ։ Անգլիա 1ի դէմ 3ով յաղթեց աշ – խարհի ախոյեանին։

ԱՀԱՔԵԿՈՒՄՆԵՐԸ կը չարունակուին Մարոքի զանազան քաղաքներուն, մաս – նաւորապէս Քազապլանքայի մէջ։ Արտա – կարգ միջոցներ ձեռք առնուեցան, ապա – հովելու համար վերջին քաղաքին բարե – կարգութիւնը։

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
(1934 – 1954)

Յորելենական բացառիկ թիւ մը՝ ՀԱՑ – ԲՈՑԺի քառամեակին առթիւ, մօտ 110 էջնոց հատոր մը, բոլորովին ձրի, նուէր պիտի ղրկուի այն բաժանորդներուն, ՀԱՑ – ԲՈՑԺի ճշմարիտ եւ հաւատարիմ բարեկամներուն, որոնք կանխիկ վճարած են իրենց բաժնեգինը՝ տարեգլուխէն առաջ։ Կազանդէն նաք՝ այս թիւը պիտի ծախուի 300 ֆրանք։

ՀԱՑ – ԲՈՑԺի տարեկան ամսօրեայ թիւերը, իւրաքանչիւրը 24 էջ, լոյս կը տեսնեն 1955 Յունուարէն սկսեալ։

Անոնք որ վճարած են 1954 տարուան համար, որ լոյս չտեսաւ խմբագրին եր – կար ճամբորդութեան պատճառով, պի – տի ստանան 1955 Յունուարէն սկսեալ, ա – մէն ամիս։

ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բաժնեգինն է տարեկան 900 ֆրանք Ֆրանսայի համար, 1000 ֆր. արտասահմանի համար։

× ՀԱՑ – ԲՈՑԺի ամբողջական հատո – ր ածոները սպառած են։ Տրամադրելի են դանազան տարիներու հին թիւերէ բաղ – կացած 300 էջնոց հատոր ածոներ, — ա – մէն մէկ հատորը 200 ֆրանք։ Դիմել ՅԱՌԱՋի հասցէով՝ Շ. Նարդունեանի։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ (տասնմէկ հատ), դրեց Ռէն։ 300 մեծագիր էջ։ Տպ. Պուէ – նոս Այրէս։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Այս շաբաթ ժամը 9էն միւնչեւ լոյս, նա – խաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին։

28 Ռիւ Մարիէտ, Փոնթէլ մօտ, Բրիպի պար։

Կը նախագահէ ընկեր ՄԱՏՈՑԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, նուագախումբ Մարսէյլէն հրաւիրուած ուժերու։ Արտասանութիւն, Գոմոնի Նոր Սերունդէն ընկեր Մակարեան։ Կէս դիչերէն վերջ եւ – րոպական եւ հայկական պարեր, հայ ա – րենոյշներու Գոմոնի մասնաճիւղին կող – մէ, դեկավարութեամբ Օր. Մատիէն Մարկոսեանի (Մարսէյլէն)։

ՑԵՐԵԿՈՑՔ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Պանիէօ Քաշանի մասնաճիւղին տարեկան պարա – հանդէսը, կիրակի 5 Դեկտ. ժամը 16էն 23։

Salle de l'Ancienne Mairie de Sceaux
Rue Houdan, Métro Sceaux

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, Նոր Սերունդի Անիէռի խումբի կողմէ պիտի ներկայացուի, վաւերա մը, « ԹՈ – ՐՈՍ ԾԱՌԱՑ », նաեւ հայկական երգեր եւ արտասանութիւններ։

Եւրոպական պարեր։

ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Հաղորդակց. միջոց.— Տանֆիէր Ռոչ – բոյէն առնել տիրէֆսիօն Ռոպէնսոն եւ իջնել մեթրօ Սօ։

RECITAL
ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ
ԳՈՉԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ
ԱՑՕ ԵՐԵՓՇԱԲԹԻ

Դեկտ. 7ին, ժամը 21ին
SALLE CHOPIN - PLEYEL
252, Rue Fg. St. Honoré, Métro Ternes
24ème programme bien tempéré en Si - mineur.

Ֆուկ, Լիսթ, Շօփէն, Ռոժէ Տիւֆաս, Ղազարոսեան։

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի–Ինթէռ), Սէն Նիքոլա տիւ Շառօնէ եկեղեցիէն (39 Պուլ. Սէն Ժերմէն)։ Այսպէս ամէն ամ – սուան Ա. կիրակին վերոյիշեալ ժամուն պիտի լսուի արեւելածէս պատարագ մը։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Էհրամճեանէ (Փարիզ) 15.000 ֆր. չէնքին նորոգութեան համար։

Այս առթիւ կը յիշեցնենք կապոյտ Խա – չի հէք փոսթի թիւը՝

C. C. P. Paris 5985 - 07, 48, Rue Etienne Dolet, Alfortville.

Կ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԿԻ

Լա Կառէնէն Տէրվիչեան ընտանիքը երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Անթիլիաս Ծերանոցին, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկ. Սրբուհի Գազազեանի մահուան առթիւ եւ 500 ֆր. «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար։ Մտանալ «Յառաջ»էն։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Թոքաթի Հայր. Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէսինաբնակ Հայրենակից Գասպարեան Յարութիւնի եւ հինգ զաւակներուն, իրենց կնոջ և մօր՝ Աղաւնի Գասպարեանի մահուան առթիւ։

Ձեր ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Լ Ի Լ Ա-Ն Է

Համեդ, մաճուր եւ մատչելի
24, Rue St. Lazare, PARIS
Métro N. D. de Lorette ou Trinité.
Ֆարիզցիներու աչքը լոյս

Լիլան կը վերսկսի իր արեւելեան նուա – գը ամէն չարաթ եւ կիրակի իրիկուններ։

Կը նուագեն Քէմէնչիստ եւ ուտի Ալ – ֆօնս եւ ջութակահար Հայկ։

Imp. Araxes - 46. Rue Richer, Paris (9e)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փա – կել իրենց հաշիւները Դեկտ.ի ընթաց – քին։ Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ. 31ին։

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգինը, նուէր պիտի ստանան Յառաջի պատի օ – րացոյցը։ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Համար հրապարակ ելած տոմսերը ամ – բողջովին սպառած չըլլալով (դեռ 15.000 տոմս կը մնան)

TOMBOLAն

բացառիկ հրամանով յետաձգուած է։

1955 ՄԱՐՏ 6ԻՆ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ ՈՒՐՑԱՑԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեդարձի տօնակա – տարութեան, 2 Յունուար 1955, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Բ. Մարտիրոս Սարեան, Հրանդ Սարեան, Տէր եւ Տիկին Արտաչէս Սարեան, Տէր եւ Տիկին Վարդգէս Սար – եան, թոռները ինչպէս նաեւ բոլոր պա – րագաները իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրով, նուիրատուութեամբ եւ ծաղկեպը – սակ ղրկելով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աղգականին ողբ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՈՒՍ. ՄԻՒԹԵԱՆ ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ռէժանի մէջ։ Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի 5 Դեկտ. կէսօրէ վերջ, Հ. Յ. Դ. Թանգա – րանին մէջ։ Ժամադրավայր կար սիւ Նօր, ժամը 14.30ին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Սէն Լուի «Ա – նուշ» ենթակամիտէի ընդհ. ժողովը այս չարաթ ժամը 21ին, սովորական հաւա – քատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին բոլոր ենթակամիտէներու եւ խումբերու վար – չութիւնները, այս չարաթ Ա.Տարոնեան Ա.Կումբը։ (Շար. Նոյ. 20ի ժողովին)։

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը մինչ – մասնաճիւղային ժողովի կը հրա – ւիրէ անդամուհիները այս երկուշաբթի, ժամը 16ին Քափէ Ռէժան։

ՏԷՍԻՆ.— Տաքօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը ճիշդ 18ին, հայկական դպրոցի սը – րահին մէջ։ Ներկաներու թիւը մեծ ամս – նութիւն պիտի համարուի։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Խիստ կարեւոր օրա – կարգ։

ՀԱՄԱԱՐԲԵՐԻԻ Հայր. Միութեան վա – լանսի մասնաճիւղի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս կի – րակի առաւօտ ժամը 10ին, Քոհարի սրճա – րանը։ Կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Թ. Գառնիկ՝ չարունակելով իր դասա – խօսութիւններու չարքը կը խօսի այս չա – րաթ եւ կիրակի, ժամը 9ին Առնուվիլի սրահին մէջ։ Նիւթը՝ «Հայկականու – թեան եւ Ազգապահպանումի գիտական ըմբռնումը»։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱ – ՓԱՑԵԼԵԱՆ Նախկին Աչակերտներու Մի – ութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին։

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐԵՆՑ ՍԱՆԻԿԻՆ

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ժամը 21.30էն միւնչեւ առաւօտ։

LE CLUB Rue Grignan

Մասնակցութեամբ՝ ՕՐ. ԱԼԻՍ ՊՕՑԱ – ՃԵԱՆի (Փարիզէն) իր հայկ. եւ կովկ. պարերով։

Մեծ նուագախումբ, գեղարուեստական ընտիր բաժին,

Présentation de Coiffure,
Défilé de mannequins

Անակնկալ խաղեր։ Cotillons.

Ճոխ պիւֆէ։

ՈՉ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՎԻՃԱԿԱ – ՀԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Տոմսերու համար դիմել՝ Պ. Ազամ Շե – խիկեանի՝

Դեղարան, 1 Պուլվար տ'Ալթէն, հեռա – ձայն Քոլպէռ 33–80։

Պ. Էքսէրճեան՝ 40 լա Քանըպիէռ, հե – ռաձայն՝ Քոլպէռ 30–88։

եւ բոլոր անդամներուն։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Մեծ ցերեկոյթ – պարահանդէսը կիրակի, 5 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Պուա Քոլոմպէ քաղաքապետարանի սը – րահներուն մէջ, 2 ռիւ տ'Էքիէն տ'Օրվ, (կայարանին քով)։

Կը նախագահէ՝

Mr. EMILE TRICON
(Maire de Bois-Colombes)

ժամը ճիշդ 3ին կը սկսի հայկական բա – ժինը Թատրոնի սրահին մէջ։

Կը մասնակցին՝

Գր. Վահան, Խանճիկի, Գէորգ, Անդրա – նիկ, Տիկին Սօնա – Փարէզ, Օր. Հայկա – նուշ Պէրպէրեան, Ալէքս Պէրպէրեան եւ ուրիշներ, իրենց բազմաթիւ նորութիւն – ներով։ Ունկնդրութիւն հայկական նոր տիսքերու։

Մուտքի սրահին մէջ հայաստանեան եւ արտասահմանեան հայերէն գիրքերու, տիսքերու եւ արուեստի մեծ ցուցահան – դես, վաճառք բացառաբար շատ աժան գիներով։

Եւրոպական պարեր Վարդիվանեան-ի մեծ նուագախումբով։

Մինչեւ կէս գիշեր մէջ ընդ մէջ բազմա – թիւ անակնկալներ։

Ճոխ եւ աժան պիւֆէ։

Մուտք՝ 200 ֆրանք։

★

Մաս մը եւս ստացած ենք ՀԱՑԱՍՏԱՆի ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ չքեղ հատորէն։

Ստանալու համար դիմել վարչութեան՝ Պ. ՌՕԼԱՆ ՆԱՋԱՐԵԱՆի։

9, Ave Calmels, Bois-Colombes (Seine)
Tél. CHA. 00-55

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ԱՆԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R. C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ★ SAMEDI 4 DECEMBRE 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7538 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2949

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

•

Թերթերու մէջ յաճախ կը խօսուի ծնողական ժողովներու մասին :

Այս գեղեցիկ սովորութիւնը վերկաբար դեր կատարած է Հովկասի մէջ, տարիներ առաջ :

Երկրէն դուրս, հաւատարմօրէն կը շարունակուի մանաւանդ Պարսկաստանի մէջ, իբրեւ լրացուցիչ մասը կրթական գործունէութեան :

Տարիներու ընթացքին, փորձեր կատարուեցան ուրիշ գաղութներու մէջ ալ, աւելի կամ նուազ յաջողութեամբ :

Հիւս. Ամերիկայի Կրթական Մարմինը իր ծրագրին մէջ աւելցուցած է նաեւ այս կէտը :

Որքան դիտենք, Հարաւ. Ամերիկայի մէջ ալ չեն անտեսած այս տարբերական պահանջը :

Մեր գաղութին մէջ, երբեմն կը լսենք ծնողական ժողովի հրաւէրները, բայց վաւերական տեղեկութիւններ չունինք արդիւնքի մասին :

Ազգ. Տան չաբաթական դասընթացքին վերաբերման առթիւ, այս տարի մանաւանդ կը բացատրէին ծնողական ժողովներու անհրաժեշտութիւնը :

Գաւառի մէջ ալ երբեմն ձեռնարկներ կը կատարուին, միեւնոյն մտահոգութեամբ, — լրացնել դպրոցին մէջ կատարուած աշխատանքը :

Արդարեւ, շատ բան կախում ունի հայրիկներու եւ մայրիկներու նախանձախնդրութենէն : Մանաւանդ հիմա որ օտարին հմայքը եւ հարթիչ դլանը ահագին անջրպետ մը բացած են երէկուան եւ այսօրուան միջեւ :

Ծնողքին ձեռքն է տալն հայկական դպրոցին եւ դասընթացքին կապել սիրով եւ չարաճճութեամբ : Եւ կամ փճացնել ինչ որ ան կը սորվի, դասընթացքի մը հետեւելով :

Տղան կրնա՞յ չարունակել հայերէնի դասընթացքը , հետաքրքրութիլ հայկական կեանքով, երբ ծնողքը կ'անտեսեն երկուքն ալ, անհոգութեամբ , ոտիստութեամբ կամ չհետեւութեամբ .

Եւ դասընթացքը կրնա՞յ արդիւնաւոր դառնալ, որեւէ Հոգաբարձութիւն կամ Կրթական Մարմին սիրտ կ'ունենա՞ն աշխատելու, երբ ծնողները չեն բարեհաճիր դպրոց հանդիպիլ, ժողովի մը կամ հանդէսի մը առթիւ :

Ընտանիքն է մղիչ ուժը, այս կենսական հարցին մէջն ալ :

Ծնողական ժողովը ձեւակերպութիւն մը չէ, այլ իրական պահանջ մը :

Ուսուցչութիւն, հոգաբարձութիւն եւ ծնողք պիտի կազմեն մէկ ամբողջութիւն, կարելի եղածին չափ արդիւնաւորելու համար կատարուած աշխատանքը :

Մէկը պիտի օգնուի միւսին փորձառութենէն եւ խորհուրդներէն : Իւրաքանչիւրը թելադրութիւն մը պիտի ընէ ; մատնանշելով դրական կամ բացասական պարագայ մը :

Երբ ծնողները այս տարրական պարտականութիւնը կատարեն, անշուշտ իրենց զաւակներն ալ կը քաջալերուին, սիրով կը սորվին մայրենի լեզուն, կը վարժուին հայկական միջավայրի :

Արտակարգ գոհողութիւն մը չէ որ կը պահանջուի մեծապատիւ հայրիկէն եւ համեստասիրտ մայրիկէն :

Ոչ իրենց ժամանցէն կը զրկուին, ոչ ալ խանութին գործերը կը տուժեն, եթէ բարեհաճին ծնողական ժողովի մը մասնակցիլ, ամիսը կամ երկու ամիսը մէկ անգամ :

Ինչո՞ւ միայն ուսուցիչին եւ հոգաբարձութեան վրայ ձգել ամբողջ բեռը, քանի որ խնդիրը կապ ունի ձե՛ր իսկ զաւակներուն հետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ՁԱԿԱՏ ԿԸ ԿԱԶՄԷ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

•

800 ՄԻԼԻՈՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

253 ՄԻԼԻՈՆԻ ԴԷՄ

Մոսկուայի խորհրդաժողովը վերջացաւ Դեկտեմբեր 2ին, պաշտօնական յայտարարութեամբ մը որ կը յայտնէ թէ Խ. Միութիւնը եւ մասնակցող հօթը պետութիւնները պիտի միացնեն իրենց միեւնոյն ուժերը ընդհ. հրամանատարութեան մը տակ, եթէ արեւմտեան պետութիւնները վաւերացնեն Փարիզի համաձայնութիւնները, վերազինելով արեւմտեան Գերմանիան :

Յայտարարութիւնը առարկութեան ենթակայութեան Խ. Միութեան վարչապետ Մալենկովի եւ միւս վարիչներուն : Ձի – նաստանի կողմէ ներկայ էր Մոսկուայի դեսպանը, իբրեւ դիտող ,որ յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը համաձայն է արուած որոշումներուն : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ մասնակցող պետութիւնները նորէն ժողով պիտի գումարեն, եթէ Արեւմտեան Եւրոպայի խորհրդարանները վաւերացնեն Փարիզի համաձայնութիւնները : Նոր ժողովին նպատակը պիտի ըլլայ միջոցներ ձեռք առնել, համաձայնութեան հաւաքական ապահովութեան դաշինքը գործադրելու համար :

Հրատարակուած յայտարարութեան համաձայն, ութ պետութիւնները «հաւաքարար միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, միացնելու համար իրենց զինեալ ուժերը և հրամանատարութիւնները, ինչպէս եւ ուրիշ պաշտպանողական կարգադրութիւններ ընելու համար » : Ցեհոյ կը չարունակէ .— « Այս բոլոր անօրինութիւնները կը համապատասխանեն ինքնապաշտպանութեան իրաւունքին , Ազգա – ժողովի ուխտին եւ նախապէս կնքուած համաձայնութեանց եւ դաշնագիրներուն, խափանելու համար գերման դինապաշտութեան վերածնութիւնը, կանխելով նոր նախայարձակում մը Եւրոպայի մէջ » : Արեւելեան Գերմանիան ալ ստորագրած է յայտարարութիւնը , մասնակցելու համար հաւաքական պաշտպանութեան : « Մեր ժողովուրդները վստահ են իրենց ուժին եւ անսպառ աղբիւրներուն վրայ : Երբեք այսքան զօրաւոր եւ ամրապնդուած չէին խաղաղութեան եւ ընկերվարութեան ուժերը : Նոր աշխարհամարտ մը սարքելու եւ մեր ժողովուրդներուն խաղաղ կեանքը խռովելու բոլոր փորձերը պիտի զարնուին չանթահարիչ պատասխանի մը : Եւ այն ատեն մեր ժողովուրդները յենլով ուրիշ ժողովուրդներու համակրանքին եւ աջակցութեան վրայ , ամէն բան պիտի ընեն նախայարձակման ուժերը ջախջախելու եւ իրենց արդար դատին յաղթանակը ապահովելու համար : Մեր ժողովուրդները կ'ուզեն խաղաղութեամբ եւ բարեկամութեամբ ապրիլ միւս բոլոր ժողովուրդներուն հետ : Ահա թէ ինչո՛ւ, չարունակելով հանդերձ պաշտպանել խաղաղութեան եւ ընդհանուր անվտանգութեան շահերը, բոլոր անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնեն , եւ բաշխաւորելու համար իրենց պետութեանց խաղաղ զարգացումը եւ ապահովութիւնը : Աշխարհի մէջ որեւէ ուժ չի կրնար եւս դարձնել պատմութեան անիւը : Մեր պետութեանց ժողովուրդները կ'ըմբռնեն թէ Փարիզի համաձայնութիւնները մեծապէս զօրացուցած են նոր պատերազմի մը վտանգը : Բայց թոյլ պիտի չտան որ դէպքերու ընթացքը յանկարծա-

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

« ՄՏԱԽՈՐԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴ »

« Հայոյն Տարեցոյց »ին համար շահայրատած գովասանութիւններուն առթիւ, խոստացեր էի ֆանի մը ճմոյշներ ալ հասարակ մահկանացուներու նամակներէն արտագրել :

Երբ գրոց – բրոցներ չափը կ'անցընեն, անշուշտ սովորական ընթերցողներ աւելի յառաջ կ'երթան : Եւ կը ստեղծուի կախարդական մթնոլորտ մը :

Այդ պարագային, ամէնէն համեստ հեդինակին կամ հրատարակիչին ոտքն ալ գետնէն կը կրտի , թռուցիկելով «մտաւորական մակարդը» :

Վարդան Բահանայ Ժամկոչեանի շահը կը պահանջէ երբեմն յիշել այս տարբերկոն գիտելիքները, փոխանակ նոյնու – թեամբ տպելու սնամէջ ներբողականներ :

Մանաւանդ որ, Եւրոպա կը գտնուինք : Այն ալ աւելի ֆան երեսուն տարիէ ի վեր :

Որեան կրցայ հասկնալ, Փարիզէն նամակագիր մը «չորս կրանիթեայ եւ անխորտակելի սիւներու » կը նմանցնէ «Հայոյն տարեցոյցը» :

Ինչո՞ւ չորս եւ ոչ տասնըչորս :

Ուրիշ մը, 92 տարեկան, կը գրէ ծերացոցէն .

— « Դուք եւ տիրուհին մեր ազգին լուսաւորութեան եւ յառաջդիմութեան ա – ռաքեալ մը կը համարուիք, չնորհիւ ձեր հանճարին » :

Տեղ մնա՞ց Սահակ – Մեսրոպին եւ միւսներուն համար :

Տիկին մը, հեռատար Ամերիկայէն .

— « *Կրկին կը չնորհաւորեմ ձեզ եւ տիկին երիցուհին, ձեր այնքան պմպլելի տաղանդին համար* » :

Եթէ Թէոդիկը ողջ ըլար, անպատճառ « *հայհոյար* » ածական մը կը գտնէր, այս « զմայլելի տաղանդ »ին համար :

Ուրիշ տիկին մը .

— « *Բոլոր տարեցոյցները հրաշալի են . պատկերներուն անդամ հետաքրքրութիւնը կը շարժեն : Դիչերը չի լսած (չլսած) չեն պառկիր* » :

Դարձեալ տիկին մը .

— « *Շատ ախորժահամ ուտելիքի մը պէս չեմ ուզեր չուտ լմնցնել . «ժը մը ուզկայ», Ֆրանսացիներուն բսածին պէս* : ,

Չեմ ուզեր խանգարել պարոն եւ տիկին խնկարկուներուն «ռեկլա»ր , մխրճուելով գրքին բովանդակութեան եւ ... վրիպակներուն մէջ :

Գալով երիցուհի Տիկին Արշալոյսի « աշխարհահայեացքի էութեան, գրական ճաշակին եւ կառուցողական արուեստին», որոնց վրայ կը հիանայ բանասէր Արամ Երեմեան , խոնարհաբար կը թելադրեմ կարդալ ամոր վերջին արտադրութիւնը , « Զօն ապրիլեան հա՛յ գոհերուն », (էջ 134 – 136) .

— « *Արդեօք կը մեռնի՞ յաւիտենական – նութիւնը : Եթէ կը մեռնի ան, ինչո՞ւ անոր անունը յաւիտենականութիւն դրուեցաւ* » :

Ոչ, երիցուհի Արշալոյս , յաւիտենականութիւնը չի մեռնիր ,մեր անմէջ գրականութիւնն է որ կը հառաչէ, կը քառանչէ, կը հոնդայ թխածոյ բառերու շեղջակոյտին տակ, եւ էերականութիւնն է որ հոգին կ'աւանդէ, ի խոր սուգ հանկնելով միտքը եւ մայրենիքը : Վ.Ա.Հէ

ՇԱՐԼ ԼԻՆԵԱՌԻ ՑՈՒՂԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյեմբեր 30ին հաղորդած էինք մահը մեր սիրելի բարեկամ Շարլ Լինեառի, խմբագիր «Լը Տոֆինէ Լիպէռէ»ի եւ տաղանդաւոր դրագէտ : Վալանսի Թերթերը կ'արձանագրեն այն բոլոր համակրանքը զոր ժողովուրդը ի յայտ բերաւ իր թաղման առթիւ : Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ կը ծածկէին իր դագաղը ինչպէս եւ անհամար բազմութիւն մը կը հետեւէր թափօրին, պետական անձնաւորութիւններ եւ ներկայացուցիչներ : Մեր համակրելի բարեկամուհին, Օտէթ Միքայէլեան կը ներկայացնէր «Յառաջ»ը :

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ տարի Շարլ Լինեառ ձեռնարկ մը կատարած էր, առնելու համար չքաւորներուն : Իր յուղարկաւորութեան առթիւ, նոյն նպատակին համար հանգանակութիւն մը կատարուելով գոյացաւ 70·805 ֆրանք :

« Լը Տոֆինէ Լիպէռէ» Թերթի խմբագրութիւնը մանրամասնօրէն կը թուէ իր աշխատակիցին բարեմասնութիւնները ,ուղղամտութիւնը եւ արդարադատութիւնը :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՔՆՆՈՒԻՆ ԴԵԿՏ. 20ԻՆ

Ազգ. ժողովը երէկ սկսաւ քննել ազգ. պաշտպանութեան գաղանիքներու յայտնութեան առթիւ եղած հարցապնդումները : Կը կարծուէր թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման խնդիրն ալ սէզանի վրայ պիտի գայ . բայց վարչապետը հաւանեցաւ որ այդ խնդիրը յետաձգուի մինչեւ Դեկտ. 20, ինչպէս կ'ուզէր արտաքին գործերու յանձնաժողովը :

Վեց – հօթը հարցապնդումներ ուղղուած են կառավարութեան , ազգ. պաշտպանութեան գաղանիքներու մասին : Բուռն վիճաբանութիւններ կը սպասուին : Ներքին գործերու նախարարին յայտարարութենէն ետք, խօսք պիտի առնէ վարչապետը եւ կը յուսացուի թէ կարելի պիտի ըլլայ կարճ կապել վիճաբանութիւնները :

× Փարիզի համայնավար պաշտօնաթերթը, «Իւմանիթէ », վիճակագրութիւն մը կը հրատարակէ այս յայտարարութեան առթիւ, հաշուելով Խ. Միութեան, Չինաստանի եւ արբանեակ պետութեանց ժողովուրդներուն թիւը, համապատասխան 800 միլիոն : Հայաստանին ալ յիշելով , քնակչութիւնը կը հաշուէ 1·300·000 : Եւ եզրակացնելով, կ'ըսէ թէ Արեւմտեան Եւրոպայի այն հօթը պետութիւնները որ կը նախընտրեն Փարիզի համաձայնութիւններու հաւաքական ապահովութեան տեղ , բոլորը միասին հազիւ 253 միլիոն բնակիչ ունին :

ՊԱՊԸ ՀՈԳԵՎԱՐՔ

Պապին վիճակը ծանրացաւ յանկարծ , մեծ մտահոգութիւն պատճառելով : Առջի օր երեք անգամ նուագեցաւ և պիչերը չատ անհանգիստ էր : Վերջին Հաղորդութիւնը արուած է արդէն :

ՄԱՀԱՊԱՐՏ ՏՈՄԻՆԻՉԻ Մարսէյլ, Պոմպէի բանտը փոխադրուեցաւ : Կ'ըսուի թէ խորհրդաւոր նամակ մը գրած է իր աղջկան, իբրեւ մարդասպան մեղադրելով տղան՝ Կիւսթաւը :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՀԱՄԱՐԵՆ

(ԵԳԻՊՏՈՍ – ԼԻԲԱՆԱՆ – ՏԱՐ ՋՈՐ)

ԺԸ.— ԿԱՐԵՎՈՐ ՊԻ ՎԻՊԱՆՑԵԼ

ԵՐԻՍ ՏԻԿՈՋ

Ի՞նչ է ասում իր հին կտակարանը Եգիպտոսի մասին, որ ներկայումս ամենից շատ է հետաքրքրում ամբողջ աշխարհը։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում Աստվածաշնչի էջերում։ Ինչպիսի՞ դեր է խաղացել նա Հին Կտակարանի ժամանակներում։ Ինչպիսի՞ հարաբերության մեջ է եղել նա Իսրայելի հետ։ Ինչպիսի՞ ազդեցություն է ունեցել նա Իսրայելի վրա։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում մարգարեների տեսիլքներում։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում Հիսուս Քրիստոսի կյանքում։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում առաքյալների կյանքում։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում Հայոց եկեղեցու կյանքում։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդի կյանքում։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ գրականության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական բանահյուսության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական հավատալիքների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական առակների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական ասացվածքների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական հանելուկների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական պարերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական խաղերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական հեքիաթների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական զրույցների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական ավանդությունների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական լեգենդների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական առասպելների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական էպոսի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական վիպերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական ռազմերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական սիրերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական հարսանեկան երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական սգերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական օրորոցային երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական խաղերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական պարերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական հանելուկների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական առակների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական ասացվածքների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական հեքիաթների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական զրույցների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական ավանդությունների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական լեգենդների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական առասպելների մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական էպոսի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական վիպերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական ռազմերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական սիրերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական հարսանեկան երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական սգերգության մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական օրորոցային երգերի մեջ։ Ինչպիսի՞ տեղ է նա գրավում հայ ժողովրդական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Այս հարցերին պատասխանելու համար, որ հետաքրքրում են ամբողջ աշխարհը, ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսին։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի հետ Իսրայելի հարաբերությանը։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի ազդեցությանը Իսրայելի վրա։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի դերին Իսրայելի մարգարեների տեսիլքներում։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին Հիսուս Քրիստոսի կյանքում։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին առաքյալների կյանքում։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին Հայոց եկեղեցու կյանքում։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդի կյանքում։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ գրականության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական բանահյուսության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական հավատալիքների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական առակների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական ասացվածքների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական հեքիաթների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական զրույցների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական ավանդությունների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական լեգենդների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական առասպելների մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական էպոսի մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական վիպերգության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական ռազմերգության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական սիրերգության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական հարսանեկան երգերի մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական սգերգության մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական օրորոցային երգերի մեջ։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկական երգերի մեջ։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Աստվածաշնչի այն տեղերը, որոնք վերաբերում են Եգիպտոսի տեղին հայ ժողովրդական մանկ

ՈՎ ՅՈՒՉՎՈՑ ՎԴՈԿՈՊՈՍՓՈՆԳՑ

Ո՞վ չի ցնծում տեսնելով իր շեն գյուղի, իր հայրենի երկրի ծաղկումը։ Ո՞վ չի ուրախանում տեսնելով, որ իր գյուղում ամեն տարի ավելի ու ավելի է բազմանում գյուղատնտեսական մշակների թիվը, որ ամեն տարի ավելի ու ավելի է ընդարձակվում նրանց հողատարածությունը, որ ամեն տարի ավելի ու ավելի է աճում նրանց հարստությունը։ Ո՞վ չի ուրախանում տեսնելով, որ գյուղում ամեն տարի ավելի ու ավելի է ծաղկում կուլտուրական կյանքը։ Ո՞վ չի ցնծում տեսնելով, որ գյուղում ամեն տարի ավելի ու ավելի է ամրանում խորհրդային իշխանությունը։

Ահա թե ինչու մենք ուրախությամբ ենք ողջունում մեր հանրապետության գյուղատնտեսական մշակների առաջին համագումարը։ Մենք գիտենք, որ այդ համագումարը կանի ամեն ինչ, որպեսզի մեր գյուղատնտեսական մշակները ավելի ամրացնեն իրենց կապը խորհրդային իշխանության հետ, որպեսզի ավելի ամրանա գյուղի և քաղաքի միությունը։

Մենք գիտենք, որ համագումարը կանի ամեն ինչ, որպեսզի մեր գյուղատնտեսական մշակները ավելի ամրացնեն իրենց կապը կոոպերացիայի հետ, որպեսզի ավելի ամրանա գյուղատնտեսական կոոպերացիայ

կուգում առաւ արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ, Հիւս. Ամերիկա կատարած ճամբորդութեան մասին։ Այս առթիւ բացատրեց թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ հիմնական հարցերու մասին։

× Վերջին լուրերու համաձայն, 120 ըմբոստներ իրենց զէնքերը յանձնած են Թունուզի երեք զինուոր շրջաններուն մէջ։ Կը կարծուի թէ միւսներն ալ հետզհետէ անձնատուր պիտի ըլլան։ Մինչեւ նոյն ատեն կը շարունակուին բանակցութիւնները, լուծելու համար ներքին ինքնավարութեան խնդիրը։

× Զինուորական գործողութիւնները կը շարունակուին Ալժերիոյ մէջ։ Ֆրանսա կան զօրքը յաջողած է գրաւել Օրէսի լեռնաշղթային երեք չորրորդ մասը՝ փոխանակ մասնակիով ըմբոստները։

× Գահիրէի «Աբաբական Ձայնը» մեղադրած է իր գրգռիչ զեկուցումները իբրեւ հետեւանք Ֆրանսայի քաղաքականութեան։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒԻ նախագահը, Այդընհաւաքը, շատ կարեւոր յայտարարութիւն մը ըրաւ իր լրագրական ասուլիսին առթիւ, յատկապէս կշռելով բառերը։ Բացատրեց թէ չուզեր պատերազմի վը տանգ մը աչքէ առնել, յախտուն ձեռնարկներ կատարելով 13 ամերիկացի օգաչուներու արձակման համար։ Ազգաժողովին կ'իյնայ մէջամտել եւ ազատել զաս պարտականները որոնք բանտարկուած են Զինաստանի մէջ։ Այս առթիւ անգամ մը եւս յիշեցուց թէ հակառակ է Զինաստանի պաշարման։

ՆՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատարուեցան «Ֆրանս – Օպսերվաթէօր» չարաթաթերթի խմբագրատան եւ խմբագրապետին տան մէջ, ազգ. պաշտպանութեան դաշնակիցներու յայտնութեան առթիւ։ Խմբագրապետը՝ Ժիլ Մարթինէ, բաղձալիր մը ուղղեց։— Ոստիկանական տեսուչ Ժան Տիա պաշտօնանկ եղաւ եւ դործ կը փընտռէ, ազդ մը հրատարակելով տեղական թերթերուն մէջ։

ԻՐԱՆ ԵՒ Ֆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պայմանագիր մը կնքեցին, լուծելով սահմանային խնդիր մը, որ տակաւ կը մնար թիւրք-մինչեայի դաշնագրէն ի վեր (1828)։ Միեւնոյն տան Ֆ. Միութիւնը պիտի վերադարձնէ Բ. աշխարհամարտէն մնացած պարագ մը, 11 Թոն ոսկի։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ մը պատահեցաւ առջի օր, Լուվէննի մէջ (Պելժիա)։ Կառախումբ մը, որ 700 ճամբորդներ կը փոխադրէր, մեծ մասով դնդակախաղի համար Անգլիա դացած Գերմաններ, դիծէն դուրս եկաւ։ Հինգ վակոններ ջախջախուեցան։ Զոհերուն թիւը՝ քսան մեռեալ, 50ձանր վիրաւոր։

Այբի Տիկին Մարի Թաւշանճեան եւ զաւակները՝ Գրիգոր եւ Տիգրան, Այբի Տիկ. Էլիզ Նօտարեան եւ զաւակները՝ Վահագն եւ Ճարուհի, Այբի Տիկին Վիքթորիա Խաչիկեան (Պոլիս), Այբի Տիկին Հայրէն Ղարիպեան, Տէր եւ Տիկին Ճակոբ Ղազարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Թաւշանճեան (Պոլիս), Այբի Տիկին Վարսենիկ Թաւշանճեան, Տէր եւ Տիկին Ազատ Պէրպէրեան, Այբի Տիկին Լուիզ Ճուհանենկեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Թաւշանճեան, Պալթաչեան, Քիւրքեան, Պատմաճեան, Ճուհանեան ընտանիքները, խորին վիշտով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, զաւկին, եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին

ԱԶՆԻՒ ԹԱՒՇԱՆՃԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, 121 ռիւ էթիէն Տօլէ, Դեկտեմբեր 1ին, Ալֆորվիլ։

Ճուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Դեկտեմբեր 4ին, ժամը 3·30ին, Ալֆորվիլի Հայոց եկեղեցին, ռիւ տը Պրօշէ, Ալֆորվիլ։

Հաղորդակից մինչոց.— 103 թիւ օթօ պիւս, տիրէֆսիոն Փլաս տը Կուժօն եւ իջնել Փլաս Փըթի Փօն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ վախճանեալ բազմամեայ հովիւ Տէր Գէորգ քահանայ Դաւիթեանի մահուան քառասունքին առիթով՝ հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ։

Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ։ (ԿՆԻՔ)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Այս շաբաթ ժամը 9էն միւնչեւ լոյս, նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի, հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին։

28 Ռիւ Մորիէռ, Փոնթէի մօտ, Րնկպի պար։

Կը նախագահէ ընկեր ՄԱՏՈՑԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ե. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստ. Հոն բաժին մասնակցութեամբ Մարսէյլէն հրաւիրուած ուժերու։ Արտասանութիւն, Պոմոնի Նոր Սերունդէն ընկեր Մակարեան։ Կէս պիչերէն վերջ եւրոպական եւ հայկական պարեր, հայ ազնուչներու Պոմոնի մասնաճիւղին կողմէ։ Տեղավարութեամբ Օր. Մատլէն Մարկոսեանի (*Մարսէյլէն*)։

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Պանեէօ-Ֆաշաճի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը, կիրակի 5 Դեկտ. ժամը 16էն 23։

Salle de l'Ancienne Mairie de Sceaux
Rue Houdan, Métro Sceaux

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, Նոր Սերունդի Անիէռի խումբի կողմէ պիտի ներկայացուի, զաւեշտ մը, «ԹՈՐՈՍ ԾԱՌԱՑ», նաեւ հայկական երգեր եւ արտասանութիւններ։

Եւրոպական պարեր։

ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Հաղորդակից մինչոց.— Տանֆէլը Ռոշբոյէն առնել տիրէֆսիօն Ռոպէնսոն եւ իջնել մեթրօ Սօ։

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզէն 10 վայրկեան հեռու արուարձանի մը մէջ տուն մը բոլոր յարմարութիւններով, բաղնիք, կեդր. ջեռմութիւն, պատշգամ, չորս սենեակներով, տակը խանութ մը եւ նկուղ (քավ), փոքր պարտէզով մը, անմիջապէս տրամադրելի։

Դիմել Պ. Ա. Սրապեանի 3 ռիւ Լիէօբաւն Ռուսլ Պաքանի, Մէսուօն (Սէն է Ուազ)։

Հաղորդակից մինչոց.— Մէբլի տ'Իսիէն օթօպիւս 190 եւ 160, իջնել Օփիքալ Փէրսի։

ՀԱՄԵՂ ՕՂԻ ՍԻՐՈՂՆԵՐՈՒՆ կը տեւ – ղեկացնենք թէ Մ. ՏԵՐՄԱ. հաստատութիւնը հրապարակ հանած է։

ԻՋՄԻՐԻ ՕՂԻՆ

Ձոխ սեղաններու մեկ օղին չինուած իզմիրի յատուկ եղանակի մը համաձայն։ Մասնագէտ ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ուղղակի հսկողութեան տակ։

Մեծաքանակի պահեստ՝

ՀՐԱՉԵԱՆ՝

6, Rue Lamartine, Paris (9)

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը յանձնարարենք

ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վերապահուած է Փարիզի, արուարձաններու եւ գաւառի Հայերուն

Հայերու բարեկամ դեղարան մը

Ազգ. Տուճէճ դէպիլափայէթի անկիւնը

Պ. Վահրամ Էլմաճեան պարապատ – ուղ-ծախող, իր հայրենակիցներուն տրամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հոն է։

ՇԱՀԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿ. ԴԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Փոթիէի խումբի, այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Սօսիէթէ Սաւանթի մէջ, 28 ռիւ Սէրիսան, մէթրօ Սէն Միշէլ։

Կը դասախօսէ ընկ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Նիւթ՝ «Հայկական Դատի պատմութիւն (Բ. շրջան)։

Ցատկապէս կը հրաւիրուին Հ. Ը. Դ. Ռաֆֆի խումբն եւ Հ. Ը. Դ. Ուս. Միութեան ընկերները եւ երիտասարդութիւնը անխտիր։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեդարձի տօնակատարութեան, 2 Յունուար 1955, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ։

ՀԱՑԱՅԵԼՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի–ինթէռ), Սէն Նիքոլա տը Շառտոնէ եկեղեցիէն (39 Պուլ. Սէն Ժերմէն)։ Այսպէս ամէն առաւօտ Ա. կիրակին վերապիչեալ ժամուն պիտի լսուի արեւելածէս պատարագ մը։

OCÉANIA

ՕՒԱՆԱԻԻ, ՇՈՒԵՆԱԻԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Ֆաւստա, Թուրքիա, Լիբանան։ Ամէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

38, Rue de la Republique. Marseille
Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris
4, Rue de Castellane.
Adresse telegraphique PACATLAN

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ը. Դ. ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ռեժանի մէջ։ Միութեան խնջոյքը այս կիրակի 5 Դեկտ. կէսօրէ վերջ, Հ. Ը. Դ. Թանգարանին մէջ։ Ժամադրավայրը կար տիւ նօր, ժամը 14·30ին։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Սէն Լուի «Ակունքի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբերու վարչութիւնները, այս շաբաթ Ա.հարոնեան Ակումբը։ (Շար. Նոյ. 20ի ժողովին)։

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Շրջ. վարչութիւնը միջմասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ անդամուհիները այս երկուշաբթի, ժամը 16ին Քափէ Ռէժան։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անիէռ Պուա Քոլոմպ ընդհ. ժողովը, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, 14 ռիւ Ռուժէ տը Լիլ, Անիէռ, ընկերուհի Ա. Աւետիսեանի բնակարանը։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՏԷՍԻՆ.— Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը ճիշդ 18ին, հայկական դպրոցի սրբարանին մէջ։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՄԱՅՆԱԲՐԵՐԻ Հայր. Միութեան վարչանի մասնաճիւղի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Քոհարի սրճարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ Ե. ԳԵՂԵՉԿՈՐԻԻ ՀԱՄԱՐ

Հանգուցեալ Ե. Գեղեչկորիի ընտանիքը եւ բարեկամները կը խնդրեն յայտնել թէ այս կիրակի, ժամը 3ին, մահուան վեցամսեակի առթիւ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն իր գերեզմանատան մէջ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱ. – ՓԱՑԵԼԵԱՆ Նախկին Աշակերտներու Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին։

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐԵՆՑ ՍԱՆԻԿԻՆ

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ժամը 21·30էն միւնչեւ առաւօտ։

LE CLUB Rue Grignan

Մասնակցութեամբ՝ ՕՐ. ԱԼԻՍ ՊՕՑԱ. – ՃԵԱՆԻ (Փարիզէն) իր հայկ. եւ կովկ. պարերով։

Մեծ նուագախումբ, զեղարուեստական ընտիր բաժին,

Présentation de Coiffure,
Défilé de mannequins

Անակնկալ խաղեր : Cotillons.

Ձոխ պուֆէ։

ՈՉ ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՎԻՃԱԿԱ – ՀԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Տոմսերու համար դիմել՝ Պ. Արամ Շեխիկեանի՝

Դեղարան, 1 Պուլվար տ'Ալթէն, հեռաձայն՝ Քոլպէռ 33–80։

Պ. Էքսէրճեան՝ 40 Լա Քանըպիէռ, հեռաձայն՝ Քոլպէռ 30–88։

եւ բոլոր անդամներուն։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Մուտքի սրահին մէջ հայաստանեան եւ արտասահմանեան հայերէն գիրքերու, տիսքերու եւ արուեստի մեծ ցուցահանդէս, վաճառք բացառապար շատ աժան գիներով։

Եւրոպական պարեր Վարդիվանեան-ի մեծ նուագախումբով։

Մինչեւ կէս գիշեր մէջ ընդ մէջ բազմազան անակնկալներ։

Ճոխ եւ աժան պուֆէ։

Մուտք՝ 200 ֆրանք։

★

Մաս մը եւս ստացած ենք ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ չքեղ հատորէն։

Ստանալու համար դիմել վարչութեան՝

Պ. ՌՕԼԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ։

9, Ave Calmels, Bois-Colombes (Seine)
Tél. CHA. 00-55

ՏՕՆԱԿԱՆ, ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոյ (վիտամին)

ԱՐՏԱՅՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R. C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
5
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
DIMANCHE
5 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7539 30e ANNEE

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2950

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՒՇԸ ԵՒ ՓՈՒՇԸ

•

Սիրելի ընթերցող, մի զարմանար որ անդադար կը յուշենք լեզուի ազճատման, աղքատացման եւ այլասերման խնդիրը :

Ոչ կուսակցական պայքար է այս, ոչ ալ հատուածական : Եւ պիտի չարունակենք անխնայ, պարզելով չարիքին հետեւանքները :

Պայքարը ուղղուած է ե՛ւ տգիտութեան ե՛ւ բռնութեան դէմ :

Ո՛վ որ հակաճառելու փորձեր կը կատարէ կամ կը նախընտրէ ձեռնպահ մնալ, կը գառնայ մեղսակից «նովին իսկ գործով» :

Որ եւ է պատասխանի արժանի չեն ա – նոնք որ այս առթիւ ալ ամբոխավարական խեղաթիւրումները կը կատարեն, ըսելու համար թէ պայքարը ուղղուած է Հայաստանի մշակոյթին դէմ :

Կատարուած նուաճումները իրաւունք չեն տար պարտկելու անվիճելի եւ ան – զարմանելի բարբարոսութիւններ :

Երբ ազատ արտասահմանի մէջ ալ տարեց եւ երիտասարդ ծանծաղամիտներ կը փորձեն կարաւանին եռեւէն հասնիլ, կը նշանակէ թէ մարդիկ չեն կրնար զանազանել նուէրը եւ փուչը :

Անոնց արարքը տարբերութիւն չունի երբեմնի «Ունիթոր»ներու հակահայ մարզանքներէն :

Ուրիշ ժողովուրդներ ալ ենթան մուրճ – ճանդարին ահռելութեան տակ :

Ուրիշ երկիրներու մէջ ալ փորձեր կատարուեցան, ընթացիկ լեզուն չարմար – ցնելու համար օրուան պահանջներուն :

Բայց, ոչ մէկ տեղ այնքան մոլեռանդ – օրէն հետեւեցան չարժումին, տառին կառչելով կապկօրէն, որքան Խ. Հայաստանի մէջ :

Հարեւան ժողովուրդները իրապէս կը կարօտէին ուղղագրութեան եւ բառակազմութեան փոփոխութեանց, բայց տեղ մը կայ առին : Փորձեցին նուազագոյն ասութեանին իջեցնել ճնշումը եւ օտարաբռնութիւնները :

Մինչդեռ , Երեւանի մէջ, եթէ օրուան աղղանշանը կ'ըսէր « քալէ' » , մերին – ները սկսան վազել, ամէն ուղղութեամբ : Վայրենօրէն կոխկրտուելն մշակուած անդաստանը, առանց մօտենալու խոպան դաշտին :

Այնպէս որ, այսօր չատ ուելի դիւրին է հասկնալ եւ թարգմանել Ֆրանսերէնն կամ անգլերէն լեզուով խմբագրուած բոլշեւիկեան թերթ մը, քան «Սով. Հայաստան »ը :

Վերջերս Ֆրանսայի համաչնաւոր կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին մէջ ան – խնայ քննադատեցին պաշտօնաթերթը , « Իւմանիթէ »ն, պահանջելով բարեփոխել խմբագրման ձեւերը, դարձնել ուելի պայծառ եւ մատչելի :

« Իւմանիթէ »ի Ֆրանսերէնը տարբերութիւն չունի միւս թերթերու լեզուէն , եթէ զանց առնենք իր զառանցանքին հետ կապուած յատկաբանութիւնները :

Իսկ Երեւանի պաշտօնաթերթը եւ միւս թերթերն ու դիրքե՞րը :

Բոլորն ալ կը կարօտին թարգմանութեան, բացի բանաստեղծութիւններէն եւ քիչ – չատ գրական արտադրութիւններէ :

Նուէ կը փնտռես, փուչեր են որ կը ճանկրտեն մատներդ :

Նախադասութիւնները խիճ եւ աւազ կը ցանեն էջերուն վրայ :

Եւ դեռ կը սպասենք որ փասաերով ա – պացուցանեն լեզուի հարստացումը ...

«Հառաջդիմական» կոչուած սիրացու – նները եւ իրենց թերթերը պարզապէս արջի ծառայութիւն կը մատուցանեն, ընդօրի – նակելով Երեւանի ձուլածոյ կաղապարը :

Անոնք թեթեւ յղնութիւն մը անգամ չեն կրեր, արտասպումները մատչելի դարձնելու համար :

Իրենք բան մը կը հասկնա՞ն, որպէսզի բնթերցողին ալ բացատրեն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԴՈՒՐՍ ԵԼԱՆ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

•

ԲՈՒՐՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր բուռն քննադատութիւններ ուղղուեցան կառավարութեան դէմ , ազդ. պաշտպանութեան պաղտնիքներու « վախցուն »ին առթիւ : Վիճաբանու – թիւնները տեւեցին մինչեւ շաբաթ առաւօտ ժամը 3, եւ ի վերջոյ վստահութիւն յայտնուեցաւ 240ի դէմ 287 ձայնով :

Ինչպէս դիտել կուտան տեղական թերթերը, խնդիրը նախ սահմանափակուած էր բուն օրակարգին վրայ, բայց յետոյ խճողուեցաւ եւ անհամոյ տեսարաններ պարզուեցան, այն աստիճան որ վարչապետը քանիցս հարկադրուեցաւ միջամտել : Հարցապնդողները մասնաւորապէս կը ծանրանային ոստիկանական տեսուչ Ժան Տխի պաշտօնանկութեան վրայ, որ նախ երեւան հանած էր դաղտնիքներու յայտնութիւնը, բայց երբ հարցաքննե – ցին, մերժեց հաղորդել իր տեղեկու – թեանց աղբիւրը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, վարչա – պետը բացատրեց թէ իր կառավարութիւ – նը միակն էր որ երեւան հանեց դաւա – ճանները, ձերբակալելով ազդ. պաշտպա – նութեան կոմիտէին ղլխաւոր պաշտօնա – տարները : « Ուրիշ կառավարութիւններ որոնք լուր ունէին այս դաւաճանութեան մասին չունեցան այդ քաջութը » :

Առաջին հարցապնդողը, Ժան Լբժան – սը, չարք մը մեղադրանքներ ուղղեց կառավարութեան դէմ : Վարչապետը պա – տասխանելով «սուտ» հռչակեց կարգ մը վերադրումներ : Ներքին գործերու նա – խարարը, Պ. Միթըռան, որուն դէմ ալ մեղադրանքներ ուղղած էին, պատասխա – նեց ուժգնօրէն : Հարցաքննիչ երեսփո – խանը հարցուց թէ Պ. Միթըռան ինչո՛ւ հրաժարեցաւ 1953ին, երբ նախորդ նա – խագահը՝ Պ. Վ.Ինան Օրիոլ կ'ըսէր թէ « դաւաճան մը կայ մեր մէջ» : Պ. Մենդէս Ֆրանս պատասխանից թէ այն ատենուան վարչապետը եւ հանրապետութեան նա – խագահը որեւէ կասկած չունէին Միթը – ռանի հայրենասիրութեան մասին :

Երբ վիճաբանութիւնները կը սաստկա – նային , վարչապետը կոչ մը ուղղեց Ազդ. ժողովին, որպէսզի զադրեցնեն յարձա – կումները, եթէ չեն ուզեր որ դահլիճը հրաժարի :

× Հարցապնդումները ուղղած ատեն, Պ. Լբժանար յուցամատը ցցելով դէպի համալսնավար խմբակցութիւնը, ըսաւ թէ քանի մը լրատուներ կան այդ կուսակցու – թեան մէջ եւ յիշեց անունները (մէկը՝ Պառանէս) : Եւ բացատրեց .— «Ահաւա – սիկ տեղեկութեանց աղբիւրները զոր ներքին գործերու նախարարը ցամքե – ցուց» : Այս առթիւ դուեց Պառանէսի ճարպիկութիւնը : Ետոյ հարցուց . — «Ինչո՞ւ այնքան երկար սպասեցին, խու – զարկութիւններ կատարելու համար այդ անձնաւորութեանց բնակարաններուն մէջ ուր այնքան փաստաթուղթեր գտնուե – ցան » :

Ուրիշ երեսփոխան մը, Լուսթանօ – Լա – քօ, ըսաւ թէ «կառավարութիւնը հարկա – դրուած էր պարզել փաստ ցորենի բեռ մը : Բայց բանուորները պատասխանատու չեն բեռին ուերման : Կը մնայ ճշդել փաս – թեան բուն պատասխանատուները, որպէս զի ցորենը այլեւս չփաի հայրենիքի չաե – մարանին մէջ» : Եզրակացնելով, երեսփո – խանը պահանջից վերջ տալ «ոստիկանա – կան գաղտնի մրցակցութեանց որոնք կը թունաւորեն երկրին քաղաքական կեան – քը : Պէտք է դադրեցնել Ֆրանսական եւ օ – տար կազմակերպութեանց գործունէու – թիւնը, կազմակերպութիւններ , որոնք հակալրտեսութիւնը կ'օգտագործեն հա – մայնավարութեան դէմ պայքարելու հա – մար» :

Համայնավար կուսակցութեան ներկա – յացուցիչն ալ, Վալտէք Ռոշէ, բուռն ճառ մը խօսեցաւ :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԱՀԱ ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ

Գաղութէ գաղութ կապերը այնքան թոյլ են որ, յաճախ պատահաբար կ'իմա – նանք շատ կարեւոր իրողութիւններ :

Հարկ է ուշադրութեամբ հետեւիլ ա – մենօրեայ եւ պարբերական մամուլին , մասամբ լրացնելու համար տեղեկու – թեանց պակասը :

Թեհրանի «Արմենուհի» ամսագիրը, որ անխափան կը շարունակուի վեց տարիէ ի վեր, ուրախութեամբ կը յայտարարէ խմբագրակազմով մը (1954 Սեպտ.) :

— « *Այժմ 1954 – 1955 ուսումնական տարուան սեմին, Թեհրանում կան երկո – տասնեակ ազգ. մանկապարտէզ – նա – խակրթարաններ եւ տարրական ու մէջ – նակարգ դպրոցներ, հինգ հազարի չափ երկսեռ աշակերտութեամբ եւ չուրջ 180 ուսուցիչ – ուսուցչուհիներով : Կրթական ճիգի մի չատ ուշագրաւ յաջողութիւն է սա, որ ձեռք է բերուել հանրային մար – միններուն եւ դպրոցական վարչութեանց տարիներու աքնաջան աշխատանքով եւ հասարակութեան լայն խաւերի զոհաբե – ռութեան դնով* » :

Ի՞նչպէս կը հոգան այս կրթարանին – րուն մատակարարութիւնը :

— Մշտապէս անող թոշակներ վճարե – լով, չքաւոր մանուկները սան արձանա – գրելով, նուէրներ տրամադրելով եւ ծխական (կրթական) տուրք վճարելով :

Անշուշտ ամէնէն հիմնականը ծխական տուրքն է :

Ուրեմն, ազգ. իշխանութիւնը որոշած է ընդհանրացնել զայն, կեդր. վարչութիւն մը հաստատելով :

Այս առթիւ, մեր պաշտօնակիցը կը հաշուէ թէ Թեհրանի մէջ կան մօտ *իսը հազար* հայ ընտանիքներ, որոնց առ նուազն *հինգ հազարը* (ընտանիք) ի վի – ճակի են ամէնն ամիս կանոնաւորապէս վը – նարելու կրթական տուրքը :

Այսպէս, կ'ապահովուի ո՛չ միայն դպրո – ցներուն պահպանումը, այլեւ բարգաւ – ւացումը :

Եզրակացութիւնը դուբ հանեցէք, աչք մը ներտելով մեր շէն գաղութին եւ իր շա – բաթական ծաղկոցներուն վրայ , որոնց համար յաճախ իրրեւ դասարան կը ծա – ռայեն խոհանոց մը, արհեստանոց մը կամ սրճարանի մը գետնայարկը…

Վ.Ա.Հ.

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՎԱՌԵՑԱՒ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՑ ՇՈՒԿԱՆ

ԵՐԵՔ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՄԱՍԸ ԱՑՐԱԾ

ՄՄԲ.— Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը բաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնե – րը Պոլսոյ Գոց Շուկայի հրդեհի մասին (27 Նոյ. Շաբաթ) .—

Երէկ գիշեր ժամը 22·10ին Պէյազիտի աշտարակէն տեսնուեցան բոցերը, որոնք կը բարձրանային Գոց Շուկայէն : Իսկոյն լուր տրուեցաւ հրշէջ դունդին եւ Ապահո – վութեան Տեսչութեան : Հրդեհին վայրը հասան նախ Ֆաթիհի եւ ապա Պէյօղլուի հրշէջ դունդերը :

Սակայն Գոց Շուկային վրայի մասը դոց ըլլալով սարսափելի մուխ մը պատած էր ամէն կողմը, այնպէս որ հրշէջները չկրցան ներս մտնել եւ հրդեհը ծաւալե – ցաւ շուկային միւս մասերուն մէջ ալ : Մինչ այդ դէպքին վայրը փութացին նա – եւ Պաղըրդիւղի , Գատըրդիւղի եւ Սկիւ – տարի հրշէջ դունդերը :

Հրդեհը սկսաւ Շուկային Պէյազիտի մօտ գտնուղ մէկ մասէն, եւ տարածուե – ցաւ : Ցարդ յայտնի չէ թէ ուրկէ՞ ծագում առած է հրդեհը : Պնդումի մը համաձայն Երկանճըլարի մէջ գտնուղ խանութի մը ելեկտր. չիւմէկն, ուրիշներու համաձայն ալ Գալփաքճըլարի մէջ խանութի մը կրա – կարանէն կայծ մը ցատկած է ու հրդեհին պատճառ եղած : Այսինքն կրա – կը ծագած է Պէյազիտի մերձակայ գրան կողմերէն, յետոյ այլազան թեւերով տա – րածուած :

Կրակին լուրը անմիջապէս տարած – ուեցաւ ու քաղաքին ամէն կողմէ հազար – ներով խուժեցին Գոչ Շուկայ :

Կրակը ահաւոր բոցերով կը ծաւալէր եւ Զաբչըդպաիւլի կողմէն կայծերէն բռնկած ու այրած են երեք փայտաշէն տուն : Շը – ջակայքի ժողովուրդը ահ ու սարսափի մատնուած էր : Ահաւոր էր տեսարանը : Տեղ տեղ յայտնած էին գոյքեր եւ իրեղէն – ներ ապահով տեղ փոդոցներուն մէջ կուտակել : Խանութի տէրերը փութա – ցած էին կին ու զաւակներով եւ յաղդ յաղդի : Կարդ մը խանութպաններ ուղե – ցին եւ փորձեցին կրակին մէջ նետուիլ , իրենց դրամն ու թուղթերը ապահով *բութեան դնով* » :

Ի՞նչպէս կը հոգան այս կրթարանին – րուն մատակարարութիւնը :

— Մշտապէս անող թոշակներ վճարե – լով, չքաւոր մանուկները սան արձանա – գրելով, նուէրներ տրամադրելով եւ ծխական (կրթական) տուրք վճարելով :

Անշուշտ ամէնէն հիմնականը ծխական տուրքն է :

Ուրեմն, ազգ. իշխանութիւնը որոշած է ընդհանրացնել զայն, կեդր. վարչութիւն մը հաստատելով :

Այս առթիւ, մեր պաշտօնակիցը կը հաշուէ թէ Թեհրանի մէջ կան մօտ *իսը հազար* հայ ընտանիքներ, որոնց առ նուազն *հինգ հազարը* (ընտանիք) ի վի – ճակի են ամէնն ամիս կանոնաւորապէս վը – նարելու կրթական տուրքը :

Այսպէս, կ'ապահովուի ո՛չ միայն դպրո – ցներուն պահպանումը, այլեւ բարգաւ – ւացումը :

Եզրակացութիւնը դուբ հանեցէք, աչք մը ներտելով մեր շէն գաղութին եւ իր շա – բաթական ծաղկոցներուն վրայ , որոնց համար յաճախ իրրեւ դասարան կը ծա – ռայեն խոհանոց մը, արհեստանոց մը կամ սրճարանի մը գետնայարկը…

Վ.Ա.Հ.

ՄԵՐ ԱՑՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Երէկ պատիւ ունեցանք մեր խմբագրա – տան մէջ ընդունելու Պ. Տիգրան Թոսպա – տը, անդամ Լիբանանի խորհրդարանին եւ տէր եւ տնօրէն Պէյրութի «Լը Սուար » եւ «Այր» օրաթերթերու :

Պատասխանելով մեր հարցումներուն , Պ. Թոսպատ հաւատաց թէ այլեւս պիտի ձեռնարկուի զործնական աշխատանքնե – րու, վատառոդջ հիւդակները քանդելու եւ նոր բնակարաններ չինելու համար : Պե – տական նպաստն զատ, կը յուսան գա – մար մը ստանալ նաեւ ամերիկեան ծրա – դրի Դ. Կէտէն (Օգնութիւն յետամնաց երկիրներու) : Կաթող. բնարութիւնն ալ պիտի կատարուի երբ վերջնական համա – ձայնութիւն գոյանայ :

Համար, սակայն ոստիկանութիւնը արգել – լից :

Երկու հրշէջներ անձնուիրաբար կրակի զօսիէն ներս խուժեցին, ազէտը սահմա – նափակելու նպատակաւ, բայց սաստիկ տաքին եւ հեղձուցիչ ծուխէն ուժասպառ ինկան եւ վերադարձան ու հիւանդանոց փոխադրուեցան : Խղաքին բոլոր հրշէջ դունդերը սակայն ամէն կողմէ սկսան պաշարել Շուկան եւ հազար զժուարու – թեամբ կարելի վերջ երկաթէ հսկայ դուռը , որ չիկացած բոցեր կ'արձակէր եւ հայելիի պէս կը ցոլանար հանդիպա – կաց մզկիթին վրայ, սկսան ջուր թափել : Սակայն հեղձանման թափուած ջուրը մէկ ակնթարթի մէջ կը չոդիանար : Դու – ռը ու հինգ սանթիմ հաստութեամբ եր – կաթները եւ ասֆալթէ ճամբաները հալած էին :

Առաուան դէմ Գոց Շուկային երեք հին – գերորդ մասը ամբողջովին այրած էր , բայց կրակը դեռ կը չարունակուէր : Կ'ըսեն թէ հազիւ երկու – երեք օրէն կա – րելի պիտի ըլլայ ամբողջովին մարել : Առաուան դէմ այրած խանութներուն թի – ւը հազար հինգ հարիւրի կը հասնէր, եւ այժմ վնասը կ'ենթադրուի երեք հարիւր միլիոն ոսկի : Առաուան դէմ Ապահովու – թեան Տնօրէնն ու օգնականը երեք հա – րիւր յետուն ոսկիական եւ հարիւր երեսուն ոսկիական – դինուորներով Շուկան ամ –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Պ. ՎԱՀԱՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ, էքս ան Փրուանսի վերաքննիչ ատեանի դատաւո – րը, պաշտօնի բարձրացած ունենալով նշանակուած է Տուէ քաղաքի վերաքննիչ ատեանի նախագահ : Ջերմ շնորհաւորու – թիւններ ղրացեալ Մկրտիչ Փորթու – գալեանի արժանաւոր զաւակին :

ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ
ԺԱՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱԺՈ

ՀԱՅ — ԿԱՐԵՎՈՐ ՔԱՄՈՒՔԵԼ

ԲԱԿՈՒ ՏԻՖՈՒՍ

*

ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳՈՒՆԱԺՈ
(ԳՅՈՒՏՈՒ – ԼԻՒՆԸՆ – ՏԻՖՂՕՐ)

Իայց այդ պահն է, երբ մարդիկ ամբողջ իր ուժերն ի գործ են դնում, որպեսզի ինքնապաշտպանության իրավունքը չկորցնեն, այլ պահպանեն ու ամրապնդեն։ Ահա թե ինչու ամենուր, ուր ժողովուրդը ոտքի է կանգնում, ուր նրա մեջ զարթնում է ազգային գիտակցությունը, ուր նա ձգտում է ազատության, ուր նա պայքարում է իր ազգային գոյության համար, ամենուր ծնունդ են առնում ազգային ինքնապաշտպանության կազմակերպություններ։

Ահա թե ինչու հայ ժողովուրդը, որ ոտքի կանգնեց 1915 թվականին, ստեղծեց «Հայ Ինքնապաշտպանություն» կազմակերպությունը։

Ինքնապաշտպանությունը, սակայն, ոչ միայն զենքով պաշտպանվելն է, այլև ազգային գիտակցության զարգացումը, ազգային ոգու ամրապնդումը, ազգային միության ստեղծումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ներքին թշնամու դեմ է ուղղված, այլև արտաքին թշնամու դեմ։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ոգու ամրապնդումն է, այլև ազգային ուժերի կենտրոնացումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային միության ստեղծումն է, այլև ազգային ուժերի կազմակերպումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի կազմակերպումն է, այլև ազգային ուժերի ղեկավարումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ղեկավարումն է, այլև ազգային ուժերի ուղղորդումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ուղղորդումն է, այլև ազգային ուժերի հսկողությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի հսկողությունն է, այլև ազգային ուժերի պատասխանատվությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի պատասխանատվությունն է, այլև ազգային ուժերի հաշվետվությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի հաշվետվությունն է, այլև ազգային ուժերի վերլուծությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի վերլուծությունն է, այլև ազգային ուժերի գնահատումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի գնահատումն է, այլև ազգային ուժերի ապագայի կանխատեսումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ապագայի կանխատեսումն է, այլև ազգային ուժերի զարգացման ուղիների որոշումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի զարգացման ուղիների որոշումն է, այլև ազգային ուժերի միջոցների ձեռքբերումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի միջոցների ձեռքբերումն է, այլև ազգային ուժերի օգտագործումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի օգտագործումն է, այլև ազգային ուժերի արդյունավետության բարձրացումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի արդյունավետության բարձրացումն է, այլև ազգային ուժերի կորուստների նվազեցումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի կորուստների նվազեցումն է, այլև ազգային ուժերի վերականգնումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի վերականգնումն է, այլև ազգային ուժերի հզորացումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի հզորացումն է, այլև ազգային ուժերի անվտանգության ապահովումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի անվտանգության ապահովումն է, այլև ազգային ուժերի ինքնիշխանության պահպանումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ինքնիշխանության պահպանումն է, այլև ազգային ուժերի ազատության ապահովումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ազատության ապահովումն է, այլև ազգային ուժերի արդարության հաստատումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի արդարության հաստատումն է, այլև ազգային ուժերի խաղաղության ամրապնդումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի խաղաղության ամրապնդումն է, այլև ազգային ուժերի համագործակցության զարգացումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի համագործակցության զարգացումն է, այլև ազգային ուժերի փոխադարձ հարգանքի ամրապնդումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի փոխադարձ հարգանքի ամրապնդումն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր շահերի պաշտպանությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր շահերի պաշտպանությունն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր նպատակների իրագործումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր նպատակների իրագործումն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր ապագայի կերտումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր ապագայի կերտումն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների տոնակատարությունը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների տոնակատարության իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների ընդունումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների ընդունման իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների հաղթահարումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների հաղթահարման իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների ամրապնդումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների ամրապնդման իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների կանխարգելումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների կանխարգելման իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների կանխատեսումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր հաղթանակների կանխատեսման իրավունքն է, այլև ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների կանխատեսումը։

Ինքնապաշտպանությունը ոչ միայն ազգային ուժերի ընդհանուր պարտությունների կանխատես

ՈՎ ՅԱՉՈՂՎՈՍ ՎԱՂՈԿՈՊՈՍՓՈՆԳՑ

Ա.— ՏԵՂԻ

ՅԱՋՈՂԿՈՂՑՈՒՄՆ ՈՒՂԻՂՈՒԹԻՒՆ

*

ՏՈՂԱՎՈՐԻ ԿԱ ԺՏԿՈՒՍ

Ա

Ամէն անգամ որ Ղազարոս Վաղոկոպոսփոնգեան կ՚ուզէր իր ընկերներուն հետ ծանօթացնել իր նոր կնոջ, կ՚ըսէր.

— Ասիկա իմ կինս է, Ղազարոս Վաղոկոպոսփոնգեանի կինը։

Ամէն անգամ որ Ղազարոս Վաղոկոպոսփոնգեան կ՚ուզէր իր կնոջ հետ ծանօթացնել իր ընկերները

բողջովին պաշարած էին : Քանի մը հոգի բռնուած են երբ վերմակները կը փախցնէին :

Այսօր պաշարուած վիճակի մէջ պիտի մնայ : Ոչ ոք պիտի արտօնուի ներս մտնել եւ հինգ հարիւր դինուոր Դոց Շուկան պիտի պաշարեն :

Այրած մասերն են· Գալփաքճըլար, Զաապրճըլար, Մոպիլեաճըլար, Տէմիրճիլէր, Եորկանճըլար, Հալըճըլար, Քիւրք – ճիւլէր, եւ Պիթփազարը : Ապատած են ոստիկերիչներու համբաւաւոր շուկան, ու անթիֆաճիներու բաժինը :

— Վերջին պահուն կը տեղեկացնեն թէ պատմական շուկան դոհ գացած է դիչէ – բապահներու անհոգութեան : Հինգ հոգի – նոց զաւտական մարմին մը կը հարցաքննէ տասնըվեց դիչերապահները :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԵՏՔ

Երէկ հրատարակած էինք Մոսկուայի խորհրդաժողովին որոշումները, որոնք ամէն բանէ առաջ կը ձգտին խափանել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը : Ուշադրութիւնը մէջ դիտել կուտան թէ արեւելեան Եւրոպայի վինեալ ուժերը մէկ հրամանատարութեան տակ միացնելու որոշումը ոչ մէկ փոփոխութիւն յառաջ կը բերէ կացութեան մէջ : Հետեւաբար եզրակացութիւնը պէտք է : Անգլիոյ մէջ ալ նոյն տեսակէտն ունին եւ կը յայտարարեն թէ տրուած որոշումները չեն կրնար տկարացնել արեւմտեան պետութեանց վճռականութիւնը :

Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետը, Կրոթվոլ, Մոսկուային վերագարձին յայտարարեց թէ «ամէն միջոց պիտի փորձեն, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը խափանելու համար» : Իսկ Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Ատընաուըր, յայտարարեց թէ երբ ազատ աշխարհը ամբողջ զարթնէ իր պաշտպանութիւնը ի· Միութիւնը պիտի հակնայ թէ կորնցուցած է «պաղ պատերազմը» եւ պատրաստ պիտի ըլլայ բանակցելու Ա· բեմուտքի հետ :

× Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարը բութեան բաները լրագրական ասուլիս մը ատրթնով, բացատրեց թէ զարմանալի չեն Մոսկուայի մէջ տրուած որոշումները : Միեւնոյն ատեն թելադրեց որ արեւելեան պետութիւնները հակնան կացութեան ծանրութիւնը եւ անկամրջելի խոչընդոտներ չստեղծեն դիւանագիտական բանակցութեանց համար :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՊԻՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ վիճակը թեթեւացած էր առջի օր, բայց միշտ մահադութիւն կը պատճառէ : Զորս մահնապէտներ կը հսկեն իր անարին վերեւ : Ի հարկին վիրաբուժական գործողութիւն մը պիտի կատարեն :

ԹՈՒՆԻՍԻ ըմբոստներուն զինաթափութիւնը կը չարունակուի : Առջի օր անձնատուր եղած էին 408 ըմբոստներ, յանձնելով 352 զէնքեր :

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետը, Զըրչիլ, անել կացութեան մը մատնուած է նորէն : Մանրէալ Մոնթկոմըրի կը հաստատէ թէ 1945ին իսկապէս հեռապիր մը ստացած էր որ կը հրամայէր հաւաքել զէրման պինուորներու զէնքերը : Աչխատաւորական երեսփոխան մը, նախկին նախարար, պահանջեց որ Զըրչիլ հրաժարի :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը 50·000 ոսկի տրամադրած է, եկիպտական չէնք մը կառուցանելու համար Փարիզի Ուսանողական Ոստանին մէջ :

6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Ամպաստէօրի շէհեղ սրահին մէջ
Շան զ'Էլիզէ, 3, Ավրնիւ Կապրիել, Փարիզ

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e. Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ : Կիրակի 12 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ· Տան մէջ :

Հաճելի եւ երիտասարդական մթնո – լորտ : Սիրով կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները : Ձոյս պիւֆէ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիրաբուժական յօդող գործողութենէ մը եաք հիւանդանոցէն ուն. վերադար – ձած բլլալով, ներկայիս կուզամ շնորհակալութիւնս յայտնել բոլոր անոնց, որոնք նիւթապէս թէ բարոյապէս օգտակար հանդիսացան ինծի ցաւիս դարմանումին համար :

Շնորհակալութիւնս մասնաւորապէս յանձնախումբին նախագահ Օր· Հայկա – նոյշ Թորոսեանին, որ յղացողը եղաւ Մեծարանքի երեկոյթի մը դաղափարին, ինչպէս նաեւ յանձնախումբի բոլոր անդամներուն :

Շնորհակալութիւնս նոյնպէս «Յառաջ»ի, որ ամէն աջակցութիւն ընծայեց յայնօրէն տեղ տալով իր էջերուն մէջ յօդուածներու եւ ծանուցումներու : Եւ վերջապէս բոլոր անոնց որ ատատրեցին երեկոյթին յաջողութեան :

Ա.յս առթիւ ներողութիւն կը խնդրեմ այն բոլոր կազմակերպութիւններէն որոնք իրենց հանդէսներուն իմ մասնակցութիւնս ապահոված էին նախօրօք, բայց չկրցայ մասնակցիլ, քանի որ ապաքինման շրջան մը պէտք է բոլորիմ երկար ատեն :

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԼԹԵԱՆ

ՄԱՋՈՒԹՈՎ ՏԱՔՑՆԵԼՈՒԻՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Առողջարար եղանակով մը բնակարան տաքցնելու ձեւ մըն է, բուխերիկը օգտագործելով եւ առանց դեւեղման ծախքի : Վայրկենական կը տաքցնէ, իտէալ ձեւ մը աշխատաղներու համար, խնայողական (2 կամ 3 սենեակի համար ժամական 6–10 ֆրանք) մաքուր : Ամէն ածխավաճառ կրնայ հայթայթել մազութը 20 լիտրնոց ժէրիքաններով, որոնք կրնան պահ պըլլալ ամէն բնակարանի մէջ :

Եթէ մազութով կը տաքցնէք ձեր բնակարանը, կը յանձնարարենք գործածել ամէնէն կատարեալ վառարանը,

MAZOUTERMIC,

որ օժտուած է բոլոր առաւելութիւններով, — Ունի հրահրիչ՝ դիւրացնելու համար օդ քաշելը, ընդունարան եւ պահարան, գրոս կարելի է քակել հանել՝ մաքրելու համար : Ապահովութեան կոնք, որ կը համապատասխանէ Ապահովագրական Ընկերութեանց կանոնադրութեան : Մազութի այս միակ վառարանն է որ կը ծախուի ևթաչիքով : Գինը՝ 2 կամ 3 սենեակի յատուկ վառարանը կ'արժէ 34·500 ֆրանք :

Ցուցադրութիւն ու վաճառում՝
Et. ROMIS, 32, Rue Etienne Dolet, Paris (20)

Ուզողին կը ղրկուի ամէն մանրամասնութիւն տպագրեալ : (Զեկոյց)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Աթոռվիլի Ս· Գողտո Պետրոս եկեղեցւոյ վախճանեալ բաղմամեայ հովիւ Տէր Գէորգ քահանայ Դաւիթեանի մահուան քառասունքին առիթով՝ հոգեհանդստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ :

Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողնե – րէն ներկայ բլլալ : (ԿՆԻՔ)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՀԱՑԿ· ԴԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Փոթո – րիկ խումբի, այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Սօսիէթէ Սավանքի մէջ, 28 ռիւ Սէրփան, մէթրօ Սէն Միշէլ :

Կը դասախօսէ բնկ· Հ· ՍԱՄՈՒԻԼ

Նիւթ՝ «Հայկական Դատի պատմու – թիւն (Բ· շրջան) :

Յատկապէս կը հրաւիրուին Հ· Ց· Դ· Ռաֆֆի խումբի եւ Հ· Ց· Դ· Ուս· Միութեան ընկերները եւ երիտասարդութիւնը անխտիր :

RECITAL
ԴԱՇՆԱԿՀԱՅԱՐՈՒՀԻ
ԳՈՇԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ
ԱՑՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
Դեկտ· 7ին, ժամը 21ին
SALLE CHOPIN - PLEYEL
252, Rue Fg. St. Honoré, Métro Ternes
24ème programme bien tempéré en Si - mineur.
Ֆռանիֆ, Լիսթ, Շոփէն, Ռոժէ Տիւքաս, Ղազարոսեան :

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2). GUT 36-71

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՈՒՄ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ժողովը այս կիրակի առաւս ժամը 10ին Ռէժանի մէջ : Միութեան ընդհայքը այս կիրակի 5 Դեկտ· կէսօրէ վերջ, Հ· Ց· Դ· Թանգարանին մէջ : Ժամադրավայր կար տիւ Նօր, ժամը 14·30ին :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Շրջ· վարչութիւնը միջմասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ անդամուհիները այս երկուշաբթի, ժամը 16ին Քափէ Ռէժան :

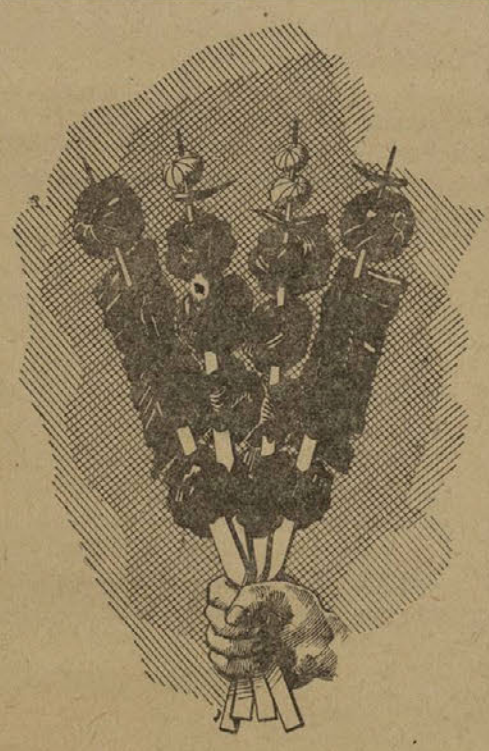
Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Անիէռ Պուա Քոլոմպի ընդհ· ժողովը, այս երկուշաբթի ժամը 16ին, 14 ռիւ Ռուժէ տը Լիլ, Անիէռ, ընկերուհի Ա· Աւետիսեանի բնակարանը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԴԵՐԱՄԱՆ ԳՄԲԼԹԵԱՆԻ ՅԱՆՁՆԱ – ԽՈՒՄԲԻ ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 18·30ին, Ազգ· Տուն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ — Այրի Տիկին Սիմա Ուզունեանի մահուան տօթիւ եկեղեցւոյն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ առացաւ հետեւեալ դրամարները փոխանց Յաղկեպատակի : — Տիկին Բերուզ Ճնկըրեան հինգ հազար ֆրանք, Տիկին Գոհար Քրիմճեանեան հինգ հազար, Պ· Չայկ Քիթապճեան հազար, Պ· Կարապետ Քէլէկեան հազար : Լիոնի Աղքատախնամ Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ առացած է Պ· Ճ· Պահատուրեանէ երկու հազար ֆրանք :

MAISON
ARDY
— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06
(ՏՆՕՐԻՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)
Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի ֆրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները :
Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա· եւ Բ· կարգի ապրանք
Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine
pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված–ներ, «չաշլիք», «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՊՈՍՓՈՐ
Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապխով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
*
MERCREDI
7 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7540 30e ANNEE

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2951

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱՆԿԱԽՆԵՐԸ»

•

Տեղական թերթերը նորութիւն մը կը ծանուցանեն,— խորհրդարանին անկախ անդամները ընդհ. ժողով կը գումարեն փարիզի մէջ, ինչ. օրէն սկսեալ (երէկ):

Առաջին անգամ է որ այսպիսի համագումար մը տեղի կ'ունենայ, ընդհանուր ուղեղիծ մը պատրաստելու համար, մասնաւորապէս ներքին քաղաքականութեան մասին :

Բնականաբար անօրէն խորհուրդ մըն ալ պիտի կազմուի, հսկելու եւ կարգադրելու հետքիները ապահովելու համար :

Ի՞նչպէս կարելի է հանրօգուտ աշխատանքներ կատարել, առանց որոշ ծրագրի եւ ներքին կարգապահութեան :

Միւս երեսփոխանները որոնք զանազան հոսանքներու կը պատկանին, գործօն դեր կը կատարեն ընդհանուր իրենց կուսակցութեան :

Մինչդեռ անկախները անմիջապէս ցոյց կ'ըլլան, կը դառնան զանցառելի քանակութիւն, եթէ նախապէս համաձայնած չըլլան որ եւ է տեսակէտի մասին :

Մեր մէջ ալ պատահելի մեծամասնութիւն մը կը կազմեն անկախները, որոնք ուրիշ անուն մը եւս ունին,— չէզոք :

Պայման չէ որ կեդրոնական խորհրդարան մը ունենանք, այլ ուժերը օգտագործելու համար :

Անկախ ձեւանալ՝ չի նշանակեր որեւէ պարտականութենէ ազատ ըլլալ :

Անկախութիւնն ալ դաւանանք մըն է · հանրութեան ծառայելու տարբեր ձեւ մը :

Ամէն ժողովուրդի մէջ ալ գործօն ուժեր կը կազմակերպուին եւ կը համախմբուին այս կամ այն դրօշին տակ, հետեւելով որոշ ուղղութեան մը :

Անկախները ոեւէ կուսակցութենէ դուրս մնալով, կը փորձեն դեր մը կատարել համաձայն իրենց համոզումներուն :

Կը քուէարկեն թէր ու դէմ : կամ ձեռնպահ կը մնան :

Ամէն պարագայի մէջ, կը զգացնեն ի – րենց ներկայութիւնը :

Եւ որովհետեւ «անկախ» են, յաճախ մասերու կը բաժնուին :

Եթէ իրական ուժ մը կը կազմեն, կրնան հաւասարակշռութիւնը պահել, տագնապալի պարագաներու մէջ :

Ի՞նչ կը ներկայացնեն անկախները, հայկական ճակատին վրայ :

Զանգլախիչ մեծամասնութեամբ, ան – կախութիւնը կը չփոթեն անտարբերու – թեան եւ անշարժութեան հետ :

Ունին մէկ նշանաբան — « Ինչո՞ւս պէտք» : Կը քաշուին անկիւն մը եւ ազդային հոգերու մասին կը խօսին այնպէս ինչպէս օտարական մը :

Մնացեալները թէեւ բոլորովին անտարբեր չեն, կը խլտան եւ կ'ուզեն գործել, բայց լաւ չեն ըմբռներ իրենց դերը :

Կը կարծեն թէ կարելի է օգտակար գործ կատարել օր մը աչ, օր մը ձախ դառնալով : Փալիա մը մէկուն, բարեւ մը միւսին բաշխելով :

Մինչդեռ, իրենք իրապէս անկախ , ի – րենց դերը պիտի ըլլար գործական կամ բացասական դիրք բռնել բացորոշապէս , վիճելի հարցի մը մէջ :

Վարանումը , երկդիմի խօսքերը կասկածելի կը դարձնեն իրենց անկախութիւնը :

Իրենցմէ չի պահանջուիր համակիր կամ հակառակ ըլլալ այս կամ այն կուսակցութեան :

Բայց , տարբեր պայման է որ քաջութիւնն ունենան «այո» կամ «ոչ» ըսելու , երբ հիմնական խնդիր մը կը յուզուի :

Ուրեմն, պիտի ունենան հաւաքական անասակէտներ. հոգ չէ մանաւոր ծրագիր մը չունեցած ըլլան :

Այլապէս, իրենց անկախութիւնը կը դառնայ տեսակ մը պատրուակ, պատասխանատուութենէ խուսափելու :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՕԹԸ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

•

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒԺՈՒՄ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Եգիպտոսի արտակարգ առեանը չաբաթ օր կախաղանի դատապարտեց Իսլամ Եղբայրութեան Գերագոյն առաջնորդը, Հասան էլ Հուէյպին եւ ուրիշ վեց ամբաստանեալներ : Յեղափոխական խորհուրդը ցկեանս բանտարկութեան վերածեց պատիժը, նկատի առնելով անոր տարիքը եւ ուրիշ պարագաներ : Բայց վաւերացուց մէս դատապարտեալներուն մահավճիռը: Ասոնք են Մահմուտ Լաթիֆ, որ հոկտեմբեր 26ին ուժ զնդակ պարզած էր վարչապետ Կամալ Նասըրի դէմ, Աղեքսանդրիոյ մէջ , ընկերակցութեան գաղանի մարմնին պետը եւ ուրիշ գործօն անդամներ: Եօթը ամբաստանեալներ ալ դատապարտուեցան ցկեանս տաժանակիր աշխատանքի, երկու հոգի՝ 15 տարուան, իսկ երեք հոգի ան – պարտ արձակուեցան : Դատարան հանուած էին 19 ամբաստանեալներ: Վճիռները կարդաց դատական տեսանին նախագահը, աղգ · առաջնորդութեան նախարար Կամալ Սալեմ : Առաջին ամբաստանեալը, Մահմուտ Լաթիֆ, տեսան առաջնորդութեան երկու ոստիկաններու կողմէ: Տասը վայրկեան եաք երեւցան դատաւորները: Նախագահը անմիջապէս պահանջեց լուծել Իսլամ Եղբայրութիւնը: Այս առաջարկը վաւերացուց յեղափոխական խորհուրդը, երբ կը հաստատէր արուած վճիռները: Ամէնքն ալ կը կարծէին թէ դատարանը պիտի չհամարձակի կախաղանի դատապարտել գերագոյն առաջնորդը, բայց Հասան էլ Հուէյպի, որ ծերացած եւ կորաքամակ երեւոյթ մը ունէր, լսեց մահավճիռը: Ճիտոյ նոյն վճիռը արձակուեցաւ ընկերակցութեան ահաբեկիչ մարմնի վարիչին, Թալաթ Եուսուֆի դէմ, որ արմատի վաճառական մըն է: Ապա դատապարտուեցաւ Գահիրէի ահաբեկիչներուն պետը, Իպրահիմ Թայիպ: Այս ամբաստանեալը ուշադրութիւն դը – րաւած էր դատավարութեան ատեն, իր արտակարգ պաղարիւնով, բայց այս անգամ ընկճուեցաւ ,երբ կ'արձակուէր մահավճիռը: Եւ վերջապէս արտասան – ուեցան վեցերորդ եւ եօթներորդ մահավճիռները :

Երբ ամբաստանեալները բանտ կ'առաջնորդուէին չղթայակապ, ղրոյց տարած – ուեցաւ թէ նոր դատ մը երեւան հանուած է եւ թէ կառավարութիւնը հին դէմքերը ոտի պարդեւ խոստացած է, ղեկտուղ դատաղիրը երեւան հանելու համար: Միեւնոյն ատեն խիստ մաքրագործում կը կատարուի բանակին, նաւատորմին եւ օդատորմիղին մէջ, կասկածելի սպաները դուրս հանելու համար :

× Տրուած վճիռները մեծ յուզում պատճառեցին արաբական երկիրներու մէջ: Բողոքի ցոյցեր սարքուեցան Մար – Թուամի, Պաղտատի եւ Դամասկոսի մէջ՝ Հինգ Հազար Սուրիացի երիտասարդներ թափօր մը կազմեցին, «Կեցցէ Հոռէյպի» ազաղակելով: Պաղտատի մէջ ալ կարգ մը երեւելիներ բողոքի հեռագիրներ ուղղեցին արաբական զանազան երկիրներու վերահսկիչներուն, որպէսզի միջամտեն: Իսլամ Եղբայրութեան Սուրիոյ գերագոյն նահապետը հեռագիրներ ուղղեց տարբեր վարչապետներուն , խորհրդարաններուն եւ Արաբական Դաշնակցութեան, որպէս զի թոյլ չտան որ մահապատիժները դուրս գործադրուին: Փաքիստանի մէջ ալ յուզուած են :

× Վերջին լուրերու համաձայն երկու Նոր դատեր մէջտեղ հանուած են :

Կը փնտռուի սպայ մը, այն ամբաստանութեամբ թէ նոր մահափորձ մը սարքած էր վարչապետին դէմ :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԵՐԲ ՈՒԶԱԾԴ ՉԵՆ ԳՏՆԵՐ...

Տարիներէ ի վեր դառն գանգատներ կը լսուին,— բառարան չունինք: Ոչ հայե – րէնէ հայերէն, ոչ ալ օտար լեզուներով :

Եղածները շատոնց սպառած են, եւ երբ սակաւաթիւ օրինակներ գտնուին, կրակի գինով կը ծախուին :

Միւս կողմէ, հին բառարանները շատ բան կորսնցուցած են իրենց արժէքէն , կիսած ըլլալով տարիներու բեռան տակ , ինչպէս ուժասպառ ծերուկներ :

Վենետիկի Առաճեռն Բառարանը (հա – յերէնէ հայերէն) տպուած է 1865ին:

Լուսինեան բառարանը (ֆրանսերէնէ հայերէն) Բ. տպագրութեամբ լոյս տե – սաւ Պոլսոյ մէջ, 1910ին :

Դեռ կան ուրիշ բառարաններ, հայերէ – նի, ֆրանսերէնի, անգլերէնի համար , բոլորն ալ հինցած :

Բազդատաբար նոր են գերմաներէնի յատուկ բառարանները:

Ամէն անգամ որ այս խնդիրը կ'արծարծուի, դիտել կուտան թէ վաճառքն անգամ չեն կրնար տակել տպագրական ծախքե – րուն ծանրութեան :

Մնաց որ, բառարաններու պատրաս – տութիւնն ալ մեծ աշխատանքի կը կարօտի, անհատական կատարուի թէ հաւա – քաբար :

— Երբ ուզածդ չես կրնար, կրցածդ կ'ընես, ի՛նչսեն ձեռներէդ անհատներ, եւ բառարան կը ճարեն ձեզի, հիները նորէն տպելով :

Այսպէս, Պոլսոյ մէջ նորէն տպած են եղիա Տէմիրճիպաշեանի փրանսերէնէ հայերէն բառարանը, որուն առաջին տպագրութիւնը լոյս տեսած էր 1896ին:

Կ'ըսեն թէ ճոխացուցեր են: (Ինչ ու – նիմ հին օրինակ մը, որուն լուսանցքին վրայ յաւելուածներ կատարած է ողբացեալ Սարգիս Միհրսեան, մատիտով եւ մելա – նով) :

Կրնա՞ք մեկենաս մը գտնել :

Նոյն օրինակին հետեւելով, Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը, *Ապագայ*, այս տարի հրապարակ հանեց հանգուցեալ Սիմոն Գափամաճեանի հայերէն բառարանը : Անշուշտ առանց փոփոխութեան: (Լուսանկարուած) :

Եւ այժմ ձեռնարկած է պրոֆ. Յ. Յ. Զահմմաճեանի անգլերէնէ հայերէն ըն – դարձակ բառարանին երկրորդ տպագրութեան: (Առաջինը հրատարակուած է 1922ին) :

Ամբողջ գործը կը բաղկանայ 1424 էջե – րէ, յաւելուածներով եւ գանազան գիտե – լիքներով :

Որքան գիտեմ, այս գործն ալ պիտի ըլ – լայ նախորդին պատճէնը, թէեւ հեղի – նակը ողջ է:

Ուրեմն, անհատ մը պարտէ սեպեր է իր հանճար միջոցներով գոհացում տալ օր – ուան պահանջներուն, մինչեւ որ մեկե – նասներ, հրատարակչական ընկերութիւն – ներ կամ վաճառը նեղութիւն կրեն, աւելի կատարեալը հրապարակ հանելու :

— Ես այսքան կրցայ ընել, կ'ըսէ *Ագ* – *դակի* հրատարակիչը: Եւ կը սպասէ որ իր բեռը թեթեւցնեն, որպէսզի կարենայ ու – րիշ բառարաններ ալ հրատարակել, տպա – գիր կամ անտիպ :

Գնահատելի փորձ մը: Վ.Ա.Հէ

ՊՈԼՍՈՑ ԳՈՑ ՇՈՒԿԱՅԻՆ

ՀՐԴԵՀԸ

*

3000 ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԷՆ 2000Ը ԱՅՐԱՄ

ՏԱՍԸ ՀԱՋԱՐ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐ ԵՒ 100·000 ԲԱՆՈՒՈՐ ԱՆԳՈՐԾ

Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը հաղեցնք հետեւեալ տեղեկութիւնները (Նոյ· 28 եւ 29) ·—

Հրշէջ դունդին եւ Գոց Շուկայի պահանջին տուած տեղեկութեան համաձայն, Շուկային 2500–3000 խանութնե – րուն 1500էն երկու հազարը ամբողջովին այրած, 65 փողոցներուն 34ը այրած են:

Հրդեհը առաջին անգամ տեսած է ղե – շերազահ էօզտէմիր, որ 32 ուրիշ դիշե – րազահներուն խանութին տէրոջ՝ Տաւու – տին եւ շուկայի քանի մը արհեստաւոր – ներու հետ հարցաքննուած է երկարօ – րէն:

Էօզտէմիր յայտնած է թէ Տաւուտին խանութէն ազմուկ եւ պայթումներ լսած է· բոցերը կից խանութները անցած են ուր եւս էլեկտրական չփումներ յառաջ – կած են: Ինք անմիջապէս դիւերազահներուն պիտին լուր կուտայ, ան ալ հրշէջ դունդին· դժբախտաբար մինչեւ որ կը հասնին կառքերը բաւական ուշ էր կրակը արտակարգ արագութեամբ ծաւալած էր արդէն եւ Սիլիահի փողոցը մոխիրի վե – րածուած էր :

Ներքին օդի հոսանքը այնքան բուռն էր եւ ամէն կողմ այնպէս մը դոց որ հրշէջ – ներուն բոլոր ջանքերը ապարդիւն անցած են: Ասոր վրայ ուժ դունդերը կը բռնեն եւ ամբողջ ջանքը կեդրոնացնելով Փիւրք – ճիւլէրի կողմը, կը յաջողին առաջքը առ – նել հրդեհին ծաւալման դէպի Ոսկեբէյ – նոցն ու Մահմուտ Փաշա :

Տասը հրշէջ դինուոր նուազումի կամ թեթեւ վէրքերու պատճառաւ հիւանդա – նոց փոխադրուած են:

Քանի մը օր եւս չուկան դոց պիտի մը – նայ, միշտ փլուզումներու վախը կայ , ջերմութեան եւ ջուրերուն պատճառաւ :

× Հանրապետութեան նախագահը եւ երեք նախարարներ Անգարայէն Պոլիս հասնելով , այցելեցին հրդեհին վայրը :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Վարչապետը իր չաբաթական ասուլի – էն մէջ բացատրեց թէ Ամերիկայէն կը – լսդառնալէն ի վեր ամէն մէկուց կը փոր – ձէ, մեղմացնելու համար Արեւմուտքի եւ Արեւելքի յարաբերութեանց լարումը , իբրեւ նախապատրաստութիւն յառաջի – կայ Մայիսին գումարելի խորհրդաժո – ղովին: Այս առթիւ բսաւ թէ մօտերս ի – տալիա պիտի երթայ, քննելու համար չարք մը միջազգային խնդիրներ: «Միեւ – նոյն ատեն, կարդի դրած պիտի ըլլամ արտաքին քաղաքականութեան էական տարրերը, մեր դիրքը զօրացնելու , ան – կախութիւնը վերահաստատելու եւ մի – ջազգային յարաբերութիւնները մեղմա – ցնելու համար: Այնուհետեւ պիտի կրնամ ամբողջովին նուիրուիլ անտեսական եւ ընկերային խնդիրներու կարգադրու – թեան»: Այս յայտարարութենէն կը հետեւի թէ պիտի ձգէ արտաքին գործերու նա – խարարութիւնը :

× Շաբաթ օր երկու հոգի եւս ձերբա – կալուեցան, ազգ· պաշտպանութեան դատախնդիրներու «փախուստ»ին առթիւ: Մէկը ուսուցիչ մըն է, Լուի Պերնէ, երկ – րորդը՝ իր տղան, կի, որ կ'ամբաստան – ուի թէ դատախնդ տեղեկութիւններ հաղոր – դած է իր հօրը, երբ կը ծառայէր բանա – կին մէջ: Լուի Պերնէի մէկ նամակը զըտ – նուած է «Ֆրանս· Օպսերվաթէօր» շաբա – թաթերթին մատրաստան մէջ: Նամակը չէ հրատարակուած, բայց ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ պարունակած դատախնդ – քը հաղորդներ են համայնավար դործա – կիներու :

× Թունուզի ըմբոստներուն դինաթա – փութիւնը կը շարունակուի: Մինչեւ կի – րակի անձնատուր եղած էին 1232 ապըս – տամբներ, որոնք զանազան տոպատակու – թիւններ կատարած էին: Ֆրանսական իշ –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

Նախագահը յայտարարեց թէ չուկան պի – տի վերաշինուի: Մինչ այդ ազէտեալները պիտի տեղաւորուին խանութներու եւ տագա – րներու մէջ: Դրամատուները վարկեր պիտի յատկացնեն, առանց տոկոսի եւ եր – կար պայմանաժամով :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋ

ՀԻՆԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐԵՐԸ

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Աչքի առջեւ ունիմ նաեւ զրականու – թեան եւ արուեստի նուիրուած հանդէսի մը, կանթեղ, բացառիկ թիւը, Գ. տիրք, 1954 Յունիս, որ լոյս կը տեսնէ Հալէպի մէջ: Երիտասարդներու օրկան մըն է, եւ ոչնպաստաւոր բովանդակութեամբ : Ինչպէս ամէն տեսն, այս անգամ ալ զրականու – թեան մէջ իրենց մուտքը փորձող այս ե– րիտասարդները կարծես կը հալածանան, յանդուգն կարծիքներ յայտնելով եւ տո– գնահատելով ծանօթ բանաստեղծներ եւ անոնց գործը: Դժբախտաբար «Կան – թեղ»ի յայտնած մտքերը, հասուն դա – տողութեան, մանրակրկիտ պրպտումի եւ խղճամիտ ուսումնասիրութեան արդիւնք չեն: Կ'ուզեմ հաստատել թէ այդ նորերը պարկեշտութիւնը պիտի ունենան վերա – գնահատման ենթարկելու իրենց յան – դուգն մտածումները, անարգուած ու թերագնահատուած հեղինակներու գոր – ծերը անաչառ ու դիտակից քննութեան մը ենթարկելով զանոնք:

Գինովի մը քաղքերէն խորագիրը կը կրէ ակնարկուած դրութիւնը եւ ստորա – գրուած Ա. Երազնկի կողմէ, որ կը թուի ըլլալ նաեւ խմբագիրը :

Վստահ եմ որ մեր զրականութեան մէջ արդէն ծանօթ անուններ, Եդ. Պօյաճեան, Նշան Պէշիկթաշլեան, Արամ Գառոնէ, Վարդան Գէորգեան, Արսէն Երկաթ, Մ. Իշխան, Գ. Մխիթարեան եւ ուրիշներ, ո– րոնցմէ գրութիւններ կ'երեւան նոյն հան– դէսին մէջ, զարմանքով ու զայրոյթով կարդացին Ա. Երազնկի Գինովի մը քաղքերէն խորագրով՝ գրութիւնը, եւ չեն բաժներ յայտնուած արտառոց մեր – քերը:

Ի՞նչ կ'ըսէր Ա. Երազնկ չակերտներու մէջ.— « Բայց ո՞վ է բանաստեղծը: Բա – նաստեղծութիւն գրողներ չա՞տ ունինք : Բայց բանաստեղծ կայ Զարե՛նցը միայն: Ո՛չ. Վարուժան, ո՛չ Թէքէեան, ո՛չ Սիա – մանթօ, ոչ ալ մեր ներկայ Ծառուկները կրցած են բանաստեղծ ծնիլ: Անոնք ու – զած են բանաստեղծ ըլլալ ու ճի՛գ թա – փած են բան մը ստելու: Զարենց ծնած է բանաստեղծ, ու եղած է ինք՝ բանաստեղ– ծութիւն մը՝ կեանքին մէջ: Մինչ Վա – րուժան սքանչելի թարգմանիչ մը եղած է միայն, Թէքէեան՝ Պատէհներու աղբա– հաւաքը, ու Սիամանթօ՝ Նարեկացիի չունչով ու թմբուկով իր հայրենասիրա – կան միօրինակ աղաղակները որպէս բա – նաստեղծութիւն պարտադրած է մեր ար– դէա ժողովուրդին: Իսկ Ծառուկնե՞րը··· Հը՛, կապկած են ու ամէն օր կը կապկեն իրենց նախորդները »:

Ցայտնուած այդ մխքերը, ընթերցող – ներուն վրայ ձգած իրենց բացասական ազդեցութենէն բան մը չեն կորսնցներ , երբ հետեւեալ նախադասութիւնը կը յա – ջորդէ նախորդին .— Ուրիշ խօսակից մըն է, որ «կ'աստուածացնէ Թէքէեանը, Սիա– մանթօն, Վարուժանը, կը համբէ մեր բո– լոր տաղանդաւոր գրողները, Դուրեանէն մինչեւ Թօփալեան, անոնց քով՝ Զարենցը իբրեւ բանաստեղծ կը նմանցնէ հիւանդ աստուերի մը »:

Կը թուի թէ « Կանթեղ »ի խմբագիրը մոռցած է ինչ որ գրած էր նախապէս Ա. գրքին մէջ, չափազանցութեան հրաւիրելու համար Պ. Մնացականը, երիտասարդ նոր գրողը: Բացէք այդ հանդէսին Ա. գրքին 36 էջը եւ կարդացէք մինչեւ 39: Հոն պի – տի գտնէք ոչ թէ «Գինով»ի թուղթեր եւ « Գինով»ի կարծիքներ, այլ՝ հաւասարա– կշիռ ու լուրջ խորհուրդներ : Կը բաւէ մէջ բերել այդ տողերն ալ, ըսելու համար թէ երկու տարբեր համարներու մէջ գրուած տողերը իրարու կը հակասեն.— « Հ. Ա– ւէն Ղազիկեան, Բենեամին Թաչեան , Գասպար Իփէքեան եւայլն, իրենց առաւել կամ նուազ կարողութիւններով, տարին– րով ու անսպառ ուխտով սպասարկած են մեր գրականութեան, ու ո՛չ մէկ գոհո – դութիւն զգացած են անոր վերելքին ու բարգաւաճման ի խնդիր: Այսքանը պիտի բաւէր, որպէսզի Խոնարհէիճիճ անունը գոթչին, նա մանաւանդ՝ անուններուն առջեւ »:

Ա. Երազնկ պիտի վարանի՞ր արդեօք վերի անուններուն քովը դնել նաեւ այն միւս անունները, որոնք եւս՝ ոչ միայն «անսպառ ուխտով սպասարկած են մեր գրականութեան» այլեւ անոր փառքը կը կազմեն :

« Ամէն ինչ ունի իր ատհմանը», կը գոչէ արդար ցասումով: Նոյնը պիտի կրկնենք մենք: Սիրելի՛ նորեր մեր գրական ան – դաստանին, ամէն ինչ ունի իր սահմանը: Երկչոտ հեղհեղուկը կը յորջորջուի մեր երէց գրողները, այսօր կը թերագնահատ– ուին ուրի՛շ ածականներով: Մ՛ւր պիտի չանդի գնահատելու այս մեթոտը :

«Կանթեղ» հետեւողականօրէն կը շա – րունակէ.— «Թերութիւններ սպրդած են մեր բոլոր դիրքերուն մէջ, անոնց անուն– ները ըլլան «Հեթանոս երգեր» (Դ. Վա – րուժան) թէ «Հրաշալի յարութիւն» (Վ. Թէքէեան), «Արեւ Աներ» (Վահէ–Վահ– եան), թէ «Ցուներու երգը» (Մ. Իշ – խան) (*): Բայց այս դիրքերը իրենց ոս– կի պահպանէրէն վար դլորել — պատրը – ուակ ունենալով կարդ մը անխուսափելի թերութիւնները — ուղղակի ոճիր մը պի– տի ըլլայ, նախ՝ հանդէպ գրականու – թեան, յետոյ՝ արդարութեան »:

Գնահատումի եւ չափանիշի այս եղա – նակը ցաւ կը պատճառէ մեզի եւ մենք կ'արդահատինք նման անդիտակից ու ան– պատասխանատու կարծիքներու հեղինակ– ներուն, որոնք քանի մը ամսուան տար – բերութեամբ, երէկուան գրուածը կը հերքեն այսօր :

Մորհրդածութիւններու այս շարքը պի– տի վերջացնեմ Մ. Թէօլէօլեանի դեղեցիկ մէկ վկայութեամբ, գրուած՝ Անապատի Սերունդը խորագրով յօդուածի մը մէջ («Ցուսարեր», 4 Մեպտ· 1954) .—

« Եթէ յաճախ հիներու երգին երկարա– ձգումն է նորերու երգը, կամ եթէ հինե– րու ազդեցութենէն ձերբազատուելու չափ զօրեղ անհատականութիւններ չունի մեր նոր գրականութիւնը, ո՛չ ոք կրնայ ժխ– տել, սակայն, որ՝ իմացական եւ զգաց– կան նո՛յնքան մեծ արժանիքներով՝ այդ

(*) Հեղինակներու անուանները մեր կող– մէն :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ

●

Դեկտեմբերը մանուկներու թագաւո – րութեան ամիսն է : Մանաւանդ եւ – րոպական մեծ մայրաքաղաքներ բացառիկ չքեղութեամբ կը զարդարուին ցուցափեղ– կերու չաղարձակ լոյսերով, այլազան խաղալիկներու ցուցադրութեամբ: Հայա– բնակ մանուկներ «պուշ» կը կապեն մեծ խանութներու առջեւ, սպասելով մինչեւ Դեկտեմբեր 24ի գիշերը, երբ « Կաղանդ Պապան» պիտի այցելէ իրենց ալ եւ վա – ռարանին մէջ դրուած «սապօ»ները լեցնէ զանազան նուէրներով :

Տեղական թերթերը լեցուն են ոչ միայն նկարներով, ծանուցումներով, այլ եւ պիտանիներ կը նուիրեն (թիւերու բաղդա– տական ցուցակներով) , պարզելու համար խաղալիկներու ստացած կատարելութիւ– նը եւ կարեւորութիւնը, մէկ տարիէն միւսը:

Ահա քանի մը թիւեր, ապշեցուցիչ եւ անհաւատալի :

Թերթ մը կ'ըսէ· «1954ի Կաղանդ պա – պիկին փարիզեան երեսփոխանական հինգ մի – լիառ ֆրանք էր: Թիչո եթէ ողջ ըլլար, բազուկները երկինք պիտի բարձրացնէր դոչելով — բայց 1871ին Ֆրանսայի Գեր – մանիոյ վճարած պատերազմական տու – գանքն է այդ դումարը, զոր 18 ամիսէն հազիւ կրցանք հատուցել»: Հաշուած էին այն ատեն որ եթէ այդ դումարը հարիւր տարիով տարբեր տեսակի դրամներով իրարու եռեւէ չարէին աշխարհի շրջանը կընէր:

Բայց չատ բան փոխուած է այդ թուա – կանէն ասդին, նոյնիսկ Ծնունդի թուա – կանը որ եթէ օրացոյցին վրայ կը մնայ նոյնը Դեկտեմբեր 25, իրականին մէջ Նո– յեմբեր 10էն կը սկսի :

Իրաքանչիւր մեծ հաստատութիւն առ նուազն կէս միլիառի մուտք մը կ'ունենայ խաղալիկներէն:

Թիւերի օրերէն է վեր եթէ դրամի շրջա– բերութիւնը խոշոր համեմատութիւններ – րու հասած է, խաղալիկներու տեսակներ – րու տեղծումն ալ նոյնքան զարգացած է: Այսօր քանի հազար տեսակ խաղալիկներ կան: Երեք հարիւր վակոն ապրանք, 400 քիլոմեթր տարածութեան վրայ բաշխուած: Հարիւր հազար նշա– նակէտ կը գործածէ մեծ խանութ մը, խա – զալիկներու վաճառման շրջանին: Այս մանրամասնութիւնները հաղորդող պաշ– տօնեան ըսած է միեւնոյն ատեն որ այ – սօրուան քանի հազար տեսակին դէմ հա – զիւ քանի մը հարիւր տեսակներ ունեցած են 1920ին :

Առեւտրականները հետաքրքրուած են թէ այս տարուան «Կաղանդ Պապան »

սերունդը դիտակից կը մնայ հիներու վաստակին, հաւատարիմ ու անկեղծ է իր հոգիին հանդէպ, փոյթ չէ թէ իր երա– զին կամ կարելիութիւններու իրագործու– մը լման փառքի մը վերածելու ոյժը չու– նենայ տակաւին: Երեսուն տարին,— և – րեսուն կտոր ըլլալէ առաջ, ու երեսունէ ա– ւելի կաշկանդիչ, քայքայիչ, խաթարիչ միջամտութիւններով, — աւելի մեծ նը– ւաճումներու ոչ միայն կարելիութիւնը , այլեւ իրաւունքը չէր տար մեզի »:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

պարո՞ն է թէ տիկին, որովհետեւ վերջին տարիներս հաստատուած է որ աւելի չատ աղջնակներու խաղալիկներ ծախուած են քան մանչերու: Եթէ «աղջիկներու» տարի է կազանդ պապան, վախնալու պատճառ– ներ չունին: Պահեստը կը պահպանէ բոլոր խնդրանքները: Փիլիպիւս փողոցի ամենա– մեծ « Մայրանոցը » 500·000ի «Ծնունդ» արձանագրած է ... 500·000 պուպրիկ , բաժնելով իւրաքանչիւր մեծ խանութի առ նուազն քան հազար :

Այս հինգ հարիւր Հազար «Ծնունդները» հազիւ 5–6 «հայրեր» ունին որոնք պլուխ– ներնուն հնարիչներն են: Երբ աղջնակ մը պուպրիկ մը կ'ընծայէ, անուշա նախ դէմ– քէն է որ կը դրաւէ իր ուշադրութիւնը , որով ամէն խնամք նախ անոր կը տա– ուի: Այս տարուան համար «մայրանո – ցին» անօրէնը իր «հնարիչ»ներէն ստացած է վաթսուն պուպրիկի դէմքեր, որոնց եր– կուքը միայն վար դրուած է :

Պուպրիկի գլուխ ստեղծելը Հռոմի մր– ցանակը ստանալու չափ դժուար է: Իրաւ ալ չատ մը փայլուն արձանագործներ փորձած են եւ չեն յաջողած :

Ֆրանսայի մէջ վեց արուեստագէտներ կան որոնք կրնան դէհացնել մայրերու եւ աղջնակներու ճաշակը: Ձեռքէ ձեռք կը խլուին անոնք: Ամէն տարի հազիւ կարելի կ'ըլլայ երկու կամ երեք նոր դէմքեր բա– տեղծել:

Դէմքէն վերջ մազերու խնդիրն է կա – րեւորը :Թարեաչ կամ թուխ ,սկզբունքով կարեւորութիւն չունի, բայց նոյն իսկ մազերու երկիրներէն ճերմակ եւ խարտ – եաշ մազերով պուպրիկներ կ'ուզեն: Այդ մազերը նախապէս կը հայթայթէին Պրը– թոններէն, նոյնիսկ 1900ին կարծես ամ – բողջ սպառման չափային մենաշնորհը ի – րենցն էր , հիւանդերու մէկ մեթրը մէկ Ֆրանք էր: Այսօր Պրըթոններու տեղը գրաւած են Հնդկաչինացիք եւ Իտալացիք: Վիէննամցիներու մազերուն քիլօն 4000 Ֆրանքի կը ծախուի, իսկ խոտակտը վեց հազար Ֆրանք :

Պուպրիկներու սպառումը սակայն լուրջ վտանգի ենթարկուեցաւ վերջերս, երբ ե– լեկտրականութեամբ բռնող լուացքի մե – քենաները , փոքրիկ տանտիկիններուն հետաքրքրութիւնը սկսաւ շարժել :

Հաւաքական խաղերը հիւրասրահներու սեղաններուն շուրջ միշտ կը պահեն իրենց այժմէութիւնը, բայց «փասիանս»էն , ո – րովհետեւ ինչպէս կը բացատրէ ծերունի վաճառորդ մը՝ «Համբերութիւնը (փա – սիանս) այլեւս անարժէք առաքինութիւն մըն է: »

« Կաղանդ պապան», բոլոր մանուկնե – րու սպասած առաքեալը, տեսնենք թէ ի՞նչպէս պիտի համաձայնի ծնողքներու հետ: Ի՞նք թէ անոնք պիտի կոտրեն առա– ջադեմութեան մրցանիշը : Հ·

500 ՎԱՒԵՐԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՒԶԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Սով· Հայաստան» կը գրէ թէ Գիտու – թեանց Ակադեմիայի Գրականութեան եւ Արուեստի Բանգարանին մէջ մեծ խնամ – քով կը պահպանուի Մ. Նալպանդեանի վերաբերեալ փաստաթուղթերու մէկ կա– րեւոր մասը, որոնց թիւը կը հասնի 500ի: Կան ձեռագրեր, նամակներ, լուսանկար – ներ, Մ. Նալպանդեանի կեանքի ու գոր – ծունէութեան հետ կապուած պարբերա – կաններ եւ ուրիշ վաւերաթղթեր որոնք լոյս կը սփռեն Մեք· Նալպանդեանի գոր– ծունէութեան վրայ :

Մասնաւոր չահեկանութիւն կը ներկա– յացնեն Մ. Նալպանդեանի պատկանող ի– րերը, որոնց մէկ մասը գտնուած են իր աննման իր մահուընէն ետք: Իր գրպանի ժամացոյցը, երկու կափարիչներն ալ դուրսի կողմէն նկարազարդուած են : Մէկ կափարիչին ներսի մասին մէջ գրը – ուած է «Մխիթարիչ Նալբանդեան 1857»: Ջարդանկարներ ունի նաեւ կաշիէ գրա – մատանակը: Երկու կնիք, մէկը պատ – րաստուած մալախիտէ , միւսը մետաղէ : Երկուքն ալ կեդրոնը ունին միեւնոյն խորհրդանշանը՝ պատկերացուած է բու: Սենեակի ջերմաչափի վրայի նիշերը հա– յերէն են: Թանգարանին մէջ պահուած է Մ. Նալպանդեանի մարտական ատրճա – նակը իր պարագաներով, գտնուած Լոն – տոնի մէջ: Միւս իրերէն մնացած են խո– հարացոյց – մոնոկլը, երկու պատկերներ, փոքրիկ մոխրաման, բերուած Հնդկաս – տանէն, հազուստի խոզանակ, սեւ փայտէ փիղ մը, իրրեւ սեղանի զարդ եւայլն : Հազուագիւտ է Մ. Նալբանդեանի վերջին նկարը, քաշուած 1865ին, Նալբանդեան

ԼՈՒՍԱՒՈՐ ՃԱՄԲԱՆ

(ԵԳԻՊՏՈՍ – ԼԻԲԱՆԱՆ – ՏԷՐ ԶՕՐ)

★

ԺԸ.— ԿԱՐԵԼԻ ԶԻ ԾԱՌԱՑԵԼ

ԵՐԿՈՒ ՏԻՐՈՋ

Ոչ միայն չէ մեռած, այլ եւ չէ կոր – ծընցուցած իր հոգին, իր ստեղծագործ կորովը:

Ինքզինքն է վերկած ան, իր բանաստեղ– ծութեամբ: Այս բառը պէտք է առնենք իր զեղեցկագոյն, հզօրագոյն իմաստով , բանաստեղծութիւնը մարդկային հոգիին տեւելու վերադոյն ճիգն է, ինչպէս եւ ա– նոր գերագոյն արտայայտութիւնը :

Քիչ առաջ կ'ըսէի ձեզի թէ որեւէ հան – դամանք չունէի խօսք առնելու համար այստեղ : Կը տեսնէք թէ ունիմ հատ մը գոնէ, քանի որ, բանաստեղծութեան նը– ւիրուած այս դասախօսութեան, կը ներ– կայացնեմ այն ժողովուրդը, որ ապրած է ու կ'ապրի տակաւին բանաստեղծու – թեան համար, այն որ ապրած է ու կը չարունակէ ապրիլ, բանաստեղծու – թեամբ:

Ահա այդ ժողովուրդին հիացումն ու յարգանքն է, որ կը բերեմ ես այսօր Ժան Պալարին եւ իր սքանչելի գործին :

Վստահ եմ թէ այդ յարգանքն ու հիա – յումը անտարբեր չեն ձգեր անձը, որուն կ'ուղղուին անոնք, ոչ ալ հասկցող, բա– նիմաց հասարակութիւնը, որ բարութիւ– նը ունեցաւ դիս մինչեւ վերջ ունկնդրելու:

Սիրելի եղիպտացի, Ֆրանսացի եւ հայ բարեկամներ, մարդկային քաղաքակր – թութեան ամէնէն փառաւոր այս օրրանին մէջ իրար գտած, միասնաբար ամրապն – դուինք մեր հաւատքին մէջ, զէպի լաւա– գոյն ապագայ մը, մարդկութեան հա – մար :

Ամրապնդուինք մեր հաւատքին մէջ , զէպի մարդկային երջանկութիւնը, ու միասնաբար գոչենք·

— Կեցցէ՛ բանաստեղծութիւնը, կեցցէ՛ բոլոր ազնիւ հոգիով ժողովուրդներու եղ– բայրակցութիւնը, բանաստեղծութեան աստուածային չունչին տակ »:

Շաբաթ իրիկուն, 24 Ապրիլ, տեղի ու–

նեցաւ Լիւք Անտրէ Մարսելի դասախօ – սութիւնը Նարեկացիի եւ միջնադարեան հայ բանաստեղծութեան մասին: Դասա – խօսն ու իր նիւթը չատ ծանօթ են բոլո – րիս, այնպէս որ անհրաժեշտ չէ անդրա – դառնալ: Կը բաւէ ըսել թէ , ինչպէս Մարսէյլ, Փարիզ, Ժընեւ ու Միլան ըրած էր, Գահիրէի մէջ ալ ան ապշեցուց, հմա – յեց բոլորը, Հայերն ու օտարները, որոնք լեցուցած էին «Ցուսարեր»ի ընդարձակ ու չքեղ թատերասրահը:

Ցաջորդ օրը, կիրակի հրաժեշտի սե – ղան: Ճանդավառ, յուզիչ բաժակաճառեր մէկ թէ միւս կողմէ :

... Կանգ կ'առնեմ պահ մը, «Լուսաւոր Ճամբուն» այս առաջին կայանին: Քիչ մը չունէ քաշելու ես, թոյլ տալով նաեւ որ նոյնը ընեն ընթերցողները:

Մնացածը կը տեսնենք յետոյ :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(38 եւ վերջ)

ՄՄՐ.— Մեր աշխատակիցը յառաջիկա– յին պիտի լրացնէ այս շարքը, առանձին յօդուածներ նուիրելով Լիբանանի եւ Սու– րիոյ մէջ կատարած պտոյտին :

ՈՎ ՀՅՈՒՉՎԱՍ ՑՈՒՑԱՓՆՂՑ

ՀՈՒՆԿ ՓՍԱՍՏԱՆՑՍՓ ՎՂՈՍՀ

ՕՏՍՐՎՈՒՅՈՒՆ ԻՍՓՑՈՒ

ՑԱՑՓՎՀՎՈՑ ՍՏՐՈՂՈՒՆ

ՎՂՈՍՀՈՒՈՎՍՓՈՒՆՑՑ

ՍՆ ԿՅՈՂՍՏՆՈՒ ՑՈՒՑԱՓՆՂՑ

ՎՍՍՍՆ.— Ա. Ղ. Ղ. Ղ

խանութինը երկու հազար կը հաշուէ բոլոր ըմբոստներուն թիւը: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ ուելի մեծ կարեւո – րութիւն կ'ընծայեն յանձնուած զէնքե – րուն կամ անձնաւորութ եղած ըմբոստնե – րուն, վասն զի կը կարծեն թէ ըմբոստ – ները ուելի բազմաթիւ պիտի ըլլային, եթէ բաւական զէնք դտնուէր: Յարդ յանձնուած են 914 զէնքեր:

× Զօր· ը կոչ կ'ընէ կիրակի օր ճաո մը խո – սելով իր կազմակերպութեան 4000 ան – դամներուն առջեւ, պարզեց իր տեսա – կէտները ներքին եւ արտաքին քաղաքա – կանութեան մասին: Մասնաւորաբար նե – գաբեց որ Ֆրանսա պէտք է վերստանձնէ իր զեկավարը դիրքը Եւրոպայի մէջ: Ա. – նոնց երոչապէս դիրք բռնելու Փարիզի Համաձայնութեանց վաւերացման մասին, առաջարկեց բանակցիլ Արեւելքի հետ, այդ համաձայնութիւնները գործադրելէ առաջ: Յետոյ նորէն մասնանշեց ներկայ վարչակարգին թերութիւնները: Իր կազ – մակերպութիւնը նախկին հանդամանքը կորսնցուցած է, եւ շատ մը անդամներ խմբակցութիւն մը կազմած են Ազգ· ժո – ղովին մէջ, նոր անունով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պ.Պ.Ի-ն առողջական վիճակը բարւոքած կը համարուի առ այժմ: Հոչակաւոր վի – րաբոյժ մը, Փոլուչէլի, կը յուսայ որոշ պատասխան մը տալ մինչեւ երեք օր:

ԻՏԱԼԻՈՑ կառավարութիւնը լինը ժամ անընդհատ նիստ գումարելէ ետք, որոշեց չարք մը տրակոնեան միջոցներ ձեռք առ – նել «այն քաղաքական համաստիրական ու – ժերուն դէմ որոնք ենթակայ են օտար պե – տութեանց»: Այդ միջոցներն են,— 1· Երկրին վարչական եւ հանրային սպա – սարկութիւններէն վտարել այն պաշտօն – եաները որոնք չեն յարգեր ժողովրդապե – տութեան սկզբունքները.— 2· Մասնաւոր հսկողութիւն կատարել այն տեղական վարչութեանց վրայ որոնք համակրակա – ներուն ձեռքն են.— 3· Վերաքննել այն բոլոր պայմանագիրները որոնք մասնաւոր առանձնաշնորհներ կուտան համակրա – վարներուն.— 4· Ջնջել այն մասնաւոր ի – րաւունքները որոնք առագուած են զոր – տուղի միջոցներով: Կը նշանակէ թէ կա – ռավարութիւնը խիստ հետապնդումներ պիտի կատարէ, ահմանափակելու հա – մար կարմիրներու գործունէութիւնը:

ՍՐԵՒՄՏԵԱՆ Պերլինի ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն չհնդկան ընկեր – վարականները:

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, նոր ըմբոստութիւն մը ծա – գած է: Կանոնաւոր բանակէն վաշտ մը ապստամբելով գրաւած է չատ կարեւոր դիրք մը:

Ի· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ազգ· պաշտպանու – թեան փոխ – նախարարը, մասնչալ Վա – սիլեւսկի, բուռն յօդուած մը հրատարա – կեց անգլիացի մասնչալ Մոնթկոմըրիի դէմ, որ չատագոված էր հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու գործածութիւնը: — Այս վերջինը կը փնտռէ այնհետագիրը զոր ատացած էր 1945ին եւ որով Զըրհիլ կը հրամայէր հաւաքել գերմանական զէնքե – րը, ի հարկին վերագինելու համար անձ – նատուր եղած գերման զինուորները:

ԱԶԳԱՅԻՆՎԸ միաձայնութեամբ վա – ւերացուց վերջերս կնքուած համաձայ – նութիւնը, հիւլէական ուժի խաղաղ օգ – տագործման մասին:

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ հանդի – պումներու կարգին կիրակի Հռոմի մէջ Իտալիա յաղթեց Աբժանթինի 0ի դէմ2ով: Շաբաթ դիշեր Փարիզի մէջ Ֆրանսա յաղ – թեցՊելժիոյ պասէրի մէջ 57ի դէմ 71ով – Ինչպէս միշտ Ֆրանսայի ֆութ – պոլի ախոյեանական մրցումները տեղի ու – նեցան: Առաջին բաժանումին գլուխը կը դտնուին միշտ Ռէնս եւ Թուլուզ 22 կէ – տով:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ, ժամը 21ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը: Դասախօս է պ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻԶՄԷՃԵԱՆ, նիւթը՝ Աջին եւ ձախին գաղտնիքները ժողովուրդներու կեանքին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի երեկոյ Քաֆէ Քաոէի վերնա – յարկը: Կը խօսի՝ պ. վ. ՋԻԳԹՈՒՆՑԵԱՆ: Նիւթը՝ Պետութեան նոր ստորոգելիները, ազատութեան եւ անկախութեան հարցը:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փա – կել իրենց հաշիւները Դեկտ·ի ընթաց – քին: Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ· 31ին:

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգիրը, ետքեր պիտի ստանան *Յառաջի* պատի օ – բացոյցը: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

RECITAL

ԴԱՇՆԱԿՀԱՅԱՐՈՒՀԻ

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆԻ

ԱՅՍՕՐ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Դեկտ· 7ին, ժամը 21ին

SALLE CHOPIN - PLEYEL

252, Rue Fg. St. Honoré, Métro Ternes

24ème programme bien tempéré en Si - mineur.

Ֆուկէ, Լիսթ, Շոփէն, Ռուժէ Տիւբաս, Ղազարոսեան:

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏ· 9, ԺԱՄԸ 21ԻՆ

RECITAL

Սպանիական դասական եւ ժողովրդա – կան պարերու

ՀԱՅԱԶԳԻ ՊԱՐՈՒՀԻ՝

ԼԻԻԹԻՍ ՏԸ ԼԻՒԶ

Տոմսերու գին՝ 200էն 1000 ֆրանք: Դի – մել Թատրոն եւ բոլոր գործակալութեանց:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կազոյտ Նաչի, Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ:

Պատուակալ նախագահութեամբ գրա – գլխ ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆԻ:

18 Դեկտեմբեր, ժամը 10էն միչեւ լոյս, Սփլանտիտ Օթէլի շքեղ սրահնե – րուն մէջ:

Կը պարէ Մարսէյլի Օփերայէն· օ·· ԿԱԹԵԱՆ: Կը նուագէ ՎԷՈՆ ԷՅՐԻԻ: Խումբը իր յատկին երգիչով եւ երգչա – խումբով (ՕթէլՍփլանտիտի նուագա – խումբը):

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՄԱՍԻՈՑ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՕթէլՆորմանտիի շքեղ սրահներուն մէջ 28 Պուլվ· տ'Ալթէն (Մարսէյլ), 12 Դեկտ· կիրակի ժամը 3–24:

Ընտանեկան զուարթ մթնոլորտ:

Խաղերու մրցում եւ ուրիչ անակնկալ – ներ: Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Համար հրապարակ եղած տոմսերը ամ – բողջովին ապառած չըլլալով (դեռ 15·000 տոմս կը մնան)

TOMBOLAն

բացառիկ հրամանով յետաձգուած է:

1955 ՄԱՐՏ 6ԻՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՖՐԱՆՍԵՐԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հայագէտ Պ· ՓՐՆՏԵՐԻՒ ՖԷՅՏԻի կողմէ

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցասէ – րական յանձնախումբին կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ· ժամը 21ին, Սալ Սէնք Հէյէն, 10 ռիւ Սէնք Հէյէն, Լիոն:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հայ – րենակիցները եւ մանաւանդ երիտասարդ – ութիւնը: Մուտքը ազատ է:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑ· ԴԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Փոթո – րիկ խումբի, այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ, 28 ռիւ Սէրփան, մէթրօ Սէն Միշէլ:

Կը դասախօսէ ընկ· Հ· ՍԱՄՈՒԷԼ

Նիւթ՝ «Հայկական Դատի պատմու – թիւն (Բ· շրջան):

Յատկապէս կը հրաւիրուին Հ· Ց· Դ· Ռաֆֆի խումբի եւ Հ· Ց· Դ· Ուս· Միու – թեան ընկերները եւ երիտասարդութիւնը անխտիր:

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐԸ»

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութեան:

Մասնակցութեամբ իր շրջանի բոլոր խումբերուն:

Դեկտեմբեր 11, երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Քլիւպ»ի դեղեցիկ սրահին մէջ (51 ռիւ Կոնեհան):

Ա· մաս·— Գեղարուեստական բաժին ժամը 9էն մինչեւ 12:

Բ· մաս·— 12էն մինչեւ լոյս եւրոպա – կան պարեր, մասնակցութեամբ EDDIE TOURNEL նուագախումբին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՆՆԱԺԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կազմակերպուած Վարժարանի Մնողաց Միութեան կողմէ: Կիրակի 19 Դեկտ· կէ – սօրէն վերջ ժամը 4·30էն մինչեւ 10:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ծիծա – ղաչարժ ներկայացում, արտասանութիւն – ներ, երգեր, հայկական պարեր եւ անա – կընկալներ, ապա Կաղանդ Պապայի ժա – մանումը, առատ եւ օրատակար նուէրներ – րով: Շքասեղան եւ համով – հոտով ընթ – րիք, ժողովրդական դիներով:

× Մնողաց Միութեան ընդհ· ժողովը դեմարուեցաւ հոկտ· 25ին, եւ 1954–1955 ուսումնական տարեշրջանի համար կազ – մել իր դիւանը հետեւեալ անդամուհի – ներով.— Ատենապետ տիկին Եփրեմեան, փոխ ատենապետ տիկ· Ֆէյտի, քարտու – պար տիկ· Գրիգորեան, դանձապահ տիկ· Յակոբեան, խորհրդականներ տիկ· տիկ· Հայկէեան, Գալբեան, Ադամեան, Քո – չունեան, եւ Պարթեւեան:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳՄԲԻԹԵԱՆԻ ՁԱՆՁՆԱ – ԽՈՒՄԲԻ ժողովը այս շաբաթ երեքշաբթի ժա – մը 18·30ին, Ազգ· Տուն:

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր ուրախութիւնը կը յայտ – նէ Տէր եւ Տիկին Սարգիս Քիւրքճեանի գաւկին՝ Օր· Լալայի յաջողութեան առ – թիւ, (Գիտութեանց համալսարան բուսա – բանական ճիւղ):

Հ· Կ· ԽԱՉԸ չնորհակալութեամբ ստա – ցած է տասը հազար ֆրանք, Այրի Տիկ· Վ· Մերոպեանէ, իր ամուսնոյն մահուան երկրորդ տարելարձին առթիւ, յատկաց – ուելու համար Ֆէտանվիլիէի օգափոխու – թեան կայանին: Տէր եւ Տիկին Պէրէք – եանէ (Նիս), իրենց աղջկան մահուան տարելարձին առթիւ 500, իսկ Պ· Խաչիկ Ֆէրմանեանէ փոխան ծաղկեպսակի Պ· Մարտիրոս Սարեանի մահուան առթիւ 500 ֆրանք:

Ֆ· Հ· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւ – ղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Սերենկիւլեանէ տասը հազար ֆր· իրենց զաւկին Վազգէնի ամուսնութեան առթիւ:

Նոյնպէս Տէր եւ Տիկին Բ· Մխիթարեանէ հազար ֆր· նոյն առթիւ:

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

«Յառաջ»ի վարչութիւնը գրավաճառու – թեամբ չզբաղիր: Բանի մը գիրքերու սպառումը ստանձնած է բարեկամաբար, առանց որեւէ ակնկալութեան:

Այդ կարգի գիրքեր երբ ծանուցուին, ապսպրանք տրուած ատեն կը խնդրուի *փոխարժէքը կանխիկ զրկել*, որպէսզի չստիպուինք հաշուբնթաց բանալ:

REVEILLONS !!!

Զուարթ եւ հանելի Ծնունդի եւ Կա – դանդի զարթօնքները միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք ճոխ ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ:

24 ին 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքներուն համար ձեր բարեկամնե – րով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ:

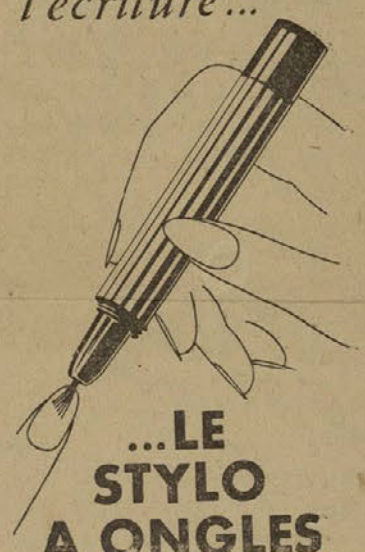
Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

ՎԱՂԱՆՑԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ Է

Նպարավաճառատուն մը: երեք սեն – եակ, ամէն յարմարութիւններով: Ելեկ – տրական լոյս, ջուր: Մանրամասնու – թեանց համար դիմել էօքսիդենթի, 10 ռիւ 14 Քանթօն, Վալանս (Տրոմ):

le stylo à bille a révolutionné l'écriture...

...LE STYLO A ONGLES AUTOMATIQUE

tipon

révolutionne l'art d'embellir

LES MAINS

Le stylo à ongles TIPON vous permet d'utiliser le vernis de votre choix. Son remplissage est facile. Son étanchéité vous assure de garder le vernis tou – jours frais. Où que vous soyez, vous pouvez rapidement faire à vos mains le raccord qui s'impose. Le stylo à ongles automatique TIPON, rapide, pratique, élégant, doit être, dans votre sac, le complément indispen – sable de votre poudrier.

tipon

Démonstration permanente et vente aux Grands Magasins du Printemps et du Louvre ainsi que dans tous les bons salons de coiffures et parfumeries.

Vente en gros: TIPON-FRANCE
11, rue Godot de Mauroy - Paris

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապիտով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆալորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
8 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7541 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇԱՐՔԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2952

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊԵՐՃԱԽՕՍ ԲԱՆԱՋԵՒ ՄԸ

•

Անկախ երեսփոխաններու համագումարը, որու մասին խօսեր էինք երէկ, առաջին օրէն իսկ պարզեց իր տեսակէտները հրատապ հարցի մը մասին :

Օրակարգն էր «Անկախներու դիրքը համայնավարութեան եւ իր պաշնակիցներուն հանդէպ» :

Այս առթիւ զեկուցաբերը կարդաց մանրամասն տեղեկագիրը մը որ դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա լաւ կազմակերպուած չէ, արդիւնաւորապէս պայքարելու համար մարքսեան գաղափարներուն դէմ :

Իր կարծիքով, այդ պայքարը աւելի ազդու հանգամանք ունի Զուիցերիոյ, Անգլիոյ, Մ. Նահանգներուն, Հոլանտա – յի, Դանիոյ եւ Շուէյտի մէջ :

Տեղեկաբերը, որ Ազգ. ժողովին դէր նախագահներէն մէկն է, մանաւորապէս չեշտեց թէ ինչպէս վերոյիշեալ երկիրներուն, Ֆրանսայի մէջ ալ համայնավարութիւնը կը ծառայէ օտարին, «իր նիւթական աղբիւրներուն էական մասը կը ստանայ օտարէն» :

Իր յայտարարութեան համաձայն, ամէն համայնավար երեսփոխան «անխոնջ եւ վտանգաւոր քարոզիչ մըն է» :

Ուրիշ անկախներ ալ խօսք առին, պարզելով բոլշեւիկեան գործունէութեան զանազան երեսները : Մէկը յստակօրէն բացատրեց .

— « Մենք ի յառաջագունէ եւ Մլութեան դէմ չենք. բայց երբեմն պիտի չգոհծենք անոնց հետ որոնք ասպատակներ եւ լրտեսներ կը պահեն մեր մէջ» :

Ցետոյ քաւարկուեցաւ բանաձեւ մը որ կ'ըսէ .

— « Համայնավարութիւնը մահացու վտանգ մը կը կազմէ բազաքակրթութեան, ժողովրդապետութեան եւ հայրենիքի համար, վտանգ մը որուն դէմ պէտք է պայքարիլ անողոքմտաբար » :

Բանաձեւը մանաւորապէս կը պահանջէ «համայնավարական քարոզութեան եւ գործունէութեան դէմ պաշտպանել այն պետական պաշտօնները որոնք կապ ունին հանրային բարեկարգութեան եւ ազգին ապահովութեան հետ» :

Եւ կը մերժէ գործակցիլ « անոնց հետ որ յանձն կ'առնեն յարմարիլ համայնավարներուն, անոնց օժանդակներուն եւ մեղսակիցներուն հետ» :

Ահա թէ օրքան բացորոշ է բանաձեւը, համաձայն հրատարակուած տեղեկութեանց :

Ուրեմն, անկախներն ալ անհրաժեշտ կը դանեն պայքարը համայնավարութեան դէմ, յանուն երկրին հիմնական շահերուն :

Ինչպէս թունդ հակաբոլշեւիկները, անոնք ալ կը պահանջեն նոր միջոցներ ձեռք առնել :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, պատգամաւոր մը կը թելադրէր օրէնք մը ապահարկել Ազգ. ժողովին, «արգիլելու համար համայնավար կուսակցութեան հակապետային գործունէութիւնը » :

Ի՞նչ կը հետեւի այս տեղեկութիւններէն :

—Մարդիկ անկախութիւնը չեն չփոթեր անշարժութեան, համակերպութեան կամ պատեհապաշտութեան հետ :

Զէն ուզեր կրաւորական դիրք մը բռնել հիմնական հարցերու մէջ, եւ պատասխանատուութիւններ կը ստանձնեն, իրենց վարկը եւ ուժը դնելով նժարին մէջ :

Ահաւասիկ խորհրդածութեան նիւթ մը՝ մեր անկախներուն համար :

Պակսած չէ որ անոնք զոհեն իրենց անկախ համոզումները : Բայց, պարտաւոր են դիրք ճշդել, սեւին սեւ, ճերմակին ճերմակ ըսել, երբ ճակատագրական խնդիրներ կը քննուին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

•

ՄԵՐՁԵՑՈ՛Ւ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԻՋԵՒ

Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Իդըն, վերջերս մանուաւր պատուիրակ մը ղրկած էր Միջին Արեւելք, ուսումնասիրելու համար կացութիւնը : Պատուիրակը վերադարձած ըլլալով, կը կարծուի թէ Լոնտոն նոր ձեռնարկներ պիտի կատարէ, քաղաքական տեղեկութեանց համաձայն :

Պատուիրակը այն եզրակացութեան յանգած է թէ պայմանները նպաստաւոր են, մերձենալու համար Իսրայէլ եւ արաբական երկիրներու միջեւ : Անշուշտ կարելի չէ խաղաղութեան հաստատել մէկ օրէն միւսը. բայց եւ այնպէս մեծ բարեփոխում կը նշմարուի : Պատուիրակը, որ արտաքին գործերուն նախարարութեան խորհրդականներէն է, կը կարծէ թէ Արաբները եւ Իսրայէլ այլեւս օգտա մը չեն տեսներ Չինամարտական արտայայտութեանց չարունակման մէջ : Արաբները համոզուած են թէ չեն կրնար պատերազմէն ծովը նետել Հրեաները, միւս կողմէ Իսրայէլի վարիչները կ'ըմբռնեն թէ կարելի չէ նոր տարածութիւններ գրաւել ի վնաս Արաբներուն : Այդպիսի փորձ մը պիտի վտանգէր նաեւ իրենց անտեսութիւնը որ միշտ մահտոզութիւն կը պատճառէ : Ցետոյ կրնայ երկիրը զրկել Մ. Նահանգներու զրամական օգնութենէն :

Իրերու պատուիրակը մանուաւր ժողով մը գումարած է Պէյրութի մէջ, մասնակցութեամբ Միջին Արեւելքի բրիտանական դեսպաններուն : Ցետոյ, երուսա – ղէմի մէջ ուղղակի խօսակցելով Իսրայէլի վարիչներուն հետ, այն տպաւորութիւնը կրած է թէ ամէն բանէ առաջ խաղաղութիւն կ'ուզեն :

Այս տեղեկութեանց հիման վրայ, կը կարծուի թէ Անգլիա պիտի փորձէ միշտ նոր դիր մը կատարել, մանաւորապէս բանակցելով Իրաքի հետ : Անշուշտ չատ բան կախում ունի երկու կողմերուն բարեացակամութենէն :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԵՑ ՄԱՇԱՊԱՐՏՆԵՐԸ ԿԱԽՈՒԵՑԱՆ;

ԲԱՂՈՒՔԻ ՑՈՑՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Եգիպտոսի յեղափոխական խորհուրդը ցկեանս թիւպարտութեան վերածեց Իսլամ Եղբայրութեան գերագոյն առաջնորդին՝ Հասան էլ Հոուէյպիի դէմ արձակուած մահավճիռը, բայց որոշեց որ միւս վեց մահապարտները կախուին :

Վճիռը գործադրուեցաւ երէկ, ութերեքշաբթի : Առաջին առթիւ կախուեցաւ Մահմուտ Լութֆի, այն որ մահափորձ կատարած էր վարչապետ Կամալ Նասերի դէմ, Ալեքսանդրիոյ մէջ : Միւսները, բոլորն ալ զործօն դէմքեր, կախուեցան յաջորդաբար, հէս հէս ժամ եռքը :

Մահավճիռներուն գործադրութենէն առաջ, 25·000 քաղաքացիներ բողոքի ցոյց մը սարքած էին Դամասկոսի մէջ, ընդհանուր գործադուլ յայտարարելով : Նմանօրինակ ցոյցեր սարքուած էին Սուրիոյ միւս պէսպէս քաղաքներուն մէջ : Ամբոխը թշնամական կանչեր կ'արձակէր եգիպտոսի վարիչներուն դէմ : Երկուշաբթի առաւօտ կանուխ փակուած էին չուկաները, խանութները, գրասենեակները, դպրոցները եւ արհարանները, ընդհանուր երթեւեկով Իսլամ Եղբայրութեան կոչերուն եւ սպառնալիքներուն : Հետագրերը կ'ըսէն թէ ցուցարարներուն մէջ կը գտնուէին Եղբայրութեան անդամները, համայնավարներ եւ ընկերվարականներ որոնք թափօր մը կազմեցին դէպի պատմական մզկիթը, «անկախ» ազատակելով : Մզկիթին մէջ քարոզ մը խօսեցաւ չէյխ Մուսթաֆա յորդորելով օրինական միջոցներ ձեռք առնել, «որպէսզի անմեղ արիւն չհոսի եգիպտոսի մէջ» : Այս առթիւ ըսաւ թէ եգիպտոսի վարչապետը «կ'ուզէ խեղդել ազատութեան ձայները», զործակցելով միջազգային աշխարհակալութեան հետ : Թափօրը փողոց փողոց չրջած առեն, լուր տրուեցաւ թէ մահավճիռները պիտի գործադրուին յաջորդ օրը (Գչ.) :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՀԱՑԵՐԷՆ ՉԵՆ ԿԱՐԴԱՐ

Մասնաւոր դասակարգ մը կը կազմեն ասոնք :

Եւ հետզհետէ կը բազմանան, փարիզէն մինչեւ Միջին Արեւելք :

Ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուին բա – զմակաւորներ : Ամէնէն աւելի կը հետաքրքրուին բանակցութեամբ :

Չէ՞ որ յիշեր Պոլսոյ երբեմնի բանգէտ – ները, որոնք ժամերով կը խօսէին «ին – կիլիզ»ին իմաստութեան, «Մոսկով»ին զօրութեան կամ «Նեմցէ»ին քրմիլցներուն վրայ :

Հիմա որ Եւրոպա կը գտնուինք, նոր պաշար ամբարած են : Օտարալեզու թերթեր կը կարդան եւ հեղինակաւոր կար – ծիքներ կը յայտնեն :

— *Մոն չէր*, բան չեմ հասկնար, սա փարիզի *թրէթէ*ները *ռաթիֆիէ* պիտի ը – նե՞ն :

— Տես ինչ կ'ըսէ «Փառի Փոէս»ը — ե – թէ *ռաթիֆիէ* չընեն, նոր *քոմփլիքասիոն* – ներ պիտի պատահին :

— Ես ալ այդպէս կը կարծեմ. *ան թու – քա*, Ամերիկացիները իրենց *ագենտ*ները կը կապեն կ'երթան, այն ատեն Եւրոպան կրնա՞յ դիմանալ *ակուսասիոն*ին : :

— Հապա *պոմպ ատոմիք*ը :

— Մոսկովն ալ ունի, չկարդացի՞ր, «*Ֆրանս – Սուար*»ը երկար – բարակ նկա – րագրած էր վերջին *էքսփլոզիոն*ները :

— Ես կը կարծեմ թէ երկու կողմերն ալ *պլըֆ* կ'ընեն :

— *Պլըֆ –մըլըֆ*, ես *օրթալլըմը* ադէկ չեմ տեսներ ...

— Նորէն բացիր *ուղուրսուզ* բերանդ : Դուն ի՞նչ կը հասկնաս *փոլիթիքայէն* :

— Դուն *պլեհառն* կը ծծէիր, երբ Ես *Թան* եւ *Տէպա* կը կարդայի :

— Այդ օրերը անցան. հիմա *Փուրթու – նան* բռնած է ամբողջ աշխարհը. եթէ նոր *քամասթրոֆ* մը պատահի, վա՛յ է եկեղ մեզի ...

— Հայկազեանները աշխարհամա՞րտ կ'րսեն, ի՞նչ կ'ըսեն, երկու անգամ տե – սանք, երրորդն ալ կը տեսնենք :

— Ախպար, *անպէֆան* բան է սա *փոլի – թիքան*, եկէք փարթի մը *պլոթ* խաղանք :

— Եթէ *փոլիթիքան* եւ *սիւիլմասին* չըլլան, ծովուն տակն ալ չես կրնար խա – դալ *պլոթը* :

— *Ֆորմիտապլը. կառան, ակօ փերնօ* :

Վ.Ա.Հէ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ԱՌԹԻՒ

*

Ինչպէս յայտնի է, Թուրքիա եւս մեր – ժեց Ս. Միութեան հրաւէրը, մասնակցելու համար Մոսկուայի խորհրդաժողո – վին : Այս առթիւ Անգարայի խորհրդային դեսպան յանձնուած էր ծանուցագիրը մը որ կ'ըսէ, ի մէջ այլոց :

Թուրք կառավարութիւնը ինչպէս միշտ, այսօր ալ կը ցանկայ վիճելի հար – ցերը կարգադրել բանակցութեանց միջո – ցաւ որոնք ներշնչուած ըլլան մասնակցող – ներուն հիմնական իրաւունքներուն փո – խադարձ յարգանքի ոգիէն : Եւ համոզ – ուած է որ այս ձեւով միայն կարելի է հաստնիլ տակաւ խնդիրներու կարգադրու – թեան եւ ծառայել խաղաղութեան գաղափարին եւ ոչ թէ գումարել խորհրդաժողով մը որ ձախողութեան դատապարտուած է :

Արեւմտեան ազդերուն ընկերակցու – թիւնը հաւաքական աւանդութեանց վրայ հիմնուած է եւ թէ տարողութեամբ ու թէ նշանակութեամբ պարզ դիւանագիտական դա – դինքէ մը աւելի է : Արեւմտեան բոլոր ե – կիրներուն մէջ խորագէտ արմատացած է աւելի սերտ միութեան մը յոյսը :

Պատմական մեծ կարեւորութիւն ունե – ցող չարժում մըն է այս եւ հետզհետէ կը զօրանայ եւ կը բիւրեղանայ : Անտեղի մր – ցակցութեանց վերջ տալով եւ նոր կապեր կազմելով, կը ծառայէ խաղաղութեան գաղափարին այնպիսի շրջաններու մէջ, ուր այնքան պատերազմներ պայթած են : Հե – տեւաբար Թրքական կառավարութիւնը համոզուած է թէ Եւրոպայի ապահովու – թեան գաղափարին ծառայած պիտի չըլլայ եթէ չբէ այն պաշտպանողական ընկերակցու – թիւնները որոնք հաւաքական իրաւունք – բով կազմուեցան : Անոնց տեղ նոր կապ – մակերպութիւններ յառաջ բերելով ոչինչ կը շահինք, եթէ անլոյծ պիտի թողունք ազգա ընտրութիւններով Գերմանիոյ մի – ացման եւ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշ – նագրին նման հիմնական հարցեր :

ՎԱՂԸ՝ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Կովկասահայ ծանօթ գրագէտ Նարդոսի վիպակը,

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒԻՆԻՆ

որ պիտի կարդացուի մեծ հետաքրքրու – թեամբ :

Այնուհետեւ ուրիշ թերթօն մը, միջազ – գային նկարագիր :

ԵՐԻՒԱՆԻ ՓԱՌՆԵԱԿԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոն, 3 Դեկտ.— Սիրելի «Յառաջ», երէկ, հինգշաբթի տեսի ունեցաւ երեւանի Կոմիտաս քառեակին նուագահանդէսը Վիկմոր Հոլի մէջ :

Տոմսակները սպառած էին չաբաթներ առաջ, այնպէս որ չատեր յուսախաբ վերադարձան : Ցայտարերին մէջ ոչ մէկ հայ երաժշտի գործ կար, բոլորն ալ օտար ե – րաժիշտներու գործեր էին, որոնք չկրմա – պէս կը ծափահարուէին :

Վերջին պահուն հայերէն եղանակ մը պահանջուեցաւ : Եւ Ցովհ. Թումանեանի Անուշը նուագեցին : Երբ վերջացաւ, բոլոր Հայերը ոտքի ելլելով պոռացին . — « Կեցցէ Հայաստան, կեցցէ հայ ժողո – վուրդը» : Բուռն ծափերու վրայ, քառեակը «Կռունկ»ը եւս նուագեց եւ խանդավառու – թիւնը զագաթնակէտին հասաւ :

ԱՊԱՀԻՆՈՒՄ .— Ուրախութեամբ կ'ի – մանանք թէ Հ. Ց. Դ. Վարդան Աճեմեա – միտի ընկերներէն կարօ Եփանեան, որ հիւանդանոց փոխադրուած էր վերջերս, ներքին հիւանդութեան մը պատճառով, ապաքինել սկսած է, չնորհիւ յաջող զոր – ծողութեան մը :

ԵՐԻԿՈՒԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Երկաթուղիներու մեքենավարներու *ինքնավար Միութիւնը*, որ 26·000 անդամ ունի ամբողջ կազմակերպութեան մէջ, 48 ժամուան գործադուլ մը սարքած էր երէկ, մասնաւորապէս *Փարիզի էլեկտրա* – կան դիծերուն վրայ : Միւս *Միութիւննե* – րը անմիջապէս բողոքեցին, պատուիրե – լով իրենց անդամներուն որ չհետեւին այս ապզանչանին : Գործադուլը սկսաւ առ – աւուն ժամը 10ին, բայց մեծ խանգա – րումներ չպատահեցան :

ԱՋԱԺՈՂՈՎԻՆ անդամներէն 16 պե – տութիւններ պահանջեցին օրակարգ ան – ցընել Զինաստանի մէջ բռնատիրուած 11 ամերիկացի օդաչուներու ազատման խն – դիրը : Առաջարկը ընդհ. ժողովին կողմէ պիտի քննուի այսօր, չորեքշաբթի :

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՄԱՐՈՔԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

•

Ա.— ՍՈՒԼԹԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

1953 Օգոստոս 20էն ի վեր, խանգարուած է Մարոքի անդորրութիւնը: Ժողովրդական ցոյցերու եւ խռովութիւններու պատճառին չարժառիթն է նախկին սուլթան Մուլէյ Եուսուֆի աքսորը:

Մարոքի նման ասնդաստաչա եւ ասատատական երկրի մը մէջ, սուլթանի մը պահպանկեցութիւնն ու աքսորը անդուզա, խորտակէս պիտի վիրաւորէր անոնց ազգային արժանապատուութիւնը, եթէ տեղական ազգակներ վճռական դեր չխաղա – ըէին:

Քաոորդ դարու իր գահակալութեան ընթացքին, Մուլէյ Եուսէֆ, կատարի հակակորդներ էր ստեղծած իր երկրի դեկավար դասին մէջ: Ատոնցմէ էր Մարա – քէշի ամենազօր Ցերունի փաշան՝ էլ – Կլաուի, որ առիթ կը փնտռէր վճռական հարուած մը տալու Մուլէյ Եուսէֆի տան – ձարձակ սիրապատութեան, յենլով Ֆրանսական թեւարկութեան վրայ:

էլ – Կլաուի, նախ կոչեր ուղղեց Ֆը – րանսական Մարոքի 23 փաշաններուն եւ 323 ցեղապետներուն, պահանջելով վճռապետին հրաժարումը: Ամբաստանութեան կէտերն էին Մուլէյ Եուսէֆի անհատական կեանքը, մահմետական ասնդու – թիւններու եւ զարաւոր սովորութիւննե – րու ոտնահարումը եւ ազգայնական իթ – թիզալ կուսակցութեան հովանաւորու – մը: Ամէն զատ, վերջին աշխարհամարտի առեն, լրտեսական գործունէութիւն՝ զաշնակիցներու դէմ: էլ – Կլաուի, կրօ – նապետ էլ – Ֆիթանիի հետ, անձամբ չըը – ջեցաւ ամէն տեղ, համոզեց բոլոր ցեղապետներն ու կրօնապետերը, հանրապետ – թիւն հաւաքեց եւ հեռացուց Մուլէյ Եու – սէֆը, անոր փոխարէն, նոյն զերդաստանէն սուլթան հռչակելով Սիտի Ալալ էլ Աբա – ֆան: Այնպէս, եղածը զուտ ներքին չարժում մըն էր եւ հոգատար իշխանութեան կը մնար ճանչնալ ժողովրդի կամքով նչա – նակուած նոր վճռապետը:

Եւ, ահա, նախկին վճռապետին կողմ – նակիցները, Իսթիգլալի զեկավարու – թեամբ, կ'անցնին գործի, բայց չատ ուշ: Փոխանակ համաժողովրդական ցոյցեր կազմակերպելու Մուլէյ Եուսէֆի հրա – ժարման օրը, ամիսներ վերջ միայն զլխի կ'իյնան եւ Մարոքի պատմութեան մէջ կը բանան ահաբեկչական էջ մը:

Մենք կ'ուզենք այստեղ տրամանապրել միասերը միայն, առանց որեւէ խորհր. – դածութեան:

Սուլթանութիւնը, կրօնական սրբազան հաստատութիւն մըն է ամէնէն առաջ, եւ իր քաղաքական իշխանութիւնը՝ իր պատգամներն ու օրէնքները կ'արձակէ «կամօքն Աստուծոյ, ի փառս Աստուծոյ»: Շէրիֆեան վճռապետը հրամանագրի մը գործադրութեան առեն, կը գործածէ հեռաւոր լսկոնական ձեւը.— «Այսու թող գիտնան բոլորը», եւ յետոյ կ'աւելցնէ.— «Աստուած ուժ ու կարողութիւն տայ գործադրողին»: Տակը՝ սուլթանի մեծ կնիքը, ապա մարզպանին ստորագրու – թիւնը:

Ժողովուրդը իր ազգային միութեան խորհրդանիշը կը տեսնէ անոր մէջ, եւ հանրային չարն ու բարին կը զատէ անոր գլուխով...: Շեշտուած անհատականու – թիւն, մտաւորական պատրաստութիւն, ազգային հաւատք ու զաւանանք կը զառ – նան անոր գահին շուրջը:

Սակայն, ուրիշ կը սասնայ Սուլթա – նը, իր նուիրական ու խորհրդաւոր ուժը, երբ մեծ ու փոքր բոլոր ազգերու սուլ – թաններն ու արքաները, չատնց մոռա – ցութեան ու աքսորի ճամբան են բռնած: Պատմական հակերձ ակնարկ մը՝ այս ա – ասնդաստաչա եւ նահապետական ժողո – վրդի մոլեգին սուլթանասիրութիւնը պարզելու համար:

Մուհամէտի փեսայ Ալիի չառաւիղնե – րէն Իդրիս, Արեւելքի խալիֆաներու ձեռ – քէն փախչելով կը հաստատուի Մարոք: Պէրպէրներուն կողմէ լաւ ընդունելութիւն կը զտնէ եւ կը նշանակուի շէրիֆ: Այդ, Մարոքը, շէրիֆեան վճռապետութեան հիմնադիրը կը դառնար Իդրիս, Ը. դա – րու վերջերը: Սակայն իր իշխանութիւնը երկար չի տեւեր: Հարուն էլ Րաշիտ կողմնակիցներէն կը թուլատրուի եւ զահ կը բարձրանայ իր որդին՝ Իդրիս Բ., 804ին:

ԺԱ. զարուն կը սկսի արաբական երկ – նաւատղ ներկայ Դեմոկրատ կուսակցու – թեան իշխանութեան տակ: Ոչ մէկ ար – դելք կայ Հայերու համար, եթէ ուզեն և – կեղեցի եւ զպրոց ունենալ:

Երթեւեկը ազատ է, կրնան ճամբորդել Թուրքիոյ մէջ ուր որ ուզեն, միայն երկ – րէն դուրս ելլելու պարագային անցագրի պէտք կայ:

Արտատհմանէն հայերէն թերթեր ոչ տեսած են եւ ոչ ալ տեսողներ կան: Իս – թանպուլահայ թերթեր ստացողներ կան Մեկիրէի մէջ: Շատեր գրել կարգալ սոր – ված են տուներու մէջ:

Ոչ մէկ խառն ամուսնութիւն (հայ եւ Թուրք) լսած չէ եւ չէ եղած: Տեղահա – նութեան չրջանին թերեւս պատահած է խառն ամուսնութիւն Խարբերդի մէջ:

Մեկիրէի մէջ գտնուող բոլոր Հայերը իրարու հետ կը յարաբերին եւ սերտ են: Տեղացիի ու ոչ տեղացիի խնդիր չկայ: Բոլորն ալ գիւղերէն եւ ուրիշ տեղերէ և – կած հաստատուած են Մեկիրէի մէջ: Կան բաւական թիւով Դատեմցիներ, Իմմէցի – ներ, Հիւսէնիկցիներ, Խարբերդցիներ, Քղեցիներ, Զմչկածագցիներ եւ այլ տե – ղացի Հայեր: Կան ծերեր ու անկարներ, որոնց մատամբ կ'օգնեն տեղւոյն Հայերը եւ արտատհմանի իրենց ազգականները:

Մեկիրէն չատ ընդարձակուած է: Քա – զաքին մէացած են Քհեբերիկ, Վերի – Մե – կիրէ եւ Եղեգի գիւղերը: Բնիկ Եղեգցի կը յիչէ Մանուկ Խարօեանը, որ լաւ արհես – տաւոր է Մեկիրէի մէջ:

Խարբերդ քաղաքին մէջ Հայ չկայ. կան 10–15 տուն Թուրքեր: Միւս գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ ալ Հայեր չկան: Վար – դապետ գիւղը օղակային է:

Մեկիրէի Հայոց զերեզմաննոցին եւ Թուրքերու զերեզմաննոցին վրայ պո – ղոտայ չինած են, դէպի Վարդապետ գիւղը օղակայանը: Գերեզմաննոցներու մնաց – եալ մասին վրայ նոր տուներ չինուած են:

Հայ բողոքական ու լուսաւորչական համայնքներուն համար զերեզմաննոց չինուած է Եղեգի մէջ:

Երբ քահանայ չեն կրնար ճարել մեռեալ թաղելու համար, Զելինկիր Աստուրը եւ եղբայրը՝ Տիգրան չարական կարդալով կը թաղեն ննջեցեալը:

Ամէն Զատիկ, Ծնունդի եւ Մեռելոցի օրերը բոլոր Հայերը կ'երթան զերեզմա – նատուն, ուր Զելինկիր Աստուրը եւ Տիգ – րանը կ'աղօթեն բոլոր զերեզմաններուն վրայ:

Ունեւոր Հայեր, իրենց մեռելներու, հարսանիքի համար հայ քահանայ կը բե – րեն Տիգրանակերտէն, որ երկաթուղով վեց ժամ է: Երկաթուղիի սակը, Խար – բերդէն Տիգրանակերտ, ամերիկեան դրա – մով հինգ տոլար է:

Շատ անգամ երբ Հայերը պէտք ունե – նան քահանայի, կը կանչեն Ասորիներու քահանան:

Մեկիրէի կեդրոնական վարժարանի չէն – քը զօրանոցի վերածուած է: Կեդրոնա – կանի կից Աստուածամայր եկեղեցին փը – լած է, բայց խորանը, մկրատի սրները եւ պատերը կը մնան: Եկեղեցիի եւ զպրո – ցի ընդարձակ պարտէզին եւ հողին վրայ նոր տուներ չինուած են:

Կեդրոնականի չէնքին դիմացի բոլոր տուներուն մէջ Հայերը կը բնակին: Մեղի – բէի հիմնադիրը զերդաստանի, ինչպէս նաեւ Տէր Սարգիսենց, Տէր Յակոբու – բենց, Թոփալ Աբուբենց, Նորսոյենց, Դաւիտենց: Թադոյենց, Լուսիկենց, Մկ – ոտի Մարտոյենց, ինչպէս եւ Տէր Սահ – փանենց, Յասպոնց, Պօյաճոնց, Սվան ա – զայենց տուները կը մնան կանգուն:

Յատկրիպաթորեան հինգ եղբայրներու նորաշէն ու արդիական տուներուն մէջ Թուրք պաշտօնեաներ կը բնակին:

Ֆրանսական զպրոցի չէնքերը զօրանոց եղած են, դանիական որբանոցը՝ հիւան – դանոց, զերմանական որբանոցի չէնքե – րը այրած են քանի մը տարի առաջ:

Հայ բողոքականներու քարաչէն եկեղե – ցին ալիւրի գործարան եղած է: Հայոց Աբաչնորդարանը եւս ալիւրի գործարան դարձած, բայց այրած է մէկ երկու տա – րի առաջ:

Հին բանտը փլած է, նոր բանտ մը չի – նած են, Քեսերիկի ճամբուն վրայ զօրա – նոցին քով: Նշանաւոր Կարմիր Խանան բանտը կը մնայ, չրջապատուած նոր տուներով:

Տէվրիշ Մահլէն, կամուրջին քով, եր – կաթուղիի կայարան է, Սբ Աստիոն ճատ – տէսի անունով:

Մեկիրէի վերի եւ վարի չուկաները կը մնան, բայց արդիականացուած են: Նախկին փայտ փեղկերով խանութները չկան: Բոլոր խանութները երկաթէ ճո – ղերով չինուած են:

Բոլոր տուները եւ խանութները Թուա – ղարած են, նամակները կը ցրուին այդ հա, ցէներով:

Ման հեռախօս, բարձրախօս, ելեկտրա – կանութիւն, ռատիօ, երկաթուղի, հան – րակուաք եւ ինքնաշարժներ:

Թուրք աղջիկներ ու տղաներ կ'աչխա – տին զրասենեակներու մէջ: Հայ դեզա – դործ, բժիչկ չկայ:

Չրեք – չորս հիւանդանոցներ կան, պաչտօնեաները Թուրք են:

Մեկիրէի մէջ բաւական թիւով ամերի – կայի պաչտօնեաներ կան, ինչպէս նաեւ Գերմանացիներ:

Մեկիրէի մէջ գտնուող Հայերը երկու տարի առաջ ծրագրած էին եկեղեցի մը չինել: Բոլորը մասնակցած են հանգանա – կութեան: Ունեւոր քանի մը Հայեր տը – ւած են չօչափելի գումարներ, մնացած – ները (գործաւորներ) խոստացած են քանի մը չարաթ եկեղեցիի չինութեան համար ձրի աչխատիլ: Նկատելով որ գործաւոր դասակարգը ձրի աչխատելով ապրուստի միջոց չունենար, կը յետաձգեն եկեղեցիի չինութիւնը յարմար առիթի մը եւ կը դիմեն Իսթանպուլի Հայոց պատրիարքա – րանին նիւթական օժանդակութեան հա – մար (թեղմերը լաւ չունին, որ Միացեալ Նահանգներուն մէջ, տասնեակ հազարա – ւոր խարբերդցի Հայրենակիցներ ունին, որոնք, եթէ ուզեն, մէկ երկու տարիէն թէ եկեղեցին կը չինեն եւ թէ զպրո – ցը, Խարբերդ – Մեկիրէի մէջ):

Գարեգին պատրիարք անցեալ տարի իրրեւ այցելու հովիւ Խարբերդ – Մեկիրէ զրկած է Սահակ վրդ. Փափազեանը, որ մէկ չարաթ հոն մնալով պատարագած եւ քաջալերած է տեղւոյն Հայերը, որպէսզի եկեղեցի եւ զպրոց ունենան:

Մեկիրէի մէջ ճանչցուած Հայերէն Պ. Գարեգին Կոստանեան (Խարբերդ – քարա – քցի) լաւ զիրք ունի եւ ներկայացուիչն է ամերիկեան քարիւղի ընկերութեան: Պ. Կոստանեան չատ անգամ ամիսներով կը բացակայի Մեկիրէէն, կ'երթայ Պոլիս, Սվազ, Էնկիւրի եւ այլ տեղեր: Ցարութիւն Պաքրճեան, հինէն հաստատուած է Մեկի – րէի մէջ. Արարկիրցի է, մօտ 55 տարե – կան, լաւ Հայ է եւ կը հետաքրքրուի ազ – գային գործերով: Բոլոր Հայերը ունէն իրենց բնակութեան համար տուներ, քի – չերը վարձակալ են:

Բոլորն ալ ունէն ազգային դպացում եւ կ'ուզեն օր առաջ ունենալ եկեղեցի մը եւ զպրոց մը:

ՖՐԱՆՔՓԵԻՒՈՐՀՐԴԱՑԻՆ դաչինքին տասնամեակը տօնելու համար յանձնա – խումբ մը կազմուեցաւ, նախագահու – թեամբ Պ. Էտ. Էռիոյի: Միւնոյն տաւն պիտի տօնուի Ա. Միութեան ճանաչման երեսնամեակը:

ՓՈՓՈՐԻԿՆԵՐԸ տաստկութեամբ կը չարունակուին Մանչի, Հիւս. Ծովու եւ Ատլանտեանի մէջ: Բազմաթիւ նաւարե – կութիւններ պատահած են:

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԽԱՐԲԵՐԴ - ՄԷՋՐԷԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

•

ՄՄԲ.— Համախարբերդի վերաշինաց Միութիւնը (Ուստըր) հետեւեալ տեղե – կութիւնները ֆաղած է հայրենակից Պ. Յովհաննէս Գեւոեանէ, որ վերջերս փրա – ւիտենս գացած էր, իր ժառանգական գոր – ծերը կարգագրելու համար: Այս առթիւ Միութիւնը կ'ըսէ թէ յարաբերութեան մէջ մտած է Պոլսոյ պատրիարքին հետ. եկեղեցի մը եւ դպրոց մը շինելու համար խարբերդ – Մէզիրէի մէջ.—

Պ. Յովհաննէս Գեւոեան ծնած է 1913ին Խարբերդի Իչմէ գիւղը: Արհեստով ա – ատղձագործ է: 1915ի տեղահանութենէն ետք՝ մօրը հետ հաստատուած է Մեկիրէի մէջ, ուր կը մնայ մինչեւ հիմա: Հայրը զաղթած է Ամերիկա եւ մեռած է Փրաւի – դենսի մէջ, անցեալ տարի: Մայրը մե – ռած է երկու տարի առաջ Մեկիրէի մէջ: Պ. Գեւոեան ամուսնացած է, վերի Մեկի – բեցի հանգուցեալ տոքթ. Խորէնի աղջկան հետ. զաւակ չունին: Թէ ինք եւ թէ կինը կը խօսին ու կը կարդան հայերէն, ինչ – պէս Խարբերդ Մեկիրէ գտնուող բոլոր Հայերը: Երկրի ամօթխած ու լուրջ ազա – նելէն է: Հոկտեմբեր 17ին վերադարձաւ Խարբերդ Մեկիրէ:

Տեղահանութենէն ետք, երբ բաւական որբեր կը հաւաքուին Մեկիրէի մէջ, կեդ – րոնական վարժարանը կը բացուի երկու երեք տարիի չափ. սակայն անտեսական միջոցներու չդոյութեան պատճառով դպ – րոցը կը փակուի եւ որբերը կը ցրուին: Թէ ո՞վ եղած է ուսուցիչ այդ չրջանին՝ Պ. Գեւոեան չի յիչեր: Հայերէն դրել կը սորվի մօրը ոտն մէջ, նաեւ մէկ երկու տարի Կեդրոնականի մէջ: Կեդրոնականը փակուելէն ետք՝ կը յաճախէ Թրքական վարժարան, ինչպէս մեռեալ բոլոր որ – բերը եւ այլ փոքրիկներ:

Պ. Գեւոեան Խարբերդ – Մեկիրէի մէջ գտնուող Հայերու որոշ թիւը չի գիտեր. կը կարծէ թէ 8–900 հոգի կան: 1940էն առաջ, աւելի չատ Հայեր կան եղեր, որոնցմէ չատեր անպործութեան պատճա – ռաւ զաղթած են Պոլիս, Հայէպ եւ այլ տեղեր: 1945էն ետք գործերը չատցած են եւ ամէն մարդ կ'աչխատի ու զոհ է իր վիճակէն: Քիչ թէ չատ հարուստ ճանչ – ցուած քանի մը Հայեր կան Մեկիրէի մէջ, մնացեալները արհեստաւորներ ու գործա – ւորներ են: Հայ վաճառականներ չկան, ոչ ալ պետական պաչտօնեաներ: Հայա – խօս Ասորիներ կան 10–15 տուն, որոնք ունէն եկեղեցի մը եւ քահանայ: Մեծ վա – ճառատուն ունէն ասորի Զիլֆճի եղբայր – ները եւ ուրիշներ: Ասորիներու տնտե – սութիւնը աւելի լաւ է:

Ոչ մէկ խորհրդանիշ կայ Հայերու եւ Թուրքերու միջեւ, մա – նաւանդ Մեկիրէի մէջ: Ոչ մէկ ար – դելք կայ Հայերու համար, եթէ ուզեն և – կեղեցի եւ զպրոց ունենալ:

Երթեւեկը ազատ է, կրնան ճամբորդել Թուրքիոյ մէջ ուր որ ուզեն, միայն երկ – րէն դուրս ելլելու պարագային անցագրի պէտք կայ:

Արտատհմանէն հայերէն թերթեր ոչ տեսած են եւ ոչ ալ տեղողներ կան: Իս – թանպուլահայ թերթեր ստացողներ կան Մեկիրէի մէջ: Շատեր գրել կարգալ սոր – ված են տուներու մէջ:

Ոչ մէկ խառն ամուսնութիւն (հայ եւ Թուրք) լսած չէ եւ չէ եղած: Տեղահա – նութեան չրջանին թերեւս պատահած է խառն ամուսնութիւն Խարբերդի մէջ:

Մեկիրէի մէջ գտնուող բոլոր Հայերը իրարու հետ կը յարաբերին եւ սերտ են: Տեղացիի ու ոչ տեղացիի խնդիր չկայ: Բոլորն ալ գիւղերէն եւ ուրիշ տեղերէ և – կած հաստատուած են Մեկիրէի մէջ: Կան բաւական թիւով Դատեմցիներ, Իմմէցի – ներ, Հիւսէնիկցիներ, Խարբերդցիներ, Քղեցիներ, Զմչկածագցիներ եւ այլ տե – ղացի Հայեր: Կան ծերեր ու անկարներ, որոնց մատամբ կ'օգնեն տեղւոյն Հայերը եւ արտատհմանի իրենց ազգականները:

Մեկիրէն չատ ընդարձակուած է: Քա – զաքին մէացած են Քհեբերիկ, Վերի – Մե – կիրէ եւ Եղեգի գիւղերը: Բնիկ Եղեգցի կը յիչէ Մանուկ Խարօեանը, որ լաւ արհես – տաւոր է Մեկիրէի մէջ:

Խարբերդ քաղաքին մէջ Հայ չկայ. կան 10–15 տուն Թուրքեր: Միւս գիւղերուն եւ քաղաքներուն մէջ ալ Հայեր չկան: Վար – դապետ գիւղը օղակային է:

Մեկիրէի Հայոց զերեզմաննոցին եւ Թուրքերու զերեզմաննոցին վրայ պո – ղոտայ չինած են, դէպի Վարդապետ գիւղը օղակայանը: Գերեզմաննոցներու մնաց – եալ մասին վրայ նոր տուներ չինուած են:

Հայ բողոքական ու լուսաւորչական համայնքներուն համար զերեզմաննոց չինուած է Եղեգի մէջ:

Երբ քահանայ չեն կրնար ճարել մեռեալ թաղելու համար, Զելինկիր Աստուրը եւ եղբայրը՝ Տիգրան չարական կարդալով կը թաղեն ննջեցեալը:

Ամէն Զատիկ, Ծնունդի եւ Մեռելոցի օրերը բոլոր Հայերը կ'երթան զերեզմա – նատուն, ուր Զելինկիր Աստուրը եւ Տիգ – րանը կ'աղօթեն բոլոր զերեզմաններուն վրայ:

Ունեւոր Հայեր, իրենց մեռելներու, հարսանիքի համար հայ քահանայ կը բե – րեն Տիգրանակերտէն, որ երկաթուղով վեց ժամ է: Երկաթուղիի սակը, Խար – բերդէն Տիգրանակերտ, ամերիկեան դրա – մով հինգ տոլար է:

Շատ անգամ երբ Հայերը պէտք ունե – նան քահանայի, կը կանչեն Ասորիներու քահանան:

Մեկիրէի կեդրոնական վարժարանի չէն – քը զօրանոցի վերածուած է: Կեդրոնա – կանի կից Աստուածամայր եկեղեցին փը – լած է, բայց խորանը, մկրատի սրները եւ պատերը կը մնան: Եկեղեցիի եւ զպրո – ցի ընդարձակ պարտէզին եւ հողին վրայ նոր տուներ չինուած են:

Կեդրոնականի չէնքին դիմացի բոլոր տուներուն մէջ Հայերը կը բնակին: Մեղի – բէի հիմնադիրը զերդաստանի, ինչպէս նաեւ Տէր Սարգիսենց, Տէր Յակոբու – բենց, Թոփալ Աբուբենց, Նորսոյենց, Դաւիտենց: Թադոյենց, Լուսիկենց, Մկ – ոտի Մարտոյենց, ինչպէս եւ Տէր Սահ – փանենց, Յասպոնց, Պօյաճոնց, Սվան ա – զայենց տուները կը մնան կանգուն:

Յատկրիպաթորեան հինգ եղբայրներու նորաշէն ու արդիական տուներուն մէջ Թուրք պաշտօնեաներ կը բնակին:

Ֆրանսական զպրոցի չէնքերը զօրանոց եղած են, դանիական որբանոցը՝ հիւան – դանոց, զերմանական որբանոցի չէնքե – րը այրած են քանի մը տարի առաջ:

Հայ բողոքականներու քարաչէն եկեղե – ցին ալիւրի գործարան եղած է: Հայոց Աբաչնորդարանը եւս ալիւրի գործարան դարձած, բայց այրած է մէկ երկու տա – րի առաջ:

Հին բանտը փլած է, նոր բանտ մը չի – նած են, Քեսերիկի ճամբուն վրայ զօրա – նոցին քով: Նշանաւոր Կարմիր Խանան բանտը կը մնայ, չրջապատուած նոր տուներով:

Տէվրիշ Մահլէն, կամուրջին քով, եր – կաթուղիի կայարան է, Սբ Աստիոն ճատ – տէսի անունով:

Մեկիրէի վերի եւ վարի չուկաները կը մնան, բայց արդիականացուած են: Նախկին փայտ փեղկերով խանութները չկան: Բոլոր խանութները երկաթէ ճո – ղերով չինուած են:

Բոլոր տուները եւ խանութները Թուա – ղարած են, նամակները կը ցրուին այդ հա, ցէներով:

Ման հեռախօս, բարձրախօս, ելեկտրա – կանութիւն, ռատիօ, երկաթուղի, հան – րակուաք եւ ինքնաշարժներ:

Թուրք աղջիկներ ու տղաներ կ'աչխա – տին զրասենեակներու մէջ: Հայ դեզա – դործ, բժիչկ չկայ:

Չրեք – չորս հիւանդանոցներ կան, պաչտօնեաները Թուրք են:

Մեկիրէի մէջ բաւական թիւով ամերի – կայի պաչտօնեաներ կան, ինչպէս նաեւ Գերմանացիներ:

Մեկիրէի մէջ գտնուող Հայերը երկու տարի առաջ ծրագրած էին եկեղեցի մը չինել: Բոլորը մասնակցած են հանգանա – կութեան: Ունեւոր քանի մը Հայեր տը – ւած են չօչափելի գումարներ, մնացած – ները (գործաւորներ) խոստացած են քանի մը չարաթ եկեղեցիի չինութեան համար ձրի աչխատիլ: Նկատելով որ գործաւոր դասակարգը ձրի աչխատելով ապրուստի միջոց չունենար, կը յետաձգեն եկեղեցիի չինութիւնը յարմար առիթի մը եւ կը դիմեն Իսթանպուլի Հայոց պատրիարքա – րանին նիւթական օժանդակութեան հա – մար (թեղմերը լաւ չունին, որ Միացեալ Նահանգներուն մէջ, տասնեակ հազարա – ւոր խարբերդցի Հայրենակիցներ ունին, որոնք, եթէ ուզեն, մէկ երկու տարիէն թէ եկեղեցին կը չինեն եւ թէ դպրո – ցը, Խարբերդ – Մեկիրէի մէջ):

Գարեգին պատրիարք անցեալ տարի իրրեւ այցելու հովիւ Խարբերդ – Մեկիրէ զրկած է Սահակ վրդ. Փափազեանը, որ մէկ չարաթ հոն մնալով պատարագած եւ քաջալերած է տեղւոյն Հայերը, որպէսզի եկեղեցի եւ զպրոց ունենան:

Մեկիրէի մէջ ճանչցուած Հայերէն Պ. Գարեգին Կոստանեան (Խարբերդ – քարա – քցի) լաւ զիրք ունի եւ ներկայացուիչն է ամերիկեան քարիւղի ընկերութեան: Պ. Կոստանեան չատ անգամ ամիսներով կը բացակայի Մեկիրէէն, կ'երթայ Պոլիս, Սվազ, Էնկիւրի եւ այլ տեղեր: Ցարութիւն Պաքրճեան, հինէն հաստատուած է Մեկի – րէի մէջ. Արարկիրցի է, մօտ 55 տարե – կան, լաւ Հայ է եւ կը հետաքրքրուի ազ – գային գործերով: Բոլոր Հայերը ունէն իրենց բնակութեան համար տուներ, քի – չերը վարձակալ են:

Բոլորն ալ ունէն ազգային դպացում եւ կ'ուզեն օր առաջ ունենալ եկեղեցի մը եւ զպրոց մը:

ՎԱՀԱՆ

ՅԵՂԱՓՈՓՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐԱՆԻ

Սկսած հրատարակութեան 1899ի վերջերը։

*

Լիմն.— Հիմնադրութեան 0ր. Մ. Ա. Ա. Ա

ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՃԱՇԻՏ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ

Թուրք տխրահռչակ ամբոխավարը, Հիւսէյին Ճահիտ Եալչընը, որ 80 տարեկան է, վերջերս 26 ամիս բանտարկուած էր, կարգ մը անուանարկուած պարտուած էր, կարգ մը անուանարկու- Թիւններէ կատարած ըլլալով «Հալքըն» եւ ուրիշ Թերթերու մէջ:

Դատապարտեալը վճռաբեկ Աոեանին դիմած էր, որ հաստատեց վճիռը: Ճահիտ Դեկտեմբեր 6ին ձերբակալուելով փոխադրուեցաւ Սկիւտարի բանտը:

«Լը Մոնտ»ի Թղթակիցը Պոլսէն կը հեռագրէ Թէ հարիւրաւոր բողոքի հեռագրեր հասած են եւ լրագրական պայքար մը սաթքուած է, դատապարտեալը արձակելու համար: Բողոքներ ստորագրած են մամուլի անհատականները, պաշտօնեաները, լրագրողներու ընկերակցութիւնը, խնդրելով որ հանրապետութեան նախագահը ներում չնորհէ Թուրք լրագրութեան երիցագոյն վաստակաւորին: Իմպէթ եւ ուրիշ երեսփոխաններ Անգարայէն Պոլիս դարձած են, բանտարկեալը մխիթարելու համար:

Ընթերցողները կը յիշեն Թէ այս մոլեռանդ իսլամիստականը վերջերս յայտնապէս կը սպառնար փոքրամանուածներուն, մեղադրելով Թէ բացասական դիրք բռնած են իր կուսակցութեան՝ «Հալք»ի դէմ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարը յայտարարեց Թէ ոչ նոր տուրքեր պիտի հաստատուին 1955ին, ոչ ալ ֆրանքի արժեկրկում պիտի կատարուի, զարկ տալու համար տնտեսական գործունէութեան: Նախարարը միշտ լաւատես է ապագայի մասին: երկրին արտաքին առեւտուրը բարւոքած է, պետութիւնը արդէն Պանք տը Ֆրանսի վերադարձուցած է 80 միլիառ ֆր: եւ ի վիճակի է քան միլիառ եւս վճարելու Դեկտեմբեր 15ին: Նոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, պինդը իջեցնելու համար:

ԹՈՒՆՈՒԶի ըմբոստներուն պինաթա փութիւնը կը չարունակուի: Անձնատուր եղած ըմբոստներուն Թիւը հասած է 1560ի: Ծանձնուած են 1212 դէնքեր: Նոր Տնօրէնը կուսակցութիւնը հանդանակութիւն կը կատարէ փողոցներու մէջ, օգնելու համար պինաթաի եղած ըմբոստներուն:

ԱԼԺԵՐԻԱՑին հասած լուրերու համաձայն, ահաբեկչական արարքները կ'ուժգնին Ալժէ նահանգին մէջ: Նոր յարձակումներ կատարուեցան հեռաձայնի գիծերուն վրայ, եւ սպաննուեցաւ քաղաքապետական խորհուրդի մը նախագահը: Ապատարապրանքի կոմիտէն սպառնագիրներ կ'ուղղէ աջ ու ձախ:

ԻՐԱՆի ՇԱՀը նիւ Եորք հասաւ, ուր բժշկական գործողութեան պիտի ենթարկուի: Դեկտ. 13ին պիտի ետսակցի նախագահ Այզընհաուըրի հետ, քննելու համար Թէ Իրան ինչ ձեւով կրնայ մասնակցիլ Մ. Նահանգներուն, Թուրքիոյ, Իրաքի եւ Փաքիստանի միջեւ կնքուած պինակցութեան:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳՄՐԿԹԵԱՆի ՅԱՆՁՆԱԽմբի ժողովը այսօր չորեքշաբթի ժամը 18·30ին, Ազգ. Տուն:

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Ծախու է փավիյեօն մը 13 սենեակ, Շաւիլի կայարանին մօտ (Մօնփառնասէն եւ Ինվալիտէն):

Դիմել.— Պալեան Պաղտասար,
8, Clos de la Petite Provence, Chaville

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ
ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վիրապահուած է Փարիզի, արուարձաններու եւ գաւառի Հայերուն
Հայերու բարեկամ դեղարան մը
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Պ. Վահրամ Էմմանեան պարտքս ազգ-ծախող, իր Հայրենակիցներուն սրամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 Հոն է:
ՇԱՀԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փակել իրենց հաշիւները Դեկտ·ի ընթացքին: Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ· 31ին:

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգինը, նուէր պիտի ստանան *Յառաջի* պատի օրացոյցը:

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը յիշեցնենք մեր Իտալիոյ բաժանորդներուն, որ տարեկան բաժնեգինն է 1954 Յունուար 1էն ի վեր 6000 ԼԻՐ: Կը խնդրուի փութացնել վճարումները Բժ. Ե. Արզումանեանի միջոցաւ·

Վիա Քափէլարի 3, Միլանօ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏ· 9, ԺԱՄԸ 21ԻՆ

RECITAL

Սպանիական դասական եւ ժողովրդական պարերու

ՀԱՅԱՋԳԻ ՊԱՐՈՒՀԻ՝
ԼԻՒԹԻՒ ՏԸ ԼԻՒՋ

Տոմսերու գինն՝ 200էն 1000 ֆրանք: Դիմել Թատրոն եւ բոլոր գործակալութեանց:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ: կիրակի 12 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ· Տան մէջ:

Համեղի եւ երիտասարդական մթնոլորտ: Սիրով կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ձոխ պիւֆէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՄԱՍԻՈՑ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Օթէլ Նորմանտիի չքեղ սրահներուն մէջ 28 Պուլվ· տ'Ալթէն (Մարսէյլ), 12 Դեկտ· կիրակի ժամը 3–24:

Ընտանեկան զուարթ մթնոլորտ:

Խաղերու մրցում եւ ուրիշ անակնկալներ: Ձոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

ՎԱՃԱՌԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ Է

Նպարավաճառատուն մը: Երեք սենեակ, ամէն յարմարութիւններով: Ելեկտրական լոյս, ջուր: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Էօքսիւզեանի, 10 ռիւ 14 Թանքօվ, Վալանս (Տրոմ):

ԾԱԽՈՒ Է

Փարիզէն 10 վայրկեան հեռու արուարձանի մը մէջ տուն մը բոլոր յարմարութիւններով, բաղնիք, կեդր· ջերմութիւն, պատշգամ, չորս սենեակներով, տակը խանութ մը եւ նկուղ (քաւ), փոքր պարտէզով մը, անմիջապէս տրամադրելի:

Դիմել Պ. Ա. Սրապեանի 3 ռիւ Լիէօքնաճ Ռաուլ Պաբանի, Մէօտօն (Սէն է Ուազ):

Հաղորդակց· Միջոց.— Մէթրօ տ'Իսիէն օթօպուս 190 եւ 160, իջնել Օփիթալ Փէրսի:

FOURRURES

ROGER YOPIAN
84, *Boulevard de Stalingrad*, 84
— *CHOISY-LE-ROI* (*Seine*) —

FOURRURES FOURRURES FOURRURES

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐ»Ը

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութեան:

Մասնակցութեամբ իր չրջանի բոլոր խումբերուն:

Դեկտեմբեր 11, երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Ռէվեյ»ի պեղեցիկ սրահին մէջ (51 ռիւ Կոնիեան):

Ա. մաս.— Գեղարուեստական բաժին ժամը 9էն մինչեւ 12:

Բ. մաս.— 12էն մինչեւ լոյս եւրոպական պարեր, մասնակցութեամբ
EDDIE TOURNEL *նուագախումբին:*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը: Դասախօսն է Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻԶՄԻՃԵԱՆ, նիւթը՝ Աջին եւ ձախին գաղտնիքները ժողովուրդներու կեանքին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի երեկոյ Քաֆէ Քատէի վերնայարկը: Կը խօսի՝ Պ. Վ. ՋԻՑՈՒՆՑԵԱՆ: Նիւթը՝ Պետութեան նոր ստորոգելիները, ազատութեան եւ անկախութեան հարցը:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր – Սիւրէն եւ Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Քրխտաւփոր ենթախումբէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 21ին, «Ահարոնեան» ակումբը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՎԻՒՆ.— Հ· Ց· Դ· «Անի» կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբը: Ներկայանալ անդամատետրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՊԱՆԵԼՕ ՔՈՇԱՆ.— Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթախումբէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս շաբաթ ժամը 8·30ին, Արխմեան դպրոցը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՇԱՒԻԼ.— Ֆ· Կ· Ռաչի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, դպրոցին սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՈՒՐՖԱՅԻ Հայր· Մխիթեան ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժան:

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿՐ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ
Ets. THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne
ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԻԹԻՒՆ
THOMLAC
Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ:

MAISON
I A R D Y
— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06
(ՄՆՈՐԸՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)
Հաստատութիւնը մասնագէտ է **Bonnetterie** եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի փրամադրելի մեծագոյն տուներու ապրանքները:
Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա· եւ Բ· կարգի ապրանք
Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine
pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՊՈՍՖՈՐ
Հռչակաւոր ՀԷՒՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷՒՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալորի)
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
9
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
JEUDI
9 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7542 30e ANNEE

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2953

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐՕՏՈՂ ԿԸ ՑԻՇԵՆ…

●

Մէկ ամսուան մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով Մոսկուայի անթելը մեղրածոր խօսքեր կ'ուղղէ Թուրքիոյ :

Առաջինը թրքական հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ էր (29 Հոկտ.), որ ծանուցեալ մեծ հանդիսաւորութեամբ :

Ռատիօ – Մոսկուան լեզու կը թափէր , յիշելով երկու երկիրներուն երբեմնի դրկամակցութիւնը աշխարհակալութեան դէմ եւ մանաւանդ այն թանկագին աջակցութիւնը զոր Մ. Միութիւնն ընծայեց Թուրքիոյ, ազգային պայքարին յաջողութեան համար :

Ցայտարարութեան առղերուն մէջէն կը զգացուէր կարօտ մը՝ վերահաստատելու նախկին յարաբերութիւնները :

Ահա դարձեալ նոյն եղանակը :

Նոյ. 29ին ռատիօ – Մոսկուա կը յայտնէր թէ Մ. Միութիւնը կ'ուզէ բարւոք յարաբերութիւններ հաստատել :

Հրատարակուած զեկուցումը կ'ըսէր.— Մ. Միութիւնը, միշտ հաւատարիմ՝ ազգերու հետ բարեկամութիւն հաստատելու եւ խաղաղութիւնը պահպանելու քաղաքականութեան, կ'ուզէ ամրապնդել բարեկամական յարաբերութիւնները Թուրքիոյ հետ :

— Պատմութիւնը մեզի կը սորվեցնէ թէ երկու կողմն ալ օգտուած են միշտ, երբ բարեկամական յարաբերութիւններ տիրած են :

Խօսնակը այս առթիւ մանաւանդ կը յիշէր 1921 Մարտ 16ի ռուս-թուրք «բարեկամութեան եւ եղբայրութեան դաշինքը, որուն չնորհիւ ապելցաւ Մ. Միութեան օժանդակութիւնը՝ թուրք ազգին որ կը կռուէր իր անկախութեան համար» :

Արդարեւ, բոլշեւիկեան պարծա՞նք , այդ պատմական դաշինքը որ կնքուեցաւ Մոսկուայի մէջ, եւ որ սահմանուած էր ամէնէն առաջ մեր մաքը մարելու :

Դաշնագրին առաջին յօդուածով , խոր – հրդային կառավարութիւնը յանձն կ'առնէր չճանչնալ այն պայմանագիրները ո – րոնք չեղեալ համարուած էին Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովին կողմէ :

— « Ներկայ դաշինքին մէջ Թուրքիա ըսելով կը հասկցուին այն հողերը որոնք ընդունուած են իբրեւ թրքական հողեր 1336 (1920) Յունուար 28ի ազգային ուխտով, մշակուած եւ յայտարարուած Պոլսոյ մէջ, Օսմ. երեսփ. ժողովին կողմէ եւ հաղորդուած մամուլին եւ բոլոր պետութեանց » :

Մոսկուայի ամբողջ քաղաքականութիւնը հիմնուած էր այս դաշինքին վրայ եւ կը շարունակուի մինչեւ այսօր :

Այսպէս, չեղեալ կը հռչակուէր Սեւրի դաշնագիրը : Մ. Միութիւնը կ'ներաշխատէր Թուրքիոյ բացարձակ անկախութիւնը, իսկ Անգարա յանձն կ'առնէր որ եւ է համաձայնութիւն չկնքել դաշնակիցներուն հետ, առանց Մոսկուայի հաւանութեան :

Այս դաշնագրին Ա. յօդուածը նոյնութեամբ կը հաստատուէր Կարսի մէջ, 1921 Հոկտ. 13ին :

Աւելի պարզ խօսելով, Մ. Միութիւնը հանդիսաւորապէս Թուրքիոյ կը յանձնէր արեւմտեան Հայաստանը, Կարսը, Արտահանը, Օլթին, Կաղզուանը և Սուրմալուն :

Այս խայտառակ դաւին առթիւ էր որ, բոլշեւիկ հմուտ պատմագիրը, Բ. Բոր – եան, կը յայտարարէր առանց վերապահութեան, իր երկհատոր դրքին մէջ (ռուսերէն, տպուած՝ Մոսկուա).

— « Հայաստանի խորհրդայնացումէն ետք, հողային առաւելագոյն գիծ ուներները կատարուեցան Թուրքիոյ, ի հաշիւ Հայաստանի » :

Թուրքիա հանդիսա մարսեց այս բոլոր պատառները : Եւ այժմ երբ կռնակը առած է Արեւմուտքի, Մոսկուան ի դո՞ւր կը յիշեցնէ երբեմնի մեղրալուսինը …

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԻՏՔԸ ՀԱՍԿՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

●

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ՀՐԱՒԱՆԴՆԵՐ ՍՏԱՑԱՆ

Այս միջոցին զանազան ձեռնարկները կը կատարուին, Մ. Միութեան տրամադրութիւնները հասկնալու եւ յարաբերութիւնները բարւոքելու համար :

Պ. Մենդէս Ֆրանս, որ միեւնոյն առեն արտաքին գործերու նախարարութիւնը կը վարէ, հրահանգեց Մոսկուայի դեսպան – նատան գործակատարին հարցնել Մ. Միութեան թէ տրամադի՞ր է առորագրելու Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը , ինչպէս թելադրած էր ինք, Ազգ. ժողովին մէջ խօսած ճառով :

Այն առեն վարչապետը կ'առաջարկէր որ Մ. Միութիւնը վաւերացնէ դաշնագիրը, եւ դրաւման զինուորները ետ կանչուին : Ինքն ալ կը խոստանար թէ Ֆրանսա պատրաստ է Զորսերու խորհրդաժողով մը հրաւիրելու հաւանաբար յառաջիկայ մայիսին : Եւ կը բացատրէր թէ նոր բանակցութեանց պատրաստութեան համար նախընտրելի է հեռուէն առնդական առաջարկութեան, այսինքն դիւանագիտական ճամբով, քան թէ դերագրուած հանդիպման կարծիքի մը առնել :

Վարչապետը նախապէս տեղեկութիւն ուսած էր Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, իր հրահանգները հաղորդելէ առաջ, բայց պաշտօնական շրջանակներու մէջ դիտել կուտան թէ այս ձեռնարկը թիւրիմացութեան պատճառած է Պ. Ֆ. Տըլլըսի, որ կ'առարկէ թէ դեռ համաձայնութիւն գոյացած չէ Մայիսին խորհրդաժողով գումարելու համար :

Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը, Պ. Ժօքս, որ Փարիզ կը դառնայ, իր պաշտօնական տեղեկագիրը պիտի յանձնէ վարչապետին եւ Ազգ. ժողովին : Դեսպանը Լոնտոն գացած էր Բ. , խորհրդակցելու համար Ֆրանսական դեսպանին հետ, որ մէկ ամիսէն պիտի առանձնէ արտաքին գործերու նախարարութեան ընդհ. քարտուղարի պաշտօնը : Վերադարձին երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ, ճշդելու հրահանգներ առնելով : Մոսկուայի դրծակատարը ունկնդրութիւն խնդրած էր Պ. Մոլոթովէն, անոր տրամադրութիւնները իմանալու եւ դեսպանին հաղորդելու համար : Մէկ խօսքով, նախապատրաստական աշխատանք մըն է որ կը սորքուի , որպէս զի առուգեն թէ կարելի՞ է ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարել օրուան հրատապ հարցերու մասին, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումէն ետք :

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանն ալ , որ Ուաշինկթըն կը դառնայ, իր պաշտօնատեղին կը վերադառնայ, հետեւելու համար դէպքերու ընթացքին :

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԵՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, իր լրագրական ասուլիսին մէջ յայտարարեց թէ Ռուսերը վերջերս տրամադրութիւն կը ցուցնեն չիմումներ հաստատելու արեւմտեան դիւանագէտներու հետ : Մոսկուայի դեսպանը պիտի օգտուի այս պատեհութենէն , որպէս զազափար մը կազմելու համար կացութեան մասին : Այս առթիւ էր որ դիտել տուաւ թէ տակաւին համաձայնութիւն գոյացած չէ Զորսերու խորհրդաժողովի գումարման թուականի մասին :

Ամէն պարագայի մէջ, նախարարը թելադրած է դեսպանին որ զանց չառնէ որ եւ է պատեհութիւն, բարւոքելու համար Արեւմուտքի եւ Արեւելքի յարաբերութիւնները :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԴԵՌ ԿԸ ՓՆՏՐՆԵՆ …

Պատմութիւնը գիտէ :

Անցեալ Նոյեմբերի սկիզբը, Անգլիոյ ծերունի վարչապետը, Սըր Ուինսթըն Չըրչիլ, նշանաւոր գաղտնիք մը կը յայտնէր, հրապարակաւ :

Կ'ըսէր թէ 1945 Մայիսին, երբ գերման զինուորները անճնաւորուր կ'ելլային խոնեապահար, իբր հեռագիր մը ուղղեց լորտ Մոնթկոմըրիի , պատուիրելով հաւաքել անոնց զէնքերը, ի հարկին Գերման – ները վերազինելու համար, եթէ խորհրդային զօրքը շարունակէր իր յառաջխա – դացութիւնը դէպի արեւմուտք :

Գաղտնիքը մեծ իրարանցում , շատ – րուն ալ զայրոյթ պատճառեց :

Նոյնիսկ հարցապնդում ուղղուեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ, Չըրչիլի 80ամեակի տօնակատարութենէն անմիջապէսէտ :

Պահպանողական վարչապետը ստիպ – ուեցաւ ներողութիւն խնդրել «յատենի ժողովոյ», միեւնոյն ատեն խոստովանե – լով ուրիշ մեղք մը.

— Իւրէս անցաւ այդ ծրագիրը, բայց լաւ չեմ յիշեր, իսկապէս հեռագրեցի՞ թէ ոչ : Եւ որո՞ւ, Մոնթկոմըրիի՞ թէ զօր. Այզընհաուըրի, որ դաշնակից բանակներ – րու բնդհ. հրամանատարն էր այն ատեն :

Այս պարագան աւելի մեծ վրդովում պատճառեց, եւ ընդդիմադիր երեսփո – խանները Չըրչիլի հրաժարումը պահան – ջեցին :

Անդիէն, Մոսկուայի պաշտօնաթերթերը անխնայ ծաղկեցին Անգլիոյ վարչապետը, « կեղծաւոր եւ դաւադիր » կոչելով զայն :

Մթնոլորտը աւելի պղտորեցաւ, երբ անգլիացի հրամանատարը, լորտ Մոնթ – կոմըրի, յայտարարեց թէ իսկապէս այդպիսի հեռագիր մը ստացած էր :

Եւ սկսաւ փնտռել պետական դիւանա – թուղթերուն մէջ :

Արդ, մինչեւ երէկ հեռագրին պատճէնը գտնուած չէր :

Երեսփ. ժողովին Գշ. օրուան նիստին մէջ, ընդդիմադիրները նորէն հարցումներ ուղղեցին, եւ Չըրչիլ խոստովանեցաւ թէ հրամանատարն ալ չէ կրցած գտնել հեռագիրը :

Եւ նորէն կրկնեց .— Թերեւս հեռագիր ուղղած չեմ, բայց միտքս ան – ցաւ : Կ'ուզէի որ Գերման բանակին վերջնական ջախջախումը :

Ինչպէս կ'երեւայ, երկուքին ալ յիշո – ղութիւնը վրիպած է :

Անէն պարագայի մէջ առաջին վրիպումը չէ այս :

Միջազգային դիւանագիտութեան մէջ դեռ ի՛նչ բաներ կան որ ոչ միայն միտքէ անցած, այլեւ դաշնագիրներու վերած – ուած էին, բայց վերջին պահուն «մոռ – ցուեցան » կամ ետ առնուեցան …

Վ.Ա.Հ.

Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ԴՈԿՏՈՐ

Վիէննայի մէջ թղթակիցը կը գրէ .— Հ. Ներսէս Վ. Ակինեանի 50ամեայ պրաքանի գործունէութեան յոբելեանին առթիւ, Վիէննայի Համալսարանը իրեն կը շնորհէ փիլիսոփայութեան պատուական դոկտորի աստիճանը : *Այս բացառիկ իրողութիւնը հայութեան համար պատուա – բեր է մանաւանդ անոր համար որ չատ քիչ անգամ կը պատահի :*

ԿԱՐԴԱԼ , ԱՁՍՕՐ : ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
ՇԱՆՕԹ ԳՐԱԴԻՏ
Ն Ա Ր Դ Ո Ս Ի

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒԻՆԻՆ

բական պետութեանց կողմէ : Սեւրիոյ վարչապետը խնդրած էր եղիպտական դեսպանէն որ պատիժները չկիանան բան – տարկութեան վերածէն : Սուտանէն 40 երեսփոխաններ եւս միջամտած էին, մեւնոյն ատեն բողոքելով զօր. Նեգիպի պաշտօնանկութեան դէմ :

ՀՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՄՆԵՐ

Մեւնիխի թերթերը կը գրեն թէ սպանուած է Ազատագրութեան ամերիկեան ռատիոկայանի Ազերիներու բաժնին գըլխաւոր խմբագիրը, Ֆաթալիբէկ Թուգա – լինսկիյ : Դիակը գտնուած է Իսմայիլովի ան մէջ, որ կը գտնուի հեռաւոր արուարձան մը : Ցայտնի չէ թէ ի՛նչպէս գործուած է ոճիրը : Իսմայիլով անհետացած է : Նոյն կայանի ուրիշ կարեւոր աշխատաւորներէն մէկն ալ անհետացած է :

Թուգալինսկիյ կարմիր բանակի նախկին սպաներէն էր, երկրորդ աշխարհամարտին Գերմանիա անցած եւ հոն հաստատուած :

Ա.ՋԳ. ԺՈՂՈՎԸ քուէարկեց իր սեփականի ելմտացոյցը, 175·529 ֆրանքէն 212·257 ֆրանքի բարձրացնելով երեսփոխանութեան ամսաթոշակը, յունուար 1ին սկսեալ : Համաձայնաւար ներկայացուցիչը « անվայել » կոչեց այս յաւելումը, բայց եւ այնպէս իրենք ալ պիտի առնան, մեծ մասը կուսակցութեան անուկին յանձնելով, ինչպէս դիտել կուտան տեղական թերթերը :

ՊԱՊԸ ինքզինքը հանգիստ զգալով, ճառ մը պիտի խօսէր երէկ, Մարեմեան տարին փակելու համար :

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՄԱՐՈՓԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

•

Բ. — ՄԱՐՈՓԻ ԼԱՅԻ ՊԱՏԸ

Մառէչալ Լիոթէյն, որուն ծննդեան հարիւրամեակը մեծ շուքով տօնուեցաւ Նիսմերը 21ին, եղած է Ֆրանսական զաղթապետութեան մեծագոյն ճարտարապետը: Ամբողջ Մարոքի մէջ իր անունը կը յիշուի մասնաւոր հմայքով ու ակնածանքով: Քազաբլանքայի քաղաքապետական պարտէզին մէջ կը բարձրանայ իր պղնձէ վիթխարի արձանը: Մառէչալը նստած է արաբական նժոյգի մը վրայ: Արձանին վրայ փորագրուած պատգամներն են. — «Որքան կը ճանչնամ Մարոքցիները, որքան կ'ապրիմ անոնց հետ այս երկրին մէջ, այնքան կը համոզուիմ այս ազգի մեծութեան: Ֆրանսային լաւագոյն ձեւով ծառայելու եւ հոս հաստատուն հետքեր ձգելու համար, ամբողջ սրտով եւ հոգիով, եւ փորձառութեամբս կ'ըսեմ — Պէտք է այս ժողովուրդին ճանչցնել իր սիրան ու հոգին: Առանց կաթիլ մը սիրոյ, ոչինչ կարելի է ընել»:

Այս հաւատքով եւ համոզումով, Լիոթէյն կրցաւ Մարոքը արդիական երկիր մը դարձնել, սերտ գործակցութեամբ սուլթանին եւ բազմաթիւ ցեղապետներու: Ֆրանսական ներկայութիւնը քով – քովի բերաւ երկու տարբեր մշակոյթներ, — արաբական եւ ֆրանսական: Մէկը սրբեցաւ նժոյգի մը վրայ նստած, միւսը՝ հետիոտն եւ անապատի փոշիներով ծածկուած:

Լիոթէյի հանճարն էր միայն, որ կրցաւ Սուլթաններու միջոցաւ նորանոր պատուհաններ բանալ այս ժողովուրդի առջեւ: Նոր չունչ ու ոգի մացնել, դպրոցներ բանալ եւ սերունդներ պատրաստել: «Սուլթանի պալատին ձեռք պիտի չտամ, բայց անոր դիմաց բուրաստաններ ու նոր քաղաքներ պիտի կառուցանեմ»: Եւ այսպէս ալ ըրաւ: Առանց շատ մխրճուելու, սուլթանի կառավարչական ձեւերն մէջ ալ փոփոխութիւններ մտցուց:

Սուլթանը՝ իր ժողովուրդը կը կառավարէ պալատական խորհուրդի մը միջոցաւ (Մախզէն): Այդ խորհուրդին կը մասնակցին չէրիֆեան կառավարութեան 13 անդամները եւ 21 քաղաքներու փաշաները: Սուլթանին վհատեցնող ներկայացուցիչներն են երեք խալիֆաները՝ Ֆէսի, Մարաքէշի եւ Թիզնիթի փաշաները: Ջորջորդն է սպանիական գօտիի Թէթուանի խալիֆան: Թանճէրի միջազգային շրջանին մէջ ալ՝ մէնտուպ մը՝ լիազօր կառավարիչ:

Շէրիֆեան կառավարութիւնը խառնուած է երեք մեծ նախարարութիւններու մէջ, — վարչապետութիւն (մեծ վէզիր), դատական եւ կրօնական գործերու վարչութիւն: Այս երեք մեծ վէզիրները ունին իրենց օգնական նախարարները կրթական, երկրագործական, հանրօգուտ շինութեանց, առողջապահական, առեւտրական եւ պատրենաւորման: Արտաքին գործերու եւ ազգային պաշտպանութեան նախարարութիւնները Հոգատար իշխանութեան կը պատկանին:

Մախզէնի եւ Հոգատար իշխանութեան միջեւ, 1917 Մայիս 19էն ի վեր, հազորդակցութեան դեր կը կատարէ Շէրիֆեան կառավարական խորհուրդը, քննելով բոլոր հարցերը եւ օրինագիծեր ներկայացնելով: Օրինագիծերը Սուլթանին կոզ – ուէ (Տահիր) կ'անցնի: Այս խորհուրդի նշանակովի անդամներն են Մարոքցիները, եւ Ֆրանսացիներ: Ինչպէս կը տեսնէք, ամէն ինչ նուիրապետական է: Սուլթանը միտհեծան պետն է այս ժողովուրդին, եւ գահ ու գահակալ աւելի արժէք ունին, քան ազգային կամքն ու բաղձանքները: «Իսլիքլալը» սիրող կարգերու այս քարացած սովորութիւններն է որ կ'օգտագործէ եւ ազատականութեան ջերմ պաշտպան կը կանգնի, մանաւանդ, երբ կը տեսնէ սուլթան մը որ համակիր է իր դաղափարներուն: Իսթիքլալի գաղտնի քարոզչութեան եւ բանի միջոցներուն պատճառաւ, անկեղծ ամբոխը այսօր դարձած է մոլի սուլթանապէր մը: Դպրոցական մանուկին մինչեւ պատմական ծերունիները, Մուլէյ Եուսէֆի վերադարձը կը նկատեն Մեսիայի մը դալուստը: Անոր նկարը ձեռքէ ձեռք կ'անցնի, ակնածանքով ու հիացումով: Ուսուցիչ մը, Քազաբլանքայի դպրոցներէն մէկուն մէջ, իր ութ – տասը տարեկան աշակերտներուն կը հարցնէ թէ, ձեղմէ ի՞նչ կ'ուզէ ունենալ: Աւրա մանուկ մը մատը բարձրացնելով կ'ըսէ — «Պարո՛ն, ես կը փափաքիմ, որ մեր սուլթանը վերադառնայ...»:

«Իսթիքլալ»ը կրցած է Մուլէյ Եուսէֆի անունը «Լոյսի Պատ»ի մը վերածել, ուր մտովի ուխտի կ'երթան բոլորը: Ազատական վհատութիւնը, իր քառորդ դարու դահակալութեան ընթացքին չկրցաւ թափանցել իր ժողովուրդի սրտին մէջ, որքան իր աքսորով:

Մուլէյ Եուսէֆ, բան Իսթիքլալի, ազգային ինքնորոշման եւ անկախութեան միակ խորհրդանշանն է:

ՎԱՀԱՆ

ԱՆՑԵՏԱՋԳԵԼԻ ՊԱՀԱՆՋ ՄԸ

•

Առաջին Մեծ Պատերազմին, մենք թէեւ պետութիւն չէինք, բանակ չունէինք բայց պարտականութիւն բերումով ստիպուած էինք զէնք վերցնել եւ մասնակցիլ զուարթին: Եւ մեզի վիճակուեցաւ շատ վճռական, ճակատագրական դեր կատարել կովկասեան ճակատին վրայ: Կռիւներու առաջին օրէն մինչեւ վերջը, եւ մինչեւ Հայաստանի վերջնական դիրքումը բոլշեւիկներէն՝ հայ ռազմիկը չկրցաւ չունչ առնել: Այսպէս միշտ ալ ունեցանք զինական ուժեր: Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ այդ ճակատին բոլոր կռիւները մեր երկրին մէջ տեղի կ'ունենային: Մեր կենաց եւ մահու պայքարն էր:

Այս զինական ուժերու գործունէութեան մասին մանրամասնօրէն գրուած, խօսուած եւ պատմուած է բերնէ բերան: Եւ գրեթէ բան չկայ որ անծանօթ մնացած ըլլայ: Վատահ եմ թէ շատ ալ կարդացուած է: Այդ բոլոր գրուածքները, սակայն, զանազան առիթներով եւ տարբեր անձերու կողմէ գրուած ըլլալով, ոչ ծրագրեալ ժամանակագրական կարգ պահուած, ոչ ալ յաջորդականութիւնը նկատի առնուած կրնար ըլլալ: Կարգի այս պակասը պատճառ եղած է, որ ընթերցողին մտքին մէջ չփոթ մնայ շատ կարեւոր բան մը: Այս գրութեան նպատակն է մատնանշել այդ թերին:

Անոնք որ կովկաս գտնուած են այդ միջոցին եւ մանաւանդ հետեւէն մօտէն շրջում ունեցած են զէպքերուն հետ, զիտեն թէ յիշուած զինական ուժերը միշտ նոյն ձեւով, նոյն անունով, նոյն քանակով ու կազմակերպութեամբ չմնացին, այլ պարագաներուն եւ պայմաններուն համաձայն ձեւ ու կերպարանք առացան: Այս փոփոխութիւններուն կարգաւորումը, մեծ դիժերով հետեւեալն է.—

1. Ռուս կառավարութեան կողմէ թէ – լաղրուած եւ կազմուած կամաւորական գունդեր, (որոնց մենք բանակ ըսինք եւ այդպէս ալ մնաց):

2. Նոյն կառավարութեան հրամանով այդ գունդերուն ցրուումէն վերջ, ազգային միջոցներով կազմուած մեծ ու փոքր զանազան խումբեր:

3. Կանոնաւոր բանակ:

Այս երեք տարբեր կազմակերպութիւնները դոյութիւն ունեցած են տարբեր ժամանակներու մէջ: Երբ մէկը կար, միւսները չկային:

Եւս մը խօսակցութիւններու ընթացքին, դիտած եմ որ, բաւական կարդացած անձեր իսկ, վերոյիշեալ հաստարակ կարգաւորումը չեն կրնար ընել: Ցիշուած երեք տարբեր կազմակերպութիւններու, տալը ժամանակներու գործունէութիւնը խառնշտուած, մշուշապատ կ'երեւայ երեսնց: 1917ի դէպքի մը մասին խօսուած աւելն Դրօյի, Համազասպի կամ որեւէ կամաւորական գունդ կը փնտռեն, որոնք չատոնց գոյութիւն չունէին:

Այս մտանանշումը եւ տուած բացատրութիւնս, ինչքան ալ շատ համառօտ ըլլայ, վստահ եմ թէ իր օգտակարութիւնը կ'ունենայ, եթէ նկատի առնուին լրջութիւնն:

Դրիթէն օգտուելով, կ'ուզեմ առաջարկ մը ներկայացնել:

Ցարդ չունինք լրիւ գործ մը մեր այս զինական ուժերու մասին, հասար մը ուր ընթերցողը գտնէր.— կամաւորական գունդերը ի՞նչպէս եւ ե՞րբ կազմուեցան: Ո՞ր գունդը քանի՞ էին, իւրաքանչիւր գունդին տրամադրուողը, զինուորներու թիւը: Գունդը ո՞ր ճակատը մեկնած է եւ երբ, ի՞նչ պլխաւոր կռիւներու մասնակցած է: Ո՞րքան աւելց գունդին գոյութիւնը, մինչեւ լուծումը, 1915ի մեծ նահանջէն վերջ գունդերուն վերակազմութիւնը եւ նկատի առնելով, անշուշտ:

Նոյնը նաեւ յետագային կազմուած խումբերուն համար, որոնք իրրեւ միաւոր չատ աւելի էին, բայց զինուորներու թիւով չատ պակաս քան կամաւորական գունդերը:

Ժամանակը չէ՞ այդպիսի գործ մը պատրաստելու: Հնարաւորական բանակներու մասին ճիշդ տուեալներ գտնել միշտ կարելի է: Դժուարը եւ անյետաձգելին միւս երկուքն են, որոնց ժամանակակիցները, մասնակիցները եւ իրագեկները հետզհետէ կը հատնին: Աւելի ուշ, եթէ ոչ անկարելի, գոնէ շատ դժուար պիտի ըլլայ: Արդէն մէկ երկու հոգիի գործ չէ, մանաւանդ խումբերու մասը:

Եթէ կրցայ միտքս լաւ պարզել, չեմ կարծեր թէ այս տեսակ գործի մը անհրաժեշտութիւնը ժխտող գտնուի:

Կը մնայ սկսիլ որեւէ տեղէ: Մէկը յիշողութիւնով բան մը կը պատմէ, միւսը աղբիւր մը կը մատնանշէ, ուրիշներ մատնակցած ըլլալով գտնագան խնդիրներու, իրրեւ ականատես վկաներ գտնագան դէպքերու, աւելի վաւերական բաներ կրնան պատմել:

. . Օրին մէկն ալ մէկ ուրիշը կը հաւաքէ այդ բոլորը եւ կ'ունենանք Առաջին Մեծ Պատերազմին, կռվկասեան ճակատի հայ զինական ուժերու գործունէութեան, համառօտ բայց ամբողջական պատկերը:

Ո՞վ պիտի ըլլայ առաջին քաջը:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԻՐԵԱՆ

ԲԱՆԻ ՄԸ ԺԱՄ ԱՑՆԱԱՐԻ «ՅԱՌԱՋ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՇԹՈՐԱ.— Ուր որ ալ գտնուի Հայը, համալարանական ըլլայ թէ արուեստագէտ, հարուստ թէ աղքատ, պարտաւոր է մասնել օտարութեան մէջ հասակ նետած գաւակներու փրկութեանը մասին:

Այնճարի «Յառաջ» վարժարանի գոյութիւնը կը պարտինք «Յառաջ»ի:

Այս տարի եւս այցելեցինք «Յառաջ» Հայ Ազգ. վարժարանը: Դպրոցը վերաբացուած է Հոկտեմբեր 3ին, դասաւանդութիւնները սկսած են Հոկտ. 11 Բ. օր: Աշակերտութիւն, նախակրթարան 70, մանկապարտէզ 80: Ուսուցչական կազմ.— Նախակրթարան հինգ հոգի մնայուն, մէկ հոգի այցելու անգլիերէնի եւ մարզանքի համար, մէկ հոգի եւս արաբերէնի:

Մանկապարտէզի բաժին երկու ուսուցչուհի:

Կը պահուի մինչեւ վեցերորդ դասա-

Ցարդ չունինք լրիւ գործ մը մեր այս զինական ուժերու մասին, հասար մը ուր ընթերցողը գտնէր.— կամաւորական գունդերը ի՞նչպէս եւ ե՞րբ կազմուեցան: Ո՞ր գունդը քանի՞ էին, իւրաքանչիւր գունդին տրամադրուողը, զինուորներու թիւը: Գունդը ո՞ր ճակատը մեկնած է եւ երբ, ի՞նչ պլխաւոր կռիւներու մասնակցած է: Ո՞րքան աւելց գունդին գոյութիւնը, մինչեւ լուծումը, 1915ի մեծ նահանջէն վերջ գունդերուն վերակազմութիւնը եւ նկատի առնելով, անշուշտ:

Նոյնը նաեւ յետագային կազմուած խումբերուն համար, որոնք իրրեւ միաւոր չատ աւելի էին, բայց զինուորներու թիւով չատ պակաս քան կամաւորական գունդերը:

Ժամանակը չէ՞ այդպիսի գործ մը պատրաստելու: Հնարաւորական բանակներու մասին ճիշդ տուեալներ գտնել միշտ կարելի է: Դժուարը եւ անյետաձգելին միւս երկուքն են, որոնց ժամանակակիցները, մասնակիցները եւ իրագեկները հետզհետէ կը հատնին: Աւելի ուշ, եթէ ոչ անկարելի, գոնէ շատ դժուար պիտի ըլլայ: Արդէն մէկ երկու հոգիի գործ չէ, մանաւանդ խումբերու մասը:

Եթէ կրցայ միտքս լաւ պարզել, չեմ կարծեր թէ այս տեսակ գործի մը անհրաժեշտութիւնը ժխտող գտնուի:

Կը մնայ սկսիլ որեւէ տեղէ: Մէկը յիշողութիւնով բան մը կը պատմէ, միւսը աղբիւր մը կը մատնանշէ, ուրիշներ մատնակցած ըլլալով գտնագան խնդիրներու, իրրեւ ականատես վկաներ գտնագան դէպքերու, աւելի վաւերական բաներ կրնան պատմել:

. . Օրին մէկն ալ մէկ ուրիշը կը հաւաքէ այդ բոլորը եւ կ'ունենանք Առաջին Մեծ Պատերազմին, կռվկասեան ճակատի հայ զինական ուժերու գործունէութեան, համառօտ բայց ամբողջական պատկերը:

Ո՞վ պիտի ըլլայ առաջին քաջը:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԻՐԵԱՆ

ԲԱՆԻ ՄԸ ԺԱՄ ԱՑՆԱԱՐԻ «ՅԱՌԱՋ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՇԹՈՐԱ.— Ուր որ ալ գտնուի Հայը, համալարանական ըլլայ թէ արուեստագէտ, հարուստ թէ աղքատ, պարտաւոր է մասնել օտարութեան մէջ հասակ նետած գաւակներու փրկութեանը մասին:

Այնճարի «Յառաջ» վարժարանի գոյութիւնը կը պարտինք «Յառաջ»ի:

Այս տարի եւս այցելեցինք «Յառաջ» Հայ Ազգ. վարժարանը: Դպրոցը վերաբացուած է Հոկտեմբեր 3ին, դասաւանդութիւնները սկսած են Հոկտ. 11 Բ. օր: Աշակերտութիւն, նախակրթարան 70, մանկապարտէզ 80: Ուսուցչական կազմ.— Նախակրթարան հինգ հոգի մնայուն, մէկ հոգի այցելու անգլիերէնի եւ մարզանքի համար, մէկ հոգի եւս արաբերէնի:

Մանկապարտէզի բաժին երկու ուսուցչուհի:

Կը պահուի մինչեւ վեցերորդ դասա-

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (1)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

1.

Գիշերուայ ժամը 2ին մօտ էր: Ուղեղս արդէն թմրել էր: Գրիչս վար դրի, վեր կացայ եւ պատրաստուում էի, որ քնեմ, երբ յանկարծ դրանս զանգը հնչեց: Սկզբում ինձ թուաց, թէ դա ականջի պատրանք է — գիշերային խորին լռութեան արդիւնք, բայց չէ — զանգակը նորից հնչեց եւ այս անգամ աւելի ուժեղ, աւելի երկարաձիգ:

Ուշադրութիւն դարձրե՞լ էք, թէ գիշերուայ ուշ ժամին, երբ հանդիստ նստած էք ձեր տանը, երբ դուրսն ու ներսը լռել են բոլոր ձայները, լի ինչ որ դուժկան հնչիւններով, որոնք անորոշ վախ են ղգում ձեր սիրտը: Այդպիսի մի վախ պաշարեց ինձ ակամայ, որովհետեւ այդ ժամին ոչ ոքի չէի սպասում: Տանտիրոջս ծառան, որը միեւնոյն ժամանակ ծառայում էր եւ ինձ, վաղուց արդէն քնած էր անշուշտ, եւ այնքան քնուկ էր, որ զանգ չէ, գոռնայ էլ փչէիր ականջի տակ, չէր զարթի: Ուստի ստիպուած էի ինքս դնալ դուռը բանալու եւ, մինչդեռ իջնում էի մութ նախասենեակի սանդուխքով, զանազան միտքեր անցան գլխովս: Ես ոչ մի թշնամի չունեմ, ոչ մի գող չի կարող հետաքրքրուել իմ աղքատիկ կահկարասիներով, ոչ մի պարտատէր չունեմ, որ այդ ժամին գայ ինձ ձանձրացնի իր պահանջներով: Ուրեմն ո՞վ կարող է լինել:

Երբ դուռը բաց արի, փողոցում, դրան առջեւ զանուած քարի մի հաւասիկ ասաւանի վրայ կանգնած տեսայ Գարեգին Սիսակեանին, մի շատ մօտիկ բարեկամ ընկերոջս, որին գիշերային մթութեան մէջ խոկոյն չկարողացայ ճանաչել:

— Գարեգի՛ն... այդ դո՞ւ ես,— բացականչեցի ակամայ, շատ զարմացած նրա այդ տարօրինակ այցի վրայ:

— Ես եմ:

— Ի՞նչ է պատահել:

— Ոչինչ:

— Բայց ինչո՞ւ ես եկել:

— Հէնց այնպէս:

— Ինչպէ՞ս թէ հէնց այնպէս:

—Գիտեմ որ դու չես պահանջում, դրա համար եկայ:

— Ինչո՞ւ է:

Հարցիս պատասխանելու տեղ ծիծաղեց մեղմ, տարօրինակ ձայնով: Առհասարակ ձայնից նկատում էի, որ չափազանց ուրախ տրամադրութեան մէջ էր· գիշերն այնքան մութ էր, որ դէմքի արտայայտութիւնը չէի տեսնում:

— Գիտե՞ս ժամը քանիսն է,— հարցրի:

— Բախտաւորները ժամացոյցի չեն նայում,— վրայ բերեց նա եւ նորից ծիծաղեց:

Զգիտեմ ինչու, յանկարծ ինձ թուաց, թէ ցնորուել է, եւ մանաւանդ որ նրան ճանաչում էի առհասարակ իրրեւ տարօրինակ երիտասարդ: Եւ այդ միտքը ինձ ստիպեց ասել.

— Ներս արի, ցրտից կսառես:

— Ոչ, ոչ, ես շուտ պիտի գնամ:

— Ինչո՞ւ:

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ հետ գաս:

— Ո՞ւր:

— Ես ինքս էլ չգիտեմ: Ուզում եմ, որ գաս ինձ հետ, ինչ որ լինի:

— Ես չեմ կարող գալ, որովհետեւ ես ինքս էլ ինձ հետ չեմ: Ես ինձ տանը եմ գտնում, ինձ տանը եմ ուզում:

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ հետ կգաս, ես գիտեմ, որ դու ինձ չես մերժի:

— Ինչո՞ւ ես այդպէս կարծում:

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես մերժի, որովհետեւ ես էլ քեզ հետ եմ գալու,— խոսուվանեց նա, կամաց ծիծաղելով:

— Տեսնում եմ, որ հիւր ես եկել: Որ՞ւ էիր:

— Որա՞ղ... որ ասեմ, չես հաւատայ:

— Մի վախենայ, այնպիսի դրութեան մէջ եմ տեսնում քեզ, որ ինչ էլ ասես՝ կը հաւատամ:

Կարճ ժամանակ նայում էր ինձ ժպտալով: Ըստ երեւոյթին տատանւում էր՝ ասի, թէ թողնի, որ ես գուշակեմ: Յետոյ յանկարծ վեր թռաւ, ամուր գրկեց ինձ եւ փսփսաց ականջումս.

— Այս գիշեր նշանուեցի:

Ու, պինդ համբուրելով ականջիս տակ, հեռացաւ եւ, չարունակ ժպտալով, ըսկսեց պիտել ինձ, կարծես տուգելու համար, թէ ինչ տպաւորութիւն գործեց ինձ վրայ իր յայտնած նորութիւնը:

Իսկ իմ ստացած տպաւորութիւնն ապշեցուցիչ էր, գլխովհետեւ նրա յայտնած նորութիւնը միանգամայն անակնկալ էր ինձ համար: Եւ, որովհետեւ պատրաստ տպաւորութեան տակ ես բան չգտայ ասելու եւ զարմացած նայում էի նրան, նա դէմ առաւ ինձ իր աջ ձեռքի մատներով, որի վրայ ակէ մի պարզ մատանի կար, եւ ասաց մի տեսակ պարծանքով.

— Ա՛յ, թէ չես հաւատում:

— Ուրեմն հիմա այնտեղի՞ց ես գալիս:

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ԲԱՄՊԱԿԻ ՏԱԳՆԱՊԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

★

ՄՄՐ.— «Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշ – խատակիցը՝ Անտուէ Փիէռ Հետեւեալ տե– սութիւնը կը պարզէ Խ. Միութեան բամ– պակի տագնապի մասին :

Ցորենին զուգընթաց Խ. Կառավարու – թիւնը կորովի պայքար կը մղէ նաեւ բամ– պակին համար : Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը գոհացուցիչ արդիւնք չեն տուած, եւ բամպակին 1954ի հունձքը միշտ չատ ա– ւելի պակաս է, բաղդատելով ապրին յա – րաճուն պէտքերուն հետ :

Տարուան սկիզբը հնգամեայ ծրագիր մը հաստատուեցաւ (1954 – 1958) արեւելեան երկու հանրապետութեանց համար որոնք ամէնէն չատ արդիւնաբեր են բամպակի համար — Ուզպէքիստան եւ Թիւրքմէնիս– տան : Ուզպէքիստան կը ստանձնէր երեք միլիոն թոն յանձնել 1954էն սկսեալ, երեք միլիոն երեք հարիւր հա – զար 1955ին եւ չորս միլիոն երկու հա – րիւր հազար 1958ին : Թիւրքմէնստանի համար պայմանները աւելի համեստ էին 405 հազար թոն 1955ին, իսկ 621 հազար թոն 1958ին եւ կը նախատեսուէր որ ամ– բողջ Խ. Միութեան համար ցանքի մա – կերեսը պիտի աւելնար 354 հազար հեկ – տար, բաղդատելով 1953ի հետ :

Հարց է թէ ծրագիրը գործադրուեցա՞ւ այս տարի : Կը թուի թէ ոչ, եւ Թաշկէնտի վերջին կարեւոր ժողովը լուրջ պա – կասներ արձանագրեց : Ժողովը 4 օր տե– ւեց (Նոյ. 17–20) ի ներկայութեան կեդր. Կոմիտէի Ա. քարտուղարին՝ Խրուշչեւի, որ քննական պատյտ մը կատարած էր Տաճկաստանի կոլխոզներուն եւ սովխոզ –

ներուն մէջ : Կը մասնակցէին 1200 պատ– գամաւորներ : Ներկայացուցիչներ ունէին բամպակի հօթը կարեւոր շրջանները — բացի Ուզպէքիստանէն եւ Տաճկաստանէն, (Թիւրքմէնիստան, Ղըրղըզստան, Ղա – զախստան, Ադրբէյճան եւ Հայաստան) :

Կարգ մը «յառաջադահ» կոլխոզներէ եւ սովխոզներէ զատ, որոնք կարեւոր ար – դիւնքներ ձեռք բերած էին, լուրջ յսպա– զումներ երեւան հանուեցան 1954ի ծրա– գրի գործադրութեան մէջ : Բամպակագոր– ծին արտադրութեան արդիական մե – թոտները, օրինակ, կարգ մը շրջաններու մէջ չափազանց չէին արդիւնք ձեռք բե– րին (հեկտարին տասնէն 15 կենտնար), փոխանակ 40էն 60ի, ինչ որ կարելի է, աշխատանքը աւելի մեքենական դարձնե – լով, եւ համաչափ ցանքով :

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնա – թերթը, «Փրաւտա», Նոյեմբեր 22ի թի – ւին մէջ խոստովէն ձաղկելով միւսները կը շնորհաւորէր Տաճկաստանը որ առաջին տեղը կը գրաւէր, սակայն կը քննադատէր Ուզպէքիստանը (բամպակի ամէնէն կա – րեւոր հանրապետութիւնը) որ երեք տա– րիէ ի վեր չէր կրցած գործադրել մեթ – րումի իր ծրագիրը եւ պար – տական կը մնայ Խ. Միութեան, բամպա– կի հարիւրաւոր թոններով : Հրապարակաւ մեղադրեց Ուզպէքիստանի վարչապետը, Եուսուփով, որու յանձնած էր բամպակի ճարտարարուեստի նախարարութիւնը իր ստեղծումէն 1950 մինչեւ Սեպտեմբեր մա – հը :

«Ընկեր Եուսուփով, կը գրէ «Փրաւտա» պէտք է խոստովանի թէ հանրապետու – թիւնը կորսնցուց իր առաջին տեղը, զոր ունէր տարիներէ ի վեր : Ան չյայտնեց իր յսպազումին պատճառները եւ Թաշկէնտի խորհրդաժողովն էր որ երեւան հանեց : Այս թերակատարութեան գլխաւոր պատ– ճառներն են պահպանողականութիւնը, կարգ մը վարիչներու անփութութիւնը, եւ ընկեր Եուսուփովը ինք, արտադրու – թեան նոր մեթոտներուն հանդէպ » :

Հարց է թէ այս կշտամբանքէն ետք, Եուսուփով պիտի մնա՞յ Ուզպէքիստանի կառավարութեան գլուխը : Ասկէ զատ « Փրաւտա» մեղադրեց նաեւ Խ. Միու – թեան երկրագործական նախարարութիւ – նը եւ իր տեղական մարմինները որոնք հանդուրժած են «դրասենեակային մե – թոտներուն», ինչպէս եւ տնօրէնները կոլխոզներուն եւ մեքենաշարժ արօրներու կայաններուն :

Դժուար է պնտնալ թէ որքան է Ուզպէ– քիստանի բաշը :

Այս հանրապետութիւնը պէտք էր որ 600 հազար թոն աւելի յանձնէր 1953ին, մինչ նոյեմբեր 15ին միայն 205 հազար թոնի հասած էին : Ուստի արտադրութիւ– նը պիտի չհասնէր երեք միլիոն թոնի 1954ին, համաձայն հնգամեայ ծրագրին :

Թաշկէնտի խորհրդաժողովը կոչ ուղ – ղեց բամպակի գլխաւոր շրջաններուն, որ– պէսզի կրկնապատկեն իրենց ճիգերը մին– չեւ 1955 : Խ. Միութեան պահանջները կ'աւելնան արագօրէն մէկ տարիէն միւսը եւ եթէ արտադրութեան յառաջդիմու – թիւնները դանդաղ են, Պ. Միկոյեան պի– տի չկրնայ խորհրդային քաղաքացիներու ճարել կերպասի այն քանակը զոր կը խոստանար 1953 Հոկտեմբերի տեղեկա – գրութիւն :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ մէջ երկարատեւ բանտարկութեան դատապարտուեցան խումբ մը ընկերվարականներ, իրրեւ դաւադիր : Ամբաստանեալներէն մէկը կին մըն է, որ դատապարտուեցաւ ցկեանս բանտարկութեան, չորս այրեր ալ՝ 21էն 24 տարուան :

ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ դատախքնե– րու քննութեան տեթիւ, դատ կան– չուած է «Ֆրանս – Օպսերվաթէօր» շա – բաթաթերթին խմբագիրը, Ժիլ Մարթի – նէ :

ՊՈԼՍՈՑ ԳՈՑ ՇՈՒԿԱՆ
ՈՒՐԻՇ ԱՏԵՆ ԱԼ ԿՈՐՇԱՆԱԾ Է

★

Պոլսոյ Գոց Շուկան, որ մեծագոյն մա– սով այրեցաւ վերջին հրդեհէն, ուրիշ ա – տեն ալ ծանր փորձանքներու հանդիպած է :

Գոց Շուկային պատմութիւնը Պոլսոյ առումին սաբիներէն կը սկսի : Նախ Պէ – ազմէնը Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտի օ – րով փայտաշէն կառուցուած էր 1460–65– ին : Մեծ Շուկան ալ Քանունի Սուլթան Սիւլէյմանի օրով կառուցուած էր փայ – տաշէն : Բայց երկուքն ալ 1651ին մեծ հր– դեհի մը հետեւանքով մոխիր դարձան :

Այնուհետեւ Պէազմէնէն ու Գոց Շու – կան քարուկիր ըլլալով վերաշինուեցան, բայց այս անգամ ալ 1894ին սաստիկ չարժի մը հետեւանքով քարուքանդ եղան :

Ապտիւլ Համիտի օրով վերակառուց – ուած Գոց Շուկան նախկին չուկային մի – այն երեք հինգերորդ համեմատութիւնը ունէր : Երկար տարի Պոլսոյ հարստու – թիւնը Գոց Շուկային մէջ պահպանուած էր եւ տեսակ մը դանձարան դարձած էր այս ոլտամական չէնքը :

Շուկան 3700 քառ. մեթր տեղ կը գրա – ւէր եւ երեք հազար խանութ կը պարփա – կէր : Շուրջի խաներուն խանութներն ալ հաշուելով չորս հազարի կը բարձրանար խանութներուն համադումարը :

Հինգ մղկիթ, վարժարան մը, հօթը ար– բիւր, հոր մը, չարտուան մը, 61 փողոց եւ 13 դուռ կը պարունէր :

Առեւօր Եւրոպացիները բազմաթիւ թանկագին գանձեր ոչինչ դրամներով Գոց Շուկայէն առնելով Եւրոպայի թանգա – րանները փոխադրած են : Առանց կարգին կրնանք թուել կենդանագիրը, զոր գծած էր իտալացի նկարիչ Պելլինի եւ Ֆաթիհի որ քանի մը դրուշի առնուելով Պրիթիշ Միւզէում տարուած է առեւօր, ինչպէս կը գրեն թուրք թերթերը :

չեւ 1955 : Խ. Միութեան պահանջները կ'աւելնան արագօրէն մէկ տարիէն միւսը եւ եթէ արտադրութեան յառաջդիմու – թիւնները դանդաղ են, Պ. Միկոյեան պի– տի չկրնայ խորհրդային քաղաքացիներու ճարել կերպասի այն քանակը զոր կը խոստանար 1953 Հոկտեմբերի տեղեկա – գրով :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ մէջ երկարատեւ բանտարկութեան դատապարտուեցան խումբ մը ընկերվարականներ, իրրեւ դաւադիր : Ամբաստանեալներէն մէկը կին մըն է, որ դատապարտուեցաւ ցկեանս բանտարկութեան, չորս այրեր ալ՝ 21էն 24 տարուան :

ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ դատախքնե– րու քննութեան տեթիւ, դատ կան– չուած է «Ֆրանս – Օպսերվաթէօր» շա – բաթաթերթին խմբագիրը, Ժիլ Մարթի – նէ :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ Նիկո – դոս Միխաքեան գիւղ մը ըրած է Գաւա – լայի մէջ : Միխաքեան Պոլսեցի 75 տարե – կան գաղթական մըն է, կը գրէ Ճունաս – տանի առաւօտեան մեծ օրաթերթը «Վի– մա»ն, յաջողած է չհնել չորս հոգիանոց ջրաստեւանոցի մը, որ կրնայ ուժ հոգի – նոցի ալ վերածուիլ եւ ծովային փոխա – դրութեանց համար գործածուիլ : Այս ջրաստեւանոցով թեսալոնիկէի մէջ կա – տարած է յաջող փորձեր ; եւ որոշած է մօտիկը ծախել հարուստ դրամատէրերու : Ջրաստեւանոցը ծովէն դուրս չելլեր, ոչ կը թռչի եւ ոչ ալ կ'իյնայ : Այսինքն հա – րիւր տա հարիւր ապահովութիւն : Մօտուն մակերեսին վրայ կը չարժի մեծ արագու– թեամբ : Ն. Միխաքեան պատերազմէն ա– ռաջ ալ չինած էր երկակենցաղ հեծանիւ մը, որ դրաւուեցաւ Գերմաններուն կող– մէ :

ԸՆԿ. Ց. ՔԱՐԵԱՆի ի պատիւ ճաշ մը տրուած է Պոսթընի մէջ իր Միջին Արե – ւելքէն վերադարձին առթիւ : Ընկերը Քար– եան յայտարարած է թէ ընդհ. բարեկա – եսմ մը տեսած է մեր ժողովուրդի տնտե– սական կեանքին ու ազդ. զործունէու – թեան մէջ, մասնաւորաբար մշակութային եւ կրթական ճակատին վրայ : Պէյրութի Համազգայինի հանդիսին գոյացաւ 70·000 ը. ոսկի եւ յոյս կայ որ գումարը հասնի երկու հարիւր հազարի : Ցետոյ թելադրած է որ Ամերիկահայութիւնը միշտ իր լայն աջակցութիւնը տրամադրէ : Ճեմարանը կրթական վառարան մըն է հոծ աշակերտութեամբ եւ Ամերիկահայութեան հարազատ հաստատութիւնն է, եւ այդպէս ալ պիտի մնայ :

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Նոյեմբեր 15ին Թրէզնոյի մէջ մեռած է ընկեր Գրիգոր Պէնլեան : Քալիֆորնիոյ Շրջ. Գործ. Մարմնի ատե– նապետն էր : Ծնած 1881ին Խարբերդի Հա– պուսի գիւղը, 1897ին գացած է Ամերիկա և անդամագրուած Հ. Ց. Դաշնակցու – թեան, կազմելով գնդապան կոմիտէներ Ամերիկայի մէջ :

Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ, Մարսէ – լիոյ Հայ Գերեզմաններու Միութեան նախա – գահը, Ընկերային Արքունեաց Ասպետ Մաչէը ստացած է Փրովանսի Ազատարար – նեու Մարզասիրական Էնթիթիւին կող– մէ, 28 Նոյեմբերին իրեն ի պատիւ տըր – ուած ընդունելութեան մը ընթացքին :

ՄԱՐՁԱԿԱՆ.— Դեկտեմբեր 2ին մըր – ցումներուն հետեւանքները էին. պասքէ – թի մէջ Մուրատեան վարժարանի կրա – սերներու խումբը չահեցաւ 86–13ով, մի– չիններու խումբը ունեցաւ հաւասար կէ – տեր 33–33, իսկ «Հինապոլ»ի մէջ թէ կրա– տերներու խումբը եւ թէ միչիններու խումբը ունեցաւ հաւասար կէտեր 1–1, 2–2 :

ԲԱՄՊԱԿԻ ՏԱԳՆԱՊԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

★

ՄՄՐ.— «Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշ – խատակիցը՝ Անտուէ Փիէռ Հետեւեալ տե– սութիւնը կը պարզէ Խ. Միութեան բամ– պակի տագնապի մասին :

Ցորենին զուգընթաց Խ. Կառավարու – թիւնը կորովի պայքար կը մղէ նաեւ բամ– պակին համար : Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը գոհացուցիչ արդիւնք չեն տուած, եւ բամպակին 1954ի հունձքը միշտ չատ ա– ւելի պակաս է, բաղդատելով ապրին յա – րաճուն պէտքերուն հետ :

Տարուան սկիզբը հնգամեայ ծրագիր մը հաստատուեցաւ (1954 – 1958) արեւելեան երկու հանրապետութեանց համար որոնք ամէնէն չատ արդիւնաբեր են բամպակի համար — Ուզպէքիստան եւ Թիւրքմէնիս– տան : Ուզպէքիստան կը ստանձնէր երեք միլիոն թոն յանձնել 1954էն սկսեալ, երեք միլիոն երեք հարիւր հա – զար 1955ին եւ չորս միլիոն երկու հա – րիւր հազար 1958ին : Թիւրքմէնստանի համար պայմանները աւելի համեստ էին 405 հազար թոն 1955ին, իսկ 621 հազար թոն 1958ին եւ կը նախատեսուէր որ ամ– բողջ Խ. Միութեան համար ցանքի մա – կերեսը պիտի աւելնար 354 հազար հեկ – տար, բաղդատելով 1953ի հետ :

Հարց է թէ ծրագիրը գործադրուեցա՞ւ այս տարի : Կը թուի թէ ոչ, եւ Թաշկէնտի վերջին կարեւոր ժողովը լուրջ պա – կասներ արձանագրեց : Ժողովը 4 օր տե– ւեց (Նոյ. 17–20) ի ներկայութեան կեդր. Կոմիտէի Ա. քարտուղարին՝ Խրուշչեւի, որ քննական պատյտ մը կատարած էր Տաճկաստանի կոլխոզներուն եւ սովխոզ –

ՅԵՂԱՓԱԽԱԿԱՆԻ ՅՕԽՇԵՐԷՍ

●

Ախլաթը անգամ էր այդ ահարկու հրէ– շի ոտներէ տակ : Բանդւում էին գիւղերը, թալանւում էին գիւղացիներն ու բանա – լեցւում : Երկիրը, կրակ առած, ուղղա – կի այրւում էր :

Թուրք կառավարութիւնը իր զգուելի պաշտօնեաներով ծծում էր ժողովրդի ա– րիւնը : Առանցքէ ամէնէն արիւնուշտը այդ Չէրքէզն էր, որուն եղբայրը սպան – նուած էր Ցեւապիներէն : Ան ամէն ձիլ թափում էր, որ մի բան երեւան հանէր եւ արդարանար իր կատարած անգթութիւն – ներուն համար :

Գառիս Տէլեմաքին, որ լրտեսների, մատնիչների, դաւաճանների բոլոր ջան– քերը միացած՝ Կոտան Ալիի գործած ան– գթութեանց՝ ոչ մի արդիւնք չտուին :

Կոտան Ալին զազազած մտնում է Դա – տուան եւ կրճտում իր առամները սոված– լուկ գայլի նման : Նա հաւատում է, որ պահեստները դատարկելու գործին մէջ ամենամեծ դերը կատարած է Տէլեմաքը :

Անմիջապէս ձերբակալում են նրան եւ բերում իր առջեւ :

— Աա, կեավուրի ձագ, ո՞վ է դա – տարկել պահեստները :

— Պէկ, ի՞նչ պահեստ :

— Ուրեմն, ուեւէ բան չե՞ս պիտեր պա – հեստների մասին :

— Վկայ է Աստուած, ես չեմ պիտեր ուեւէ պահեստի մասին :

— Այն պահեստները, որոնցմէ ոճրա – գործ Սերոբը կ'օգտուէր եւ վերջէն ալ Մուշից հոս ժամանող Դժոխքը :

— Ես, այդպիսի մարդկանց հետ երբեք առնչութիւն չունիմ : Ես խաղաղ մի երկ– րագործ եմ եւ իմ վարուցանով ու դու – թանով եմ զբաղած :

Կոտան Ալին կատաղում է եւ հրամա – յում մտրակել Տէլեմաքը : Գիւղի մէջ նը– բան այնպիսի տանջանքներ են տալիս, որ պիւղացիք սոսկում են ուղղակի, լեղինին պատռում, լեղուներին կարկամում եւ անի– ծում են դաւաճաններին ու մատնիչնե – րին :

Երբ Կոտան Ալին ուեւէ զազանիք չէ կա– րողանում ձեռք բերել, ձերբակալում է գիւղի երեւելիներն եւս եւ նրանց էլ, տանջելէ յետոյ, Տէլեմաքի հետ չղթա – յակապ ուղարկում է Բազէշ :

Բանտում աւելի քամոնելի տանջանքնե– րի են ենթարկում : Բոլորը ի զուր է անց– նում : Ուեւէ զազանիք չէր կարողանում առնել բանտարկեալներից :

Երկար ժամանակ պահում են այդ թչ – ուառներին բանտում : Ահագին տուգանք – ներ վճարելէ յետոյ միայն նրանք մի կերպ

բան : Մինչեւ հիմա տուած է 123 չրջա – նատարանք : Մաս մը արդէն աւարտած են մինչնակարգ դպրոցներ : 1953 – 1954ին չրջանաւարտ եղան չորս մանչ եւ երեք աղջիկ : Ուրիչ կրթական հաստատութիւն– ները սկսած են պահել աւելի բարձրագոյն դասարաններ եւ լայն բացին իրենց դռնե– րը աշակերտներու առջեւ : Մրցելու հա – մար անհրաժեշտ է աւելի լայն միջոցներ, որպէսզի կարենան իրենք եւս պահել է. եւ Լ. դասարանները : Արդէն ունին նաեւ կա– բեւոր բաց մը :

Դպրոցը ունի խնձորի ընդարձակ պար – տէզ մը, թաղականութիւնը եւ ուսուցչա – կան կազմը կը տանին ամէն խնամք : Քա– նի մը տարիէն երբ հասոյթ տայ, դպրոցը կը զառնայ ինքնապահ :

Ինչպէս «Յառաջ» վարժարանը Այնճարի մէջ, նաեւ Շեթորայի Ազգային վարժա– րանը պէտք ունին իրագիտական եւ այլ պիտանի «թալէօ»ներու եւ գործիքնե – րու :

Կենդանի գործի նուիրատւի եւ պոհաբե– րութեան չրջան մը կը բոլորեն ամէն տեղ, սպասելով եղբայրական աջակցու – թեան : Գ. Գ. Գ.

տարկել պահեստները :

— Պէկ, ի՞նչ պահեստ :

— Ուրեմն, ուեւէ բան չե՞ս պիտեր պա – հեստների մասին :

— Վկայ է Աստուած, ես չեմ պիտեր ուեւէ պահեստի մասին :

— Այն պահեստները, որոնցմէ ոճրա – գործ Սերոբը կ'օգտուէր եւ վերջէն ալ Մուշից հոս ժամանող Դժոխքը :

— Ես, այդպիսի մարդկանց հետ երբեք առնչութիւն չունիմ : Ես խաղաղ մի երկ– րագործ եմ եւ իմ վարուցանով ու դու – թանով եմ զբաղած :

Կոտան Ալին կատաղում է եւ հրամա – յում մտրակել Տէլեմաքը : Գիւղի մէջ նը– բան այնպիսի տանջանքներ են տալիս, որ պիւղացիք սոսկում են ուղղակի, լեղինին պատռում, լեղուներին կարկամում եւ անի– ծում են դաւաճաններին ու մատնիչնե – րին :

Երբ Կոտան Ալին ուեւէ զազանիք չէ կա– րողանում ձեռք բերել, ձերբակալում է գիւղի երեւելիներն եւս եւ նրանց էլ, տանջելէ յետոյ, Տէլեմաքի հետ չղթա – յակապ ուղարկում է Բազէշ :

Բանտում աւելի քամոնելի տանջանքնե– րի են ենթարկում : Բոլորը ի զուր է անց– նում : Ուեւէ զազանիք չէր կարողանում առնել բանտարկեալներից :

Երկար ժամանակ պահում են այդ թչ – ուառներին բանտում : Ահագին տուգանք – ներ վճարելէ յետոյ միայն նրանք մի կերպ

աղատւում են զազանային որջէն, ուր հա– բիւրաւոր անմեղների կեանքերն էին թամ– բեցնում :

Տէլեմաքն էլ ազատւում է կաշառքով :

Այդ կաշառքն ու տանջանքը աւելի զօ – րացնում են բանտարկուածների հաւատը, եւ նրանք աւելի ուժեղ կերպով փարւում են Ցեղափոխութեան գործին :

Բանտարկուածներից ոմանք մինչեւ այդ որեւէ գործի չէին մասնակցել, նոյնիսկ չէին տեսել որեւէ յեղափոխական : Այժմ, սակայն, նրանք մտածում են.— «Որքան մենք հեռու մնայինք, այնքան մեզ հալա– ծեցին, կողոպտեցին, թալանեցին : Ի՞նչ էր մեր յանցանքը : Միայն այն, որ Հայ ենք» :

Այդ անգթէն յետոյ, Տէլեմաքը աւելի յանդուգն է դառնում : Գնում է իր հօր գերեզմանի վրայ և իր ուխտը նորոգում այսպէս.

— «Հայր, կ'երդնում քո թաբմ չերի – մով, որ մինչեւ որ Անտոքի գլխէն Հ. Ց. Դաշնակցութեան ազատ դրօշակը չծածա– նի, պէնքը վար պիտի չդնեմ : Իմ պէնքը այժմ աշխատանքն է՝ կառուցողներին պա – տսպարել, պէնք, ռազմամթերք հասցնել : Այդպէս էլ ասաց ինձ Բազէշում անմար – մին հանդիպող Աղբիւր–Սերոբը» :

Սերոբի մահից յետոյ, Սասունում, որ– պէս պատասխանատու մարմնի անդամ, Հրայրն էր գործում : Իր մօտ էին Անդ– րանիկն ու Գէորգ Զավուշը, իրենց խմբե–

րով :

Տէլեմաքը կապուել էր անոնց հետ եւ մի քանի անգամներ ինք անձամբ գէնք ու փամփուշտ փոխադրել էր Սասուն, Զխուրի վրայով :

Վանի վրայով, ծպտուած, Դատուան է հասնում Սասունի պատասխանատու մար– մնի անդամ Վահան Տօղրամաճեանը, որ մի քանի օր մնում է Զրհոր, Տէլեմաքի կարզադրութեամբ, մինչեւ որ ճանա – պարհի պատրաստութիւն տեսնէ :

Վահանը մի ազնուազարմ, նուրբ, քնի– քոյր եւ առաքինի մարդ էր, որ փոխա – նակ քազաքներում երեխաների կրթու – թեամբ պրաղելու, թողել էր իր իսկական մասնագիտութիւնը, վերցուցել էր Դաշ – նակցութեան առաքելի ցուլը եւ եկել հասել Ախլաթի չրջանը :

Վահանը քալելու բոլորովին անընդու – նակ էր : Ուստի Տէլեմաքը նրա համար ձի է պատրաստում եւ մի պիչերուայ մէջու– ցում տանում Զխուր Մուշախչէն պիւղը եւ հոն յանձնում տեղւոյն կոմիտէի տասնա– պետ՝ Մկրտչի Գասպար էֆէնտիին, որի տունը Տարօնի աչխարհի ամենահարուստ տներից մէկն էր : Ինքը՝ Գասպար էֆէն– տին իր ուսումն առած էր Պոլսոյ կեդրո– նական դպրոցում :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

Պատասխանելով պանազան հարցումնե – րու, Պ. Տըլըս բացատրեց թէ տեսակ մը երկաթեայ վարագոյր հաստատուած է Մոսկուայի արեւմտեան ներկայացուցիչ – ներու եւ Թ. Միութեան վարիչներուն մի – ջեւ։ Նոյեմբեր 7ի տարեդարձին առթիւ տարբեր ընդունելութեան չնորհիւ, երբ սարքուած ընդունելութեան խօսակցութիւն մը ամերիկեան դեսպանը խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մալենկովի հետ, քայլ մը կ'առնուէր այդ պատուարը վերցնելու։ « Թէ օգտակար եւ թէ բաշխալի է որ Մոսկուայի արեւմտեան դեսպանները պա – տեհութիւն ունենան անձնական եւ կիսա – պաշտօնական խօսակցութիւններ կատա – րելու Թ. Միութեան բարձր պաշտօնա – տարներուն հետ»։ Ամերիկեան դեսպանը պիտի աշխատի որ այդպիսի մթնոլորտ մը ստեղծուի ։

Պ. Տըլըս այս առթիւ յայտնեց թէ ա – րեւմտեան երեք պետութեանց արտաքին նախարարները դեկտ. 16ին տեսակցու – թիւն մը պիտի ունենան Փարիզի մէջ, այս մասին, երբ դատարան Ալանտեան խորհուրդը (Դեկտ. 17 եւ 18)։ Գալով Զորաերու խորհրդաժողովին, ինքն ալ համաձայն է որ լրջօրէն քննուին Աւստ – րիոյ հաշտութեան դաշնագիրը , Գերմա – նիոյ միացման հարցը եւ սպառազինու – թեանց հակակշիռը։ Իր կարծիքով , Ա. – տոբիոյ հաշտութեան դաշնագրի հարցը կրնայ կարգադրուիլ առանց Զորաերու խորհրդաժողովի մը։

× Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ գոհու – նակութիւն պատճառեց այն լուրը թէ ո – րոշ հրահանգներ տրուած են Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանին, խորհրդային կա – ռավարութեան տրամադրութիւնները չօ – տռելու համար ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թունիզի մէջ անձնատուր եղած ըմ – բոստներուն թիւը 1998ի հասած էր երէկ։ Ձանձնուած են 1553 զէնքեր եւ 90·000 փամփուշտ։ — Ազգաժողովը յետաձգեց Թունիզի հարցին քննութիւնը ։

ՓՈՓՈՐԻԿՆԵՐԸ կը չարունակուին Մանչի եւ Ատլանտեանի մէջ։ Բազմաթիւ նաւարեկութիւններ պատահած են ։ Ձմե – ռը հետզհետէ զգալի կը դառնայ ամէն կողմ ։ Ձիւն կը տեղայ Անգլիոյ եւ Ֆրան – սայի զետեղներուն մէջ ։

Թ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ բանուորական չրջա – նակներէն ընտրուած 12 երիտասարդներ , ութ մանչ եւ 4 աղջիկ, Փարիզ եկան օգա – ռթ մանչ եւ 4 աղջիկ, Փարիզ եկան օգա – նաւով, իրենց հիւր իրենց տարեկից Ֆը – րանսացիներու ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ գործադուլը երէկ ալ ծանր հետեւանքներ չունեցաւ եւ մեր – ջացած է, 48 ժամուան համար սարքուած ըլլալով ։

ՊՈԼՈՑ թերթերէն կ'իմանանք թէ 20– 30 տարիէ ի վեր յաւելում եղած է ծխիկնե – րու (սիկառէթ), ըմպելիներու եւ թէյի գիներուն վրայ։ Ասոնցմէ գիներն ալ ա – ւելցած են, իսկ չաքարի տուդնապը ծան – րացած է ։— կառավարութիւնը որոշած է ջնջել Գոց Շուկայի խանութպաններուն տուրքը, ութսուն հազար ոսկի, նկատի առնելով հրդեհին պատճառած վնասները ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑի հաւատացեալները , ծերս – կուտական Մըք Քարթի, խոտօրէն դատա – պարտուեցաւ ծերակոյտի քննիչ յանձնա – խումբին կողմէ, այն ամբաստանութեամբ թէ ընարզած է բարձր պաշտօնատարներ եւ ուրիշներ, համայնավարական հակում – ներ վերագրելով անոնց։ Մերակուսակա – ներ միշտ մնալով անհաշտ, կը մեղադրէ նախագահ Այզընհաուըրը թէ թոյլ դիրք մը բռնած է համայնավարութեան հան – դէպ ։

ՋԱՐԱԳՈՐԾ մը 300·000 ֆրանք յափշ – տակեց Անիէռի նամակատունէն, տարբա – նակը ուղղելով երկու պաշտօնեաներու ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՑՈՒՆ ՏԱՐԵԳՈՑՑԸ, 1955, Զ. տա – րի։ կազմեց՝ Վարդան քհնյ. Ժամկոչ – եան։ Տպ. Տէր Ցակոբեան։ Գին 400 ֆր.։ Հասցէ.— 99 Պուլվ. տը լա Մատլէն , Նիս, (Ա. Մ.)

PREUVES

Գրական եւ քաղաքական ամսաթերթ, հոխ բովանդակութեամբ։

Revue Mensuelle Littéraire et Politique

C. C. P. 178.00 Paris. Adresse 23, Rue de la Pépinière, Paris (8e)

Լոյս տեսաւ Դեկտեմբերի թիւը, հոխ բովանդակութեամբ, գրական, ընկերա – յին եւ քաղաքական։ Ամսական տեսու – թիւն օրուան հարցերու մասին։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փա – կել իրենց հաշիւները Դեկտ.ի ընթաց – քին։ Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ. 31ին։

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգինը , նուէր պիտի ստանան Ցառաջի պատի օ – րացոյցը։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը յիշեցնենք մեր Իտալիոյ բաժանորդ – ներուն, որ տարեկան բաժնեգինն է 1954 Յունուար 1էն ի վեր 6000 Լիր։ Կը խնդ – րուի փութացնել վճարումները Բժ. Ե. Արգումանեանի միջոցաւ.

Վիա Քափէլարի 3, Միլանօ ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
(1934 – 1954)

Ցորելեանական բացառիկ թիւ մը՝ ՀԱՑ– ԲՈՑԺի քառամեակին առթիւ, մօտ 110 էջնոց հատոր մը, բոլորովին ձրի , նուէր պիտի ղրկուի այն բաժանորդներուն , ՀԱՑ – ԲՈՑԺի ճչմարիտ եւ հաւատարիմ բարեկամներուն, որոնք կանխիկ վճարած են իրենց բաժնեգինը՝ տպարեգուլսէն ա – ռաջ։ Կազանդէն եաք՝ այս թիւը պիտի ծախուի 300 ֆրանք ։

ՀԱՑ – ԲՈՑԺի սովորական ամսօրեայ թիւերը, իւրաքանչիւրը 24 էջ, լոյս կը տեսնեն 1955 Յունուարէն սկսեալ ։

Անոնք որ վճարած են 1954 տարուան համար, որ լոյս չտեսաւ խմբագրին եր – կար ճամբորդութեան պատճառով , պի – տի ստանան 1955 Յունուարէն սկսեալ, ա – մէն ամիս ։

ՀԱՑ – ԲՈՑԺի բաժնեգինն է տարեկան 900 ֆրանք Ֆրանսայի համար, 1000 ֆր. արտասահմանի համար ։

× ՀԱՑ – ԲՈՑԺի ամբողջական հաւա – քածոները սպառած են։ Տրամադրելի են զանազան տարիներու հին թիւերէ բաղ – կացած 300 էջնոց հաւաքածոներ , — ա – մէն մէկ հաւաքածոյ 200 ֆրանք։ Դիմել ՑԱՌԱՋի հասցէով՝ Շ. Նարդունիին ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՏԷՄԻՆ.— Պ. Ցարութիւն Գասպարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Գասպարեան եւ զաւակները, իրենց խո – րին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն Թո – քատի Հայր. Միութեան եւ բոլոր անոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ եւ կամ ծաղկեպսակներով ցաւակցութիւնը յայտ – նեցին մեր սիրելի կնոջ, մօրը, եղբօր կնոջ ԱՂԱՒՆԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ (ծնեալ Ա. – բէլեան) կսկծալի եւ վաղաժամ մահուան առթիւ։

×

Այրի տիկին Մարի Թաւչանճեան եւ զա – ւակները՝ Գրիգոր եւ Տիգրան, Այրի Տի – կին Էլիզ Նօտարեան եւ զաւակները Վա – հագն եւ Ցարութիւն, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները , չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցու – թիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր , սպրօր եւ ազգականին՝ ԱԶՆԻՒ ԹԱՒՇԱՆ– ՃԵԱՆԻ մահուան առթիւ (Դեկտ. 1, Ալ – ֆորվիլ)։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ Է

Նպարավաճառատուն մը։ Երեք սեն – եակ, ամէն յարմարութիւններով։ Ելեկ – տրական լոյս, Ջուր։ Մանրամասնու – թեանց համար դիմել Էօքսիդեանի, 10 ռիւ 14 Քանթօճի, Վալանս (Տրոմ)։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐ»Ը

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան ։

Մասնակցութեամբ իր չրջանի բոլոր խումբերուն ։

Դեկտեմբեր 11, երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Քլիւզ»ի դղեակէ սրահին մէջ (51 ռիւ Կաթինեան)։

Ա. մաս.— Գեղարուեստական բաժին ժամը 9էն մինչեւ 12 ։

Բ. մաս.— 12էն մինչեւ լոյս եւրոպա – կան պարեր, մասնակցութեամբ EDDIE TOURNEL նուագախումբին ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ, ժամը 21ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը։ Դասախօսն է Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՋՄԼԷՃԵԱՆ, նիւթը՝ Աջին եւ ձախին գաղտնիքները ժողովուրդներու կեանքին մէջ։ Մուտքը ազատ է ։

ԼԻԻԹԻՄ ՏԸ ԼԻԻԶԻ պարբ երեկոն այ – սօր հինգշաբթի , թէմթը սը Փառք , ժամը 21ին։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ ՈՒՐՃԱՑԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեդարձի ոճնակա – տարութեան, 2 Յունուար 1955, Սէրքլը Միլիթէռի մէջ։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

Dr. BERNARD LAFAY ի

Նախկին նախարար եւ Փարիզի քաղա – քապետ ։

Նախագահութեամբ՝

Général DUFIEUX ի

Մանրամասնութիւնները յայնորդուի ։

OCÉANIA

ՕԴԱՆԱԻԻ, ՇՈՓԵՆԱԻԻ ԵՒ ԵՐԿԱ– ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա – կերպութիւնները , Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան ։ Ա– մէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

38, Rue de la Republique. Marseille
Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris
4, Rue de Castellane.
Adresse telegraphique PACATL-AN

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազբիւր – Սերոբ եւ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորա – կան հաւաքատեղին ։ Շատ կարեւոր օ – րակարգ ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Քրխտափոր ենթահամիւռէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 21ին, «Ահարոնեան» ակումբը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն ։

ՎԻԼՆ.— Հ. Ց. Դ. «Անի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները, այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» ակումբը։ Ներկայանալ անդամատեառով։ Խնամ կարեւոր օրա – կարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթահամիւռէն ընդհ. ժողովի կը հրա – ւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին ։ Կարեւոր օրակարգ ։

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ակումբը։ Կարեւոր օրա – կարգ։ Անդամատեառները միասին բերել։

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Ցաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ ժամը 8·30ին, Սրխմ– եան դպրոցը։ Բոլոր ընկերներու ներկա – յութիւնը պարտաւորիչ է ։

ՇԱՒԻԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժա – մը 9ին, դպրոցին սրահը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՈՒՐՖԱՑԻ Հայր. Միութեան ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժան ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կող – մէ ։ Կիրակի 12 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ. Տան մէջ։

Հաճելի եւ երիտասարդական մթնո – լորտ։ Սիրով կը հրաւիրուին Նոր Սերուն– դի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները ։ Ձոլս պիւֆէ։

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԻԷՐ

Ծանուր Պէրպէրեանի «Առաջին ձամ – բան», ժողովածու պատմուածքներու , տպուած սակաւաթիւ քանակութեամբ ։ Դիմել հեղինակին Ժ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի՝ 104, Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ (13)։

ՆՈՒԻԷՐՆԵՐ

ՆՈՒԻԷՐ.— Տէր եւ Տիկին Ղազարեան հա.դար ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին Տիկին Իզմիրլեանի մահուան առթիւ։ Ստանալ «Ցառաջ»էն ։

ԳՆԵՑԷՔ

ՄԱԶՈՒԹԻ ՎԱՌԱՐԱՆ ՄԸ ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼԸ

ՄԱԶՈՒԹԵՐՄԻՒԲ վառարանը ունի խո – զովակներուն քաշողութիւնը դիւրացնող պահեստ մը, գործիք մը որ կը դիւ– րացնէ մաքրութիւնը։ Ունի ապահովիչ կաուչ մը, համապատասխան Ապահովա – գրութեան ընկերութեանց կանոններուն ։ Եւ միակը որ կը ծախուի երաշխաւորիչ վկայականով մը ։

Երկու կամ երեք սենեակ տաքցնողը Մոտէլը 34·500 ֆրանք ։

Վաճառում եւ ցուցադրութիւն ։

ROMIS ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻԻՆ

32, Rue Etienne Dolet, Paris (20)

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար դը– բաւոր դիմել նոյն հասցէին ։

ՑԱՌԱՋի ընթերցողներուն 5% զեղչ ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալ (ֆալորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
10
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
VENDREDI
10 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7543 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2954

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՌՆԵԼԻՔ — ՏԱԼԻՔ

•

Ինչպէս պրած էինք երէկ, Մոսկուայի անթելը նոր կոչ մը ուղղած է Թուրքիոյ, առաջարկելով բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել երկու երկիրներն – բուն մէջնէ :

Այս առթիւ մասնաւորապէս կը յիշէր 1921 Մարտ 16ի ռուս-թուրք «բարեկամութեան եւ եղբայրութեան դաշինքը », որուն հիման վրայ Խ. Միութիւնը ամէն աջակցութիւն ընծայեց, Թուրքիոյ Ազգային Ուխտը իրականացնելու համար :

Այդ աջակցութեան չնորհիւ էր որ կի – սակործան Թուրքիան ոչ միայն դարձաւ անկախ պետութիւն, այլ եւ ամբողջու – թեամբ իւրացուց Արեւմտեան Հայաս – տանը :

Այսքանը բաւական չհամարելով , Մոս – կուա Կովկասեան Հայաստանէն ալ պար – ւեւնեը յանձնեց իր վինակին, Կարս , Արտահան, Օլթի, Կաղզուան եւ Սուրմա – լու, հինգն ալ հայկական :

Միեւնոյն ատեն, անոր պահանջով, Ա – դրբէյճանի հովանաւորութեան տակ դրաւ Նախիջեւանի գաւառը, որ սահմանակից է Հայաստանի, անոր բնական մասը եւ հեռաւոր կապ անդամ չունի Բագուի հետ :

Անգարայի կառավարութիւնը այս կո – չին պատասխանած էր քանի մը օր առաջ, մերժելով մասնակցիլ Մոսկուայի խորհր – դաժողովին , երբեւ հաւատարիմ ուղե – կիցը արեւմտեան ճակատին :

Թուրք թերթ մը եւս քննելով Մոսկուա – յի կոչը, կ'ըսէ թէ պատրաստ են ընդ ա – ռաջ երթալու, բայց ...

Այս առթիւ, տող մը եւս կը սահցնէ , — Առնելիք – տալիք չունինք ։ Միու – թեան հետ :

Գիտէք թէ Անգարայի վարիչներն ալ միշտ կը յիշեցնեն, սրտառո՛ւչ անմեղու – թեամբ.— Աչք չունինք ուրիշին հոդի – րուն, բայց թիզ մը հող չենք տար մեր սահմաններէն :

Անշուշտ չեն տար, երբ առնելիքին կր – կինն առացան ,իսկ տալիքը ուրանալու հա – մար, իրենց կռնակն ունեցան նախ Թունդ յեղափոխական ուժ մը, յետոյ արեւմտ – եան դաշնակիցները :

Առաջինն էր որ հարթեց ճամբան, պար – պելով ռուսական եւ հայկական արիւնով ողողուած հողերը, Սեւ Ծովու ափե – րէն մինչեւ Վասպուրական :

Ան էր, թէու յեղափոխակա՞ն Մոս – կուան , որ առարկեց երկու անգա – մեայ դաշնագրերը , 1920 Մարտ 16 (Մոս – կուա) եւ 1920 Հոկտ·13 (Կարս) , իսկ 1953 Մայիս 30ին ալ՝ այն պայմանագիրը որ վերջնապէս Թուրքիոյ կը յանձնէր Կարս – Քրտահանը, յայտարարելով թէ Հայաս – տան եւ Վրաստան որեւէ հողային պահանջ չունին Թուրքիայէն :

Այդ օրերէն ի վեր բոլշեւիկները շարու – նակ պատմութիւններ կը հրատարակեն , նկարագրելով թէ ինչպէս Թուրքիան վե – կեցին արեւմտեան աշխարհակալներու ճանկերէն, պարզել տալով Փոքր Ասիան, Սիլիկիան եւն· :

Թուրքերը այնքան չփացած էին, որ վերջին պատերազմի յաղթականներէն ալ պարգեւ մը կորզել , Ալեքսանդրէթի Սանճաքը (1939) :

Այսօր խակ, Խ· Միութիւնը արամադիր է նոր զիջումներ կատարելու :

Դեռ անցեալ օր, իրազեկ թերթ մը կը գրէր թէ Մոսկուա Նեղուցներու պայմա – նագրին վերաքննութեան պահանջէն ալ պիտի հրաժարի, Թուրքիան սիրաշահելու եւ վերջերս կնքուած զինակցութիւնները խախտելու համար :

Զենք զարմանար, երբ Անիի աւերակ – ներն անդամ Թուրքիոյ յանձնեց, ի գին բարեկամութեան :

Թուրքը ե՞րբ մեղսակիցներ չէ գտած , սալիքը մերժելու եւ առնելիքը յափշտա – կելու համար :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎՏԱՆԳԸ ՆՈՒԱԶԱԾ Է

Կ'ԸՍԷ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ

•

Մ· Նահանգներու նախագահը իր լրա – զրական վերջին ասուլիսին մէջ ըսաւ թէ նոր աշխարհամարտի մը վախը նուազած է այսօր, բաղդատելով վերջին քանի մը տարիներու կացութեան հետ : Այս առթիւ յիշեց թէ Դեկտ· 8ը առաջին տարեդարձն է այն ճառին զոր խօսեցաւ Ազգաժողովին մէջ, առաջարկելով միջազգային համա – ձայնութիւն մը կնքել, խաղաղօրէն օգ – տագործելու համար ատոմական էներգիան : Պ· Ֆ· Տըլլըս պիտի հրատարակէ կատար – ուած աշխատանքին հաշուեկշիռը : «Թէեւ եղածը շատ վար կը մնայ մեր սպասա – ծէն, բայց եւ այնպէս գնահատելի յաջո – ղութիւն մըն է » :

Ներքին քաղաքականութեան մասին ալ խօսելով, նախագահը յայտարարեց թէ չուզեր բանակցիլ բռնութիւն գործադրող կու – սակցութեան մը հետ, որ մեղադրած էր զինքը թէ Մոլլէ կր վարուի համաձայնաւա – րութեան հանդէպ : «Եթէ Մըք Քարթի եւ իր կուսակիցները կ'ուզեն երթալ կու – սակցութիւն մը կազմել, այդ իրենց դոր – ծըն է : Բայց Թող պիտանի որ դժուարին դործ մըն է» : Յետոյ բացատրեց թէ ա – մերիկացի ժողովուրդը կ'ուզէ որ իր դոր – ծերը վարուին խումբ մը «բանխմաց եւ չա – փաւոր մարդիկ» : Ինք միշտ համաձայն եղած է դրական եւ ուշիմ արձնամտու – թեան եւ կ'ուզէ որ յարգուին անհատնի – րուն իրաւունքները :

Զինաստանի մէջ բանտարկուած 11 ա – մերիկացի օդաչուներու մասին ալ խօսե – լով, ըսաւ թէ Զինաստան բարոյապէս պարտաւոր է արձակել զանոնք : Ինք մօ – տէրս ծրագիր մը պիտի առաջարկէ խոր – հրդարանին, անտեսական օգնութիւն ըն – ծայելու համար Ասիոյ : Ուրիշ երկիրներ – ու համար նախատեսուած օգնութիւնն ալ պիտի չարունակուի, իրրեւ փոխադարձ ապահովութիւն : « Ինչ որ կ'ընենք Իրա – նի, Հնդկաչինի, Ճաւոնի կամ Փրանսայի համար պէտք է համարուի ազգակցութիւն մեր ապահովութեան համար » :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Արեւելեան Գերմանիոյ Երեսփ· ժողովը Դեկտ· 8ին բանաձեւ մը քուէարկեց, որ – մօնելով որ կառավարութիւնը կանոնա –ւոր բանակի մը վերածէ 120·000 հոգինոց ոստիկանական ուժը, արդիական սպառա – զինութեամբ, եթէ վաւերացուին Փարիզի համաձայնութիւնները :

Ըստ բոլշեւիկեան աւանդութեան ժո – ղովը «միաձայնութեամբ» վաւերացուց Մոսկուայի խորհրդաժողովին մէջ որ – ուած որոշումները, ամէն լիազօրութիւն տալով կառավարութեան որպէս զի ան – հրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ, համա – ձայն եղած յայտարարութեան :

Բանաձեւը մանրամասնութիւններ չի պարունակեր , բայց վարչապետը, Կրոթ – վոլ բացատրեց թէ 120·000 հոգինոց ոս – տիկանական ուժը պիտի կազմէ կորիզը նոր բանակին : «Արեւելեան Գերմանիան ազգային զինեալ ուժեր պիտի կազմէ , ե – թէ Փարիզի համաձայնութիւնները վաւե – րացուին, բայց ոչ վաւերացումէն առաջ : Սակայն Զեխոսլովաքիա , Լեհաստան եւ դերման ժողովրդական հանրապետութիւ – նը որոնք մասնաւորապէս վտանգուած են այդ պարագային, յատուկ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, համաձայն Մոսկուայի խորհրդաժողովին որոշումներուն : Եթէ ուեւէ նախայարձակ համոզուի թէ իր ձեռ – նարկները վճռական պայծառանութեան մը

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

«ԲԼՅՈՒԹԻՒ, ՈՐՊԷՍ ՆՈՒԷՐ»...

Ձեմ գիտեր բանի տարի առաջ, Փարիզի Կոմիտասեան Ցանճնախումբը կը ծանուց – ցանէր թէ Լիբանան դրկած է վարդապե – տին բոլոր թուդթերը :

Այն ատեն կ'ըսէին թէ մեկենաս մը յանճն առած է տպագրել շարք մը աշխա – տութիւնները, կամ բոլորը միասին դրկել Հայաստան :

Երկար ձգձգումներէ ետք, ծանուցուե – ցաւ թէ մեկենասը Անթիլիասի կաթողի – կոսարանին յանճնած է բոլոր ձեռագիր – ները :

Գարեգին կաթողիկոս խնամքով կը պա – հէ այս թանկագին ժառանգը, եւ, 1951ին կը յանձնէ պրոֆ· Ա· Աբրահամեանի, որ էջմիածինէն Անթիլիաս գացած էր այդ օրերուն, մասնաւոր պաշտօնով :

Պատուիրակը ձեռագիրները կր տանի կը յանձնէ Գէորգ կաթողիկոսի, այս վեր – ջինն ալ՝ կառավարութեան, որ կը դասա – ւորէ Գիտութեանց Ակադեմիայի երաժշ – տական բաժնին միջոցաւ :

« Սովետական Հայաստան »ի աշխատա – կիցներէն մէկը, Ս· Գասպարեան, գրա – թիւն մը հրատարակելով դրկուած նիւ – թերու մասին, մանրամասն տեղեկու – թիւններ կը հաղորդէ, կը թուէ վարդա – պետին ստեղծագործութիւնները եւ անոնց արժէքը :

Բայց, ոչ մէկ խօսք ամբողջ անցուդար – ձի մասին : Ո՛վ հատւածած, պահած եւ Պէյրութ դրկած էր այս թանկագին ձե – ռագիրները : եւն· :

Յօդուածագիրը կը հետեւի թրքական առածին — « Խաղողը կեր, այգին մի հարցներ » :

Եւ կը գրէ թէ Գիտութեանց Ակադե – միայի պատմական բանգարանը հարս – տացաւ « Բէյրութից որպէս նուէր ու – զարկուած նորայայտ ձեռագրերով ու արխիւային նիւթերով » :

Պարզապէս երկինքէն ինկած պարգեւ մը :

Մինչդեռ յանճնախումբը գանոնք հա – ւաքեր եւ խնամքով պահեր է տարիներու ընթացքին, Պոլսէն մինչեւ Փարիզ եւ ի վերջոյ ձեւ մը գտեր է Հայաստան փոխա – դրելու :

Առաջին անգամ չէ որ երեւանի եւ էջ – միածնի մէջ այսպէս միակողմանի, պատ – գառակ դիրք մը կը բռնեն Հայկական Ա – տոմասահմանի մշակութային հաստատու – թեանց հանդէպ :

« Սովետական Հայաստան » օրաթեր – քը երկտող լուր մը անգամ չի հրատա – րակեր, իսկ Ամենայն Հայոց կաթողիկո – սութեան պաշտօնաթերթը , «Էջմիածին», լուր կը խաղէ միայն «հատաջդիմական » կոչուած մամուլէն :

Նոյնիսկ միեւնոյն դէպքի մասին հրա – տարակուած նկարագրութիւն մը, որեան ալ խեղճ ըլլայ, կ'առնեն «պրոգրեսիւ » թերթերէն :

Եթէ շատ կարեւոր լուր մը լոյս տեսած չըլլայ այդ կարգի թերթերէն մէկուն մէջ, կ'անտեսեն առանց այլեւայլի :

Այսպէս է որ Կոմիտասեան Ցանճնա – խումբին հատւածած թանկագին նիւթերն ալ կը դառնան «Բէյրութից որպէս նուէր ուղարկուած նորայայտ արխիւ » :

Վ.Ա.Հ.

ԹԵՀՐԱՆԻ ԱՐԱՐԱՏ

ԹԱՏԵՐԱՍԱՐԱՀԸ ՄՈՒՏԻՐ ԴԱՐՁԱԾ

Թեհրանէն Դեկտեմբեր 4 թուակիր նա – մակ մը ցասում կ'լմանանք թէ Նոյ· 20– ին մեծ հրդեհ մը մոխիր դարձուցած է Ա – րարատ Միութեան հոյակապ թատերա – սրահը, որ շարժական բեմ ալ ունէր : Կը կարծուի թէ հակառակորդներու չարա – դործութեան հետեւանք է այս անդար – մանելի աղէտը :

Վերջերս կարդնալ Ազլաճանեան ալ հայրենասիրական ճառ մը խօսած էր նոյն թատերասրահին մէջ, ինչպէս ուելի ա – ռաջ՝ Շ· Նարդունի, որ միշտ հիացումով կը խօսէր հրկիզեալ հատուածութեան մա – սին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ԱՆԿԱԽՆԵՐԸ ԿԸ ՔՆԱԴԱՏԵՆ ԴԱՀԼԻՃԸ

Ազգ· ժողովը երէկ լսեց Հիւս· Ափրի – կէի մասին եղած հարցապնդումները, պե – տերային նիստի մը մէջ: Արձանագրուած էին 29 երեսփոխանները :

Թունուզի ըմբոստներու պինթափու – թիւնը վերջացած կը համարուէր երէկ : Անձնատուր եղած ծէին 2173 ըմբոստներ , 1698 դէնքերով : Հրատարակուած տեղե – կութեանց համաձայն, գործողութիւննե – րը վերջացած են հիւսիսային գաւառնե – րուն մէջ եւ կը յուսան այսօր–վաղը վեր – ջացնել նաեւ հարաւային շրջանին մէջ: Վարչապետութիւնը կը կարծէ թէ անձնա – տուր եղած ըմբոստներուն թիւը պիտի հասնի 2500ի :

× Անկախ երեսփոխաններու համապա – տասխան մէջ բուռն քննադատութիւններ ե – ղան Մենդէս Ֆրանսի դահլիճին դէմ : Ժողովին ներկայ էին նաեւ նախարարներ : Նախկին վարչապետ Փոլ Ռէնօ խօսողին քննադատեց դահլիճին քաղաքականու – թիւնը, ատոր քին թէ ներքին ճակատի վրայ : Ըսաւ թէ իրենք ընդդիմադիր են , բայց թշնամութիւն չունին անձերու դէմ, ոչ ալ կ'ուզեն նեղել կառավարութիւնը՝ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման առթիւ : Ուրիշ մը, Պ· Կոտէն, փոխ – նա – խագահ Ազգ· ժողովի, բաւ թէ «կառա – վարութեան քաղաքականութիւնը անկար – դութիւն եւ հրդեհ կը տարածէ Թունուզի մէջ» : Երրորդ մը, Տիւէէ, ընդհ· քարտու – ղար անկախներու միութեան, մեղադրեց թէ «այսօրուան Մենդէս Ֆրանսը յաճախ կ'ընդդիմանայ երէկուան Մենդէս Ֆրան – սի» : Նախկին վարչապետ փինէ պիտէ տուաւ թէ անկախները, «ոչ երեւելիներ են, ինչպէս կ'ըսեն, ոչ յեղափոխական – ներ, ոչ ալ պահպանողականներ : Այո, պահպանական են, պահպանելու համար հայրենիքին մեծութիւնը » :

Լ· ՇԱՆԹԻ ԵՒ Ն· ԱՂԲԱԼԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

★

Պէյրութէն կը գրեն մեզի (7 Դեկտ·) .—

Կիրակի, 5 Դեկտեմբեր, Ֆըրէն Շըպէ – քի տղոյին վերնդմանատան մէջ տեղի ունեցաւ երկու լուսանկչին դէմքերու՝ Նիկոլ Ադրալեանի եւ Լեւոն Շանթի դամբարա – նին բացման յուզիչ արարողութիւնը : Կը նախագահէր առաջնորդ Տօքէն Եպիսկ· , շրջապատուած քահանաներով : Դամբա – րանը, որ գործն է Հարտարապետ Պ·Փաս – դալ Բագրատեանի, շինուած է ազնիւ մարմարիոնէ եւ պեղարուեստական ար – ժանագրութիւն մըն է :

Ծաղկեպսակներ բերած էին Համազդա – յինի Կեդր· Վարչութիւնը, Համազդայի – նի Պէյրութի մասնաճիւղին վարչութիւ – նը : Ձեմարանի Երջանկաւարտից միութիւ – նը, եւ Համազդայինի թատերասէրները :

Երկու մեծ Հայերու յիշատակը յարգե – լու համար, պերեզմանատուն հաւաքուած էր ստուար բազմութիւն մը : Հոգեհան – գստեան պաշտամունքէն ետք, առաջնոր – դը խօսեցաւ խմաստալից քարոզ մը՝ վեր հանելով մեր մշակոյթի երկու մեծ ներ – կայացուցիչներուն կատարած գործը եւ ծառայութիւնը իրենց ժողովուրդին :

Յետոյ խօսեցաւ ընկեր Կարօ Սասունի · —«Սերունդներ պիտի գան ու անցնինները – չհշուելով այս կոթողին խորհրդանշած գաղափարէն : Ես այս կոթողին անունը պիտի փոխեմ եւ պիտի կոչեմ կանթեղ , որ լոյս կուտայ հոգիներուն եւ պիտի մը – նայ անշէջ» :

Մօնթէվիտէոյի Հ· Ց· Դաշնակցութեան Կոմիտէին եւ ընկերներուն կողմէ ընկեր Մեղրակ Հանտուխեան կարդաց յուզիչ ու – ղերձ մը եւ ծաղկեպսակ մը դրաւ դամբա – րանին վրայ :

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՄԱՐՈՔԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Գ.— ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

Մարոքի ազգային քաղաքական միտքը, աստիճանաբար, կուսակցական կազապարի տակ կը մտնէ : Տարինէրու ընթացքին, Ֆրանսական կրթութեամբ հասունցած գնկավարութիւն մը, կ'ուզէ պատասխանատուութիւն մը, նաեւ դիրքեր գրաւել իր երկրին մէջ : Զուլեր, կրաւորական դիտող ու վարձա-կալ մնալ հայրենիքի վերածնութեան գործին մէջ : Բայց որքա՞ն ճամբայ ունին կտրելիք : Նահապետական բարքերու եւ սովորութիւններու մէջ լճացած անգրագէտ, թշուառ ու յետամնաց զանգուածը դիւրութեամբ չի մկրտուիր զարթօնքի գաղափարներով : Խառատուն տարուան ընթացքին, չատ քիչ օգտուած են, Ֆրանսական հոգատարութենէն : Կիրքը, վրէժ-խնդրական զգացումները մթագնած են լրբենց վերելքի ճամբան :

Բոլոր ազգային փոքրամասնութեանց համար, նուիրական են ազգային անկախութեան եւ քաղաքական ուրոյն գոյութեան գաղափարները, բայց բազմաթիւ ձեւեր ու պայմաններ կան, որ կը բլեին երկրի մը աշխարհագրական պայմաններուն եւ միջազգային կացութենէն :

Ի՞նչ բնորոշ պահանջներ ունին Հիւս. Ափրիկէի կուսակցական կազմակերպութիւնները :

Թունուզի Նոր – Տեսթուրը, Ալժերիոյ « Ժողովրդավար Ազատութեանց Ցաղթա-նակի Շարժումը » (Մեսալի Համ), «Ալ-Ժերիական յայտարարութեան Ժողովը – դաւար Միւթիւելը» (Ֆէրհատ Ապպաս) եւ Մարոքի Իսթիղլալը, կանգնած ազգա-յին անկախութեան դեմքի վրայ, համա-բարական պահանջներ ունին : Աւելի ծայ-րայեղները կը հետապնդեն, նոյնիսկ, համիսլամական ժամանակավրէպ գաղա-փարներ : Աւանելազոյն եւ նուազագոյն պահանջները ձեւակերպում չեն ստացած :

Իսթիղլալի պահանջները, խառացած են գահընկէց վեհապետի վերադարձի եւ ազ-գային-ներքին ինքնավարութեան մէջ : Ա՛նկով՝ կը յուսան հասնիլ միւսին, որով-հետեւ Մուլէյ Եուսէֆի վերադարձը ներ-չին անկախութեան գրաւական մը կը հա-մարուի : Մարոքի ժողովուրդը, մասնա-ւորապէս Քազապլանքայի մէջ, որ Իս-թիղլալի բերդաքաղաքը կը համարուի, կամայ թէ ակամայ, հարկադրուած է հե-տեւելու անոր նշանախօսքերուն : Գործ-վրդական խաւերուն մէջ, ան իր գաղափարի ցանցերը տարածած է այլազան խորհր-դանշաններու տակ : Իր հաւատացեալնե-րը, իրենց գրպաններուն մէջ կը պահա-ցնեն սիրամարգի փետուրներ, ուրիշ այ-լազան, վոլտերեական խորհրդանշաններ, ասիլիանական հետապնդումները չկո-թելու համար : Իր գործակ-ցակերպը՝ բանաւէճն եւ ահաբեկում :

Երկրորդ կուսակցութիւնը « Մարոքի անկախութեան ժողովրդավար» կոչուա-կերպութիւնն է, որուն գլխավորները են Ապտէլ Հաուի, Պութալէպ, Ահմէտ Պէն Սուտա՝ խմբագիրը Ռէ-էլամի, Իարիս էլ Քէթանիի, Քարաուին համալսարանականնե-րէն եւ փաստաբան Թամի Ուէ-զանի : Այս կուսակցութիւնը ազգային-ընկերվարական պիտակին տակ կը գա-նուի եւ դաղափարական կապեր կը մշա-կէ ընկերվարական այլ կազմակերպու-թիւններու հետ : Այս կուսակցութիւնն ալ, Լոզանի մէջ վերջերս դումարուած իր ժողովին մէջ նմանապէս կը պահանջէ Մուլէյ Եուսէֆի վերադարձը :

Այս երկու կուսակցութիւններուն քով, ծնունդ է առած երրորդ մըն ալ՝ Դիւա-դրական անուան տակ, ծածկելով իր հա-մայնավար դոյնը : Ամէն կուսակցութիւն ունի իր « Սեւ Ձեռքը», որ կը գործէ սան-ձարձակ եւ մոլեռանդ հակումներով : Օր ցերեկով կը սպաննուին արաբ եւ Ֆրան-սացի պաշտօնատարներ, առեւտրական-ներ, աշխատաւորներ, գինուորականներ եւ մասնաւորապէս ծխախոտի վաճա-ռորդներ : Թափառած անմեղ արիւնը գո-սումով կը լեցնէ բոլոր անոնք, որ անվարան հաւատք կը տածեն ժողովուրդ-ներու անկախութեան գործին հանդէպ :

Վիճակագրութեան մը համաձայն, մէկ տարուան ընթացքին, մահափորձերուն զոհ գացած են երկու հարիւր սպանեալ, 50ը եւրոպացի, 150ը տեղացի, վիրաւո-ուած՝ վեց հարիւր հոգի, չորս հարիւրը տեղացի եւ երկու հարիւրը եւրոպացի : Տեղի են ունեցած 610 հրկիզումներ, 160 ռումբի պայթումներ, 140 երկաթուղի-ներու խանգարումներ : Առանց վրայ պէտք է աւելցնել Ֆէսի, Ուժտայի, Քըբի-ժա-նի եւ Փոր – Լիոթէյի ցոյցերուն զոհերը, որոնց մասին ստոյգ թիւեր չկան տակա-ւին :

Ֆրանսայի Ազգ. ժողովն ալ, Դեկտ. 10ին, պիտի քննէ Թունուզի եւ Մարոքի դէպքերը, եթէ Ֆէլագաները դէնքերը վար դնեն, մինչ այդ օրը :

Եւ ծակագէտ, ահաբեկումներն ու մահա-փորձերը կը չարունակուին Մարոքի մէջ, նոյն սոսկումով, նպատակաւոր որո-շում մը կորզելու դիտաւորութեամբ :

1954 Օգոստոս 27ին, Մենդէս Ֆրանսի եւ Թունէզի յայտարարութիւնները մեծ յոյսեր ներշնչած են Մարոքցիներուն :

« Մեր ճիգերը կը ձգտին.— կ'ըսէր Մենդէս Ֆրանս – դիւրացնել Մարոքի ժո-ղովուրդին բարեկեցման պայմանները, աստիճանաբար դիրքեր գրաւելու համար իրենց երկրի ճակատագրի գլխավորու-թեան մէջ, Մարոքի վեհապետութեան սահմաններուն ներսէ չափով : Տեղական դէպքի այդ մեծ երեխան, որին միշտ սիրել էի իր առասպելական պարզամտութեան եւ անմեղ – երեխայական բնաւորութեան համար :

Մի կերպ հանդստացրի, նստեցրի եւ սկսեցի հարց ու փորձ անել :

— Թէեւ ես իրաւունք ունեմ ,— ասա-ցի, — քեզնից նեղանալու, որ այդպիսի մի խաշոր քայլ ես արել առանց իմ դի-տութեան, բայց եւ այնպէս ներում եմ , որովհետեւ , ինչպէս տեսնում եմ, թա-քուն սիրահարուած ես եղել եւ ուզել ես Թաքուն էլ վերջացնել բանը, երեւի կար-ծելով , թէ ես արդելք կարող եմ լինել : Այդպէս չէ՞ :

— Ամենեւին ոչ : = Հապա՞ :

— Ես ոչ միայն սիրահարուած չեմ ե-ղել, այլեւ այս երեկոյ առաջին անգամն էր, որ տեսայ նրան :

— Ո՞ւմ, աղջկա՞ն : = Այո :

— Որի հետ նշանուեցի՞ր : = Այո :

Զարմանքը տարաւ ինձ : Որ չճանաչէի նրան, կը կարծէի կատակ է անում :

— Լսիր, Գարեգին : Մի քիչ առաջ , այնտեղ, դրան մօտ, քու այս տարաժամ այցը մի բոպէ կասկած զարթեցրեց իմ մէջ, թէ հօ չես ցնորուել : Հիմա պարզ – օրէն հարցնում եմ քեզ՝ իսկապէս ուղեղդ տե՞ղն է :

— Ի՞նչպէս :

— Որովհետեւ հասկանո՞ւմ ես՝ ինչ ես ասում : Կարելի բա՞ն է առաջին անգամ տեսնել աղջիկը եւ հէնց առաջին անգա-մից էլ նշան տալ :

— Ինչո՞ւ չի կարելի, քանի որ հաւա-նեցի : Ես քեզ մի ուրիշ բան կ'ասեմ . հայ-րըս ասում էր, թէ իր հայրը նշանուել էր առանց իր ապագայ կնոջը տեսնելու :

— Այդ ե՞րբ : Սրանից հարիւր յիսուն տարի առաջ : Եւ դու չես մոռանում, թէ ո՞ր ժամանակներումն ենք ապրում , եւ դու, որ կրթուած, ինտելիգենտ մարդ ես, քեզ համեմատում ես քո խաւար, տը-պէտ պապի՞ հետ :

— Այդ ասա բան է, Միքայէլ, չհաւա-տաս ,— ասաց նա դոգմատիկ հանդստու-թեամբ :— Ամուսնութիւնը բախտի բան է : Մանրամասնութիւնները որ պատմեմ , կը տեսնես, որ իսկապէս բախտի բան է : Ցետոյ սէրը ինտելիգենտ եւ ապէտ չի հարցնում :

— Սէ՞ր : Մինչեւ անգամ սիրահարուե՞լ ես արդէն :

— Եւ ինչպէս ...

— Մի պիչերո՞մ, մի քանի ժամուայ ընթացքո՞ւմ :

— Տեսնելուս պէս : Ես մի տեղ կարդա-ցել եմ, որ սիրահարւում են առաջին իսկ վայրկեանից, առաջին իսկ հայեացքից :

— Եւ ա՞յդ հիման վրայ ես կարծում թէ սիրահարուել ես :

— Ոչ թէ կարծում, այլ իսկապէս սի-րահարուել եմ : Աստուած է վկայ :

— Դու որ երդւում ես, ի՞նչ կարող եմ ասել : Իսկ նա՞ :

— Ո՞վ , Սառա՞ն :

— Անունը Սառա՞ է : = Այո :

— Դու որ հաւանեցիր ու մինչեւ անգամ սիրահարուեցիր, նա էլ հաւանե՞ց քեզ :

— Չը՞, — արտասանեց Գարեգինը եւ աղջած նայեց ինձ :

Ըստ երեւոյթին, հարցս այնքան անա-կնկալ էր նրա համար, որ յանկարծակիի եկած՝ չիմացաւ ինչ պատասխան տար : Այդ րոպէին այնքան զուարճալի արտա-յայտութիւն էր ստացել նրա դէմքը, որ ծիծաղս չկարողացայ զսպել : Բայց նրա շփոթութիւնը երկար չտեւեց, եւ նա պա-տասխանեց առաջուան երեխայական պար-զամտութեամբ :

— Ի հարկէ , եթէ նշանս ընդունեց, կը նշանակէ հաւանել էր :

— Վնաս չունի. թէեւ սիրահարուած ես, բայց լոգիկայով ես խօսում : Բայց ինձ այս ասա տեսնեմ, ինչպիսի՞ աղջիկ է :

— Ախօթ, լուրջ, ծանրաբարոյ, վե-հանձն, թագուհու պէս վեհանձն է ... այնքան զեղեցիկ, այնքան զեղեցիկ, որ ..

Դէհ, ի հարկէ ,որ բախտի բան է, թէ չէ՝ ո՞վ կ'արժանացնէր ինձ այդպիսի մի զեղեցկուհու, — աւելացրեց նա յուզուած եւ, վեր կենալով, սկսեց անցուդարձ ա-նել սենեակում :

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ԳՐԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ՆՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

(Բ. ԿՈՆՔՈՒԻ.— Գ. ՌԸՆՈՏՕ)

ՅՄԲ.— Առաջինի մասին (Ցեմմինա) տես կիրակի օրուան թիւը :—

Անակնկալ մը չեղաւ, երկուշաբթի օր , երբ Տիկին Սիմոն ալ Պովուառ ստացաւ Կոնքուռեան մրցանակը իր « Լէ Մանտա-րէն » գիրքին համար : Տասնե-րու Ակադեմիան արդէն սովորու-թիւն ունի սրբագրելու Ցեմմինայի սխալ-ները եւ թերացումները : Այս անգամ ալ տեսակ մը սոփհման տակ էր վարձաուել-լու գոյապաշտ դրագիտուհին որ Ցեմմի-նայէն գրկուած , կը սպասէր որ « բան մը բնէն» : Կոնքուռներու երկրորդ ընտրու-թիւնը աւելի չայղող է, Քոլէթին աթոռը տալ Ժան Ժիոնոյի :

Եթէ որոշ վերապահութիւն կայ նաեւ Սիմոն Տը Պովուառի համար, պատճառը կապ չունի արժէքին հետ : Երբ Լամոն որ Կոնքուռ ստեղծեց այս մրցանակը , մաս-նաւորապէս կը յիշեցնէր.— « Կը խնդրեմ որ իմ մեծադոյն բաղձանքը միշտ աչքի

Ազգային ժողովի մը ստեղծումն ու կեդ-րոնախոյս վիճակը, Մարոքի հնարաւո-րութիւն պիտի տան ժողովրդավար կար-գերու վարժութեան ... Միակողմանի ո-րոշում չէ որ պիտի տրուի Ֆրանսայի կողմէ : Անկեղծ ու պարկեշտ Ֆրանքեւ-մարոքեան գործակցութեան հիման վրայ, պիտի հրաւիրուին Մարոքի այլազան հո-սանքներէ ներկայացուցիչներ, քննելու համար բարենորոգումներու ծրագիրը : Ժողովրդի որեւէ հատուած մոռացութեան պիտի չմատնուի : Պիտի պայքարինք թշնա-մութեան դէմ, բարձրացնելով ցած աշ-խատավարձերը : Թունուզն ու Մարոքը, Ֆրանսական հանրապետութեան կապ-ուած, երկու ինքնուրոյն պետութիւններ պիտի ըլլան ... » :

Հակառակ, հոգատար իշխանութեան բարեացակամ տրամադրութիւններուն, Իսթիղլալի հրահանգները տեւականօրէն կը գործադրուին : Ցառախաղի գործա-դուլներ կը սաքթուին, սուգի օրեր կը յայտարարուին : Եւ, ասոնց հետ միա-սին, պաղ զէնքերը կը գործեն, մութին ու լոյսին մէջ : Անհատի մը կեանքը կապ-ուած է կոյր դիպուածի մը հետ :

Հոգատար իշխանութիւնը, վերին ա-տիճանի զգուշութեամբ եւ վեհանձնու-թեամբ, բոլոր միջոցները ձեռք է առած հանրային ապահովութեան համար : Գի-շեր ցերեկ, ոստիկանական եւ զինուորա-կան ջոկատներ, զինուած կը շրջին քա-զաքներուն մէջ, խռովութեանց առաջքն առնելու համար :

ՎԱՀԱՆ

առջեւ ունենան ապագայ ակադեմական-ները, այն է՝ այս մրցանակը տալ երբ-ասատարդութեան, տաղանդի ինքնատուե-թեան, միտքի եւ ձեւի նոր փորձերուն» :

Այս պայմաններէն ոչ մէկը կը լրացնէ նոր պատկառորը : Ճիշդ է որ այս մրցա-նակը մէկուց մը պէտք է ըլլայ նոր եւ ան-ծանօթ դրողի մը ներկայանալու համար հասարակութեան, ոչ թէ ծառայէ արդէն ընդունուած դրագէտի մը նուիրագործ-ման : Մնաց որ, Տիկին Սիմոն ալ Պո-վուառի դիրքը չունի ոչ միտքի, ոչ ճնշի, եւ ոչ ալ ոճի ինքնատուութիւն :

Հեղինակը ծնած է Փարիզ, 1908ին : Իրեւ ակռեժէ փիլիսոփայութեան, եր-կար տարիներ ուսուցչութիւն րրած է գր-բահանութենէն առաջ : Ցժեռնիէ դոյա-պաշտութեան եւ մաերիմը Սարթրին : Գրած է թատերախաղեր՝ «Աւելորդ բե-րանները» (1945) վէպեր՝ «Ուրիշներու Արիւնը» (1944), պատմուածքներ՝ «Ոչ ոք անմահ է», բայց մանաւանդ փիլիսոփա-յական գործեր՝ «Երկրորդ սեռը» ուր կը խօսի կնոջ ազատութեան մասին :

Ցեմմինատ է տիկին Տը Պովուառ, եւ կ'ուզէ որ կինը ապրի ինչպէս այր մարդը, հաւասար եւ ազատ ինչպէս ինք արդէն կը փորձէ ընել, իր վերջին վէպերին մէջ ալ, ուր կիները կը գրաւին քաղաքական-թեամբ , դրականութեամբ, հոգեվերլու-ծումով : Հեղինակը չի տեսներ թէ ինչ որ ալ ընէ իր «կինը» միշտ տակար կը մնայ , եւ պէտք է որ տակար մնայ : Որքան աւելի սիրելի է Քոլէթին կինը որ ունի իսկական ամէն առաւելութիւն եւ տկարութիւն քան Տիկին Տը Պովուառի կեղծ կինը որ ոչ կին է, ոչ այր մարդ : «Լէ Մանտառէն» խճողուած եւ երկար վէպ մըն է : Հերոս-ները հաւանաբար բոլորն ալ ծանօթ դէմ-քեր են, քանի որ վէպը պատմութիւնն է յետ պատերազմեան դրական շրջանակնե-րուն եւ մարդոց որոնք Ֆրանսայի ապա-տագրումէն վերջ զարձան ձախ, որովհե-տեւ արդի դրագէտը պէտք է ձախ ըլլայ, յետոյ յուսախաբութեան մատնուելով չկրցան բոլորովին ազէ դառնալ, չդառնա-լու համար «ախտաւոր Հիւանդ» մը, այ-սինքն Ֆաշական :

Այս էր նաեւ Սարթրի պարագան : Այս նիւթին չուրջ տիկին որ Պովուառ երկար գրած է, աւելցնելով սիրային պատմու-թիւններ ալ որոնց նկարագրութեան մա-րդամանութիւնները չեն ծառայեր ոչ գր-բահանութեան ոչ ալ փիլիսոփայութեան : Ոճը աւելի լրագրողի է քան վիպագրի , իսկ լեզուն չունի մեծ գրագէտի մը յատ-կանիշներ : Անվերջանալի գրոյցներու չա-րան մը, մեծ մասով քաղաքական եւ կու-սակցական որոնց նպատակն է պարզել թէ գրագէտը պէ՞տք է կուսակցական դիրք բռնէ : Ուրիշ խօսքով՝ անձամբ գր-ողին պարագան :

Նոյն օրը, Քոլէթին աթոռը գրաւեց Ժան Ժիոնո : Մեծ գրագէտ մը, կապուած հողին որ միշտ քաշուած կեանք մը կը վարէ : Ծնած 1895ին, յայտնուեցաւ իր ա-

---

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

1.

— Այո, դալիս եմ ուղղակի նշանածիս տանից :

— Որ յայտնես ինձ այդ նորութիւնը այս կէս գիշերին, կարծես թէ վաղը չէիր կարող :

— Վաղը... Այնքան համբերութիւն կա՞ր որ : Եւ ո՞ւր գնայի : Տո՞ւն, որտեղ մի կենդանի հարազատ չունէ չկայ, որուն յայտնէի ուրախութիւնս : Եւ ի՞նչ անէի մինչեւ վաղը : Քնէի՞ : Քունս փախել է : Ախր, որ պիտանաս ինչ է կատարւում իմ մէջ... Սրտումս վարդ է բացուել, հոգիս երգում է, ուզում եմ ասել, խօսել, պա-րել. ուսերիս կարծես թեւեր են բուսել , եւ թւում է թէ՝ որ թափահարեմ, կը թռ-չեմ, ինչպէս.. ինչպէս...

Եւ իսկապէս մի ոստիւնով թռաւ ձեռ-քերը տարածած, պինդ զրկեց գլուխս եւ, չնայելով զիմադրութեանս, սկսեց խելա-զարի պէս համբուրել դէմքիս ինչ տեղ որ հանդիպէր :

Ծիծաղելի լինելով հանդերձ, այն ա-ստիճան սրտագրաւ էին նրա սրտի զեղում-ները, որ ակամայ աւազ – եղբայրական մի քնքշանք զարթեց հոգուս խորքում

ԳՐԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ՆՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

(Բ. ԿՈՆՔՈՒԻ.— Գ. ՌԸՆՈՏՕ)

ՅՄԲ.— Առաջինի մասին (Ցեմմինա) տես կիրակի օրուան թիւը :—

Անակնկալ մը չեղաւ, երկուշաբթի օր , երբ Տիկին Սիմոն ալ Պովուառ ստացաւ Կոնքուռեան մրցանակը իր « Լէ Մանտա-րէն » գիրքին համար : Տասնե-րու Ակադեմիան արդէն սովորու-թիւն ունի սրբագրելու Ցեմմինայի սխալ-ները եւ թերացումները : Այս անգամ ալ տեսակ մը սոփհման տակ էր վարձաուել-լու գոյապաշտ դրագիտուհին որ Ցեմմի-նայէն գրկուած , կը սպասէր որ « բան մը բնէն» : Կոնքուռներու երկրորդ ընտրու-թիւնը աւելի չայղող է, Քոլէթին աթոռը տալ Ժան Ժիոնոյի :

Եթէ որոշ վերապահութիւն կայ նաեւ Սիմոն Տը Պովուառի համար, պատճառը կապ չունի արժէքին հետ : Երբ Լամոն որ Կոնքուռ ստեղծեց այս մրցանակը , մաս-նաւորապէս կը յիշեցնէր.— « Կը խնդրեմ որ իմ մեծադոյն բաղձանքը միշտ աչքի

Ազգային ժողովի մը ստեղծումն ու կեդ-րոնախոյս վիճակը, Մարոքի հնարաւո-րութիւն պիտի տան ժողովրդավար կար-գերու վարժութեան ... Միակողմանի ո-րոշում չէ որ պիտի տրուի Ֆրանսայի կողմէ : Անկեղծ ու պարկեշտ Ֆրանքեւ-մարոքեան գործակցութեան հիման վրայ, պիտի հրաւիրուին Մարոքի այլազան հո-սանքներէ ներկայացուցիչներ, քննելու համար բարենորոգումներու ծրագիրը : Ժողովրդի որեւէ հատուած մոռացութեան պիտի չմատնուի : Պիտի պայքարինք թշնա-մութեան դէմ, բարձրացնելով ցած աշ-խատավարձերը : Թունուզն ու Մարոքը, Ֆրանսական հանրապետութեան կապ-ուած, երկու ինքնուրոյն պետութիւններ պիտի ըլլան ... » :

Հակառակ, հոգատար իշխանութեան բարեացակամ տրամադրութիւններուն, Իսթիղլալի հրահանգները տեւականօրէն կը գործադրուին : Ցառախաղի գործա-դուլներ կը սաքթուին, սուգի օրեր կը յայտարարուին : Եւ, ասոնց հետ միա-սին, պաղ զէնքերը կը գործեն, մութին ու լոյսին մէջ : Անհատի մը կեանքը կապ-ուած է կոյր դիպուածի մը հետ :

Հոգատար իշխանութիւնը, վերին ա-տիճանի զգուշութեամբ եւ վեհանձնու-թեամբ, բոլոր միջոցները ձեռք է առած հանրային ապահովութեան համար : Գի-շեր ցերեկ, ոստիկանական եւ զինուորա-կան ջոկատներ, զինուած կը շրջին քա-զաքներուն մէջ, խռովութեանց առաջքն առնելու համար :

ՎԱՀԱՆ

առջեւ ունենան ապագայ ակադեմական-ները, այն է՝ այս մրցանակը տալ երբ-ասատարդութեան, տաղանդի ինքնատուե-թեան, միտքի եւ ձեւի նոր փորձերուն» :

Այս պայմաններէն ոչ մէկը կը լրացնէ նոր պատկառորը : Ճիշդ է որ այս մրցա-նակը մէկուց մը պէտք է ըլլայ նոր եւ ան-ծանօթ դրողի մը ներկայանալու համար հասարակութեան, ոչ թէ ծառայէ արդէն ընդունուած դրագէտի մը նուիրագործ-ման : Մնաց որ, Տիկին Սիմոն ալ Պո-վուառի դիրքը չունի ոչ միտքի, ոչ ճնշի, եւ ոչ ալ ոճի ինքնատուութիւն :

Հեղինակը ծնած է Փարիզ, 1908ին : Իրեւ ակռեժէ փիլիսոփայութեան, եր-կար տարիներ ուսուցչութիւն րրած է գր-բահանութենէն առաջ : Ցժեռնիէ դոյա-պաշտութեան եւ մաերիմը Սարթրին : Գրած է թատերախաղեր՝ «Աւելորդ բե-րանները» (1945) վէպեր՝ «Ուրիշներու Արիւնը» (1944), պատմուածքներ՝ «Ոչ ոք անմահ է», բայց մանաւանդ փիլիսոփա-յական գործեր՝ «Երկրորդ սեռը» ուր կը խօսի կնոջ ազատութեան մասին :

Ցեմմինատ է տիկին Տը Պովուառ, եւ կ'ուզէ որ կինը ապրի ինչպէս այր մարդը, հաւասար եւ ազատ ինչպէս ինք արդէն կը փորձէ ընել, իր վերջին վէպերին մէջ ալ, ուր կիները կը գրաւին քաղաքականու-թեամբ , դրականութեամբ, հոգեվերլու-ծումով : Հեղինակը չի տեսներ թէ ինչ որ ալ ընէ իր «կինը» միշտ տակար կը մնայ , եւ պէտք է որ տակար մնայ : Որքան աւելի սիրելի է Քոլէթին կինը որ ունի իսկական ամէն առաւելութիւն եւ տկարութիւն քան Տիկին Տը Պովուառի կեղծ կինը որ ոչ կին է, ոչ այր մարդ : «Լէ Մանտառէն» խճողուած եւ երկար վէպ մըն է : Հերոս-ները հաւանաբար բոլորն ալ ծանօթ դէմ-քեր են, քանի որ վէպը պատմութիւնն է յետ պատերազմեան դրական շրջանակնե-րուն եւ մարդոց որոնք Ֆրանսայի ապա-տագրումէն վերջ զարձան ձախ, որովհե-տեւ արդի դրագէտը պէտք է ձախ ըլլայ, յետոյ յուսախաբութեան մատնուելով չկրցան բոլորովին ազէ դառնալ, չդառնա-լու համար «ախտաւոր Հիւանդ» մը, այ-սինքն Ֆաշական :

Այս էր նաեւ Սարթրի պարագան : Այս նիւթին չուրջ տիկին որ Պովուառ երկար գրած է, աւելցնելով սիրային պատմու-թիւններ ալ որոնց նկարագրութեան մա-րդամանութիւնները չեն ծառայեր ոչ գր-բահանութեան ոչ ալ փիլիսոփայութեան : Ոճը աւելի լրագրողի է քան վիպագրի , իսկ լեզուն չունի մեծ գրագէտի մը յատ-կանիշներ : Անվերջանալի գրոյցներու չա-րան մը, մեծ մասով քաղաքական եւ կու-սակցական որոնց նպատակն է պարզել թէ գրագէտը պէ՞տք է կուսակցական դիրք բռնէ : Ուրիշ խօսքով՝ անձամբ գր-ողին պարագան :

Նոյն օրը, Քոլէթին աթոռը գրաւեց Ժան Ժիոնո : Մեծ գրագէտ մը, կապուած հողին որ միշտ քաշուած կեանք մը կը վարէ : Ծնած 1895ին, յայտնուեցաւ իր ա-

ՎԱՂԱԽՈՍԱՓՈՆՑԻ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

ՅԱՅՏՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՈՒՆ ՏԻԳՐԱՆ ՇԱՀԱԶԻԶԻ

★

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ, (Յատաղ) — Նորէն 1834ին Վաղարշապատի մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր յուրաքանչիւր տարուան պէս, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, Տիգրան Շահազիզի յիշատակին համար։ Ներկայ էին Ս. Հայրապետը, Վեհարանի Տեղապահ Գերապ. Եպիսկոպոսը, Ս. Էջմիածնի վանահայրերը, Ս. Գայանեան Ուխտաւորաց Վանքի Առաջնորդ Գերապ. Եպիսկոպոսը, Ս. Էջմիածնի Ճեմարանի Տեսուչ

պիտի հանդիպին էլպայէն մինչեւ Զինաստան, ատոնց անդամ պիտի մտածէ, տեղէն չարժէլէ առաջ»: Վարչապետը յիշելով Մոսկուայի չինական դեսպանին յայտա– րարութիւնը նոյն խորհրդաժողովին մէջ, ըսաւ թէ Չինաստան ամէն ալակերտութիւն պիտի ընծայէ ապահովութեան համար նախատեսուած բոլոր միջոցներուն:

Քուէարկութենէն առաջ, համաձայնաւոր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Իւլպրիխտ եւս ճառ մը խօսեցաւ, միեւ– նոյն տեսակէտները յայտնելով եւ չեշտե– լով թէ Արեւմուտքի հետ խօսակցու– թիւնները աւելորդ պիտի դառնան, փա– րիզի համաձայնութեանց վաւերացումէն ետք: «Տոքթ. Ատենաուըը կը կարծէ թէ կրնայ վախցնել մեզ խորհրդաժողովի մը երթալով, դնդացիր մը՝ թեւին տակ»:

ՁԱՆի ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՊԸ Դշ. օր փակեց Մարեմեան սա– րին, ձայնասփիւռ պատգամ մը ուղղելով կաթոլիկ աշխարհին:

ԵԳԻՊՏՈՍի ապահովութեան տեսչու– թիւնը երեք նաւային սպաներ ձերբակա– լեց, իմացած ըլլալով որ Իսլամ եղբայ– րութիւնը դաւ մը սարքած է, պինտալ ուժերը դրաւելու համար, իրենց հաւա– տարիմ սպաներու միջոցաւ: Ամբաստան– եալ երեք սպաները պիտի դատուին ժո– ղովրդային տաճանի մը առջեւ: — Ամ– մանի մէջ (Յորդանան) հազար ուսանող– ներ թափօր մը կազմեցին դէպի եգիպտա– կան դեսպանատուն, բողոքելու համար վեց կախաղաններուն դէմ: Յուցարարնե– րը նշանառախտակներ կը կրէին հետեւ– եալ արձանագրութեամբ :— «Ողջոյն Իս– լամ եղբայրութեան»:

ԿԱԹ ԽՄԵԼՈՒ փորձ մը կատարուեցաւ Շաթըլէ ան Պաի դիւղի ղպրոցին մէջ, հա– մաձայն վարչապետին թելադրութեան: Ա– մէն օր ձրի կաթ պիտի բաժնուի 150 աշա– կերտներէն հարիւրին, չաքարով եւ առա– ւաօ: Զինուորներուն ալ կաթ պիտի բաժնուի յունուար մէկէն սկսեալ, համա– ձայն մանաւոր հրամանագրի մը:

ՊՈԼՍՈՑ Գոց Շուկայի հրդեհէն անվը– նաս մնացած են քսան խանութներ ո– րոնք Ազգ. Հիւանդանոցին կը պատկա– նին: Շուկան մասամբ վերաբացուած է:

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ 360 գործարաններ անընդհատ կը բանին, ռազմական օգա– նաւեր հասցնելու համար, համաձայն անդլիական տեղեկագրի մը:

ՆՈՐ ՓՈՐՈՐԻԿ մը պայթեցաւ Ֆրան– սական եւ անդլիական ափերուն վրայ, ժամական 110 քիլոմեթր արագութեամբ, վտանգելով բազմաթիւ նաւեր: Նոյեմբեր 26էն ի վեր 73 Ֆրանսայի նաւաղներ զոհ գացած են նաւարեկութեանց:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ որո– շեր է Ազգաժողովին քննութեան յանձնել Ալժերիոյ խնդիրը: Այս որոշումը մեծ պայթոյթ պատճառեց Փարիզի մէջ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հետապրեն թէ Ա. Մի– ութիւնը իւրանիում պիտի ճարէ հիւլէա– կան ուժի միջազգային գործակալու– թեան, խաղաղասիրական նպատակներու համար:

ԿԻՊՐՈՍի ՆԴԻՐԸ նորէն կ'արձարձուի Աթէնքի մէջ, այն յոյսով թէ Ազգաժողո– վը պիտի քննէ գայն եւ կզգին Ցունաստա– նի պիտի կցուի մինչեւ 1957:

ՍԿՈՎՏԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼԸ չորեքշաբ– թի օր պարտուեցաւ Կլասգոյի մէջ, Հուն– գարիայէն 2 – 4ով: Այս վերջին խումբին համբաւը սրդէն մեծ է Զուիցերիոյ հա– մալսարհային մրցումներէն ի վեր, մա– նաւանդ իր խմբապետը՝ Փուսքաս որ աշխարհի մեծ ախոյեաններէն մէկն է:

« ՆՈՐ ՔՆԱՐ »

Գայնագրուած եւ պատկերազարդ եր– գարանին Բ. տպագրութիւնը, հիմնո– վին բարեփոխուած եւ ճոխացուած Հայաստանէն լսուող բազմաթիւ նոր երգերով:

640 ԷՋ, 800 ԵՐԳ, 342Ը

ՁԱՅՆԱԳՐՈՒԱԾ

եւ 132 ՆԿԱՐՆԵՐ

Այս բովանդակութեամբ երգարան ցարդ լոյս չէ տեսած որեւէ տեղ:

Գինը 1400 ֆրանք (Թղթակազմ)

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ:

Դիմել «Յառաջ»ի հասցէով: Մար– սէյլի Հայ Ընկերական Միութեան Գրա– տան,

3, Bld. Th. Turner, Marseille.

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. Տ. ԹՈՍՊԱԹի

ԵՐԵՍՓոխԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆի ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆի եւ ԽՄԲԱԳԻՐ «Լը Սուար» եւ «Ա.Ց.Ի» թերթերուն:

Կազմակերպուած «Ֆրանսահայ Լսա– րանի»ն կողմէ:

Այս Շաբաթ, ժամը 20ին

Արձանագրուիլ մինչեւ ուրբաթ (այսօր) ժամը 17, Ն. Յովհաննէսեանի՝

14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48

եւ Գ. Ադամեան՝

53, Rue Chateaudun, Tél. TRI. 57-74

ՄԱՐՍԷՅԼ, ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԿԷՁՎԷի եւ չրջակայ գիւղերու նահա– տակներուն, ինչպէս նաեւ երջանկայիշա– տակ Տէր Պօղոս Ծ. Վ. Տէր Խորէնեանի յիշատակին կը մատուցուի մաղնաւոր պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն, Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյն մէջ, այս կիրակի 12 Դեկտ.:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Հայագէտ Պ. ՖՐԻՏՆԻԻՐ ՖԷՑՏիի կողմէ

Panorama de la Littérature Arménienne

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցւոյն յանձնախումբին կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ. ժամը 21ին, Սալ Սէնք Հէյէն, 10 ռիւ Սէնք Հէյէն, Լիոն:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի հայ բնակիչները եւ մանաւանդ երիտասարդութիւնը: Մուտքը ազատ է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԱՄԱՍԻՈՑ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Օթէլ Նորմանտիի չքեղ սրահներուն մէջ 28 Պուլվ. տ'Ալթէն (Մարսէյլ), 12 Դեկտ. կիրակի ժամը 3–24:

Ընտանեկան զուարթ մթնոլորտ:

Խաղերու մրցում եւ ուրիշ անակնկալ– ներ: Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

ԱԼՖՈՐՎիլի ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեց– ւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ բարեպաշտ ժողովուրդին թէ ձեռնարկած է եկեղեցին ջերմութեամբ օժանդակել:

Այս անհրաժեշտ՝ բայց բազմածախս աշխատանքը դիւրացնելու համար, եկե– ղեցասէր Տիկնոջ Ցանձնախումբը՝ իր գանձին ամբողջ պարունակութիւնը նուի– րելէ զատ, յանձն առած է առնէ առն պատիլ եւ նուէրներ հաւաքել:

Հոգաբարձութիւնս կը խնդրէ հաւա– տացեալ ժողովուրդէն՝ սիրով մասնակցիլ այս ձեռնարկին:

Կը ծանուցանէ նաեւ որ կազմուած է փոքրիկներու երկսեռ երգչախումբ մը ո– րուն փորձերը տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի՝ ժամը 17ին եկեղեցւոյ մէջ:

Այս գործը վստահուած է Պ. Լ. Համ– բարձումեանին՝ որ արդէն ժամանակէ մը ի վեր կը վարէ եկեղեցւոյ երաժշտու– թիւնը:

Կը խնդրուի ծնողքներէ իրենց զաւակ– ները եկեղեցի ղրկել փորձի օրերուն:

Հոգաբարձութիւն

ՁԵՐ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

Լ Ի Լ Ա-Ն Է

Համեղ, մաքուր եւ մատչելի

24, Rue St. Lazare, PARIS

Métro N. D. de Lorette ou Trinité.

Փարիզցիներու աչքը լոյս

Լիլան կը վերսկսի իր արեւելեան նուա– գը ամէն չարաթ եւ կիրակի իրիկունները:

Կը նուագեն ՌԷՄԷնչիստ եւ ուտի Ալ – ֆօնս եւ ջութակահար Հայկ:

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ «ՀԱՅԱՍՏԱՆի ՕՐ»Ը

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոր Սե– րունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան:

Մասնակցութեամբ իր չրջանի բոլոր խումբերուն:

Դեկտեմբեր 11, երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Ռիւիւ»ի դղեցիկ սրահին մէջ (51 ռիւ Կոռնեան):

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ԴԱՊԱՍԱԳԱԼ– ԵԱՆ: Կը խօսին ընկեր Ը. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ եւ Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը:

Ա. մաս.— Գեղարուեստական բաժին ժամը 9էն մինչեւ 12:

Բ. մաս.— 12էն մինչեւ լոյս եւրոպա– կան պարեր, մասնակցութեամբ EDDIE TOURNEL նուագախումբին:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր– բաթ, ժամը 21ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը: Դասախօսն է Պ. ՖՐԻԳՈՐ ՁԻԶՄԼԷՁԵԱՆ, նիւթը՝ Աչին եւ ձախին գաղտնիքները ժողովուրդներու կեանքին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Ազգ. Միութիւնը չնորհակա– լութիւն կը յայտնէ, (Ղարապաղի Մելիք– ները» ներկայացումին յաջողութեան նը– պաստող դերակատարներուն, մանաւանդ Պ. Թրադոչին եւ ներկայ հասարակու– թեան: Այս առթիւ կը յայտնենք թէ ծրա– գրուած է ներկայ թատերական եղանա– կին յաջորդաբար բեմադրել Ազգ. խիստ հետաքրքրաշարժ դործեր միշտ ի նպաստ Շինարար Ֆօնտին: Վստահ թէ պիտի քա– ջալերուի մեր ժողովուրդին կողմէ:

× եկեղեցւոյն Տիկնանց Ցանձնախում– բը չնորհակալութեամբ առացած է հե– ւեւեալ նուէրները.— Աբսէն Թէրզեանէ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Սիմա Ուղունեանի մահուան առ– թիւ: Տիկին Ազատի Յովսէփեան Նէօվի– լէն կը նուիրէ հազար ֆրանք:

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boul. de Stalingrad, 84

CHOISY-LE-ROI (Seine)

FOURRURES

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Ալբիւր – Սերոբ եւ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չարաթ ժամը 21ին, սովորա– կան հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օ– րակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Քրիստափոր ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չարաթ ժամը 21ին, «Ահարոնեան» սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ը. Դ. «Վարանդեան» կո– միտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի ժամը ճիշդ 20·30ին, Յովնեաու սրահը, 5 ռիւ Պօճ – փուա:

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար– տաւորիչ: Կարեւոր օրակարգ:

ՎիԼԻՆ.— Հ. Ը. Դ. «Անի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր– ները, այս չարաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» սրահը: Ներկայանալ անդամատետրով: Խիստ կարեւոր օրա– կարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՊԱՆԵԼՕ ԲԱՇԱՆ.— Հ. Ը. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրա– վիրէ իր բոլոր ընկերները, այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր– ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան սրահը: Կարեւոր օրա– կարգ: Անդամատետրերը միասին բերել:

ԻՍԻ.— Հ. Ը. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չարաթ ժամը 8·30ին, Արիմ– եան դպրոցը: Բոլոր ընկերներու ներկա– յութիւնը պարտաւորիչ է:

ՇԱՒԻԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժա– մը 9ին, դպրոցին սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՈՒՐՖԱՑիի Հայր. Միութեան ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժան:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑՔ

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Նոր Սե– րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կող– մէ: Կիրակի 12 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ 23, Ագգ. Տան մէջ:

Հաճելի եւ երիտասարդական մթնո– լորտ: Սիրով կը հրաւիրուին Նոր Սերուն– դի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ճոխ պիւֆէ:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

MAISON

ARDY

— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —

Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.

Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06

(ՏՆՕՐԷՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)

86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)

Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի ֆրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները:

Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա. եւ Բ. կարգի ապրանք

Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine

pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակները:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խլորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI 11 DECEMBRE 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7544 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2955

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՒՐ Է ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԸ

•

Պատմութիւնը պիտի գրէ օր մը.

— Քանի ճոխացան, այնքան լճացան :

Արդէն իսկ զգալի չե՞ն ախտանշանները, սկսելով մեր զազրելէն :

Երբեմնի խանդավառութեան եւ գործ – նական աշխատանքին յաջորդած է թաթ – խափանը : Նկուն, ժպտուն վիճակ մը, ոլ կը վարակէ չբջապատը :

Հետզհետէ զգալի կը դառնայ վերանո – րոգիչ շունչի, չարժումի պակասը :

Տարուէ տարի կը մաշին, կը սպառին տրամադրելի ուժերը, եւ յայտնապէս կ'ընդարձակուի անջրպետը՝ երէկուան եւ այսօրուան միջեւ :

Ամէն համբոյր զանազան մասերու բաժնուած է, ինչպէս իր մէջ : կարծես տար – բեր զասակարգեր են որոնք հոգեկան կապ չունին իրարու հետ :

Միեւնոյն զազութին, մինչեւ անգամ նոյն քաղաքին մէջ կան քանի մը տեսակ « հայ հասարակութիւններ » :

Հինները իրենց յատուկ հորիզոն մը ու – նին, որ չատ բան չի խօսիր նորերուն :

Այս վերջիններն ալ բաժնուած են այլա – զան դասերու : Ի զուր կը փնտռէք մէու – թեան դիծ մը՝ նոյնիսկ 35–45 տարեկան – ներուն միջեւ :

Անոնք որ անգամ են քաղաքական կու – սակցութեան մը կամ կը հետաքրքրուին հանրային գործունէութեամբ, մեծ թիւ մը չեն կազմեր :

Իսկ ի՞նչ կը բանի մնացեալ մեծամաս – նութիւնը, որպէսզի կարենայ իր եռեւէն քաշել աւելի երիտասարդները : Ոգեւորել եւ գործի մղել զանոնք :

Այդ չարքին մէջ ժպտուն, բացասական դեր մը կը կատարեն մանաւանդ ա – նոնք որ բաւական պաշար ամբարած են, ինքնահաւանութեամբ կամ բարձրագոյն ուսում ստացած ըլլալով :

Աչք մը նետեցէք եւ պիտի տեսնէք որ ամէն մէկը իրեն յատուկ աշխարհահայ – եացք մը ունի : Ցաճախ, քանի մը հոգի միասին տեսակ մը «կաստա» կը կազմեն :

Իրենց համար բնական վիճակ դարձած է չքեղ մեկուսացումը :

Շատերը կարծիքներ կը յայտնեն եւ կ'անցնին կ'երթան, ինչպէս անցորդ մը որ ճամբան հանդիպած առեն բարեւ կու տայ, կը ժպտի եւ կ'անհետանայ :

Ուրիշներ չատոնց անջրպետ մը բացած են իրենց եւ հայկական կեանքին միջեւ : Կը վախնան որ իրենց արժանիքէն բան մը կը կորսուի, եթէ հանրային ծառայու – թեան նուիրուին :

Եթէ ուշադրութեամբ հետեւիք, պիտի տեսնէք որ այս դասակարգը մշակոյթով անգամ չի հետաքրքրուիր :

Բուն մշակոյթը՝ իր զիտցածն է, կամ դպրոցին մէջ սորվածը, ֆրանսերէնով, անգլերէնով եւ խեցգեղ հայերէնով :

Մութեան դիծ չկայ : Նաեւ, այս դա – սակարգին եւ ուրիշ հայաշատ քաղաքի մը նոյն դասակարգին միջեւ :

« Ուսումնական » կղզեակները կազմուած են ամէն տեղ, եւ ի զուր կամուրջներ կը փնտռէք :

Նոյն պատկերը՝ զազութ զազութ,— Ֆրանսայէն Անգլիա, Պելժիա, Իտալիա եւ Զուիցերիա :

Եւ վերջապէս, միութեան դիծը կը պակսի աղգային կազմակերպութեան տե – սակէտով :

Ո՞ր եւ է կապ կը տեսնէ՞ք մեր զազու – թին մէկ հայաշատ քաղաքէն միւսը :

Մէկը միւսէն լուր ունի՞, տարիներէ ի վեր ...

Բազդատաբար չէն չքնան կը համարուի հայկական զպրոցասիրը՝ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ :

Եւ սակայն, ամէնէն աւելի մատնուած է անտիրութեան :

Անշուշտ անոր համար որ բազմութիւն մը կը կազմեն բանդէտները : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

•

ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԱԻԵԼՑՆԵԼ ՋՐՆՇԱԼ ՈՒԺԵՐԸ

Քանի կը մօտենան Փարիզի համաձայ – նութեանց վաւերացման օրերը, այնքան ապառնալիք դերք մը կը բռնէ Մ. Միու – թիւնը, իր արբանեակներուն հետ :

Ահաւասիկ վերջին նորութիւնը . —

Դեկտեմբեր 9 թուակիր ծանուցագրով մը, որ ուղղուած է երեք արեւմտեան պե – տութեանց, Մոսկուա կ'ազդարարէ Թէ Մ. Միութիւնը եւ իր արբանեակները պիտի աւելցնեն իրենց զինեալ ուժերը, եթէ վա – ւերացուին Փարիզի համաձայնութիւն – ները :

Ազդարարութիւնը մանաւանդ ուղ – ղուած է Ֆրանսայի, որ կը պատրաստուի կատարել այդ վաւերացումը :

Ծանուցագիրը, որ միեւնոյն առեն հե – ռարձակուեցաւ ռատիօ – Մոսկուայի կող – մէ, իր նախաբանին մէջ յատուկ կը յիշէ Թէ արեւմտեան պետութիւնները չմա – նակցեցան Մոսկուայի խորհրդաժողովին, կը բողոքէ Փարիզի համաձայնութեանց եւ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման դէմ, կը յայտարարէ Թէ այդ համաձայ – նութիւնները կը հակասեն Փոցտամի պայ – մանագիրներուն :

Յետոյ կ'ըսէ Թէ «նկատի առնելով Ֆր – րանսայի եւ միւս պետութեանց յարձակո – ղական քաղաքականութիւնը, խորհրդա – յին կառավարութիւնը եւ խաղաղասէր երկիրները հարկադրուած են ձեռք առնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, զօրացնե – լու համար իրենց զինեալ ուժերը եւ ա – պահովութիւնը, որպէսզի կարենան նա – խայարձակ պետութեանց ուժերուն դէ – մայ հանել համապատասխան ուժ մը, խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար » :

Աւտարիոյ մասին ծանուցագիրը կը յի – շեցնէ Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ և – զած առաջարկները եւ յետագայ դիրքը որ պարզուած է ուրիշ ծանուցագիրներով : Միեւնոյն առեն կը հաղորդէ Մոսկուայի խորհրդաժողովին մէջ առորագրուած յայտարարութիւնը :

Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանին յանձնուած պաշտօնագրին մէջ, խորհր – դային կառավարութիւնը դիտել կուտայ Թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը ոչ մի – այն մերժից մասնակցիլ եւրոպական խոր – հրդաժողովի մը, հաւաքական ապահո – վութեան խնդիրը քննելու համար, այլ եւ որեւէ առաջարկ չներկայացուց, Եւրոպա – յի ապահովութեան մասին : «Ֆրանսայի կառավարութիւնը պէտք է ըմբռնէ Թէ գերման զինապաշտութեան կարծեցեալ սահմանափակումները եւ այդ մասին Թուղթի վրայ ստացած երաշխիքները չեն վայելեր Եւրոպայի ժողովուրդներուն վստահութիւնը, հակնալի պատճառն – րով » :

Ծանուցագիրը յետոյ կը բացատրէ Թէ գերմանական վերազինումը կը հակասէ դինադադարութեան ծրագիրներուն որոնք այժմ կը քննուին Ազդաժողովին մէջ, կը հակասէ 1944ի Ֆրանքեւխորհրդային դաշ – նագրին որ կ'ընդունայնէ գերմանական նոր նախայարձակումի մը առաջքը առնելու համար : «Իրականին մէջ, Փարիզի հա – մաձայնութեանց վաւերացումը անխուսա – պիտի դարձնէ բանակցութիւնը չորս պե – տութեանց միջեւ, Գերմանիոյ միացման մասին եւ կարելի պիտի չըլլայ հասա – ձայնութեան մը յանգիլ այդ մասին : Մ. Միութիւնը եւ միւս խաղաղասէր պետու – թիւնները սակրատած են անյապաղ ձեռք առնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, մէկդեղ հանելու համար ոչ նուազ հզօր ուժ մը նախայարձակ պետութեանց յա – ջանուն ուժերուն դիմաց, որոնք կը սպառնան խաղաղութեան » :

Ցիշեցնելէ ետք Թէ «Ֆրանսայի եւ Ա – մերիկան Համբակցութեանց միւս անդամ – ներուն յարձակողական ծրագիրները յա – ռաջ պիտի բերեն զինարշաւ մը, ծանու – ցագիրը կը յայտարարէ Թէ վերոյիչեալ պետութիւնները պէտք է ստանձնեն ամ – բողջ պատասխանատուութիւնը իրենց ներկայ քաղաքականութեան որ կը հա – կասէ խաղաղութեան չահերուն եւ զգա – լապէս կ'աւելցնէ նոր պետերգամի մը վե – րանդը Եւրոպայի մէջ» :

•

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԱԼ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

Դեկտ. 9ին, Ազգաժողովին խորհրդային պատուիրակը, Ալբքսանի Սորոլով Քաղա – քական յանձնախումբին ներկայացուց դանդատագիր մը, բողոքելով Թէ նախա – յարձակ արարք մը կատարուած է Չինաս – տանի հանրապետութեան դէմ : Կը պա – հանջէ որ ընդհ. ժողովը «դատապարտէ այդ «նախայարձակման եւ աւազակու – թեան արարքը» եւ Մ. Նահանգներէն պա – հանջէ միջոցներ ձեռք առնել, վերջ տալու համար այդ արարքներուն : Իր առաջար – կած բանաձեւը կը թելադրէ որ ընդհ. ժո – ղովը մատնոցութեամբ նկատի առնէ Թէ Մ. Նահանգներուն ենթակայ զինուորա – կան ուժեր Փորմոզայի չրջանին եւ Չինա – կան Ծովուն մէջ յարձակողական արարք – ներ կը գործեն քաղաքներու եւ զիւղերու դէմ, պատերազմական վտարանի մը վե – րածելով աշխարհի այդ մասը եւ ծանրա – պէս վտանգելով խաղաղութիւնը : «Թայ – վանը (Ֆորմոզա) վերածուած է պարե – նաւորման խրխինջ մը Ծայր . Արեւելքի ամերիկեան ուժերուն համար : Թայվանի ազատագրումը չինական դերիչխանու – թեան կ'իյայ : Օտար միջամտութիւն մը այդ գործին մէջ կը նչանակէ ոտնձգու – թիւն Չինաստանի ներքին գործերուն մէջ » :

*Ամերիկեան պատուիրակը անմիջապէս պատասխանեց այս ամբաստանութեան , ձաղկելով համաձայնաւարներուն յարձակո – ղական արարքները Ծայր . Արեւելքի մէջ : Ըսաւ Թէ Մ. Միութիւնն էր որ համաձայ – վարական բանակ մը ստեղծեց Հիւս . Քո – րէայի մէջ եւ ժողովրդական Չինաստանն էր որ մէկ միլիոն «կամաւորներ» զրկեց : Ցիշեցնել ետք Թէ Ազգաժողովը դատապար – ատած է Չինաստանը իրրեւ նախայարձակ, ամերիկեան պատուիրակը մեղադրեց Թէ Փէքինի կառավարութիւնը խախտած է զինադադարի պայմանները, բանտարկե – լով ամերիկացի օգաչուներ : Ցետոյ բա – ցատրեց Թէ ամերիկեան Երդ նաւատաժի – ները խաղաղասիրական դործ մը կը կատա – րէ, Թոյլ չտալով որ համաչխարհային սպառնալիքները նոր նախայարձակման մը վերածուին :

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

.ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ազգաժողովին Քաղաք. յանձնախումբը առջի օր սկսաւ քննել Մարոքի խնդիրը , է բացակայութեան Ֆրանսայի : Առաջին անգամ խօսք առաւ Սուրիոյ պատուիրա – կը, Շուքայրի, պահանջելով ազատել , հայրենիք վերադարձնել եւ զահուն վրայ վերահաստատել Սուլթան Պէն Եուսէֆը : Այս առթիւ ըսաւ .— «Քառասուն տարիէ առաջ, Մարոք պետութիւն մըն էր իրա – պէս եւ իրաւապէս : Այսօր Ֆրանսական թեւարկութեամբ, դոյութիւն չունի այդ պետութիւնը : Մարոք կը գտնուի Ֆրան – սայի ուղղակի տիրապետութեան տակ ... Չինուորական վարչութիւնը միշտ ի գործու է այն օրէն ի վեր որ առաջին անգամ յայտարարուեցաւ քառասուն տարի ա – ռաջ : Կեդրոնացման կայանները զրաւած են տեւական : Այժմ կան 15·000 քաղա – քական կալանաւորներ եւ իրենց թիւը

(Շար. ը կարդալ Դ. Էջ)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

●

Ազգային կուսակցութիւն մըն է Դաշնակցութիւնը, բազմապիսի առաքելութիւններով։

Ազգային, յեղափոխական կուսակցութիւն մը սակայն, իր ձգտումներով եւ գաղափարական գործունէութեամբ։ Եւ – յեղափոխական՝ ոչ միայն հայ ժողովուրդի դարաւոր թշնամիներուն դէմ իր մղած պայքարի ընթացքին, այլեւ իր ժողովուրդի հոգեկան աշխարհին յեղաշրջման ջանքերուն մէջ։

Յեղափոխութիւնը անպատճառ զէնքով ու արիւնով չըլլար, ոչ ալ միայն անողոք ու վայրագ թշնամիներու դէմ։ Յեղափոխութիւնը կ'ըլլայ, նաեւ, ժողովուրդի մը ներքին թշնամիներուն դէմ, անոր յետադիմական, քարացած ըմբռնումներուն դէմ. սխալ, չարաշուք, կարծրացած մը – տածման կերպերուն, մտայնութեան ու հոգեբանութեան դէմ։

Հայ Յեղափոխութիւնը պայթեցաւ, երբեւ հետեւանք Հայուն պարտադրուած անմարդկային ճակատագրին, ինչպէս նաեւ իբրեւ արդիւնք դարաւոր սարկութեան, որ անզօր ու տխուր կացութեան մը մատնած էր հայ ժողովուրդը, իր ֆիզիքական ու հոգեկան գոյութեամբը։

Զուրկ ազատութենէ ու անկախ գոյութենէ, Հայը զրկուած էր նաեւ պայքարի իր ոգիէն, իր ճակատագրին տէր դառնալու արդար իրաւունքէն։

Հայ յեղափոխութիւնը, յանձին Հ. Յ. Դաշնակցութեան առաւելագոյնս, ևկաւ յեղաշրջելու հայութեան պարտադրուած արտաքին ու ներքին այս կացութիւնը. փոխելու չօշափելի ու անչօշափելի այս մթնոլորտը։ Յեղափոխութեան դիմում եղաւ, ազատագրելու համար հայութիւնը, սակայն, միաժամանակ, յեղափոխելու համար անոր հոգեբանութիւնը, մտածելու եւ զործելու եղանակները։

Դաշնակցութիւնը, ամէն բանէ առաջ, այս աշխատանքին լծուեցաւ, հոգեկան նոր աշխարհ մը ստեղծելու համար մեր ժողովուրդին, յոյս ու հաւատք ներշնչելով անոր եւ պայքարի մղելով զայն, երբեւ միակ ճանապարհը ազատագրութեան։

Հայը պէտք էր համոզուէր, նախ, թէ անզօր ու աննշան ժողովուրդի մը մնալ – յորդը չէր ինք։ Ոչ ալ յաջորդը միշտ հալածուած ու կոխկռտուած զորշ բազմութիւններու, որոնք զատապարտուած էին անհետանալու։

Ժառանգորդն էր ինք հին ու ազատ – ութեան ժողովուրդի մը, որ պատմութիւն կերտած է, փայլուն զործեր տեսած, արժէքներ ստեղծագործած։ Ազատ ապրած է զարերով եւ ազատութեան համար մարտնչած։ Հին զարերէն սկսած, հակառակ իրենց փոքր քանակին, իր նախահայրերը զիտցած են հրաշքներ զործել. դժոխքին մէջ ծաղկեստաններ հաստատելով։ Կրցած են «արուեստան զործք»ներ արձանագրել հայկական «փոքր ազու»ին մէջ։ Պետութիւն, օրէնք, լեզու ու զրականութիւն, արուեստ ու դիտութիւն, մըշակոյթ ստեղծել, հակառակ դժնդակ, ճակատագրական դժուարութիւններու, արտասովոր արհաւիրքներու։

Եւ այս բոլորը եղած են աւելի, իրենց կէտով ու արժէքով, քան թիւով ու զօրութեամբ չատ մը «մեծ» կոչուած ժողովուրդներուն։

Շատ աւելի, քան իր խոյատարշէտ դրացիներուն։

Կը յիշենք այս ամէնը, ոչ թէ պարծենալու, այլ պարզապէս յիշեցնելու համար, թէ մեր ժողովուրդը բազմութիւն մը, ցեղախումբերու հաւաքածոյ մը չէ եղած, այլ չատ կանուխէն ազգային զէմք ու դրոշմ ունեցող ժողովուրդ մը։ Ազգ մը, որ «մեծ»երու կարգը կրնայ նսեմել, իր հին արժէքներով, զէմքերով ու անոնց առեղծագործութիւններով, ինչպէս նաեւ նոր արժէքներով։ Կրնայ նսեմել խոնարհութեամբ, այլ ինքնախտահութեամբ, պատուով ու պատուելով ուրիշներու կողմէ։

Յիշեցնենք այս ամէնը, անգամ մը եւս չեշտելու համար, թէ մեր ժողովուրդը, թէ իսկ պատառ պատառ ու բոնօրէն հայրենազուրկ, իրաւունք ունի իր հայրենիքը ունենալու, ազատ, ամբողջական ու անկախ։

Հայը իրաւունք ունի տէրը դառնալու իր ճակատագրին։ Լուսաւորելու զայն։

Դաշնակցութիւնը այս զգացումը, այս գիտակցութիւնը, այս ճշմարտութիւնը առած է մեր ժողովուրդին։

Իր առաջին ու արթնան զործը այս եղած է ու կը մնայ՝ մինչեւ այսօր ալ։

Պէտք է ազատագրուի այս ժողովուրդը եւ պէտք է տէր դառնայ իր հայրենի հողերուն, որոնք յափշտակուած են։ Այս նպատակին հասնելու համար ծագած է հայ յեղափոխութիւնը եւ Դաշնակցութիւնը, իբրեւ հայկական ոգիի արտ ու գիտակցական արտայայտութիւնը, իր գոյութեան աւելի քան վեց տասնամեակներուն, այս նպատակը հետապնդած է յամառօրէն, կարելի բոլոր միջոցներով։ Կազմակերպելով հայ միտքը, յեղաշրջելով հայ հոգին, բանաձեւելով հայկական իրաւունքները, ճարտարապետելով Հայկական Դատը եւ ճանչցնել տալով զայն աշխարհի դեկավարներուն։

Այնուհետեւ, չունինք այն միամիտ յանկութիւնը, թէ կարելի է լուծել Հայկական Դատը, խլել մեր ազատութիւնը եւ մեր հայրենի հողերը, Հիւսիսի եւ Հարաւի բռնակիցներէն, միմիայն մեր ուժերով։ Սակայն կը հաւատանք, թէ ազատատենչ մարդկութիւնը, ուշ կանուխ, արդարութիւն պիտի բնէ բոլոր անիրաւուածներուն։

Երբ բռնակալութիւնները տապալին, հայերը զիտցած են հրաշքներ զործել. դժոխքին մէջ ծաղկեստաններ հաստատելով։ Կրցած են «արուեստան զործք»ներ արձանագրել հայկական «փոքր ազու»ին մէջ։ Պետութիւն, օրէնք, լեզու ու զրականութիւն, արուեստ ու դիտութիւն, մըշակոյթ ստեղծել, հակառակ դժնդակ, ճակատագրական դժուարութիւններու, արտասովոր արհաւիրքներու։

Եւ այս բոլորը եղած են աւելի, իրենց կէտով ու արժէքով, քան թիւով ու զօրութեամբ չատ մը «մեծ» կոչուած ժողովուրդները։

Շատ աւելի, քան իր խոյատարշէտ դրացիներուն։

Կը յիշենք այս ամէնը, ոչ թէ պարծենալու, այլ պարզապէս յիշեցնելու համար, թէ մեր ժողովուրդը բազմութիւն մը, ցեղախումբերու հաւաքածոյ մը չէ եղած, այլ չատ կանուխէն ազգային զէմք ու դրոշմ ունեցող ժողովուրդ մը։ Ազգ մը, որ «մեծ»երու կարգը կրնայ նսեմել, իր հին արժէքներով, զէմքերով ու անոնց առեղծագործութիւններով, ինչպէս նաեւ նոր արժէքներով։ Կրնայ նսեմել խոնարհութեամբ, այլ ինքնախտահութեամբ, պատուով ու պատուելով ուրիշներու կողմէ։

Յիշեցնենք այս ամէնը, անգամ մը եւս չեշտելու համար, թէ մեր ժողովուրդը, թէ իսկ պատառ պատառ ու բոնօրէն հայրենազուրկ, իրաւունք ունի իր հայրենիքը ունենալու, ազատ, ամբողջական ու անկախ։

Հայը իրաւունք ունի տէրը դառնալու իր ճակատագրին։ Լուսաւորելու զայն։

Դաշնակցութիւնը այս զգացումը, այս գիտակցութիւնը, այս ճշմարտութիւնը առած է մեր ժողովուրդին։

Իր առաջին ու արթնան զործը այս եղած է ու կը մնայ՝ մինչեւ այսօր ալ։

Պէտք է ազատագրուի այս ժողովուրդը եւ պէտք է տէր դառնայ իր հայրենի հողերուն, որոնք յափշտակուած են։ Այս նպատակին հասնելու համար ծագած է հայ յեղափոխութիւնը եւ Դաշնակցութիւնը, իբրեւ հայկական ոգիի արտ ու գիտակցական արտայայտութիւնը, իր գոյութեան աւելի քան վեց տասնամեակներուն, այս նպատակը հետապնդած է յամառօրէն, կարելի բոլոր միջոցներով։ Կազմակերպելով հայ միտքը, յեղաշրջելով հայ հոգին, բանաձեւելով հայկական իրաւունքները, ճարտարապետելով Հայկական Դատը եւ ճանչցնել տալով զայն աշխարհի դեկավարներուն։

Այնուհետեւ, չունինք այն միամիտ յանկութիւնը, թէ կարելի է լուծել Հայկական Դատը, խլել մեր ազատութիւնը եւ մեր հայրենի հողերը, Հիւսիսի եւ Հարաւի բռնակիցներէն, միմիայն մեր ուժերով։ Սակայն կը հաւատանք, թէ ազատատենչ մարդկութիւնը, ուշ կանուխ, արդարութիւն պիտի բնէ բոլոր անիրաւուածներուն։

Երբ բռնակալութիւնները տապալին,

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Կ'ԱՃԻ՝ ԹԷ ԿԸ ՆՈՒԱԶԻ

●

«Ֆիկարօ» քննութիւն մը բացած է Մխէյ Համլէի միջոցաւ, զիտնալու համար թէ Ֆրանսայի մէջ ներկայիս աշխատավարձերը ինչ չափով կը յարին համայնավար կուսակցութեան։ Այս առթիւ տարօրինակ կը զտնէ որ համայնավարութիւնը ըլլալով հանդերձ բանուորներու յատուկ կուսակցութիւն մը, կը բախի աշխատաւոր զասակարգին ընդդիմութեան։

«Ասոր հակառակ տարօրինակ երեւոյթ մը կը պարզուի մեր աչքին։ Այսօր մի – ջանկիսալ զասակարգ մը, մանաւանդ կարգ մը մտաւորականներ քաղքենի ծագումով կը դիմեն դէպի համայնավարութիւն, ըսելով նաեւ կը մտածեն թէ «ժողովուրդը հոն է»։ Եւ կամ հետեւելով «պատմութեան ընթացքին», կը մտածեն թէ կապիտալիզմի կործանումէն յետոյ իշխանութեան զլուխ։ Համայնավար քարոզութիւնը, իր կեղծ – դիտակցութիւնը (դիալէկտիկա) կրկնութիւնն է միւնխոյն նիւթերուն։

Համայնավար կուսակցութիւնը կոյր չէ ինչպէս իր նոր յաճախորդը։ Փէյն Կաթոլիք արդէն քննութեան ենթարկեմ Սերվէնի տեղեկագիրը համայնավար կուսակցութեան ԺԹ. համագումարին առթիւ (1954 Յունիս 5 – 13), ուր Կ. Կ. Ի. քարտուղարը ահազանգը կը հնչեցնէր։

էլը ազատութեան ու խաղաղութեան ժամանակաշրջան մը սկսի, պիտի գայ նաեւ արդարութիւնը, բոլոր անիրաւութիւնները ջնջելու եւ ոտնակոխուած իրաւունքները վերահաստատելու համար։ Պիտի գայ Արդարութիւնը, որովհետեւ առանց արդարութեան ոչ խաղաղութիւնը կրնայ ապահով ըլլալ, ոչ ալ ազատութիւնը տեւական։

Իսկ արդարութիւնը կը սկսի փոքրերէն, անոնցմէ՝ որոնք ամէնէն շատ զրկուած են։

Հայը փոքր ժողովուրդներու կարգէն է. մեծ զրկանքներով։ Թիւով փոքր, ուժգին իր Դատով ինչպէս զարաւոր իր արժէքներով, մեծ. ազատութեան իր ձգտումով մեծերու կարգին։

Դաշնակցութիւնը այս ըմբռնումով կը հայքարի եւ կը հաւատայ ազատութեան այդ պայքարին, որ համաշխարհային է այսօր։

Ազատութիւնը չէ պարտաւած երբեք։ Եւ ունինք այն համոզումը՝ թէ Ազատ աշխարհի յաղթանակը պիտի ըլլայ ազատատենչ բոլոր ժողովուրդներուն յաղթանակը։

Դաշնակցութիւնը պատմական այս պայքարին, այս առաքելութեան լծուած է։

(Խմբագրական՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

«153·163 անզամներէն մնացած են այսօր 58·657 ճարտարապետութեան եւ նաւարաններու մէջ. այսինքն 38 առ հարիւրը։ Ասոնց վրայ պէտք է աւելցնենք հանրային երեք մեծ սպասարկութեանց, երկաթուղիի, կապի եւ էլեկտրականութեան, նամակատան եւ երկրագործական բանուորները։ Կարելի չէ զոհանալ մեր կուսակցութեան ընկերային կազմով։

«Մանաւանդ ճիգ պէտք է ի գործ դնել որպէսզի տասնեակ հազար բանուորներ, որոնք մեր պայքարին մէջ լաւագոյնները եղած են, վերստին միանան մեզի։ Եւ այսիկա կարելի է իրականացնել ձեռնարկներու եւ բջիջներու միջոցաւ, հոն ուր դիրքերն ունին, եւ ուր տակաւին կազմակերպուած չեն»։

Այս խոստովանութիւնը, որ տահման ուած է հրատարակութեան, չի պարզեր բանուորական տագնապին ամբողջ տարողութիւնը, որ կը տիրէ համայնավար կուսակցութեան մէջ։ Պէտք է խառնել ուրիշ յայտարարութեանց կամ ուրիշ թիւերու հետ եւ վերջապէս ուսումնասիրել հարցը բանուորական շրջանակներու մէջ, յստակ դաղափար մը կազմելու համար։

1947ին 809·030 անդամ ունէր համայնավար կուսակցութիւնը, 1932էն ի վեր հետզհետէ աւելցած էր թիւը առանց հասնելու համար։ 1932ին 30·000, 1936ին 328·296, 1937ին, 323·283, 1944ին 309·681, 1945ին 775·342, 1946ին 804·229։

Այս թիւերը առնուած են կեդր. կոմիտէի լիակատար նիստերէն։

Մինչեւ 1947 անդամներու թիւին յաւելումը կը բացատրուի անով որ համայնավար կուսակցութիւնը պաշտօնապէս օրինականացած էր առաջին անգամ ըլլալով եւ կը մասնակցէր կառավարութեան։ 1944 – 45ին խնամ մաքրագործումները իր ծոցէն հեռացուցած էին, մանաւանդ արհեստակցական միութեան, այսինքն բանուորական ծոցին մէջ ամէնէն վտանգաւոր հակառակորդները։

1937 – 1947 համայնավար կուսակցութիւնը ամէնէն աւելի չահած էր այն նահանգներուն մէջ ուր չատ սակաւ եղած էր եւ կամ գոյութիւն չունէր նախքան պատերազմը։ Արդ, այս նահանգները ամէնէն քիչ ճարտարարուեստականացած են։ Օրինակ, Պաս Ալփի մէջ այս տասը տարիին մէջ հարիւրէն 3500ի բարձրացած է, Քորէզի մէջ 2630էն 11000ի, Ֆիննիթէի մէջ 1800էն 11000ի։ Օթ – Կառոնի մէջ 1·164էն 13000ի, Լանտի մէջ 900էն 5000ի, Մոռպիհանի մէջ երկու հարիւրէն եօթը հազարի, Վանտէի մէջ 179էն երեք հազարի։

Համայնավար կուսակցութեան այս յառաջխաղացութիւնը կը տեսնուի ամէնէն աւելի երկրագործական կամ փոքր ճարտարարուեստի շրջաններուն մէջ։

Եթէ միեւնոյն բաղդատութիւնը ըլլայ ամէնէն չատ ճարտարարուեստական նահանգներուն մէջ, պիտի տեսնուի որ բայց քանի մը կեդրոններէ, յառաջխաղացութիւնը 1937 – 1947 չատ հեռու է այդ կա-

---

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

●

ԱՒԱՋԻՆ ՄԱՍ

1·

— Դու միայն ընդհանուր բառեր ասացիր,— նկատեցի ես,— նկարագրիր օրի – նաւոր կերպով նրա արտաքինը, որպէսզի կարողանամ որոշ գաղափար կազմել նրա պնդեցկութեան մասին։

— Մեւնոյնն է, ոչ մի գաղափար չես կարող կազմել։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետեւ..., — Գարեգինը յանկարծ կանգ առաւ առջիս։— Դու կարդացե՞լ ես Սաերնի ինքնակենսագրութիւնը։

— Չէ։

— Նա սիրահարուած է լինում մի աղջկայ վրայ եւ ուղում է այդ աղջկայ նկարագիրը տալ ընթերցողին, բայց դրա փոխարէն տալիս է իր զրքի մէջ մի դատարկ երես այսպիսի մի ծանօթութեամբ մօտաւորապէս. «Թող այս երեսի վրայ ընթերցողն իր առաջին սիրոյ առարկայի արտաքինը նկարագրի։ Ես վախենում եմ, որ ընթերցողներս չհաւանին իմ նկարագրած աղջկան, որին սիրեցի։ Թէ ասեմ՝ իմ սիրած աղջիկը, չէկ մազեր ունէր, նա, ով սեւ մազեր է սիրում, կ'ասի՝ սիրում, որովհետեւ քանի մեր տուն կոխեց, թէ՝ «կը հաւանես աղջկանս — կը տաս, չես հաւանի — կը բերես ետ կը տաս»։ Լաւ։ Վեր կացանք, գնացինք։ Գնացինք ու...

Գարեգինն սկսեց ծիծաղել։

— Դէհ, էլ ի՞նչ չարունակեմ, աւելացրեց, հա, նշանը տուի, էլի։ Տուի, ու սիրտս այնպէս կպաւ, որ հիմա մնացել եմ ապշած, թէ այս ի՞նչ բան էր, հրա՞չք, կախարդա՞նք... ոչինչ չեմ հասկանում։

— Ուրեմն աղջկան տեսար ու հաւանեցիր։

— Ծօ, աղջիկ մի ասի, հրաչալիք ասա, բացագանչեց Գարեգինն իրեն յատուկ զեղուն հիացքանչացումով։ Որ մտաւ ու նայեցի... էհ, չէ. պէտք է իմ դրութեանս մէջ լինես եւ տեսած լինես նրան, որ հասկանաս, թէ չէ՝ խօսքերով ի՞նչ կարող եմ հասկացնել քեզ։

— Ինձ խօսքեր հարկաւոր էլ չեն, որովհետեւ տեսնում եմ, որ արդէն խելքդ կորցրել ես, նկատեցի ես ակամայ ժպտելով նրա խանդավառութեան վրայ։ Դու միայն, եթէ կարող ես հանդիստ կերպով, պատմիր ինձ լոկ իրողութիւնը։

— Լոկ իրողութիւնը, հանդիստ կերպով, ատ բարի։ Ամէնից առաջ ասեմ, որ մեզ ու մեզ էինք, այսինքն՝ ես էի, աղջիկը եւ հայրն ու մայրը։ Այսինքն՝ հայրն ու մայրը նրա ծնողները չեն։

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ՑԱՐԱՋԱՆՔՆԵՐ

ՎԱՂԿՈՊՈՒՄԻՑ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎԱՂԵՆ ՎԱՂ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՂԿՈՊԻ ՄԵԾ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

ՎԱՂԿՈՊԻ ՀԱՅ ՄԱՐԴԻԿ ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ՎԱՂԿՈՊԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՄԱՍԻՆ

ՄԱՍԻՍ

Հրատարակիչ ՀԱՅԿ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ, բոլոր ի նոյ նուիրատուները հոգեպէս հետ

Ազատ գրութիւն, հաւատք եւ արդարութիւն ։

Բոլոր նամակները եւ յօդուածները պէտք է ուղղել հետեւեալ հասցէով ։

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ

Ֆրանսայի մէջ ամէն տեղ կարելի է բաժանորդագրուիլ հետեւեալ գիւղերու համար ։

Ամէն տեղ ուր կայ հայ գաղութ, ուր որ հայ ընկերութիւն կամ միութիւն կայ, ուր որ հայ մը կ՚ապրի, հոն պէտք է ունենանք մեր թղթակիցը, որ մեզ տեղեկութիւններ տայ ամէն կարեւոր դէպքերու մասին, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական կեանքին հետ, որ մեզ հետաքրքրական նիւթեր հայթայթէ, որ մեզ ներկայացնէ տեղական մտաւորականները, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական գրականութեան հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական մամուլին հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական գրքերուն հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական արուեստին հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական գեղարուեստին հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական գիտութեան հետ, որ մեզ ծանօթացնէ տեղական ամէն բանի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
12
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
DIMANCHE
12 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7545 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2956

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ...

●

Երբ ժողովուրդ մը իր մշակոյթին պաշտպանման եւ հանրային – քաղաքական հարցերուն ամբողջ ծանրութիւնը կը ձգէ փոքրամասնութեան մը վրայ, իր միտքն ու սիրտը սառ կը կապեն, ասոր ճնշանա՛ն բան :

Երբ ինք չի խանդավառուիր եւ որ եւ է գիր չստանձներ, կը նշանակէ թէ բախտին ձգած է իր ճակատագիրը :

Եւ երբ իր ուսումնական կոչուած դասն ալ նոյն ճամբուն կը հետեւի, վեղարաւոր կամ անվեղար չքախտումբերով, տարակոյս չկայ թէ կը դանուի զառիթափի մը վրայ :

Մօտաւորապէս քառասուն տարի է որ փրկուած ենք անլուր բարբարոսութենէ եւ արեան ճահաղիքներու մղձաւանջէն :

Կը վայելենք խաղաղութիւն, ազատու – թիւն եւ բազմապան պատեհութիւններ՝ համաձայն տեղական պայմաններուն :

Մեր գիտակցութենէն եւ գործունէու – թենէն կախում ունի առաւելագոյն բարիքը քաղել այդ պատեհութիւններէն :

Արդ, գիտակցութի՞ւնը ակարացած է, թէ կորուսած ենք յարատեւ գործունէութեան վարժութիւնը :

Ո՞ր մղիչ ուժին կը ապաւինէք, չարունակելու, աւելի զօրացնելու համար ինքնապաշտպանութեան պայքարը, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Վաստակաւոր եւ ցիրուցան սերունդի մը վերջին մնացորդները երէնց կարելին փորձեն, անընդհատ արծարծելով անշէջ բոցը :

Դամբարան մը լուսաւորելու կոչուած չէ այդ բոցը, այլ ճամբայ ցուցնելու : Մոլորածները զարթի բերելու :

Հաւատքի եւ աշխատանքի ջահն է այդ բոցը : Սերունդէ սերունդ փոխանցելի կրակը, որ վառ կը պահէ ժողովուրդին – րու արեւը :

Արդ, մէկ տարիէն միւս տարին, մէկ շրջանէն միւսը կ'աւելնա՞ն թէ կը նուազին հերթապահները :

Կը հասնի՞ն յաջորդներ, անհետացած – ներուն եւ յորնածներուն տեղը բռնելու համար :

Կը կատարուի՞ համապատասխան աշ – խատանք, որպէսզի ընդունակ տարրեր դրաւեն թափուր դիրքերը, քայլ մը ա – ւելի յառաջ նետուելով :

Ամէն ժողովուրդի մէջ ալ, սերունդ մը ուրիշ սերունդի մը յաջորդած առեն, իրեն հետ կը բերէ նոր չունչ եւ լուսաղոյն արժանիքներ :

Տարաղիր բազմութիւնները ամէնէն աւելի կը կարօտին այդ առաւելութենէդ, օրուան պահանջները զոհացնելու, դիմա – դրական ճակատը զօրացնելու եւ աւելի երկար տակալու համար :

Այն դրոց – բրոցները եւ մեկուսացեալ հոսանքները որ կը խրոչին քաղաքական կուսակցութենէդ կարզապահութենէն, իրենք ի՞նչ կը բանին :

Ի՞նչ յանձնառութիւններ կը սառնձնեն, որպէսզի սառուցեալ զօսի մը չկազմուի զաղութի զաղութ : Նոյն իսկ միեւնոյն զաղութին զանազան մասերուն մէջ :

Մանաւորապէս արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, հասեր ենք այնպիսի չրջանի մը որ կուռ կազմակերպութիւն, որոշ ծրագիր եւ յարաճուն գործունէութիւն կը պա – հանջէ :

Հարիւրին քանի՞ն կ'ըմբռնեն այս պա – հանջին տիպոդականութիւնը :

Եւ եթէ կ'ըմբռնեն, ո՞ր օրուան կը սպասեն, խօսքէն գործի անցնելու հա – մար :

Հեռաւոր սուրբի մը այցելութե՞ան, կաթոլիկոսական կոնդակի՞ թէ Հոգեգա – լստեան ...

Առաջին անգամ չէ որ կ'ուղղենք այս հարցումները : Բայց հարկադրուած ենք յիշեցնել պարբերաբար, իբրեւ տեսակ մը ահազանգ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՀԱՄԱՄԻՏ Է ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆՑ

●

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆ ԱԼ՝ 15Ի ԴԷՄ

16 ՁԱՅՆՈՎ

Արեւմտեան Գերմանիոյ ծերակոյտը Դեկտ. 10ին վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւնները, տասնաւ մեծամասնութեամբ : Սակայն միաձայնութեամբ մերժեց անմիջապէս ճշդել իր դիրքը Սարի մասին եղած կարզադրութեան հանդէպ :

Քուէարկութեան կը մասնակցէին ինը պետութենց անդամները, որոնք 9ի դէմ 29 ձայնով քուէ տուած էին երկրին զէրիչխանութեան վերահաստատման համար : Ամանտեան դաշինքին անդամակցելու բանաձեւը քուէարկուեցաւ 9ի դէմ 26 ձայնով եւ երեք ձեռնպահութեամբ : Դէմ քուէարկած էին ընկերվարականները որոնք հակառակ են վերազինման : Սարի խնդիրը քննուած առեն, ժողովը միա – ձայնութեամբ հրաւիրեց կառավարութիւնը նոր լուսաբանութիւններ առնալ : Իր վերջնական որոշումը պիտի տայ երբ երեսփ. ժողովը ճշդէ իր դիրքը :

Այժմ Փարիզի համաձայնութիւնները յղուած են երեսփ. ժողովին (Պունես – Բա.), ուր երեք տարբեր քուէարկութիւններ պիտի կատարուին : Երբորդ քուէարկութենէն առք միւս ժողովը, Պունասրաթի վերջնական որոշում պիտի տայ Փարիզի դաշնագիրներու մասին :

Երեսփ. ժողովին առաջին քուէարկութիւնը տեղի պիտի ունենայ Դեկտ. 15ին : Կը յուսացուի թէ երկու ժողովներն ալ վերջնական որոշում տուած պիտի ըլլան Ծնունդէն առաջ : Բուն պայքար մը կը սպասուի երեսփ. ժողովին մէջ ուր բնկերվարականները պիտի ընդդիմանան Փարիզի համաձայնութեանց, զանոնք խոչընդոտ համարելով Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման : Իսկ վարչապետին կուսակից – ները հակառակ են Սարի համաձայնութեան :

× *Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը Փարիզի համաձայնութիւնները վաւերացուց մէկ ձայնի առաւելութեամբ, 15ի դէմ 16 : Յանձնա – ժողովը աչքի առջեւ ունէր երեք տեղեկագիրներ : Առաջինը կը վերաբերէր արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման եւ Ատլանտեան դաշինքին անդամակցութեան : Բանաձեւը քուէարկուեցաւ 15ի դէմ 16 ձայնով : Ձեռնպահ մնացին 11 անդամներ : Երկրորդ տեղեկագիրը, որ կը վերաբերէր Գերմանիոյ զէրիչխանութեան վերահաստատման, քուէարկուեցաւ 15ի դէմ 24 ձայնով եւ երեք ձեռնպահութեամբ : Իսկ երրորդ տեղեկագիրը, Սարի մասին, քուէարկուեցաւ վեցի դէմ 24 ձայնով եւ 12 ձեռնպահութեամբ :*

Տեղական թերթերը այս արդիւնքէն կ'եզրակացնեն թէ Գերմանիոյ զերիչխանութեան վերահաստատման եւ Սարի վերաբերեալ համաձայնութիւնները Ազգ. ժողովին կողմէ պիտի վաւերացուին առնաւ մեծամասնութեամբ, իսկ վերազինման խնդիրը կրնայ տեղի տալ բուռն վիճաբանութեանց :

ՁԱՓՈՆԻ նոր դահլիճը կազմեց Հաթոյամա, որ դաւադնով կը պատի, իսկ արտաքին նախարարը՝ անթոյոսպով : Երկուքն ալ նախապէս «մաղուած էին» ամերիկեան իշխանութեանց կողմէ :

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԸ հինգի դէմ 45 ձայնով քուէարկեց բանաձեւ մը որ կը պահանջէ տալ տրամադրել Զինաստանի մէջ բան – տարկուած 11 ամերիկացի օդաչուները :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԿԷՍ ՁԱՄԲԱՆ ՉՄՆԱՅ

«Յառաջ»ի սաներէն կարօ Մխիթարեան կը գանգատի թէ մոռցեր եմ յիշել իր անունը եւ առաջին գիրքը, «Տանջուածները» :

Ես միջանկեալ յիշած էի բանի մը անուններ :

Ուրիշ սաներ ալ կան որոնց անդրադարձեր էի առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու :

Համբարձ չուզեր անոնք որ ծաղկեցան Յառաջի միջոցաւ :

Կարեւորը անուններու յիշատակութիւնը չէ, այլ երեւոյթը :

Յառաջ երբեք չէ մոռցած իր անդաս – տանին ամէնէն համեստ աշխատաւորն ալ : Կը բաւէ որ ան մոռցած չըլլայ ինքզինքը, եւ իր կոչումին հետեւի : Ոչ միայն հաւատարմութեամբ, այլ եւ աշխատանքով :

Վա՛յ անոնց որ կէս ճամբան կը մնան, հակառակ ամէնէ բարեացակամութեան : Կամ իրենց յատուկ պատճառներով :

Եթէ նոյնիսկ ադրիւրը մոռցած ըլլան, իրենց շահը կը պահանջէ արթուն պահել միտքն ու գիրչը :

Բնական ձիրքը ամէն քան չէ :

Ամէն ընդունակութիւն կը զարգանայ համաձայն կատարուած աշխատանքին :

Ո՛վ որ կը գոհանայ իր գիտցածով, դատապարտուած է կանգ առնելու :

Ո՛վ որ չի հրտնիր որեւէ ձեռագրի վրայ, չի յղկեր, չի մշակեր գայն, պարզապէս թուղթ մրոտած կ'ըլլայ :

Յառաջի համար հաճելի չէ տարիներով նոյն դասարանին մէջ տեսնել այս կամ այն սանը, ուղեկիցը կամ թեկնածուն :

Ամէն մարդու տրուած չէ առաջին կարգի գրող դառնալ :

Բայց ամէնուն պարտքն է, ըլլայ իսկ վաստակաւոր հեղինակ, զգուշանալ մի – ջակութենէ, տափակութենէ, անխնամութենէ :

Պարտաւոր է գոնէ այնքան հոգ տանիլ իր շարադրութեան, որքան իր վրայ – գուվսին, որպէսզի թափթփած չերեւայ :

Գիտեմ որ ամէնէն անհոգն ալ օրական ատ նուազն կէս ժամ կը վատնէ, շապիկը շիտակ հագնելու, փողկապը լաւ կապելու, կօշիկները փայլեցնելու համար :

Մե՞զ է մէկ ժամ աւելի յոգնիլ, որեւէ բան գրած պատեհ :

ՎԱՀԷ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ԿՈՉԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

Դեկտեմբեր 10ին մեծ հանդիսութիւն – ներ տեղի ունեցան Մոսկուայի մէջ, Ֆրանքֆուրտրդային զաշինքի տասնհրորդ տարեդարձին առթիւ, ի ներկայութեան Ֆրանսական դեսպանին : Արտաքին նախարարը, Մոլոթով, առթին օգտուեցաւ, անդամ մը եւս հակահաճոելու համար Փարիզի համաձայնութեանց վտեր – բայման դէմ : Ըստ թէ «Ա. Միութիւնը մեղադրելի չէ, եթէ պինուորական սպառնալիք մը կը նկատէ արեւմտեան պինակցութիւնը» : Յետոյ յիշեցուց թէ Ա. Մի – ութիւնը չի քնանար : «Ատրճղային ժո – ղովուրդը վստահութիւն ունի իր ուժին վրայ եւ եթէ հարկ ըլլայ պիտի ապացուցանէ իր զօրութիւնը եւ իր զատին ար – դարութիւնը : Ա. Միութիւնը, Զինաստանի հանրապետութիւնը եւ արեւելեան Եւրոպայի ժողովրդական հանրապետութիւնները այնպիսի մարդկային ուժեր ունին եւ այնքան աշակցութիւն կը վայելեն արտասահմանի մէջ որ, աշխարհի վրայ չկայ ուժ մը որ կարենայ կասեցնել մեր հետապնդած յառաջդիմութիւնը » :

Մոլոթով յետոյ բացատրեց թէ Ֆրանքֆուրտրդային զաշինքը «պէտք է կազմէ անկիւնաքարը Եւրոպայի խաղաղութեան» եւ թէ՝ հակառակ իրենց քաղաքական կարզուսարքին տարբերութեան, քաղքենի Ֆրանսան եւ ընկերվարական Ռուսիան կրնան գործակցիլ այս ճամբուն վրայ :

Հանդիսէն ետք, Մալենկով, Խրուշչեւ եւ Մոլոթով Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը հրաւիրեցին յարակից սրահ մը ո – րուն մուտքը արգիլուած էր միւս հրա – ւիրեալներուն համար :

Մոլոթովէն առաջ, բուն Ռուսաստանի վարչապետը, Պուլկանով եւս ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ ոչ մէկը կրնայ խանգարել Եւրոպայի խաղաղութիւնը, եթէ Ֆրանսա եւ Ա. Միութիւնը միասին գոր – ծեն : Այս տարեդարձին առթիւ, Ա. Միութեան վարիչները եւ թերթերը գործեալ կը պնդեն թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը կը հակասէ Ֆրանքֆուրտրդային դաշինքին :

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ազգ. ժողովը առջի օր ալ մինչեւ գիշերը ուշ ատեն չարունակեց վիճաբանութիւնները Հիւս. Ափրիկէի կացութեան մասին : Դարձեալ բուռն տեսարաններ պարզուեցան : Ընդդիմադիրները խստօրէն քննադատեցին կառավարութեան քաղաքականութիւնը : Թունուզի եւ Մարոքի գործերու նախարարը, Պ. Ֆուշէ, լուսաբանութիւններ հաղորդեց, հանդստացնելու համար անոնք որ կը կարծեն թէ Ֆրանսա նոր պատերազմ մը պիտի կրկ, ինչպէս Հնդկաչինի մէջ : Վարչապետն ալ երկար ճառ մը խօսեցաւ գիշերային նիստին մէջ, չեշտելով թէ անհրաժեշտ է ապագային միութիւնը, այս հարցերու բարւոք լուծման համար : «Տարակոյս չկայ թէ Ֆրանսայի ճակատագիրը եւ Հիւս. Ափրիկէի ճակատագիրը իրարու կապուած են անքակտելի կերպով : Միանանք, ուրեմն,

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19ԻՆ

ՊԷՅՐՈՒԹ, 9 Դեկտ. (Յառաջ).—*Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթող. Տէղապահ Խոր. Սրբ. Ալպալեան Ազգ. ընդհ. ժողովի եւ կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամ. ժողովի հրաւէրները ղրկած է Կիլիկեան Աթոռի բոլոր Թեմերուն :*

Ընդհ. ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ հինգշաբթի Դեկտեմբեր 16ին, իսկ կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամ. ժողովը՝ կիրակի, Դեկտեմբեր 19ին :

Այս առթիւ յիշեցնենք թէ Լիբանանի Թեմը կը ներկայանայ երեք եկեղեցական եւ 16 աշխարհական պատգամաւորներով, Բերիոյ Թեմը՝ երեք եկեղեցական եւ 14 աշխարհական, Անթիլիասի միաբանութիւնը՝ հինգ պատգամաւորներով : Միւս կողմէ Դամասկոսի Թեմը ունի երկու աշխարհական պատգամաւորներ, իսկ Կիպրոսի Թեմը՝ մէկ : Էջմիածին պիտի ներկայանայ երկու պատգամաւորներով : Ժողովին կը մասնակցին նաեւ չորս Թեմական Առաջնորդները : Պատգամաւորներու ընդհանուր Թիւն է 30 :

× *Արարատեան Ա. – Սահափաք եւ Պայրամ Թերթերը կը գրեն.—*

Երկուշաբթի օր լրագրողներու պատասխանելով, վարչապետ Սամի Սոլհ կարուկ եւ բացորոշապէս հերքեց կարգ մը զրոյցներ հայ երեսփոխաններ Պ. Պ. Մովսէս Տէր Գալուստեանի եւ Տիգրան Թոսպալեի կարծեցեալ միջամտութեանը չարջ՝ կաթող. տեղապահ Խոր. սրբ. ի պարզեւատրման առթիւ :

Վարչապետը վճռապէս յայտարարեց. — « Այդ զրոյցները անհիմն են : Երկու երեսփոխանները Պ. Պ. Թոսպալի եւ Տէր Գալուստեան երեք չմիջամտեցին Տ. Խոր. սրբ. ի պարգեւատրութիւը արգիլելու համար » :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ «Էջմիածնական» կոչուած Թեմին առաջնորդ ընտրուած է տեղապահը, Մամբրէ սրբ. Գալֆայեան, յաջորդելով Ներսոյեան սրբ. ի : Երկրորդ Թեկնածուն, Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան ստացած էր 48 քուէ :

ԵՐԱԶԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

(ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆԻ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

Քառորդ դար առաջ երկու երազողներ՝ որոնք միանգամայն հաւասարակիցները էին, մեր հին գարերու վերացեալ վանքերուն պէս, հաղիւ պլպլուն ճրագ մը վառեցին: Իրենք ալ կը վախնային որ ամենաթեթեւ փոթորիկն իսկ կրնար չը – ջել զայն: Բայց իրենց հեւքոտ կուրծքե – րով, ալեհեր պատկառազդու ղլուխներով պահպանեցին անոր լոյսը, հրահրեցին իրենց չունչով. ամէն անգամ որ անիկա մօտ էր սպառելու, անոր վճիտ իւղին վե – րայ աւելցուցին իրենց սրտաբուխ ար – ցունքը. եւ եթէ անհրաժեշտ ըլլար, պի – տի աւելցնէին նաեւ իրենց արիւնը: Այս – պէս, յարատեւօրէն, անխոնջօրէն, իրենց ողջութեանը, անոնք, այդ երկու մեծ անմոռանալի երազողները, վառ պահեցին սրբազան ճրագը:

Երբ իրենք մեկնեցան, արդէն իսկ ճրա – գին շուքը բաւական էր մինչեւ իսկ հե – ռուները լուսաւորելու: Ոչ մէկ մըրիկ, ոչ մէկ ամրուռք այլեւս կրնար սպառնալ ա – նոր: Երկրորդ արեւի մը պէս ան ծագած էր արեւելքէն եւ Հայաստան Աշխարհի ո – գին խորհրդաւոր գեղեցկութեամբ կը ճաճանչէր անոր չուքը:

Երազը տարած էր հեռաւոր յաղթա – նակ մը, վհատեցուցիչ դառն իրականու – թեան դէմ:

Անապատին մէջ եկած էր տաբօրինակ ծալկապուարճ զարուն մը՝ որուն պատկե – ները դեռ մինչեւ այսօր կը զարդարեն հայկական Մշակոյթի լուսեղէն կամար – ները:

Մեր քաղած հունձքը այսօր ոսկեզէզ կալերով կը բարձրանայ երկու վեմ երա – զողներուն գերեզմաններուն մօտ: Անոնց հաւատքը իրեն անխորտակելի կուտան ու – նէր նուիրումը միայն. բացարձակ, ան – հաշիւ զոհաբերութիւնը:

Անոնց աչքին առջեւ ուրիշ տեսիլք չկար, ուրիշ թեւատարած յոյսնութիւն չկար, բացի հայրենիքէն, զրահուած իր զարատոր անմահական զանձերով՝ որոնք մեր լեզուն, մեր պատմութիւնը, մեր ա – ւանդութիւններն էին նահատակներու եւ հերոսներու պատկերով զեղեցկացած:

Իրենք ալ սուրբեր եղան: Իրենք ալ հե – րոսական կամքով վարեցան տեսլակա – նին: Ոչ խակ վայրկեանմը յուսալքումը տիրապետեց անոնց հոգիին վրայ: Անոնք տնվկանդ հաւատքը ունէին իրենց տարած պայքարի յաղթանակին: Ոչ մէկ օզակ ին – կած է այսօր այն ոսկի շղթային՝ զոր ա – նոնք ձգեցին հոգիին հոլի, մաքէն միտք, մեր ողբերգական ցաւատանջ ներկան կա – պելով անցեալին, երբ հայ ցեղը իր յա – ւերժութիւնը կը կերտէր զեղեցկութեան պաշտամունքին մէջ:

Անոնց չնորհին էր որ ամբողջ սերունդ մը խմբուեցաւ այն սրբազան կրակին շուրջ՝ զոր մեր նախնիքը վառած էին, երբ խաւարը կը թանձրանար մեր երկինքին վրայ եւ ասպղերուն չողը չէր իջներ Հա – յոց լիճերուն եւ գետերուն մէջ:

Անոնց խօսքն էր որ չնչաւորեց, ոչ – ւորեց ամբողջ սերունդ մը եւ անոր առջեւ բացաւ «դէպի լոյսին ազբիւրը» տանող բոլոր ճամբաները՝ որոնք երկիւ փշոտ մա – գաոներով ծածկուած էին:

Անոնց ձեռքին մէջ ազամանդէ մուրճ մը կար: Անոնք զարկին եւ քանդակեցին նոր խաչքարեր, հարազատ եւ չքեղ ար – ձանագրութիւններով: Քանդակեցին ան – ջնջելի դրոշմներով, հայրենիքին պատ – կերը ամբողջ սերունդի մը սրտին մէջ: Ոչ մէկ դիծ կրնայ սրբուիլ այսօր, ոչ մէկ բառ ազաւազիլ, անաչխմանելի այն մատ – եանէն՝ որուն իւրաքանչիւր էջին վրայ երզը եւ Ազօթքը հիւսուած են, Հայաս – տան Աչխարհի լուսատճաճանչ փառքին համար:

Երկու երազողները աւելի տեսանողներ էին քան ուխտաւորներ անուրջի: Անոնք աւելի հաւատացեալներ էին քան յուսա – խնդիր ուղեւորներ, երբ ճամբայ ելնելո արեւելքէն, լուսաշող առաւօտ մը: Անոնք հզօրապէս կը հաւատային Աբդար Աբե – գակին՝ որուն ճաճանչներէն բռնկեցուցին իրենց ճրագին սպիտակ պատրոյգը:

Անոնք իրենց մէջ կը պահէին միշտ սր – բազան ցոլքերը մեր վանքերուն եւ տա – ճարներուն: Անոնց հոգիին մէջ կը բնա – կէին զրիչներ եւ ծաղկողներ իրենց հըս – կումներուն անսահման խորհուրդովը, իրենց գոյներուն անչէջ ծիածաններով: Ոչ մէկ աաեն լքուեցան կամ բաժնուեցան անոնցմէ: Շարականներով յուզուած լը – ռութիւնը սիրեցին: Խունկերով լեցուն սուուերը չրջապատեց անոնց բեղ – մաւոր առանձնութիւնը: Բայց կեան – քի ամէնէն սաստկաշունչ փոթորիկներէն անցան՝ միշտ սեւեռաբիր լուսաչող հոգի – ղոնի մը՝ որ այսօր փառապանծ կամարով մը իր ոսկեվառ ազեղը կը բանայ մեր ի – րականութեան մէջ:

Երազը յաղթանակեց, որովհետեւ երա – զողները իրաւ սուրբեր էին: Անոնք ոչ մէկ վայրկեան երազեցին հասնիլ անձնա – կան հաճոյքներու: Անանձնական եւ խո – րունկ եւ անսահման եղաւ անոնց ուրա – խութիւնը, երբ նկատեցին որ իրենց վա – ռած պլպլուն ճրագին լոյսը հեզհեզիկ ա – ւելի կը պայծառանար, հեզհեզիկ աւելի բարձր ճաճանչով տեսանելի կը դարձը – նէր մեր անցեալին հոբիդոնները:

Անոնք աւելի ներահայեաց դարձան, աչխարհէն կորուած մեծակեացներու պէս, իրենք իրենց հոգիներուն հայելիին վրայ խոնարհած՝ միակ Տեսիլքի մը, միակ Տիեզերքի մը, միակ Աստուծոյ մը տեւեւեցան, բացարձակ նուիրումի խոր – հուրդներով պինուած:

Եւ այսօր, քառնեւհինգ տարի ետք, երբ ոչ մէկ վայրկեան չիջեցաւ սրբազան ճը – րագը, անմահօրէն յիչատակելի երկու դէմքեր, երկու սուրբեր, իրենց գերեզ – մաններուն մէջ արթնցած՝ նոր պատգամ մը կը խօսին մեզի:

Անոնք հիմա մարմնացեալ երազն են՝ որուն չհաւատալը մեղանչումի հաւասար պիտի նկատուէր: Անոնք հիմա բոցավառ կրակն են՝ որուն չերմութենէն չզգուելի պիտի նչանակէր հայրզիի արիւն չհլրել իր երակներուն մէջ: Անոնք հիմա մեծա – խորհուրդ եւ սքանչելի մաեւանն են՝ ո – րուն վրայ աղնուապայծառ խոնարհութեամբ ծռելու պիտի գան լուսածարաւ հոգինե – րը:

Պատգամը լսուած պիտի ըլլայ, եթէ անոնց պէս նուիրեալներ քառորդ դար եւս իրենց չունչովը չարունակ արծարծեն ա – ռաջին անգամ վառուած փոքրիկ ճրագին լոյսը: Եթէ իրենք ալ իւղ աւելցնեն անոր իւղին վրայ, եւ եթէ հարկ ըլլայ, արիւ – նով եւ արցունքով փոխարինեն զայն, մինչեւ որ լոյսը մրրկավառ ըլլայ, իր չուրջը հրդեհ ձգելու ատիճան:

Այսօր, աւելի քան երէկ, սրբազան հր – դեհն է որ պիտի կարենայ փարատել մեր չուրջը տիրող թանձրամած խաւարը:

Ես կը հաւատամ որ կան այդ նուիր – եալները:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱՔ

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑ

ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

1917 Դեկտ. 20ին, խումբ մը ճեմարան – ականներ կը մեկնինք Կարին: Մեզի հետ է Աքսել Բակունց: Կարսի պինուորական պահեստանոցին ճարած են ձմրան տաք հա – գուստներ ու թիկնոցներ. կը նետուինք տպրանքատար կառախումբի մը մէջ: Ձիւն ու սառնամանիք ճամբու ամբողջ եր – կայնքին: Մինուղի երեկոյեան կը հաս – նինք Կարին: Կայարանի չուրջ կը պլպլա – յին հովուական կրակներ: Կը տեսնուինք հիւրանոց մը տակ, մինչեւ ընկերները: Հայրապետեանի ժամանումը: Կը փոխադրուինք Քալաքներու Միու – թեան յատկացուած չէնքերէն մին: Ցա – յորդ օր կը ներկայանանք Կարնոյ պահա – կազօրի հրամանատար գնդ. Թորգոմին:

Կարինը պլուխը կորնցուցած էր:

Մեր ընկերները կը լծուին այլազան աչխատանքներու:

Քանի մը օր ետք, երբ երկնակ մեկնե – լու պատրաստութիւններ կը տեսնէինք, Կարնոյ պլիսւոր պողոտային վրայ կը հանդիպինք Բակունցին, որ ձիակառք մը կը քչէր — էյ, խապարտա, պռռալով:

Բակունց չերմ հայրենապաշտ մըն էր:

Երկու ամիս ետք ճակատին փլուզումը սկսած էր: Վհատիլ փաչայի բանակները քայլ առ քայլ կը յառաջանային: Ընդհա – նուր խուճապ, բարոյալքում, նահանջ ու պարտութիւն: Չեմ ուզեր յամենալ այդ անցքերուն վրայ, որոնց մոայլ պատմու – թիւնը բոլորին ալ ծանօթ է:

1918 Ապրիլի սկիզբները արդէն երեւան ենք հասած: Բակունցի հետ քանի մը օր կը մնանք «Զանգ»ի խմբագրատունը: Հոն էր, որ զարմանքով նչմարեցի Բակունցի քով հաստափոր տետրակ մը՝ Գարնանա – յին խորագրով: Պատմուածքներու փունջ մըն էր կարծես զէպքերուն առնչու – թեամբ: Հետագային, չեմ գիտեր ինչ ձեւ առած էր այդ գործին, խորհրդային կարգերուն պատչաճելու համար:

Հայաստանի Հանրապետութեան պատա – ջին օրերուն, առժամապար երեւանի ոամ – կավար թերթի սրբագրիչն էր դարձած, բայց չուտով հրաժարեցաւ այդ պաչտօ – նէն:

Այդ օրերուն, դաւառական թերթի մը մէջ գրած էր, երգիծական չունչով եւ ձլօցներ խորագրին տակ, յօդուած մը, խայթելով քանի մը նորաբոյս խմբապետ – ներ: Նման խայթող դրութիւն մըն ալ հը – րատարակած էր Շուչիի «Փայլակ» թեր – թին մէջ, խիստ քննադատութեան են – թարկելով իր ծննդավայր Գորիսի քաղա – քագլուխն ու վարչութիւնը:

Հայաստանի խորհրդայնացումէն ետք, դուրս չեկաւ երկրէն: Մնաց հոն եւ լրագ – ուեցաւ աչխատանքի: Մեր հայրենիքի կարմիր մարզպանները առաջին հերթին ուզեցին արմատախիլ ընել Հ. Յ. Դաչ – նակցութիւնը:

1923 Նոյեմբեր 20ին, երեւանի մէջ հա – մագումար մը տարքերին 250 դաւանափոխ դաչնակցական պատգամաւորներու ներ – կայութեամբ: Ժողովին նախագահ ընտր – ուած էր Ակսել Բակունցը ...

Համայնավար եղելի ոճնամաճառ ...

Բ.— ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

Բակունց կը պատկանի յեղափոխական գրականութեան անդրանիկ սերունդին: Տակաւին դպրոցական նստարաններէն, 1911 – 1912 թուականներուն կ'չփուտակ – ցէր Տիգրան Նազարեանցի Աղբիւր–Տա – րազ մանկական ամսաթերթին: Գրի կ'առնէր հայրենի հէքիաթներ եւ աւան – դավէպեր, վառ երեւակայութեամբ եւ աչխոյժ ոճով: Իր վերերեւումը խորհր – դահայ մամուլին մէջ՝ մեծ ուչադրութիւն գրաւեց: Նախ սկսած էր հրատարակել, «Մարտակոչ»ի մէջ, դաւառական նամակ – ներու չարք մը: Այնուհետեւ հրատարա – կած էր պատմուածքներու երկու ժող – վածուներ՝ «Մթնաձոր» եւ «Սեւ ցելերի սերմնացանը»: Առանձին հատորներով լոյս տեսած են «Պաչտաուր Արովեանի անյայտ բացակայումը», Վարդան Այգե – կցիի «Աղուէսագիրքը», Գոգոլի «Տարաս – բուլբա»ն (հայերէն թարգմանութիւն), «Նոր Ուղի» հանդէսին մէջ ալ սկսած էր ընդարձակ վէպ մը՝ «Կարմրաքար», որ անաւարտ մնաց(*):

Իր պատմուածքներուն մեծ մասը թարգ – մանուած է ռուսերէնի, վրացերէնի, Թուրքերէնի եւ ուկրայներէնի:

Հակառակ իմ բոլոր ջանքերուս, բա – կունցի գործերուն կարեւոր մէկ մասը անկարելի է եղած ձեռք անցընել: Գրագէ – մի մը վերելքը պատկերացնելու, մասնաւոր եւ հոգեկան հասունացման ուրուագիծը լրիւ տալու համար, ժամանակագրութիւ – նը մեծ դեր կը խաղայ:

Ամէնէն ուչադրաւը, որ իր գրականու – թեան սեւեռական արժէքը պիտի մնայ, իր կրաւորական, անտարբեր դիծն է խորհր – դային դաղափարախօսութեան եւ քարոզ – չութեան հանդէպ: Անշուչտ ինքն ալ տը – ւաւ իր տուրքը քարոզչութեան, էականը վրկելու համար:

(*) Ակսել Բակունց, «Պատմուածքներ» Ա. շարք, Փարիզ, 1938, էջ 5:

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

●

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

1.

— Ուզում ես ասել Սառան, այդպէս ա – սացիր, չէ՞, նրա անունը,— նրանց որ – դեպրուհին է:

— Ոչ, նրանց աղջիկն է, բայց ոչ հա – րազատ աղջիկը: Այ ,ինչպէս: Սառան աներոջս խորթ զաւակն է: Այսինքն՝ ա – ներս իր այժմեան կնոջից առաջ ամուս – նացած է եղել մի այրի կնոջ հետ, որի ձեռքին եղել է Սառան մօտ տաս տարե – կան հասակում: Ցետոյ այդ կինը, այ – սինքն Սառային հարազատ մայրը մեռել է, եւ աներս ամուսնացել է իր այժմեան կնոջ հետ: Այսպէսով Սառան դառնում է երկուսին էլ խորթ զաւակը: Հասկանա – լի՞ է:

— Հասկանալի է: Հիմա չարունակիր քո պատմութիւնը, այսինքն ինչպէ՞ս նը – չանուեցիր:

— Դէհ, ինչպէ՞ս են նչանւում: Աղջիկը տեսայ, հաւանեցի ու նչանը տուի: Եկի, տեսի, յաղթեցի,— վրայ բերեց Գարե – գինը ծիծաղելով: Ցետոյ նստեցինք, կո – նեաց էլ անուշ ա – րինք իրրեւ թէ իմ ապագայ խաչեղբօր: Լաւ է, չէ՞:

— Շատ չնորհակալ եմ այդ պատուին համար: Բայց դու էլի այն չես ասում, ինչ որ ինձ է հետաքրքրում:

— Հարցրու, հարցրու, ես քեզ բոլորը կը պատմեմ:

— Դու ինձ այս ասա, թէ ինչպէ՞ս ծա – նօթացար աղջկայ հետ, ի՞նչ խօսեցիք, ինչպէ՞ս յանկարծ սիրահարուեցիր, վեր – ջապէս՝ ինչպէ՞ս յայտնեցիր սէրդ եւ ...

— Ես նրան սէր չեմ յայտնել:

— Հապա՞:

— Հապա չկայ: Առածս միայն այս էր. «Օրիորդ, ես ձեզ հաւանում եմ. եթէ դուք էլ ինձ էք հաւանում, խնդրեմ ըն – դունեցէք այս մատանին»:

— Հէնց այդպէ՞ս:

—Հէնց այդպէս, ոչ մի բառ ոչ աւելի, ոչ պակաս:

— Եւ նա էլ ընդունե՞ց:

— Ընդունեց եւ դրեց սեղանի վրայ:

— Ինչպէ՞ս թէ սեղանի վրայ:

— Սեղանի վրայ, էլի:

— Եւ ոչ մա՞տը:

— Զարմանալի է. ես, կարծեմ, կարս – դանում եմ զանազանել սեղանն ու մատը:

— Եւ այդ դառաւ նչա՞ն տալ:

— Դէհ, ես ի՞նչ գիտեմ ինչ ըրաւ,— խնդաց Գարեգինը,— այնքան մի՛այն գիտեմ ,որ դրանից յետոյ հայրն ու մայ – րը չնորհաւորեցին, համբուրեցին, օրհ – նեցին մեզ, եւ ես այնքան ուրախ էի, որ ծափ տային, պար կը դայի: Իսկապէս օ – րէնքով որ դնանք, — աւելացրեց նա,— եթէ չեմ սխալւում, ես ինքս իմ ձեռքով պէտք է մատանին դնէի մատը, բայց ո – րովհետեւ չգիտէինք այդ բանը մո – ռացայ անել, երեւի նա էլ ամաչեց եւ մատը չդրեց:

— Է, յետո՞յ:

— Ցետոյ էլ ի՞նչ:

— Ի՞նչ ասացիք, ի՞նչ խօսեցիք:

— Ես ու նչանո՞ծս: Ոչինչ: Առհասա – րակ նա ինձ համարեա թէ չի խօսել: Մի – այն չարունակ պինդ – պինդ նայում էր աչքերիս:

— Լաւ, որ հետդ չի խօսել, բա որտե – ղի՞ց գիտես, թէ խելօք, կրթուած աղ – ջիկ է:

— Հայեացքից: Շատ ուրիշ տեսակ հայ – եացք ունի, կարծես ուղղակի թափան – ցում է հոգուդ խորքը եւ պրպտում, թէ ինչ կայ այնտեղ: Իսկ երբ չի նայում քեզ, այլ աչքերն ուղղում անորոչ տարածու – թեան մէջ կամ անչարժ յառում մի կէտի, այդ հայեացքն այնքան մտածկոտ է, այնքան լուրջ եւ, միեւնոյն ժամանակ, այնքան , ինչպէս ասեմ, լացող, այո , ուղղակի լացող, որ կարծես հոգիդ առ – նում է բռան մէջ եւ սեղմում: Ահա այդ հայեացքն է որ տեսնելուս պէս գերեց ինձ: Քանի անգամ այս երեկոյ, երբ նա չէր նայում ինձ, ես դիտում էի նրան եւ, զարմանալի է, ամէն անգամ կարծես մի բան պակասում էր սրտիցս եւ դալկիս բիկիս դէմ առնում: Ահա այս բոպէին էլ,որ մը – տաբերում եմ նրա այդ հայեացքը, ակա – մայ մի անորոչ տխրութիւն է պատում ինձ:

— Գուցէ մի վիշտ ունի,— հարցրի հե – տաքրքրուած:

— Չեմ կարծում. այդ պէտք է որ նրա հայեացքին յատկանիշը լինի: Առահասա – րակ ես երբեմն տեսել եմ կանայք, որոնց աչքերը կարծես լաց են լինում, եւ այդ աչքերն են առաւելապէս , որ նրանց գե – ղեցկութիւն ու դրաւչութիւն են տալիս: Առնէք ես դեռ լաւ չեմ ճանաչում նրան , որովհետեւ միջոց չեղաւ նրա հետ ա – ռանձնանալու եւ, բացի, այդ, ինքս էլ մի քիչ քաչւում էի :Ընթրիքի ժամանակ, երբ, ինչպէս ասում են, կարասս մի քիչ տաքացել էր եւ բաւական համարձակու – թիւն էի ստացել, կարող էի չատ մօտե – նալ, բայց , դժբախտաբար նա չմասնակ – ցեց ընթրիքին:

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ՎԱՂԱԿՈՄՈՒՓՈՆՑԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

•

Իր ամուսինն էսոյ, ես էսօր ամեն, թե ինչ ասեմ, թե ինչ անեմ, որ ես էլ ինձ չկորցնեմ։ Ամբողջ գիշեր ես չեմ քնել, ինչ-որ բան ինձ ասում է, որ ես ինձ չպետք է պահեմ։ Ես ուզում եմ ինքնասպան լինել, որ ինձ չտեսնեմ։ Ես ինձ ատում եմ, ինչո՞ւ եմ ես ծնվել։ Ես ինձ սպանելու եմ, որ ինձ չտեսնեմ։ Ես ինձ ատում եմ, ինչո՞ւ եմ ես ծնվել։ Ես ինձ սպանելու եմ, որ ինձ չտեսնեմ։

Ես ինչպե՞ս ապրեմ, որ ինձ չտեսնեմ, ես ինչպե՞ս ապրեմ, որ ինձ չտեսնեմ։ Ես ինձ սպանելու եմ

քանի որ խնդիրը կապ ունի Ֆրանսայի եւ մնացած Ֆրանսայի հետ»: (Մափիր):

× Ուրբաթ օր 206 Հիւս. Ափրիկեցիները ճամբայ եղած էին դէպի Ազգ. ժողով, ցոյց մը կատարելու համար: Ոստիկանութիւնը ցրուեց բոլորը, զանազան պահա-կանոցներ առաջնորդելով:

× Վիճաբանութիւնները տեւեցին 26 ժամ եւ վերջացան չարաթ առաւու ժամը 5·45ին: Կառավարութիւնը վստահութիւն չահեցաւ 265ի դէմ 294 ձայնով, չարու-նակելու համար իր ծրագրած քաղաքա-կանութիւնը:

× Թունուզի մէջ անճնաւուր եղած են 2539 ըմբոստները, յանձնելով 1989 դէնք:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԷՆ ԵՏՔ ՋԼԱՄԱՐՏԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Երէկ ամփոփած էինք Ա. Միւթէեան նոր ծանուցագիրը, որով կ'ազդարարէր թէ պիտի ստիպուին աւելցնել իրենց պին-եալ ուժերը, եթէ արեւմտեան պետու-թիւնները վաւերացնեն Փարիզի համա-ձայնութիւնները:

Այս ազդարարութիւնը, որ մասնաւո-րապէս ուղղուած էր Ֆրանսայի դէմ, մեծ ազդեցութիւն չգործեց քաղաքական շր-ջանակներու մէջ: Մ. Նահանդներու որ-ոտքին նախարարութեան բանբերը յայ-տարարեց թէ «ոչ մէկ նորութիւն կայ խորհրդային ծանուցագրին վստահարու-թեանց մէջ եւ թէ Մ. Նահանդները միտք չունին անմիջապէս պատասխանելու»: Բանբերը աւելցուց թէ արտաքին նախա-րարը առիթ պիտի ունենայ այս մասին խօսելու Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պաշտօ-նակիցներուն հետ, երբ Փարիզ երթայ, Ատլանտեան խորհուրդի ժողովին առիթիւ:

Ուշադրութեան դիւանագիտական շրջա-նակները չեն հաւատար որ փոփոխութիւն մը կատարուի Ա. Միւթէեան եւրոպական քաղաքականութեան մէջ: Այս առիթիւ դի-տել կուտան թէ Ատաթիոյ մասին արուած պատասխանը անգամ մը եւս կ'ապացու-ցանէ թէ ոչինչ փոխուած է Մոսկուայի դիրքին մէջ, մինչդեռ այս խնդիրը նոր պատեհութիւն մը կազմէր, որպէսզի Ա. Միւթէեան վարիչները հաստատէն թէ արմատիր են օգտակար բանակցութիւն-ներ կատարելու:

Անգլիոյ մէջ ալ նոյն համոզումն ունին եւ կ'ըսեն բացորոշապէս ,— Ա. Միւ-թէեանը իր վերջին ծանուցագրով անգամմը եւս կ'ապացուցանէ թէ այժմ անօգուտ է դրական բանակցութիւն մը կատարել Մոսկուայի հետ: «Ա. Միւթէինը երբէք արմատիր չէ թուլցնելու իր պերատե-առութիւնը ոչ արեւելեան Գերմանիոյ, ոչ ալ Ատաթիոյ վրայ: Ծանուցագիրը ժխ-տական պատասխան մըն է Պ. Մենէս Ֆրանսի կատարած փորձին որով կ'ուզէր չօչափել Ա. Միւթէեան արմատրութիւն-ները: Ուրեմն Ֆրանսայի վարչապետին դիրքը աւելի կը զօրանայ, վաւերացնելու համար Փարիզի համաձայնութիւնները»:

Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ ալ նոյն տպաւորութիւնը կրած են: Կարճ խօսքով, ջրամարտը կը չարունակ-ուի:

ՋԻՒՆ – ՋՄԵՌ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստա-տեն թէ ծանր ալրոտումներ պատահած են Ֆրանսայի արեւելեան եւ հարաւ-արե-ւելեան շրջաններուն մէջ: Փոթորիկն ալ մեծ աւերներ կը գործէ: Ռոն գետը ան-ցած է վտանգի աստիճանը, Լիոնի շրջա-նին մէջ: Սօնն ալ յորդած է: Ողողում-ները մասնաւորապէս ծանր վնասներ պատճառած են Վիէնի մէջ: Գետակ մը յորդելով ողողած է շրջակայ արհեստա-նոցները եւ գործարանները, ինչ որ ան-նախընթաց ադէտ մը կը համարուի: Կա-մուրջ մը փլաւ կրընոպլի մէջ: Հեռաձայ-նի եւ էլեկտրականութեան բազմաթիւ գիծեր խզուած են հիւս. շրջանին մէջ: Անընդհատ անձրեւ կը տեղայ Փոմ տ'Ա-զիւրի մէջ: Շատ մը ճամբաներ անանցա-նելի գարձած են ամէն տեղ:

Փոթորիկը եւ ողողումները մեծ աւեր-ներ կը գործեն նաեւ Անգլիոյ եւ Իրլան-դայի մէջ: Ձիւն – ձմեռը հետզհետէ կը սաստկանայ ամբողջ Եւրոպայի մէջ: Աւս-տրիոյ եւ Զուիցերիոյ կառավարութիւն-ները արտակարգ միջոցներ ձեռք առին, վախնալով ձիւնակոյտերէ:

× Լիոնէն կը հեռագրեն թէ անձրեւնե-րը կը չարունակուին անընդհատ, աւելի ծանրացնելով կացութիւնը: Ամբողջ Ռոնի շրջանը վտանգուած է:

SALLE GAVEAU
45, Rue de la Boëtie, Paris
ԴԵԿՏ· 18ԻՆ , ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 17·30ԻՆ
Ensemble Orchestral de Paris
Ղեկավարութեամբ՝
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Յայտարարը՝ ՄՈՑԱՐԹ, ՊԱՔ եւ ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆի Սիւիթ Լիթիւրժիքը եւ երեք փոքրոտանները:

Տոմսերը 200էն 500 ֆրանք: Դիմել գր-քատուն Հրանտ Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ, Հեռ· Փոովանս 25–46, եւ Պարսամեան, 46 Ռիւ Ռիշէ, հեռ· Փոովանս 64–90:

ՊԱՐԱՆՅԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե-ղունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կող-մէ: Կիրակի 12 Դեկտեմբեր, ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ· Տան մէջ:

Հաճելի եւ երիտասարդական մթնո-լորտ: Սիրով կը հրաւիրուին Նոր Սերուն-դի բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ձոխ պիւֆէ:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Նոր տարուան առթիւ բարեսէր Տի-կին մը կը նուիրէ «Յառաջ»ի տա-բածման հազար, «Յառաջ»ի դրաչարնե-րուն 500, հայ մայրիկներուն հազար, եր-կու Հանդստեան տուներուն հազար, Պ.Ա. Գիմբէթեանին հազար, Լիոնի եկեղեցիին հազար, Ֆ. Կ. Խաչին հազար, Հ. Կ. Խա-չին հազար: Ստանալ «Յառաջ»էն:

REVEILLONS !!!

Ջուարթ եւ հաճելի Ծնունդի եւ Կա-ղանդի զարթօնքները միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք նոյն ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ:

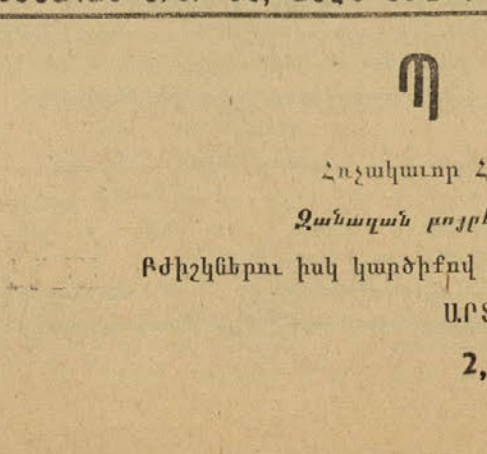
24 ին 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքներուն համար ձեր բարեկամնե-րով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ:
Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ:
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ
ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

Quand vous pensez réfrigérateur... vous dites FRIGIDAIRE

Այս բառը որ ձեր բերանը կուգայ մառֆ մըն է, որ կը պատասխանէ ձեր փափա-քին: Կը ներկայացնէ ամէնէն տեւականը եւ ամէնէն խնայողականը իրրեւ սառնա-րան:

FRIGIDAIRE le vrai
fabriqué par GENERAL MOTORS (FRANCE)

Վճարումի դիւրութիւններ 6000 ֆր·էն սկսեալ ամսական:
Concessionnaire exclusif
NORFROID
120, Rue de Courcelles, WAG. 44-30
138, Rue Lafayette, angle Bd. Magenta
NOR. 47 - 80
Դիմել՝ ՕՐ· ԺԸՕՐ՝ WAGram 44 - 30

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿ· ԴԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Փոթո-րիկ խումբի, այս երեքշաբաթի ժամը 21-ին, Սօսիէթէ Սաւանիք, Սալ է, 28 ռիւ Սէրփաւիք, մերթօ Սէն Միշէլ:

Դասախօս ընկ· Հ· ՍԱՄՈՒԷԼ

Բոլոր երիտասարդները կը հրաւիրուին այս չահեկան դասաւանդութեանց:

ՄԱՐՍԷյԼ, ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԿիՑՎԷի եւ չրջակայ դիւղերու նահա-տակներուն, ինչպէս նաեւ երջանկայիշե-ատակ Տէր Պատկ Ծ· Վ· Տէր Խորէնեանի յիշատակին կը մատուցուի մասնաւոր պատարագ եւ հոգեհանդստեան պաշտօն, Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյն մէջ, կիրակի 19 Դեկտեմբեր:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸՆԴԱՌՈՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հայագէտ Պ· ՖՐԵՏԵՐԻՒ ՖԷՑՏԻի կողմէ

Panorama de la Littérature Arménienne

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցասէրն յանձնախումբին կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ· ժամը 21ին, Սալ Սէնք Հէյէն, 10 ռիւ Սէնք Հէյէն, Լիոն:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի հայ բնակիչները եւ մանաւանդ երիտասար-դութիւնը: Մուտքը ազատ է:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կո-միտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երկուշաբթի ժամը ճիշդ 20·30ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօն-փուա:

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար-տաւորիչ: Կարեւոր օրակարգ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո-րեքշաբթի ժամը 21ին, Քատէի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի Պ· ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ (Պուէնոս Այրէսէն): Նիւթը՝ Հարաւային Ամերիկայի հայկ· գաղութներու վիճակը:

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ-ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

MAISON ARDY

— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06

(ՏՆՕՐԻՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)

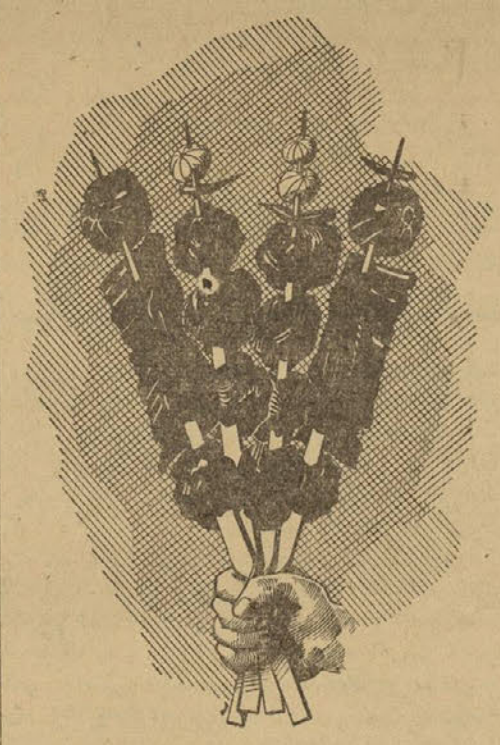
86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)

Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի ֆրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները:

Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա· եւ Բ· կարգի ապրանք

Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine

pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս-եան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ՋԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼԻՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆոլորի).

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
*
MARDI
14 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7546 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2957

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ ՋԼԱՄԱՐՏ

•

Անցեալ Հոկտ. 23ին 15 նախարարներ կը ստորագրէին 19 պաշտօնագիրներ որոնց հիման վրայ պիտի վերակազմուի նոր Եւրոպան :

Այս համաձայնութիւնները մշակուած էին Լոնտոնի մէջ, եւ վերջնական ձեւ ստացան Փարիզի մէջ :

Այդ օրէն ի վեր, Ջլամարտը, որ մեզ – մացած կը համարուէր , նորէն սաստկացաւ :

Ֆ. Մոլոթով ստիպուեցաւ իր ուժերը, խաթխանելու համար համաձայնութեանց վաւերացումը :

Նոյեմբեր 13ին կ'առաջարկէր խորհրդաժողով մը գումարել Նոյ. 29ին, Մոսկուայի կամ Փարիզի մէջ, 25 պետութիւններով, քննելու համար Եւրոպայի հատկան ապահովութեան խնդիրը :

Արեւմտեան դաշնակիցները ժխտական դիրք բռնեցին այս ձեռնարկին հանդէպ , կռահելով անոր թաքուն միտքը :

Ֆ. Մոլոթով չարունակեց ճնշել , չարժման մէջ դնելով քարոզչական բոլոր հնարքները :

Նոյ. 21ին Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», հարց է պատասխանի մը կը հրատարակէր, պարզելով Ֆ. Մոլոթովի արտաքին գործերու նախարարին տեսակէտները :

Պ. Մոլոթով անդամ մը եւս կը յիշեցնէր թէ «Փարիզի համաձայնութիւնները եւ բոլորի մէջ պիտի ստեղծեն նոր կացութիւն մը որ պիտի ծանրացնէ պատերազմի վտանգները » :

— Զինարշաւի ծանրացման եւ զինուրական ծախքերու յաւելման ամբողջ պատասխանատուութիւնը պիտի իյնայ ա – ռնց վրայ որ կը մերժեն հաւաքական ապահովութեան կազմակերպումը : Փա – րիզի համաձայնութիւնները կը ծառայեն նոր պատերազմ մը պատրաստելու ետրո – պայի մէջ » :

Այս ազդարարութիւնէն եւ ուրիշ ձեւ – ներկներէ ետք, Նոյ. 29ին Մոսկուայի մէջ կը գումարուէր Ֆ. Մոլոթեան ծրագրած խորհրդաժողովը, մասնակցութեամբ իր արբանեակներուն եւ կարմիր Զինաստանի դեսպանին :

Այդ ժողովին մէջ եւս կրկնուեցան մի – եւնոյն ազդարարութիւնները, պատան բերաններով :

Խորհրդակցութիւնները մեծ մասով դատարկ էին : Այնպէս որ չատ մը որո – շումներ դադրեցուած կը մնան :

Բայց, ինչ որ հրատարակուեցաւ, բա – ւական է , դաղափար մը կազմելու համար առեղծուած կացութեան մասին :

Մոլոթով խորհրդաժողովին ներկայացուց երկու բանաձեւեր, որոնց նպատակն է բոլոր միջոցներով խափանել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը :

Արտաքին նախարարը այս առթիւ ալ կը պնդէր թէ այդ համաձայնութիւնները վտանգաւոր քայլ մըն են դէպի նոր պատերազմի մը պատրաստութիւնը » :

Աւելորդ է ըսել թէ բանաձեւերը քուէ – արկուեցան «մխաձայնութեամբ », ինչ – պէս բոլշեւիկեան բոլոր որոշումները :

Վերջին պահուն Զինաստանի ներկայացուցիչն ալ, որ ժողովին կը մասնակցէր իբրեւ դիտող, ազդարարեց թէ արեւմտեան պինապաշտները «Հիթլէրէն չատ աւելի դառն պարտութիւն մը պիտի կրեն , եթէ փորձեն նոր աշխարհամարտ մը սարքել » :

Խորհրդաժողովէն վերջն ալ չարունակուեցան յայտնի եւ գաղտնի ազդարարութիւնները, միշտ միեւնոյն առաջադրութեամբ.— խափանել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը :

Դեկտ. 9ին Մոսկուա կը սպասնար բռնմապատկել իր եւ արբանեակներուն պինեալ ուժերը :

Եւ դեռ վերջին խօսքը չէ արտասանած :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՅՍ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

•

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ՊԻՏԻ ՁԾԴԵՆ ԻՐԵՆՑ ԴԻՐՔԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՀԱՆԴԷՊ

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները հինգշաբթի օր ժողով պիտի գումարեն Փարիզի մէջ , ճշդելու համար իրենց դիրքը Ֆ. Մոլոթեան դէմ : Ուրբաթ եւ չաբաթ օր ալ պիտի գումարուի Ատլանտեան խորհուրդը , դարձեալ Փարիզի մէջ :

Երեք մայրաքաղաքներուն մէջ ալ յուսախաբութիւն պատճառած է Մոսկուայի բռնած դիրքը, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման մասին :

Պ. Մոլոթովի վերջին ճառը անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ Ֆ. Մոլոթովը երբեք տրամադիր չէ կարզադրելու , օ – րինակ, Աւստրիոյ խնդիրը եւ ուրիշ տա – կաս հարցեր : Իր ամբողջ բանախօսութիւնը ուղղուած է Փարիզի համաձայնութեանց դէմ եւ կը ձգտի Ֆրանսան անջատել անգլեսաքսոն ճակատէն : Անշուշտ կ'ուզէ ազդել Ֆրանսայի խորհրդարանին վրայ, երբ կը պատրաստուին վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները : Տեղական թերթերը ուշադրաւ կը դտնեն որ այդ ճառէն եաք, Պ. Մոլոթով ճամբի հրաւիրած էր Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը : Խօսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ եւ անշուշտ քննուեցան դանազան խնդիրներ, մասնաւորապէս Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման հարցը : Տարակոյս չկայ թէ դեսպանը լուսաբանութիւններ հաղորդեց, պարզելով Արեւմուտքի խաղաղասիրական նպատակները :

Ի ՆՊԱՍՏ ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ

Միացեալ Եւրոպայի խորհրդակցական ժողովը վերջացուց 1954ի վերջին նստաշրջանը, Սթրազպուրկի մէջ : Այս առթիւ, քուէարկուեցան կարգ մը բանաձեւեր երկար վիճաբանութիւններէ եաք : 21 յաջող – դական քուէարկութիւններէ եաք : Փարիզի համաձայնութեանց վերաբերեալ բանաձեւը քուէարկուեցաւ 71 դէմ 32 ձայ – նով եւ 14 ձեռնպահութեամբ : Քուէարկուած բանաձեւը կ'ըսէ թէ այդ համաձայնութիւնները կը զօրացնեն Ատլանտեան դինակցութիւնը եւ մեծ չափով կը համապատասխանեն իր առաջարկներուն : Ցեասյ կը պահանջէ .— 1· Անյապաղ վաւերացնել այդ համաձայնութիւնները բոլոր շահակից պետութեանց կողմէ .— 2· Կարծիքի փոխանակութիւններ կատարել անմիջապէս արեւմտեան պետութեանց եւ Ֆ. Մոլոթեան միջեւ, որպէսզի չուտով բանակցութիւններ սկսին, Եւրոպայի ապահովութեան եւ առաջին առթիւ Գեր – մանիոյ վերամիաւորման եւ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին առնչութեան մասին , Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումէն վերջ, առանց յապաղեցնելու անոնց գործադրութիւնը : Խորհրդակցական ժողովը միեւնոյն ատեն կը բազձայ որ անյապաղ բանակցութիւններ կատարուին Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, առանց թուլցնելու Արեւմուտքի ապահովութեան վերաբերեալ կարգադրութիւնները :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը, Կամալ Նասըր վերջնագիր մը ուղղեց արտաքին պետութեանց, պդդարարելով թէ պիտի չմասնակցի Ծրագրուած ժողովներուն, ո – րոնք տեղի պիտի ունենան Դեկտեմբերին եւ Յունուարին : Եդիպտոս կ'ուզէ իր ձեռքը առնել արտաքին աշխարհին դեկավարութիւնը :

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ընդհ. քարտուղարը , Համմերշոլտ, հաւանեցաւ Զինաստան երթալ, պահանջելու համար 11 ամերիկացի օդաչուներու արձակումը, ինչպէս որոշած էր ընդհ. ժողովը: Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ Դեկտ. 26ին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԻՆՉ ՈՐ ՅԱՆԵՍ ԱՅՆ ԿԸ ՀՆՉԵՍ

Ատենէ մը ի վեր իրարանցումի մատնուած են Խ. Միութեան լրագրական եւ կուսակցական շրջանակները :

Հրապարակաւ կը գանգատին թէ ան – տանելի չափերու հասած են գաղտնի , անանուն կամ կեղծանուն մատնութիւն – ները :

Մոսկուայի «Կուսակցական կեանք» թերթը վերջերս բազմաթիւ պերճախօս փաստեր կը յիշէր, ապացուցանելու հա – մար այս ախտին ծաւալումը, որ հասա – նարակի մը կը նմանի :

Այսպէս , կը գրէ թէ Կիեւի Մորքթա – բանական հաստատութեան մէջ « շարաթ չանցնիր որ տնօրէնը անանուն մատնու – թիւններ չստանայ պաշտօնեայի մը դէմ» :

Միայն բժիշկի մը դէմ կատարուած են 56 մատնութիւններ :

Ուրիշ հաղարի մը մէջ կուսակցութեան գլխաւոր պաշտօնեաներուն դէմ կատար – ուած են հսկ մատնութիւններ :

Թերթը այս առթիւ դիտել կուտայ թէ 17 բննիչներ զրկուած են , ստուգումներ կատարելու համար, բայց կարելի չէ է – դած հաստատել ամբաստանութիւնները :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, մատնիչները յաճախ կը չարա – խօսեն պաշտօնեաներու վարքուբարքի՝ կամ ուղղամտութեան մասին, նեղգա – մտութեամբ կամ անձնական ֆինախնդ – րութեամբ, մոլեռանդ հայրենասէր ձեւա – նալով :

« Կուսակցական կեանք»ի այս յայտնութեանց վրայ, ուրիշ թերթեր ալ սկսան մերկացումներ կատարել , շատ աւելի պատկերազարդ մանրամասնութիւններով :

Միամտութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ այս մերկացումները պիտի ծառայեն չարիքը խափանելու :

Բոլշեւիկեան թերթը միեւնոյն ատեն դիտել կուտայ թէ «անանուն նախակները երբեմն կրնան իրողութիւններ պարունակել , հետեւաբար, պէտք չէ միշտ մեկդի նետել ամէն անստորագիր նամակ » :

Անշո՛ւշտ : Բոլշեւիկեան կարգուսարքը կրնա՞յ կանգուն մնալ, առանց վնասրովի կամ անվնաս մատնիչներու որոնք միշտ կը վխտան գործարաններու , գրասենեակներու եւ ուրիշ ամէն հաստատութեանց մէջ : Կեդրոն հաղաբէն մինչեւ յետին գիւղը : Նեւայի ափերէն մինչեւ Ա – րաբսի ջուրերը :

Նոյն վարդապետութեան շնորհիւ չէ՞ր որ տղան կը մատնէր հայրը , եղբայրը՝ քոյրը , բանուորը՝ իր գործատէրը , ուղեկիցը կամ դասնաւափոխը՝ իր ընկերը :

Նոյն ապականութիւնները չտարածուեցա՞ն արտասահմանի մէջ ալ, ստորագիր կամ անստորագիր , հայերէն կամ օտար – բալեզու ժուռնալներով :

Մինչեւ այսօր ալ չե՞ն շարունակուիր նոյն պիղծ եւ պժգալի , թրեավարի խուզարկութիւնները, բանսարկութիւնները, զրպարտութիւնները եւ մատնութիւնները :

Մոսկուայի «Կուսակցական կեանք»ը իր աղանդին պատմութի՞ւնն ալ չի գիտեր, երբ կէս – դարան գանգատներ կը յայտնէ չարիքին ծաւալման առթիւ : Վ.Ա.Հէ

ՆՈՐ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Գահիրէի ժողովրդական ատեանը Դեկտեմբեր 12ին կախաղանի դատապարտեց Իսլամ Եղբայրութեան հինգ անդամներ , չորս հոգի՝ ցմահ ազատանակիր աշխատանքի, հինգ հոգի՝ տասնըհինգ տարի թիապարտութեան, իսկ 17 հոգի՝ տասը տարի բանտարկութեան : Տասը հոգի ալ անպարտ արձակուեցան :

Ամէնքն ալ ամբաստանուած էին իբրեւ մեղսակից դաւադրութեան մը որ սար – քուած էր տապալելու համար ներկայ իշխանութիւնը :

× *Շաբաթ օր Իսլամ Եղբայրութեան անդամները ժողով գումարելով Դամասկոսի մէջ, նոր պետ մը ընտրեցին որ պիտի յաջորդէ դատապարտեալ Հասան էլ Հուդէյպիի :*

× *Գահիրէի դինուորական ատեանին ընդհ. դատախազը մահապատիժ պահանջեց 13 Սիոնականներու դէմ որոնք ամբաստանուած են թէ լրտեսական ցանց մը կազմած էին Եդիպտոսի մէջ : Ներկայ 11 ամբաստանեալները պնդեցին թէ անմեղ են : Երկուքը փախած են :*

Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ 13 Սիոնականները լրտեսութեան եւ վնասարարութեան ձեռնարկ մը սարքած էին ի չահ Իսրայէլի , թէ երկու ամբաստանեալներ , Ֆիլիպ Նաթանսըն եւ Վիկտոր Լեւի պայթուցիկ նիւթերու փոխադրութեան պատասխանատուները գնած էին ակնոցավաճառ մը, Ալեքսանդրիոյ մէջ: Ընդհ. դատախազը, պնդ. Սալեմ, ըսաւ թէ դաւադիր խմբակը յանձնարարած էր ամբաստանեալ Թոպէօ Տասսայի հրկիզել Գահիրէի Թատրոնները, թէ ուսուցիչ Սամուէլ Ազար կը դործակցէր իբրեւ մասնագէտ անթել հեռադրի : Գլխաւոր ամբաստանեալներէն Օր. Վիկտորին Նինօ դանգատեցաւ թէ ոստիկանութիւնը չարչարեց զինքը, խոստովանութիւն մը կորզելու համար : Օրխորդը յարաբերութիւն կը պահէր Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ միջեւ :

Լիբիոյ կառավարութիւնը պահանջեց Ֆրանսայէն պարպել Ֆիզանի չրջանը (Օամ. կայսրութեան երբեմնի աքսորավայրը) :

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՒՆ ԱՌՋԵՒ

Ազգաժողովին Քաղաք. յանձնախումբին մէջ Փաքիստանի ներկայացուցիչը յայտարարեց .— Եթէ Ֆրանսա կրնայ Մարոքի մէջ ալ կատարել այն ինչ որ վարձեց Թունուզի մէջ իբրեւ առաջին քայլ դէպի ժողովուրդին օրինաւոր իղձերուն իրականացումը՝ պիտի չհասկնանք ասոր միլիոն Մարոքցիներու երախտագիտութիւնը եւ աշխարհի մնացեալ մասին համարումը » : Եդիպտոսի պատուիրակն ալ Ասպէլ Մէկիա Բամաուին յայտարարեց . — «Մարոքի լարուած կացութեան համար ուրիշ ելք չկայ եթէ ոչ չինարար քաղաքականութիւն մը Ֆրանսայի կողմէ ՝ վերահաստատելու համար այդ երկրին դէմ բրիչխանութիւնը » :

Ինդոնեզիոյ եւ Իրաքի պատուիրակներն ալ կոչ մը ուղղեցին Ֆրանսայի, խնդրելով որ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ , որպէսզի Մարոքն ալ նոր Հնդկաչին մը չդառնայ :

Եդիպտոսի պատուիրակը մասնաւորապէս չեչտեց թէ անհրաժեշտ է արագ եւ արմատական կարգադրութիւն մը :

Երէկ, երկուշաբթի, դարձեալ քննուեցաւ այս խնդիրը :

× *Վերջին լուրերու համաձայն, Թունուզի ըմբոստներէն անձնատուր եղած են 2713 հոգի, 2105 զէնքերով :*

× *Ութ հոգի մահուան դատապարտուեցաւ Ուժտայի, վեց հոգի ալ՝ Քազապլանքայի մէջ, ահաբեկչական արարքներու համար :*

ԿԱԹԻ ԱՐՏԱԴՐԻՉՆԵՐԸ բողոքի գոյց մը սարքեցին Միջ. Ֆրանսայի մէջ, զինեալ ուժերու յաւելում պահանջելով : Այս առթիւ ազդարարութիւններ փակցուցած եւ թռուցիկներ ցրուած էին, բայց վերջին պահուն եան կեցան ճամբանները փակելու որոշումէն : Վարչապետը կիրակի օր ճառ մը խօսելով Փոյի մէջ, թելադրեց հոգալ դործնականին ազնուացնել իրենց արտադրութեանց որակը : Կառավարութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ օտար երկիրներու հետ, կաթի եւ միսի արտադրումը աւելցնելու համար : Միեւնոյն ատեն պիտի օգնէ հողագործներուն որպէսզի կարենան աւելի աժան արտադրել :

Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ՚ՈՒՍՈՒՑԱՆԷԻՆ ՄԵԶԻ

•

Գանգատած էի մեր ուսուցիչներուն մանկավարժական ծանօթութիւններու պակասէն։

Արդարեւ, քանի՞ ուսուցիչ ունէինք յատկապէս իրենց մանկավարժ պատրաստուած, Եւրոպայի մէջ կրթուած ափ մը մանկավարժներէ զատ։ Նախ որ, չունէ – ինք ուսուցչանոց մը, կամ բարձրագոյն վարժարաններու մէջ յատկապատուած դասընթացք՝ այդ նպատակով։ Ուրեմն, ով որ, յետպային, բախտ բերումով ուսուցիչ կ՚ըլլար, իրրեւ ուսուցանելու մեթոտ, իր ուսուցչին օրինակը միայն կը նայր ունենալ։ Ան ինչպէս որ սորվեցուցեր էր իրեն, նոյնը պիտի ընէր նաեւ ինք, երբեմն իր կողմէ բան մը աւելցնելով կամ պակսեցնելով։ Ուսուցչին կարողութիւ – իր ուսրատած դպրոցին ասպիճանով կը չափուէր։ Եթէ Կեդրոնականէն, Պէրպէր – եանէն, Արմաշի դպրեվանքէն, Սանա – սարեանէն կամ Մխիթարեաններէն վկայ – ուած էր, արդէն փնտռուած ուսուցիչ էր։ Բայց ասոնք ալ բարձրագոյն վարժարան – ներու միայն վերապահուած ուսուցիչներ էին։ Միւս դպրոցներուն ուսուցիչները, յաճախ պատահական մարդիկ։ Իսկ, մա – նաւանդ, ծաղկոցին եւ փոքր դասարան – ներուն համար կօշիկակարը, սափրիչը, ա – ռաղձադրօնը, լուսարարը, ով որ ուզէք կրնար ուսուցիչ ըլլալ։ Եւ արդէն բուն չարիքն ալ հոս է։ Մանուկը առաջին դա – սէն սկսեալ, ծաղկոցէն իսկ, պէտք ունի պիտակից, բարեխիղճ, կարող առաջնորդ օժանդակողի։ Մինչդեռ, մեր մէջ տղուն մարտիրոսութիւնն էր որ կը սկսէր այդ չրջանին։

Բանի մը օրինակներ.—

Թաղունք աղոց վիպերէն ամխանովով կախուած տախտակէ պնակներու, այբ, բէն, գիմի, այբ · ժէ – ձէ – ռահ, այբ խէ, չաի չրջանները, զանք ա, բը, գբի չրջանը որ համեմատաբար յառաջդիմու – թիւն կը համարուէր։ Աչքիս առջեւն է Շահպազեան Մարուքէ էֆէնտին, երկար հասակով, քոթոթախտաւոր, կմախքի դէմ – քով, զաժան նայուածքով, գաւազանը ձեռքը, գրատախտակին առջեւ կեցած, գրուած չարքէն գաւազանին ծայրով տատ մը ցոյց կուտայ.— Ա՛ս ի՞նչ է, Սարգիս։ = Դը է, էֆէնտի։ — Յաւոր, աս ի՞նչ է։ = խը է, էֆէնտի։ Վայ որ մէկը սխալ ըսաւ։ Գաւազանի հարուածները կը տե – ղան։

Դասարանը փոխած ենք, ուսուցիչն ալ հետը։ Առաջին ընթերցարան կը կար – դանք։ Ուսուցիչը կ՚ըսէ · — Դասերնիդ հոսէն մինչեւ հոս է (մատիտով նշան կը դնէ), տունը սորվեցէք այս գիշեր, որ վաղը ջուրի պէս կարդաք։ Կարծես թէ սորվելուդ մէջ ինքը դեր մը չունի։ դուն տունը պիտի սորվիս, վաղը պիտի դաս իրեն կարդաս։ Եթէ չհասնի ականջներդ կ՚ալորձ մինչեւ որ կարմրին։

Աւելի ուշ, կրօնի դաս մը կը յիշեմ։ Վարժապետը ըսած էր, հոսէն հոս պոդ պիտի սորվիք եւ վաղը պիտի ըսէք։ Սար – վեցայ եւ կրցայ պոդ ըսել, բայց երկու բառեր կային որոնց իմաստը չատ ուշ հասկցայ։ Ցիսուսը բռնած Պիղատոս – սին առջեւ տարած են եւ բազմութիւնը կը դոռայ.— «Ի խաչ հան, ի խաչ հան զդա»։ Պիղատոս ձեռքերը լուալով կը պատաս – խանէ · — Ես այդ մարդուն արիւնը չեմ մտներ։ Ա՛ք որ կը պահանջէ.— Ատոր արիւնը մեր եւ մեր զաւակներուն վիզը թող ըլլայ։

Սա մեր եւ մեզմէ զատուած նախադա – ռութիւնէն, մտքիս մէջ մեկուսացած է, իմաստ կ՚ուզէ, ի՞նչ ըսել է մեր եւ մեր, մեր եւ մեր, մեր եւ մեր։ Չէ, գլուխս ալ ճաթեցնեմ չեմ հասկնար։ Եւ, ով գիտէ, քանի տարի վերջ հասկցայ։ Ես որչափ ալ անընդունակ եղած ըլլայի, ուսուցիչը յանգանքի բաժին չունէ՞ր ատոր մէջ։ Իր պարտականութիւնը չէ՞, ամէն մէկ դասը տուած ատեն, առաջին անգամ կարդալ աշակերտներուն, բացատրել, յետոյ ալ տուդել, թէ չհասկցուած կէտ, կամ չհասկցող մնացա՞ծ է։ Այդպիսի պարտա – կանութեան մասին մտածող չկար։

Ցաջորդ տարին կրօնի ուսուցիչը փոխ – ուած էր։ Նորը խալախորդարանի աչքա – տուր էր եւ եկեղեցիի ալ տիրացու եւ ա – մէնէն վերջ տէրտէր եղաւ։ Ա՛ս, ընդհա – կառակն, աշակերտներուն բան չէր ձգեր, ամբողջ ժամը ինք կը պատմէր։ Ցիսուսի չարչարանքներուն մասին նոյն դասն է, աւելի ընդարձակ։ Կը պատմէ ոդեւոր – ուած, պատմութիւնովը տարուած։ Մէկ ալ յանկարծ ոգքի ելաւ, գաւազանը բար – ձրացուց եւ չարունակեց.— « Մէյ մըն ալ նայիս Պերեսս առաքեալը պալըխնիի զա – նակը քաշած Մաղքոսին սկանդին իջաւ վերէն վար, կըլրեց ու ձգեց»։ Աչակերտ – ներս սարսափած ենք, բայց պահն ալ լրա – ցած է։ Ուսուցիչն ալ մինչեւ ականջները կարմրած։

Աւելի բարձր կարգ մըն ենք։ Հայերէն ընթերցանութեան ուսուցիչը, նորէն մա – նաւոյ նշան դնելով ըսած է.— Հոսկէն հոս պիտի սորվիք։ Լաւ։ Սորված ենք եւ կը կարդանք։ Բանի մը հոգի կարդալէ վերջ հարցուց.— Ճարտարարուեստ ի՞նչ ըսել է։ Բառը դասին մէջէն է, ամէնքս ալ կը կարդանք, բայց չենք գիտեր թէ ի՞նչ ըսել է։ Բոլորին ալ հարցուց, դիտցող չեղաւ։ Բարկացաւ։ Բոլորիս ալ պակաս նիչ դրաւ։ Ինք նորէն չբացատրեց, եւ պատուիրեց որ յաջորդ դասին անպատ – ճառ սորված ըլլանք։

Ձիշդ քովս նստող դասընկեր մը, Ցա – կոբ Խաչիկեան, Ն տառը դրելու ատեն վրէն կը սկսէր եւ վերէն կը վերջացնէր, ինչպէս ալ արագ, բայց երբեք վերէն վար։ Կարծես գրաւարժութեան ուսուցիչ ունեցած չըլլայինք։ Ուշադրութի՞նը ոչ։ Դպրոցը աւարտելէն վերջ գրաշիր ե – ղած էր եւ նորէն այդպէս կը գրէր։

Վահան էֆէնտի մը ունէինք, Շապին Գարահիսարցի։ Ձիշդ երեք դասապահ տեւած է իր մէկ պատմութիւնը, թէ, պատանի եղած ատեն, Պոլիս, Հրեաները ինչպէս գողցած ու պահած են դինքը տան մը մէջ, եւ թէ օրեր վերջ ինչպէս ապա – տած է, չնորհիւ փոքրիկ ատրճանակի մը, զոր առաջուընէ պահած ունի եղեր գըր – պանին մէջ։

Բազկատարած բառը չատ փոքր հատա – կիս կարդացեր եմ բայց չեմ հասկցեր։ « կատարած աշխարհի»էն դիտեմ, որ « հատարած » կը նշանակէ յաւէտ. մնա – ջը։ Ուրեմն, «բազ – կատարած»ին կը մը – նայ բազը, որ չեմ գիտեր ինչ ըսել է։ Եւ օրքան տանջեր է դիս այդ բազը։ Շատ տարիներ հոգ, 1923ին, Սեւանիկ, Գ. Մոզեանին «Ալիք»ը կը չարեմ։ Օր մը այդ բառը յօդուածի մը մէջ չարած եմ եղեր, տառերը ցրուելու ատեն, տեսայ որ երկ – րորդ այրը ինկեր եւ մնացածը եղեր է բազկ – տարած։ Այս «տարած»ը մտքովս տարածել չինելով ամէն բան պարզուեցաւ եւ ակայ պռոաչ,— գոայ, գոայ։ Եմ – բաղրին սեղանէն մինչեւ քովս չորս քայլ է, տախտակէ պատով մը գաւուած։ = Ի՞նչ գաար, տեսնեմ, ի՞նչ գաար ըսելով կուգայ քովս։ Չէ, ճանբմ, կ՚ըսեմ, տես – նելու բան չկայ։ Բազկատարած բազուկ – ները տարածուած ըսել չէ՞, կը հարցնեմ։ « Այո, կ՚ըսէ, ձեռքը ճակտիս դնելով, բայց Աստուած չատ քաշել չտայ…

Այս բոլոր օրինակները կը վերաբերին չուկայէն եկած անուս, ոչխտ ուսուցիչ – ներու, որոնք, ծաղկոցէն մինչեւ երկ – րորդ, երրորդ գասարանները կրնային Աստուծոյ ըլլալ։ Ասիկ նաեւ է որ չոր – րոց ուսրատած, ուսումէ առած ուսուցիչ – ներ կ՚ունենայինք, նաեւ հերկրորդական վարժարան ուսրատածներ։ Մանրամաս – նութիւններու մէջ չեմ մտներ, կը բաւա – կանանամ առաջին ակնարկովս,— անոնք ալ, որչափ ալ չատ ուսումէ ունենային, մանկավարժական դասընթացքի հետեւե – լով ուսուցիչ պատրաստուած չէին։ Ու – սուցանելու միօրինակ մեթոտ չկար եւ ամէն ոք ինք կը ստեղծէր իր մեթոտը։

Աւելի ուշ, դասագիրք պատրաստող – ներ, Քանացին մասամբ դարմանել այդ պակասը, իրենց յօրինած դիրքերուն մէջ հրահանգներ, հարցումներ, բացատրելի բառեր, եւ ընդհանրապէս, թէ ուսուցիչ – ներուն թէ աշակերտներուն ուղեցոյցի դեր կատարող հրահանգներ տալով, եր – բեմն առանձին բաժինով ալ, դրքին սկիզ – բը կամ վերջը։ Գրեթէ ամէն ճիւղի մէջ։

Բայց ասիկա առաջին քայլ մըն էր դէպի յառաջ։

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԻՐԵԱՆ

" ԱՄԻՏԱՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ »

Ա.

Ձեռքս անցաւ Տ. Մկուռդի վերջին գիր – քը (1953), փայլուն ու ընտիր թուղթի վրայ՝ լաթակազմ ու գեղատիպ,— «Ամի – տայի Արձագանգներու վերակոչումն» Բ. հատորը (415 էջ)։

Գիրքը երկու մասի բաժնուած է, Ա. մօտ քսան էջ «Ամիտայի Արձագանգնե – ր»ուն նուիրուած դրախօսականներ, նոյն – քան ալ նամակներ։ Բ. Ամիտայի տնտե – սական, կրթական վիճակը մինչեւ 1907, Սամուէլ Զօրեանի յուշերը, յեղափոխա – կան կուսակցութիւնները Ամիտայի մէջ, տեղահանութիւն – ականատեսի պատ – մուածքներ եւն.։

Գիրքը զարդարուած է բաղմաթիւ պատ – կերներով — ողջ եւ մեռած քանի մը ծա – նօթ հայրենակիցներու նկարներ, քաղա – քէն դուրս զանազան տեսարաններ, թուրք խուժանի կողմէ՝ աքսորի ճամբան վրայ սպաննուած Հայերու նկարներ, Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ե.Ս.Դ. Հնչակեաններ – րու նուագախումբի խմբանկարները, լուսիլ մը Դաշնակցական ընկերներու (1910) խմբանկարը, Հ. Ց. Դ. Ճառոյղեա – կան երկրորդական վարժարանի ուսա – նողները՝ վարչական ու ուսուցչական կազմով, Ս. Դ. Հնչակեաններու թատե – րախումբը, Ֆարբերդի մէջ կախուած մեր 12 անձնագոհ Դաշնակցական դոհերը, կառավարութեան կողմէ գրաւուած բազ – մաթիւ զէնքերով ու ռազմամթերքով, նահատակուած եկեղեցականներու եւ յե – ղափոխականներու նկարներ եւն.։

Քանի մը դրագտաներ, գնահատելով հանդերձ իր տարած աշխատանքը, կատա – րած էին ճշդումներ, ուղղումներ եւ քն – նադատութիւններ։

Էջ 7, Բազմավէպ (Հ. Ց. Զ.), Ամիտա – յի մէկ կամ միւս պատկերը ցուցադրելու նպատակով՝ հեղինակը չափազանց մեծ պիջումներ կ՚ընէ, մոռցնել տալու աստ – ճան պատմութեան նիւթը կամ հերոսը։ Այսպէս սերոյ արտասուքի գլխուն մէջ երկար մաս մը Ամիտայի մէջ կարիճներու առատութեան, անոնց խայթուածքին՝ դէմ տեղացիներու զործածած միջոցնե – րուն, կարիճներու եւ օձերու դէմ արտա – սանուած մոգական ազօթքներու, կարիճ – ներու ներքին կեանքին եւն.։ (Պատկեր – ներ կարիճներու բնկնաւորման, արա – գիլներու. Տ.)։ «Անյայտացող հայգործ – ը» գլուխին ներքեւ կը խօսուի Տիգրա – նակերտի իրօք նախանձելի ձմերուկնե – րուն եւ Արագիլներու վրայ։ Նման չե – դումներ էմին Պէկի նուիրուած գլխուն մէջ... իր անունին վերագրուած պատ – մութիւններ տարբեր տեղեր ուրիշ անուն – ներով ալ պատմուած են։ Բ.... Այդ աչ – քառու դէմքերու կարգին չեմ նկատեր վերջինը՝ որ կամաւոր կ՚երթայ ու կ՚իյ – նայ օտար ազգերու միջեւ մղուած կռիւին մէջ։ (Կ՚ակնարկէ Ցովհ. Թիթիճեանին՝ որ կամաւոր գացած էր Սպանիա կարմիր բանակին ծառայելու. Տ.)։ Ինչ տիտղ – սով ալ ըլլայ, հոն ուր դէմ հեռաւոր կեր – պով չունինք ազգային շահ մը, մենք թա – փելիք աւելորդ արիւն չունինք։ Տիեզե – րական գաղափարապաշտութիւնը չէ ծան – րացած մեր մասի համրանք ունեցող ազ – գի ուսերուն, մինչ ուրիշներ, տասնապա – տիկ աւելի համրանք ունեցող ազգեր, գաղափարականը կը գործածեն մի միայն երբեւ խարուսիկ բանաձեւ մը, ապահո – վելու համար երկնց նիւթական շահերը։

Էջ 11, Հանդէս Ամսօրեայ (Հ. Ն. Ակին – եան)... Կան նաեւ հատուածներ, ընդար – ձակ եւ համառօտ, որոնք որեւէ կապ չու – նին Ամիտայի հետ, գոնէ ինչպէս կ՚կար – ւայ, «Ամիտ գիրքի առաջին մասն է այս ինչպէս կ՚ըսուի, կը մտիկնէք, որ յաջորդ հատորները աւելի ճոխ ըլլան հին եւ նոր Ամիտի փառապանծ անցեալը ներկայա – ցնող նկարագրականներով։

Էջ 33.— «Հայաստանի կոչնակ» (Միհր – դատ Թիրեաքեան)... Անկեղծ ըլլալու համար պէտք է աւելցնեմ որ պատկերնե – րէն ոմանք նիւթին բնաւ չեն վերաբերիր, որով դուրս ձգուած լինելու էին։ Բաղէշ

« Ամիտացի արձագանգներուն վերակոչումն »

Ա.

Ձեռքս անցաւ Տ. Մկուռդի վերջին գիրքը (1953), փայլուն ու ընտիր թուղթի վրայ՝ լաթակազմ ու գեղատիպ, — «Ամիտայի Արձագանգներու վերակոչումն» Բ. հատորը (415 էջ)։

Գիրքը երկու մասի բաժնուած է, Ա. մօտ քսան էջ «Ամիտայի Արձագանգներ» ուն նուիրուած դրախօսականներ, նոյնքան ալ նամակներ։ Բ. Ամիտայի տնտեսական, կրթական վիճակը մինչեւ 1907, Սամուէլ Զօրեանի յուշերը, յեղափոխական կուսակցութիւնները Ամիտայի մէջ, տեղահանութիւն – ականատեսի պատմուածքներ եւն.։

Գիրքը զարդարուած է բաղմաթիւ պատկերներով — ողջ եւ մեռած քանի մը ծանօթ հայրենակիցներու նկարներ, քաղաքէն դուրս զանազան տեսարաններ, թուրք խուժանի կողմէ՝ աքսորի ճամբան վրայ սպաննուած Հայերու նկարներ, Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ե.Ս.Դ. Հնչակեաններու նուագախումբի խմբանկարները, լուսիլ մը Դաշնակցական ընկերներու (1910) խմբանկարը, Հ. Ց. Դ. Ճառոյղեանական երկրորդական վարժարանի ուսանողները՝ վարչական ու ուսուցչական կազմով, Ս. Դ. Հնչակեաններու թատերախումբը, Ֆարբերդի մէջ կախուած մեր 12 անձնագոհ Դաշնակցական դոհերը, կառավարութեան կողմէ գրաւուած բազմաթիւ զէնքերով ու ռազմամթերքով, նահատակուած եկեղեցականներու եւ յեղափոխականներու նկարներ եւն.։

Քանի մը դրագտաներ, գնահատելով հանդերձ իր տարած աշխատանքը, կատարած էին ճշդումներ, ուղղումներ եւ քննադատութիւններ։

Էջ 7, Բազմավէպ (Հ. Ց. Զ.), Ամիտայի մէկ կամ միւս պատկերը ցուցադրելու նպատակով՝ հեղինակը չափազանց մեծ պիջումներ կ՚ընէ, մոռցնել տալու աստղծագործը, լուսարարը, ով որ ուզէք կրնար ուսուցիչ ըլլալ։ Եւ արդէն բուն չարիքն ալ հոս է։ Մանուկը առաջին դասէն սկսեալ, ծաղկոցէն իսկ, պէտք ունի պիտակից, բարեխիղճ, կարող առաջնորդ օժանդակողի։ Մինչդեռ, մեր մէջ տղուն մարտիրոսութիւնն էր որ կը սկսէր այդ չրջանին։

Բանի մը օրինակներ.—

Թաղունք աղոց վիպերէն ամխանովով կախուած տախտակէ պնակներու, այբ, բէն, գիմի, այբ · ժէ – ձէ – ռահ, այբ խէ, չաի չրջանները, զանք ա, բը, գբի չրջանը որ համեմատաբար յառաջդիմու – թիւն կը համարուէր։ Աչքիս առջեւն է Շահպազեան Մարուքէ էֆէնտին, երկար հասակով, քոթոթախտաւոր, կմախքի դէմ – քով, զաժան նայուածքով, գաւազանը ձեռքը, գրատախտակին առջեւ կեցած, գրուած չարքէն գաւազանին ծայրով տատ մը ցոյց կուտայ.— Ա՛ս ի՞նչ է, Սարգիս։ = Դը է, էֆէնտի։ — Յաւոր, աս ի՞նչ է։ = խը է, էֆէնտի։ Վայ որ մէկը սխալ ըսաւ։ Գաւազանի հարուածները կը տեղան։

Դասարանը փոխած ենք, ուսուցիչն ալ հետը։ Առաջին ընթերցարան կը կարդանք։ Ուսուցիչը կ՚ըսէ · — Դասերնիդ հոսէն մինչեւ հոս է (մատիտով նշան կը դնէ), տունը սորվեցէք այս գիշեր, որ վաղը ջուրի պէս կարդաք։ Կարծես թէ սորվելուդ մէջ ինքը դեր մը չունի։ դուն տունը պիտի սորվիս, վաղը պիտի դաս իրեն կարդաս։ Եթէ չհասնի ականջներդ կ՚ալորձ մինչեւ որ կարմրին։

Աւելի ուշ, կրօնի դաս մը կը յիշեմ։ Վարժապետը ըսած էր, հոսէն հոս պոդ պիտի սորվիք եւ վաղը պիտի ըսէք։ Սարվեցայ եւ կրցայ պոդ ըսել, բայց երկու բառեր կային որոնց իմաստը չատ ուշ հասկցայ։ Ցիսուսը բռնած Պիղատոս – սին առջեւ տարած են եւ բազմութիւնը կը դոռայ.— «Ի խաչ հան, ի խաչ հան զդա»։ Պիղատոս ձեռքերը լուալով կը պատաս – խանէ · — Ես այդ մարդուն արիւնը չեմ մտներ։ Ա՛ք որ կը պահանջէ.— Ատոր արիւնը մեր եւ մեր զաւակներուն վիզը թող ըլլայ։

Սա մեր եւ մեզմէ զատուած նախադա – ռութիւնէն, մտքիս մէջ մեկուսացած է, իմաստ կ՚ուզէ, ի՞նչ ըսել է մեր եւ մեր, մեր եւ մեր, մեր եւ մեր։ Չէ, գլուխս ալ ճաթեցնեմ չեմ հասկնար։ Եւ, ով գիտէ, քանի տարի վերջ հասկցայ։ Ես որչափ ալ անընդունակ եղած ըլլայի, ուսուցիչը յանգանքի բաժին չունէ՞ր ատոր մէջ։ Իր պարտականութիւնը չէ՞, ամէն մէկ դասը տուած ատեն, առաջին անգամ կարդալ աշակերտներուն, բացատրել, յետոյ ալ տուդել, թէ չհասկցուած կէտ, կամ չհասկցող մնացա՞ծ է։ Այդպիսի պարտականութիւն մասին մտածող չկար։

Ցաջորդ տարին կրօնի ուսուցիչը փոխուած էր։ Նորը խալախորդարանի աշխատուր էր եւ եկեղեցիի ալ տիրացու եւ ամէնէն վերջ տէրտէր եղաւ։ Ա՛ս, ընդհակառակն, աշակերտներուն բան չէր ձգեր, ամբողջ ժամը ինք կը պատմէր։ Ցիսուսի չարչարանքներուն մասին նոյն դասն է, աւելի ընդարձակ։ Կը պատմէ ոդեւորուած, պատմութիւնովը տարուած։ Մէկ ալ յանկարծ ոգքի ելաւ, գաւազանը բարձրացուց եւ չարունակեց.— « Մէյ մըն ալ նայիս Պերեսս առաքեալը պալըխնիի զանակը քաշած Մաղքոսին սկանդին իջաւ վերէն վար, կըլրեց ու ձգեց»։ Աչակերտներս սարսափած ենք, բայց պահն ալ լրացած է։ Ուսուցիչն ալ մինչեւ ականջները կարմրած։

Աւելի բարձր կարգ մըն ենք։ Հայերէն ընթերցանութեան ուսուցիչը, նորէն մատ խոսով նշան դնելով ըսած է.— Հոսկէն հոս պիտի սորվիք։ Լաւ։ Սորված ենք եւ կը կարդանք։ Բանի մը հոգի կարդալէ վերջ հարցուց.— Ճարտարարուեստ ի՞նչ ըսել է։ Բառը դասին մէջէն է, ամէնքս ալ կը կարդանք, բայց չենք գիտեր թէ ի՞նչ ըսել է։ Բոլորին ալ հարցուց, դիտցող չեղաւ։ Բարկացաւ։ Բոլորիս ալ պակաս նիչ դրաւ։ Ինք նորէն չբացատրեց, եւ պատուիրեց որ յաջորդ դասին անպատճառ սորված ըլլանք։

Ձիշդ քովս նստող դասընկեր մը, Ցակոբ Խաչիկեան, Ն տառը դրելու ատեն վրէն կը սկսէր եւ վերէն կը վերջացնէր, ինչպէս ալ արագ, բայց երբեք վերէն վար։ Կարծես գրաւարժութեան ուսուցիչ ունեցած չըլլայինք։ Ուշադրութի՞նը ոչ։ Դպրոցը աւարտելէն վերջ գրաշիր եղած էր եւ նորէն այդպէս կը գրէր։

Վահան էֆէնտի մը ունէինք, Շապին Գարահիսարցի։ Ձիշդ երեք դասապահ տեւած է իր մէկ պատմութիւնը, թէ, պատանի եղած ատեն, Պոլիս, Հրեաները ինչպէս գողցած ու պահած են դինքը տան մը մէջ, եւ թէ օրեր վերջ ինչպէս ապատած է, չնորհիւ փոքրիկ ատրճանակի մը, զոր առաջուընէ պահած ունի եղեր գրպանին մէջ։

Բազկատարած բառը չատ փոքր հատակիս կարդացեր եմ բայց չեմ հասկցեր։ « կատարած աշխարհի»էն դիտեմ, որ « հատարած » կը նշանակէ յաւէտ. մնաջը։ Ուրեմն, «բազ – կատարած»ին կը մնայ բազը, որ չեմ գիտեր ինչ ըսել է։ Եւ օրքան տանջեր է դիս այդ բազը։ Շատ տարիներ հոգ, 1923ին, Սեւանիկ, Գ. Մոզեանին «Ալիք»ը կը չարեմ։ Օր մը այդ բառը յօդուածի մը մէջ չարած եմ եղեր, տառերը ցրուելու ատեն, տեսայ որ երկրորդ այրը ինկեր եւ մնացածը եղեր է բազկ – տարած։ Այս «տարած»ը մտքովս տարածել չինելով ամէն բան պարզուեցաւ եւ ակայ պռոաչ,— գոայ, գոայ։ Եմբաղրին սեղանէն մինչեւ քովս չորս քայլ է, տախտակէ պատով մը գաւուած։ = Ի՞նչ գաար, տեսնեմ, ի՞նչ գաար ըսելով կուգայ քովս։ Չէ, ճանբմ, կ՚ըսեմ, տեսնելու բան չկայ։ Բազկատարած բազուկները տարածուած ըսել չէ՞, կը հարցնեմ։ « Այո, կ՚ըսէ, ձեռքը ճակտիս դնելով, բայց Աստուած չատ քաշել չտայ…

Այս բոլոր օրինակները կը վերաբերին չուկայէն եկած անուս, ոչխտ ուսուցիչներու, որոնք, ծաղկոցէն մինչեւ երկրորդ, երրորդ գասարանները կրնային Աստուծոյ ըլլալ։ Ասիկ նաեւ է որ չորրոց ուսրատած, ուսումէ առած ուսուցիչներ կ՚ունենայինք, նաեւ հերկրորդական վարժարան ուսրատածներ։ Մանրամասնութիւններու մէջ չեմ մտներ, կը բաւականանամ առաջին ակնարկովս,— անոնք ալ, որչափ ալ չատ ուսումէ ունենային, մանկավարժական դասընթացքի հետեւելով ուսուցիչ պատրաստուած չէին։ Ուսուցանելու միօրինակ մեթոտ չկար եւ ամէն ոք ինք կը ստեղծէր իր մեթոտը։

Աւելի ուշ, դասագիրք պատրաստող – ներ, Քանացին մասամբ դարմանել այդ պակասը, իրենց յօրինած դիրքերուն մէջ հրահանգներ, հարցումներ, բացատրելի բառեր, եւ ընդհանրապէս, թէ ուսուցիչներուն թէ աշակերտներուն ուղեցոյցի դեր կատարող հրահանգներ տալով, երբեմն առանձին բաժինով ալ, դրքին սկիզբը կամ վերջը։ Գրեթէ ամէն ճիւղի մէջ։

Բայց ասիկա առաջին քայլ մըն էր դէպի յառաջ։

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԻՐԵԱՆ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Գ.

— Ի՞նչպէս թէ չմասնակցեց։

— Ներողութիւն խնդրեց, որ մէկ քիչ տկար է զգում իրեն եւ հեռացաւ։

— Էլ չտեսա՞ր նրան։

— Չէ։

Ակամայ թօթուեցի ուսերս եւ վեր կացայ։

— Դէհ, հիմա կարող ես գնալ, որով – հետեւ արդէն չատ ուշ է, եւ քունս տա – նում է։ Բայց իմացիր, որ նշանաւոր չատ տաբօրինակ նշանաւոր է, եւ մինչեւ որ չասնես չծանօթացնես ինձ նշանածիդ հետ, ես բան չեմ կարող հասկանալ։ Կը տանի՞ս։

— Երբ ուզես։

Պայմանաւորուեցինք, որ հէնց առաջի – կայ չարաթ երեկոյեան, երբ ես բոլորս – վին ազատ էի, նա կը գայ ինձ մօտ եւ միասին կը գնանք։ Ու դրեթէ գոռով դուրս արի նրան։

×

Շաբաթ երեկոյեան, ճիշդ նշանակուած ժամին, Գարեգինը եկաւ ինձ մօտ նոյն «սիւրպրիզով», սպիտակ ժիլետով։ այս անգամ ուրիշ՝ կապարմիր փողկապով, նոր սափրած դէմքով, անսովոր առոյգ ու կենսուրախ։

Բայց նախ մի – երկու խօսք այդ տարօ – րինակ երիտասարդի մասին։

Գարեգին Սիսակեանը քիչ թէ չատ ու – նեւոր ծնողների զաւակ էր։ Թեմական դասընթացքն աւարտելուց յետոյ պատ – րաստւում էր դիմնազիական քննութիւն տալու, որ համալսարան մտնի, բայց ո – րովհետեւ արդէն 21 տարեկան էր եւ չէր ուզում հասարակ պինուոր գնալ, մտաւ «եւնկերական» դպրոցը, որ վերջը սպայ դառնայ։ (Այդ ժամանակ մեռած էին նրա ծնողները, եւ նա զրկուել էր, իրրեւ ծը – նողների միակ զաւակը, պինուորագրու – թիւնից ազատուելու արտօնութիւնից)։ Բայց չուտով տեսաւ, որ պինուորական «դիսցիպլինան» եւ չարքաշ կեանքը չէր համապատասխանում իր խառնուածքին, թողեց սպայ դառնալու մտադրութիւնը եւ հակառակ ծայրն ընկաւ — ուզեց կուսա – կրօն դառնալ։ Այդ բանի համար գնաց էջմիածին, բայց երեք ամիս յետոյ վե – րադարձաւ, կատարելապէս հիասթափ – ուած կուսակրօնների անրարոյական կեանքից։ Ու այնուհետեւ էլ մի տարի անդործ մնալով չէր իմանում, ինչ անի, վերջը մտաւ պետական կալուածների տե – ղական վարչութիւնը իրրեւ հասարակ պաշտօնեայ չնչին ռոճիկով։ Նա կարօտ չէր, ի հարկէ, այդ ռոճիկին, քանի որ մի քանի կալուածք լինելով, հօր ամբողջ կա – րողութիւնը, «բանկում» պահ դրուած գումարով, իրեն էր մնացել իրրեւ ժա – ռանգութիւն։ Իսկ այդ կարողութիւնն՝ այնքան չահ էր բերում, որ նա կարող էր առանց կողմնակի եկամուտի էլ լաւ ապ – րել, մանաւանդ որ չատ համեստ, կարելի է ասել՝ ճգնաւորի կեանք էր վարում, եւ այդ ոչ թէ նրա համար, որ ժլատ էր, — ընդհակառակն, չատ ընկերներ դիմում է – ին նրա օգնութեանը, եւ նա ոչ – ոքի չէր մերժում, — այլ այն պատճառաւ, որ պարզապէս չդիտէր թէ ինչ բանի վրայ կարելի էր փող ծախսել։ Ուզում էր պաշ – տօն ունենալ, զրաղուած լինել որեւէ գործով,— միեւնոյն է թէ ինչ, որովհե – տեւ, ասում էր · « պարապութիւնը մեխա – մաղճատ էր գարձնում »։

Ցիշում եմ նրա ծնողներին։ Հայրը խա – տաբարոյ եւ կրօնասէր մարդ էր, եւ թէեւ տէրտէրներին աւելով աւում էր, համա – րելով նրանց իրենց կոչման անարժան մարդիկ, բայց միշտ ժամ էր գնում, կանգնած տեղից ձայնակցում ժամասաց – ներին եւ բոլոր հինդ նաւակատիքներին պաս պահում ու հաղորդւում։ Վերջը յա – րեց բողոքականութեան, բայց մահից ա – ռաջ զղջաց, խոստովանեց իր բոլոր մեղ – քերը եւ հաղորդութիւն առաւ իր նախկին ծխատէր քահանայից, որին մի քանի ան – գամ դուրս էր արել իր տնից։

Գարեգինի մայրը չատ դեղեցիկ եւ կեն – սաթրթիռ մի կին էր, ամուսնուց առ – նուազն մի քանի տարով փոքր։ Բայց չու – տով թառամեց, խելագարուեց եւ մեռաւ հոգեկան հիւանդների ապաստարանում։ Եւ ասում էին, թէ պատճառն ամուսինն էր։ Բանն այն է, որ նա կնոջը սիրում էր մի տեսակ հիւանդոտ, կատաղի սիրով եւ, որովհետեւ ծեր էր, կասկածում էր նրա հաւատարմութեան վրայ, ուստի որ – նից դուրս չէր թողնում, չատ անգամ ծե – ծում էր։

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

անուան ծագման պատմութիւնը (էջ 142) մասալ է եւ պիտական արժէք ունի :

Էջ 70.— (Արշակ Ալպօյաճեան) ... Ձեր հատորը չքեղ իր տպագրութեամբ, ընտիր իր կազմով, գեղեցիկ իր կողքով, ըլլ– բախտաբար իր բովանդակութեամբ հա– մապատասխան չէր իր արտաքինին, չու– նենալով որոշ յատակագիծ եւ յատակ ա– ռաջադրութիւն , ընդհակառակն կը ներ– կայացնէր զարմանալի խառնուրդ մը ա– մէն բանի ,ոչ մէկ որոշ բան ըլլալով : Ան– կեղծօրէն խօսելով չափազանց ցաւեցայ եղած ծախքին եւ սպառած ուժին հա– մար :

« Շատ կարեւոր գործ մը պիտի ըլլար ձեր գործը, հին ու նոր արտադրութիւն– ներով զայն լեցնելու տեղ եթէ համեմիք նախապէս հրատարակուած տեղագրա– կան , պատմական հատորներու նման ծը– րագրով մը շարժիլ, այն ատեն ծառա– յած պիտի ըլլայիք նպատակի մը, մինչ հիմա, յայտնի չէ թէ ի՞նչի կը ծառայէ հատորը :

«Արձագանգ» բառը յարմար է վանդի Ամիա չէ այլ անոր արձագանգն է որ կը ներկայացուի մեղի :

Այս իրողութիւնը զիս կասեցուց եւ հը– րաժարեցայ գրախօսելէ ձեր գիրքը, որուն համար վերապրեալ խորհրդածութիւննե– րը առանց յանձնելու խորը, կեղծիք մը պիտի ըլլար : Իսկ խօսիլ, ալ գուցէ վնա– սէր գրքին վաճառումին, ինչ որ ես չեմ ուզեր, վասնզի կը տեսնեմ թէ ինչ զոհա– դրութիւն բրած էք զայն երեւան հանելու համար» :

Էջ 59 (Յառաջ, Յ. Հիսարեան).— Բայց ասէ, հակառակ հեղինակին Պ. Տիգրան Միւնտի (Մղրագճեան) յառաջաբանին թէ «Ամիտայի» (Տիգրանակերտ) պատ– մութիւնը պիտի տայ, հոն կը գտնենք հատարակ պատմուածքներ : ... Մաս մը հրատարակութեան չարժանացած դրու– թիւններ : Լեզուն ու ոճը մինչակ, կիսկա– տար ծանօթութիւններ որոնց խառնուած են քաղաքական թերխաչ տեսութիւններ , Թրքական տիպարներու դասաբանութիւն– ներ, որոնք կապ չունին 1895ի հայկական ջարդերուն հետ :

« Ամիտայի Արձագանգները» դիրքը այ– սպէս չահեկան պիտի ըլլար, եթէ մեղի տար անկողմնապալ եւ ուղղամիտ պատ– կերը հայկական Տիգրանակերտին, բոլոր նահատակներու մասին առանց կասկած– ական պատանական նախապաշարումնե– րու : Միայն Ռամկավար, Հնչակեան , Բարեգործական կային Ամիտայի մէջ : Հեղինակը գրքին վերջին բաժնին մէջ կը խոստովանի թէ ինչպէս մէկ խմբագրա– տունէն միւսը դիմած է իր գրուածքները հրատարակելու, ինչպէս չհանուած կը– տորները քշած է ուրիշի մը :

Թուած խայտարդէտ թերթերու ցան– կէն կարելի է չափել իր կարողութիւնը : Գիրքը ոչ պատմութիւնն է Ամիտայի ,ոչ ալ գրական, գեղարուեստական երկ մը , այլ հատուածոյ մը տեղագրական եւ ժո– ղովրդական նիւթերու :

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՑԻ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ Բ. ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

★

«ՀԱՑԸ ՀԱՑԵՐԻՆ ՊԻՏԻ Է ԽՕՍԻ»

ԼՈՆՏՈՆ, (Յառաջ).— Կիրակի, 5 Դեկ– տեմբեր, կէսօրէ վերջ տեղի ունեցաւ Ա– րամ Խաչատուրեանի Բ. նուագահանդէսը Ալպըրթ Հոլի մէջ : Ինչպէս Նոյեմբեր 25– ին, այս անգամ ալ նուագահանդէսը չատ փայլուն անցաւ : Բազմաթիւ Անգլիացի– ներ չէին կրցած տոմսակ ճարել : Այս ան– գամ Պ. Խաչատուրեան յայտագրին մէջ դրած էր երկու հայկական եղանակներ իր գործերէն : Ծանղաւառութիւնը աննկա– րագրելի էր :

Պ. Խաչատուրեան ծանուցած էր թէ նը– ւագահանդէսէն վերջ ամէն Հայ ազատ է բեմին եւեւը գալու եւ գինքը տեսնելու : Այս պատեհութենէն օգտուելով բազական թիւով Հայեր եւ մանաւանդ ուսանողներ չրջապատեցին տաղանդաւոր երաժշտա– գէտը : Ոմանց հարցումներուն Խաչա– տուրեան, հակառակ իր յոգնութեան սի– րով կը պատասխանէր : Հակառակ իր դէր– քին, համեստ է, փառքը եւ յաղթանակը երբեք չեն շլացուցած գինքը : Խօսակցու– թեան առեն ըսաւ.— «Մոսկուայի մէջ եր– բեք չէին լսած Բարիկեանի անունը, բայց վերջերս երբ Երեւան այցելեցի եւ մեր դպրոցական մանուկները երբ լմացան որ Լոնտոն պիտի գամ, զիս չրջապատեցին եւ հպարտօրէն ասին.— « Ընկեր Խաչա– տուրեան, գիտէ՞ք Լոնտոնի ամենամեծ նուագախումբին վարիչը Հայ մըն է, Ջու– թախտար Մանուկ Բարիկեան : Նոյնպէս ասին որ արտասահմանի մէջ երեք մեծ Խաչատուրեան արուեստագէտներ կան, մէկը դաշնակ է նուագում, երկրորդը երգ է յօրինում, իսկ երրորդը նուագախումբ է վարում» :

— Մեծ երաժշտագէտը չարունակեց · ուրախ եմ որ գուք բոլորդ էլ հայերէն էք խօսում, անցած օրերը չեմ պիտեր ո՞ր հատաքոյքին մէջ մի Հայ բժիշկ զիս չնոր– հաւորեց անգլերէն լեզուով : Երբ ես հա– յերէն պատասխանեցի ասաւ թէ հայերէն չի հասկանում : Ասացի Հայ ես, պէտք է հայերէն խօսէ եւ սիրէ իր հայրենիքը : Ապա ինչի՞ Հայն ենք երբ հայերէն չենք խո– սում » :

Ուրիշ հարցումի պատասխանելով ը– սաւ.— Ռուբէն Մամուլեանին ճանաչում եմ մանուկ իր օրը չատ մօտից եմ ճանաչում :

1954 Նոյեմբեր եւ Դեկտեմբեր ամիս– ները յիչատակելի պիտի մնան Լոնտոնի պատմութեան մէջ : Անգլիացի բազմամի– լիոն ժողովուրդը չերմագին դիմաւորեց Հայ արուեստագէտը, որ Դեկտեմբեր 8ին վերադարձաւ Մոսկուա, իսկ «Գոմիտաս» քառեակը Դեկտեմբեր 5ին Մոսկուայի ճամբով մեկնեցաւ Երեւան :

ՅՈՎՀ. Կ. ՉԱԼԸԳԵԱՆ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

LES LETTRES DE MON MOULIN

Մարսէլ Փանեօլ չարժանկարի վերա– ծելով Ալֆոնս Տոտէի երեք պատմուած– ներէն կազմուած վերոյիչեալ գործը ,ցոյց տուած է իր սէրը, հարազային Ֆրանսայի մարդոց եւ բարքերուն :

Շնորհիւ իր մտքի նրբութեան, փանեօլ կրցած է ճոխացնել գրական այս ծանօթ գործը նոր անձերով եւ հնարքներով : Հա– կառակ իր դանդաղութեան, այս չարժա– նկարը ծաղկեփունջ մըն է հարազային Ֆրանսայի, իմացական արժէքներուն :

LE ROUGE ET LE NOIR

Հոլիերանական այս վէպը որ կը նկատ– ուի Ֆրանսական գրականութեան տեղա– կան գործերէն մին, չարժանկարի վե– րածուած յայտնի բեմադրիչ Օթան Լա– րայի կողմէ, պահած է իր գրական ար– ժէքին ամբողջութիւնը :

Դժուար էր սթանտալեան բարդ մըթ– նոլորտը պատկերի վերածել բայց եւ այն– պէս տաղանդաւոր արուեստագէտներ , դլխաւորութեամբ Ժէրար Ֆիլիփի եւ Տա– նիէլ Տարիէօի, յաջողած են վերապրեցնել տաղանդաւոր գրողին հերոսները :

Սթանտալը սիրողներու հոծ բազմու– թիւնը լիովին զոհ պիտի մնայ այս չար– ժանկարէն :

LA BELLE OTERO

Սպանիացի գեղեցիկ պարուհի մը մուտք գործելով Ֆրանսական Թատերա– կան չրջանակներուն մէջ, մեծ համբաւ կը չահի շնորհիւ ամերիկացի մեծահա– րուստի մը աջակցութեան :

Իրական կեանքէ առնուած այս պատ– մութիւնը, որուն հերոսուհին դեռ ողջ է եւ կ'ապրի հարազային Ֆրանսա, դեղեց– կօրէն պատկերացուած է այս չարժանկա– րին մէջ :

Անոնք որ կը սիրեն, ճոխ պարահան– դեսները , ճաշարանները, սիրահարու– թիւնները, մենամարտները, ինչպէս նաեւ 1900ական Թուականներու վարիպեան մթ– նոլորտը յուսախաբ չեն ըլլար այս գոր– ծէն ,որուն դլխաւոր դերասանուհին է Մարիա Ֆելիքս :

Անգամ մը եւս չարժանկարի պիտի վե– րածուի Վիքտոր Հիւկոյի անմահ գործը , «Նոթր Տամ ը Փարի»ն :

Ֆրանսական այս մեծ արտադրութեան բեմադրութիւնը յանձնուած է հանրածա– նօթ հայ արուեստագէտ Հանրի Վէր– նէօյլին :

ԱՌԼԷՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ...

Ի. Միութեան Գիտութեանց Ակադե– միայի իմաստասիրական պարբերականը , «Իմաստասիրութեան Հարցեր», որ լոյս կը տեսնէ տարին վեց թիւ, իր 1954ի 5րդ թիւով կը գրէ ·—

Հայպետհրատը կը պատրաստուի հրա– տարակութեան տալու Ս. Ն. Մոմճեանի

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՇԱՆ ՄԸ ՁՈՐՁ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍԿՕ.— Նոյեմբեր 16ին մեծ երեկոյթ մը տարբուած էր Սան Ֆը– րանչիսքոյի Սիվիք Օսիթորիումին մէջ , մասնակցութեամբ երեք հազար Պօյ սկա– ուտներու եւ իրենց Ծնողաց : Երեկոյթին դլխաւոր խօսողն էր Քորէայի պատերազ– մի հերոս զօրավար Ուիլեըմ Ֆ. Տիյն, որ ներկայացուեցաւ Պ. Ճ. Մարտիկեանի կողմէ :

Այս առիթով Մ. Նահանգներու սկա– ուտներու կազմակերպութեան կեդր. Մարմնի կողմէ ամենաբարձր չքանչանը— Սիլվըր Պիվըր (արծաթէ չրչուն) — ըն– կալած էր չորս յայտնի Սան Ֆրանչիսկո– ցիներու, որոնք մեծ ծառայութիւններ մատուցած են սկաուտական կազմակեր– պութեան : Չքնաչանները բաչխուեցան այս մեծ հանդիսին մէջ : Պատուանշանը սաացողներէն մին էր Պ. Ճ. Մարտիկեան :

Իւրաքանչիւր չքանչանի հետ արուեցաւ վկայագիր մը որ կը թուէ այն բոլոր ծա– ռայութիւնները զորս յիչեալ անձերը ը– րած են մարզկութեան, երկրին ու սկա– ուտական չարժման : Պ. Մարտիկեանի արուած վկայագրին մէջ է միջի այլոց գրուա ծէ :— « Այս սկանաւոր սկաուտը յեղափոխութեանց ու բռնութեանց չրջանի մը մէջ էր որ զարթաւ սկաուտ, իր հայ – րենի երկրին մէջ, եւ երբ չափահաս ա – նաչնորդ մըն էր վտանգեց իր կեանքը պատանիներու սորվեցնելու սկաուտի ուխտն ու օրէնքը :

1922ին եկաւ Ամերիկա, չատ մը գաղ – թականի պէս , եւ գտաւ անատհման պատեհութիւններ » :

Ապա՝ վկայագիրը կը յիչէ այն բոլոր ծառայութիւնները եւ պատիւները , նախկին ու բարոյական, զոր ան ըրած է Ամերիկայի համար, անոր պատուոյ նները Եւրոպա ու Մերձաւոր Արեւելք՝ բարեկա– մական սրամտութիւններ մշակելու գա– նազան ժողովուրդներու մէջ յօդուտ Մ. Նահանգներու, անոր աջակցութիւնը տա– րագիրներու՝ կառավարական մարմիններ – ու միջոցով, խորհրդատուի դերը՝ Ա – մերիկեան բանակի պարենաւորման վերին մարմնին մօտ : Անդամակցութիւնը ամե – րիկեան կառավարութեան վերակազմու – թիւնը ուսումնասիրող Հուվըրի յանձնա – խմբին, հիմնադրութիւնը հայ սարագիր– ներուն օգնող ԱՆՉԱՅին, գործօն անդա – մակցութիւնը Սան Ֆրանչիսքոյի սկա– ուտներու կործադիր մարմնին, Քալիֆոր– նիոյ Դրոշներու Ակումբին, Մանուհիներու Փրկութեան Մարմնին, Սան Ֆրանչիսկո– յի Օփերայի Ընկերակցութեան եւն. եւն. :

ԼՐԱՏՈՒ

աշխատութիւնը, նուիրուած հայ ժողո – վուրդի չորսգոյն թշնամիներու՝ Պաշ – նակներու յետադիմական գաղափարախօ– սութեան հողաթիրկումին » :

Այս քայլը «Իմաստասիրութեանց Գի – տութեանց դռնտոր» ուրոյն տեղ մը եւ հեղինակին է կարգ մը աշխատութեանց :

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Ազան իր սովորական ծիծաղով դարձաւ դէպի նաւավարը եւ, առանց պաղարիւ – նութիւնը կորնչնելու, ասաց ·

— Ընկեր նաւավար, իրօք, խոստացայ, բայց չեմ կատարեր : Գուցէ ձեր մտքից անցնի, որ Ազան խոստացող է, բայց կա– տարողը չէ : Հաւատացէք, այդպէս չատ մտատղներ արած եմ եւ սուրբերի առաջ հարիւրներով մոմեր վառած, օթանեներով խունկ եմ ծխած, բայց, մինչեւ այսօր նրանց հրաչքը չտեսայ : Ներանց դլխու վա– րեւ կը հսկէ Աստուած, ինչպէս այսօր մեր դլխին կը հսկէ այս Սեբաստացի հե– րոսը : Սա մինչեւ այսօր, ինչ որ խոստա– ցել է, կատարել է ·ինչ որ պահանջել ենք, ասացել ենք :

Մուրատը ջղայնացած ասաց ·

— Տէ, Առաքել Ազա, ինչ որ պիտի ա – նես, արա չուտ, մի խօսա, ժամանակ չունինք· ասրը պիտի բարձրանանք :

— Հա, Մուրատ ջան, ճիշդ ես : Դու կը յիշես, երբ Թուրքերը Սասունի վր – րայ կը յարձակէին, Սուրբ Կարապետ վանքի վարդապետը եկած էր Սասուն այդ դէպքերից մի քանի օր առաջ պաղի հա – մար :

Ազան ծիծաղեց :

— Ես, ձեր մեկնելէն մի քանի ժամ յե – տոյ, պիտէի, որ դուք ծովի վրայ էիք : Բայց պիտէի նոյնպէս, որ ալեկոծութեան պատճառով ամէրի վրայ այնքան ուժեղ պահակախումբեր պիտի չլրուէին : Այդ յայտնից ինձ Իրքահիմ անունով մեր բա– րեկամը, որի մասին անցեալ անդամ պատմած էի : Այժմ որ ծովը խաղաղած է, ամէն կողմ պահպանիչ հանուած, գուցէ մի քիչ յետոյ, այս բլուրի առորոտն էլ Թուրք պահապաններ դրուին» :

Խօսքը հազիւ թէ վերջացրել էր, երբ մի ընկեր եկաւ դիւղից (Գատուանից) եւ հա– ղորդեց, որ նաւավարները ձերբակալուել են այն ամբաստանութեամբ թէ՝ «փէտա– յիներ ծովեզերք են հանած» : Ներանք, ի հարկէ, պնդել էին թէ՝ « մեզ ոպրանք են բերած Բազէշի վաճառականների հա – մար » :

Հետեւանքը ի՞նչ էր եղել, Տէլեմաքը չգիտէր· ամպարել էր, որ մեզ տեղեակ պահէր պատահարին :

Ինչպէս ըսի, մեր բլուրի վրայից բա – ւական հեռու տարածութեան վրայ պարզ աչքով կարելի էր, տեսնել շարժումները :

Թուրքերը պահակներ էին դրած ամէն կէտի վրայ : Նոյնպէս եկան ճիշդ մեր բր– լուրի առորոտը ծովափի վրայ պահակներ հաստատելու : Կարելի էր մի քիչ վար իջնելով լսել նրանց ամէն մի խօսքը : Բը– լուրը բաւական լաւ կաղնիի թաւուռնի – րով ծածկուած էր : Մինչեւ որ ամբողջ բլուրը չխուզարկուէր, հնչա կերպով կա– րելի չէր մարդ դանել :

Մինչեւ երեկոյ Տէլեմաքը մնաց մեր մօտ : Երկար խորհրդակցեցինք մեր ապա– գայ անելիքների մասին :

Երբ Տէլեմաքը, մի քանի ժամ յետոյ մեր մօտ եկաւ, մենք կծուակի բլուրն ենք հասել, ուրախութիւնից մոռացել էր, որ ֆէտայիներին պէտք է պաշար բերել : Երբ դէպի կծուակ ճամբայ է ելնում, անմի – ջապէս յիշում է որ տղաքը անպայման հետերին պաշար չեն ունենար, իսկ ձեռ– նունայն դնալ՝ կը նշանակէր վտանգել ա– մէն ինչ : Ուստի, անմիջապէս վերադառ– նում է դիւղ եւ դնում ուղղակի Ազուէս կարոյի տունը :

Ազուէս — Կարօն հին յեղափոխական էր, Ազգիւր Սերոբի մկրտածներից : Վե– րին աստիճանի գաղտնապահ էր : Ինչպէս Տէլեմաքին էին չարչարել, նոյնպէս էլ յարատեւ չարչարել էիններան եւ միշտ կա– չառքով ազատուել էր :

Մի անգամ դաշտումն է լինում : Սովո– րութիւն ունէր միշտ հետը հրացան տա – նելու :

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ԱՆՋՐԵՒԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վինի, (Յառաջ).— *Հիմա որ անձրեւը դադրած է եւ հեղեղը իր սաստկութիւնը կորնչուցած, Վինիի զանազան թաղեր մէջ վնասներու դումարը յետսն մինչեւ կը հաշուէն :*

Հինգշաբթի ամբողջ օրը անընդհատ անձրեւը տեղայ եւ երեկոյեան ժամը 5ի տեղերը, հայկական թաղամասին (ռիւ Լաֆայէթ, Ռուտ սը Քանքան) երկու առուակները (Վեկա, Ժեր) մէկէն յորդեցան, որընթաց պղտոր ջուրերը ճամբաները ողողեցին եւ խուժեցին տուներէն, խանութներէն ներս :

Բարեբախտաբար մարդկային կորուստ չկայ ամբողջ քաղաքին մէջ :

Ռիւ Լաֆայէթի բնակչութեան մէջ քանի մը հայ ընտանիքներ եւ խանութպան – ներ մեծ վնասներ կրեցին այս ազէտէն : Այսպէս Զաքարեան նպարավաճառատուներ ջուրերու տակ մնալով, ապրանքները փճացած են : Որոշ չափով վնասուած են Սապունճեանի, Մուրատեանի եւ Ֆ. Պետրոսեանի խանութները, ինչպէս նաեւ Ս. Գալուստեանի կառատունին մէջ եղած ապրանքները :

Փոնթ Էվէքի շրջանին մէջ՝ Սուրէն Թէրզեանի կառաշինարանը ջուրերու տակ մնացած է : Իսկ քիչ մը անդին, երկու հայ մամիկները (Ձէնկիլէյրցի) ճիշդ առ – նէն ազատուած են չնորհիւ Վիէնի հրշէջ – ներու անճնուիրութեան :— Ա. Կ. Բ.

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՍՐԱՑԻԼ. շաբք մը նաւեր պիտի ստա – նայ արեւմտեան Գերմանիայէն, իբրեւ հատուցում : Առաջինը, որ եօթը հազար Թոն տարողութիւն ունի, Թէլ Ավիվ հա – սած է արդէն : Ուրիշ հինգ նաւեր եւս պի – տի յանձնուին յառաջիկայ տարուան ըն – թացքին :

ՎԱՌՕԴԱՑԵՏ ՏԱՏԵԱՆԻ ժառանգորդ – ները, եպիսկոպոս Անան, Նեւրիկ, Նուարդ, Առաքել, Զարեհ եւ Եւա զատ բացած են Թուրքիոյ պետական դանձին դէմ, պահանջելով իրենց վերադարձնել Եչիլքէօյի ընդարձակ հողերը որոնք Տատ – եան ընտանիքին կը պատկանին եւ որոնց վրայ քաղաքային եւ զինուորական օդա – կայանները չինուած են : Հողերուն վա – ճառժէքը նուազագոյն 50 – 60 միլիոն ոս – կի կը հաշուեն :

ՊՈԼՍՈՑ Գոց Շուկան պիտի վերաչին – ուի երկու տարիէն, ինչպէս կը գրեն տե – ղական թերթերը : Վնասը 19 միլ. ոսկի կը հաշուեն : 500.000 ոսկի յատկացուած է առժամեայ տաղաւարներու չինութեան համար :

ՅՈՒԹՊՈՒԼի կիրակի օրուան Ֆրանսա – կան ախոյենական հանդիպումներուն իր – րեւ հետեւանք, Թուլուզ կորնչուց իր տեղը : Ա. բաժանումին ղլուխը կը գտ – նուի Ռէնս 24 կէտով : Կարեւոր մրցում – ներէն էր Լիլ – Ռասինկը Փառք ու Փը – ռէնս, ուր Լիլ պարտութեան մատնեց իր հակառակորդը 1ի դէմ 3ով :

Այրի Տիկ. Պետրոս Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Արա Հօտապեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Փափազեան եւ զաւակները (Մ. Նահանդ – ները), Պ. Պ. Ս. եւ Կ. Փափազեան (Պո – լիս), Տէր եւ Տիկին Երմոքեան, Տիկին Մ. Գըլըճեան, Պ. Նազիկեան, Տէր եւ Տի – կին Քիւրեան, Տէր եւ Տիկին Նասիպ – եան եւ զաւակը, սրտի խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, նա – խոր եւ աղգականին

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆի
(58 Տարեկան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանը, 67 Ավընիւ Կամպէթա, Սեւրան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այս չորեքշաբթի ժամը ճիշդ 10.30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ Ժան Կուժոն), ուրկէ մարմինը պիտի փոխա – դրուի Փանթէոնի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՕՆԱԾԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կազմակերպուած Վարժարանի Ծնողաց Միութեան կողմէ : Կիրակի 19 Դեկտ. կէ – սօրէն վերջ ժամը 4.30էն մինչեւ 10 :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ծիծա – ղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն – ներ, երգեր, հայկական պարեր եւ անա – կրնկալներ, ապա կաղանդ Պապայի ժա – մանումը, առատ եւ օգտակար նուէրնե – րով : Շքասեղան եւ համով – հոտով ընթ – րիք, ժողովրդական դիներով :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն փա – կել իրենց հաշիւները Դեկտ.ի ընթաց – քին : Բոլոր անվճար թերթերը պիտի դադրեցնենք Դեկտ. 31ին :

× Անոնք որ Դեկտեմբերի ընթացքին կանխիկ կը վճարեն 1955 բաժնեգինը, նուէր պիտի ստանան *Յառաջի* պատի օ – րացոյցը :

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը յիշեցնենք մեր Իտալիոյ բաժանորդ – ներուն, որ տարեկան բաժնեգինն է 1954 Յունուար 1էն ի վեր 6000 Լիր : Կը խնդ – րուի փութացնել վճարումները Բժ. Ե. Արգումանեանի միջոցաւ.

Վիա Ռափէլարի 3, Միլանօ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸՆԴԱՌՈՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հայագէտ Պ. ՓՐԵՏԵՐԻՔ ՓԷՅՏԻի կողմէ Panorama de la Littérature Arménienne

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցասէր – ներէն Ֆրանսացի Հայ Բարեկամներու Միութեան կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ. ժամը 21ին, Սալ Սէնք Էդէն, 10 ռիւ Սէնք Էդէն, Լիոն :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հայ – րենակիցները եւ մանաւանդ երիտասարդ – ութիւնը : Մուտքը ազատ է :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿ. ԴԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Փոթո – րիկ խումբի, այս երեքշաբթի ժամը 21 – ին, Սօսիէթէ Սաւանիք, Սալ է, 28 ռիւ Սէրփանիք, մեթրօ Սէն Միշէլ :

Դասախօս ընկ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ

Բոլոր երիտասարդները կը հրաւիրուին այս շահեկան դասաւանդութեանց :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ց. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԼԻԵԼԻ ՄԱՄՈՒԼԱՃԻՒՂԻՆ

Պատուակալ նախագահութեամբ ղրա – ղէտ ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆի :

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ ՍՓԼԱՆԴԻԻ շէեղ սրահներու մէջ :

Գեղարուեստական բաժին.— Օր. ՑԱ – ՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն, Կ. Զարեանէ), երգ՝ Պ. Ժ. ԳԱՄՊԱՐԵԱՆ (Մարսիլիոյ երաժշտանոցէն) :

Օր. ԼՏՈՒԻՃ ՊԱԼԵԱՆ կը պարէ :

ԾԱՆՕԹ.— Մարսէյլի ուսանողներուն ահմանափակ տոմսեր կէս գինով, նոյն օրը կիշէն :

ՄՈՒՐԱՏԻ ՕՐԸ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Այս շաբաթ ժամը 20.30ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Կը խօսի Պ. Ե. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆ (Փարի – զէն) : Պիտի ներկայացուի երեսուն Օտ – եանի ԶԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ (կատա – կերգութիւն երեք արար), գեկավարու – թեամբ Պ. Միրիճան Շիրվանեանի, եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ կարող ու – ժերու :

Այս ձեռնարկին հատոյթը պիտի յատ – կացուի երկու ուսանողներու հայեցի բարձրագոյն դպրոցական ուսման ծախ – քերուն : Մուտք 100 ֆրանք

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Արամ Ենթակոմիտէն ժողովը կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Կա – րեւոր օրակարգ :

ՇԱՒԻԼ.— «Արշալոյս» խումբի ժողո – վը այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրա – կարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան Ենթակոմիտէի ընկ. ժողովը այս ուր – բաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաք – ատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Փարիզէն Պ. Բարսեղ Ակրճանեան այս տարի եւս մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նը – ւիրէ Պ. Քըլճըքի, Լոնտոն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի ժամը 21ին, Քատէի սրճարանի վերնայարկը :

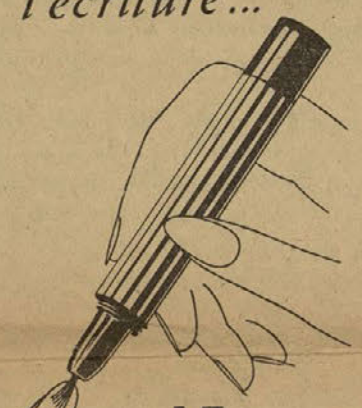
Կը խօսի Պ. ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ (Պուէնոս Այրէսէն) : Նիւթը՝ Հարաւային Ամերիկայի հայկ. գաղութներու վիճակը :

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Ծախու է Ավընիւ Կրանտ Արմէ, Փա – րիկի Մայօ Թաղին մէջ, չէնք մը երկու յարկաբաժիններով, չորսական սենեակ – կով, խոհանոց, կեղ. զետմութիւն եւ 100 քառ. մեթր տարածութեամբ գործատե – ղի եւ խանութ մը, ամբողջութեամբ ա – պառ : Դիմել ՅԱՌԱՋի :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

le stylo à bille a révolutionné l'écriture...

...LE STYLO A ONGLES AUTOMATIQUE

tipon

révolutionne l'art d'embellir

LES MAINS

Le stylo à ongles TIPON vous permet d'utiliser le vernis de votre choix. Son remplissage est facile. Son étanchéité vous assure de garder le vernis toujours frais. Où que vous soyez, vous pouvez rapidement faire à vos mains le raccord qui s'impose. Le stylo à ongles automatique TIPON, rapide, pratique, élégant, doit être, dans votre sac, le complément indispensable de votre poudrier.

tipon

Démonstration permanente et vente aux Grands Magasins du Printemps et du Louvre ainsi que dans tous les bons salons de coiffures et parfumeries.

Vente en gros. TIPON-FRANCE
11, rue Godot de Mauroy - Paris

Մ Ի ՍՊԱՍԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՃՈՒԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՎ

ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ԴՈՎ՝

Անհրաժեշտ ընկերները պէտք էն, թերթասեղ (վոգլյավա), թելաիայա (խառա – յիփ), խուրապիչէ կարագով, պատրաստուած սիմիքցիներ, չէօրէք, լոխում, հէլվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մաքէն ու սրտէն անցած բոլոր անուշ բաները...

ՀԱՄՏԷՔՆ, ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵՆ)

ԾԱՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հան դէսներու համար մասնաւոր զեղչ եւ փու – ռէն ուղղակի տուն յանձնելի :

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒԲՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒԲՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
MERCREDI
15 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7547 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2958

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ԲՌՈՒՆՑՔԻ ՏԱԿ

●

Այսօր, չորեքշաբթի, 15 Դեկտեմբեր, կը բացուի Միջերկրային Գրողներու Բ. Համաժողովը, Մոնակոյի մէջ, մաս – նակցութեամբ աւելի քան տասը պատ – գամաւորներու :

Ս. Միութեան մէջ հանրապետութիւն – ները չատոնց վերջացուցին իրենց համա – գումարները : Կեդրոնական համագու – մարները, մարն է որ տեղի կ'ունենայ այսօր, թէեւ նշանակուած էր անցեալ Նոյեմբերին :

Ինչպէս դիտել կուտայ «Լը Մոնտ»ի դուսապէտ աշխատակիցը, Անտէ Փիէռ, բացառիկ դէպք մըն է այս Ս. Միութեան համար : Մանաւանդ որ տեղի կ'ունենայ նախընթաց ժողովէն քանի տարի ետքը :

Անցեալին վերջին գումարները պատահեցան 1934ին ի վեր :

Երկրորդ աշխարհամարտ : Հիթլերա – կան արշաւանք : Դիզրզպէին վերադարձները : Եւ ի վերջոյ յաղթանակ՝ դաշնակից բա – նակներու միացեալ ուժերով :

Պատերազմը կը կոչուէր « հայրենա – կան» : Ուստի Ս. Միութեան բոլոր ժողո – վուրդները բաղդատաբար ազատ ձգուե – ցան, որպէսզի հայրենասիրական գրակա – նութիւն եւ արուեստ մշակեն, ոգեկոչե – լով անցեալ փառքը եւ յիշատակներ :

Ռուսերը «ոգեշնչումներ» (ներշնչում) փնտռեցին նաեւ երթալով մինչեւ Մեծն Պետրոս եւ Իւան Ահեղ :

Հայաստանի մէջ լոյս տեսան պատմա – կան վէպեր,— վարդանանիզ, Պապ թո – գաւոր, Արա Գեղեցիկ եւայլն :

Սատունցի Դաւիթը զարձաւ ներշնչա – բան, կրակ տեղալու եւ հրաժայլեր հաւա – քելու համար :

« Շովինիստական »եւ «կոնտրռեւոլու – ցիոն» քայլերդը, «Մեր Հայրենիք» վերա – կենդանացաւ պատերազմի դաշտին վրայ, նայն ինքն կառավարութեան թելադրու – թեամբ, ոգեւորելու համար զինուորները :

Նայն երեւոյթը՝ միւս բոլոր ժողո – վուրդներուն մէջ, հիւսիսէն մինչեւ հա – րաւ :

Պատմութիւն չունեցողներն անգամ հե – րոսապատումներ հիւսեցին մէկ օրէն միւսը :

Պատերազմէն ետք, հետզհետէ սեղ – մուեցան օդակները :

Պաշտօնական եւ անպաշտօն քննիչներ սկսան մտալ «պատմական» հրատարա – կութիւնները : Եւ նոր բանաձեւ մը դտան, վարկաբեկելու համար չատ մը հեղինակ – ներու գործերը , — « Անցեալի իդէալա – կանացում » :

Անուշտ այս բոլոր խնդիրները պիտի քննուին Մոսկուայի համագումարին մէջ :

Մթնոլորտը չատոնց պատրաստուած է, հարթելու համար չարք մը առեղծուած – ծութիւններ :

Համագումարին պիտի մասնակցին ներ – կայացուցիչներ միւս ժողովուրդներէն, ինչպէս որ անոնց ժողովներուն ալ ներկայ էին Մոսկուայի դէտերը :

Հրատարակուած տեղեկութիւններէն կ'իմանանք թէ այս առթիւ զեկուցումներ պիտի կարդան ութ ականաւոր դէմքեր , որոնց վեցը Ռուսեր են, մէկը՝ Ուկրայ – նացի, վերջինը՝ Ազերի, Ս. Վուրկուն որ պիտի խօսի բանաստեղծութեան մասին :

Կարելի է մօտաւոր դաղափար մը կազ – մել համագումարին եղրակացութեանց մասին, ակնարկ մը նետելով Հայաստանի Գրողներու համագումարին վրայ որ տեղի ունեցաւ անցեալ Յուլիս 21 – 27 :

Երեւանի « Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ» ամսագիրը անցեալ Սեպ – տեմբերի թիւին մէջ ամբողջութեամբ հրատարակած էր համագումարին առե – նագրութիւնը եւ խօսուած ճառերը :

Ինչպէս միշտ, այս առթիւ ալ կուսակ – ցութեան բռունցքը կապարի ծանրու – թեամբ կը ճնշէր գրական–գեղարուեստա – կան արտադրութեանց վրայ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

●

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՋԷՆՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Ուրբաթ եւ չաբաթ օր Փարիզի մէջ պի – տի գումարուի Ատլանտեան խորհուրդը , նախագահութեամբ Յունաստանի արտա – քին գործերու նախարար Պ. Սթեֆանո – փուլոյի : Տարեվերջի սովորական նստա – շրջանն է այս եւ պիտի զբաղի կատար – ուած աշխատանքներու քննութեամբ, յա – ռաջիկայ շրջանի վինուորական ծրագիրը – ներով : Այս տարի մասնաւորապէս պիտի քննեն հիւլէական զէնքերու գործածու – թեան խնդիրը, որ դուռ բացած է տաք վիճաբանութեանց : Ի հարկին պիտի գոր – ծածուի՞ն, ո՞վ պիտի արձակէ գործածու – թեան հրամանը, քաղաքային իշխանու – թի՞ւնը թէ վինուորական հրամանատա – րութիւնը :

Երկուշաբթի օր 14 անդամակից պետու – թեանց սպարապետները սկսան քննել այս խնդիրը եւ երկի ալ չարունակէին, իրրեւ նախապատրաստական աշխատանք : Իս – լամսա բանակ չունենալով, միւս 13 սպա – րապետները տեղեկագիր մը կը պատրաս – տեն Ատլանտեան Խորհուրդին համար, ո – րուն գլխաւոր անդամները արտաքին նա – խարարներն են : Բուռն վիճաբանութիւն – ներ կը սպասուին այս տեղեկագրին առ – թիւ : Ատլանտեան խորհուրդին կարդ մը անդամները, մասնաւորապէս Ճանրմար – քա կը պահանջեն որ Ատլանտեան ճակա – տին սպարապետը՝ զօր. Կրունթըը դինա – կից պետութեանց արտօնութիւնն ուտա – նայ, հիւլէական հակայարձակում մը կա – տարելէ արագ :

Անգլիացի սպարապետը , մասնաւոր Մոնթկոմըրի, որ ընդհ. հրամանատարին օդնականն է, կը կարծէ թէ առաջին ճա – կատամարտը կրնան կորսնցնել, եթէ նա – խապէս քաղաքական խորհրդակցութիւն – ներ կատարեն : Մասնագէտներու կարծի – քով, Ատլանտեան կազմակերպութիւնը չի կրնար յուսալ թէ ի վիճակի պիտի ըլլայ դինուորի դէմ դինուոր հանել, դիմադրե – լու համար բոլշեւիկեան յարձակման : Հետեւաբար ստիպուած են ուրիշ զէնքեր գործածել, զօրքի դերազանցութեան դիմանալու համար :

Վերջին 12 ամիսներու ընթացքին արեւ – մտեան դաշնակիցները Գերմանիոյ մէջ տեղաւորած են թնդանօթներ որոնք հիւլէական ուժով կը չարժին : Նոյնպէս ունին ռազմական օդանաւեր , բոլորն ալ օժտուածնորգինարուեստի վերջին կատա – րելագործումներով : Հիւլէական թնդա – նօթները եւ ռմբաձիգները հետզհետէ դա – տական զէնքեր կը համարուին եւ գործա – ծելի՝ որեւէ նախայարձակման առեն : Արեւմտեան մեծ պետութիւնները արդէն համաձայնած են իրարու հետ, հիւլէական ռմբակոծութեան մը մասին խորհրդակցե – լու համար :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համա – ձայն, դինուորական յանձնախումբին տե – ղեկագիրը կը յանձնարարէ հիւլէական զէնքեր գործածել անմիջապէս, եթէ նոյն իսկ նախայարձակը չգործածէ : Քաղաքա – կան չրջանակները տարբեր տեսակէտ ու – նին : Անոնք դիտել կուտան թէ ահազանգ մը կամ սահմանային միջադէպ մը ան – պատճառ նախայարձակում չի նչանակեր : Ցետոյ կը վախնան թէ հիւլէական զէնքե – րու անմիջական գործածութիւնը անխու – սափելի կերպով յառաջ պիտի բերէ ընդ – հանուր բռնկում : Այդ պարագային չատ մը քաղաքներ պիտի ոչնչանան, փոխ վը – րէժի հետեւանքով : Այն կառավարու – թիւնները որ հակառակ են հիւլէական զէնքերու գործածութեան, դիտել կուտան թէ երբ պատերազմի վտանգ ծագի, նոր զէնքերը գործածելու արտօնութիւնը կան – խած կը տրուի, հետեւաբար ժամանակ պիտի չկորսուի խորհրդակցութիւններ կատարելու համար :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԴԵՌ ՉԵՆ ՀԱՍԿՑԱԾ

Ամէն անգամ որ օտարաբանութեանց մասին խօսուի, բանգէտներ եւ թուքակ – ներ կը բուսնին աչէն – ձախէն, կրկնելով գոց եղած խօսքեր .

— Հազարաւոր բառեր փոխ առած ենք պարակերտենք, յուսաբերենք, արաբերենք…

= Այո, առած, մարսած, իւրացուցած, հայացուցած ենք, հարազատ լեզու մը ստեղծած ենք, որ այժմ ունի անփոխա – րինելի բառապաշար մը, նոյն, նկուն եւ միշտ ընդունակ զարգացման :

Ինչո՞ւ կը մոռնաք հարազատը, եւ կը բոշայացնէք մայրենիքը, օտարին դուռը ափ առնելով, իբրեւ նկուն եւ թշուառ մուրացիկներ :

Հարցը *կոլխոզի, սովխոզի, կոմսոմոլի* կամ *սովետի* մասին չէ :

Երբ ունինք փառաւոր «ծովակալ»ը, ինչո՞ւ կը գրեն *ադմիրալ* : Եւ դուք ին – չո՞ւ կը ծափահարէք, մինչեւ գետին խո – նարհելով :

Երբ *դնդապետը* կ'ընդունին, ինչո՞ւ կը մերժեն *գօրավարը* եւ կը գրեն *դեներալ* :

Ո՞րն է գեղեցիկ–տեղակա՞լը թէ բար – բարոս «լեյտենանտ»ը :

Երբ *լաւրիատ* կ'արտասանէք, ձեր լե – զուն չի՞ ծռիր :

Լենինի աւետարանէն բո՞ւղբ պատռած կ'ըլլան, եթէ փոխ – նախագահ, դեր–նա – խագահ գրեն, փոխանակ *վիցէ–պրեզի – դենտի* : Հապա *պրըմիէը–մինի՞ստրը* (վար – չապետ) :

Տակաւին *դեպուտատ, դելեգատ, ռեհե – կատ, ասամբլեա, սեսիա, օկուպացիա , ակտուալ, էկսպոլիցիա, էմոցիա, կոնս – տիտուցիա* եւ հարիւրաւորներ :

Լեզուի հարստացո՞ւմ է այս թէ աղճա – տացում եւ աղճատում :

Կը թելադրեն «ճայլ պահել հայրենիքի լեզուին հետ» :

Հայրենիքի ո՞ր լեզուին հետ : Ա՞յն լե – զուին զոր ստիպուած ենք թարգմանել « Սովետ. Հայաստան»էն :

Ինչո՞ւ չէք պահանջեր նորահնար, հա – րատատ բառերուն ցանկը, որպէս զի մենք ալ գործածենք եւ տարածենք :

Շատ մի խօսիք Ակադեմիաներու մա – սին, որոնք ստիպուած են գլուխ ծռել կեդր. Կոմիտէներու առջեւ, հակառակ ի – րենց հետզհետէ ուռճացումներուն :

Միւս կողմէ, մի մոռնաք որ այդ ակա – դեմիաներէն շատ բան մնացած չէ այսօր, եւ, բոնութեան հետ, տգիտութիւնն ալ մամուռ կը բանի, դժբախտաբար :

Ազատ արտասահմանն ալ ունի ակադե – մականներ առանց Ակադեմիայի ,եւ գի – տութեան, բանասիրութեան, լեզուաբա – նութեան գանձեր որոնք իսկապէս անփո – խարինելի են :

Շատ մը յատկութեանց հետ, պատուա – խնդրութի՞ւնն ալ կորսնցուցիք, սեւ շու – կայի վերածելով հայրենասիրութիւնը :

ՎԱՀԷ

ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԱՀԵՐԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ազգ. Ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբին նախագահը, Պ. Մայեր, որ առջի օր ճաշի հրաւիրուած էր օտար մամուլի ընկերակցութեան կողմէ, յայ – տարարեց թէ Փարիզի համաձայնութիւն – ները պիտի վաւերացուին բաւարար մե – ծամասնութեամբ : Այս առթիւ բացատրեց թէ նոյնիսկ զօր. ը կոչի կուսակիցներէն եւ Ժողովրդական Շարժումի անդամնե – րէն շատեր պիտի քուէարկեն վաւերացու – մը, թէեւ հակառակ էին յանձնախումբին մէջ : «Փարիզի համաձայնութիւնները սահմանուած են պաշտպանելու ազատու – թիւնը : Արեւելքի հետ բանակցութիւնն ե – րը երաշխիք մը կը կազմեն խաղաղու – թեան համար : Ազատութիւնը եւ խաղա – դութիւնը անբաժանելի միութիւն մը կը կազմեն : Մենք պէտք է երկու խնդիրները քննենք առանց մտածելու թէ մէկուն յա – ջողութիւնը կրնայ վնասել միւսին յաջո – ղութեան » :

Երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր ա – ռաջին անգամ ըլլալով Ճափոնէն եւ Ս. Միութենէն թղթակիցներ անդամ ընտր – ուեցան ընկերակցութեան վարչութեան :

× *Կառավարութիւնը Ազգ. Ժողովին յանձնեց Սարի մասին կնքուած պայմա – նագիրը որ մաս կը կազմէ Փարիզի համա – ձայնութեանց :*

× *Իրաւագէտ Ժաք Իզոլնի, որ համա – ձայնութեանց տեղեկարերներէն մէկն է , օդտակար չի դտներ վաւերացման մեր – ժումը : Ուրիշ ականաւոր դէմքեր ալ դե – տել կուտան թէ Ֆրանսա չատ բան պիտի կորսնցնէ իր վարկէն, եթէ նորէն մերժէ վաւերացումը :*

Ս. *Միութիւնը եւ բոլոր համայնավար կազմակերպութիւնները կը չարունակեն պայքարը, խափանելու հա – մար վաւերացումը : Մոսկուայէն հետա – դիր մը ուղղուեցաւ միացեալ Եւրոպայի խորհրդաժողովին, ազդարարելով թէ այլ եւս կարելի պիտի չըլլայ բանակցել, եթէ Փարիզի համաձայնութիւնները վաւե – րացուին : Հետագիրը առորոշուած են Մոսկուայի ականաւոր դրագէտները եւ լրագրողները :*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ Ա. ՀՈՒՆՁՓԸ

Նոր առաջնորդ «Էջմիածին» ամսագրին Սեպտեմբերի թիւը, որմէ կ'իմանանք թէ Սեպտ. 12ին արդեօք ձեռնադրուած են Գէորգեան ճեմարանի առաջին չորս ըն – ծայցուներ, իրրեւ առաջին հունձք :

Առաջինը, Բաջիկ Գէորգեան, ծնած 1925ին Վայոց Ձորի մէջ (Ազիզբէկով), կոչուած է Պարգեւ արեղայ : Երկրորդը, Անդրանիկ սարկաւագ Գալամեարեան , ծնած 1928ին, Քէօսալի Գալաւուրան գիւ – ղը, կոչուած է Վահան արեղայ : Երրոր – դը՝ Սարգիս սարկաւագ Սարգսեան, որ ծնած է 1929ին, Էջմիածին քաղաքին մէջ, կոչուած է Եղիշէ արեղայ, իսկ չորրոր – դը, Հենրիկ սարկաւագ Աւետիսեան, որ ծնած է 1928ին եւ որուն ծնողքը գաղթած են Թուրքիայէն, կոչուած է Հայրիկ ա – րեղայ :

Ձեռնադրութիւնը կատարած է Վահան արք. Կոստանեան :

« ԱՐԱՐԱՏ»Ի ՀՐԴԵՀԸ

Գրած էինք թէ հրկիզուած է Թեհրանի « Արարատ » Մշակութային Միութեան թատերասրահը :

«Ալիք»ի վերջին թիւերէն կ'իմանանք թէ ամբողջապէս ոչնչացած է մեծ եւ չար – ժական բեմը, փլած է առաստաղը, եւ այ – րած են կահ –կարասին : Շատ մեծ է հր – դեհին պատճառած կորուստը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հետագրեն թէ վար – չապետ Մալենկով ունկնդրութեան ըն – դունեցաւ Համայն Ռուսիոյ պատրիարքը, Ալեքսի արք., ի ներկայութեան եկեղե – ցական գործերու վարիչին : Գաղտնիք են այս տեսակցութեան չարժառիթները : Կարծողներ կան թէ կապ ունի Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման հետ , եւ կամ պատրիարքը ուղած է չնորհակա – լութիւն յայտնել, քանի որ կառավարու – թիւնը վերջերս նոր հրահանգներ տուաւ կուսակցութեան, որպէսզի չվիրաւորեն հաւատացեալներու եւ կրօնականներու զգացումները :

ՊԱՊԻՆ առողջական վիճակը միշտ մտահոգութիւն կը պատճառէ : Հոմէն կը հետագրեն թէ 48 ժամուան մէջ երկու ան – գամ արիւն ներարկուեցաւ : Կը կարծուի թէ ստամոքսի կեղ ունի (իւլսէր) :

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌՋԵԻ

•

Վերջերս մեր մամուլը չատ զբաղեցաւ Հայ մտաւորականութեան խնդրով։ Բո-լոր յօդուածագիրներն ու խմբագիրները համաձայն էին մէկ կէտին շուրջ. այն է՝ մեր հանրային կեանքին մէջ հայ մտաւորականը ամէնէն անտեսուած խաւն է, հակառակ որ ան զովելի նախանձախնդրութեամբ եւ անձնազոհ, նուիրուած է հայկական մշակոյթին ծառայելու գաղափարին եւ նոր սերունդին հայեցի դաս-տիարակութիւն տալու նպատակին։ Հայ ուսուցիչը, հեղինակը, լրագրողը եւ դիտնականը ըստ արժանւոյն չեն գնահատուիր եւ ամէնէն նուազ վարձատրուողներն են, որ չատ չաճախ հնարաւորու-թիւն չի տար նոյնիսկ նուազագոյն ապրուստ մը ապահովելու։ Յատկապէս ծանր է կացութիւնը այն գաղափարապաշտ մտաւորականներու, որոնք, հեռու նիւթական որեւէ չահադրգռութենէ, ինքնին նուիրուած են ժողովուրդի ծառայութեան։

Եւ որքա՞ն համեստ է հայ մտաւորականին պահանջը։ Անոր միակ ձգտումն ու փափաքն է, որ իրեն հնարաւորութիւն տրուի ամբողջովին նուիրուելու իր կոչումին եւ հայ մշակոյթին։ Ամէնէն հա-մեստ հնարաւորութիւնը, որպէսզի ամէն օր ստիպուած չըլլայ զբաղելու առամոքսի հոգերով։

Դժբախտաբար մեր ժողովուրդը տակաւին վարժուած չէ մտաւոր աշխատանքը ճանչնալու, դործ մը, որ կրնայ մտաւորականին ապրուստ ճարելու։ Ճաճախ կը պատահի, որ դրականութեամբ, լրագրութեամբ կամ դիտական ուսումնասիրութիւններով զբաղած մէկուն հարց կ'ուղղեն՝ «ապա ինչո՞վ կ'ապրիս» ... Տակաւին մեր մէջ կ'իյնայ սա հոգեբանութիւնը «որքան ունիս գրպանիդ մէջ, այնքան կ'արժես...»։

Նպատակս չէ կրկնել բազմաթիւ անդամներ արծարծուած այս ցաւոտ հարցերը։ Գուցէ մատնանշել մէկ ուրիշ պարագայ։ Այն է՝ ցոյց տալ մեծալին միւս երեսը։ Մտաւորական մարդու պարտականութիւնը հանդիպ ժողովուրդին եւ պատասխանատուութեան զգացումը անոր մէջ։ Ասոնք չի վերաբերիր այն թերեւս եւ կէս – մտաւորական անձանց, որոնք իրենց կարելին կ'ընեն բան մը տալու ժողովուրդին։ Թէեւ անոնք կրնան իրենց ուսումին պակասը լրացնել ինքնաչխատութեամբ։ Ասոնք կ'ուզենք անոնց, որ մտաւորականի կոչումը ունին եւ պատասխանատու են իրենց ըսածներուն եւ ա-րարքներուն։ Ժողովուրդը ասոնցմէ աւելին պահանջելու իրաւունքն ունի։

Ճաճախ դաղութին մէջ բեմ կը բարձրանան մտաւորականներ՝ բանախօսելու կամ դասախօսելու համար։ Բեմը հիմնովին կը տարբերի թերթէն։ Ա-մէն թերթ ունի պատասխանատու խմբագիր մը, որուն իրաւունքն է զմայրիլ նետել կամ չհրկել յօդուած մը, որուն մէջ սխալ միտքեր կան կամ պատմական ան-ճշդութիւններ։ Իսկ բեմ եղողը հակա-կշռ դուրս է եւ ազատ է բեմէն արտա-յայտելու իր մտածումները, դիտցածը եւ կամեցածը։ Առանց միակ ֆոնքրոլը ի-րենց խիղճն է եւ պատասխանատուու-թեան զգացումը, եթէ միայն այդ տա-քինութիւնները դոյութիւն ունին իրենց մէջ։

Նախ եւ առաջ, երբ մէկը բեմ կը բարձրանայ խօսելու, ան իր մտքին մէջ նա-խօրօք պատրաստ պիտի ունենայ իր ըսե-լիքները։ Վերջերս, «Ազմենիա»ն խմբագրականով մը կը մատնանշէր «պարզ ոճի» նշանակութիւնը եւ չատ ճիշդ կը նկատէր, թէ՝ պարզ ու հասկնալի ոճով դրելու համար պայման է, որ յօդուածագիրը նախ եւ առաջ յստակօրէն դիտնայ իր գրելիքը եւ մտքին մէջ պատրաստ ունենայ գրած նիւթը։ Նոյն օրէնքը պարտադիր է նաեւ խօսողին համար։ Երբ մէկը կը բարձրա-նայ բեմ, ան պէտք է տիրապետած ըլլայ իր նիւթին եւ յստակօրէն դիտնայ, թէ ինչ պիտի խօսի։ Իսկ ատ ձեռք կը բերուի աշ-խատութեամբ։ Միայն քիչերու տրուած է հռետորական ձիրք, որ չանպատրաստից կրնան դեղեցիկ ճառեր արտասանել եւ մտղնիտացնել ունկնդիրները։

Երբեմն ականատես կ'ըլլանք հանդէս-ներու ընթացքին, թէ ինչպէս բանախօսը մտքին թելը կտրած, սար ու ձոր կ'իյնայ՝ ծամծմելով բառերը, կրկնելով միտքերը եւ չիմթելով եզրակացութիւնը։ Ինչէ՞ն չատ կուզայ այդ խայտառակութիւնը։ Արհամարհանք դէպի ունկնդիրները եւ պատասխանատուութեան դիտակցութեան պակաս։ Ժողովուրդը կը ձանձրանայ եւ նոյնիսկ կը խուսափի հանդէսներէ, որ-պէսզի նման անհամ ու տափակ բանախո-սութիւնները մոխիկ չընէ։ Արդեօ՞ք լաւ-գոյնը չէ, որ այդպիսի բանախօսները իրենց ըսելիքները պատրաստեն գրաւոր եւ բեմէն կարդան։ Բոլոր քաղաքակիրթ ե-րիներու մէջ ընդունուած ձեւ մըն է կարդալ բանախօսութիւնները ու դասախօսութիւնները։ Միայն մենք, Հայերս ենք, որ ի ծնէ ճառախօսներ ու բմբռնող-ներ ենք... Գրաւոր պատրաստելը այն ա-ռաւելութիւնն ունի, որ դոնէ բանախօսին կամ դասախօսին խորհելու ժամէն կու-տայ եւ դերծ կը պահէ արտասոյց դպա-փարներ արտայայտելէ կամ անպատշաճ խօսքեր արտասանելէ։

Սակայն, աւելի սարսափելին այն է, երբ բեմ եղողը հանդիսականներուն առ-ջեւ իր դիտութիւնը կը ցուցադրէ, այդ արդէն ոչ միայն արհամարհանք է հան-դէպ ժողովուրդին, այլ եւ անարդանք մը մտաւորականութեան հասկցին։

Տգիտութեան ասպետները պէտք չէ որ հպարձակութիւնը ունենան բեմ բար-ձրանալու եւ չդիտցած նիւթերու մասին խօսելու։

Կարելի է բերել բազմաթիւ ուրիշ օրի-նակներ, ուր բանախօսները եւ դասախօս-ները անճիշդ ու սխալ մտքեր կ'արտայայ-տեն, պատմական դէմքերն ու դէպքերը խա-րեպետ կը շինեն, նիւթէն կը շեղին ու ծակ սոփեստութիւններ կ'ընեն եւ նոր Ա-մերիկաներ կը դտնեն։

Այո, ընդունինք որ հայ մտաւորականը տակաւին ըստ արժանւոյն չի դնահատուիր ու վարձատրուիր։ Բայց ընդունինք նաեւ, թէ մտաւորականն ալ չատ իր կոչումի բարձրութեան վրայ չի կենար։

ԱՇՈՏ – ԱՐԾՐՈՒՆԻ

"ԱՄԻՏԱՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ»

Բ.

«Ծառայ»ի մէջ (3 Ապրիլ, 1953) — *ըսած էի — իր զոված դրագատները եթէ Տիգրանակերտցի են եւ հետեւած են Տիգ-րանակերտի հանրային ու ազգային շար-ժումներուն, եթէ անկեղծ եւ անկողմնա-կալ են, իմ ըրած դիտողութիւններս ու ճշդումներս պիտի ընդհին անպայման։*

Մնացե՞լները (առհասարակ իրեն զա-ղափարակիցները) զոված էին զրքին կազ-մը, փայլուն թուղթը, պատկերներուն յա-տակութիւնը, չքեղ, լայնածաւալ, հաճո-յանալու իր մտածումները, դիտցածը ուսական, ոսկի փոր, գոհար, գեղադարդ, դեղատեսիլ, սքանչելի նկարներ տխոր – ժալից, եւայլն... ածականներով, յիշած էին իր հաւատքած նիւթերուն ու հեղինակ-ներուն անունները։

Իսկ երեք Տիգրանակերտցի դրագե՞տ-ները (Ծառայ դիմականները) փոխանակ բուն դրքին մասին խօսելու, բանաստեղ-ծական մարդանքներ կը փորձեն։ Մէկը Տիգրանակերտցի ճնճղուկները պարիսպ – ներէն մինչեւ Տիգրիս գետը կը պատցնէ, Տիգրան Բ., կայսրութենէն ալ, Տիգրա-նուհիի պալատները, — միւս երկուքը — կը փառաբանեն Ս. Կիրակոս եւ Ս. Սար-գիս եկեղեցիները,— եօթը խորաններն եւ վերնատունը..., վերջապէս եկեղեցւոյ դանդակատան մշտալուռ զօրանջները կը լսեն՝ այս նորոդ հայաստանասէր եկեղե-ցասէրները։

Պ. Տ. Մկոնդ՝ այս քննադատութիւն – ներուն եւ զովասանքներուն պատասխա-նելէ ետք, կը սահեցնէ հետեւեալ տող-երը,— (էջ 107) — «Տիգրանակերտցի» ըս-տորադրութեամբ երեք երկար յօդուած-ներ երեւցան «Ծառայ»ի մէջ, թիւ 2394 – 5 – 6, որոնք կը ձգտէին ամէն կերպով անարժէք ներկայացնել «Ամիտայի արձա-նագրութիւնը»... Ինձ համար նշանակութիւն չունին այդպիսի յօդուածները, քանի հո-հուն դրախօսականներէ վերջ ծանծաղա-միտ դրութիւն մը պէտք է ակնկալել»։

Պ. Մկոնդ կ'ըսէր — («Ծառայ», 25 Մարտ 1953), 18 դրախօսներուն մէջ ինքն եղական է։

Այս «հոհուն» դրախօսականները ուշի-ուշով կարդալէս վերջ՝ ըսածներս վաւե-րական եւ իրաւ, եղական ըլլալը հաստա-տելի։

Եթէ Տ. Մկոնդ զովասանք ալ կը սպա-սէր, ես ալ լրիւ յիսուն տողով (մէկ սիւ-նակ) զոված էի իր դիրքը, վերջացուցած էի հետեւեալ տողերով.— Գնահատանքի արժանի գործ քաոսաուն տարուան աշ-խատանք։ Բայց, իրրեւ նախանձախնդիր ու անկողմնակալ տեղացի, խղճի պարտ համարած՝ ու հարցուցած էի — ինչո՞ւ կարճ կապել 1915ի Հայոցիրնջ Սարսափ-ները, ինչո՞ւ չյիշել տանջանքներու են-թարկուած իր արձենակիցները ու եղբայր-ները, Խարբերդի մէջ կախաղան բարձրա-ցած իր 12 աննման հայրենակիցները։ Պ. Մկոնդ 1895էն 1950 չհետաքրքրուեցա՞ւ իր ծննդավայրով, ուր ահաւոր դէպքեր պատահեցան, Տիգրանակերտի նահանգէն 80·000 հայութիւն բնաջնջուեցաւ տաս-նեակ հազար «Անձնուէր»ի անդամ կամ նկար մը չդտա՞ւ։

Եթէ քաղաքական անդասանքէն ներս չմանէր, մնար դուա Տիգրանակերտցիա-կան գետնի վրայ, եթէ քողարկուած բա-ռերու տակ՝ քաղաքական մարդանքներ չփորձէր՝ պիտի չհարցնէի։ Զանգալեանը 1917ին Բազելի մէջ, ո՞ր կռիւին, որո՞նց հետ, ո՞ր բանակին կամ ո՞ր զօրագունդին հետ կռուեցաւ։ Յարական «դեներալնե-րու» պատկերները, անոնց կոչքին ալ Բաղրամեանի պատկերը տպած տուեն, ինչո՞ւ կ'անտեսէ, Նազարբէկեանը, Սի-լիկեանը, Անդրանիկը, Սեպուհը։ Եթէ չդրէր «Եւրոպական չահամոլ կառավա-րութիւն»ներուն թուին վրայ այսօր աւել-ցած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց կա-ռավարութիւնը զօրացնելու համար թուրք կառավարութիւնը — պիտի չհարցնէի— Հապա 1920էն 1945 սովետական Ռու-սիա՞ն։ Վերջապէս եթէ չըսէր սովետա-կան Ռուսիոյ հովանւոյն տակ 1920ին դո-յութիւն առաւ անկախ Հայաստան» մը, պիտի չհարցնէի 1918 Մայիս 28ի պատա-ռ անկախ Հայաստան մը դոյութիւն չու-նեցաւ, եղածը «վայաստան էր» Սարսա-բապատ, Բաշ Աբարան, Գարաքիլիսէ, հանրապետութիւն, բանակ չունեցա՞նք։ Պ. Մկոնդ 1895ին Տիգրանակերտի պա-րիսպներէն դուրս գալէն ի վեր՝ Ամերի-կայի չինական պարիսպներուն մէ՞ջ կ'ապ-րէր։

Փոխանակ այս չատ պարզ ու յստակ (ի-րեն համար նեղացուցիչ) հարցումներուս՝ ուղղամտօրէն եւ քաջարար պատասխա-նելու սարէն ու ձորէն քաղուած մասալներ կը պատմէ, քան դրախօսականներով կը պարծենայ, ծածկաուն գործածելու մա-սին ատուպարանութեան դասեր կուտայ եւ նորէն պատասխան չունենալով կը դառնայ, կը հարցնէ թէ ո՞վ է Տիգրա-նակերտցին։

Քանի որ այնքան կը հետաքրքրուի՝ իր փափաքն գոհացում տամ։ — Մենք տա-րեկիցներ չենք, ուրեմն դիս չէք ճանչնար։ Հօրս անունն է Թովմաս Նալպանտեան (թևերս ճանչնաք), արհեստով պէզազ էր

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Գ.

Վերջը նրա կասկածամտութիւնն այն աստիճանի հասաւ, որ կարել տուեց իր տան դէպի փողոց նայող պատշգամբը եւ փակել տուեց բոլոր պատուհանները, որ-պէսզի կինը հնարաւորութիւն չունենայ դէպի դուրս նայելու եւ աչք ունքով խո-սելու դիմացի տան վերին յարկում ապ-րող մի դեղեցիկ երիտասարդի հետ, դէպի ի որը ամէնից աւելի կասկածամիտ էր խելքից ցնդած ծերունին։

Ընտանեկան այսպիսի պայմաններում էր ծնուել Գարեգինը, որը իր հօր ու մօր առաջին եւ վերջին զաւակն էր։

Այսպէս, ուրեմն, չարաթ երեկոյան, ժամը 8ին, երբ արդէն մութ էր, Գարե-գինը եկաւ ինձ մօտ, որ տանի ծանօթա-ցընի ինձ իր հարսնացուի հետ։

— Արդէն յայտնել եմ նրան, որ խա-չեղբօրս, այսինքն քեզ, այս երեկոյ պիտի ներկայացնեմ իրեն,— ասաց նա։

— Եւ ի՞նչ ասաց։

— Ասաց. «Շատ ուրախ կը լինեմ»։

— Եւ պինդ պինդ չնայե՞ց աչքերիդ. ծիծաղեցի ես։

— Չա, — վրայ բերեց Գարեգինը մի տեսակ մտահոգութեամբ, — չգիտեմ, իմ մէջ որեւէ բա՞ն է տեսել, թէ այդ առհա-սարակ նրա սովորութիւնն է, որ նայում է, շատ պինդ է նայում եւ յետոյ քիչ է խօսում։ Եւ, դիտե՞ս, որ ինձ այդպէս նայում է, ես չեմ նայում նրան։

— Ինչո՞ւ։

— Չեմ կարողանում։ Նրա հայեացքի մէջ, երբ նայում է այդպէս, մի տեսակ բան կայ, մի անբացատրելի բան, որ ա-մաչ ճնշում է ինձ։

— Հապա այդ դիշեր այնքան հիաց-մունքով էիր խօսում նրա հայեացքի մա-սին եւ ասում էիր, թէ այդ հայեացքն է դերել քեզ։

— Նա երկու տեսակ հայեացք ունի. մէկը՝ խիստ ու պրպտող, երբ նայում է քեզ չեշտակի, եւ միւսը՝ մտածկոտ ու մելամաղձիկ, երբ չէ նայում քեզ եւ, կարծես, մոռանում է, որ դու ներկայ ես։ Ահա այս հայեացքն է, որ ես սիրել եմ, եւ կ'ուզէի նրան միշտ այդպէս տեսնել։

Ձեռաց հագնուեցի, եւ դուրս եկանք։

Գարեգինը եկել էր կառքով, որը եւ սպասում էր դրանը։ Կառքի մէջ, նստե-լու կողմը, թղթի մէջ փաթաթած ինչ-որ բան կար, որ նա վերցրեց եւ ծնկների վը-րայ դրեց։

— Այնուչեղէն է, բացատրեց։ Գրպա-նումս մի ուրիշ բան էլ ունեմ. ականջի օ-ղեր։ Իսկ մատանին արդէն մատն է դրել։

Ինձ ականջի օղերուց եւ մատնուց աւելի նրա հարսնացուն էր հետաքրքրում, ուս-ումնասիրեցի։

— Այդ դիշեր մոռացայ հարցնել, քա-նի՞ տարեկան է։

— Ո՞վ, Սառա՞ն։ Չեմ հարցրել, բայց փոքր չի երեւում։ Եթէ քսանհինգ չլինի, քսաներկու տարեկան անպատճառ կը լի-նի։ Իսկ պինդ-պինդ որ նայում է, աւելի մեծ է երեւում։

— Բայց ասում ես, որ նա պինդ-պինդ նայելիս դու չես նայում նրան, ուրեմն որտեղի՞ց գիտես, թէ այդ ժամանակ ա-ւելի մեծ է երեւում։

— Զգում եմ։ Դու չե՞ս փորձել. շատ բան մարդ տեսնում է զգալով։ Օրինակ, պատը որ փուլ է գալիս, դու, չնայելով որ աչքերդ բնազդաբար փակում ես, բայց եւ այնպէս ամենայն մանրամասնութեամբ տեսնում ես, թէ ինչպէս գդրդիւնով գա-լիս տակովն է անում քեզ։

— Դու այդ փորձե՞լ ես, ծիծաղեցի ես։

— Չէ, բայց պէտք է այդպէս լինի հո-դերանօրէն. ուրիշ կերպ չի կարող լինել։ Զգիտեմ ինչու, ակամայ փորձող հայ-եացքով նայեցի նրա աչքերին։

— Լսիր, Գարեգին, ասացի, ևկ խոս-տովանիր, որ թէեւ նշանուել ես եւ այն դիշեր էլ հիացմունքով էիր խօսում նրա մասին... բայց... վախենում ես նրանից։

— Ինչպէ՞ս թէ վախենում, հարցրեց մեքենաբար, բայց նկատեցի, որ չփոթ-ուչով կարդալէս վերջ՝ ըսածներս վաւե-րական եւ իրաւ, եղական ըլլալը հաստա-տելի։

Եթէ Տ. Մկոնդ զովասանք ալ կը սպա-սէր, ես ալ լրիւ յիսուն տողով (մէկ սիւ-նակ) զոված էի իր դիրքը, վերջացուցած էի հետեւեալ տողերով.— Գնահատանքի արժանի գործ քաոսաուն տարուան աշ-խատանք։ Բայց, իրրեւ նախանձախնդիր ու անկողմնակալ տեղացի, խղճի պարտ համարած՝ ու հարցուցած էի — ինչո՞ւ կարճ կապել 1915ի Հայոցիրնջ Սարսափ-ները, ինչո՞ւ չյիշել տանջանքներու են-թարկուած իր արձենակիցները ու եղբայր-ները, Խարբերդի մէջ կախաղան բարձրա-ցած իր 12 աննման հայրենակիցները։ Պ. Մկոնդ 1895էն 1950 չհետաքրքրուեցա՞ւ իր ծննդավայրով, ուր ահաւոր դէպքեր պատահեցան, Տիգրանակերտի նահանգէն 80·000 հայութիւն բնաջնջուեցաւ տաս-նեակ հազար «Անձնուէր»ի անդամ կամ նկար մը չդտա՞ւ։

Եթէ քաղաքական անդասանքէն ներս չմանէր, մնար դուա Տիգրանակերտցիա-կան գետնի վրայ, եթէ քողարկուած բա-ռերու տակ՝ քաղաքական մարդանքներ չփորձէր՝ պիտի չհարցնէի։ Զանգալեանը 1917ին Բազելի մէջ, ո՞ր կռիւին, որո՞նց հետ, ո՞ր բանակին կամ ո՞ր զօրագունդին հետ կռուեցաւ։ Յարական «դեներալնե-րու» պատկերները, անոնց կոչքին ալ Բաղրամեանի պատկերը տպած տուեն, ինչո՞ւ կ'անտեսէ, Նազարբէկեանը, Սի-լիկեանը, Անդրանիկը, Սեպուհը։ Եթէ չդրէր «Եւրոպական չահամոլ կառավա-րութիւն»ներուն թուին վրայ այսօր աւել-ցած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց կա-ռավարութիւնը զօրացնելու համար թուրք կառավարութիւնը — պիտի չհարցնէի— Հապա 1920էն 1945 սովետական Ռու-սիա՞ն։ Վերջապէս եթէ չըսէր սովետա-կան Ռուսիոյ հովանւոյն տակ 1920ին դո-յութիւն առաւ անկախ Հայաստան» մը, պիտի չհարցնէի 1918 Մայիս 28ի պատա-ռ անկախ Հայաստան մը դոյութիւն չու-նեցաւ, եղածը «վայաստան էր» Սարսա-բապատ, Բաշ Աբարան, Գարաքիլիսէ, հանրապետութիւն, բանակ չունեցա՞նք։ Պ. Մկոնդ 1895ին Տիգրանակերտի պա-րիսպներէն դուրս գալէն ի վեր՝ Ամերի-կայի չինական պարիսպներուն մէ՞ջ կ'ապ-րէր։

Փոխանակ այս չատ պարզ ու յստակ (ի-րեն համար նեղացուցիչ) հարցումներուս՝ ուղղամտօրէն եւ քաջարար պատասխա-նելու սարէն ու ձորէն քաղուած մասալներ կը պատմէ, քան դրախօսականներով կը պարծենայ, ծածկաուն գործածելու մա-սին ատուպարանութեան դասեր կուտայ եւ նորէն պատասխան չունենալով կը դառնայ, կը հարցնէ թէ ո՞վ է Տիգրա-նակերտցին։

Քանի որ այնքան կը հետաքրքրուի՝ իր փափաքն գոհացում տամ։ — Մենք տա-րեկիցներ չենք, ուրեմն դիս չէք ճանչնար։ Հօրս անունն է Թովմաս Նալպանտեան (թևերս ճանչնաք), արհեստով պէզազ էր

— Հա, — վրայ բերեց Գարեգինը մի տեսակ մտահոգութեամբ, — չգիտեմ, իմ մէջ որեւէ բա՞ն է տեսել, թէ այդ առհա-սարակ նրա սովորութիւնն է, որ նայում է, շատ պինդ է նայում եւ յետոյ քիչ է խօսում։ Եւ, դիտե՞ս, որ ինձ այդպէս նայում է, ես չեմ նայում նրան։

— Ինչո՞ւ։

— Չեմ կարողանում։ Նրա հայեացքի մէջ, երբ նայում է այդպէս, մի տեսակ բան կայ, մի անբացատրելի բան, որ ա-մաչ ճնշում է ինձ։

— Հապա այդ դիշեր այնքան հիաց-մունքով էիր խօսում նրա հայեացքի մա-սին եւ ասում էիր, թէ այդ հայեացքն է դերել քեզ։

— Նա երկու տեսակ հայեացք ունի. մէկը՝ խիստ ու պրպտող, երբ նայում է քեզ չեշտակի, եւ միւսը՝ մտածկոտ ու մելամաղձիկ, երբ չէ նայում քեզ եւ, կարծես, մոռանում է, որ դու ներկայ ես։ Ահա այս հայեացքն է, որ ես սիրել եմ, եւ կ'ուզէի նրան միշտ այդպէս տեսնել։

Ձեռաց հագնուեցի, եւ դուրս եկանք։

Գարեգինը եկել էր կառքով, որը եւ սպասում էր դրանը։ Կառքի մէջ, նստե-լու կողմը, թղթի մէջ փաթաթած ինչ-որ բան կար, որ նա վերցրեց եւ ծնկների վը-րայ դրեց։

— Այնուչեղէն է, բացատրեց։ Գրպա-նումս մի ուրիշ բան էլ ունեմ. ականջի օ-ղեր։ Իսկ մատանին արդէն մատն է դրել։

Ինձ ականջի օղերուց եւ մատնուց աւելի նրա հարսնացուն էր հետաքրքրում, ուս-ումնասիրեցի։

— Այդ դիշեր մոռացայ հարցնել, քա-նի՞ տարեկան է։

— Ո՞վ, Սառա՞ն։ Չեմ հարցրել, բայց փոքր չի երեւում։ Եթէ քսանհինգ չլինի, քսաներկու տարեկան անպատճառ կը լի-նի։ Իսկ պինդ-պինդ որ նայում է, աւելի մեծ է երեւում։

— Բայց ասում ես, որ նա պինդ-պինդ նայելիս դու չես նայում նրան, ուրեմն որտեղի՞ց գիտես, թէ այդ ժամանակ ա-ւելի մեծ է երեւում։

— Զգում եմ։ Դու չե՞ս փորձել. շատ բան մարդ տեսնում է զգալով։ Օրինակ, պատը որ փուլ է գալիս, դու, չնայելով որ աչքերդ բնազդաբար փակում ես, բայց եւ այնպէս ամենայն մանրամասնութեամբ տեսնում ես, թէ ինչպէս գդրդիւնով գա-լիս տակովն է անում քեզ։

— Դու այդ փորձե՞լ ես, ծիծաղեցի ես։

— Չէ, բայց պէտք է այդպէս լինի հո-դերանօրէն. ուրիշ կերպ չի կարող լինել։ Զգիտեմ ինչու, ակամայ փորձող հայ-եացքով նայեցի նրա աչքերին։

— Լսիր, Գարեգին, ասացի, ևկ խոս-տովանիր, որ թէեւ նշանուել ես եւ այն դիշեր էլ հիացմունքով էիր խօսում նրա մասին... բայց... վախենում ես նրանից։

— Ինչպէ՞ս թէ վախենում, հարցրեց մեքենաբար, բայց նկատեցի, որ չփոթ-

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ՎԻՃԱԿԸ

★

Ինչպէս գրեցինք «Ֆիկարօ» հիմնուելով աշխատակցի մը պզտումներուն վրայ, ի՛նդրակացնէ թէ համայնավարներու թիւը կէս առ կէս իջած է: Թերթը միւնոյն եզրակացութեան կու գայ արհեստակցական ամէն մէկ կազմակերպութեան Աշխատանքի Դաշնակցութեան մէջ, որ կը գտնուի համայնավարներու ազդեցութեան տակ: Անդամներու թիւը, որ հինգ միլիոն էր 1948ին, երկու միլիոն եօթը հարիւր հազարի իջած էր 1953ին:

Այս թիւն ալ կարեւոր դանելով, թերթը դիտել կուտայ թէ եթէ աւելի քիչ նուազած է քան համայնավար կուսակցութեան անդամներուն թիւը, պատճառն այն է որ բոլոր ոչ – համայնավար բանուորներու համար, այս անունին քաշքշան ամէնէն զօրաւոր արհեստակցական միութիւնն է: «Ան – դամները անոր կը կապէին սովորութեամբ, զգացումով, բանուորական մի – ութեան մտահոգութեամբ: Բազմաթիւ ճարտարարուեստական շրջաններու մէջ ի՛նդամազրկութիւն անոր, ատկայն կը քո – նադատեն երբ կը տեսնեն թէ չատ վարակուած է համայնավար քարոզչութեամբ:

«Համայնավար կուսակցութեան ուժը կը կայանայ իր կազմակերպութեան մեթոտներուն մէջ: Պէտք է ընդունիլ թէ ան չատ լաւ գիտէ վերլուծել կացութիւն մը եւ անոր յարմարցնել իր գործելակերպը: Անտարակոյս, կ՛աշխատի չատ թիւով անդամներ առնել իր մէջ, իսկ իր կազմը այնպէս է որ անոնց նուազումը չատ բան չի պակսեցներ գործունէութեան ազդե – ցութենէն:»

Ամբողջ աշխարհի համայնավար կուսակցութեանց ներքին կազմը կաղապարուած, Մ. Միութեան կուսակցական կազմակերպութեան վրայ:

Մինչ Համլէի կարծիքով, Ֆրանսայի մէջ կան մօտ վեթռուն ընկերութիւններ իրրեւ ուղեկից համայնավար քա – ղաքականութեան, — նախկին պատերազմիկներ, տարագիրներ, մարզական, երիտասարդական, արուեստագէտներու, կինեմատոգրաֆական առեւտրականներու, երաժշտահդէսներու եւայլն, մէկ խօսքով կազմակերպութիւններ որոնք ժողովուրդի խաւերուն մէջ թափանցած են: Իսկ ամէնէն կարեւորը միշտ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը մնայ:

Ֆրանսայի արեւելեան եւ հիւսիսային շրջանները ամէնէն բանուկ ճարտարարուեստական կեդրոններն են, Մոզէլի մէջ, օրինակ, որ երկաթուղիի ամէնէն մեծ կեդրոններէն մէկն է, Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը 2500 անդամ ունէր 1945ին: Այս թիւը վեց հազարի բարձրացած է 1947ին, բայց 2500ի իջած էր 1954ին:

Մէօռթ է Մոզէլի մէջ ուր կը գտնուի Ֆրանսայի ամբողջ երկաթի հանքերը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէ.— 3510 անդամ 1945ին, 6500 1947ին, 2500 1954ին: Այդ շրջաններուն մէջ ժողովուրդի թիւն է 760 հազար (որուն 350 հազարը գիւղական շրջաններուն մէջ): 576 հազար Մոզէլի մէջ (որուն երկու հարիւր հազարը գիւղական շրջաններու մէջ):

Աշխատանքի Դաշնակցութեան յարող – ներու թիւը 95 հազար էր 1947ին Մոզէլի մէջ, իսկ 150 հազար Մէօռթ է Մոզէլի մէջ: Այսօր քառասուն հազար եւ ութսուն հազար են:

1947էն ի վեր երկու դէպքեր ազդեցին Աշխատանքի Դաշնակցութեան վրայ: Մէկը Բանուորական Ուժին առեղծումն է, կազմակերպութեան պառակտումէն ետք, միւսը Քրիստոնեայ աշխատաւորներու միութեան վերելքը:

Կազմակերպուած աշխատաւորներու այս դանդուածէն անդին կայ տակաւին արհեստակցական միութիւններէն դուրս մնացած բազմութիւն մը որուն կրաւորա – կանութիւնը յայտնապէս կը ճնշէ սենտիքաններու գործունէութեան վրայ:

Օրինակ, 1954 ապրիլ 28ի գործադուլին ուր Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ Բանուորական Ուժը միացուցած էին իրենց ճիգերը որոշ շրջաններու մէջ, մին – այն 7400 հոգի գործադուլ ըրին 21 հազար աշխատաւորի վրայ:

Հետեւաբար յիսուն տարուան քարոզութենէ ետք, բանուորներու մեծ դանդուած մը անտարբեր կը մնայ արհեստիքաններու հանդէպ:

Ըսուածադիրը կը կարծէ թէ Բանուորական Ուժի առեղծումը օգտակար եղած է, որովհետեւ կացութիւնը յստակ վիճակի վերածուած է: Այսկատմակերպութեան կարգ մը վարիչները, նախկին համայնավարներ են:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՀՕՐ. ՀԱՅԿ ՇԷՖԻՐՃԵԱՆ Եւրոպա վերադարձած ըլլալով, Տանըմարքա մնալէ ետք, պիտի այցելէ Եւրոպայի մնացած հայ տարագիրներուն, իբրեւ ԱՆԶԱՑԻ ներկայացուցիչ: Պիտի զբաղի մասնաւորաբար Թրիէսթէի եւ Ցունաստանի տարագիրներու խնդրով: Ցետոյ պիտի անցնի Լիբանան, Սուրիա եւ Յորդանան գործելու համար Պաղեստինի հայ գաղթականներու հարցով: Մ. Նահանգներու նոր օրէնքը կ՛արտօնէ երկու հազար Պաղես – տինցի գաղթականներու մուտքը Ամերիկա: Զօրավարը պիտի գրաղի նաեւ այս հարցով:

ՀԱՑ ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՄԸ, Բազըրթ Մորիսըն՝ Արիզոնա նահանգին (Մ. Նահանգներ) ընդհ. դատախազ ընտրուած է: Ամերիկահայ պատմութեան մէջ առաջին անգամն է որ Հայ մը ընդհ. դատախազ կը նշանակուի: 1952ին Սահիան Տէրունեան անդամ ընտրուեցաւ Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովին եւ վերընտրուեցաւ այս տարի: Քաղաքագիտական պատերազմին Թամըն Քոմուհն նոյնպէս ծագումով Հայ, Օհայօ նահանգին կառավարիչ ընտրուած եւ եղած էր Միացեալ տարի անդամ:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտաքին գործերու նախարարութեան տեղեկատու բաժնի տնօրէնը, Լէոն Պրասոր, վերջերս հիւրասիրուած էր Նիւ Եորքի մէջ հայ բարեկամներու կողմէ, Մանուէս Ֆրանսի այցելութեան առթիւ: Պ. Պրասոր վարժ ռուսա – հայերէն կը խօսի:

ՊԱՐՈՒՀԻ եւ չարժանկարի դերասանուհի Աստա Ցարութ որ ելոյթներ կ՛ունենար Հոլիվուտի մէջ, վերջերս Նիւ Եորք մեկնած է 1954 – 55 եղանակին Մեթրոփոլիթըն օփերայի մէջ ներկայացումներուն եւ պարերուն մասնակցելու: Աստա Ցարութ 19 տարեկան է, զաւակը՝ դերասան Եղիշէ Ցարութի որ Հոլիվուտի մէջ ունի «Այվար» թատրոնը եւ «Ցար – Օմար» ճաշարանը:

ՓԱՍԱՏԻՆԱՑԻ (Մ. Նահանգներ) կըր – թական դեպարուեստական յանձնախումբի երկրորդ չրջանի դասախօսութեանց չարքը սկսած է Հոկտ. 4ին: 1954ի սկիզբը հիմնուած է այս յանձնախումբը եւ ունեցած է վեց դասախօսութիւն: Նպատակը՝ նոր սերունդին մէջ արթնցնել ազգային ոգին, եւ ներշնչել հայերէնի սէրը:

ԱՑՎԱԶՈՎՍԿԻԻ երկու մեծադիր նկարները Պոլսոյ Պասրիարքարանին նուիրած է Պ. Ներսէս Կիւլպէնկեան: Մէկը կը ներկայացնէ Նոյ Նահապետը Տապանէն իջած տեսնն, միւսը Խորհրդայիններուն կարմիր Ծովէն անցքը, երբ Փարաւոնին բանակը ջուրերուն տակ կ՛անհետանայ:

Միխնիի «Ազատագրութիւն» ռատիօ – կայանը «Համազգայինի» 25ամեակին առթիւ բացատրելով այս Մշակութային Միութեան նպատակը, տեղեկութիւններ տըւած է անոր գործունէութեան մասին: Ըսած է թէ Համազգայինը կը նպաստէ հայկական մշակոյթի գործին, հրատա – րակութեան յանձնելով մեր գրողներու գործերը, — տարեգիրքեր, դասագիրքեր: Կ՛աջակցի թատերական բոլոր ձեռնարկներուն, դերասանական խումբերու կազմութեամբ: Բայց իր ամէնէն կարեւոր ձեռնարկն է Պէյրութի Նշան Փարանճեան ճեմարանը, բարձր մակարդակի վրայ դրուած հաստատութիւն մը, որ դարձած է Մշակոյթի գլխաւոր կեդրոններէն մէկը: Մեծ է Հայ ճեմարանի դերը մտաւորական կանութիւն պատրաստելու մէջ: Հիմնուած ժողովուրդի կողմէ նուէրներով եւ քանի մը ծանօթ դէմքերու Լեւոն Շանթի, Նազարեանի, Համօ Օհանջանեանի եւ Գ. Իփէկեանի անօրինակ գոհաբերութեանց շնորհիւ: Համազգայինի գործունէութիւնը սատարած է Համազգային, համահայկական նշանակութիւն:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ վերջացուցին աշխարհի ամենամեծ օդանաւակիրը, «Միջերկրական», որ ունի 80·000 ձին տարողութիւն, 316 մեթր երկայնութիւն, 76 մեթր լայնութիւն եւ աւելի քան երկու հարիւր հազար ճիւղ ուժ: Շինութիւնը արժած է 197·869·000 տոլար:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՕՒՇԵՐԷՍ

●

Մի օր հրացանը չի թաղցնում ակօսի մէջ, այլ բացօթեայ մի տեղ է ձգում: Ցանկարծ նկատում է հեռուից, որ երկու ոստիկաններ են գալիս եւ ուղղակի հրացանի մօտէն պիտի անցնին: Անմիջապէս մաճը թողնում եւ վազում է հրացանի կողմը եւ մինչեւ նրանց այնտեղ հասնիլը, յաջողում է պահել հրացանը հողերի մէջ:

Ոստիկանները նկատում են նրա վազելը, բայց բլուրի հետեւը ի՞նչ անելը չեն տեսնում: Երբ հասնում են կարոյի մօտ, առանց այլեւայլի ձեռում են նրան՝ պահանջելով որ բացատրէ թէ ինչո՞ւ համար այդպէս կը վազէր:

Կարօն ասում է.

— Ախ, աղուէսն եկաւ պաշարս ուտելու, դրա համար վազեցի, որ թոյլ չտամ որ ան կարը մը հացս ուտէ:

— Վայ անիրաւ, ի՞նչպէս կ՛ուզես հասատացնել, դու խորամանկ աղուէս, փոխանակ ըսելու, որ դու բլուրի հետեւ պահուած ֆեասաիններին գնացիր լուր տալու թէ ոստիկանները կուգան:

Եւ սկսում են աւելի սաստիկ կերպով ծեծել:

— Ատուած վկայ, ֆեասլի չկայ այս կողմերը: Ես նրանց տեսած չեմ:

Բոլոր տղաչանքները, խնդրանքները ի դուր են անցնում: Մինչեւ որ մի ոսկի տուգանք չեն առնում, բայց չեն թողնում նրան:

Ահա այդ օրուանից գրացիները ու ընկերները կոչում էին նրան «Աղուէս – Կարօ»:

Նա գիշերում էր, որ այդպէս բան էր պատմել եւ այդպէս աւելորդ մի անուն էր վաստակել:

Տելեմաքը այդ Կարոյի տունն է մտնում եւ յայտնում նրան մեր ժայռի վերեւը լինելու մասին: Միասին պաշար են վերցնում եւ գալիս մեզ մօտ:

×

Երեկոյեան դէմ էր: Կարօն աւարտեց իր պատմութիւնը թէ՝ ինչպիսի տպաւորութիւններ էր լսել կառավարութիւնից եւ ոստիկանութիւնից: Բացարձակ կերպով ասել էին. «Երկար առնէ ի վեր կէօք – Մէյտանիի վրայ Հայի դիակ չէ ճօճացել: Երեւում է, որ քանը պիտի լինի, որովհետեւ դու «եաթաղ» (պատսպարող) եղած ես Վանից եւ Մուշից գնացող եկող ֆեասլիներին»:

Այդ պատճառով էլ բանտարկել էին, եւ նա օրհնեալ կաշառքով միայն ազատուել էր Թուրք դահիճների ձեռքից:

Մ. Զ. որմէ այնքան գաւրգաւրանքով պահած «Դրօշակ»ները կ՛առնէի «Ղարիբ» առտրագրութեամբ, գրուածքները կարդալու համար, 1900 – 1901, այսօր ան ալ մոռցուած է: Առանք առաջին հիմնադիր – ներն էին հին Ուէսթ Հոլոքքնի Դաշնակցական կոմիտէին, իսկ յաջորդներէ՞ն, կը կարծեմ որ կարճ ժամանակուայ համար ընկերներէն Պ. Գ. գործիչ նշանակուեցաւ, յիսուն տարուան մէջ մէկ անձի միայն արժանիքը ճանչցուած: Որպէս Ամիտոյի կը մեղքամ Զարշաֆճեանին:

... Անպայման Դաշնակցութիւնը իր ներքին ծրագիր կանոնադրին մէջ զգալի յօդուած մը ունի (անմատչելի՝ Տիգրան – Նահկերտցիներուն՝ մա'նաւանդ Ամերիկա), «որ է չընահատել Տիգրանակերտցիները կուսակցութեան ծոցին մէջ»: (Արդեօք ինչո՞ւ) տասնեակ հազարներով եկող, մնացող, ու գացող Տիգրանակերտցիները չե՞ն նկատածնայ չատ պզտնի յօդուածը, — Մի միայն մէկին արժանիքը ճանչցուած է 50 տարուան մէջ» — այդ մէկն ալ անպայման ինքնութիւնը քօղարկած՝ սողոսկած է չարքերէն ներս:

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՑԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

առեւտրական, խանութը ցորենի չուկայի դրանը ճիշդ քովը, մեր տունը Ս. Կիրակոս եկեղեցւոյ՝ արեւմտեան դրան, ժամու Գասթլի (աղբիւր) քովի երկրորդ դուռն էր:

Պ. Մկոյնդ կ՛ըսէ.— (էջ 106).— Սա ապացոյց է որ Վառմանի պաշտօնավարութեան առն Զարշաֆճեան ժողովրդու բեմի վրայ չերեւցաւ, ներքին անդուրեկ տեղեկութիւն չունիմ, սա – կայն սա ալ ապացոյց է որ ոչ մի Ամիտոյի (Տիգրանակերտցի) արժէքը պնա – տառուեցաւ Դաշնակցութեան մէջ: Նախ յիշեմ մեռած «ընկեր»ները, Ցարութիւն Տէվէյեան, «Հ»ի առաջին գրաշարը, երբ թոքախտ լինելով եղիսպոս պիտի ղրը – կուէր՝ քաղցկներու ալակուսթեամբ մին այն յաջողուեցաւ առիկա: Պետրոս Գալէմքեարեան՝ մոռցուած եւ լքուած իր մահկանացուն կնքեց: Պօղոս Տէմիրճեան յուսահատեցաւ ոչ միայն կուսակցութենէն, այլ ամբողջ ազգէն: Ողջերէն՝ Ս. Ա. իր յօրինած թատերգութիւնները ղրկեց «Հայրենիք»ին, հրատարակուելու համար, ոչ հրատարակուեցան, ոչ ալ վերադարձուեցան, խմբագրատան անկիւնի մը թևերու կոյտին մէջ մնացած են:

ԱՂՈՒԷՍ ԵՒ ԿԱՐՕՆ

— Ես, «պարոն» վալլահ դպրոց չեմ տեսի: Մենք այժմ մի «պարոն» ունինք, Սերոբի, Հրայրի, Վահանի մահից յետոյ: Այդ պարոնը Անդրանիկն է»:

— Լսիր, Կարօն, մտիկ ըրէ Տելեմաքի հետ մեր ծրագիրը: Դու պիտես, որ մենք գնացինք Վան, ռազմամթերք առանալու եւ առացանք: Այժմ հետերնիս ունինք 4–5 հազար փամփուշտ, ռումբ: Սրանց մի մասը կը փոխադրենք մեզ հետ Տարօն, ուր այժմ մեր ընկերները անհետաստ կռիւի մէջ են: Իսկ մի մասն էլ հոս Սեպուհի հետ կը թողնենք, եւ այդ կարգադրութիւնը Սեպուհը ինքը կ՛ընէ: Նա կը մնայ այս շրջանը տեղական գործերը վարելու, միեւնոյն ժամանակ կապ կը պահէ թէ մեզ եւ թէ Վանի հետ: Մենք ունինք մեր ծրագիրը ապագայի մասին, բայց մինչեւ որ Գէորգ Զաւուշի եւ հրամանատար Պ. Անդրանիկի հետ չտեսնուինք, ես որոշ բան չեմ կարող ասել: Այդքանը կ՛ասեմ, որ մեզ յարաբերութիւն կը պահենք Սեպուհի հետ՝ միջնորդ ունենալով քեզ եւ պետական խմբապետները:

Կարօն ասաց.

— Աղուէս Կարօն չմոռնաս, Պ. Մուրատ: Ան է որ քո նեղ օրին օգնութեան պիտի հասնի իր մօտիներով:

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ԱՆՁՐԵՒԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Երկկ ղրած էինք հեղեղներու պատճա – ռած վնասներու մասին Վինիի մէջ: Այսօր առացանք հետեւեալ նոր տեղեկութիւն – ները.— Այրի Տիկին Տուբեանի միայարկ տունը ողողուած էր եւ հրշէջները հազիւ կրցան փրկել: Հոն գտան մայր ու աղջիկ (88 եւ 65 տարեկան) իրարու փաթթուած, սեղանի մը վրայ, կիսովին ջուրերու մէջ յուսահատութեան մատնուած: Պ. Մկրտիչ Մարզարեանի վեհնայարկ բնակարանը նմանապէս ողողուած էր: Ինք կը բացա – կայէր: Հինգ պզտիկներու ամէնէն մեծը, 16 տարեկան, անդամ Նոր Սերունդին, չդիմանալով պզտիկներուն ազեկտուր ճի – չերուն, ջուրի խողովակներէն վեր բար – ձրանալով կը հասնի առաջին յարկի պա – տուհանը, կտրելով նեղս կը մտնէ ու օդ – նութիւն կը պռոայ: Դրացիները կը հաս – նին, չուաններով վեր կը քաշեն բոլորը եւ կ'ազատեն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԱՀԻՐԷի գինուորական ատեանը կը ծանուցանէ թէ 13 ամբաստանեալ Սիոնա – կաններէն չորսը խոստովանեցան թէ լ – րենք հրկիզած էին Ազգքանդրիոյ ամե – րիկեան տեղեկատու սպասարկութեանց չէնքը: Դատավարութեան ատեն, ատեա – նին նախագահը, վաշտապետ Ֆուատ Տիւրէ, հարցուցեց, — «Ոտքի թող ելլեն անոնք որ հրկիզեցին չէնքը»: Ոտքի ելան չորս ամբաստանեալներ եւ քարտուղարը, կարգաց անունները: Նոյն մարդիկը երկ – րորդ անգամ ալ ոտքի ելան, նոյն չէնքին ուրիշ մէկ մասին հրկիզման առթիւ: Այս պարագան վերջնական խոստովանութիւն համարուած է: — Իսրայէլի վարչապետը բողոքեց այս դատավարութեան դէմ, ա – զգելութեան վրայ նկատելով 13 ամբաստան – եալ Հրեաները:

ԶԻՆԱՍՏԱՆի մէջ բանտարկուած 11 ա – մերիկացի օդաչուներու արձակումը պա – հանջած էր Ազգաժողովը, եւ իր քարտու – ղարն ալ փեքին պիտի ներթար: Զինական կառավարութեան պաշտօնաթերթը խմբ – բագրականով մը կ'աղդարարէ թէ Ազգա – ժողովը իրաւունք չունի խառնուելու այս գործին: «Մենք վճռապէս որոշած ենք պատժել այս լրտեսները»:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը, եւ ընկերվարական կուսակցութեան նախագահը չկրցան համաձայնիլ, Փարի – զի դաշնադիրներու վաւերացման հարցին առթիւ, որ պիտի քննուի մօտերս: Ընկեր – վարականները վաւերացման հակառակ են կարգ մը պատճառներով:

ԻՐԱՆի Շահը Նիւ Եորքէն Ուաշինկթըն հասնելով, ճաշի հրաւիրուեցաւ նախա – գահ Այզընհաուըրի կողմէ:

ԱՀՌԵԼի ՓՈՓՈՐԻԿ ՄԸ ահագին աւեր – ներ գործեց Յունիական կղզիներուն մէջ, որոնք անցեալ տարի քանդուած էին երկ – բաշարժի ցնցումներէն:

ՊՈԼՍՈՑ Գոյ Շուկային հրդեհին հե – տեւանքով անձնասպան եղած են հայ խա – նութպան մը, Աբթին Սիմեան, Թուրք մը եւ երրորդ մը: Մէկ հոգի ալ խենդե – ցած է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի ժամը 21ին, Քառէլ սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի Պ. ԳՈՒՐԳԷՆ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ (Պուէնոս Այրէսէն): Նիւթը՝ Հարաւային Ամերիկայի հայկ. գաղութներու վիճակը:

ՏՕՆԱԾՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ Լիլլայի Հայկ. դպ – րոցի Կրթ. Մարմնի կողմէ:

Հովանաւորութեամբ Փարիզի առաջ – նորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի:

Կիրակի, 26 Դեկտ., ժամը 15ին դպրո – ցին սրահին մէջ, 32–34 Ավընիւ Փօրք տէ Լիլա, մեքրօ Փօրք տէ Լիլա:

FOURRURES

ROGER YOPIAN
84, Boul. de Stalingrad, 84
CHOISY-LE-ROI (Seine)

FOURRURES

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ. Տան յանձնախումբին բոլոր անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հր – աւիրուին այս շաբաթ ժամը 21ին, Ռէ – ժանի վերնայարկը, Քատէ:

SALLE GAVEAU
45, Rue de la Boëtie, Paris
ԴԵԿՏ· 18ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 17·30ԻՆ
Ensemble Orchestral de Paris
Ղեկավարութեամբ՝
ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Ցայտագիր՝ ՄՈՑԱՐԹ, ՊԱՔ եւ ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ Սիւիթ Լիթիւրժիքը եւ երեք փոքրաքանդակները:

Տոմսերը 200էն 500 ֆրանք: Դիմել գր – քատուն Հրանտ Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ, Հեռ. Փոտվանս 25–46, եւ Պարսամեան, 46 Ռիւ Ռիշէ, հեռ. Փոտվանս 64–90:

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Յոմի – ատին: Ղեկավարութեամբ՝ դերասան ԹՐԱԴՈՇԻ եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու, այս կիրակի ժամը 15ին, Սէրք – լը Կաթոլիկի սրահը: Կը ներկայացուի՝

ԿՈՑՐ ՀՈՎԻՒՆ ՈՒ ԶՔՆԱՂ ՄԱՐՕՆ

երաժշ. թատ. (4 արար), հեղինակ Թրա – դօշ: Մուտք 120 եւ 150 ֆրանք:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի ՀԱՑՐ· ՄԻՒՒԹԵԱՆ

Տարեվերջի խնջոյք–հանդէսը, Մարսէյլ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր, Սալ Մաղնօ, 88 ռիւ տ'Օպաննը:

Գեղարուեստական բաժին: Տոհմիկ պա – րեր: Կը պարէ Պ. Աւետիս Նահապետեան: Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր:

Աթթիւ թատերախումբը կը ներկայացնէ **ՈՒՇ ԼԻՆԻ ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ**, *ղեկավարու – թեամբ Պ. Աշոտ Յակորեանի:*

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ

Եւ պլորոպական հանդէս Հայկազեան վարժարանի, Յունուար 2ին, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՕՆԱԾՈՒՄ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կազմակերպուած վարժարանի Ծնողաց Միութեան կողմէ: Կիրակի 19 Դեկտ. կէս – օրէն վերջ ժամը 4·30էն մինչեւ 10:

Կը մասնակցին Միտոնեան քոյրեր (Վե – նեւիկէն, Պենեւիթօ Մառչելլօ մրցանակ) թաւջութակով, տուիլ եւ դաշնակ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ծիծա – ղաչարժ ներկայացում, արտասանութիւն – ներ, երգեր, հայկական պարեր եւ անա – կընկալներ, ապա Կաղանդ Պապայի ժա – մանումը, առատ եւ օգտակար նուէրնե – րով: Շքասեղան եւ համով – հոտով ընթ – րիք, ժողովրդական գիներով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը յանձնարարեմ

ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վե – րապահուած է Փարիզի, արուար – ձաններու եւ գաւառի Հայերուն

Հայերու բարեկամ դեղարան մը

Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Պ. Վահրամ Էլմաճեան պարտրաս – ուղ–ծախող, իր հայրենակիցներուն տրամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հոն է:

ՇԱՇԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏԱՐԵԿԱՑ

ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍ

Ց. ԿԱՊՈՑ ՄԱՉի ՄԱՐՄԻՆԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ

Պատուակալ նախագահութեամբ պրա – ղիա ԿՈՍՏԱՆ ՁԱՐԵԱՆի:

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ ՍՓԼԱՆԴԻԱ շքեղ սրահներու մէջ:

Գեղարուեստական բաժին.— Օր. ՑԱ – ՐՈՒԻՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն, կ. Զարեանէ), երգ՝ Պ. Ժ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ (Մարսիլիոյ երաժշտանոցէն):

Օր. ԷՏՈՒԻԶ ՊԱԼԵԱՆ կը պարէ:

ՅԱՆՕԹ.— Մարսէյլի ուսանողներուն ահմանափակ տոմսեր կէս գինով, նոյն օրը կիշէն:

ՄՈՒՐԱՏԻ ՕՐԸ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՏԷՍԻՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Կը խօսի Պ. Ե. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆ (Փարի – զէն): Պիտի ներկայացուի երեւանդ Օա – ճանի ՁԱՐԸՂԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ (կատա – կերգութիւն երեք արար), ղեկավարու – թեամբ Պ. Միքիճան Շիրվանեանի, եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ կարող ու – ժերու:

Այս ձեռնարկին հասոյթը պիտի յատ – կացուի երկու ուսանողներու հայերէն բարձրագոյն դասախարակութեան ծախ – քերուն: Մուտք 100 ֆրանք

ՄԱՐՍԷՅԼ, ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԿԻՑՎԻի եւ չրջակայ գիւղերու նահա – տակներուն, ինչպէս նաեւ երջանկայիշա – տակ Տէր Պօղոս Ծ. Վ. Տէր Յոհաննեանի յիշատակին կը մատուցուի մասնաւոր պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն, Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյն մէջ, կիրակի 19 Դեկտեմբեր:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Մանուկ Մակարեան եւ զաւակը (Նորթ Տամ Լիմիթ), Տէր եւ Տի – կին Մեսրոպ Սարգիսեան եւ զաւակները (Էքս), կը ծանուցանեն թէ մասնաւոր հո – գեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրա – կի առաւօտ, Մարսէյլ Սէնթ Անթուանի Քամփանյի Փէրի Ս. Թադէոս եկեղեցին մէջ, իրենց զաւակներուն եւ քոյրերուն Արաքսի Մակարեանի մահուան առաջին տարելիցին եւ փոքրիկ Ատրիէն Սարգիս – եանի մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին բոլոր աղգականները եւ բարեկամները:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի ՋԸՀ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս ուրբաթ Ակնունի ենթակոմ. ժամը 9ին:

Այս շաբաթ Հայաստան ենթկմ. ժամը 9: Կիրակի առաւօտ Մուրատ խումբը 10ին: Կիր. կէսօրէն վերջ Վառմեան ենթկմ. ժա – մը 3·30ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սով – րական հաւաքատեղիները: Կարեւոր օրա – կարգ: Ներկայ կ'ըլլան ՇԸՀ. կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եղիպտացի կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստա – փոր, Ռոստոմ, Մ. Եօթնեղբայրեան, Ադ – բիւր Սերոբ, Ռաֆֆի, Վահան Խորէն եւ Փոթորիկ խումբերը, այս ուրբաթ եւ չա – բաթ ժամը 20·30ին, Սոսիէթէ Սավանթ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԻԼՒՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Ամառ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Կա – րեւոր օրակարգ:

ՇԱՒԻԼ.— «Արշալոյս» խումբի ժողո – վը այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, սով – րական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրա – կարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուր – բաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաք – ատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՊԼԻՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խում – բի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, 4 Ռիւ Քօմիան, Փլաս տէ Ֆէք: Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ: Կարեւոր օրակարգ:

Ց. Կ. ԽԱՉի ՇԸՀ. վարչութիւնը մէջ – մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ Փա – րիզի չրջանի մասնաճիւղերը այս չաբաթ օր ժամը չորսին Ռէժանի վերնայարկը:

ՈՒՐՖԱՑԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժո – ղովը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին քաֆէ Ֆաուէ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պուէնոս Այրէսէն զրասէր Տիկին մը 1000 Ֆր. կը նուիրէ, իր այցելութեան առթիւ:

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2). GUT 36-71

MAISON
ARDY
— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06
(ՏՆՕՐԷՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)
Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի փրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները:
Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա. եւ Բ. կարգի ապրանք
Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine
pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ
Զանազան քոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալ (ֆալորի)
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ★ JEUDI 16 DECEMBRE 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7548 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2959

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽԱՋԵԼՈՒԹԻՒՆ

●

Նորութիւն մը յայտնած պիտի չըլլանք, ըսելով թէ տեսակ մը խաչելութիւն է պրազիլին եւ արուեստագէտին գործը՝ մուրճ – մանզալին տիրապետութեան տակ :

Երկուքն ալ տոխսուած են հաւասար – մօրէն ծառայել հաստատուած կարգու – սարքին, իբրեւ պետական պաշտօնեաներ :

Ամէն տեղ ալ, կեղբ. Կոմիտէները եւ կառավարութեան դէմքերը իրենց տանը – ծագործութեանց կը հետեւին բարակի հոտառութեամբ :

Մոսկուայէն մինչեւ յեղին ծայրատա – ւորը, կուսակցութեան եւ պետութեան թաթն է որ ուղղութիւն կուտայ, դէպի աջ կամ դէպի ձախ զառնալու համար :

Ցարակոյս չկայ թէ այս իրողութիւնը անդամ մը եւս պիտի գունաւորուի Մոս – կուայի համագումարին մէջ որ բացուեց – ցաւ երէկ, չորեքշաբթի :

Կը քննեն, կը դատեն, կը զատափետեն : Տեսակ մը վերահաստատութեան կ'ենթարկեն ձեռագիրը կամ դիրքը : Կը մատնանշեն ծուռն ու չիտակը՝ համաձայն մառնաւոր կաղապարի մը : Եւ վճիռները կ'արձակեն :

Հեղինակը հարկադրուած է համակերպիլ : Իրեւ մեղք եւ ձախողանք ընդունիլ ինչ որ ինք արժանիք մը կամ առաւելութիւն մը կը նկատէր :

Եւ անվերջ վերադիտահատումներ կամ որքազրութիւններ կրկատարուին ցաճ ու հեղինակը ինքն ալ չի կրնար դատել, թէ ո՛րն է հարազատ, ո՛րը չինծու :

Հաւատարմութիւնը, բռնութիւնը եւ տգիտութիւնը աւերներ կը գործեն մարդկային ստեղծագործութեան բոլոր ասպարէզներուն մէջ, — գրականութիւն, պե – զարուեստ, պատմութիւն, գիտութիւն :

Սկիզբն իմաստութեան՝ Աւետարան ըստ Մարքոս – Լենինի :

Վա՛յ անոնց որ բառական ճիտուն չեն, իրենց միտքն ու արուեստը յարմարցնելու համար օրուան պահանջներուն :

Եթէ ըմբռնանան, դուռները կը փակուին իրենց առջեւ, անօթի մնալու ատեճան : Խախտուածը պէտք է համարուին, եթէ իրենց գլուխն ալ վրայ չտան :

Կարելի եղա՞ւ արեւմտեան տեղեկութիւն առնել այն տարեց եւ երիտասարդ աբ – տրականներուն մասին, որոնք զոհ գացին 1937 – 38ի զանգուածային մաքրատը – ծումներուն :

Պաշտօնական կամ վարձու բերաններ յաճախ կը խօսին խորհրդային զրպարտին ազատութեան եւ անկախութեան մասին :

Իրականութիւնը ուրիշ բան կ'ըսէ :

Հեղինակները այնքան ազատ են որ, կը տիպարին չարունակ «վերամշակել» ի – րենց արտադրութիւնները, հետեւելով ոչ թէ իրենց համոզումներուն, այլ պատա – հական քննադատութեանց կամ նոր հրահանգի մը :

Հայաստանի սովետական գրողներու վերջին (Գ.) համագումարին մէջ, թատերական գրականութեան զեկուցաբերը, Ս. Ցարուքիւնեան, դիտել կուտար թէ « հրապարակ եկող առանց այն էլ փոքրաթիւ պիէսները չարունակաբար մշակուած են, երբ նրանց առաջին վարիանտն (փոփոխակ) արդէն յայտնի է հանդիսատեսին » :

Նոյն համագումարին մէջ, ռուս դէմը, Սիմոնով, «Պալ Թագաւոր» վէպի մասին խօսած ատեն, իրրեւ պատմական վէպի նպատակ կ'առաջարկէր Հայաստանի միացու – մը Ռուսաստանի (1828) կամ ... 1920ի մայիսի բոլշեւիկեան ապստամբութիւնը :

Իսկ մեր երկրին հետեւակ իշխանաւոր – ը, Ս. Թովմասեան, Ա. քարտուղար Կեդր. Կոմիտէի, նոյնպէս իրրեւ պատմական վէպի նպատակ կը թելադրէր Սա. Շահումեանի եւ Ս. Սպանդարեանի կեանքը :

Պատահաբար յիշեցինք այս երկու օրի – նակները : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

●

ՎԱՂԸ ԿԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ

ԱՏԼԱՆՏեԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Այսօր, հինգշաբթի, մասնաւոր ժողով մը կը գումարեն Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները, խորհրդակցելու համար կարգ մը հրատապ հարցերու մասին :

Երեք նախարարները մասնաւորապէս պիտի քննեն Մոսկուայի արամադրու – թիւնները չօշափելու խնդիրը : Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին կ'ըն – կերանան զանձային նախարարը, արտաքին օդնութեանց պաշտօնատան պետը, Սթէսըն, եւ բազմաթիւ խորհրդականներ ու մասնագէտներ : Միւս նախարարնե – րը եւս իրենց հետ պիտի մասնագէտներ :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս ժողովին, որ կապ ունի, նաեւ, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման հետ : Պ. Տըլլըս Ուոշինկթընէն մեկնած ատեն յայտարարեց թէ «ինչ որ կ'ընենք Ատլանտեան կազմակերպութեան մէջ պէտք չէ մտահոգութիւն պատճառէ որեւէ խաղաղասէր երկրի : Ուրախ պիտի ըլլայինք եթէ ուրիշներ ալ այնպիսի դիրք մը բռնէին որ չափազանց չարունակ մտածել Ատլանտեան դաշինքին զօրացման մասին : Բայց եւ այնպէս, մինչեւ որ չօշափելի փաստեր չտեսնենք թէ փոփոխութիւն մը յառաջ եկած է միջազգային համայնավարութեան յարձակողական դիրքին մէջ պէտք չէ թուլցնենք մեր ճիգերը : Մենք պիտի չարունակենք միլիոններ ձեռք առնել հետաքրքական պատհովութեան համար, համբերութեամբ եւ յարատեւութեամբ » :

× *Սպարապետներու ժողովը վերջացուց իր աշխատանքները, տեղեկագիրը յանձնելով Ատլանտեան խորհուրդին, որ նիստ հրաւիրուած է ուրբաթ եւ շաբաթ, Տեղեկագիրները զանազան միլիոններ կ'առաջարկեն հիւլէական զէնքերու զործադրութեան մասին, որ լրջօրէն կը զբաղեն զինի զիւանագէտները եւ ռազմագէտները : Իրագեկներու կարծիքով, սպառազէնները կարգ մը պարապաններ նախատեսած են, հիւլէական զէնքերու զործածութեան համար :*

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովը չուտով կը սկսի քննել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման խնդիրը : Կը կարծուի թէ Տոքթ. Ատընաուըր լուրջ դժուարութեանց պիտի հանդիպի, մանաւանդ Սաբի մասին եղած կարգադրութեան առթիւ : Բայց վաւերացումը ապահով կը համարուի, քանի որ պիտի վերահաստատուի Գերմանիոյ զերիշխանութիւնը, վերազինման իրաւունքով : Ընկերվարականները հակառակ են վերազինման, բայց կառավարութիւնը կը յուսայ յաղթել չնորհիւ վստահելի մեծամասնութեան մը : Դժգոհները կը վախնան որ տեսական զառնայ Գերմանիոյ բաժանումը, եթէ վերազինում կատարուի : Ցեսոյ, կը մերժեն Սաբի մասին եղած կարգադրութիւնը :

× *Ֆրանսայի կառավարական շրջանակներուն ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Ա. Միւոթիւնը տակաւին կը հաւատայ թէ Ազգ. ժողովը պիտի մերժէ վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները, ինչպէս մերժեց միացեալ բանակի ծրագիրը : Իսկ Ֆրանսական կառավարութիւնը վճռապէս համոզուած է թէ դաշնակիցները պիտի վաւերացնեն :*

Համաձայնութեանց վերաբերեալ բոլոր պաշտօնագիրները Ազգ. ժողովին պիտի յանձնուին Բ. օր : Ա. Միւոթիւնը վաւերացման չի հաւատար, նկատի առնելով ոչ միայն համայնավարներուն, այլ եւ ժողովրդական Շարժումին բացասական դիրքը : Այս վերջինը ամուր կառչած էր միացեալ բանակի ծրագրին եւ միշտ կը քննադատէ Մենդէս Ֆրանսի դահլիճին քաղաքականութիւնը :

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ վաւերացումը անխուսափելի է, քանի որ երկրորդ ձախողանք մը պիտի տկարացնէր Ֆրանսայի դիրքը արտաքին քաղաքականութեան մէջ :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ԱՆՏԷՐ ԺԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Յունիսին, երբ Ա. Զօպանեան զոհ կ'երթար եղերական արկածի մը, ամէնուն դէմքին վրայ կար հետեւեալ հարցումը .

— Ի՞նչ պիտի ըլլան իր գիրքերը, թուղթերը, հաւաքած թանկագին նիւթերը որոնք սերտ կապ ունին մեր ժամանակակից պատմութեան հետ ...

Բարեմիտներ կը կարծէին թէ Բարեգործականին ձգած պիտի ըլլայ, մասնաւոր կտակով մը :

Եւ կամ Բարեգործականը պիտի ներկայանայ իբրեւ օրինաւոր ժառանգորդ :

Ժամանակին հետ, ըսի – ըսաւներն ալ շատցան :

Այն աստիճան որ, մեզմէ խնդրուեցաւ առ այժմ արձագանգ չհանդիսանալ որեւէ գրոյցի, «մինչեւ որ կացութիւնը պարզուէր » :

Որքան կրցայ ստուգել, կացութիւնը շատոնց պարզուած է, դառնալով «Փոլի – շինելի գաղտնիք» :

Կը հաստատուի առաջին գրոյցը, — Ա. Զօպանեան իր գոյքերը մասնաւոր կտակով մը նուիրած է Տէր եւ Տիկին Ռ.ի :

Բարեգործականը, որ մասնագէտ է կտակներ որսալու, դանդաղ կը շարժի այս անգամ :

Անշուշտ անոր համար որ գրագէտին ստացուածքը ոչ դրամ է, ոչ ալ շէնք, այլ թուղթ եւ գիրք :

Բայց եւ այնպէս, ձեռնարկներ կը կատարէ, ժառանգութեան տէր դառնալու համար :

Եւ կը սկսի սակարկութիւնը :

Անծանօթ ժառանգորդը պատասպելական գումար մը կը պահանջէ :

Բարեգործականը կը մերժէ, համեստ գին մը առաջարկելով :

Վերջին պահուն, իր ներկայացուցիչը յանկն կ'առնէ կրկնապատկել առաջարկուած գումարը :

Համաձայնութիւն կը գոյանայ այս հիման վրայ :

Եւ նորէն «զգայացունց» անակնկալ մը :

Բարեգործականի ներկայացուցիչը երբ կ'երթայ համաձայնագիրը ստորագրել տալու, կը պատասխանեն թէ ուրիշ յաճախորդներ եկած են, շատ աւելի շահաւոր գին առաջարկելով :

Եւ համաձայնութիւնը ջուրը կ'իյնայ :

Իրազեկներ կը վկայեն թէ նորեկները յառաջիմական էին. հետեւաբար եւ քանակաւորապէս աւելի յառաջ պիտի երթային, ինչպէս պիտի ըսէր Պաղտասար աղբարը :

Չեմ գիտեր թէ անուրդը վերջացա՞ծ է :

Ան այժմ կը զոհանամ արձանագրելով իմացածս :

Եթէ ուրիշներ աւելի բան գիտեն, թող բարեհաճին լրացնել : Վ.Ա.Հ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱՋԳԱՅԻՆ ԱՌՋԵՒ

★

ՀԱԿԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՅՈՑՑ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

Երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով հակամերիկեան ցոյց մը տեղի ունեցաւ Աթէնքի մէջ, Կիպրոսի խնդրին առթիւ : Ցոյցը սարքած էին աւելի քան հինգ հազար ուսանողներ, իմացած ըլլալով որ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը որոշած է չպաշտպանել Յունաստանի պահանջը՝ Ազգ. ժողովին առջեւ :

Ցուցարարները խորտակեցին Աթէնքի թամէյքօ չէնքը, որ ծանօթ է իբրեւ ամերիկեան հաստատութիւն, բայց չկրցան ամերիկեան եւ անգլիական դեսպանատուները հասնիլ, հանդիպելով ոստիկանները դիմադրութեան : Ի վերջոյ ցրուեցան եղան :

Հակամերիկեան զգացումները զրզռուեցան երբ Յունաստանի արտաքին նախարարը կը ծանուցանէր թէ Մ. Նահանգները պաշտօնապէս հաղորդած են իրեն որ չեն կրնար ուժ տալ իրենց պահանջին :

Ազգ. ժողովին Քաղաք. Յանձնախումբը 15ի դէմ 28 ձայնով քուէարկեց Նոր Զելանտայի բանաձեւը, որ կ'առաջարկէ վերաքննութիւնը յետաձգել, զլխաւոր պետական գործառնութիւնները լսելէ ետք : Ուրիշ խօսքով, յանձնախումբը խոհեմութեամբ մէկդի կը դնէ որեւէ որոշում Կիպրոսի ներկայի իրաւակարգի փոփոխութեան մասին :

Յանձնախումբը խնդիրը նկատի առած էր հետեւեալ խորհրդով .— « Կիպրոսի ժողովուրդին հանդէպ պարծանքի իրաւունքներու հաւատարմութեան եւ ինքնորոշման սկզբունքը ընդ հովանեաւ Միացեալ Ազգերու » :

ՀՆԴԿԱՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կիլիկիոյ Կաթող. ընտրութեան համար Հնդկահայ պատուիրակները նշանակուած են Եղիշէ արք. Տէրտէրեան եւ Պ. Աչոտ Աբրահամեան, ինչպէս կը հաղորդէ Անթիլիաս հասած հեռագիր մը : Եղիշէ արք. Անթիլիաս կը սպասուի այսօր – վաղը, իսկ փրոֆ. Ա. Աբրահամեան կը թուի թէ պիտի չկրնայ հասնիլ Երեւանէն, եթէ ընտրութիւնները չյետաձգուին, որովհետեւ պայմանաժամը շատ կարճ է վիզայի զործողութեան եւ ճամբորդութեան համար :

Ինչպէս զրած էինք, ընտրութիւնը պիտի կատարուի այս կիրակի, 19 Դեկտ.

ՀԱՑ ՁՕՐԱՎԱՐ ՄԸ ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ

Երեւանի մէջ յանկարծամահ եղած է աւագ զօր. Ս. Կարապետեան : Ծնած էր 1899ին : 1948ին բանակի մէջ մանելով կը զառնայ զօրավար : Բ. աշխարհամարտի միջոցին իր քաջագործութեանց համար ստացած էր Լենինի չքանչանը, կարմիր Դրօշի Գ., Սուվորովի Բ. աստիճանի, Կուտուզովի Բ. աստիճանի պատուանշանները եւ ուրիշ բազմաթիւ չքանշաններ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ
ՍՏԵՓ· ԱՐՔ· ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆԻ
ԿԵԱՆՔԷՆ

●

Այս խնդալէս առաքինի, հոգեւորական-ներ մասին յաճախ կը գրուի թերթերու մէջ, բայց որքան ալ գրուի՝ շատ չէ : Լուսահոգին բազմաթիւ յիշատակելի գործեր ունի ,եւ կ'արժէ որ, դիտցողները գրի առնելով կորուստէ փրկեն :

Փորձ մըն ալ, ես կը կատարեմ :

ՄԻՆԶԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՌՆԻՈՆԸ

*Մեր գաղթօջը սրահային գրութեամբ էր : Բոլոր աշակերտները սրահին մէջ իրենց որոշ տեղերը ունէին, կարգերու բաժանուէմով : Դասի պահերուն կարգերը դասարան կ'երթային : Երբ երբորդ կարգ էի, տեղս սրահին մուտքի դրան մօտն էր : Այդ դրան ճիշդ քովն ալ խորհրդարանին դուռն էր, ուր ուսուցիչները կը հաւաքուէին դասի պահերին դուրս : Ոչոր սենեակ էր եւ միեւնոյն ատեն Առաջնորդարան : Սրբազանը երբեմն լուր օրերն ալ առաւօտեան ժամերգութեան եկեղեցի գացած կ'ըլլար եւ աւարտած ատեն ա-ռաջնորդարան կուգար, մինակը, չատ անգամ : Առաւօտ մը նորէն եկած էր : Այդ օրը ամառվան ըլլալով, աշակերտներէն Թոշակները հաւաքելու օր էր : Սրահին կառավարիչը կը հաւաքէր Թոշակները, իրիկուընէ պատուիրելով աշակերտնե-րուն, որ ով որ պարտք ունի վաղը բերէ : Առտուն դասերը չսկսած, պարտք ունե-ցողները անուններով կը կանչէր : Ով որ բերած էր կը վճարէր, ով որ չէր բերած, կ'ըսէր — այսինչ օրը պիտի բերեմ : Իսկ կային քանի մը ամսական պարտք ունե-ցողներ ,որոնք նորէն չէին բերած : Այդ-պիսիներուն ազդարարուած էր թէ վաղը չբերողները տուն պիտի ճամբուին : Այդ-պիսիներէն, կային որ դպրոց չէին եկած : Եկողներն ալ սկսան ճամբուիլ :

Սրբազանը Առաջնորդարանին դուռը բաց ձգած ըլլալով, կը տեսնէր թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ : Ճամբուած աշակեր-տը սրահէն դուրս ելլելու տեղն կը տես-նէ Առաջնորդարանէն : Առաջնորդը կը կանչէ աշակերտը, որ ներս կ'երթայ :

— *Օրհնած, դիրքերդ առած ո՞ւր կ'եր-թաս :*

— *Սրբազան, հայրիկս փարայ չունէր տէ թոշակս չբերի, տատը համար վար-ժապետը դիս տուն կը ճամբէ :*

— *Քանի՞ դուրիչ պարտք ունիս :*

— *Իրեք ամսական, հազար դուրիչ :*

Սրբազանը դրպանէն հանելով քսակը կը թափէ սեղանին վրայ, կուտայ ատուն դրամը, ու կ'ըսէ :— Տար վարժապետիդ եւ տեղդ նստէ :

Ցաճախ չէր պատահեր, որ սրբազանը դրամ ունենար : Այդ օրը ունեցեր է :

Կ'անցնի երկրորդ ճամբուածը : Անոր ալ կուտայ : Ցետոյ երրորդը, չորրորդը , հինգերորդը, մինչեւ որ դրամը կը հատ-նի : Վերջինին պարտքն է եղեր 12 դրուշ, բայց սրբազանին քով մնացեր 10 դրուշ միայն : Գնա ըսէ վարժապետիդ որ, մնա-ցած երկու դրուշն ալ սրբազանը վաղը պիտի տայ : Այսպէս, մինչեւ վերջին բնիկը սպառելէ ետք ելաւ գնաց :

Վարժապետը Նազարէթ էֆ· Պուրմա-եան էր, ապագայ Տէր Սերովբէն :

Ես, ականատես, կենդանի վկայ, մա-նուկի մտքիս մէջ անմոռանալի կերպով գրոշմուած է այս դէպքը :

Այսպէս էր մեր ՍՐԲԱԶԱՆԸ :

ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ ԵՒ ՄԶԿԻԹ ՄԸ

Առափաղարի հայկական չորս թաղե-րուն ամենափոքրը, որ քաղաքին մէկ ծայրը կը գտնուէր, քիչ մը ռնչատ, Սա-քարիա գետին եզերքը, կը կոչուէր Սուրբ Առեփաննոս, (բոլոր թաղերն ալ իրենց ե-կեղեցիներուն անունով կը կոչուէին) : Սրբազանին անունն ալ էր Առեփաննոս :

Այս թաղի եկեղեցին փայտաշէն էր եւ չատ հին : Նորը պէտք էր չինել : Բայց Սուլթան Համիտի օրերն էին, արտօնու-թիւն ստանալը դժուար էր : Սրբազանը ո-րոշած էր չինել այդ եկեղեցին, մանա-ւանդ որ նոյն անունն ունէր :

Եւ ահա թէ ինչ կ'ընէ :

Քաղաքին հարաւ – արեւելքը 20 – 25 քիլոմէթը հեռու, բազմաթիւ Թրքական գիւղերու կարգին, երեք հայաբնակ գիւ-ղեր կային, իրարմէ քիչ հեռու, Ֆէրիպլի, Էմալը եւ Ֆընտըքլը : Տարին քանի մը անգամ Սրբազանը կ'այցելէր այդ գիւղե-րը ձիու կառքով : Ճամբուն դրեթէ կէսին, բաւական մեծ Թրքական գիւղ մը կար, Սէօյիւտլի, 80 – 100 տուն : (Թրքական գիւղերը ընդհանրապէս 10 – 20 – 30 տուն-որ կ'ըլլան այդ կողմերը) : Ճամբան ճիշդ գիւղին մէջտեղէն կ'անցնի : Սրբազանը անգամ այդ ճամբէն անցնելուն, Սրբազանին ըն-կերացող սպասաւորը, քսակ մը մանր դը-րամ ձեռքը, ափով մաս մաս կը նետէր ճամբուն վրայ, եւ ժողովուրդը, մեծով պզտիկով իրար խառնուած դրամ կը ժող-վէին գետնէն : Այդ օրը ձիերուն հան-գիստ տալու համար, այդտեղ փոքր դա-դար մը կ'առնէ կառքը : Սրբազանն ալ , տպաւորութիւն գործելու համար պահ մը իջնելով կառքէն, կը ցուցադրէ փառահեղ ձօրութն ու պարթեւ հասակը : Եւ այսպէս բոլոր գիւղացիները, մեծով – պզտիկով կը ճանչնային կեսաւուրներու պաշ դիա-փազը, եւ չատ ալ կը յարգէին : Մէկ-ու կէս տպաւէին յաջորդ անգնելուն :

Օր մը, կանչել կուտայ գիւղին «մուխ-թար»ը, կը պատուիրէ որ գիւղին երեւե-լիներէն քանի մը հոգի հաւաքէ, ըսելիք ունի : Կը հաւաքուին 8 – 10 հոգի : Կ'ըսէ անոնց, — Ձեր գիւղը բաւական բազմա-մարդ է եւ ձեզի կը վայլէր աղօթատեղի մը ունենալ : Բայց չունիք, չէ՞ք ուզեր ու-նենալ :Կը պատասխանեն թէ ժողովուրդը ալքատ է եւ չի կրնար այդպիսի ծախքեր ընել : Իրենց հաւատքին մէջ թէեւ ամուր են, բայց ճար չունին, ի՞նչ ընեն :

— Եթէ ուզէք չատ բան կրնաք ընել, կ'ըսէ : Ես ալ ձեզի կ'օգնեմ եւ բան մը կ'ընենք :

Կը հեռաքրքրուին, եւ Սրբազանը կը չարունակէ :

— Հինգ օրէն պիտի վերադառնամ : Այդ օրուան առաւօտը հոս կ'ըլլամ : Լաւ տուէք ձեր գիւղի եւ չրջակայքի ժողո-վուրդին, այդ օրը ամէն մարդ իր ունե-ցածէն բան մը թող բերէ, գրամ ունեցո-ղը գրամ, չունեցողը իր հողին բերքէն մաս մը, — ցորեն, գարի, եղիպատցո-րեն, բուրդ, հաւ, հաւկիթ, ոչխար եւն. : Ինչ որ հաւաքուի, սայլերով կը տանինք քաղաք, մուխթարը կուգայ ինձի հետ , կը ծախենք հաւաքուածը, գրամի կը վե-րածենք : Մզկիթը չինող վարպետները ես կը գրկեմ ու անոնց գրամը ես կը վճարեմ :

Կը խորհրդակցին Թուրքերը, կը հա-մոզուին, եւ այդպէս ալ կ'ընեն : Հաւաք-ուած ապրանքը գիւղացիները սայլերով կը բերեն քաղաք : Սրբազանը քանի մը հայ առեւտրական կը կանչէ, լաւ գնով կը ծախեն ապրանքը եւ մուխթարն ու գիւ-ղացիները կը տանան գրամը : Ատոնք կը պատմեն եղածը քաղաքի իրենց Թուրք ծանօթներուն : Լուրը կը տարածուի Թուրքերուն մէջ : Տպաւորութիւնը հրա-շալի է : Արտօնութիւն առնելը ինձի ձգե-ցէք, կ'ըսէ Սրբազանը մուխթարին եւ կը ճամբէ գիւղ :

Արտօնութեան համար խնդրագիրը կը գրուի միացեալ— Սէօյիւտլիի համար մզկիթ մը, Առափաղարի Ս· Առեփաննոս թաղին համար ալ եկեղեցի մը :

Եւ արդիւնքը կ'ըլլայ այն, որ Թուրքե-րը կ'ունենան իրենց մզկիթը, մենք ալ մեր Ս· Առեփաննոս եկեղեցին՝ քարաշէն :

ՍՐՏԱՌՈՒՁ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Սրբազանին վերջին բնակավայրը Պուլ-կարիան էր, ուր պաշտօնավարեց իբրեւ Առաջնորդ :

1928 – 29 թուականներուն Թերթերէն կ'իմանայինք թէ իր յորելեանը պիտի տօնեն, եւ այս առթիւ հաւաքուելիք գրա-մը պիտի յատկացնեն իր անունով գպրոց մը չինելու :

Կատարեցին յորելեանը : Բայց թէ որ-չա՞փ գրամ հաւաքուեցաւ եւ ինչ բանի յատկացուեցաւ, չեմ գիտեր :

Այս առթիւ, ուրիշ գրուագ մը·—

Այդ օրերուն Փարիզի մէջ նոր կազ-մուած էր «Առափաղարի Հայր· Միու-թիւն»ը : Պարտք սեպեցինք Միութեան ա-նունով շնորհաւորել իր յորելեանը եւ փոքր գումարով մըն ալ մասնակցիլ նուէ-րատուութեան : Նոր էր Միութիւնը, մեծ գումար չունէինք, եւ կարծեմ 500 Ֆրանք էր ղրկեցինք նամակին հետ :

Ժամանակ մը վերջ ինքնագիր նամակ մը կը ստանանք Սրբազանէն, իրեն յատուկ ձեւով ու ոճով (իր նամակները երբեք ու-րիշի գրել տուած չէ) : Մօտաւորապէս կը գրէր ·—

« Փարիզաբնակ սիրելի Առափաղարցի-ներ, առատօտ յորելեանիս առթիւ ձեր ղր-կած նամակն ու գրամը : Պուլկարական դրամով ստացած լեվա բանիս , եւ ստացած ժամանակ ՍԵՂԱՆՍ ԼԻՍՅՈՒՑ :

Ահա՛ թէ ինչ :

Ուրեմն խնդճ մարդը անօթի ձգեր էին իր վերջին օրերուն : Զարհուրելի չէ՞ : (ՄՄԲ·— Զարհուրելի, բայց իրաւ) :

Այնուհետեւ երկար չապրեցաւ

Այդ նամակէն վերջ սա հարցականը կը մնայ մտքիս մէջ·— Այդ ազնիւ հոգին, որ իր ամբողջ կեանքին մէջ թշուառի տա-կունք սրբած էր : Իր վերջին օրերուն արդեօք ունեցա՞ւ իր արցունքը սրբող մը :

Այդ նամակը, որ թանկագին փաստա-թուղթ մըն է իր իսկ ձեռքով գրուած, պէտք է մնացած ըլլայ լուծուած Հայր· Միութեան թուղթերուն մէջ : Հրանդ Ա. – կոնյեանը կրնայ աւելի տեղեկութիւն ունենալ այդ մասին :

Եթէ մնացած է պէտք է պահել մասուն-քի պէս :

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԼՐԵԱՆ

"ԱՄԻՏԱՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ »

●

(Գ· եւ վերջին մաս)

Ահա թէ ինչ գրուելի հոգեբանութիւն մը սոզոսկած է այս գրքին մէջ :

Տ· Մկոյնդի գրքին մէջ Ա· Տպաղեան փորձած է տալ հնչակեան կուսակցու-թեան գործունէութիւնը Տիգրանակերտի մէջ :

«... Իրիցնիլ գուա հայարնակ գիւղ մ'ըն էր, կը պատկանէր Ցակոբ Գարան-Ֆիլեանի, այս մարդուկը յափշտակիր եւ անվերջ պարտքերու տակ ճնշած էր գիւ-ղացին :... Տարիէ տարի բարդուած պարտքերը ոչ միայն ինք՝ գիւղացին— այլ եթէ իր զաւակին զաւակն ալ վճարե-լու ըլլար չէր լմննար, որով գիւղացիք կը մերժեն կատարել վաչխառու տպային հը-րահանգը :

«Գիւղացին ճարահատ գիմեց հնչակեան կուսակցութեան գործադիր յանձնախում-բին՝ խնդրելով անոր հեղինակաւոր օժան-դակութիւնն ու միջամտութիւնը : Շատ փորձեր եղան փոխադարձ դիջողութիւն – ներով կացութիւնը դարմանելու համար , օրին մէկն ալ գիւղին պարագլուխներէն տասնեակ մը (Տպիւռ քան բանջբարեր կ'աչխատէին Տ·) ձերբակալեցին եւ ա-ռաջնորդեցին բանտ :

« Տնտեսապէս քայքայուած հայ գիւղա-ցին մօտեցած էր գերեզմանի եղրին, եթէ չհասնէր հնչակեան կուսակցութեան պաշտպանութիւնը՝ գիւղացին մեռած պէտք էր նկատել :

« Կատարուեցաւ դատաւարութիւնը , հնչակեաններ պաշտպան կանգնեցան եւ արդար վճիռով ձեռք բերին բանտարկեալ գիւղացիին արդար իրաւունքները : Գիւ-ղացին ազատ արձակուեցաւ բանտէն եւ յաղթական մտաւ գիւղ՝ հոզատիրոջ տա-լով չատաչուն ազատակ մը : (էջ 287) :

.— Պատմութիւնը հետաքրքրական է, Ցակոբ Գարանֆիլեանի (մօրեղբայրս) երկու տը-ղաքները՝ Ներսէսյան Գամիչլի (Սուրբա) հաստատուած են), հազիւ 5–6 տարի էր ան-ցած էր՝ Իրիցնիլ գուա հայարնակ 15 անուտր գիւղը (այդ կարճ ժամանակամի-ջոցին ի՞նչպէս պարտքերու տակ ճնշեց գիւղացին), ունէր երեք « համբաներ » (լուծքի տէր) որոնք բանջրարեր(մշակ) կ'աչխատացնէին, հերկել, ցանել, քաղել կուսային ցորենը, ինքը միայն հողին վարձքը կ'առնէր «տասանորդ» « բանջ-բար»ներուն հետ գործ չունէր : Հնչակ-եաններն որոշ գործունէութիւն չունէին քաղաքին մէջ : Ցովհ· Երեցեան կ'ըսէ ·— Մինչեւ սահմանադրութիւն որեւէ գոր-ծունէութիւն չեն ունեցած Տիգրանակեր-

Թուղթ մըն է իր իսկ ձեռքով գրուած, պէտք է մնացած ըլլայ լուծուած Հայր· Միութեան Թուղթերուն մէջ : Հրանդ Ա. – կոնյեանը կրնայ աւելի տեղեկութիւն ունենալ այդ մասին :

Եթէ մնացած է պէտք է պահել մասուն-քի պէս :

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԼՐԵԱՆ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

●

Գ·

Գարեգինի այդ խօսքերի վրայ յան-կարծ մի նոր ենթադրութիւն ծագեց գլխումս, եւ նրա խորհրդաւոր հարցացուն չատ զուարճալի գոյնով ներկայացաւ ինձ :

— Պա, մեր ազայ,— բացագանչեցի ծի-ծաղելով — կարող է եւ բոլորովին հակա-ռակը լինել :

Գարեգինը նայեց ինձ զարմացած, երե-ւի այն բանի վրայ, որ լուրջ խօսակցու-թիւնը ես յանկարծ ծիծաղի փոխեցի :

— Այսի՞նքն,— Հարցրեց :

— Այսինքն այն, որ նա կարող է տղէմի եւ յիմարի մէկը լինել, ինչպէս սովորա-բար լինում են մեր նահապետական ըն-տանիքների մարդու տալու աղջիկները :

— Ի՞նչ ես ասում,— բացագանչեց Գա-րեգինը եռանդուն կերպով եւ այնպիսի մի եղանակով, որ կարծես մի ծանր վիրա-տորանք լինէի հասցրած իր անձին : — Նա աւարտել է միջնակարգ դպրոց եւ պատ-րաստում է եղել մանկավարժական դա-սընթացքները մտնելու , որ վարժուհի դառնայ, բայց ընտանեկան դժբախտ հան-գամանքների պատճառով, այդպէս ուսաց հայրը, չի կարողացել իրագործել այդ մտադրութիւնը, մանաւանդ որ մի տա-րուց էլ աւելի ծանր հիւանդ է եղել : Նա մինչեւ անգամ կարողացել է քո բոլոր դը-ուածքները եւ չատ լաւ է ճանաչում քեզ :

— Միեւնոյն անգամ : Այ, այդ հաւանեցի, — չարունակեցի ես ծիծաղել :

— Չէ, հաւատացնում եմ քեզ, Միքա-յէլ, նա չատ կրթուած աղջիկ է : Այ, կը գնանք, ինքդ կը տեսնես :

Կառքը կանգ առաւ մի նեղ ու մութ փո-ղոցում, մի տան բակի բաց դրան առջեւ : Այն միջոցին, երբ իջնում էինք կառքից , բակի դրան չէմքում կանգնած մի կին չատպով անհետացաւ կիսախաւար բակի մէջ :

Կառքը ճամբու դնելով, մտանք բակը եւ մի կողմի վրայ թեքուած ճոճուն սանդուխքով բարձրացանք մի չատ հեղ պատշգամբ, որ աղօտ կերպով լուսաւոր-ւում էր պատից կախուած լապտերով : Մի չարք պատուհանների առջեւով, որոնց սպիտակ վարագոյրների եռեւից լոյս էր երեւում, Գարեգինն առաջնորդեց ինձ դէպի մի դուռ, որն եւ առանց նախապէս ծեծելու, բաց արեց ուղղակի, իբրեւ տա-նու մարդ, եւ հրաւիրեց, որ մտնեմ :

Այն սենեակը, ուր մտանք, ըստ երե-ւոյթին հիւրասենեակն էր : Այդտեղ ոչ ոք չկար, բայց հին ձեւի զահաւորակի առ-ջեւ, կլոր սեղանի վրայ վառվռտղ լամբը գոյց էր տալիս ,որ մենք անսպասելի հիւ-րեր չէինք :

Գարեգինն անուշադրութեան ծրարը ղրեց պատի երկայնքով դինուորների պէս շար-ուած աթոռներից մէկի վրայ, վերարկուն ու գլխարկը հանեց ղրեց հարեւան աթոռի վրայ, մեքենայաբար չակեց մազերն ու փողկապը, հրաւիրեց ինձ, որ հետե-ւիմ իր օրինակին :

Սուսուփուս նստեցինք եւ սպասում է-ինք :

Սենեակի կահաւորանքը գոյց էր տա-լիս որ տանտէրերն ունեւոր մարդիկ չէ-ին, բայց ըստ կարելւոյն աչխատում էին ծածկել իրենց չքաւորութիւնը : Բացի հին, չատ հին ձեւի զահաւորակից , որի կարմիր պատառած խալը նստելու եւ մէջ-քը դէմ տալու տեղում իջել, դորչ գոյն էր ստացել, եւ նրա առջեւը դրուած բաւա-կան մեծ կլոր սեղանից, որի ծալրանկար սփռոցի ծայրերը հագիւ էին ծածկում ներքեւը երեք ճիւղի բաժանուած մի հա-տիկ ոտը,— սենեակում կային զահաւո-րակի այս ու այն կողմը դրուած երկու բազկաթոռ , երեք հայելի՝ մէկը հօրի – դռնական ձեւով զահաւորակի դիմին պա-տից թեք կախած , միւս երկուն իրար դէմ ու դէմ պատն ի վեր ցից կանգնած , ինչ – պէս վարսաւիրանոցում· վերջիններիս տակ դրուած էր թղթախաղի ծալովի մի – մի սեղան, որոնցից իւրաքանչիւրի վրայ բացված էին մի – մի գոյդ բրոնզի ժան – դոտ շամադան չվառուած մոմերով եւ ա-պակեայ գոլուն դինդերով· իսկ յատակի վրայ, այդ բոլոր կահաւորանքի տակ , պատից պատ փռուած էր մի չատ ընդար – ձակ գորգ՝ հնութիւնից խաւը մաչուած եւ տեղ տեղ թելերը դուրս թափուած: Պա-տերից մէկի մէջ նկատեցի երկու պահա-րան, որոնց գոյութիւնը ծածկելու հա – մար գոներին կպցրած էր միեւնոյն պա-տառը, ինչ որ պատերին: Կլոր սեղանի վրայ դրուած էր մի ալբոմ եւ մի դիրք սեւ կաչեպատ կազմով :

Գարեգինը վերցրեց դիրքը, բաց արեց եւ իսկոյն մեկնեց ինձ, ասելով .

— Ահա, որ ասում էի :

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար·)

ՃԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ
Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹՈՍՊԱԹԻ

Անցեալ շաբաթ դիշեր, Ֆրանսահայ Լիբանանի վարչութիւնը սեղան մը սարքած էր ի պատիւ Լիբանանի խորհրդարանի անդամ, «Լը Սուար» եւ «Այդ» թերթերու տնօրէն Պ. Տիգրան Թոսպաթի : Մօտ վաթսուն բարեկամներ, արուեստագէտ – ներ, խմբագիրներ, ծանօթ մտաւորա – կաններ եւ լսարանականներ եկած էին յարգելու օրուան հիւրը: Լսարանի վար – չութեան նորընտիր նախագահը, Պ. Նուպար Բովհաննէսեան քանի մը բառով ող – ջունեց օրուան հիւրը, իբրեւ Լիբանանի դաղութին գործօն մէկ ներկայացուցի – չը, յետոյ առաջարկեց սեղանապետ ընտ – րել Պ. Մ. Գուլումճեանը :

Սեղանապետը մօտէն ծանօթ ըլլալով Թոսպաթ ընտանիքին նկարագրեց աքսո – րին յաջորդող դժնդակ օրերը, երբ հայր Թոսպաթ, Հալէպի մէջ ձեռք ձեռքի Պա – րոնին հետ (Օննիկ Մազլումեան) կ'աշ – խատէր օգտակար ըլլալ քաղաք հանող թշուառ բնակիչներուն : Անցնելով Տիգրան Թոսպաթի ազգօգուտ գործունէութեան , Լիբանանի Երեսփ. ժողովին մէջ, քա – նի մը դիմելով ներկայացուց և – ռանդուն, ժողովրդականասրտցաւ Հայը :

Յետոյ առաջին խօսքը տուաւ Պ. Շ. Մի – սաքեանի իրեւ պաշտօնակիցը խմբագիր Թոսպաթին : Պ. Միսաքեան որ հետեւած էր օրուան հիւրին պետական եւ լրագրա – կան գործունէութեան , յիշեց անոր այլ պայքարը ֆրանսերէն օրաթերթին բեմէն, յանուն հայկական իրաւունքներու պաշտ – պանութեան : Դեռ վերջերս կը պահանջէր հաւասարութիւն՝ նաեւ պետական պաշ – տօններու մէջ, համաձայն մեր համրան – քին եւ արժէքին : Յետոյ մտիքէց որ փու – թացնէն նոր ձեռնարկը, թիթեղէ, քուրջէ չինուած խրճիթներուն քանդումը, որպէս զի մաքրուի երեսնամեայ պատար եւ հիւ – դաւանը դառնայ Հայկաւան :

Հետզհետէ խօսք տրուեցաւ սեղանակից – ներէն Պ. Պ. Շ .Նարդունիի, Ֆէյտիի, Գ. Կիրակոսեանի (Պուէնոս Այրէսէն), Կա – քաւեանի, Տաճոյեանի եւ ուրիշներու : Պ. Գ. Վահան կարդաց սրամիտ •ֆանթէզի մը, իբրեւ ականատես Պէյրութի մէջ Պ. Թոսպաթի եղած դանազան եւ զարմանա – զան դիմումներուն »:

Հայկակերպութիւն ներկայ էր նաեւ երիտա – սարդ դրագէտը, Պ. Վ. Մաշտոցեան (Քալֆա) որուն «Կիրակիի կճամբաները» ա – նուն գիրքը այնքան ուշադրութիւն գրա – ւած էր անցեալ տարի : Երիտասարդը քա – նի մը բառով ողջունեց իր աշխատակցած թերթին՝ «Լը Սուար»ի տնօրէնը եւ բարե – կամը : Օր. Ի. Պիւզպիւլեան եւ Օր. Շ. Պէնկեան ժողովրդական սիրուն երգերով ոգեւորեցին ներկաները, արմնցնելով անոնց մէջ Հայ ըլ – լալու հպարտութիւնը :

Վերջին խօսքը օրուան հիւրինն էր , ո – րուն ճառը Պ. Գ. Մելիքեան յաջողու – թեամբ ձայնագրեց , ինչպէս գրեթէ տա – րողջ հաւաքոյթը :

Պ. Թոսպաթ ըսաւ մասնաւորապէս թէ ինք ուշ եկած է հայութեան , բայց ալ ա – ւելի հպարտ եղած է երբ դտած է հայ մը – շակոյթը, հայ միտքը, հայ բանաստեղծ – ները : «Ես լաւ Հայ մը պէտք է ըլլամ եւ լաւ Լիբանանցի մը, մէկը միւսը չի խան – դարեր» : Յետոյ խօսելով Լիբանանի մա – սին, չեշտեց թէ մեծ ուժ մըն է հոն հա – յութիւնը որ կը ներկայացնէ այդ ազատ եւ դեղեցիկ երկրին տասը առ հարիւրը՝, հայութիւն մը որ տարիներու աշխատան – քով հասած է նախանձելի դիրքի մը եւ այսօր մեծ տեղ կը դրաւէ Լիբանանի ճարտարարուեստին , առեւտուրին , արհեստագիտական բոլոր ճիւղերուն մէջ, ունի գօրաւոր դիրք մը, մտաւորական դեհնի վրայ եւս, երիտասարդ ուժեր ո – րոնք կը շարունակեն իրենց վարպետնե – րուն՝ Շանթի, Աղբալեանի եւն. գործերը : Պ. Թոսպաթ խօսեցաւ նաեւ Հայու «քամփ – լէքս»ին մասին չեշտելով — « Մտանաւոր արժէք մը կուտանք Օտարին, եւ այդ մեր «քամփլէքս»էն կուգայ : Միշտ օտարները լաւ կը դտնենք : Անշուշտ լաւ է «օտարին» երախտապարտ ըլլալ, բայց ոչ այդ «քամփլէքս»ով : Հոս էի , աքանչելի նկա – րիչ մը կայ , Օրաքեան , ան ալ այդ Հայու «քամփլէքս»ը ունի , եւ ցուցահանդէս ալ չիտար , մտածելով որ Իտալացին աւելի լաւը կ'ընէ : «Վերադառնալով Լիբանան, «Այդ»ի եւ «Լը Սուար»ի խմբագիրը յիշեց թէ վաստակը դիրք ունեցողներուն հետ կան նաեւ 35·000 Հայեր որոնք կ'ապրին վրաններու, թիթեղէ խրճիթներու մէջ ուր կենդանիներ անդամ չեն կրնար ապ – րիլ : Երեւի Աստուած Հայ է եւ կը պաշտ – պանէ : Այս հիւղաւանները պէտք է քան – դել եւ տեղը չինել հայկաւաններ որոնց համար պէտք ունինք 9 միլիոն լիբանան – եան ոսկիի : Այս ալ կ'ըլլայ երբ հաստատ – ական խնդիրներ չծագին , համաձայ – նութիւն տիրէ բոլոր կազմակերպութիւն – ներուն միջեւ եւ օգտուինք նաեւ ամերիկ – եան օգնութեան Դ. յօդուածէն» :

Մեր բարեկամը ճառը վերջացուց չնո – հակալութիւն յայտնելով այս հանդիպում – մին առթիւ :

Հաւաքոյթը վերջացաւ տաք մթնոլոր – տի մը մէջ : ԵՐԶՈՒՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Հինդշաբթի իրիկուն Թէաթր տը Փարին ծայրէ ծայր լեցուած էր ,տեսնելու համար Օր. Լիւթիս տը Լիւզի (Շաուինով) սպա – նիական պարերը : Օրիորդը որուն մասին դրած էինք արդէն, կը մասնակցի Մար – քիզ տէ Բուէվաոի պարախումբին : Տաղանդաւոր պարուհի մըն է, օժ – տուած իր արուեստին վայել բոլոր ձիր – քերով :

Դասական, Ֆլամէնքօ եւ բոլոր ժող – վրդական պարերու մէջ Օր. Շաուինով ի յայտ բերաւ հաստատուն արուեստ մը, նուրբ շարժումներ : Իւրաքանչիւր պարի համար ունէր հագուստներ ճաշակով պատրաստուած հագուստներ :

Քաղաքին ընակչութիւնը հայ, թուրք , ասորի, արաբ, յոյն, պարսիկ, քիւրտ, Եթովպիացի եւն. 1915ին սկիզբները կը հաշուուէր 40·000 (էջ 275) :

— Այդ թուականներուն քաղաքին մէջ եթովպիացի, Պարսիկ, Արաբներ չկային :

«Թուրք խաալական պատերազմի օրե – րուն ... մեր ընկերները դիրքերէն վար չեկան ... ամիսներով : (էջ 285) :

— Կ'ուզէի դիտնալ թէ, ո՞ր դիրքերու մասին է խօսքը : Տիգրանակերտի մէջ ո – րոշ դիրքեր չկային բացի պատուհաննե – րէն , որ հանրութեան սեփականութիւնն էր : «Սահմանապրութիւնէն վերջ քննու – թեան հանդէսի մը կառավարիչը իւր պաշտօնեաներով կը հրաւիրուի ներկայ լինելու, ուր թուրքերէն փոքր արամախո – սութիւն մըն ալ կը ներկայացուի : կա – ռավարիչը չատ աղդուելով աչակերտնե – րու յաջողակութենէն կ'ուզէ դիտնալ թէ ո՞վ է անոնց ուսուցիչը, կը տեղեկացնեն որ վարժուհի մըն է : Կառավարիչը կը փափաքի որ այդ վարժուհին Թուրքաց դպրոցին մէջ ալ դասախօսէ գոհացուցիչ ձևով, եւ որոշեալ օրերուն թուրք դիներուց մէկ կուգայ վարժուհին ա – ռաջնորդելու Թրքաց Թաղը, հետադրա – տան մօտ (էջ 152) :

— Այս լուրին հեղինակէն պիտի խնդ – րէի որ յիշէր՝ այդ վարժուհիին անունը եւ պաշտօնավարութեան թուականը : Սահ – մանադրութենէն վերջ՝ Տիգրանակերտ ապրողներուն համար լրագիս նորութիւն մըն է այս պարագան :

Զանդակատունը թնդանօթներով փլցու – ցեր են՝ սխալ : Զանդակատունը քանդած էին կարող վարպետներ, 1895ի Յարդե – րէն չատ վերջ, մէկը Աւետիս, Թրքացած (ուստա Մուհամմէտ անուանեալ) : Իսկ միւսը Թաշճի Հաճի Սահակ (էջ 77) :

— Արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել ոչ ուստա Մուհամմէտը, եւ ոչ ալ դան – գակատան յատակագիծը գծող եւ կառու – ցանող Դաւիթ Պզճեանը մասնակցած են այս քանդումի գործին, այլ միայն ձա – պաղնուրցի Թաշճի Սահակը փլցուցեր է : Այս աղդադաւը 1919ին Պոլիս գնաց, ի հաշիւ եւ յօդուտ Յարդարար Եասինզատէ Շէֆքի էֆէնտիին՝ վկայելու թէ Տիգրա – նակերտի Հայկական Յարդերուն չէ մաս – նակցած : Այս հրէչն ալ ուրիշներուն կար – պին ձերբակալուած էր , Մալթա աքսոր – ուելու համար :

Զանց կ'առնեմ ուրիշ վրիպումներ որոնց մասին խօսեր էի նախապէս :

Պ. Մկռնտ առաջին հատորը փակած էր հետեւեալ բառերով —«Սովետական Ռու – սիոյ հովանւոյն տակ կոչութիւն առաւ անկախ Հայաստան մը» : Իսկ այս երկ – րորդ հատորը (էջ 400) կը փակէ հետեւ – եալ բառերով — «Ռուսական հզօրագոյն զօրութեան տակ կենդանութեան չունչ կ'առնէ » :

— Գաղափարի յեղաշրջո՞ւմ :

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏՑԻ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ՅԱՌԱՋԸ»

տի մէջ (էջ 307) :

Էջ 323 , 1910ին Հնչակեանները ինքնա – պաշտպանողական գործին հրաւիրեցինք , — պատասխանեցին մեզ հետեւեալ մտքե – րով, թէ՝ «երենք չեն կրնար գործակցիլ այն կուսակցութիւններուն հետ , որոնք ընկերվարութեան գուտ ու իրաւական հո – դին վրայ կանգնած չեն ...» :

Էջ 341 , 1915ին ինքնապաշտպանութեան պայքարը միասնական ու յաղող դարձնե – լու համար Դաշնակցութիւնը կը դիմէ Հն – չակեաններուն , ու Հնչակեանները կը պատասխանեն .— « Չենք չունինք, եթէ մեղ տաք ձեղի հետ ենք»— : Կ'որոշեն սո – սիալիստ կառուցանել այս փոքրաթիւ հա – յարնակ դիւղին մէջ «Տիգրանակերտի հա – պարտար Թուրք դիւղատէրերէն հպիւ՝ տասնեակ մը Հայեր կային, հնչակեան – ները Թուրք դիւղատէրերէն կը վախնա – յին), կը դրկեն ու կը դրկեն խեղճ ու միամիտ բանչբարները Գարանֆիլեանին դէմ (որուն հետ գործ չունէին) : Այս վեր – ջիններս հաւատք ընծայելով այս մարք – սիզմի ճուտիկներուն պոռոտախօսու – թիւններուն՝ քարիւղով կ'այրեն դիւղին պօրանխանան(*) ,Յառերը 1 ժամ հետու՝ «Սահմիք» դիւղին մէջ ունեցած պարակէ – ներուն ծառերը : Բնականաբար ձերբա – կալուեցան : Հերոս Հնչակեանները խար – ուած դիւղացիները կրակը նետելէ վերջ լքեցին , երեսի վրայ ձդեցին անտէր ու աննեցուկ, ծակուծուկերը փախան : Բան – տարկեալներուն ընտանիքները Գարան – Ֆիլեանին տունը ափ առնել սկսան ապա – չել պաղատելով , դրդոլ Հնչակեաններուն անունները տալով ,բայց Գարանֆիլեան յարի եւ անյիշաչար Հայ մարդ (վերապ – րող Տիգրանակերտցիները չատ լաւ կը ճանչնան) չուզեց խնդիրը չատ հետուները տանիլ եւ ներեց : Բանտարկեալները ա – պատ արձակուելէ ետք եկան ներողութիւն խնդրեցին : Այսպէս փակուեցաւ խնդիրը , իսկ «սոսկալիզմ» կառուցանողներն ալ ֆայտառակուեցան : Այս եղաւ իրենց ա – ռաջին եւ ամենավերջին փորձը :

(*) Ադաւնիներու բոյն , Տիգրանակեր – տի յատուկ, բարձր առաստաղով շէնք մըն է, տունին վերի մասի հարիւրաւոր բառակուսի ծակոտիճներով շրջապատ – ուած՝ հազարաւոր պտրաններուն – մանր – բազոյն վայրի աղաւնիները , Փարիզի փո – դոցները , հանրային պարտէզներուն մէջ կը տեսնենք ամէն օր — մուտիին ու ելիին համար , ներսը պատերէն հազարաւոր կո – դովներ կախուած էր անոնց թառելու եւ թախելու համար , ձմեռը կը չունեն տաք երկիրներ գարնան վերադառնալու համար իրենց բնակավայրերը : Դիւղատէրերը հանոյքի համար չէ որ կրխնամեն այսքա – չուններուն , այլ այս վերոյիշեալ տուներուն մէջ ամբարուած 2 – 3 մեթր բարձրու – թեամբ ծիրտը (աղբը) , ամէն տարի բօ – ներով կը ծախեն՝ ձմերուկ , սեխ – վա – րունգ , ամբուկ եւն. , ցանողներուն՝ որոնք կը գործածեն Տիգրանակերտի գետեզերքի (Տիգրիս) բերքերը պարարտացնելու եւ աւելի համեղ դարձնելու համար) :

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ
Յ Ո Ւ Շ Ե Ր Է Ս

•

— Լաւ, լաւ , Կարօ, ես քեզ չեմ մոռա – նար, քեզ համար Պ. Անդրանիկին եւ Գէ – որգ Զաւուշին կը խօսիմ :

— Անոնք ինձի կը ճանչնան իրենց չափս մարին նման , բայց ոչ Աղուէս անունով , այլ Կարօ – Զաւուշ անունով :

— Կարօ, ե՞րբ սոսկաց «Զաւուշ ա – նունը »:

— Օհ , այդ չատ երկար պատմութիւն է : Սեբոբի տուած սիրտոն է : Պ. Մու – բատ, քանի որ կ'ուզես գիտնալ իմ Զա – ւուշի պատմութիւնը, համառօտ պատ – մեմ լսէ : Ախ, երանի Զաւուշ ասկին ինձ եւ ոչ Աղուէս :

— Աղուէս : Զաւուշ, միեւնոյնն է , ի՞նչ կայ որ : Աղուէս՝ խորամանկ ըսել է , կը նշանակէ թէ Թուրքը կրնաս խաբել , ասոց Մուրատը :

— Հա, կրնամ խաբել , բայց Զաւուշ կը նշանակէ քաջ , ինչպէս որ Սասնոյ Աբդի – ւի անունն է Գէորգ Զաւուշ : Ո, նա չատ քաջութիւններ է արել : Ես էլ եմ արել : Մի տարբերութիւն մխայն : Նա լեռներում է արել , ես քաղաքում . նա Թուրքի եւ Քիւրտի դէմ է կռուել , ես՝ Ցոյներու դէմ :

— Ի՞նչ Ցոյներու դէմ :

— Այո, կրնամէի ապստամբութեան ժա – մանակ :

— Ուրեմն , Թուրքերի հետ միացած , Ցոյներո՞ դէմ :

— Այո , ի՞նչ մեղքս պահեմ : Վերջը դղ – ջացել եմ եւ մինչեւ էս օր էլ տանջւում եմ , որ Քիւրաների եւ Թուրքերի հետ միացած՝ փամփուշտ եմ նետել քրիստոն – եաների դէմ : Այն ժամանակ իմ քաջա – գործութիւնների համար Զաւուշ տիտղո – սը տուին : Սերոբին այնքան ազաչեցի , որ պիտ իր խումբին մէջ առնէ : Ասաց . « Զաւուշ, դիւղերում էլ քեզ նման մարդ պէտք է» : Ես ասեմ քեզ, Պ.Մուրատ, այդ բոլորը Աւազն ըրաւ : Աղբիւր–Սերոբին համոզեց , որ ես դիւղերում աւելի օգտա – կար կը լինեմ քան լեռներում , որպէս թէ աչքերս դիչերը չեն տեսներ : Մնդրեցի , որ ինձն անձամբ ատուդէ , բայց ուշա – դրութիւն չդարձուց : Եւ ո՞վ կարող էր անոր որոշումներուն դէմ դնալ : Անմիջա – պէս կը չանթահարուէր : Ես ինձ յանգս – ւոր եմ զգում քրիստոնեաներուն դէմ կռ – ուելուս համար : Կ'ուզէի մի կռիւ լինէր , որ այդ արատը մաքրէի վրայէս : Այժմ յիասւեր անց եմ , բայց այդ ոչինչ է : Կո – րուիէս ոչ մի բան չի պակսիր : Երիտա – սարդի նման կը վազեմ , արծիւի նման կը տեսնեմ եւ նշանակէտից փամփուշտ չի չեզրիր :

Տելեմաքը կը լսէր լուռ ու մունջ Ա – ուէսի պարծենկոտութիւնը , բայց ձայն չէր հաներ : Ինչ մարդ է , հոդածին է , ա – մէն մարդ իր թոյլ կողմն ունի , Ագուէսն էլ քիչ մը փառասէր էր , բայց պէտք էր խոստովանիլ , լաւ դաղտնապահ էր , իր նմանը չկար :

Տելեմաքը երկարօրէն խօսեցաւ տեղա – յին գործերի եւ ինքնապաշտպանութեան , կառավարութեան բռնած ընթացքի եւ մեր առնելիք քայլի մասին :

Տելեմաքն ասաց .

— Սասնոյ ապստամբութիւնից յետոյ , Բաղէշի կառավարութիւնը Սասնոյ բնա – ջնջումի ծրագիրը պատրաստած է : Մեծ հրամաններ է տրձակած նահանգին ամէն կողմերը, որ հալածեն հայ յեղափոխա – կանները : Եւ վայ նրանց , որ յեղափոխա – կաններ կը պատսպարեն կամ ռազմա – մթերք կամ պաշար կը հասցնեն : Որոշած են այդպիսիները գնդակահարել եւ տու – ներներին , տեղերին հրոյ եւ սրոյ ճարակ դարձնել :

Այդ տեղեկութիւնները տալէ յետոյ ա – ւելցուց .

— Չկարծէք որ այդ սպառնալիքներէն ազդուած՝ կ'ուզեմ ձեզ ասել , թէ այս կողմերը այլեւս չերեւաք : Ոչ , ընդհակա – ռակն , ես ուժերս աւելի կրկնապատկած եմ եւ կը հաւատամ , որ մենք մեր երկար եւ ձիզ ճանապարհի հանդրուանին մօտ ենք : Օրհնեալ լինի Դաշնակցութեան կամքը : Այն , որ Հ . Յ . Դաշնակցութիւնից կուգայ , անոր կամքը ժողովուրդի համար չէր կրնար :

Տելեմաքը երկարօրէն խօսեցաւ տեղա – յին գործերի եւ ինքնապաշտպանութեան , կառավարութեան բռնած ընթացքի եւ մեր առնելիք քայլի մասին :

Տելեմաքն ասաց .

— Սասնոյ ապստամբութիւնից յետոյ , Բաղէշի կառավարութիւնը Սասնոյ բնա – ջնջումի ծրագիրը պատրաստած է : Մեծ հրամաններ է տրձակած նահանգին ամէն կողմերը, որ հալածեն հայ յեղափոխա – կանները : Եւ վայ նրանց , որ յեղափոխա – կաններ կը պատսպարեն կամ ռազմա – մթերք կամ պաշար կը հասցնեն : Որոշած են այդպիսիները գնդակահարել եւ տու – ներներին , տեղերին հրոյ եւ սրոյ ճարակ դարձնել :

Այդ տեղեկութիւնները տալէ յետոյ ա – ւելցուց .

— Չկարծէք որ այդ սպառնալիքներէն ազդուած՝ կ'ուզեմ ձեզ ասել , թէ այս կողմերը այլեւս չերեւաք : Ոչ , ընդհակա – ռակն , ես ուժերս աւելի կրկնապատկած եմ եւ կը հաւատամ , որ մենք մեր երկար եւ ձիզ ճանապարհի հանդրուանին մօտ ենք : Օրհնեալ լինի Դաշնակցութեան կամքը : Այն , որ Հ . Յ . Դաշնակցութիւնից կուգայ , անոր կամքը ժողովուրդի համար

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տիկին Եօլանա Աճէմեան , որ վերջերս Փարիզ կը դտնուէր , Պէյրութի մէջ ար – ժանացած է ֆրանսական կառավարու – թեան «Փալմ Ակադեմիք» չքանչանին ,կր – թական նախարարութեան կողմէ : Տիկինը Պէյրութի Նշան Փալանճեան ճեմարանին ֆրանսերէնի ուսուցչուհին է տարիներէ ի վեր : Մեր շնորհաւորութիւնները :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ զինուորական ատեանը գեհենամբեր 14ին մահուան դատապարտեց ութսիչ երեք իսլամ եղբայրներ։ Դատուած 34 ամբաստանեալներէն եօթը՝ դատապարտուեցան ցկեանս թիւապարտութեան, 13ը 50 տարի տաժանակիր աշխատանքի, ինը տասը տարուան, մէկը հինգ տարուան։ Մէկ հոգի ալ անպարտ արձակուեցաւ։ Ցեղ. Խորհուրդը ցկեանս բանտարկութեան դատապարտեց նախապէս դատապարտուած հինգ ամբաստանեալներու կախաղանը։ Դեկտ. 14ի դատապարտեալները կը պատկանին զաղտնի մարմնին Ազգեքանդրիոյ մասնաճիւղին։

ՖՈՐՄՈԶԱՅԻ դէմ յարձակում կատարուած տաճն Անգլիա պիտի աջակցի Մ. Նահանգներուն, յայտարարեց Ազգաժողովին անգլ. պատուիրակը, Ներթինկ։ Այս յայտարարութիւնը մեծ յուզում պատճառեց Անգլիոյ մէջ, ուր սկիզբէն ի վեր վերապահ դիրք մը բռնած են Զինաստանի հետ կապուած խնդիրներու հանդէպ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ մէջ բանտարկուած չորս Ամերիկացիները ազատ պիտի արձակուին Դեկտեմբեր 21ին, 1500 ոսկի երաշխաւորութեամբ։ Ամբաստանեալները կ'ըսէ թէ թրքական դրօշ մը վար առնելով կոխոտած են, Իզմիրի մէջ։ Դատավարութիւնը պիտի սկսի մօտերս։

ՅՈՒՍԱՀԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ վիէննայի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ զանգակատունը բարձրացած էր, 130 մեթր բարձրութենէ վար նետուելու եւ անձնասպան ըլլալու համար։ Քահանայ մը երկու անգամ եաեւէն վեր ելլելով, յաջողեցաւ փրկել յուսահատը։

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ, որ Ուոշինկթըն կը գտնուի, աջակցութիւն խնդրեց արեւմտեան երկիրներէն, որպէսզի երկիրը քաղաքական ապահովութիւն եւ տնտեսական բարգաւաճում վայելէ։ « Իրանը մեծ կարեւորութիւն ունի քաղաքակրթութեան եւ համաշխարհային ապահովութեան համար »։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ եղաւ աշխարհահռչակ բժիշկ մը, փրոֆ. Շերէ, բժշկական Ակադեմիոյ առջի օրուան հանդիսաւոր նիստին մէջ, երբ յարգանքի խօսք կ'արտասանէին ուրիշ պատախօսի մը, Շոֆառի մասին։ Փրոֆ. Շերէ մասնագէտ մըն էր լնարգի եւ սոսմոգրաի հիւանդութեանց։

Quand vous pensez réfrigérateur... vous dites FRIGIDAIRE

Այս բառը որ ձեր բերանը կուգայ մառֆ մըն է, որ կը պատասխանէ ձեր փափաքին։ Կը ներկայացնէ ամէնէն տեւականը եւ ամէնէն խնայողականը իրրեւ սառնարան։

FRIGIDAIRE le vrai

fabriqué par GENERAL MOTORS (FRANCE)

Վճարումի դիւրութիւններ 6000 ֆր.էն սկսեալ ամսական։

Concessionnaire exclusif
NORFROID
120, Rue de Courcelles, WAG. 44-30
138, Rue Lafayette, angle Bd. Magenta
NOR. 47 - 80
Դիմել՝ ՕՐ. ԺԷՕի՝ WAGram 44 - 30

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, *Boulevard de Stalingrad*, 84
— *CHOISY-LE-ROI (Seine)* —

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ. Տաճ յանձնախումբին բոլոր անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս շաբաթ ժամը 21ին, Ռէ – ժանի վերնայարկը, Քատէ։

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոմ – ոէյին։ Ղեկավարութեամբ՝ դերասան ԹՐԱԳՈՇԻ եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու, այս կիրակի ժամը 15ին, Սէրբ – լը Կաթոլիկի սրահը։ Կը ներկայացուի՝

ԿՈՑՐ ՀՈՎԻՒՆ ՈՒ ԶՐՆԱՂ ՄԱՐՕՆ

երաժշ. թատ. (4 արար), հեղինակ Թրա – զօլ։ Մուտք 120 եւ 150 ֆրանք։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸՆԴԱՀՈՎ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲԱՆԱՒՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հայագէտ Պ. ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՖԷՑՏԻի կողմէ

Panorama de la Littérature Arménienne

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցասէր յանձնախումբին կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ. ժամը 21ին, Սալ Սէնք Հէլէն, 10 ռիւ Սէնք Հէլէն, Լիոն։

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չորջանի հայ բնակիչները եւ մանաւանդ երիտասարդութիւնը։ Մուտքը ազատ է։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ ՈՒՐՇԱՑԻ ՀԵՐՈ – ՍԱՄԱՐՏԻ 39րդ տարեդարձի տօնակատարութեան, 2 Յունուար 1955, Սէբթլը Միլիթէռի մէջ։

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

Dr. BERNARD LAFAY ի

Նախկին նախարար եւ Փարիզի քաղաքապետ։

Նախագահութեամբ՝

Général DUFIEUX ի

Ընտիր նուագախումբ՝

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Տարեվերջի խնջոյք–հաւդէսը, Մարսէյլ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս պիշեր, Սալ Մալընօ, 88 ռիւ տ'Օպաներ։

Գեղարուեստական բաժին։ Տոհմիկ պարեր։ Կը պարէ Պ. Աւետիս Նահապետեան։ Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր։

Արծիւ թատերախումբը կը ներկայացնէ ՈՒՇ ԼԻՆԻ ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ, ղեկավարութեամբ Պ. Աշոտ Յակոբեանի։

Ձոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ԳԵՂԱՐՈՒՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՊԱՐ ՊՐԻՍՄԷԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 17ին, Թավէրն Բօյալի սրահներուն մէջ, նախաձեռնութեամբ Տիկնանց օժանդակ մարմնի եւ հովանաւորութեամբ Գաղթ. վարչութեան, ի նպաստ կարօտեալներու։

Այս առթիւ Փարիզէն հրաւիրուած է ծանօթ երգչուհի Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼ – ԵԱՆ։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ալֆորվիլի մարզականը այս կիրակի ժամը 13·30ին Վ.Թ.Ռ.Ա. Սէի դէմ (առաջին դասաւորման) իրենց դաշտին վրայ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Փետրուար 18ի տարեդարձը Փարիզի մէջ Փետրուար 19ին։

ՆՈՒԻՐ.— Պ. Յարութիւն Խուպէպէրեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կապ. Խաչին, Տիկին Թադուհի Արբճեանի մահուան առթիւ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer - Paris (9e)

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ֆ. ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

Պատուակալ նախագահութեամբ դրա – ղէտ ԿՈՍՏԱՆ ՋԱՐԵՆԱՆԻ։

Այս շաբաթ ժամը 21էն միինչեւ առաւօտ ՍՓԼԱՆԴԻԻ շէֆեղ սրահներու մէջ։

Գեղարուեստական բաժին.— Օր. ՑԱ – ՐՈՒԹԻԻՆԵԱՆ (արտասանութիւն, կ. Զարեանէ), երգ՝ Պ. Ժ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ (Մարսէյլեան երաժշտանոցէն)։

Օր. ԷՏՈՒԻՃ–ՊԱԼԼԵՍԱՆ կը պարէ։

ԾԱՆՕԹ.— Մարսէյլի ուսանողներուն ահմանափակ տոմսեր կէս գինով, նոյն օրը կիլչէն։

ՄՈՒՐԱՏԻ ՕՐԸ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆՆ

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Կը խօսի Պ. Ե. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆ (Փարիզէն)։ Պիտի ներկայացուի երեւանդ Օտեանի ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ (կատակերգութիւն երեք արար), ղեկավարութեամբ Պ. Միքիթան Շիրվանեանի, եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ կարող ուժերու։

Այս ձեռնարկին հասոյթը պիտի յատկացուի երկու ուսանողներու հայեցի բարձրագոյն դատախարակութեան ծախքերուն։ Մուտք 100 ֆրանք

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի Շաւիլի մատրան մէջ, երգ – ցողութիւնները կը կատարուին Լուաճայն Փարիզէն հրաւիրուած դպիրներու կողմէ։

Ցետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցւոյս դպիրներէն Պ. Պ. Զաւէն Յովհաննէսեանի եւ Յակոբ Դաւիթեանի հանգուցեալ ծնողքին համար։ Սկիզբ Ս. Պատարագի ժամը 10·30ին։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի չորջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս ուրբաթ Ակնունի ենթակոմ. ժամը 9ին։

Այս շաբաթ Հայաստան ենթկմ. ժամը 9։ Կիրակի առաւօտ Մուրատ խումբը 10ին։ Կիր. կէսօրէն վերջ Վառամեան ենթկմ. ժամը 3·30ին։

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ, Մ. Եօթնեղբայրեան, Աղբիւր Սերոբ, Ռաֆիի, Վահան Խորէնի եւ Փոքորիկ խումբերը, այս ուրբաթ եւ շաբաթ ժամը 20·30ին, Սոսկէթէ Սավանթ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎԱԼԱՆՍ— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն տախտակարար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Հարտոնեան սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բացականները նկատի պիտի առնուին։

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ. ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՇԱԻԻԼ.— «Արդութեան» խումբի ժողովը այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՊԻԼՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, 4 Ռիւ Քօմփան, Փլաս տէ Ֆէք։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՈՒՐՖԱՑԻ Հայր. Մխիթեան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին քաֆէ Քատէ։

ՄԻ ՍՊԱՍԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՁՈԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵԼԵՆՆԵՐՈՎ

ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ՔՈՎ՝

Անհրաժեշտ ընկերներ պէտք են, թերթաձուլ (փաքթալա), թելահայս (խառատիփ), խուրապիյէ կարադոլ, պատրաստուած սիմիթներ, չէօրէք, լոխում, հէլվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մտքէն ու սրտէն անցած բոլոր անուշ բաները...

ՀԱՍՑԷՆ, ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵԼ)

ԾԱՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հան դէպքերու համար մասնաւոր զեղչ եւ փուռէն ուղղակի առնելի։

REVEILLON Noël 54 AMBIANCE

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (ԻԻ – ԺԻ – Ա)
Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝
RAOUL BLEUSE ի

(Անգամ Մէկնէ նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր, ժամը 21էն միինչեւ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, վոլթէռ (Շառանթօն էքոլէն 103 թիւ օթօպիւս, իջնել ռիւ տը լ'Իւրնիոն)

Կը մասնակցի Ազժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS SCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS
NOMBREUX JEUX
COTILLONS

Ձոխ պիւֆէ ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՕՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակները։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի).

ԱՐՏԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
17
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
*
VENDREDI
17 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7549 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2960

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՐԱԿԷ ՓՕՏԻ

•

Առաջ բառը կ'արտասանուէր պատահաբար։ Գիտական խնդիր էր եւ չատ քիչերը կ'ըմբռնէին։

Այսօր հասարակ մահկանացուներն ան-դամ «ատոմիք»ի մասին կը խօսին, իբրեւ առօրեական բան։

Եւ երբ Մեծերը ժողով կը գումարեն, հիւլէական խնդիրներ քննելու համար, մարդիկ դժուխքը չէ որ կը տեսնեն, այլ տեսակ մը նոր մրցակցութիւն։

Մանաւանդ երբ ռազմագէտներուն հետ, լրագրողներն ալ ազատօրէն կը խօսին հիւլէական զէնքերու զարգացման մասին։

Արդէն խոհ հրատարակուած են հազարաւոր գիրքեր, չունդալից մանրամասնութիւններով եւ պետական գաղտնիքներով։

Միեւնոյն առեն, զարգացաւ լրտեսութեան նոր ճիւղ մը։

Հոչակաւոր հիւլէագէտներ իրենց երկրին գաղտնիքները յայտնեցին մրցակից պետութեանց։ Կամ անոնց երկիրը գայթն, անձամբ ծռտալ-իլու համար։

Մինչ այս մինչ այն, կը բազմապատկուէր հիւլէական զէնքերուն արտադրութիւնը։ Պարզ հիւլէականին յաջորդեց ջրածինը։

Գաղտնիքը հազիւ յայտնուած, «մենք ալ ունինք», ազդարարեցին դիմացի կողմէն։

«Ձերտարարուեսար» աշխարհն ընդունած է որ, բանակներ սկսած են չափել իրարու հետ արտադրութեան կարողութիւնը, պատրաստեալ պահեստի զէնքերու քանակը։

Եւ ահաւասիկ նոր խորհրդակցութիւն, անոնց գործածութեան ժամանակի եւ ձանակի մասին։

Հինգշաբթի օր, Փարիզի մէջ ժողով գումարեցին Ատլանտեան Կազմակերպութեան 14 ընդհանրիցներուն ռազմագէտները, քննելու համար այս խնդիրը։

Անշուշտ գաղտնիք են մանրամասնութիւնները։

Հրատարակուած տեղեկութիւններէն կը հետեւի թէ տաք վիճաբանութիւններ տեղի ունեցած են հետեւեալ հարցի մասին.

— Ո՞ր պարագաներուն մէջ պիտի գործածուին հիւլէական զէնքերը։ Նախապատճառ մը անվիջապէս ե՞տք, թէ նախապէս խորհրդակցելով 14 ընդհանրիցներուն հետ։

Ո՞ր պիտի արձակէ գործածութեան հրամանը, — ընդհանրապէս թէ քաղաքական իշխանութիւնը։ Ատլանտեան Ծովակաին ընդհանուր հրամանատարութիւնը թէ արտաքին նախարարներէն բաղկացած Խորհուրդը։

Սպարպականներու ժողովը իր տեղեկագիրը ներկայացուց Ատլանտեան Խորհուրդին, որ նիստ հրաւիրուած է այսօր, ուրբաթ, եւ վաղը, շաբաթ։

Կը թուի թէ այս ժողովն ալ պիտի չհիմնայ վերջնական եզրակացութեան մը յանգի եւ առաջարկներ պիտի քանաձեւ, որպէսզի ամէն դինակից կարենայ լայնօրէն քննել։

Ամէն պարագայի մէջ, այլեւս ստոյգ կոյս չկայ թէ կրակէ գօտի մը կազմուած է աշխարհի երկու մասերուն միջեւ։ Արուեստական հրաբուխ մը, որ վախ կը պատճառէ փոխադարձաբար։ Պայթի թէ չպայթի։

Պետութիւնները իրենք ալ երեքակայ են այդ վախին, ինչ որ կրնայ փրկարար եզրակացութեան մը համարուիլ։

Արդարեւ, ո՞վ պիտի համարձակէր պայթեցնել առաջին հիւլէական կամ ջրածին ռումբը, առանց մտածելու հետեւանքները։

Մարդկութեան շահը կը պահանջէ որ երկար տեւէ այդ վախը, եւ կրակէ գօտիները մնան պարզ սպառնալիք։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

•

ԵՐԲ ԵՒ ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԾԵՆ

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները բացառիկ ժողով մը գումարեցին երէկ, հինգշաբթի, արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, իրենց պէտական օրակարգ ունենալով երկու հրատապ խնդիրներ.— 1· Յարաբերութիւնները Մ. Միութեան հետ.— 2· Հիւլէական զէնքերու գործածութեան եւ դանակները՝ պատերազմի պարագային։ Իրենց եզրակացութիւնները պիտի հաղորդուին Ատլանտեան խորհուրդին որ նիստ պիտի գումարէ այսօր, ուրբաթ եւ վաղը, գարձեալ Փարիզի մէջ։

Աւելորդ է ըսել թէ քաղաքական չորը — Դանակները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին այս խորհրդակցութեանց, որոնց ելքէն կախում ունի խաղաղութեան պահպանումը։

Այս առթիւ թերթերը լայն տեղ կուտան պատասխանատու անձերու յայտարարութեանց։ Մ. Նահանգներու նախագահը, Այզընհաուըը, իր չաբաթական ասուլիսի մէջ մեծժէք ճշդութիւն պատասխաններ տալ իրեն ուղղուած հարցումներուն, հիւլէական զէնքերու գործածութեան մասին։ Թղթակից մը հարցուց թէ որո՛ւ պիտի յանձնուի այդ զէնքերը գործածելու որոշումը։ Նախագահը մերժեց յայտնել իր կարծիքը, չուզելով դժուարութեան մատնել իր ներկայացուցիչները Փարիզի ժողովին մէջ։ Բայց ըսաւ թէ վիճելի չէ Մ. Նահանգներուն իրաւունքը՝ իրենց յարմար գտած եղանակով գործելու՝ կարգ մը պարագաներու մէջ։ Երբ դաշնակից-ներն ալ չահագրգռուած ըլլան, Մ. Նահանգները պարտաւոր են նկատի առնել անոնց դիրքը եւ անհրաժեշտ պիտի ըլլայ խորհրդակցութիւններ կատարել։

Այս մասնաւոր խնդիրէն անցնելով ընդհանուր քաղաքականութեան, Այզընհաուըր յայտնեց թէ Մ. Նահանգներուն պաշտպանութեան ակզբունքն է ուժգին պատձառութիւններ կատարել փոխադարձաբար, եթէ յարձակում կատարուի։ Այս առաջադրութեամբ, ամերիկեան կառավարութեան զանքերը կը ձգտին,— 1· Վիժեցնել թշնամի յարձակում մը.— 2· Վհատեցնել թշնամին, որպէսզի մարքին չանցնի յարձակում պատձառել։

Ուրիշ հարցումի մը եւս պատասխանելով, նախագահը յայտարարեց թէ չի հաւատար թուրքին սիւռատականներու որոնք իրրեւ թէ կուգան ուրիշ մոլորակներէ։

× Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարը, Սըր Էնթընի Իտըն, Փարիզ գալէ առաջ խորհրդակցեցաւ իր պաշտօնակից-ներուն հետ, հիւլէական զէնքերու գործածութեան մասին, մասնաւորապէս ճչելու համար թէ որո՛ւ պիտիմնայ վերջին խօսքը, եթէ Ատլանտեան կազմակերպութիւնը հարկադրուի գործածել այդ զէնքերը։

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, անգլ. կառավարութիւնը ան-հրաժեշտ կը դանէ քաղաքական հակակիր մը, որոշ ապահովութիւն տալով հանդէպ պատասխանատու հրամանատարներուն, կարգ մը պարագաներու մէջ։ Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակներուն կարծիքով, բանաւոր չէ հիւլէական զէնք գործածել, եթէ աւելի կամ նուազ ծանր դէպքեր պատահին անդամակից ազգերէ մէկուն սահմաններուն վրայ։ Ուստի չինթընի մէջ այն տեսակէտն ունին թէ ամերիկեան օդապորմիրը անմիջապէս պիտի փոխադարձէ, եթէ օդանաւային յարձակում կատարուի Փարիզի կամ Լոնտոնի վրայ։ Բայց ամերիկեան կառավարութիւնը միեւնոյն պատճէն խոստացած է չգործածել Անգլիոյ մէջ տեղաւորած վիթխարի ռմբաձիգները, առանց խորհրդակցելու իր դաշնակիցներուն հետ։ Այզընհաուըրի յայտարարութիւնն ալ կը հաստատէ այս պարագան։

Ատլանտեան կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, լորտ Իսմէյ եւ Ֆրանսայի ընդհանրապետական դերագոյն խորհուրդին նախագահը, զօր. Կիյոմ կը հաստատեն թէ հիւլէականզէնքերու գործածութեան որոշումը կ'իյնայ զինակից կառավարութեանց եւ ոչ թէ զինուորական իշխանութիւն։ Քորէայի պատերազմին ատեն ալ, Ազգաժողովին հրամանատարութեան երբեք իրաւունք չտրուեցաւ ռազմական ամէն միջոց գործածելու, թէեւ պատերազմական հնարքներ չէին պակսեր։

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Կը յիշէք թէ ճնշութիւն բացուած էր Պոլսոյ Հայոց պատրիարքին դէմ, իբրեւ հետեւանք թուրք թերթի մը այն խոսքեան թէ Գարեգին արք. հայկական դեսպանները կ'այցելէ եւ աջը համբուրել կուտայ, հետեւողութեամբ Ցունաց պատրիարքին։

Վերջին լուրը այն էր թէ Անգարա դերկուսած է կրթական ճնիչին տեղեկագիրը։

Արդի՞ւնքը — բացարձակ լուռութիւն։ Այլեւս ոչ մէկ լուր այդ մասին։

Յետոյ կար Գեղամ Վանի խնդիր մը։— Ոստիկանները չարաչար խոշտանգած էին այս տղագրիչը։ Իր եղբայրն ալ մեռած էր տպարանին մէջ։

Քանի մը թուրք թերթեր մանրամասնօրէն կը յիշեցնէ «էրիկէն բաժնուած կնիկ մը որ փողոց կ'իջնէ մօրէ մերկ, օգնութիւն խնդրելով»։

Դեռ ուրիշ բաներ ալ կ'ըսէ թուրք թերթը, — ինչ կը մնայ որ անգլիական զրահաւորներն ալ օգնութեան կանչեն, բանտարկեալը ազատելու համար։

Ի՞նչ հանճարեղ նկատողութիւններ։

Բարեբախտաբար դիմացինը թուրք է, ոչ թէ կեսվուր։

Վ.Ա.Հէք

ՍԱՐԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

*

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ ՎԻՃԵԼԻ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ԿԱՐԳ ՄԸ ԿՏԵՐ

Արեւմտեան Գերմանիոյ Երեսփ. ժողովը Դշ. օր սկսաւ քննել Փարիզի համաձայնութիւնները։ Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, Տօքթ. Ատընաուըը դիտել տուաւ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը Սարի մասին կնքուած համաձայնութիւնը կը մեկնէ այնպիսի ձեւով մը որ նախատեսուած չէր անցեալ հոկտեմբերին։ Հետեւաբար, ինք անհրաժեշտ կը դտնէ նոր խօսակցութիւն մը, որպէսզի վէճը վերջ դրէ Գերմանիոյ վերազինման եւ դերիշխանութեան վերահաստատման վաւերացումը։ Եթէ Ֆրանսա եւ Գերմանիա չհամաձայնին, Տօքթ. Ատընաուըը պիտի խնդրէ որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները բարեխօսեն։

Այս յայտարարութեան վրայ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան բանբերը պատասխանելով լրագրական հարցումներու, ըսաւ թէ կառավարութիւնը պատրաստ է մասնակցելու խորհրդակցութեան մը լուսաբանելու համար հոկտ. 23ին կնքուած համաձայնութեան կարգ մը կէտերը, պայմանաւ որ այդ խորհրդակցութիւնը դուրս չելլէ Փարիզի մէջ ստորագրուած պայմանագրին չրջանակէն եւ երկու կառավարութիւնները ուղղակի դիմում կատարեն։ Այն ատեն վիճելի խնդիրները կրնան քննուիլ կամ Չորսերու եւ կամ ա-րեւմտեան Եւրոպայի Միութեան Խորհուրդին կողմէ։ Բայց եւ այնպէս, անգլ. կառավարութիւնը կը նախընտրէ որ բոլոր վիճելի կամ լուսաբանութեան կարօտ կէտերը կարգադրուին ուղղակի բանակցութիւններ կատարելով Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ մէջեւ։

Ինչպէս կ'երեւայ, արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը մեծ դժուարութեանց հանդիպած է, այս հարցին առթիւ, հիմա որ կը քննուի Փարիզի դաշնագիրներուն վաւերացման խնդիրը։ Առաւել մեծամասնութիւն մը համաձայն է վաւերացման, բայց կ'ուզէ անջատել Սարի խնդիրը, ինչ որ ընդունելի չէ Ֆրանսայի համար։ Տօքթ. Ատընաուըրի կուսակցութեան մէջ ալ բնդդիմադիրներ կան, այս հարցին պատճառաւ։ Ծրբնդ կողմէ, վարչապետը կ'ըմբռնէ թէ իր ազդարկը մեծ դժուարութիւններ պիտի պատճառէ Փարիզի մէջ, ուր երբեք համաձայն չեն նոր բանակցութեանց։ Մենակ Ֆրանս միշտ մերժէց որեւէ նոր խօսակցութիւն։ Այս է պատճառը որ Տօքթ. Ատընաուըը Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն բարեխօսութեան կը դիմէ։

Երեսփ. ժողովին վիճաբանութեանց ատեն, ծերունի վարչապետը բուռն ընդհարում մը ունեցաւ ընկերվարական կուսակցութեան ղեկավարին հետ, որ հակառակ է դաշնագիրներուն վաւերացման։ Սարի պայմանագրի մասին հրատարակուած Ֆրանսական բացատրութիւնը — մեկնութիւն — կը տարբերի դերմանականէն։ Օրինակ, Ֆրանսական բացատրութիւնը կ'ըսէ թէ Սարի համաձայնութիւնը «եւրոպական» կազմ կուտայ Սարի չրջանին, մինչ Գերմանները կ'ուզեն թէ «եւրոպական» բառը կարելի չէ գործածել առժամեայ կարգադրութեան մը համար որ հաստատուած է դերմանական հողի մը վրայ։ Ֆրանսա տեւական կը նկատէ եղած կարգադրութիւնը, մինչեւ որ հաշտութեան վերջնական դաշնագիր մը կնքուի Գերմանիոյ հետ։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ սպառնալիքներ կ'ընեն տեւեւորական պաշտօնեաները, կայանքանների թղթատարական պաշտօնեաները եւ ուրիշներ։ Մաքսային պաշտօնեաներն ալ, 18·000 հոգի, գործադուլ սարքած են իրենց հակակցած եղանակով։

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Մամիկոն Կոստանեանէ (Թէհրան) երեք հազար Ֆրանք, իբր խմբագրատուն այցելութեան առթիւ։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, չորեքշաբթի օր բացուեցաւ Խորհրդային գրողներու համագումարը, Մոսկուայի մէջ: Այս առթիւ «Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անտրէ Փիէռ կը գրէ իր թերթին մէջ.—

Մեծ դէպք մը, որուն բացառիկ կարեւորութիւն կուտան Խ. Միութեան կառավարութիւնը եւ կուսակցութիւնը: Հաստ – կնալի է, որովհետեւ նախորդ համագումարը տեղի ունեցաւ քսան տարի առաջ: Այս ժամանակաշրջանին պատահեցան մեծ դէպքեր (պատերազմ եւ արշաւանք, յաղթութիւն եւ վերաշինութիւն), որոնք ուղղակի ազդեցութիւն ունեցան մտաւորական կեանքին վրայ:

Համագումարին անասրակոյս հաշուեկշիռը պիտի տայ 1934 – 1954ի գրականութեանց, ինչպէս եւ վերաքաղը պիտի ընծայուածքներու եւ ձախողութեանց: Կը թուի թէ յաջողութիւնները չատ ծանր պիտի չկշռեն: Խորհրդային մամուլը միայն մէկ երկու երկոտասնեակ կը հաշուէ այդ գործերը որոնք կրնան դիմանալ ժամանակի փորձութեան: Մինչդեռ հարիւրաւոր միջակ դիրքեր կարելի է հաշուել որոնք այսօր գրեթէ մոռցուած են, մինչեւ անգամ Սթալինի մրցանակին արժանացած դիրքեր: Գրագէտներու թիւը անդադար աւելցաւ եւ Գրողներու Միութիւնը իր մէջ ունի չորս հազար անդամներ: Ասով մէկտեղ տպչնապ մը կայ որակի եւ այնքան խոր է որ այլեւս չեն բաժներ Սթալինի մրցանակը: Նշանակելի երեւոյթ մըն է որ ներկայ համագումարին պիտի նախագահէ Ալեքսանդր Ֆատէյեւ, մինչ 1934ին կը նախագահէր Մաքսիմ Կորքի, որովհետեւ որեւէ համեմատութիւն չկայ Ֆատէյեւի, որ ղրականութեան լաւ աշխատաւոր մըն է եւ Գորկիի միջեւ, որ մեծ արուեստագէտ մըն էր համաշխարհային համբաւով:

Համագումարին օրակարգը չատ ծանրաբեռնուած է: Կան ութ եւ կէս զեկուցումներ, ուրեմն օրեր պիտի տեւեն վիճաբանութիւնները:

Երեք զլխաւոր զեկուցումներ են Ալեքսէյ Սուրկովի «Խորհրդային Գրողներու կացութիւնը եւ ճիգերը», Նիքոլա Տիխոնովի «Ներկայ յառաջդիմական դը – րականութիւնը ամրողջ աշխարհի մէջ» եւ Կոնստանդին Սիմոնովի «Խորհրդային արձակը»: Այս երեք անձերը կորիզը կը կազմեն խորհրդային գրողներու քարտուղարութեան: 1953 Հոկտեմբերէն ի վեր Սուրկով առաջին քարտուղարի պաշտօնը կը վարէ:

Ութ զեկուցարերներէն վեցը Ռուս են, ինչ որ կ'ընդգծէ ռուս ղրականութեան առջնութիւնը համագումարին մէջ, ուր ներկայացուցիչներ ունին «եղբայրական ժողովուրդները»: Երկու ոչ – Ռուսներէն մէկը Ուկրայնացի է կորնեյչուկ որ պիտի խօսի թատերագրութեան մասին, իսկ միւսը Ազրի, Ս. Վուրկուն որուն նիւթն է բանաստեղծութիւնը:

Համագումարին պատրաստութիւնը խիստ վիճաբանութեան դուռ բացած է, մամուլին մէջ: Ազատ բեմ մը բացուեցաւ ոչ միայն ղրական պարբերականներու եւ հանդէսներու, այլ եւ Մոսկուայի եւ գաւառներու ամէնէնմեծ օրաթերթերու մէջ: Վիճաբանութեան անսպառ նիւթ դարձուցին ժամանակակից ղրականութեան բոլոր խնդիրները, մարքս–լենինեան դիտակատարութիւնը, «ընկերվարական իրականութիւն» սկզբունքները, որ սա վերջին արուեստին ոսկեղէն կանոնն է, «Դրական հերոսը»ի, «Տիպարի (կերպար) «կնճիռի բացակայութիւն» թատերագրութեան մէջ, երդիծանքին արժէքին եւ սահմաններուն մասին «դիւցազնական եւ քնարական բանաստեղծութեան»մասին եւայլն: Վերջին ամիսներու ընթացքին բուռն բանավէճ մը տեղի ունեցաւ ղրող – ներու միջեւ որոնք փոխադարձաբար իրար կը մեղադրեն դաղափարական սխալներու եւ «չեղումներու» առթիւ: Ամէնէն շռնդալից վէճը տեղի ունեցաւ Կոնդրաշին եւ Իլիա Էրէնպուրկի միջեւ այս վերջինի «Ջիւնահալ» վէպի մասին: Սիմոնովի վարկաբեկիչ դրութիւնը որ «Լիտերատուռնայա Կազետա»ի մէջ երկու երկար թերթօններ լեցուց: Ուրիշ ղրողներ մինչեւ անդամ պարզ ընթերցող – ներ միջամտեցին: Ի վերջոյ էրէնպուրկ մեղադրուեցաւ թէ դրած է խորհրդային արուեստի եւ արուեստագէտներու դէմ անճիշդ դիրք մը, նկարագրած է հերոս – ներ որոնց լաւը բացառութիւն է եւ դէչը կանոն: «Կոմունիստ»ի վերջին թիւին մէջ (17 Նոյեմբեր) Կրիպաչեւ բանաստեղծը մինչեւ իսկ ղրեց թէ «Ջիւնահալը» ձեւաչափութիւն կը հռոմէր եւ կը հեռանար «ընկերվարական իրականութեան» մեթոտներէն, ինչ որ ամէնէն մեծ յարձակումն է Խորհրդային Միութեան մէջ ղրողի մը դէմ:

Կ'արժէ ընդգծել նաեւ թէ քննադատութեան եւ փոխադարձ մեղադրանքներու այս լեխտ պայքարին մէջ, ամբաստանուելուն առկ ղրին Խորհրդային ղրողներու Միութեան վարիչ մարմինները — իր նախագահութիւնը եւ քարտուղարութիւնը: Բայ նամակ մը եօթը բանաստեղծներ եւ վիպասաններու կողմէ ղրկուեցաւ իրենց «աշխատանքի ընկերներուն», (Լիտերատուռնայա Կազետա, 26 Հոկտ.), ուր կը մեղադրէին Միութիւնը թէ դուռ ղրասենեկային մարմին մը դարձած է, տեսակ մը «պաշտօնատուն ղրական դործերու», ուր սառնօրէն կը նախատեսէին իր հաշուեյարդարը, բողոքի մեծ աղմուկ հանեց:

«Լիտերատուռնայա Կազետա»ն իր նոյեմբեր 18ի թիւին մէջ փորձեց հանդստացնել, ընդհակառակն թելադրելով որ պէտք էր ամրապնդել Միութեան դերը», վերակենդանացնել իր գործունէութիւնը որ խափանուած էր պաշտօնակալութեամբ, ցնցել իր բազմաթիւ յանձնախումբերու անհոգութիւնը: Եւ յիշեց թէ Միութիւնը անհրաժեշտ է, որովհետեւ ժողովուրդի համայնավարական դաստիարակութեան գործին մէջ կուսակցութեան հաւատարիմ դաշնակիցն է»: Ցայտնի է որ նախագահութեան եւ քարտուղարութեան անդամները չատ պիտի քննադատուին համագումարին մէջ:

Համաձայն համամիութենական ընկալեալ սովորութեան, համագումարներ տեղի ունեցան աչնան, Խ. Միութեան բոլոր հանրապետութեանց մէջ: Ամէն տեղ վիճաբանութիւններ կատարուեցան ի ներ – կայութեան կուսակցութեան քարտուղարներու եւ տեղական կառավարութեան անդամներու: Խ. Միութեան մէջ ղրող – ները երբեք առանձին չեն եւ ամէն խնդիր կը քննուի կուսակցութեան արձան աչքին առջեւ: Համայնավար վարիչները երբեք լուռ դիտողներ չեն եւ ընդհանրապէս խօսք կ'առնեն վիճաբանութիւններէն վերջ, յիշեցնելու համար կուսակցութեան նչանախօսքը անոնց որ Մոսկուայի մէջ կը կոչուին «մարդկային հոգիներու ճարտարապետներ», Գրական արտադրութեան մասին համագումար մը ամէն մէկ տեսակէտով կը նմանի մետաղագործական կամ քարիւղի ճարտարարուեստի համագումարի մը, եւ կուսակցութեան պատասխանատուներուն կ'իյնայ գովեստ կամ պարսաւ բաշխել, ուղղութիւն տալ, աւելցնելու եւ բարելաւելու համար արտադրութիւնը: Հետեւաբար, բոլորովին «բնական» է որ Ժդանովհոսանի համագումարին նախագահեցին կուսակցութեան երկու քարտուղարները, ճիշդ անոնք որ պատասխանատուութիւնը ունին մշակելու այդ հանրապետութեան խոպան հողերը: Նոյն պարագան Ուկրայնայի մէջ: Համագումարը որ 27 Հոկտեմբերէն մինչեւ Նոյեմբեր մէկ տեւեց, վերջացաւ Ուկրայնայի համայնավար կուսակցութեան Ա. քարտուղարին ճառովը:

«Մտաւորականութեան» հանդէպ կուսակցութեան նպատակները հասկնալու համար կ'արժէ հետեւիլ Մոսկուայի համագումարին վիճաբանութեանց: Նչանախօսքերու մեղմացումը, որ աչքի կը զարնէր մէկ տարիէ ի վեր, պիտի հաստատուի: Բազմաթիւ անպամներ «Փրաւտա»ն կամ «Կոմունիստ»ը յիշեցուցին մարքսեան Լենինեան դեղեցկագիտական կանոնները, ինչպէս եւ «պատմական» որոշումները զոր կուսակցութիւնը առաւ Ժդանովի զրոյցով: Միւս կողմէ մեծ երդիծարան Զոչչենկո որ կը կարծուէր թէ պլոխ կը բարձրացնէ տարուան սկիզբը, խնդոյն կարգի հրաւիրուեցաւ: Մեծ բանաստեղծ Պորիս Պաստերնակ միշտ կը նկատուի իբրեւ «անկումային» դրագէտ եւ յուետես, որու աղեցութիւնը չարաբաստիկ պիտի ըլլայ, նոր սերունդին վրայ: Եւ վերջապէս բաւական ջահել եւ սիրունատես:

Գարեգինը չտապեց ընդառաջել նրան, համբուրեց նրա ձեռքը եւ մեղ ներկայացրեց իրար:

Դա հարսնացուի մայրն էր:

Շրթունքները կուչ ու հուպ ածած՝ նա անվստահօրէն դարձաւ եւ կէս թիֆլիսի բարբառով, կէս – ղրական լեզուով ներողութիւն խնդրեց, որ այսքան սպասեցրել: Ու սկսեց մի ինչ որ պատմութիւն, թէ իր քրոջ երեխան չանկարծ վատ էր դառել, թէ եկել կանչել էին իրեն, թէ երեխան հիմա, փառք Աստուծոյ, լաւ է, եւ ինքը հէնց նոր է վերադառնում այդտեղից: Պարզ տեսնում էի, որ սուտ էր ասում. ուզում էր մի կերպ արդարացնել իրենց տարօրինակ հիւրընկալութիւնը եւ ձածկել այն անախորժութիւնը, որ պատահել էր հարեւան սենեակում:

Բայց այդ անախորժութեան տպաւորութիւնը դեռ եւս այնքան թարմ էր, որ՝ երբ նստեցինք, ոչ մէկս չկարողացանք որեւէ խօսք արտասանել: Դրութիւնը չափազանց անհամ էր, լռութիւնը խիստ ճնշուղ:

— Ո՞րտեղ է Սաւան, վերջապէս ասա – ջինը խօսեց Գարեգինն այնքան կամաց, որ կարծես հարեւան սենեակում հիւանդ կար պառկած:

— Սաւան իսկոյն կուգայ, պատասխանեց գոքանչը, ոլորելով դիրուկ թչերին կախ ընկած չագանակագոյն «կավիճ – պէս չէին մոռցած այս ամառուան մաքրագործումները եւ պատիժները, որոնց գոհ զգին Մոսկուայի երկու մեծ պարթեւթերթերու «Հոկտեմբեր»ի եւ «Նովի–Մեր»ի խմբագրապետները, որոնք մեղադրուեցան թէ կուսակցութեան հրահանգներուն հակառակ ուղղութեան կը հետեւէին: Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ «ժդանովականութիւնը» չէ մեռած:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԺԸՆԵԻԻ ՄԷՋ

ԺԸՆԵԻ, (Յառաջ).— Դեկտեմբեր 4ի երեկոյեան, Զուիցերիոյ Հայկ. Միութիւնը իր տարեկան երեկոյթը կազմակերպած էր ի նպաստ Աղբատախնամի մնաուկին:

Այս առթիւ Մարսիլիայէն հրաւիրուած երիտասարդ դրագէտ Կարապետ Փոլատեան, ֆրանսերէն դասախօսութիւն մը տալու համար: Նիւթը՝ «Հայ ազգին կեդրանի ուժը՝ բանաստեղծութիւնը»:

Ներկաներու թիւը, դժբախտաբար, մեր սպասածին կէսն էր միայն, բայց եկողները շատ գոհ մնացին դասախօսութենէն եւ առ հասարակ երեկոյթէն: Ներկաներուն մէջ էր, յայտնի լեզուաբան, փրոֆ. Ռոպէր Կոռէլ, հայագէտ Զուիցերիացին, ընտանիքով:

Միութեան նախագահը, Պ. Շարլ Փիլիպոսեան ներկայացուց բանախօսը:

— «Տասնեակ մը տարիներ կան, որ Պ. Փոլատեան հոգեւին նետուած է հայ դրականութեան, դառնալով հայ դրական նոր սերունդին ամէնէն խոստմնալից ներկայացուցիչներէն մին: Իր առաջին վէպով իսկ, Արեւելքի տղաքը, վէպով ուշագրաւ մուտք մը գործեց հայ դրականութեան անդաստանէն ներս:

Այդ վէպին մէջ կը տեսնենք հայ երիտասարդութիւնը, փրցուած իր հայրենի հողէն եւ փոխադրուած նոր երկրի մը մէջ, ուր ան դժուարութեամբ կը համակերպի տեղական պայմաններուն եւ կը տարուբերի այդ նոր կեանքի Թո – հուրհին մէջ հայրենիքի կարօտը սրտին:

Իր երկրորդ վէպը, որ լոյս տեսաւ չուրջ երեք տարի առաջ, կը կոչուի «Կը հրաժարիմ Հայութենէ»: Այս վէպը տեսակ մը շարունակութիւնն է առաջինին: Գրագէտը հոն կը ներկայացնէ ապագայնացման խնդիրը: Հոն կը տեսնենք Ֆրանսայի հայ երիտասարդութիւնը, որ կը տատանի երկու կենցաղի միջեւ, իրենց ծնողներուն եւ ֆրանսական կենցաղներուն միջեւ, եւ կը քաշքշուի երկու մշակոյթներէն ալ, հայկական մշակոյթը եւ ֆրանսականը:

Իր երկրորդ հատորը կը կոչուի «Զրոյցներ», ուր դրագէտը մեզ կը ներկայացնէ այն խօսակցութիւնները զոր ունեցած է հայ եւ օտար կարեւոր անձնաւորութեանց հետ, ինչպէս Շ. Նարդունի, բանաստեղծ Ահարոն, Լիւք Անտրէ Մարսել, Փոլ Էլիւար, եւայլն:

Պարոն Փոլատեան կը թարգմանէ Փը – րանսերէնէ հայերէն եւ հայերէնէ Ֆրան –

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (8)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

Գ.

Գիրքն առայ եւ նայեցի:

— Ի՞նչ էիր ասում:

— Որ չատ կրթուած աղջիկ է:

Գիրքը Թիւլ Սիմօնի «Բանուոր կինը Եւրոպայում» ղրուածքի ռուսերէն թարգմանութիւնն էր:

— Ի՞նչ ես կարծում,— ասացի, մոռացմա՞մբ է դրել այստեղ թէ դիտմամբ:

— Ինչո՞ւ դիտմամբ:

— Որ ցոյց տայ, թէ՝ տեսէք ինչպիսի գրքեր եմ կարդում:

— Ով գիտէ:

— Ու նորից սուս արինք:

Ես դիտում էի բարեկամիս: Անհան – դիստ դրութեան մէջ էր եւ մի քիչ էլ ջղային, փոթուած, երեւի այն պատճառով, որ ինձ հիւր բերելով՝ ոչ ոք չէր դիմաւորել եւ ոչ ոք ներս չէր գալիս: Ծօսում էր կամաց եւ անդադար կէս – անհամբեր, կէս – վախկոտ հայեացք էր ղցում դէպի հարեւան սենեակի դուռը, որը աւելի փոքր ուցած էր, քան այն, որտեղով մտանք:

— Գուցէ չէն լսանում, որ եկել ենք, ասացի:

— Սըսս, չչնչած Գարեգինը, ձեռքը շրթունքներին դնելով եւ աչքերը չռած, ականջները խլչեց:

Հարեւան սենեակից նախ ինչ որ յուզուած քչփչոցի ձայներ լսուեցին, յետոյ յանկարծ — կանացի մի ջղային ծխրտոց, եւ ապա ամէն ինչ լռեց առաջուայ պէս:

Գարեգինը, զոյնը նետած, վեր կացաւ եւ կանչնած տեղը քարացաւ, ականջը դէպի հարեւան սենեակի դուռը լարած:

— Այս ի՞նչ էր, հարցրի զարմացած:

— Այս նրա ձայնն էր,— չչնչած Գարեգինը մեքենայաբար:

— Ո՞ւմ հետ էր:

— Երեւի մօր հետ:

Կարճ ժամանակ մնաց նոյն քարացած դրութեան մէջ. յետոյ կամաց նստեց եւ դարձաւ ինձ խորհրդաւոր չչունչով:

— Գիտե՞ս, ես նկատել եմ, որ մօր հետ չունի ...

— Ինչո՞ւ:

— Չգիտեմ:

— Լաւ, ժամանա՞կ էին դաել կռուելու, հարցրի կարճ լռութիւնից յետոյ:

Գարեգինը չպատասխանեց:

Դարձեալ սուս արինք եւ դարձեալ ըսպասում էինք այս անդամ չատ անախորժ դրութեան մէջ, եւ Գարեգինը — առաւել քան ես:

Վերջապէս հարեւան սենեակի դուռը բացուեց, եւ ներս մտաւ վրացնակ հազնուած մի դիրուկ, ցածրահասակ կին՝ դեռեւս բաւական ջահել եւ սիրունատես:

Գարեգինը չտապեց ընդառաջել նրան, համբուրեց նրա ձեռքը եւ մեզ ներկայացրեց իրար:

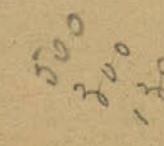
Դա հարսնացուի մայրն էր:

Շրթունքները կուչ ու հուպ ածած՝ նա անվստահօրէն դարձաւ եւ կէս թիֆլիսի բարբառով, կէս – ղրական լեզուով ներողութիւն խնդրեց, որ այսքան սպասեցրել: Ու սկսեց մի ինչ որ պատմութիւն, թէ իր քրոջ երեխան չանկարծ վատ էր դառել, թէ եկել կանչել էին իրեն, թէ երեխան հիմա, փառք Աստուծոյ, լաւ է, եւ ինքը հէնց նոր է վերադառնում այդտեղից: Պարզ տեսնում էի, որ սուտ էր ասում. ուզում էր մի կերպ արդարացնել իրենց տարօրինակ հիւրընկալութիւնը եւ ձածկել այն անախորժութիւնը, որ պատահել էր հարեւան սենեակում:

Բայց այդ անախորժութեան տպաւորութիւնը դեռ եւս այնքան թարմ էր, որ՝ երբ նստեցինք, ոչ մէկս չկարողացանք որեւէ խօսք արտասանել: Դրութիւնը չափազանց անհամ էր, լռութիւնը խիստ ճնշուղ:

— Ո՞րտեղ է Սաւան, վերջապէս ասա – ջինը խօսեց Գարեգինն այնքան կամաց, որ կարծես հարեւան սենեակում հիւանդ կար պառկած:

— Սաւան իսկոյն կուգայ, պատասխանեց գոքանչը, ոլորելով դիրուկ թչերին կախ ընկած չագանակագոյն «կավիճ –

աերէն, այսպէս ջանալով ծանօթացնել հայկ· գրականութիւնը Ֆրանսացիներուն եւ Ֆրանսական գրականութիւնը հայկական շրջանակներուն մէջ :

Վեց ամիս առաջ, Պ· Փոլատեան երկար ճամբորդութիւն մը կատարեց դէպի Մի – ջին Արեւելք, Եգիպտոս ,Լիբանան եւ Սու– րիա, երկու Ֆրանսացի ականաւոր մտա –ւորականներու՝ Լիւք Անդրէ Մարսէլի եւ Ժան Պալարի հետ , Ֆրանսայի լաւագոյն ամսագրին, Քահիէ տիւ Սիւտի հռչակա – ւոր անօրէնը: Այս ճամբորդութեան ըն – թացքին, Ֆրանսայի մտաւորականները այցելեցին հայկական կեդրոններ եւ աւե– լի մօտէն ծանօթացան հայկական կեան – քին : Պ· Փոլատեանի ճամբորդական ապա– ւորութիւնները լոյս կը տեսնեն հիմա Փարիզի «Յառաջ»ին մէջ» :

Նախագահը իր խօսքը վերջացուց ըսե – լով .— « Ձեր ամէնուն կողմէ շնորհակա – լութիւն կը յայտնեմ Պ· Փոլատեանի, որ յանձն առաւ այս իրիկուն գալ եւ մեզի խօսիլ արդի հայ բանաստեղծութեան մասին » :

Ծափերէն ետք խօսք առաւ դաւաթօսը որ մէկ ժամ ուշադիր պահեց մեզ իր խօս– քին : Գլխաւոր մասերը Թարգմանաբար կը ղրկեմ առանձին :

Դասախօսութեան յաջորդեց ընթերցը , համեմուած հայկական կերակուրներով , որոնք ձրիաբար պատրաստուած էին զա – ղութիս «փափկասուն սիներու» կողմէ , եւ որոնք ծախուելան ի հաշիւ Ազգասի – խնամի անուանկին : Դժուար պիտի ըլլար յիշել հոս անուանները բոլոր այն բարե – կամ անձերուն, որոնք իրենց մասնակ– ցութիւնը բերին այս երեկոյթին: Յիշեմ միայն Նիկոլեան, Փափազեան, Քանթար եւ Սահակեան ընտանիքները, ինչպէս նաեւ Սարգիս Կարապետեանը եւ պոլսահայ ու– սանողուհիները: Շնորհակալութիւն ա – մէնուն :

Ընթրիքին յաջորդեցին վիճակահանու – թիւնը եւ պարահանդէսը մինչեւ առաւան ժամը երկու: Մթնոլորտը հեզհեզ տաքցաւ եւ կէս գիշերէն ետք ալ հայկա – կան էր: Աչքեն ձախէն քանի մը հայկական եղանակներ ալ լսուեցան եւ առաջին ան– գամ ըլլալով, Պերճ երգեց իր նշանաւոր « Ա՛յ կօշիկս, կօշիկս»ը:

Ոմանք մտադրած որ ալ 40նոց եղած են եւ «պատասխանկեցին» քաննոցներու սէկտ: Ներկայ էր նաեւ մեր նշանաւոր Տիլէնեա– նը, միշտ հաւատարիմ, որ հետաւոր Պալ քաղաքէն եկած էր, եւ որ հակառակ իր ճերմակ մազերուն, պար մը չփախցուց :

Հանդէսին քանի մը բացասական կող – մերէն կ'անցնիմ, քանի որ առ հասարակ առողջական է հայկական կեանքին մէջ , այդ մասին « ձայն – ձուն » չհանել :

Յաջորդ օրը, կիրակի, Պ· Փոլատեան , իր համակրելի տիկնոջ եւ անբաժան հետ, հիւրասիրուեցան Փափազեան եւ Փիլիպոսեան ընտանիքներու կողմէ , եւ հակառակ մշուշոտ օդին, կը յուսանք որ յաւ տպաւորութեան տակ մեկնեցան մեր քաղաքէն : Պ· ՆԻԿՈԼԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՎԻԵՆՆԱՑԷՆ

★

ՎԻԵՆՆԱ, (Յառաջ).— Հապէշիստանի կայսր Հայլէ Սէլասիէի Վիեննա այցելու– թենէն օգտուելով Հայոց եկեղեցւոյ վարչու– թիւնը մասնաւոր սիրոյն նամակով մը բարի գալուստ մաղթած էր: Կայսրը իր արարողակարգին միջոցաւ պատասխանեց, իր գոհունակութիւնը յայտնեց անոնցմէ գեղեցիկ նամակով մը :

Այս առթիւ գաղութիս վաղեմի անդամ– ներէն , գործի ու հնութեանց մասնագէտ Պ· Վահան Իսպէնեան, գովելի գաղա – փարն ունեցած էր իր մէկ արժէքաւոր «Կօպլէն»ը, — Սարայի թագուհին իր հե– տեւորդներով Սողոմոն թագաւորի ներ – կայացած պահուն,— իր հաւաքածոյէն ներկայացնել Աբգարեան Աբգարին, որ իր մօտ հրաւիրեց մեր ազգակիցը եւ անձամբ յայտնեց իր գոհունակութիւնը :

× Տիկին Մայրենի Տօնիկեան, որու մասին քանիցս արտայայտուած ենք , անցեալ հինգշաբթի տուաւ յաջող երգա– հանդէս մը: Տեղական թերթերը մասնա– ւոր գնահատանքով խօսեցան, երեկոյթին ասպղը անուանելով մեր երգչուհին: Յայ– տագրին մէջ հայերէն երգ մըն ալ առած էր, որ ջերմագին ծափահարութեան կարժէ :

× Պատերազմի գոհերու համապատա – րը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու , իրրեւ թարգման հրաւիրած էր եպիսկոս – հայ ուսանող՝ Պ· Վահէ Պալըքճեանը : Պատուաբեր յաջողութիւն մը, մեր երի – տասարդ հայրենակիցին համար, որ միշտ համակրանքով կ'ողջունուի: Ինչպէս դր – ած էր «Յառաջ» այս համագումարին պատուակալ նախագահ ընտրուեցաւ Ցը – բանայի նախորդ նախագահը, Պ· Վէն – ան Օրխոլ :

× Այս օրերը քաղաքիս մէջ բացած է ցուցահանդէս մը մանուկներու եւ երի – տասարդներու յատուկ գրքերու: Բազմա – թիւ լեզուներով գիրքերու հրատարակու– թեանց հետ կը տեսնուի նաեւ հայկակա – նը, քանի մը մանկական գիրքերով, արա– մազրուած՝ մեր եկեղեցւոյ կողմէ :

× Ուրախութեամբ կը հաստատեմ թէ վատակաւոր բանասէր Հ· Ներսէս վրդ· Ակինեան որ արդէն իսկ ապաքինած է իր արիածէն, Մայրավանք վերադարձած եւ եռանդով փարած է կրկին իր փայփայած գործին :

Նոր լոյս տեսաւ Հ· Վահան վրդ· Ին – կիլիզեանի գրքոյկը, որ ամբողջովին նո– ւիրուած է բազմամեայ ու բազմաբեղուն վանական՝ Հ· Ներսէս վրդ· Ակինեանի յիսնամեայ գրական գործունէութեան :

Հեղինակը այս հրատարակութեամբ պատուոյ կոթող մը կ'ընծայէ մարդ մչա – կին ու իր ուսուցչին, յաւերժացնելով ա – նոր բեղուն աշխատանքը: Սրտանց կը շը– նորհաւորենք Հ· Ակինեանը եւ կը մաղ – թենք որ իրր գոհար փիլիսոփայութեան, նոր աշխատութիւններով ճոխացնէ հայկ·

ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Պերլինի հայ գաղութը առաջիններէն էր որ առնին արձագանգ տուաւ Մշակոյթի օրը արժանավայել կերպով տօնելու եւ տարիներ յարդուեցաւ այդ «Օրը» իբր մէկ նոր ձեւը Սրբոց Թարգմանչաց տօնին :

Սակայն երկրորդ աշխարհամարտը եւ անկէ վերջին ինը տարիները անցան ա – ռանց յիշատակութեան այդ «Օր»ին:

Այս տարի, Նոյեմբեր 27ին, Նորակառ Հայկ· Միութիւնը կազմակերպեց « Մշա– կոյթի Օր»ուան նուիրուած հաւաքոյթը եւ կատարեց միանգամայն Պերլինի հայ – կական գրադարանի բացումը :

Պ· Հ· Եազճեան մէկ ժամ տեւող կուռ բանախօսութեամբ մը պարզեց հայկ· մը– շակոյթի նշանակութիւնը, յիշեց հայ գրի գիւտէն մինչեւ Նարեկ եւ նոր գրականու– թիւնը, հայկ· ճարտարապետութիւնը եւ հայկ·երաժշտութիւնը ,որոնցմով մեր ժո– ղովուրդը հպարտ կրնայ ըլլալ :

«Ով մեծասքանչ դու լեզու»ն նուագեց Օր· Ա· Ֆրունճեան եւ նոյն ոտանաւորը արտասանեց փոքրիկն Պետիկ Ֆրունճեան: Ցետոյ կարդացուեցան Սո· Նազարեանցի « Մայրենի լեզու»ն, Եղիշէ Չարենցի «Մեր լեզու»ն ինչպէս նաեւ Վահան Թէքէեանի « Հայոց լեզուն»ի թարգմանութիւնը պեր– մաներէն ,զոր շնորհալի առոգանութեամբ կարդաց Օր· Վ· Եազճեան :

Կարճ դադարէ մը ետք, որու ընթացքին ուրճով եւ կարկանդակով հիւրասիրուե– ցան ներկաները, վարչութեան կողմէ պաշտօնապէս բացուած յատարարուեցաւ Պերլինի հայկական փոքր գրադարանը : Իր քանակով համեստ այս գրադարանը իրական պահանջ մը կը լրացնէ: Վարչու– թիւնը յոյս ունի որ չատեր պիտի օգտուին եւ պիտի ճոխանայ գրադարանը ժամանա– կի ընթացքին :

Հրապարակային շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ գրքի նուիրատուներ – ուն եւ յատկապէս Մխլանի հայկ· գա – զութին (56 գրքոյկներ), Ռու – բէն Տէր Մինասեան ընտանիքին, Մկրտիչ Պարսամեան եւ Հրանտ Սամուէլ գրա – տուններուն, «Յառաջ»ի, Պ· Փալճանեանի եւ Տքթ· Եազճեանի (60 ընտրուած գրք– քէ) որ նաեւ տրամադրած է ընթերցա – սրահ իր տան մէջ:

Իրրեւ «աւուր պատշաճ»ի գրութիւն կարդացուեցաւ Շաւարշ Նարդունիի յօդ – ուածներէն մէկը՝ «Հայկական հոգը», որ կը չեշտէր հայերէն գրքի դերը ազգա – պահպանման գործին մէջ· այսինքն՝ անի– կա պէտք է փոխարինէ հայրենիքը, հայ–

մատենադարութեան անդաստանը : Կ'իմա – նամ թէ գոհարդի տիպարին պաշտօնա – կան տուուչութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Յունուարին, ձեռամբ համա– լսարանի տեսչութեան :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

« ՀԱՄԱԶԳՈՒԱՅԻՆ»ի եւ ձեմբարանի 25 – ամեայ յոբելեանի առթիւ Լիբանանի մէջ կատարուած հանգանակութիւնը 70 հա – զարէն բարձրացած է 84 հազարի: Արձա– նագրուած են.— Վահէ Սէթեան երեք հա– զար լ· ոսկի, Ասլրօ Ասլրոյեան , Ալէքսան Գըլպաշեան երկու հազարական, Կարա – պետ Թէճիրեան, Մելքոնեան Ասլանեան, Մամբրէ Հիսարեան, Մելքոն Ծառուկ – եան, Վահան Թէվրիզեան, Ռ· եւ Վ· Մա– վիսաղալեան, Տոքթ· Ա· Պաղտասարեան հազարական :

ՏՒՐՈՒՆԻ.— Դեկտ· 8ին Գահիրէի մէջ յանկարծամահ եղած է ընկեր Հայկ Գալանճեան: Դեռ պատանի հաստատուն– դամակցած է Հ· Ց· Դաշնակցութեան : Ծնած էր Գոնիա: 1914 – 18 օրհնած է Գո – նիայի մէջ Պոլսէն դէպի Տէր Զօր քշուած Հայերուն, չատերը փրկելով : Այս վտան– գաւոր գործը շարունակած էր մինչեւ քէ– մալական շարժումը : Թէպէտ այս մասին գովեստով կը խօսի իր տարեցոյցներէն մէկուն մէջ: 1923ին ընտանիքով վերա – դրուեցաւ Եգիպտոս եւ հիմնեց առանձին գործ մը :

× Նոյեմբեր 18ին Պէյրութի մէջ մեռած է Յակոբ Գոճիճիկեան: Բնիկ Ամասոսցի էր, ծնած 1914ին: Համարում կը վայե – լէր ազգային շրջանակներու մէջ եւ չա – հած էր կուսակցութեանց համակրանքը : Աեռնասպետ էր Հ· Բ· Ը· Մ·ի Սմանոսի մասնաճիւղին եւ առենապետ Գարաթի – նայի Ս· Երրորդութիւն եկեղեցիին :

ՊՈԼՍՈՑ ԿԵԴՐ· վարչութիւնը լրաւա – կէտներու յանձնախումբ մը կազմած է , ազգային կալուածներու լրատական կա – ցութիւնը ճշդելու եւ անոնց վերաբերեալ դատական կարեւոր հարցերը լուծելու համար :

ՊՈՍԹՐՆԻ Հայկ· եկեղեցւոյ չինութեան համար հինգ հարիւր տոլար նուիրած է Խարբերդի Փէրչէնճ գիւղի Ուսումն· ըն – կերութիւնը, համաձայն իր 63րդ Պատմ· ժողովի որոշման :

ՆԿԱՐԻԶ ԵՂՈՒԱՐԴ Թէրզեան ցուցա – հանդէս մը տուած է Հալէպի մէջ: Ծա – գիկներու եւ բնանկարներու ներդաշնակ համադրութիւն մըն էր ուր կը տիրապե – տեն նրբութիւն եւ ճաշակ: «Արեւելք»ի մէջ, Հայր Վ· Յովհաննէսեան կը գրէ թէ Հալէպի համար հազուագիւտ եւ հաճելի անակնկալ մըն էր :

կական հոգը, որմէ հետու ստիպուած է ապրելու արտասահմանի հայկ·գանգուա– ծը: Պէտք է ամփոփուինք մեր ընթերցա– րանին մէջ· հոն մեզ չեն խանգարեր, մեր հոգեկան ապրումներով կրնանք տեւել, «մտքը այս խուցէն ներս»:

Պ· Ա· Վանիկուչի խրախուսիչ խօսքերով փակուեցաւ հաւաքոյթը, որ առիթ տուաւ ցերեկոյեան այս փոքր գաղութին վերանո– րոգման: ԹՂԹԱԿԻՑ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Տելեմաք չարունակեց իր խօսքը ·

— Սերսրի՝ Վարդանանց տունը գիւղի ամենահարուստ եւ ազդեցիկներից էր : Մեր տունը օրական՝ տասնեակ սեղան կը փռուէր· Հայ եւ Թուրք կ'ուտէին կը խը– մէին, Աստուծոյն փառաբանելով կը հե– ռանային: Բայց , կուբ յանուն ազատա – գրութեան: Այդպիսով ազատուել են Յոյ– ներն ու Պուլկարները, Իտալացիները ու Սերպերը, եւ մենք բացառութիւն չենք կարող կազմել :

— Բարձր կը գնահատեմ քո այդ զգաս– պարները,—ասաց Մուրատը Տելեմաքին : Զուր տեղը չէ, որ Ազբուբ – Սերսրը քեզ է նշանակել Ախլաթի չրջանի գիւղական գործիչ: Քո ճարտարութիւնը հիացուց ինձ: Ասլրիս Տելեմաք :

Եւ Մուրատ, ըստ իր սովորութեան , համբուրեց Տելեմաքի ճակատը :

Ժպիտը երեսին Մուրատ ասաց ·

— Այս երեկոյ ես կը մեկնիմ: Կ'երթամ կայծակի հետ՝ միանալու Անդրանի– կին: Նա հիմա մեզ սպասում է անհամ – բեր: Փամփուչտի մեծ կարիք ունի :

Երեկոյեան Մուրատ բոլորիս համբու – րեց եւ դնաց դէպի Տարօն՝ իր հետ ու – նենալով Կայծակն եւ մի քանի Շամի – րամցի եւ Զրհորցի կարիճ տղաներ, ո – րոնք թէ ճանապարհներին լաւ ծանօթ է– ին եւ թէ պիտէին գէնք գործածել: Բերե – լով Գրպուռի փէչերը, նրանք անյայտա – ցան մթութեան մէջ :

Ինչ համար, ի հարկէ, դժուար էր բաժ– նուել տարիներով միասին ապրած, միա– սին կռուած, ուրախ ու դառն օրեր ան – ած իմ ընկերներից : Աւօն՝ Վանում , Քեւռին՝ Վանում, իսկ Մուրատն եւ Կայ – ծակը՝ Մուշում :

Ես մնայի մինակ անառիկ Նէմրութի եւ անմատչելի Գրպուռի հետ :

Կ'ուզէի լինել Մշոյ աշխարհում եւ այնտեղի ընկերների հետ կռուել մեր գա– րաւոր թշնամու դէմ՝ անկորընչելի եւ անխորտակելի զարձնելու համար մեր դիրքերը Թուրքերի դէմ :

Թուրքի ուժը չէր, որ մեզ Սասունի ան– մատչելի լեռներից դուրս քշեց, այլ մեր ռազմամթերքի սակաւութիւնը, որ ստի – պեց թողնել այդ լեռները եւ հեռանալ դէպի դաշտը :

Արիւնով ներկուած այդ սրբավայրը համբուրելով թողուցինք եւ հեռացանք՝ խոստանալով, որ մի օր էլ նորէն կը թա – ռինք նրա բարձունքների վրայ : Այժմ Մուրատը եւ Կարծակը գնացին : Ես մնա– ցի այստեղ :

Այո, մինակ մնացի այստեղ, ընկերնե –

րից եւ դնաց դէպի Տարօն՝ իր հետ ու – նենալով Կայծակն եւ մի քանի Շամի – րամցի եւ Զրհորցի կարիճ տղաներ, ո – րոնք թէ ճանապարհներին լաւ ծանօթ է– ին եւ թէ պիտէին գէնք գործածել: Բերե – լով Գրպուռի փէչերը, նրանք անյայտա – ցան մթութեան մէջ :

Ինչ համար, ի հարկէ, դժուար էր բաժ– նուել տարիներով միասին ապրած, միա– սին կռուած, ուրախ ու դառն օրեր ան – ած իմ ընկերներից : Աւօն՝ Վանում , Քեւռին՝ Վանում, իսկ Մուրատն եւ Կայ – ծակը՝ Մուշում :

Ես մնայի մինակ անառիկ Նէմրութի եւ անմատչելի Գրպուռի հետ :

Կ'ուզէի լինել Մշոյ աշխարհում եւ այնտեղի ընկերների հետ կռուել մեր գա– րաւոր թշնամու դէմ՝ անկորընչելի եւ անխորտակելի զարձնելու համար մեր դիրքերը Թուրքերի դէմ :

Թուրքի ուժը չէր, որ մեզ Սասունի ան– մատչելի լեռներից դուրս քշեց, այլ մեր ռազմամթերքի սակաւութիւնը, որ ստի – պեց թողնել այդ լեռները եւ հեռանալ դէպի դաշտը :

Արիւնով ներկուած այդ սրբավայրը համբուրելով թողուցինք եւ հեռացանք՝ խոստանալով, որ մի օր էլ նորէն կը թա – ռինք նրա բարձունքների վրայ : Այժմ Մուրատը եւ Կարծակը գնացին : Ես մնա– ցի այստեղ :

Այո, մինակ մնացի այստեղ, ընկերնե –

րէս հեռու: Բայց այժմ հետս ունէի խե – լացի, դիտակ, յանդուգն Տելեմաքը , որ ամէն րոպէ պատրաստ էր վերից եկած հրահանգները գործադրելու :

Ինձ հետ կային 13 գինուորներ , որոնց մէջ էին Կծուակայ Ապրօն եւ Շամիրամի կարիճ Սողօն :

Ապրօն մեր փորձուած գինուորներից էր: Սասունում վիրաւորուած էր: Մեր հետ բերինք նրան Վան մեկնելու ժամա – նակ եւ յանձնեցինք Տելեմաքին, որ գի– ւղակ գիւղի պահեստատեղիին մէջ պահէ մի ամիս: Կատարեալ կերպով առողջա – ցել էր: Երբ Վանից վերադարձանք , ան– միջապէս նա եկաւ միացաւ իմ խումբին :

Այդ օրերին ամէն տեղ խուզարկու – թիւններ էին կատարւում : Վանի նաւա – վարները բռնատարկուած էին: Տելեմաքն էլ հսկողութեան տակ էր : Մնացել էինք մենք մեզի: Պէտք էր մեր գլուխը պահել եւ, որքան կարելի էր, խոյս տալ ընդհա – րումներից : Այս վայրերի մէջ կարելի էր բանակների դէմ կռուել եւ յաղթական դուրս գալ: Բայց թուրք կառավարութիւ– նը իր պատութեան թոյնը պիտի թափէր մեր անկէն գիւղացիների վրայ :

Որոշեցի մնալ Շամիրամի վերեւի ժայ– ռերի վրայ: Զրհորցիներից պահապաններ նշանակեցի Բաղէշի կողմը հսկելու, ուր– տեղից մենք արդէն վտանգ էինք սպա – սում : Երբեմն էլ մնում էինք Նէմրութի Եւ Գրպուռի կատարներում :

Մեզ համար Շամիրամի ժայռերում մը– նալը մեծ հաճոյք էր :

Մեր տեղը զարձած էր տեսակ մը ուխ– տատեղի: Գիւղի մեծերն ու փոքրերը, ա – րեւը մարը մտնելու մօտ, կուգային մեզ այցի, որպէս իրենց հարազատ զաւակնե– րին, եւ օրհնելով մեզ կը դառնային գիւղ: Իսկ Սողոյի մայրը, որ բոլորիս մայ – րիկն էր, ամէն օր Շամիրամի յայտնի չոր սերը նուէր կը բերէր ինձ :

Ան կ'ըսէր .—

« Տղաս, հիմա դու ասոնց մէջ ամէնից չատ աշխատողն ես, հսկողն ես, մտնա – ւանդ զրողը» :

Իրօք որ 20–30ով նամակներ էի սա – նում Բուլանըխից, Ախլաթի գիւղերից եւ պարտաւոր էի բոլորին պատասխանել : Երբեմն էլ գիւղերը գնում էի խումբով եւ պատահած վէճերին վերջ գնում :

Անցան մի քանի օրեր: Կարծես խաղա – թիւններս մի քիչ մեղմացան: Նաւավար – ները մի քանի ոսկի կաշառք տալով ազա– տեցան: Հետապնդումները գոնէ առ և – րեսս յետաձգուեցան :

Մի գիշեր Տելեմաքը մօտս եկաւ: Նէմ– բութ գտնուած օրս էր: Նա հաղորդեց բոլոր անց ու դարձերը: Յայտնեց թէ՝ Իբրահիմ Զաւուշը, որ նոր էր դարձել Անդրանիկի մօտից, կ'ուզէր տեսնուել ինձ հետ եւ որոշ տեղեկութիւններ հաղորդել անձամբ :

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ, Պ. Մ֊ԹԸԼՐԱՆ . նամակ մը ղրկելով նախկին վարչապետ Ժորժ Պիտոյէ, կ'առաջարկէ պատուոյ առեան մը կազմել, իբրեւ մէջեւ ծագած վէճը լուծելու համար : Ազգ. պաշտպանութեան դաշնակիցներու յայտնութեան առթիւ , Պ. Պիտօ եւս հարցաքննութեան կանչուած ըլլալով, գրաւոր վկայութիւն մը տուած էր : Այս առթիւ թերթերը մեղադրանքներ կը պարունակէ Պ. Մ֊ԹԸԼՐԱՆԻ դէմ : Պիտօ մերժեց պատուոյ առեանի առա֊ջարկը :

ԿԻՆ ՄԸ ԿԱԽՈՒԵՑԱՒ Լոնտոնի մէջ . Դշ. օր : Երեսունեւմէկ տարիէ ի վեր ա֊ռաջին անգամ է որ կին մը կը կախուի : Մահապարտը 54 տարեկան մեծ մայրիկ մըն է , Կիպրոսցի , Տիկին Քրիսթոֆի , որ բաղնիքին մէջ խեղդած էր իր խորթ աղ֊ջիկը , 36 տարեկան դերմանուհի մը , յե֊տոյ մերկ մարմինը վառած էր քարիւղով :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ դինուորական առեանը մահուան դատապարտեց ամբաստանեալ մը եւս , Ահմէտ Հասանէյն , Իսլամ եղ֊բայրութեան գաղտնի մարմնին վարիչը դատաւորու մէջ : Ցարդ դատուած 82 ամբաստանեալներէն 13ը անպարտ ար֊ձակուած , մէւսները դանագան պատիժնե֊րու դատապարտուած են : Վերջին մահա֊պատիժները ցկեանս բանտարկութեան կը վերածուին Ցեղ. Խորհուրդին կողմէ :

ՈՒԹ ՌՈՒՄԲԵՐ պայթեցան Թունուղի քաղաքին եւ Սֆաքսի եօթը արդիւնական կեդրոններու բնակարաններուն մէջ : Մա֊հափորձ մը տեղի ունեցաւ Քազապլան֊քայի մէջ (Մարոք) : Զինուորական դոր֊ծողութիւնները կը չարունակուին Ալժե֊րիոյ մէջ : 16 ըմբոստներ սպաննուեցան :

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարը հրամայեց վե֊րաքննել Տոմինիչիի դատը, Հարցաքննու֊թիւնները պիտի կատարեն փարիզեան սա֊տիկաններ :

Ֆ. ՄԻՈՒՐԻՒՆԸ բողոքեց Մ. Նահանգ֊ներուն եւ Ֆորմոզայի մէջեւ կնքուած դաշնագրին դէմ , յարձակողական համա֊րելով զայն :

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ մէջ բանտարկուած 11 ամերիկացի օգաչուները պիտի փոխա֊նակուին 36 չինացի ուսանողներու հետ որոնք վար դրուած են Ամերիկայի մէջ :

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ

Լոյս տեսաւ 1955ի «Գոյամարտ» Օրա֊ցոյցը (հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ Մարսէյլի չրջանի), Ազգային , պատմական, դիւտական եւ այլազան ճոխ բովանդակութեամբ : Շարաթական թեր֊թիկներով եւ պատկերազարդ : Էջ՝ 54 : Ներկայանալի արտաքինով եւ մաքուր տպագրութեամբ : Ապսպրանքներու հա֊մար դիմել՝

Barsam Agopian. 22, Rue d'Aix, Marseille

ՓԱՐԻԶԻ համար դիմել նաեւ Ցառաջին :

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷ՞Ր

Ծատուր Պէրպէրեանի «Հայէն ձամ֊բան », ժողովածու պատմուածքներու , տպուած տակաւաթիւ քանակութեամբ :

Դիմել հեղինակին Ծ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ՝ 104, Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ (13) :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի Շաւիլի մատրան մէջ, երբե֊ք ծողութիւնները կը կատարուին եռաճայն Փարիզէն հրաւիրուած դպիրներու կողմէ : Ցետ պատարագի հոգեհանդստեան պաշ֊տօն եկեղեցւոյս դպիրներէն Պ. Պ. Զաւէն Յովհաննէսեանի եւ Ցակոբ Դաւիթեանի հանդուցեալ ծնողքին համար : Սկիզբը Ս. Պատարագի ժամը 10·30ին :

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ. Տան յանձնախումբին բոլոր անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հր֊աւիրուին այս շաբաթ ժամը 21ին, Ռէ֊ժանի վերնայարկը, Քատէ :

SALLE GAVEAU
45, Rue de la Boëtie, Paris
ԴԵԿՏ· 18ԻՆ , ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 17·30ԻՆ
Ensemble Orchestral de Paris
Ղեկավարութեամբ՝

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Ցայտագիր՝ ՄՈՑԱՐԹ, ՊԱՔ եւ ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆի Սիւիթ Լիթիւրժիքը եւ երկ֊դասթոռալները :

Տոմսերը 200էն 500 ֆրանք : Դիմել գր֊քատուն Հրանտ Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ, Հեռ· Փոօվանս 25–46, եւ Պարսամեան, 46 Ռիւ Ռիշէ, հեռ· Փոովանս 64–90 :

Ցաւով կ'իմանանք թէ ընկեր Աբշակ Աբ֊դուլեան ժէ֊բախտութիւնն ունեցած է կոր֊սնցնելու իր կինը, որ յանկարծամահ ե֊ղած է չորեքշաբթի օր, Դեկտ· 15 :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը, շաբաթ ժամը 8·30ին, Փարիզ Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին :

Մանրամասնութիւնները վաղը :

Մեր ցաւակցութիւնները ընկեր Աբդու֊լեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ԹԱՏԵՐ· ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոմ֊ոէին : Ղեկավարութեամբ՝ ղերասան ԹՐԱՓՈՆԻ եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու, այս կիրակի ժամը 15ին, Սէրգ֊լը Կաթոլիկի սրահը : Կը ներկայացուի՝

ԿՈՑՐ ՀՈՎԻՒՆ ՈՒ ՋԻՆԱՂ ՄԱՐՕՆ

երաժշ· թատ· (4 արար) , հեղինակ Թրա֊ղօշ : Մուտք 120 եւ 150 ֆրանք :

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հայագէտ Պ· ՖՐԵՏԵՐԻՒ ՖԷՑՏԻի կողմէ
Panorama de la Littérature Arménienne

Կազմակերպուած Լիոնի եկեղեցւոյն յանձնախումբին կողմէ, Ուրբաթ, 17 Դեկտ· ժամը 21ին, Սալ Սէնք Հէլէն, 10 ռիւ Սէնք Հէլէն, Լիոն :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ չրջանի հայ֊րենակիցները եւ մանաւանդ երիտասար֊դութիւնը : Մուտքը ազատ է :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Տարեվերջի խնջոյք֊հանդէսը, Մարսէյլ
Այս կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր , Սալ Մաղընօ, 88 ռիւ տ'Օպանիեր :

Գեղարուեստական բաժին : Տոհմիկ պա֊րեր : Կը պարէ Պ· Աւետիս Նահապետեան : Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր :

Արժիւ թատերախումբը կը ներկայացնէ ՈՒՇ ԼԻՆԻ ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ , ղեկավարու֊թեամբ Պ· Աշոտ Ցակոբեանի :

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՕՆԱԾԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կազմակերպուած Վարժարանի Ծնողաց Միութեան կողմէ : Կիրակի 19 Դեկտ· կէ֊սօրէն վերջ ժամը 4·30էն մինչեւ 10 : Կը մասնակցին Միլտոնեան քոյրերը (Վի֊նեէրիէն, Պիենաիթօ Մաուչելլօ մրցանակ) թաւջութակով, տաւիղ եւ դաշնակ :

Դեղարուեստական ճոխ բաժին, ծիծա֊ղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն֊ներ, երգեր, հայկական պարեր եւ անա֊կրնկալներ, ապա կազանդ Պապայի ժա֊մանումը, առատ եւ օգտակար նուէրներ֊րով : Շքախեղան եւ համով – հոտով ընթ֊րիք, ժողովրդական դիներով :

Օր· ՎԵՐՈՆԻԿ ՃԻՆՃԵԱՆ
(դաշնակահարուհի)
FRANZ VAN LAUWE
Ամուսնացած
Թօնօն լէ Պէն, Սէն Ֆրանսուա տը Սալ հ֊կեղեցին : 11 Դեկտ· 1954

ՏՐԵՒԱԾ

ՊԱՐԱՃԱՆԴԷՍ

Ց. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ՄԱՐՄԷՑԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

Պատուակալ նախազահութեամբ պրա֊զիլ ԿՈՍՏԱՆ ՉԱՐԵԱՆի :

Այս շաբաթ ժամը 21էն միինչեւ առաւօտ ՍՓԼԱՆԴԻԱՅԻ շքեղ սրահներու մէջ :

Գեղարուեստական բաժին .— Օր· ՑԱ֊ՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն, կ· Չարեանէ), երգ՝ Պ· Ժ· ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ (Մարսիլիոյ երաժշտանոցէն) :

Օր· ԷՏՈՒԻՃ ՊԱԼԵԱՆ կը պարէ :

ԺԱՆՕԹ .— Մարսէյլի ազանոդներուն ահմանափակ ժամերը կէս դիշով, նոյն օրը կիշէն :

ՄՈՒՐԱՏԻ ՕՐԸ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին Հ· Ց· Դ· Տան մէջ :

Կը խօսի Պ· Ե· ԵՐԱՆՈՍԵԱՆ (Փարի֊զէն) : Պիտի ներկայացուի երեսունդ Օա֊ռանի ՉԱՐՇԸՂԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ (կատա֊կերգութիւն երեք արար), ղեկավարու֊թեամբ Պ· Միքիճան Շիրվանեանի, եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ կարող ու֊ժերու :

Այս ձեռնարկին հասոյթը պիտի յատ֊կացուի երկու ուսանողներու հայեցի բարձրագոյն դաստիարակութեան ծախ֊քերուն : Մուտք 100 ֆրանք

ԼԻԼԱՑԻ ՋԱՐԹՕՆՔԻ (REVEILLON)

ՃԱՇԱՑՈՒԻՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական քօփիթ, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, բթուներով), պէօրէկ, փորր լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պա֊նիրներ , ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան ա֊ռուշեղէններ (փակլավա, էֆմէֆ եւայլն) եւ դանագան պատուղներ :

Ընտիր խմիչքներ (չամպանիա, օղի եւն·) ԿԸ ՆՈՒԱԳԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, ՈՒՏԻ ԵՒ ՖՒՄԻՆՉՈՒՍ ԱԼՖՈՆՍ եւ ՋՈՒԹՄԱՆՀԱՐ ՀԱՑԿ :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rue St. Lazare
Métro Notre Dame de Lorette

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի չրջ· կոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ այս ուրբաթ Ակնունի ենթակոմ· ժամը 9ին :

Այս չաբաթ Հայաստան ենթկմ· ժամը 9 : Կիրակի առաւօտ Մուրատ խումբը 10ին : Կիր· կէսօրէն վերջ Վառմեան ենթկմ· ժա֊մը 3·30ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո֊րական հաւաքատեղիները : Կարեւոր օրա֊կարգ : Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ՓԱՐԻԶ .— Հ· Ց· Դ· եղիպտացի կոմի֊տէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստա֊փոր, Ռուստոմ, Մ· Նօթենեղբայրեան, Ադ֊բիւր Սերոբ, Ռաֆիի, Վահան Խորէնի եւ Փոքրիկ խումբերը, այս ուրբաթ եւ չա֊բաթ ժամը 20·30ին, Մոսիէքէթ Սավանթ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼՄՆՕ— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն տախտակաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ակումբը : Խիստ կա֊րեւոր օրակարգ : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս ուր֊բաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքա֊տեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՊԻՎԻԼ .— Հ· Ց· Դ· «Ռուստոմ» խում֊բի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, 4 Ռիւ Քօմիան, Փաս տէ Քէֆ : Բոլոր ըն֊կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ : Կարեւոր օրակարգ :

Ց· Կ· ԽԱՉԻ Շրջ· վարչութիւնը մէջ֊մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ փա֊րիզի շրջանի մասնաճիւղերը այս չաբաթ օր ժամը չորսին Ռէժանի վերնայարկը :

ՈՒՐՖԱՑԻ Հայր· Միութեան ընդհ· ժո֊ղովը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին քաֆէ Քատէ :

ԱՋԱՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ժողովը այս երեք֊չաբթի, ժամը 20·30ին, սովորական հա֊ւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

Ց· Կ· ԽԱՉԻ Մարսէյլի քաղաքի մաս֊նաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է երկու հազար ֆրանք Տէր եւ Տիկին Ֆ· Նահապետեանէ, իբրեւ մօրեղբօր՝ Ցակոբ Շահրաբեանի մահուան առթիւ :

MAISON
ARDY
— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06
(ՏՆՕՐԷՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)
Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի ֆրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները :
Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա· եւ Բ· կարգի ապրանք
Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine
pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑՔ
ՊՈՍՓՈՐ
Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօ֊տ
Զանազան քոյրերով, նուշով եւ կապիճով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորք)
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
18
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
*
SAMEDI
18 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7550 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2961

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

●

Ի՞նչ կը բանին Հայը· Միութիւնները, նոր աւանդներու չինուիլնան եւ ներդպրի ընդհատումէն ի վեր :

Ութ տարի անցած է արդէն, եւ երբ ակնարկ մը կը նետենք, այնքան ալ մխիթարական չէ հարցումին պատասխանը :

Ամփոփուելով մեր գաղութին վրայ, կը տեսնենք որ չատ մը Միութիւններ կազմալուծուած կամ անհետացած են :

Ուրիշներ իրենց գոյութիւնը կը զգացնեն պարբերաբար, բայց կը թուի թէ կը հեւան :

Տարիներ առաջ, 65 Հայը· Միութիւն – ներ կը հաշուէին միայն Մարսէյլի մէջ :

Այսօր, եթէ վիճակագրութիւն մը կազմուի, պիտի տեսնէք որ տասը կէսն իսկ մնացած չէ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

Ուրեմն, բնական մահուան ճամբան բռնած են Հայը· Միութիւնները :

Իրենց թողլով հարցումին պատասխանը, քանի մը խորհրդածութիւններ՝ այս առթիւ :

Հայը· Միութիւնը աւելորդ պերճանք մը պիտի դառնար, եթէ ամէնքս միասին գտնուէինք հայրենիքին մէջ, վայելելով կատարեալ ազատութիւն եւ հաւասարութիւն :

Թէեւ, անկախ պետութեանց մէջ ալ կան այդպիսի Միութիւններ, սկսելով մեր բնակած երկրէն, որ նոյնպէս ունի տրբեր գաւառներ :

Անշուշտ ամէն բանէ առաջ տեղական աւանդութեանց, մշակոյթի, ժողովրդական ըղձերու պահպանման նուիրուած են այդ Միութիւնները :

Անցեալ տարի Պոլսոյ մէջ Հայը· Միութիւն մը կը կազմէին ակնցի Թուրքերը, բոլորովին թրքացնելով «Էկին»ը, իր ժողովրդական բանահիւսութեամբ եւ մշակոյթով :

Հայը· Միութիւնները անհրաժեշտ պահանջ մը կը կազմեն, մեր տարագիր բազմութեանց համար :

Անոնք ոչ միայն վառ պիտի պահեն ծննդավայրին յիշատակները, ոգեկոչելով անցեալը, այլ եւ պիտի չանան վրկել ինչ որ ողջ մնացած է ահաւոր փլուզումէն, համրանք թէ պատմութիւն :

Վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին, բազմաթիւ հաւատներ հրաժարական ուղեցան Հայը· Միութեանց միջոցաւ, եւ դեռ կը շարունակուի շարքը :

Ամէն կերպով դնահատելի է այս աշխատանքը, որուն դլխաւոր բեռը աւանդապահ կը ծանրանայ ամերիկահայ գաղութին վրայ, ինչպէս ուրիշ այնքան դրամական հոգսեր :

Հայը· Միութեանց գործունէութեան մէկ մասն է այս, եւ հետզհետէ պիտի դադրի :

Վա՛յ անոնց որ ուշ մնացած են այս ճակատին վրայ (Բարձր Հայք, Պոնտոս= Տրապիզոն՝ ամբողջ Սեւ Ծովու ափերով, Բագէշ, Բիւթանիա եւն.) :

Ուրիշ ի՞նչ աշխատանքներ կ'իյնան Հայը· Միութեանց վրայ, ներկայ պարագաներուն մէջ :

Ցաւալի է որ ամէնքն ալ ունին գուժ հայրենակցական հոգսեր, — օդնել կարօտեալին եւ անկարին : Անոնք որդեդրել դպրոցներու մէջ : Հանդիպումներ սարքել պարբերաբար, վառ պահելու համար ծննդավայրին յիշատակները : Եւ վերջապէս պարտականութիւններ առանձնել ընդհանուր ազդային ձեռնարկներու մէջ :

Իրենց կ'իյնայ, նաեւ, գործօն դեր կատարել, աւելի սերտ կապեր հաստատելու համար հայրենիքին հետ :

Բայց, ամէնքս ալ դիտենք որ իրենց բարի կամքէն կախուած չէ այդ պարտականութեան կատարումը :

Կ'ընդունինք· սահմանափակ է ասպարէզը : Բայց, իրաւունք ունի՞ն անձրեւը, եւ դոհանալու սովորական ձեռնարկներով :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

●

ՊԻՏԻ ԽՉԷ ՖՐԱՔԵՒՌՈՒՍ ԴԱՇԻՆՔԸ ԵԹԷ ՎԱՒԵՐԱՑՆԵՆ ՓՍՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ս· Միութեան արտաքին գործերու նախարարը, Պ· Մոլոթով Դեկտ· 16ին Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանին յանձնեց նոր ծանուցագիրը մը, որով կը սպառնայ չեղեալ նկատել Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը, որ կնքուեցաւ 1944ին, Մոսկուայի մէջ :

Ահաւասիկ ծանուցագրին հիմնական մասերը .—

Խորհրդային կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը դտնէ Ֆրանսայի ուշադրութիւնը հրաւիրել սա իրողթեան վրայ թէ Փարիզի համաձայնութիւնները հիմնովին կը հակասեն այն յանձնառութեանց զոր Ֆրանսա ստանձնած է Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքով :

Այդ դաշնագիրը կնքուեցաւ 1944 Դեկտ· 10ին, երբ Ս· Միութիւնը եւ Ֆրանսա, ուրիշ հակահիթլէրական պետութեանց հետ միասնաբար, սերտօրէն միացուցած ըլլալով իրենց ուժերը, դժուարին պայքար մը կը մղէին Եւրոպայի ժողովուրդներու հասարակաց թշնամիին՝ գերմանական ինպապաշտութեան դէմ : Խորհրդային եւ Ֆրանսացի ժողովուրդներու լաւագոյն զաւակներուն արիւնով կնքուած դաշնագիրը կը նախատեսէ միջոցներ՝ կանխելու համար նոր նախայարձակում մը գերմանական ինպապաշտութեան կողմէ եւ ատով իսկ՝ կանխելու նոր պատերազմ մը Եւրոպայի մէջ :

Ծանուցագիրը այսօրէն կը յիշեցնէ դաշնագրին դլխաւոր տրամադրութիւնները, — պինակցութիւն կամ խմբակցութիւն չկնքել երկու կողմերէն մէկուն դէմ, փոխադարձ օդնութիւն ընծայել՝ գերմանական նախայարձակման մը պարագային եւն., եւ կը շարունակէ .—

Փարիզի համաձայնութիւնները դոր ատորագրած է Ֆրանսական կառավարութիւնը, կ'առաջնորդեն գերմանական պինապաշտութեան վերահաստատման եւ ատով իսկ կը սաեղծեն նոր նախայարձակման մը սպառնալիքը : Այդ համաձայնութիւնները կը նախատեսեն արեւմտեան Գերմանիոյ վերապինումը եւ գերմանական բանակի մը սաեղծումը դլխաւորութեամբ նախկին հիթլէրական զօրավարներու որոնք դեռ վերջերս իրենց դրաւած երկիրներուն մէջ արիւնոտուչտ ահուսարսափի ֆաշական կարդուսարքը կը հաստատէին :

Ոչ միայն մեծ բանակ մը կը սաեղծուի արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, օդանաւային կարեւոր ուժերով, հրասայլերով, ծանր հրեսանիով եւ իրենց յատուկ սպայակոյտերով, այլեւ արեւմտեան Գերմանիոյ ամբողջ ծանր ճարտարարուեստը, մէջն ըլլալով Ռուրի ճարտարադործական շրջանը, նորէն յարմարցուած է զինամթերքի արտադրութեան :

Փարիզի համաձայնութիւնները գերման զօրականներուն եւ վրէժխնդիրներուն կը յանձնեն հիւլէական, քիմիական եւ մանրէական պէնքերը, կը նախատեսեն վերադինուած Գերմանիան առնել Հիւս· Ատլանտեան յարձակողական խմբակցութեան, ինչպէս եւ Ս· Միութեան դէմ ուղղուած ուրիշ պինուորական խմբակցութեանց մէջ :

Ծանուցագիրը ապա յիշելով Ս· Միութեան հոկտ· 23 եւ Նոյ· 13 թուակիր ծանուցագիրները, կը շարունակէ· —

Ատորագրած ըլլալով Փարիզի համաձայնութիւնները, Ֆրանսա բրտօրէն կը բռնաբարէ Ֆրանքեւխորհրդային պինակցութեամբ ստանձնած պարտաւորութիւնները, — որոնց համաձայն յանձնառած է ընդդիմանալ գերմանական նոր նախայարձակումի մը եւ չմասնակցիլ Ս· Միութեան դէմ ուղղուած պինակցութեանց :

Ծանուցագիրը կը յիշեցնէ թէ Ս· Միութիւնը ապատ ընտրութիւններ առաջարկած է միացեալ Գերմանիոյ համար, միջոցներ՝ խաղաղութիւնը ամրապնդելու, ինչպէս եւ Զորս Մեծերու խորհրդաժողով մը Գարմանիոյ համար, եւրոպական համաձայնութիւն մը ի խնդիր հաւաքական ապահովութեան որուն կրնան մասնակցիլ բոլոր պետութիւնները, համաձայնութիւն մը որ պիտի պատրաստուէր խորհրդաժողով մը դումարելով Մոսկուայի կամ Փարիզի մէջ, Նոյեմբերի վերջը :

Եւ կ'եղրակացնէ .— Մերժելով խորհրդային կառավարութեան վերոյիշեալ առաջարկները եւ բարեկամական ազդարարութիւնները, Ֆրանսայի կառավարութիւնը հաստատեց թէ չուզեր նկատի առնել իր յանձնառութիւնները — որոնք կը բխին Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագրէն, — խաղաղութեան զօրացման եւ Եւրոպայի ժողովուրդներուն ապահովութեան չահերը :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԻՆՉ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԵՑ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

●

ԵՐԵՔ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Ս· Միութեան նոր ծանուցագիրը փարիզ կը հասնէր ճիշդ այն պահուն երբ Պ· Մենդէս Ֆրանս, Իսըն եւ Տըլըս ժողով կը դումարէին, քննելու համար օրուան հրատապ հարցերը : Ֆրանսացի վարչապետը վճռած է այլեւս չհետաձդել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման խնդիրը : Այդ· ժողովը երկուշաբթի օր կը սկսի այդ վաւերացիրներուն քննութիւնը եւ պիտի վերջացնէ Դեկտ· 23ին :

Այս առթիւ դիտել կուտան թէ Ֆրանսա ստանդաբար հետաքրքրուած է դաշնակից մը համարած է դերմանական վտանգին դէմ եւ չատ մը Ֆրանսացիներ խորհրդանշան մը կը նկատեն Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը, այն յոյսով թէ աշխարհը երկու պատերազմիկ ճակատներու պիտի չբաժնուի : Բայց եւ այնպէս, վարչապետը համոզուած է թէ Մոսկուայի նոր ծանուցագիրը չի կրնար ազդել Այդ· ժողովին վրայ եւ թէ Փարիզի համաձայնութիւնները պիտի վաւերացուին յառաջիկայ տասը օրերու ընթացքին :

Երեք արտաքին նախարարները իրենց եշ· օրուան ժողովին մէջ քննելին Ս· Միութեան հետ եղած յարաբերութիւնները : Փարիզի մէջ կը յուսան թէ դեռ կարելի է խօսիլ Ս· Միութեան հետ, համաձայնութեանց վաւերացումէն առաջ :

Ժողովի ընթացքին, Պ· Տըլըս Ֆրանսայի վարչապետին յանձնեց երկու նամակներ՝ ամերիկեան պինամթերքի հայթայթման եւ Եւրոպայի ամերիկեան զօրքի պահպանման մասին : Նամակներէն մին կ'երաշխաւորէ վերջին պարագան, ի դիմաց Այղընհաուըրի : Ֆրանսայի վարչապետը լուրեր հաղորդեց նաեւ Սարի համաձայնութեան մասին, դիտել տալով թէ կարդադրութիւնը նոր մեկնութիւն չի կարօտիր : Ֆրանսա չընդունիր նոր բանակցութիւն կատարել այս մասին, արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին հետ կամ Անդլիոյ եւ Մ· Նահանգներուն մասնակցութեամբ :

× Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ Ս· Միութեան նոր ծանուցագիրը նոր փորձ մըն է՝ խափանելու համար Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը : Այս առթիւ կը հարցնեն — Ս· Միութիւնը իրապէս կը հաւատա՞յ թէ կարելի է ահաբեկել բանական թիւով Ֆրանսայի երեսփոխան –

ԱՃՈՒՐԴԸ ՎԵՐՋԱՑԱԾ Է

*

ՄՄԲ·— Հինգշաբթի օրուան «Օրը Ո – բին»ի առթիւ (Անտէր ժառանգութիւնը), ստացած ենք հետեւեալ նամակը՝ Բարեգործականի Եւրոպայի Կեդր· վարչութեան տեսնադպիր Պ· Հայկ Թոփալեանէ·

Բարեգործականը օրինական որեւէ իրաւունք չունէր ոտրացնել Ա· Զօպանեանի ժառանգութեան վրայ, այլ միայն այն դիրքերուն վրայ, զորս մահացին կատարեան Մատենադարանին : Բարեգործականը կ'ընդունի եւ կը գործադրէ կատարեալ հաւատարմութեամբ, այնպէս որ իր մասնաճիւղերուն անդամատուրքերէն կամ ուղղակի հասոյթներէն զուրս մասնաւոր պիտակ չունի որեւէ ժառանգական իրաւունք դնելու : Այս պատճառներով է որ Հ· Բ· Ը· Մ·ի Եւրոպայի Կեդր· Մարմինը համեստ դումար մը առաջարկած էր Տիկին «Ռ»ի : (30·000 Ֆրանք) : Տիկինը Դեկտեմբեր 7ին հրաժարուեցաւ գրասենեակս, ուղղակի եւ անձամբ հաղորդելու իր վերջին պայմանները, Եւրոպայի Կեդր· Գործադիր դիւանին :

Մօտ մէկուկէս ժամ բանակցութենէ ետք, Տիկին Ռ· ընդունեց հետեւեալ առաջարկս .— Կրկնապատկել Կեդր· վարչութեան կողմէ տրամադրուած դումարը, նոյնիսկ վճարել յաւելուածական դումար մը եւս դիրքերու դասաւորումէն վերջ՝ եթէ արժէքաւոր բաներ գտնուէին : Մինչդեռ ըսեմ որ մեզի լուր տրուած էր թէ Ա· Զօպանեանի ողջութեան իսկ իր դիրքերէն մաս մը պարբերաբար ուրիշ տեղ փոխադրուած էր կամ ծախուած, եւ չէինք կրնար, առանց քննութեան, աւելի բարձր յանձնառութիւններ առնել :

Տիկին Ռ· համաձայնեցաւ եւ մեր վարչութեան անդամներէն Տիար Կ· Ճակոր – եանի ձեռքերը համբուրելով՝ բաժնուեցաւ, ժամադրուելով յաջորդ օրը, Դեկտ· 8ին՝ պայ եւ ատորագրել համաձայնագիրը՝ որուն խմբագրութիւնը յանձնուած էր իրաւագէտ Ա· Իւթիւճեանի :

Մնացեալը ճիշդ է :

Ճիշդ է նաեւ որ Դեկտ· 9ին, երբ ներկայանք նոտարին, Տիկին Ռ· մեզի յայտնեց թէ ինք որոշած է ամէն բան «նուիրել» Երեւանի պետական մատենադարանին, եւ թէ իրեն փոխանորդ նշանակած է կարդ մը երիտասարդներ որոնք արդէն իսկ հոն էին : Ի պատիւ այս վերջիններուն բանիք որ աւելի ապնիւ գրտնուեցան քան Տիկին Ռ·, որ նոտարին եւ հաշտարար դատարանի քարտուղարին ներկայութեան կեղծ յայտարարեց Հ· Բ· Ը· Մ·ի յատկացուած մասնաւոր կտակը :

Եղրակացութիւն.— Հ· Բ· Ը· Մ·ը չէր կրնար խաղալիկ դառնալ Տիկին Ռ·ի ձեռքը եւ մասնակցիլ անվերջանալի աճուրդներու, քանի որ չեղեալ յայտարարած էր չորս վիճաներու ներկայութեան կնքուած համաձայնութիւնը : (Տեսքը Տօքթ· Պէօյիւքեան, Պ· Պալըդճեան, Կ· Ճակըճեան եւ այս տողերը ատորագրողը) :

Ս· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ազդ· պաշտպանութեան փոխ – նախարարը, մասնչալ Ժուկով յօդուած մը հրատարակելով կուտակցութեան պաշտօնաթերթին մէջ, կ'ամբաստանէ Զըրչիլը իրրեւ ««դաւաճան եւ նենդամիտ» : Կ'ըսէ թէ «Եւրոպայի բրիտանական հրամանատարը 1945ին ոչ միայն հաւաքեց եւ պահեց պարտուած գերման պինուորներուն դէնքերը, Զըրչիլի ուղղակի հրահանդներուն վրայ, այլեւ բաւական առեն պաշտպանեց գերման բանակնն կազմակերպուած զօրամասերը : Այս բոլորը կը հակասէին Մեծն Բրիտանիոյ ըստանձնած պարտաւորութեանց որոնք ճշդուեցան Փոցտամի մէջ՝ 1945 Օգոստոսին : Մասնչալը այս առթիւ կարդ մը փաստեր կը յիշէ, եւ կ'ըսէ թէ Ամերիկացիներն ալ տեղեակ էին անցուդարձին :

ՂԱԶԱՆԻ ՁՈՎԱՂԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ՀԱՐՑԸ

•

Մ.Թ. — «Ճառաբեր» խորագրեալ մը ևս կը հրատարակուի այս ևս հրատարակութենէ : Կ՚ուզենք մեր ընթերցողներուն ծանուցանել, որ նոյն պատասխանատուն ենք ևս այս նոր թերթին :

Ա.Ա.Ա.

ՏԵՍՈՒՑՔՈՎ ՄԸ ԿՐՆԱ ԱՄԲ Ա. ՀԱՅ

Երուսաղէմի Ա. Տիրամօր վանքի հոգևոր հայրերուն «Ժամանակ» թերթի տպարանէն, որ ամէն ուրբաթ օր կը հրատարակուի, ստացանք հետևեալ նամակը, որ կը վերաբերի Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն :

Ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողները, Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր թերթին մէջ տպագրուած էր Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերուն կողմէ ստորագրեալ հրապարակագիր մը, որ կը պարունակէր ամբողջական տեղեկութիւններ այդ դէպքերուն մասին : Ներկայ թիւին մէջ կը տպագրենք նոյն հոգևոր հայրերուն ուրիշ հրապարակագիր մը, որ կը պարունակէ նոր տեղեկութիւններ այդ դէպքերուն մասին : Ինչպէս կը տեսնուի, այդ նոր հրապարակագիրը կը հերքէ առաջին հրապարակագրին մէջ եղած որոշ պնդումներ, ինչպէս նաև կը լրացնէ զանոնք նոր տեղեկութիւններով : Ահա այդ նոր հրապարակագրին թարգմանութիւնը :

Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերուն կողմէ ստորագրեալ հրապարակագիրը, որ կը պարունակէ նոր տեղեկութիւններ Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին

Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերը, որոնց ստորագրութիւնները կը գտնուին ներքևը, կը հաստատեն, որ Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր կողմէ տրուած տեղեկութիւնները ճշգրիտ են, եւ որ մենք ոչինչ ունինք աւելցնելու կամ հերքելու անոնցմէ :

Բայց ինչպէս կը տեսնուի մեր հրապարակագրէն, որ տպագրուեցաւ «Ժամանակ» թերթի 1929 Մարտ 25-ի թիւին մէջ, Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր տուած տեղեկութիւնները ոչ միայն ամբողջական չէին, այլ նաև ոմանք անոնցմէ սխալ էին : Ուստի կը զգանք պարտաւորութիւն մը, որպէսզի ուղղենք այդ սխալները եւ լրացնենք մեր տուած տեղեկութիւնները, որպէսզի մեր ընթերցողները ճշգրիտ գաղափար մը կազմեն այդ ողբալի դէպքերուն մասին :

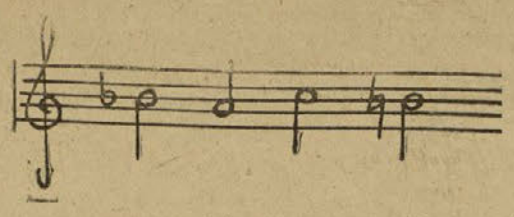
Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերը, որոնց ստորագրութիւնները կը գտնուին ներքևը, կը հաստատեն, որ Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր կողմէ տրուած տեղեկութիւնները ճշգրիտ են, եւ որ մենք ոչինչ ունինք աւելցնելու կամ հերքելու անոնցմէ :

Բայց ինչպէս կը տեսնուի մեր հրապարակագրէն, որ տպագրուեցաւ «Ժամանակ» թերթի 1929 Մարտ 25-ի թիւին մէջ, Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր տուած տեղեկութիւնները ոչ միայն ամբողջական չէին, այլ նաև ոմանք անոնցմէ սխալ էին : Ուստի կը զգանք պարտաւորութիւն մը, որպէսզի ուղղենք այդ սխալները եւ լրացնենք մեր տուած տեղեկութիւնները, որպէսզի մեր ընթերցողները ճշգրիտ գաղափար մը կազմեն այդ ողբալի դէպքերուն մասին :

Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերը, որոնց ստորագրութիւնները կը գտնուին ներքևը, կը հաստատեն, որ Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր կողմէ տրուած տեղեկութիւնները ճշգրիտ են, եւ որ մենք ոչինչ ունինք աւելցնելու կամ հերքելու անոնցմէ :

Բայց ինչպէս կը տեսնուի մեր հրապարակագրէն, որ տպագրուեցաւ «Ժամանակ» թերթի 1929 Մարտ 25-ի թիւին մէջ, Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր տուած տեղեկութիւնները ոչ միայն ամբողջական չէին, այլ նաև ոմանք անոնցմէ սխալ էին : Ուստի կը զգանք պարտաւորութիւն մը, որպէսզի ուղղենք այդ սխալները եւ լրացնենք մեր տուած տեղեկութիւնները, որպէսզի մեր ընթերցողները ճշգրիտ գաղափար մը կազմեն այդ ողբալի դէպքերուն մասին :

Ա. Հայրապետական Ս. Աթոռի Երուսաղէմի Ս. Յակոբեան վանքի հոգևոր հայրերը, որոնց ստորագրութիւնները կը գտնուին ներքևը, կը հաստատեն, որ Ս. Յակոբեան վանքի ներսը տեղի ունեցած ողբալի դէպքերուն մասին մեր կողմէ տրուած տեղեկութիւնները ճշգրիտ են, եւ որ մենք ոչինչ ունինք աւելցնելու կամ հերքելու անոնցմէ :

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ

Ազուեսաններու կեդրոն Փարիզ քաղաքին մէջ, ուր, ըստ վիճակագրութեանց միշտ կ'ապրին վաթսուն հազար նկարիչներ, երկու հարիւր հազարի մօտ երաժիշտները, Օ. Տուրեան քանի մը տարի առաջ հաղիւ տեղաւորուած՝ ալդէն կը վայելէ որպէս միջազգային արժէք մը :

Այս անգամ հրաւիրուած է ճպոռը ճեռք առնելու Անսամպլը Օրֆէոքրալ տը Փարիզ հերթական երեք նուագահանդէսներուն համար, ուր օտար դրուխ գործոցներու կարգին, պիտի վաղէ նոյնպէս իր անտիպ գործերուն առաջին ունկնդրութիւնը :

Առանց առաջինը, ինչպէս կ'երեւայ « Ցառաջ»ի մէջ տպուած ալդէն, տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ օրը, Կավոյի սրահին մէջ:

Ցայտագրին մաս կը կազմեն Պախի Մաճինիֆիքաէն (Մեծացուսիչ) դատ երաժշտագէտին առեղծագործութիւններէն չորս կտորներ, որոնց երեքը անտիպ :

Ինչպէս բոլոր մեծ երդահանները, ռոմանք իրենց ժողովրդական արուեստը բարձրացուցած են մեծակառոյց երաժշտութեան, Օհան Տուրեանն ալ, ճիշդ կեցուածքով մը, մեր ժողովրդական եւ եկեղեցական երաժշտութեան մոթիվները կ'օգտագործէ իբրեւ նախանիւթ : Կոմիտասի, Սպիրիդոն Մելիքեանի, Սիւնիի եւ ուրիշներու հաւաքած ու ներդաշնակած ժողովրդական երգերը անսպառ գանձեր են մեր երաժշտագէտներուն համար, նկատմամբ ազգութիւնը : Այդպէս ըրին Սպենդիարեանը, Անուշաւան Ղեւոնդեանը, Արամ Աճէմեանը, մանաւորապէս իր «Դայլանիկ» պալէին եւ ուրիշ ստեղծագործութեանց մէջ:

Օտարներ իսկ ներշնչուած են մեր գուշակող երաժշտական ոճէն: Աչքարհահռչակ, համայիշ ու աննման Զայքովսկին, օր մը, Թիֆլիսի մէջ պատահաբար մտնելով հայկական եկեղեցի մը ներս, քաղեց կրօնական երանգ մը եւ զայն վերածելով երաժշտական նախագաղութեան լայթմոթիվի մը, տուաւ իր «Սէնֆոնի Փաթէթիք»ին հատուածող « Զորրորդ Համանուագը»:

Օհան Տուրեանի Սիւիթ Լիթիւրժիքը ներշնչուած է հայ եկեղեցական Շարականներէն, իսկ մնացեալ երեք Փասթորալներն ալ հայկական ժողովրդական բանահիւսութենէն:

Մատրութիւն չունինք մանրամասնութիւններ մէջ մտնելու : Մեր կատարածը արծարծում մըն է միայն : Մասնագէտները կրնան յետոյ արտայայտուիլ :

Օհան Տուրեան երկրորդ նուագահանդէսը պիտի վարէ յառաջիկայ փետրուար 5ին, որուն յայտագիրը կազմուած պիտի ըլլայ Պէթհովէնի գործերէն: Իսկ երրորդ եւ վերջինը՝ Մարտ 8ին, ուր պիտի լսենք Վէպերը, Պրամս եւ Շուպէրթ :

Աւելորդ կը նկատեմ հոս թուել երիտասարդ արուեստագէտին արժանիքները : Տուրեան բառին իսկական առումով ամբողջական ճնած է: Երբ կ'անցնի նուագախումբի մը առջեւ, անմիջապէս կ'այլայլի փոխուի: Կ'ըլլայ մեր ամէն օր տեսած Տուրեանէն տարբեր էակ մը: Կ'անհետանայ իր մանկունակ արտայայտութիւններ ու ճպոռը ձեռք առնելով կարծէք լրջութեան մեղմ ըսել կ'ուզէ թէ « այժմ գործի վրայ է»:

Երթանք վայելել իր այս գործը :

Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԻ ԱՐՁԱՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

*

Միքայէլ Նալբանդեանի արձանի հանդիսաւոր բացումը կատարուած է Երեւանի մէջ Նոյեմբեր 25ին իր ծննդեան 125-ամեակի առթիւ: Այս առթիւ տեղի ունեցած է համամժողովրդական մրցում : Գրողներու Միութեան կողմէ խօսած է Սա. Զօրեան, որ ըսած է թէ ռուս յեղափոխականներու, դեմոկրատներու հետ գործակցելով Մ. Նալբանդեան կը պայքարէր ցարական Ռուսաստանի ժողովուրդներու ազատութեան համար, ինչ որ կը նշանակէր նաեւ հայ ժողովուրդի ազատութիւնը: Նալբանդեան պայքարեցաւ նաեւ տուլթանական բռնակալութեան դէմ :

× Նոյեմբեր 25ին Երեւանի Օփերային մէջ տեղի ունեցած է երեկոյթ մը ի նպաստ կայութեան կուսակցութեան ականաւոր դէմքերու, դրագէտներու: Հանդէսը բացած է վարչապետ Անաստաս Քոչինեան բացատրելով թէ՝ Միքայէլ Նալբանդեան իր կեանքը ի սպաս դրաւ հայ ժողովուրդի ազատութեան Աբովեանի, Հերցէնի, Չերնիշեւսկիի գաղափարական ազդեցութեան տակ: Մ. Նալբանդեան կը պաշտպանէր այն գաղափարը թէ հայ ժողովուրդի ազատագրութիւնը կապուած է ռուս ժողովուրդին ազատութեան հետ: Խօսած է նաեւ Եդ. Թոփճեան: Ցետոյ խօսք առած են Ռուսիոյ, Բելոռուսիոյ, Ազրբէյճանի, Վրաստանի, Լատվիայի, Ուկրայնայի, Կիրգիզիայի, Էսթոնիայի, եւ ուրիշ հանրապետութեանց պատգամաւորները: Հեռագիրներ ղրկած են Մ. Միութեան դի – տութեանց Ակադեմիայի նախագահը, ա – կադեմական Օբրելի, դրագիտուհի Մա – թիեոսա Շահինեան եւ ուրիշներ : Մ. Հայաստանի կառավարութիւնը որոշած է Մ. Նալբանդեանի կիսանդրին կանգնել նաեւ Լենինականի մէջ, «Նալբանդեան» Մանկավարժական կաճառի շէնքին առջեւ, Ակադեմական հրատարակութեան յանձնել Մ. Նալբանդեանի երկերու ժողովածոն, եւ պետական թոշակ սահմանել Մ. Նալբանդեանի անունով թեկնածուներու համար :

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ. ՏԵՂԱՊԱՀԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Կիլիկիոյ կաթող. տեղապահ Մաղ արք. Դեկտեմբեր 2ին Դամասկոս գացած է, իր ազգին մաղթանքները ներկայացնելու համար Սուրիոյ կառավարութեան: Իրեն կ'ընկերանային Շահէ Վ. Աճէմեան եւ Դամասկոսի ազգ. մարմիններու ներկայացուցիչները: Հիւրերը ընդունուեցան պինուորական պատիւներով: Սուրիոյ վարչապետ Ֆարէն Մուրի, բարի գալուստ մաղթելով դրուատեր է հայ համայնքը եւ անոր դրական աջակցութիւնը սուրիական հայրենիքին : «Մեղի համար Հայերն ու Սուրիացիները ոչ մէկ բանով կը տարբերին: Ձեր Հայերուդ օրինապահութիւնը եւ ազգային դիտակցութիւնը կը ստիպէ մեզ որ հաւասարէ հաւասար իրաւունքներով օժտենք ձեզ »:

Ազգ. արք. պատասխանած է.— «Մենք սուրիական կառավարութիւնը օժտուած կը տեսնենք օրինակելի սահմանադրութեամբ եւ ժողովրդավարութիւնով կարգերով : Այս առթիւ Սուրիացի ազնիւ ցեղին եւ ձեզ արեւշատութիւն եւ երկար կեանք կը մաղթեմ» : Այս տեսակցութենէն ետք տ – զապահը իր հետեւորդներով այցելած է խորհրդարանի նախագահ Նազիմ Քուա – սիի որ ըսած է.— «Ի սրտէ կը փափաքիմ որ մեր հայ հայրենակիցները մնան իրենց բարձր եւ օրինակելի դիրքին վրայ: Դուք Հայերդ ձեր բացառիկ ձիրքերով տիպար քաղաքացիներ էք, ընդունակ՝ դժուժ հաշիւներէ վեր մնալու: Ուրախ եմ եւ կը մաղթեմ որ չարունակէք մնալ մեր լաւագոյն բարեկամները»: Ցետոյ Ազգ. արք. իր հիացումը յայտնելով նախագահը ըսած է.— «Վաղուց կը ճանչնամ Հայերը, Օսմանեան շրջանէն ի վեր, երբ Հալէպի զայմագամ էի: Գիտեմ թէ Հայերդ պիտակից եւ պարտաճանաչ ազգ մըն էք եւ ունիք փառաւոր անցեալ մը: Կը գնահատեմ ձեր աքանչելի յատկութիւնները եւ չեմ ծածկեր նաեւ ակռաս բոլորիդ հանդէպ: Ձեր արամադրութեան տակ եմ : Սիրով կը փափաքիմ ընդ առաջ երթալ եւ օգտակար ըլլալ ձեզի»: Ազգ. արք. բաժակ պարպած է Սուրիոյ ժողովուրդին եւ ա – նոր ալեհեր պետին արեւշատութեան համար :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՁԱՆԱԶԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Այս տարի սրահի անյարմարութեան եւ մաս մըն ալ ընկերներու փափաքին համաձայն, Անտառ կոմիտէն Նոր Սերունդի մասնակցութեամբ Դաշնակցութեան Օրը տօնից ընկերական մակրական խնջոյքով, այս շաբաթ 11 Դեկտեմբեր :

Իր տունին սեղանները խնամքով շարուած եւ բոլորս շարուած էինք շուրջը : Ընկեր Մ. Ղաբիպեան (Սէն Շամոնէն) ընտրուեցաւ օրուան սեղանապետ որ յաջողութեամբ կատարեց իր պարտականութիւնը: Բոլոր ներկաները օրուան պատշաճ խօսքերով, երգերով, արտասանութիւններով փայլ տուին խնջոյքին : Երկար պիտի ըլլար յիշել անունները: Ամէնքն ալ չնչակցին թէ անձնուէր ընկերներու եւ համակիրներու պէտք ունինք :

× Հոկտեմբեր 24ին հաճոյքով ունէինք դրեցինք Վիէնի Ց. Լեւոնեան վարդապետական կազմած երդչախումբը: Մեր դահլիճին մէջ առաջինն էր որ այսպիսի փորձ մը տեղի կ'ունենար: Իսկապէս մեծ ջանք ունենալու համար եւ սրահը լեցուն էր: Բոլոր խաւերէ ընտանիքներ եկած էին լսելու հայ երգը :

Դպրոցի հոգաբարձուհի Ջուլիա Կ. Պէպիրեան (Վիէնէն) նուագեց «Զինուորի երգը», «Կռունկը», «Միրանի ծառ», «Բարձր սարեր», Ջեմ ծափերու մէջ: Երդչախումբը շարունակեց յայտնի մնացեալ մասերը:

Լեւոնեան վարդապետ պիտի ջանայ ուրիշ տեղեր ալ սարքել մաս մը երգեր, եւ խումբը կազմել, ի հարկին միացնելով «Վիէնի» երդչախումբին: Նոր Տարիէն վերջ Սէնթ Էթիէնի երիտասարդութիւնը պիտի օգտուի իր ձեռնարկներէն :

× Դեկտեմբեր հինգին Սէնթ Էթիէնի հոգաբարձութիւնը կազմակերպած էր ներկայացում մը ի նպաստ կրթական գործին, նիւթն էր «Աչխարհի Դառաւոտներ», դեկտեմբերեամբ դերասան Թրադօչի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու : Շատ նորհաւորելի են բոլոր դերակատարները, որոնք ամէն յորդութիւն յանձն առած էին ներկայացման համար, դժբախտաբար դադութէն շատ բազակներ կային, կարծես երդում ըրած են խուսափիլ օրեւէ հայկական ձեռնարկէ : Շարժանկարի ա – ժանչեսին տեսորան մը շատ աւելի արժէք ունի այս դասակարգի մարդոց համար :

× Քանի մը խօսք ալ դպրոցի մասին : Կրթական յանձնախումբը ամէն ջանք կը թափէ աւելի արդիւնաւոր գործելու դպրոցին նկամուռը: Մօտ 38 աշակերտներ կան որոնց դասեր կ'աւանդուին ձրիաբար : Սակայն ծնողներն ալ պէտք է նկատի առնեն որ եթէ օժանդակութիւնը դանդաղի, նոր դժուարութիւններ պիտի ծագին : Ամէն Հայու պարտքն է, եթէ նոյնիսկ զաւակներ ալ չունի, կարելի միջոցներով օժանդակել հայապահպանման գործին : Գնահատելի են Պ. Կ. Տէրմոյեանի ջանքերը: Իրեւ ուսուցիչ եռանդով փարած է դաստիարակչական գործին: Ուրախ ենք որ Նոր Սերունդի անդամներն ալ դասեր կ'առնեն ամէն հինգշաբթի դիշեր :

ՆՇԱՆ

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆ

Ազուեսաններու կեդրոն Փարիզ քաղաքին մէջ, ուր, ըստ վիճակագրութեանց միշտ կ'ապրին վաթսուն հազար նկարիչներ, երկու հարիւր հազարի մօտ երաժիշտները, Օ. Տուրեան քանի մը տարի առաջ հաղիւ տեղաւորուած՝ ալդէն կը վայելէ որպէս միջազգային արժէք մը :

Այս անգամ հրաւիրուած է ճպոռը ճեռք առնելու Անսամպլը Օրֆէոքրալ տը Փարիզի հերթական երեք նուագահանդէսներուն համար, ուր օտար դրուխ գործոցներու կարգին, պիտի վաղէ նոյնպէս իր անտիպ գործերուն առաջին ունկնդրութիւնը :

Առանց առաջինը, ինչպէս կ'երեւայ « Ցառաջ»ի մէջ տպուած ալդէն, տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ օրը, Կավոյի սրահին մէջ:

Ցայտագրին մաս կը կազմեն Պախի Մաճինիֆիքաէն (Մեծացուսիչ) դատ երաժշտագէտին առեղծագործութիւններէն չորս կտորներ, որոնց երեքը անտիպ :

Ինչպէս բոլոր մեծ երդահանները, ռոմանք իրենց ժողովրդական արուեստը բարձրացուցած են մեծակառոյց երաժշտութեան, Օհան Տուրեանն ալ, ճիշդ կեցուածքով մը, մեր ժողովրդական եւ եկեղեցական երաժշտութեան մոթիվները կ'օգտագործէ իբրեւ նախանիւթ : Կոմիտասի, Սպիրիդոն Մելիքեանի, Սիւնիի եւ ուրիշներու հաւաքած ու ներդաշնակած ժողովրդական երգերը անսպառ գանձեր են մեր երաժշտագէտներուն համար, նկատմամբ ազգութիւնը : Այդպէս ըրին Սպենդիարեանը, Անուշաւան Ղեւոնդեանը, Արամ Աճէմեանը, մանաւորապէս իր «Դայլանիկ» պալէին եւ ուրիշ ստեղծագործութեանց մէջ:

Օտարներ իսկ ներշնչուած են մեր գուշակող երաժշտական ոճէն: Աչքարհահռչակ, համայիշ ու աննման Զայքովսկին, օր մը, Թիֆլիսի մէջ պատահաբար մտնելով հայկական եկեղեցի մը ներս, քաղեց կրօնական երանգ մը եւ զայն վերածելով երաժշտական նախագաղութեան լայթմոթիվի մը, տուաւ իր «Սէնֆոնի Փաթէթիք»ին հատուածող « Զորրորդ Համանուագը»:

Օհան Տուրեանի Սիւիթ Լիթիւրժիքը ներշնչուած է հայ եկեղեցական Շարականներէն, իսկ մնացեալ երեք Փասթորալներն ալ հայկական ժողովրդական բանահիւսութենէն:

Մատրութիւն չունինք մանրամասնութիւններ մէջ մտնելու : Մեր կատարածը արծարծում մըն է միայն : Մասնագէտները կրնան յետոյ արտայայտուիլ :

Օհան Տուրեան երկրորդ նուագահանդէսը պիտի վարէ յառաջիկայ փետրուար 5ին, որուն յայտագիրը կազմուած պիտի ըլլայ Պէթհովէնի գործերէն: Իսկ երրորդ եւ վերջինը՝ Մարտ 8ին, ուր պիտի լսենք Վէպերը, Պրամս եւ Շուպէրթ :

Աւելորդ կը նկատեմ հոս թուել երիտասարդ արուեստագէտին արժանիքները : Տուրեան բառին իսկական առումով ամբողջական ճնած է: Երբ կ'անցնի նուագախումբի մը առջեւ, անմիջապէս կ'այլայլի փոխուի: Կ'ըլլայ մեր ամէն օր տեսած Տուրեանէն տարբեր էակ մը: Կ'անհետանայ իր մանկունակ արտայայտութիւններ ու ճպոռը ձեռք առնելով կարծէք լրջութեան մեղմ ըսել կ'ուզէ թէ « այժմ գործի վրայ է»:

Երթանք վայելել իր այս գործը :

Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ. ՏԵՂԱՊԱՀԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Կիլիկիոյ կաթող. տեղապահ Մաղ արք. Դեկտեմբեր 2ին Դամասկոս գացած է, իր ազգին մաղթանքները ներկայացնելու համար Սուրիոյ կառավարութեան: Իրեն կ'ընկերանային Շահէ Վ. Աճէմեան եւ Դամասկոսի ազգ. մարմիններու ներկայացուցիչները: Հիւրերը ընդունուեցան պինուորական պատիւներով: Սուրիոյ վարչապետ Ֆարէն Մուրի, բարի գալուստ մաղթելով դրուատեր է հայ համայնքը եւ անոր դրական աջակցութիւնը սուրիական հայրենիքին : «Մեղի համար Հայերն ու Սուրիացիները ոչ մէկ բանով կը տարբերին: Ձեր Հայերուդ օրինապահութիւնը եւ ազգային դիտակցութիւնը կը ստիպէ մեզ որ հաւասարէ հաւասար իրաւունքներով օժտենք ձեզ »:

Ազգ. արք. պատասխանած է.— «Մենք սուրիական կառավարութիւնը օժտուած կը տեսնենք օրինակելի սահմանադրութեամբ եւ ժողովրդավարութիւնով կարգերով : Այս առթիւ Սուրիացի ազնիւ ցեղին եւ ձեզ արեւշատութիւն եւ երկար կեանք կը մաղթեմ» : Այս տեսակցութենէն ետք տ – զապահը իր հետեւորդներով այցելած է խորհրդարանի նախագահ Նազիմ Քուա – սիի որ ըսած է.— «Ի սրտէ կը փափաքիմ որ մեր հայ հայրենակիցները մնան իրենց բարձր եւ օրինակելի դիրքին վրայ: Դուք Հայերդ ձեր բացառիկ ձիրքերով տիպար քաղաքացիներ էք, ընդունակ՝ դժուժ հաշիւներէ վեր մնալու: Ուրախ եմ եւ կը մաղթեմ որ չարունակէք մնալ մեր լաւագոյն բարեկամները»: Ցետոյ Ազգ. արք. իր հիացումը յայտնելով նախագահը ըսած է.— «Վաղուց կը ճանչնամ Հայերը, Օսմանեան շրջանէն ի վեր, երբ Հալէպի զայմագամ էի: Գիտեմ թէ Հայերդ պիտակից եւ պարտաճանաչ ազգ մըն էք եւ ունիք փառաւոր անցեալ մը: Կը գնահատեմ ձեր աքանչելի յատկութիւնները եւ չեմ ծածկեր նաեւ ակռաս բոլորիդ հանդէպ: Ձեր արամադրութեան տակ եմ : Սիրով կը փափաքիմ ընդ առաջ երթալ եւ օգտակար ըլլալ ձեզի»: Ազգ. արք. բաժակ պարպած է Սուրիոյ ժողովուրդին եւ անոր ալեհեր պետին արեւշատութեան համար :

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ.

*

« Էհ, երբ Ցավախփին վատահելի է, երբ Անդրանիկը տեսել է, ես էլ կրնամ տեսնուիլ: Միայն թէ՝ հետս կը վերցնեմ Սոպրոյին եւ Ապրոյին, իսկ մեւս տղաքը Թող մնան հետու, որ նա չպիտնայ մեր Թիւն ու քանակը:

Գիտես, Տելեմաք, որքան էլ նա վատահելի լինի, նա մեզ համար օտար է եւ միշտ խոյս տալու ենք ուեէ զազափար տալու նրան մեր ուժերի մասին: Մենք նրան կը տպաւենք վաղը ցերեկը, Շամիրամի վրեւ ժայռերի մէջ:

Կ'ուզէք ցերեկով կը գաք, կ'ուզէք գիշերով: Միայն թէ՝ երբ Շամիրամ հասնիք, Գասպարին անմիջապէս զրկէ, որ ես տղոցմէն բաժնուիմ, եւ երկու ընկերով դամ տեսութեան, կամ աւելի ճիշդը՝ ինձ ժայռերի մէջ գտնէք»:

«Այս այսպէս, երկրորդ, դու ասացիր այդ երեք մանիչների մասին: Այո, ա – ոնք չատխանդաւոր են գործել մեզ համար: Նրանք մեզ էլ հանդիսա Թողնելու չեն: Աւելի լաւ է վերցնել մէջտեղից »:

«Այդ գործը մենք գլուխ կը բերենք : Իբրահիմ Զավուշի հետ մեր տեսակցութիւնը ունենալէ յետոյ Տելեմաք, գիտեմ, դու հաւատում ես Իբրահիմ Զավուշի անկեղծութեան, բայց կը յանձնարարեմ, որ մի բան չասես նրան մեր մտադրութեան մասին: Նա Թող միայն իմանայ նրանց մասը, երբ մենք այդ գործը գլուխ կը բերենք: Մինչ այդ ուեէ մէկը պիտնալու չէ: Դու ես պատասխանատուն, եթէ այս լուրը երեւան գայէ, կամ ես: Որովհետեւ միայն երկուքս պիտենք այդ երեք սրիկայ դաւաճանների մասին: Այժմ բոլորս միասին լեռնէն վար կ'իջնանք. մենք կը հանդիպանանք Հոխք ժայռերի մէջ, դու էլ պիտ կը վերադառնաս, վաղը իրար հանդիպելու պայմանով »:

Տելեմաքը իր դինուորի հետ գնաց դէպի պիտ՝ բռնելով «Ուղտի Քարեր»ի ճանապարհը :

« Ուղտի Քարեր»ը, նշանաւոր են մեր յեղափոխութեան պատմութեան մէջ : Ցաճախ ժամադրավայր են եղած հայդուկների համար եւ ամենավտանգաւոր ժամանակներում պատսպարուելու վայր. են հանդիսացել :

Մի ժայռ է: Ուղտի առաջին ոտքի վրայից բացւում է մի ծակ մի մարդ սեղմուելու չափ հաղիւ, եւ գնում գետնի տակ : Ժայռի մէջ ծակը լայնանում է եւ դառնում սենեակ, ուր կարող են պատսպարուել բաւական մեծ թիւով մարդիկ :

Ի հարկէ ամէն մարդ չի յանդգնիր հոն մտնել. եթէ յանկարծ նկատուին, խեղդամահ կարող են լինել :

Այդ դաղտնի վայրը գիտէր միայն ինքը՝ Տելեմաքը: Նրան էլ յայտնել էր Ապրիւր – Սերոբը :

Այդ « Քար»երը , ուղտի կարաւանի նըմանն են: Ամէնէն առաջը կանգնել է ուղտապան Պարսիկը, նրա հետեւից գնում է իշուկը եւ իշուկը քաշում է իր հետեւից մի տասնեակ ուղտեր: Պատմում են, որ մի շար պատուի անէծքի հետեւանքն է այդ քարացումը :

Այդ տեղ շատ ատեն եղել է ռազմամբ – Թերքի պահեստ Տելեմաքի գիտութեամբ : Նա բացի իր չապիկից եւ մի քանի յետ – փոխարկան պետերից, ոչ մէկին չէր ասել այդ Թաքստոցի մասին:

Հայդուկները հանգստանում էին ուղտերի արանքներում գիշերները, իսկ ցերեկները բարձրանում էին Նէմբրութի փէշերին վեր, եւ հոն գտնում իրենց ապաստանը: Իսկ «Ուղտի» փորում աննկատելի կերպով պահուած կը լինէր ռումբը կամ փամփուշտը, Տելեմաքի միջոցով :

Տելեմաքի հետանալէն յետոյ, առանց ձայնի ու ազմուկի քարերից պատրաստ – ութինք մեր բարձերը, պէտք եղած պահեստները նշանակեցինք, իսկ մնացած հայդուկները անուշ, անուշ քնեցին՝ ըստ պատերով Թէ վաղը ի՞նչ կը լինի:

Զարմանալի էին մեր հայդուկները : Անոթի ծարաւ կը մնային չարաչարներով, եւ ոչ մի տրտունջ: Նրանք ազատ էին, կրնային մերժել այդ անասանելի լուծը : Բայց հազիւ գտնուեցաւ հարիւրէն մէկը, որ այդ գործումն անկը :

Պահապանները փոխուում էին, եւ ես անձամբ հետեւում էի: Լուսադ, դէմ , Թիւնէրա առաւմ մի ժայռի, քնեցի :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ներ, որպէսզի չվաւերացնեն Փարիզի համաձայնութիւնները, Ուշինկթընի մէջ ալ կ'ըսեն թէ Մոսկուա նոր «ջանթաժ» մը կը փորձէ որ դատապարտուած է ձախողման։ Փարիզի մէջ չատ մը երեսփոխանները հը– րապարակաւ յայտնեցին իրենց տեսակէ– տը, «անընդունելի ճնշում» համարելով Մոսկուայի ծանուցագիրը։

× Աբեմեան Գերմանիոյ երեսփ. ժո– ղովին ընտ. օրուան նիստին մէջ, վարչա– պետը յայտնութիւն մը չտհեցաւ, երբ ժողովը որոշեց իր յանձնախումբերուն յղել Փարիզի համաձայնութիւնները, քըն– նելու եւ վաւերացման համբան հարթելու համար։ Ժողովը մերժեց ընկերվարական խմբակցութեան բանաձեւը, որ կ'առա– ջարկէր Զորս Մեծերու խորհրդակցու– թիւն մը կատարել, Փարիզի համաձայնա– թիւնները վաւերացնելէ առաջ։

Ֆրանսայի Սպր. ժողովին ապր. պաչտ– պանութեան յանձնախումբը ժխտական դիրք մը բռնած է, վաւերացման հարցին մէջ։ Միւս յանձնախումբերը համաձայն են վաւերացման։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ հարցին առթիւ Սելանիկի ա– մերիկեան տեղեկատու գրասենեակին դէմ ալ յոյց մը կատարեցին Ցոյները, բո– ղոքելու համար Մ. Նահանգներու ժխտա– կան դիրքին դէմ։ Շէնքը չատ ծանր վը– նասներ կրեց։ Ոստիկանութիւնը ցուցա– բարները ցրուեց բիրերը չարժելով եւ ջուր հոսեցնելով։ Վիրաւորուած են 40 հո– գի, վեցը՝ ոստիկան դիւուր։ Ամերիկ– եան հիւպատոսը կ'ըսէ թէ ցուցարարները խորտակած են հաստատութեան բոլոր պատուհանները ապակիները։ Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ ուսանողները նախ ճամբայ ելած էին դէպի Թրքական հիւ– պատոսարան, յետոյ դէպի ամերիկեան հաստատութիւնը։ Ցունաստանի վարչա– պետը ցաւ յայտնեց ամերիկեան դեսպա– նին։ Վերջին լուրերու համաձայն բոլոր ցոյցերը արգիլուած են։ 140 հոգի վիրա– ւորուած են երեք օրուան մէջ։

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԸ յետաձգեց Թունուզի եւ Կիպրոսի խնդիրներուն քննութիւնը։

ՊԱՊ ՀՈԳԱՔՆՈՒԹԵԱՆ ենթարկուեցաւ առջի օր։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ հիւանդը կը տառապի ստամոքսի խիթերէ։ Երէկ նոր տաղնապ մը անցուց։

ՍՈՒՐԻՈՅ վարչապետը յայտարարեց թէ արաբական պետութիւնները որոշած են փոխադարձ «պաշտպանութեան դաշ– նագիր մը կնքել օտար նախայարձակման դէմ, ընդլայնելով հաւաքական ապահո– վութեան դաշինքը»։ Ցառաջիկայ յուն– ուարին ժողով մը պիտի գումարուի Գա– հիրէի մէջ, զինուորական եւ մասնագի– տական միջոցները ճշդելու համար։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահը, մառեչալ Թիթօ, որ երկար պատյտ մը պիտի կա– տարէ Հնդկաստանի մէջ, Պոմպէյ հասաւ Դեկտեմբեր 16ին եւ ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով։ Մարտանաւը նաւահան– գիստ մտած ատեն թնդանօթի 21 հար– ուածներ արձակուեցան, մինչ օդանաւը կը սաւառնէր քաղաքին վերեւ։ Նաւա– հանգէստ մը վերջ, Թիթօ այցելեց «փի– ղերու Քարայրը» եւ Նոր Տէլհի առաջնոր– դուեցաւ մանաւոր կառախումբով մը։

ՄԻՋԻՆ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆՑ աշխարհի ա– խոյեանական մրցումը (կռփամարտ) տեղի ունեցաւ Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ, բայա– ռիկ խանդավառութիւն առեղծելով մաք– զական չրջանակներու մէջ։ Ֆրանսացի Լանկլուա կը փորձէր Օլբընէն խլել Աչ– խարհի Ախոյեանի տիտղոսը, բայց ինչ– պէս կը նախատեսէր, Հավայցի Օլսըն 11րդ չրջանին յաղթեց «թեքնիք նօք ա– ութ»ով, այսինքն իրաւարարը դադրե– ցուց բժիշկին թելադրութեամբ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հոգագործական նախարարը յայտարարեց թէ կառավա– րութիւնը տրամադիր է կարգ մը բերքեր ծախելու Մ. Միութեան եւ արբանեակ եր– կիրներու, ուղղակի կամ փոխանակու– թեամբ։

ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱՅ ՄԸ պատահեցաւ Լան– սի մէջ (Թուրքուան)։ Օթոքար մը, որ 40 ուսուցչուհիներ կը փոխադրէր, թանձր մշուշէն մոլորելով կամուրջին վրայ ընդ– հարեցաւ ուրիշ կառքի եւ թաւալդլոր ին– կաւ տասը մեր խորութեամբ։ Զոհերուն թիւը,— տասը մեռեալ, 25 վիրաւոր։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՓԱՐԻԶ, Հ. Պզդիկեանեան.— Սասցած ենք ձեր նամակը։ Կը խնդրուի խմբագրա– տուն հանդիպիլ, կարգ մը ճշդումներ կատարելու համար։

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ

Հ. Ը. Դ. Տան յանձնախումբին բոլոր անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հր– աւիրուին այս շաբաթ ժամը 21ին, Ռէ– ժանի վերնայարկը, Քատէ։

SALLE GAVEAU

45, Rue de la Boëtie, Paris

ԴԵԿՏ. 18ԻՆ, ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 17·30ԻՆ

Ensemble Orchestral de Paris

Ղեկավարութեամբ՝

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Ցայտագիր՝ ՄՈՑԱՐԹ, ՊԱՔ եւ ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆի Սիւիթ Լիթիւրժիքը եւ երեք փոքրոտուները։

Աբշակ Արզուեան եւ զաւակները, խո– րունկ վիշտով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ եւ մօր՝

ՄԱՐԻ ԱՐԶՈՒԵԱՆի
(Ծնեալ Չէրբէզեան)

մահը։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կա– տարուի այսօր, չաբաթ, ժամը 8·30ին, Փարիզի Հայոց Եկեղեցին, 15 րիւ ժան Կուժօն, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադր– ուի Պանէէոյի գերեզմանատունը։

ԾԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Հայ Կարմիր Խաչի (Փարիզահայ Տիկ– նանց Միութիւն) կեդր. վարչութիւնը ցաւով կը ծանուցանէ իր անդամուհիին – ըչն Տիկին ԱՐՇԱԼՈՑՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի մահը։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր չա– բաթ, ժամը 10·45ին, Փարիզի Ս. Յով– հաննէս Մկրտիչ եկեղեցին։

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Տարեվերջի խնջոյք–հանդէսը, Մարսէյլ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր, Սալ Մազընօ, 88 րիւ տ'Օպաներ։

Գեղարուեստական բաժին։ Տոհմիկ պա– րեր։ Կը պարէ Պ. Աւետիս Նահապետեան։ Ժամը 8էն վերջ եւրոպական պարեր։

Արծիւ թատերախումբը կը ներկայացնէ ՈՒՇ ԼԻՆԻ ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ, վեկավարու– թեամբ Պ. Աշոտ Յակոբեանի։

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՎԻՒՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Նոմի– ոէին։ Վեկավարութեամբ՝ դերասան ԹՐԱԳՈՆի եւ մասնակցութեամբ կարող ուժերու, այս կիրակի ժամը 15ին, Սէրք– լը Կաթոլիկի սրահը։ Կը ներկայացուի՝ ԿՈՑՐ ՀՈՎԻՒՆ ՈՒ ՋՐՆԱՂ ՄԱՐՕՆ երաժշ. թատ. (4 արար), հեղինակ Թրա– գօշ։ Մուտք 120 եւ 150 ֆրանք։

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Կը յանձնարարեն իր
ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վե– րապահուած է Փարիզի, արուար– ձաններու եւ գաւառի Հայերուն
Հայերու բաբեկամ դեղարան մը
Ազգ·Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը
Պ. Վահրամ Էլմաճեան պարարտա– ուղ–ծախող, իր հայրենակիցներուն տրամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հան է։
ՇԱՇԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՏՐԵՐԵԿԱՆ

ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍ

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶի ՄԱՐՍԷՑԼի ՄԱՄՆԱՁԻՒղին

Պատուակալ նախագահութեամբ պրա– զիլ կոմսեան ՋԱՐԵԱՆի։

Այս շաբաթ ժամը 21էն միինչեւ առաւօտ ՍՓԼԱՆՏԻՏի շրջ. սրահներու մէջ։

Գեղարուեստական բաժին.— Օր. ՑԱ– ՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն, կ. Զարեանէ), երգ՝ Պ. Ժ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ (Մարսիլիոյ երաժշտանոցէն)։

Օր. ԷՍՈՒԻՃ ՊԱԼԼԵԱՆ կը պարէ։

ԾԱՆՕԹ.— Մարսէյլի ուսանողներուն սահմանափակ ատմանբ կէս դինով, նոյն օրը կիշէն։

ՄՈՒՐԱՏԻ ՕՐԸ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻ ՏԷՍԻՆի ՄԱՄՆԱՁԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին Հ. Ը. Դ. Տան մէջ։

Կը խօսի Պ. Ե. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆ (Փարի– զէն)։ Պիտի ներկայացուի երաւանդ Օտ– եանի ՋԱՐԾԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ (կատա– կերդութիւն երեք արար), վեկավարու– թեամբ Պ. Միքիթեան Շիրվանեանի, եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ կարող ու– ժերու։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՕՆԱԾԱՌ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կազմակերպուած Վարժարանի Ծնողաց Միութեան կողմէ։ Կիրակի 19 Դեկտ. կէ– սօրէն վերջ ժամը 4·30էն մինչեւ 10։

Կը մասնակցին Միլտոնեան քոյրեր (Վե– նետիկէն, Պենեւոլիօ Մատչլլօ մրցանակ) Թաւլուխակով, տաւիղ եւ դաշնակ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ծիծա– ղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն– ներ, երգեր, հայկական պարեր եւ անա– կընկալներ, ապա կաղանդ Պապայի ժա– մանումը, առատ եւ օգտակար նուէրներ– րով։ Շքասեղան եւ համով – հոտով ընթ– րիք, ժողովրդական դիներով։

REVEILLONS !!!

Զուարթ եւ հաճելի Ծնունդի եւ Կա– ղանդի զարթօնքները միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք ճոխ ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ։

24 ԵՒ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքներուն համար ձեր բարեկամնե– րով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ։ Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽՕՊԻՍ

ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի «Ջրջ» կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Այս չաբաթ Հայաստան ենթկմ. ժամը 9։ Կիրակի առաւօտ Մուբատ խումբը 10ին։ Կը. կ'սօրէն վերջ Վառմեան ենթկմ. ժա– մը 3·30ին։

Հ. Ը. Դ. ՈՒՍ. Միութեան ժողովը այս Շաբաթ ժամը 20·30ին, Մոսիէթէ Սա– վանթի է. սրահը։

ՏԻՍԻՆ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի պա– տասխանութիւնը այս երեքշաբթի, ժամը 21ին, Հ. Ը. Դ. Տան մէջ։ Կը խօսի Ստե– փան Միլոռեան։ Նիւթը՝ «Հին եւ նոր սերունդները»։ Մուտքը ազատ է։

ՎԱԼԱՆՍ— Հ. Ը. Դ. Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ա.Հարոնեան սակումբը։ Խիստ կա– րեւոր օրակարգ։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

Ֆ. Կ. ԽԱԶի Շրջ. վարչութիւնը միջ– մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ Փա– րիզի չրջանի մասնաճիւղերը այս չաբաթ օր ժամը չորսին Ռէժանի վերնայարկը։

ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆի ժողովը այս երեք– չաբթի, ժամը 20·30ին, սովորական հա– ւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼի ՄԷՋ

Այս կիրակի հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի Շաւիլի մատրան մէջ, երեք– ցողութիւնները կը կատարուին եռաձայն Փարիզէն հրաւիրուած դպիրներու կողմէ։ Ցետ պատարագի հոգեհանդստեան պաշ– տօն եկեղեցւոյս դպիրներէն Պ. Պ. Զաւէն Յովհաննէսեանի եւ Յակոբ Դաւիթեանի հանդուցեալ ծնողքին համար։ Սկիզբ Ս. Պատարագի ժամը 10·30ին։

ԾԱԽՈՒ Է
PATISSERIE ՄԸ

Որ կը գտնուի 18րդ թաղամասին մէջ, լրիւ կազմածով փուռ, փոխադրութեան կառք, հեռաձայն, եւայլն։

Փուռը կը բանի։ Ամէն ինչ պատ– բաստ է։ Դիմել՝ Պ. ԿԻՅՈՑԵԱՆի՝

MEN. 77-99

ՀԱՄԵՂ ՕՂի ՍԻՐՈՂՆԵՐՈՒՆ կը տե– ղեկացնենք թէ Ս. ՏԵՐՍԱ հաստատութիւ– նը հրապարակ հանած է։

ԻՋՄԻՒՒ ՕՂԻՆ

Ճոխ սեղաններու միակ օդին չինուած իդմիրի յատուկ եղանակի մը համաձայն։ Մասնագէտ ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի ուղղակի հսկողութեան տակ։

Մեծաքանակի պահեստ՝

Importateur grossiste

ՀՐԱԶԵԱՆ՝

6, Rue Lamartine, Paris (9)

REVEILLON

Noël 54

AMBIANCE

Կազմակերպուած Ալփորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (ԻՒ – ԺԻ – Ա)
Պատուոյ նախագահութեամբ Ալփորվիլի քաղաքապետ՝
RAOUL BLEUSE Ի

(Անդամ Մէնի նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր, ժամը 21էն միինչեւ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, վալթէր (Շառանթօն էֆօլէն 103 թիւ օթօպիւս, իջնել րիւ տը լ'Իւինիօն)

Կը մասնակցի Արժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS ŞCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS

NOMBREUX JEUX

COTILLONS

Ճոխ պիւֆէ ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղ ինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի),

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
19
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
DIMANCHE
19 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7551 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2962

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐԻ ԱՐՏ, ՎԱՐԻ ԱՐՏ

•

Միանգամ ընդ միշտ կը յայտարարենք· — Հայրենիքի եւ ժողովուրդի բարեկամ չեն կրնար ըլլալ անոնք որ կը փորձեն ստորագրաս, նկուն, խեղճ կեցուածք մը տալ տարագիր բազմութեանց, մշակոյթի ճակատին վրայ :

Ստորագրասութեան կնճիռ մը կ'ը, սկիզբէն ի վեր, օտարին հանդէպ :

Այժմ նոյն մթնոլորտը կ'ուզեն ստեղծել Հայկական Արտասահմանի եւ Արտաս– եան գաշտին մէջեւ :

Բառերը միշտ չեն արտասաներ : Բայց լսել կ'ուզեն — վերի արտ, վարի արտ :

Անոնք իշխան են, մենք ղոլամ :

Այնտեղ կ'արտադրեն, կը ստեղծագործեն : Մենք խոտ կը մշակենք :

Այնտեղ Ակադեմիաներ, կաճառներ, ինստիտուտներ ունին : Մենք հասարակ ծաղկոցներ :

Այնտեղ ակադեմականներ կան : Մեր մէջ միայն վարժապետներ եւ վարդա– պետներ :

Անոնք հարազատ ժառանգորդ են : Մենք խորթ կամ աղքատ աղգական :

Անհուշտ կարելի չէ բաղդատել անոնց եւ մեր կացութիւնը :

Անդին՝ ամբողջ ժողովուրդ մը ամփոփուած հայրենիքի մէկ մասին վրայ, պետական կարգուսարքով :

Աւելին՝ նոյնքան ժողովուրդ ցիրուցան ի սիւնս աշխարհի :

Մշակոյթի զարգացումը չատ աւելի դիւրին է հոն, քանի որ հող ունին ոտքի տակ, եւ հասուն աղբիւրներ՝ պետական դանձէն :

Օտարութեան մէջ, ամէն ինչ կախուած է մեր պիտակութենէն : Մեր աշխատանքէն եւ նիւթական կարողութենէն :

Ոտքի կանգնիլ եւ մշակոյթի կրակը վառ պահել ահաւոր փլուզումէ մը ետք, մէկը միւսէն անձանօթ, խորթ ափերու վրայ, հրաշք պիտի համարուէր ոեւէ ժողովուրդի համար :

Այդ հրաշքը գործուած է, ապահովելով Թանկարժէք վաստակ մը որ պիտի ծառայէ իբրեւ լրացուցիչ մաս համահայկական մշակոյթին :

Այդ վաստակը անփոխարինելի է չատ մը տեսակէտներով :

Այնտեղ, հայրենիքին մէջ, արբանեակ իշխանութիւն մը իր ուզածն է որ կը պարտադրէ, իբրեւ հրամանակատար կեդրոնաձիգ դիկտատորութեան մը :

Մենք ազատ ենք օտարին կապանքէն : Կը բաւէ որ ըմբռնենք մեր կոչումը եւ գերը : Եւ աշխատինք :

Վայրերան եւ ծուռերան մարդիկ ի գործ կը ճղնին այլասերում նախատեսել արեւմտահայ աշխարհաբարին եւ անոր միջոցաւ մշակուած բեղուն գրականութեան համար :

Ինչ որ ամբարուած է եւ գոհ կ'ը– տագրուի հայրենի սահմաններէն դուրս, անապատ դանձ մը կը կազմէ ամբողջական հայրենիքին համար : Բովանդակութեամբ, ծանրութեամբ թէ խորութեամբ :

Բուն գժբախտութիւնը այն է որ, ներկայ հայրենիքը չի գիտեր, չի կրնար կամ չուզեր օգտուիլ այդ սքանչելի եւ անկորընչելի վաստակէն :

Հայկական Արտասահմանի բառապաշարէն մինչեւ գիտութիւնը եւ արուեստը մեծ մասով դուց գիրք են Երեւանի համար :

Եւ մեր գիմակաւոր գպիրները եւ կեղծարարները կ'ուզեն որ այդպէս ալ մնայ :

Կ'ուզեն որ մենք դառնանք աղբատ ազգական : Գլուխը կախ, աչքերը կիսափուի, ձեռքերը դողդոջուն :

Անոնց համար վերի արտին յարգն ան– գամ աւելի յարգի է քան վարի արտին առոք գոյները :

Ոչ մէկուն ջնջքէն կ'անցնի թելադրել որ աւելի ուշադրութեամբ հետեւին արեւմտահայ մշակոյթի նուաճումներուն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

•

ՆԱԽԱՑԱՐՁԱԿՄԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԻՒ – ԼԷԱԿԱՆ ԶԵՆՔԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՎԱՃՌԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ասլանեան Մորհուրդին 13րդ նստա – շրջանի Ա. ժողովին առթիւ, որ գումարուեցաւ Շայոյի պալատին մէջ, 14զինակից պետութեան արտաքին եւ եմտական նախարարները միաձայնութեամբ որոշեցին ճակատ յարգարել Խ. Միութեան նոր ռազմախաղերուն դէմ, որոնք հետզհետէ կը սաստկանան, քանի կը մօտենայ Փա– րիզի համաձայնութեանց վաւերացման քննութիւնը Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին կողմէ :

Մորհուրդը ուրբաթ օր առտուան ժամը տասնէն մինչեւ կէս օր վերջացուց օրա– կարգի առաջին երեք կէտերուն քննու– թիւնը, քուէարկելով ընդհ. քարտուղա– րին՝ Լորտ Իսմէյի, պինուորական յանձ– նախումբին եւ քաղաքական մասնախում– բին տեղեկագիրները խորհրդային սպառ– նալիքի մասին, «որ չէ մեղմացած» : Ցե– տոյ, կրճատեալ նիստի մը մէջ, քննեց ա– մէնէն կենսական խնդիրը, — հիւլէական դէնքերու գործածութիւնը՝ նախայար– ձակման պարագային :

Այս առթիւ, նախարարները նկատի ա– րին թէ կարգ մը կառավարութիւններ մտահոգութեան մատնուած են, տեսնելով որ պինուորական իշխանութիւնները իբ– րեւ ռազմական ծրագիրները հիմնած են հիւլէական դէնքերու գործածութեան վր– րայ : Ցետ քննութեան որոշուեցաւ այդ դէնքերուն գործածութեան վերապահ վը– ճիռը ձգել կառավարութեանց : Մորհուր– դը երկրորդ տրամաբանական որոշում մը եւս քուէարկեց, խնդրելով պինուորական իշխանութիւններէն որ շարունակեն նա– խատեսել նոր զէնիերու գործածութիւնը՝ իրենց ռազմական ծրագիրներուն մէջ : Ուրեմն, զօրավարները պարտաւոր են պատրաստ ըլլալ ամէն պատահականու– թեան հանդէպ, նկատելով որ հակառա– կորդը կրնայ ամէն միջոցի դիմել, ազատ աշխարհին դէմ յարձակած առեն :

Վիճաբանութեանց ընթացքին կարգով խօսք առին Պ. Պ. Տըլլըս, Իրլն եւ Մենդէս Ֆրանս, Մոսկուայի վերջին սպառնալի– քին առթիւ եւ այն եզրակացութեան յան– կերան թէ Արեւմուտքը որեւէ պատճառ չունի թուլցնելու իր ինքնապաշտպանու– թեան ճիգերը Սովետներու յուսահատա– կան փորձերուն հանդէպ որոնցմով կը ձգտին խաոնակութիւն ստեղծել արեւմտ– եան ճակատին վրայ :

ՄԵՆԴԷՍ ՖՐԱՆՍԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ

Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը կ'ըսէ թէ ոչ մէկ փոփոխութիւն կ'երեւայ խորհրդարանին ճակատի քաղաքականու– թեան մէջ : Վիճաբանութիւնը տեւեց մէկ– կուկէս ժամ : Ցաջորդաբար խօսք առին Իտալիոյ, Թուրքիոյ, Մ. Նահանգներուն, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախա– րարները : Տեղական թերթերը դիտել կու– տան թէ ամէնէն ուժգին լեզուն գործածեց Ֆրանսայի վարչապետը, չեչտելով թէ Սովետները չափը կ'անցընեն « փորձելով ահաբեկել Ֆրանսայի խորհրդարանը եւ հանրային կարծիքը : «Անոնք չեն ճանչնար Ֆրանսան, եթէ կը կարծեն թէ կրնան սպառնալիքներով համոզել Ֆրանսան որ փոխէ իր քաղաքականութիւնը : Մորհր– դային ծանուցագիրը որեւէ կերպով պի– տի չփոխէ Ֆրանսական կառավարութեան որոշումը՝ կարելի եղածին չափ չուտ վա– ւերացնելու համար Փարիզի համաձայ– նութիւնները » : Ցետոյ բացատրեց թէ այդ համաձայնութիւնները ոեւէ մէկուն չեն սպառնար :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

Ձի՞ ԲԱՒԵՐ «ԿԱՇԱՃՆԻՄ»...

Վերջապէս, ձիչ մը լսուեցաւ այն շրջանակէն որ կը սիրէ ամէն ինչ փայլուն տեսնել երեւանի մէջ :

Ո՞վ չուրախանար, տեսնելով իր հայրենիքին կատարած նուաճումները՝ գոհացագան նպատակներու վրայ :

Բայց, որեւէ հայրենիք իր լոյսերուն հետ ստուերներ ալ ունի :

Մեր բնական երկրին մէջ իսկ, մամուռը Արգոսի աչքերով կը հետեւի անցու– դարձին : Եւ ի հարկին կարգի կը հրաւիրէ օրուան իշխանութիւնը :

Շարժումը կանգ պիտի առնէր, եթէ օրն ի բուն ներմակը եւ շիտակը փառաբա– նէիներ, անտեսելով սեւը եւ ծուռը :

Շատեր կը մոռնան այս տարբական գի– տելիքը, դուռ բանալով անտեղի վիճա– բանութեանց :

Պէյրութի «Երիտասարդ Հայուհի»ն, որ ցայդ խոհեմ լռութիւն կը պահէր հայրենիքի բացասական իրողութեանց հանդէպ, ձայն կը բարձրացնէ Սեպտ. Հոկտեմբերի միացեալ թիւին մէջ.

— « *Սուր բնոյթ առած է հայ լեզուի հարցը : Առանց մթացնելու երկու Հայաս– տաններուն, կարելի՞ է մթէ պարտադրել, դրեթէ կատարելութեան հասած Արեւմ– տահայ աշխարհաբարին, որ ծալլէ քերա– կանութիւնը եւ ենթարկուի արեւելահա– յերէնի, այն ալ նորին, կարծես, բաւ չըլլար արդէն քաշածնիս* » :

Այս տողին կը յիշէ Շանթի օրինակը, « *թէեւ այդ խոյ պատճառ է, բաղդատմամբ նովետահայերէնի* » :

Ո՛ւր Շանթի կարգ մը ձախող փորձերը, ո՛ւր նովետահայերէնը ...

Եւ կը շարունակէ .

— « *Մենք եթէ Հայաստանի ուղղա– դրութիւնը որդեգրենք, Գալուստհայերը (միայն Գալուստհայե՞րը — Վ.) ի՞նչպէս պիտի գիտնան թէ կերածնին ա՞ր է թէ սեր (խայտառակ)* : Իսկ պետական *ՅՕՍ – ՈՒՄՕ* լեզուն մեզ կրնայ *Ս. Փրկիչ* կամ *Աֆթուրեիկ* (Պէյրութ) տանիլ : Ինչո՞ւ ռուսերէն բառեր պիտի որդեգրենք, ո– րոնք գերմանական հնչումով ֆրանսերէն բառեր են, երբ անոնց հարազատները ու– նինք : Ո՞ր ծնողքը ԻՐՔ (իրենը) կը ձգէ եւ դրացիին պատկները կ'որդեգրէ » :

... *Գուբրէչի անկողը քաշելու ժամը ե– կած է կարծեմ* » :

Միայն Գուբրէչի՞ : Հապա Սոֆիայի, Նիւ Եորքի, Թեհրանի շոշոբրներուն ա– կանջնե՞րը :

Այս արդար ցասումը արձանագրուած է ամսագրին Բրոնիկի բաժնին մէջ, ամե– նավերջին էջին վրայ որուն խորագիրն է « Հայրենիք » :

Անշուշտ պատահմունք է, եւ « Երիտա– սարդ Հայուհին» այսուհետեւ աւելի լայ– նօրէն պիտի էրբէ այս խնդիրը :

Քանի որ « սուր բնոյթ » ստացած է լեզուի հարցը, ներելի չէ շօշափել « ի մի– ջի այլոց » :

Վ.Ա.Հէ

ՀՆԴԿԱՋԻՆԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Երբեք օր բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Ազգ. Ժողովին մէջ, Հնդ– կաչինի կացութեան մասին որ կը վատ– թարանայ օրէ օր : Զիլերը այնքան ղըր– ղուած էին որ վարչապետը պարտութիւն մը կրեց, երբ 291ի դէմ 301 ձայնով մեր– ժուեցաւ ընկերակից պետութեանց եւ– մատցոյցը : Բայց պիչերը ուշ առեն Ազգ. ժողովը քննեց ուրիչ բանաձեւ մը, նոյն ինքն վարչապետին պահանջով : Այս առ– թիւ յայտարարուեցաւ թէ Վիէթ Նամ ա– ւելցուցած է իր պինուորական ուժը, հա– կառակ Ժընեւի մէջ կնքուած համաձայ– նութեանց, թէ 35 հազար զերիներու վր– րայ միայն 15 հազար հոգի յանձնուած են եւսյլն :

Ի վերջոյ երեսփոխանները սկսան քննել ուրիշ բանաձեւ մը որ նպաստաւոր էր կառավարութեան համար : Ինչպէս կ'երեւայ, Ազգ. Ժողովը չուզեր տապալել դահլիճը, սպասելով Փարիզի համաձայ– նութեանց քննութեան, որ կը սկսի վաղը, երկուշաբթի :

Եմատական յանձնաժողովը կ'առաջար– կէր մերժել Հնդկաչինի յատկացուած վարկերը, նկատի առնելով կացութեան ծանրացումը, որ կը սպառնայ հարաւա– յին չրջանին :

Պ. Մենդէս Ֆրանս մասնաւոր տեսակ– ցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ եւ Մ. Նա– հանգներու արտաքին նախարարներուն հետ : Ֆրանսա որոշած է մեծ մասով հայ– րենիք վերադարձնել 175·000 զինուորնե– րը : Վիճաբանութեանց ընթացքին բուռն ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Պ. Մենդէս Ֆրանսի եւ նախկին վարչապետ ժորժ Պիտոյի մէջեւ : Պահպանողական երեսփո– խան մը ողբալի պատ. Հնդկաչինի հաշ– տութեան պայմանները, ջատագովելով Պ. Պիտոյի առաջարկները : Վարչապետը «առատպել» կոչեց այդ վերապրումները :

Եմատացոյցը մերժուած առեն, վարչա– պետը յորդորեց որ անդրադառնան, այ– լապէս պիտի հարկադրուի վատահութեան խնդիր յարուցանել : Եւ իսկապէս վատա– հութիւն պահանջեց չարաթ առտու ժամը 5ին : Քուէարկութիւնը պիտի կատարուի Բշ. առտու ժամը 9·30ին : Կացութիւնը վտանգաւոր կը համարուի :

.....

ՉԻՆԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը հաւա– նեցաւ որ Ազգ. Ժողովին ընդհ. քարտու– ղարը Փեքին հանդիպի, քննելու համար 13 ամերիկացի օդաչուներու արձակման խնդիրը :

ՊԱԳԻՆ առողջական վիճակը նորէն ծան– րացաւ : Մնուող չի կրնար առնել, մէջ ընդ մէջ կլիպիկ կ'ունենայ եւ չափազանց տկա– րացած է :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, Այ– զընհաուըր Մնուոնդի աւանդական պատ– գամաւորը ուղղելով ազգին, ըսաւ թէ Ամերիկան ընտրած է « խաղաղութեան գործարին համբան եւ ամէն միջոց պիտի փորձէ որպէսզի հակառակորդները հաս– կնան մեր խաղաղասիրական նպատակնե– րը : Թող չկարծեն թէ մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք ամէն գնով, թէ մէկզի պիտի գնենք մեր սկզբունքները, համակերպե– լով եւ թոյլ տալով որ տարածուի ակնե– րեւ չարիքը » :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԱԶԳԻ ԿԵՆՍԱՐԱՐ ՈՒԺԸ

•

ՆՄԲ.— Ահաւասիկ ամփոփումը այն ճրագնասէրէն դասախօսութեան, զոր մեր աշխատակիցը Կ. Փոլատեան կատարեց ժրնեւի մէջ, Դեկտ. 4ին.—

Հայ ժողովուրդին պատմական ճակատագիրը գծուած է սուրբի մը, Մեսրոպ վանականին մատներով ե. դարուն: Այս հանճարեղ մարդը, որ շատ լաւ կը ճանչնար իր ժողովուրդին ոգին, մարզարէական մի տեսլեան մը մէջ մշակնեցաւ ճշդել միակ ճամբան, զոր պէտք էր առնել:

Շինականներէ, հովիւներէ եւ պատեւ բազմիվիներէ կազմուած ընկերութենէ մը Մեսրոպ կերտեց ազգ մը հոգեկան առաքելութեամբ, որուն չնորհիւ դիմացանք դարերուն եւ հասանք մինչեւ այսօր: Այս հոգեկան միութեան չնորհիւ է որ հայ ազգը պահեց իր ինքնուրոյնութիւնը, զոր կարելի պիտի չըլլար պահել միայն ղէնքով:

Ինչպէս որ հելլէնական հրաչքի մասին կը խօսուի, նոյնպէս ալ կարելի է «հայկական հրաչքի» մը մասին խօսիլ, այն տարբերութեամբ որ այս «հայկական հրաչքը» կը տեւէ մինչեւ այսօր, հակառակ չարչարանքներուն, աւերներուն եւ սոսկալի ջարդերուն, քանի որ մեր մտաւորական հայրենի ժառանգութիւնը այսօր տակաւին կերտող ուժ մըն է:

Ամէն անոնք որ հակեցան իմ ժողովուրդիս ողբերգական ճակատագրին վրայ — ինչպէս վերջերս Լիւթ Անարէ Մարսէլ վերջապէս զայն — ամէնքն ալ գտնուեցան սա երեւոյթին առջեւ, — միակ եւ առեղծուածային ժողովուրդի մը, ամէնէն հինէրէն մին, որ ապրած է բանաստեղծութեան չնորհիւ եւ որ ի վերջոյ փրկուեցաւ բանաստեղծութիւնով:

Բանաստեղծութի՛ւն... առաջ պէտք է հասկնալ առօրեայ անտանելի կեանքին փոխուիլը ուրիշ կեանքի մը, աւելի դէ – դեկիկ եւ աւելի դրաւիչ: Որովհետեւ երբեմն կը փոխադրէ մեզ լաւագոյն աշխարհի մը մէջ:

Շատերուն համար հայկական մշակոյթը « անցած » բան մըն է: «Այո, կ'ըսեն, դիտենք որ հին առեն մեծ բանաստեղծութիւն մը ունեցած ենք, իսկ այսօ՞ր ...»:

Հայ մշակոյթին մէջ խզում չէ տեղի ունեցած, ինչպէս ուրիշ ժողովուրդներու մշակոյթին մէջ — Եղիպտոս, Պունաս – տան — չարունակ ստեղծագործած ենք եւ կը չարունակենք այսօր ալ: Սաորագա – սութեան զգացումը մեր վրայ կը ճնշէ եւ մեզ կը կուրացնէ: Բայց ոչ մէկ խորագումի շրջան զոյութիւն ունի հայ ժողովուրդին պատմութեան եւ հոգիին մէջ: Ոսկի չղթան չէ կտրած երբեք, մեր սեփական հողին վրայ, կամ երբ ցրուած ենք աշխարհի չորս ծագերուն: Մեսրոպի կնքած կամուրջը մէկ խոյանքով կը միացնէ հինգերորդ դարու մեր ժողովուրդը այսօրուան հայ ժողովուրդին:

Մի դառնք մեզ մեր այսօրուայ թշուառութիւններէն, մեր սրտերուն մէջ միեւնոյն երգը կայ, աշխարհի լուսաւոր երգը:

(Հոս, դասախօսը, իր միտքը պարզելու համար, քանի մը մէջբերումներ ըրաւ Զարենցէն, Վարուժանէն, Շնորհալիէն եւ Նարեկացիէն):

Հայ երգը իր բոլոր փոփոխութիւններով, նոյնը կը մնայ: Հայ դրողները, իրենց կեանքով եւ գործերով եւ իրենց մահով, հայ ազգին վերապրող առաջնորդները եղած են, անոր խիղճը: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իրական հայելի մըն է, ուր կը գոլանան բոլոր պատահարները, բոլոր տենչանքները, եւ իրենց ժամանակակից ազգային եւ միջազգային բոլոր խնդիրները: Իրենց գերթուածներով կարելի է Հայոց պատմութիւնը գրել:

Մեր բանաստեղծները սուրբերու կարգը դասած ենք, որովհետեւ սուրբի պէս ապրած են, հերոսի եւ մարտիրոսի պէս: Շատերը մեռած են գրիչը իրենց ձեռքին մէջ, ինչպէս քաջը կը մեռնի սուրը ձեռքին:

Հիմա հարկ է որ տամ ապացոյցները:

Սիրելի բարեկամներ, ընտրութեան մէջ կը վարանիմ: Եթէ ուզէի ձեզի գաղափար մը տալ միայն վերջին դարուն գրուած հայ բանաստեղծութեան վրայ, պիտի ստիպուէի ձեզ ժամերով վար դնել հոս: Մի վախնաք, այդ անգթութիւնը պիտի չունենամ: Սակայն եւ այնպէս պիտի ուզէի ներկայացնել իւրաքանչիւր բանաստեղծ, կամ ամէնէն կարեւորները գոնէ, եւ ցոյց տալ այն դեղեցկութիւնները զորս անոնք կը բերեն հայ գրականութեան եւ ձեզի ապացուցանել հայկական բանաստեղծական հանճարին երկարատեւութիւնը:

Դժուարութիւնը հոն է որ իսկական գերթուած մը անթարգմանելի է: Թարգմանել՝ զաւաճանել կը նշանակէ: Այն գերթուածները, զորս ձեզի պիտի ներկայացնեմ, ոսկեայի պատմաններու մէջ թարգմանուած են —մի քանին ինձմէ — հետեւաբար պէտք է որ շատ ներողամտութիւնով դատէք զանոնք:

Հոս՝ դասախօսը ընթերցումներ ըրաւ:

Միքայէլ Նալպանտեանի «Երգ Ազատութեան», Եղիա Տէմիրճիպաշեանի «Անդնդին երգը», Պետրոս Դուրեանի «Տրտունջք»ը, Սիամանթոյի « Մօր մը երազը », Դանիէլ Վարուժանի «Ականջները» եւ « Հարճ»էն առնուած մաս մը, «Ասպետ – ները», Արմէն Դարբինեանէն եւ Ահարոն Տատուրեանէն մէկ – մէկ գերթուած եւ ի վերջոյ Եղիշէ Զարենցէն «Պալլադ առ Լէնին»ը:

Ներողամիտ եղէք որ հոս դադրեցնեմ ընթերցումները: Միայն այս քանի մը գերթուածները բաւական են ապացուցանելու համար թէ հայ բանաստեղծութիւնը կ'ապրի տակաւին եւ մշակնենական կենսաբար ուժ մըն է: Ան կը չարունակէ մեղի կենդանութիւն տալ, հաստատ պահել իմ ժողովուրդս իր դժբախտութեան մէջ եւ օգնել որ չյուսահատինք:

Հայկական բանաստեղծութիւնը փոքր է, բայց դեղեցիկ, ժողովուրդիս պէս: Ես խոր յարգանք կը տածեմ արդի ազգերու բանաստեղծութեան հանդէպ, մանաւանդ Ֆրանսականին հանդէպ: Անոնք անդին գոհարներ են, որոնք կը փայլին հազարաւոր ճաճանչներով: Մերինը մեծ չէ, արդարեւ, հազիւ քանի մը կերտած (fragment), բայց անդին է, արուեստական

քար մը չէ, այլ իսկական ադամանդ:

Հայ « բանաստեղծութիւնը լաւագոյն ապացոյցն է զոր կրնանք տալ մեր վեհութեան», ինչպէս կ"ըսէ Պոտլէր:

Ես անոր դեղեցկութեան մէկ շատ խոնարհ ծառան եմ: Ինքզինքս երջանիկ կը զգամ, եթէ կրցայ ձեզի ներշնչել քիչ մը սէր դէպի հայ բանաստեղծութիւնը: Հետեւաբար յերմեռանդ կերպով կը գոչեմ. — կեցցէ բանաստեղծութիւնը, որովհետեւ ան դեղեցկութիւն է, ընդհանրական ճշմարտութիւն, ազատութիւն եւ հրճը – ւանք է:

Պ. Ն.

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ԲԵՄ

•

ԼԻՎԻՆԿ ՐՈՒՄ·— «ԿԵԱՆՔԸ ԶՈՐ ՓԵԶԻ ՏՈՒԻ » — «ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ»

Վերամուտին լաւագոյն ներկայացում – ներէն է «Լիվինկ – Ռում»ը (Հիւրասեն – եակ) որ կը ներկայացուի Թէաթր Սէն Ժոռժի մէջ, քանի մը ամիսէ ի վեր:

Կրէհըմ Կրինի այս չափազանց թատերախաղը Ֆրանսերէնի վերածած է Ժանմեռքիւռ, տաղանդաւոր արուեստագէտ մը, որ ստանձնած է նաեւ խաղին բեմադրութիւնը:

Կրինն, իր բոլոր գործերուն մէջ մտավախութիւնն ունի կրօնի եւ Աստուծոյ: Կաթոլիկ գրագէտը, միշտ փորձած է բացատրել քրիստոնէութեան դերը կեանքի, եւ մարդոց խիղճին մէջ: Ցիշենք « զօրութիւնը եւ փառքը», իր առաջին վէպը՝ «Մարդը ինքնիրեն հետ » (1929), «Սիրային բարեկամութեան մը վախճանը» (Լա ֆէն տ'Իւն Լիէզօն) եւն.:

Կրին Անգլիա ծնած 1904ին, ուսած է Օքսֆորտ, յետոյ եղած խմբագիր Թայմզի մէջ եւ թատերական քննադատ «Սփէք – թէյթըր»ի:

« Լիվինկ Ռումը» իր առաջին գործն է, գրուած ուղղակի բեմին համար:

Երկու ծերացած օրիորդներ եւ իրենց անդամալոյծ եղբայրը, որ վարդապետ է, կ'ապրին իրենց մանկութենէն ի վեր ընտանեկան տունին մէջ: Թէեւ մոլեռանդ կաթոլիկ են, բայց մահուան դաղափարը սարսափ ազդած է իրենց վրայ եւ կարգով դատապարտած են այն սենեակները, ուր մէկը մեռած է: Երբ խաղը կը սկսի այս 70ը անց օրիորդները կը բնակին վերի յարկի մէկ սենեակը՝ «Լիվինկ Ռում» որ իրենց մանկութեան սենեակն է, եւ կը սպասեն իրենց քրոջ թատոնը, քանի տարեկան ազջիկ մը, որը մնացած:

Բոլ (որբուհին) կուգայ 12 ժամ յապաղումով մը իր խնամակալին հետ, 42 տարեկան մարդ մը, ուսուցիչ հոգեբանութեան: Կամաց կամաց յայտնի կ'ըլլայ որ այդ մարուր եւ կրթուած աղջիկը դիշերը Միչելին (խնամակալը) հետ անցուցած է: Օրիորդները վրդովմամբ կը նկատեն այդ սէրը, Մանաւանդ որ Միչել ամուսնացած է եւ նոյնիսկ երէկ ամուսնացած է, կրօնական պատկ չի կրնար կատարուիլ: Ամէն ինչ ի գործ կը դնեն որ վերջ դնէ այս տարփանքը: Նոյնիսկ օ – րիորդ կինը կը բերեն եւ Բոլին դիմացը

կը դնեն: Ազջիկը, որ կը սիրէր Միչելը առանց հաշիւի, առանց բարակը մտածելու, կը տեսնէ այդ կնոջ վիշտը, կը նկատէ նաեւ որ Միչել մեծ դուրգուրանք ունի իր կնոջ հանդէպ — ինքն ալ կը տանջուի, վարդապետը՝ կրօնքը եւ ազօթքը օդնութեան կը կանչէ··· ի դուր: Բոլ կը տեսնէ թէ խաղած է, թէ բացարձակ սէրը ունայնութիւն է: Ոչ ոք, եւ ոչինչ կրնայ փրկել գինքը, ո՛չ Միչելի հոգեբանութիւնը, ոչ ալ կրօնը: Սէրը չատ մեծ է, ինք ալ չատ երիտասարդ, դիմանալու համար թէ ուելորդ է իր յուսահատութիւնը: Եւ կը դիմէ անձնասպանութեան:

Հեղինակը իր մտածումը կ'ըսէ վար – դապետին բերնով: Երբ Միչելը, տակաւին անդիտակից թէ ինչ դեր կատարած է այդ յուսահատ արարքին մէջ, անձնասէր եւ վատ, որ քաջութիւնը չունեցաւ ընտրելու, չուզելով ոչ աղջիկէն ձեռք քաշել, ոչ ալ տառապանք պատճառել կնոջը, կ'ըսէ՝ «տակաւին կը սիրէի գինքը»: Վարդապետը կը պատասխանէ .

— « Ես ալ: Բայց պէտք եղածին չափ չենք սիրեր, մենք ոչ ոք, թերեւս սուրբերը, ան ալ···» :

Այս է Կրինի ըսել ուզածը, — մարդուն սէրը երբեք բաւարար չէ :

Այս թատերախաղը լաւագոյն ձեւով ներկայացուց Ժան Մէռքիւռ, որ թարգմանութենէն եւ բեմադրութենէն զատ ստանձնած է վարդապետին դերը: Իվ Վէնուան չատ յաջող է Միչելի դերին մէջ ինչպէս նաեւ բոլոր դերակատարները :

× *Փետրուարի ժամանակավրէպ գործերէն մէկն է՝ «Կեանքը զոր քեզի տուի» որ կը ներկայացուի Մաթիւրէնի մէջ :*

Այս թատերախաղը, որ մայրական սիրոյ պատկերացումն է, գրուած է առաջին մեծ պատերազմին, դիշեր մը, երբ Փիռանտէլլօ կը մտածէր տղուն մասին որ ճակատն է, եւ զոր մեռած կը կարծէր : Անձնական զգացումէ տարուելով գրած է այս գառն, կծու ազդեցութիւնը: Մայր մը որ չուզեր հաւատալ թէ տղան մեռած է եւ աւելի կ'երջանկանայ, երբ տղան սիրուհին կուգայ ըսելու թէ զաւակ պիտի ունենայ: Հերոսուհին գաղափարը որ հնդկական իսկ մտածումն է, այն է թէ մարդկիկ կը մեռնին եթէ մեր միտքին եւ յիշողութեան մէջ մեռցնենք եւ եթէ մենք մերժենք դանոնք մեռած նկատել, անոնք կ'ապրին: Ուժեղ գործ մը, խիստ, իրաւ եւ տպաւորիչ: Մօրը ծանր եւ յուդիչ դերը սքանչելի խաղարկութեամբ մը կը տանի Թանիա Պալաշովա :

× *Զուարթ և թեթեւ ներկայացում մըն է Վիկօ-Քոլոմպիէի Ուրուականը: Սան – թէլլի, ներշնչուելով Պղտոտէն, հինդ ծիծաղաշարժ արարներ գրած է, ուր սը – բամիտ եւ հաճելի գրոյցներ յաջող ներկայացում մը մէջտեղ կը բերեն: Եթէ վերջը նոյնիսկ ձեր միտքը բան մը չմնայ, Շուկէս ժամ խնդացած կ'ըլլաք ձեր կամքէն անկախ, ինչ որ անհրաժեշտ բան մըն է :*

Ցաջորդով՝ այս տարուան կարեւորագոյն ներկայացման մասին՝ որ Մօնթեր – լանի «Փռա – Ռուայալ»ն է:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (10)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Դ.

Արդէն համը տարաւ, եւ ես սկսեցի այլեւս չնեղանալ նրանից, որովհետեւ պարզ երեւում էր, որ ուրախութիւնից յիմարացել էր եւ չէր նկատում, որ իւր վարմունքով խօսքերով աւելի ու աւելի էր ապշեցնում հարսնացուին :

Դիտելով Սառային, որը չարունակում էր ապշած նայիլ մերթ ինձ, մերթ իր փեսացուին, ինձ զարմացնում էր մի բան — թէ ինչպէս էր եղել, որ այդ անչուչա խելացի ու լուրջ աղջիկը, հէնց նշանուքի դիշերը, երբ իր փեսացուն այդպէս յիմարութիւններ չատ պիտի լինէր արած, չէր ճանաչել նրան եւ համաձայնել էր նրա կինը լինել: Բայց որ Սառան ամենեւին չէր հաւանում իր փեսացուին եւ նրա վրայ բարձրից էր նայում, այդ պարզ տեսնում էի նրա արհամարհական վերաբերմունքից :

Սակայն ես աւելի իմ մասիս էի հոգում: Բանն այն է, որ վախենում էի, թէ ընկերքս իր յիմար վարմունքով, մի դուցէ ինձ էլ վարկաբեկի Սառայի առջեւ, որը զարմանալի է, միմիայն այն բանով, որ չէր խօսում եւ չարունակ դիտում էր մեզ զարմացած, մի տեսակ երկիւղ էր ազդում ինձ եւ ստիպում զգոյշ լինելու: Այդ պատճառաւ չատպեցի վերջ տալ Գարեգինի յիմարութիւններին, եւ, օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ Ժիւլ Սիմոնի դիրքը ձեռքումս էր, հարցրի .

— Այդ դո՞ւք կը կարդում, օրիորդ :

— Ոչ, — պատասխանեց նա կարուկ :

— Հապա ինչո՞ւ էր այստեղ գրուած .

—մէջ ընկաւ Գարեգինը :

Սառան, նրան պատասխանելու տեղ ինձ դիմեց .

— Մի ընկերուհի ունեմ, նա էր տարել կարդալու. այս երեկոյ վերադարձրեց :

— Ուրեմն քո՞նն է, — հարցրեց Գարեգինը եւ, վեր կենալով, գնաց նստեց նրա մօտ :

Այդ եղակի դիմումը, ըստ երեւոյթին, բաւականին անհաճոյ թուաց Սառային : Նա յօնքերը կիտեց եւ, թերթերունքների տակից նայելով դէպի ցած, պատասխանեց ոչ – իսկոյն .

— Այո :

— Իսկ դու կարդացե՞լ ես, հարցրեց Գարեգինը, ըստ երեւոյթին, ուրախացած, որ առիթ ունի զրոյց անելու, հարսնացուի հետ, եւ ամենեւին չնկատելով, որ այդ հարցուփորձը եւ մանաւանդ իր մերձաւորութիւնը անախորժութիւն է պատճառում նրան, ինչպէս ես էի եղրակացնում Սառայի դէմքի արտայայտութիւնից :

Սառան յանկարծ վեր կացաւ եւ արագ քայլերով դիմեց դէպի ինձ :

— Ներեցէք, տուէք այդ դիրքը պահեմ :

Ու նախ քան ես ժիւլ Սիմօնը կը մեկնէի, նա գիրքն առաւ ձեռքիցս այնպիսի մի ձեւով, որ ինձ թուաց թէ խլեց, եւ տարաւ դրեց պատի մօտ, հայելու առաջ դրուած սեղանի վրայ: Զսպած ներքին զայրոյթից նրա դէմքին թեթեւ չառագոյն էր պատել, աչքերը չար արտայայտութիւն էին առացել :

Հարսնացուի այդ ,— կոպիտ որ չասեմ, — խիստ տարօրինակ վարմունքը չատ կոտրեց խեղճ փեսացուի սիրտը: Սկզբում Գարեգինը տեղնուտեղը սառեց, յետոյ, երբ Սառան վերադարձաւ եւ յօնքերը կիտած նստեց իր տեղը, նա մինչեւ անդամ վախկոտութեամբ իր աթոռը մի քիչ հեռու քաշեց :

— Դու վիրաւորուեցի՞ր, հարցրեց վրնդրամբ :

— Ես առ հասարակ չեմ սիրում, որ ինձ հարցաքննում են, պատասխանեց Սառան խստօրէն, առանց նրան նայելու :

— Ցեսոյ ես քեզ ե՞րբ հարցաքննեցի, թոթովեց խեղճ բարեկամս :

— Դոնիթ (Սառան առանձնապէս չեր – ւեց այս «դուք»ը) այս բոլորից հարցրիք՝ կարդացե՞լ եմ ես այն գիրքը: Ասացէք խնդրեմ, ինչո՞ւ չպէտք է կարդացած լի – նէի :

Գարեգինը բոլորովին կուչ եկաւ :

— Ես... ներողութիւն ... ես չէի կարծում ... հարցրի այնպէս .. որ գիտնայի .. դու ի դուր ....

— Խնդրեմ ինձ հետ Դոնիով չխօսէք ,— յանկարծ ընդհատեց նրան Սառան այնպիսի մի եղանակով, որ ինձ թուաց, թէ այդ խօսքերի տեղ եթէ աղուոր տար, տպաւորութիւնը միեւնոյնը կը լինէր:

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ՈՎ ՀԱՅՉԱՎԱՍՑ ՎԱՂՈՒՊԱՍՓՈՆԳՈ

Մեղմ, ժպտադեմ տիկնոջ մը հետ, որ ինձ կը թուէր ծանօթ, բայց որուն անունը չէի յիշեր, կը քալէի Ալեքսանդրի պողոտայէն։ Ան ալ ինծի պէս կը դիտէր շուրջը, ինչպէս որ կ՚ընեն անոնք, որոնք կ՚ուզեն ճանչնալ, բայց չեն համարձակիր հարցնել։

Ես ալ կը ջանայի յիշել, թէ ո՞ւր տեսած եմ զինք, երբ ան ինքզինքը ներկայացուց։

— Ես Վաղուպասփոնգոն եմ, Ճերէվ ի՛նչ, ասոր վրայ ալ ինքզինքս ներկայացուցի ես։

Ճերէվ ի՛նչ, ասոր վրայ ալ ինքզինքս ներկայացուցի ես։

— Դուք ինձ չէք ճանչնար, պարո՛ն Ճերէվ, — ըսաւ ան, — բայց ես ձեզ լաւ կը ճանչնամ։ Ես ձեր ամէն մէկ գործը կը հետեւիմ, ամէն մէկ գրուածքը կը կարդամ։ Ես ձեր մեծ երկրպագուհին եմ։

Ես ալ ինքզինքս ներկայացուցի։

— Ես Վաղուպասփոնգոն

Անցեալ ապրիլին նախարարն ալ պաշտպանելով արեւմտեան Եւրոպայի միութիւնը, դիտել տուաւ թէ խաղաղ համակեցութիւնը մտնաւոր, աւելի ճիշդ ժխտական իմաստ մը ունի Ռուսերու մտքին մէջ։ «Արեւմուտքը պէտք չէ լքեցնէ իր ատաճանը, մնալով հանդերձ համբերատար եւ պատրաստ՝ բանակցելու Մ. Միութեան հետ, հոգ չէ թէ երբ, փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումէնետ»։

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Տըլըս իր կարգին մտածանչեց երեք վտանգներ, — առաջին՝ սխալ է խաբուիլ կեղծ ապահովութեամբ, երբ վտակի մը մակերեսը հանդարտ է, բայց յորձանքը կը մնայ նոյնը։ Երկրորդ՝ Արեւմուտքի հանրային կարծիքը պէտք չէ ահուդողի մտնուի, երբ մակերեսը կը խլրտի, ինչպէս ցոյց կուտայ Ֆրանսայի ուղղուած սպառնալիքը։ Եւ վերջապէս, Արեւմուտքը պէտք է զգուշանայ հապճեպ կամ անխորհուրդ ձեռնարկներէ։ Այս առթիւ յիշեց 13 ամերիկացի օդաչուներու բանտարկութիւնը Ջինաստանի մէջ,— կանխամտածեալ փորձ մը որ կը ձգտի հապճեպ, միակողմանի դործողութեան մը մղել Մ. Նահանգները եւ տկարացնել Ատլանտեան դինակցութիւնը տագնապալի պահու մը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳԱՅՈՂՈՎԸ վաւերացուց Թունուղի եւ Մարոքի խնդիրներուն քննութեան յանձնումը։

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ կոչ մը ուղղեց Ճափանի, վերահաստատելու համար բարեկամական յարաբերութիւնները։

ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆՆՈՑ պահեստի բանակ մը կազմել կ'ուզէն Մ. Նահանգներուն մէջ։

ՊՈԼՍՈՑ ԹԵՐԹԵՐԸ կը դրէն թէ աւանդակախումբ մը երեք տարիէ ի վեր կը բանար օտար երկիրներէ եկած նամակները, դողնալով չէքերը, տոլարները եւ ֆրանքները։ Ցարդ դողցուած դրամը կը հասնի մէկ միլիոնի։ Աւազակախումբը կը բաղկանար տասը հոդիէ, գլխաւորու-թեամբ խաչագրի Նեկրիճ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ կառավարութեան որոշումով, կրնան երկիրը վերադառնալ այն հանրապետական աքսորականները որոնք ոճիրներ չեն դործած։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 19 Իսլամ եղբայրներ որոնք երդում բրած էին չարունակել իրենց դաւադրական աշխատանքը, հինդ պետերու կախադանէն վերջ։

ԿԻՊՐՈՍԻ հարցին քննութեան յետաձդումը մեծ սրտաբեկութիւն պատճառեց Ցունաստանի մէջ։ Քաղաքական շրջանակները դիտել կուտայ թէ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը բուռն միջամտութիւն մը կատարած էր Ապպաժողովին մէջ, ինչ որ կրնայ ապրել Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի յարաբերութեանց վրայ։ Թուրքերը վճռած են ի դերև հանել Աթէնքի ջանքերը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պուլվար Օտտոյի մատնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ առացած է Տէր եւ Տիկին Ահարոն Կալանեանէ երեք հազար ֆրանք եւ տասը հազար ֆրանք արժող պատի ժամացոյց մը դպրոցին եւ եկեղեցիին համար, իրենց Ամերիկա մեկնումի առթիւ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՔՍԱՆԵՒՀԻՆԳ-ԱՄԵԱԿԸ պատկերազարդ չքեղ հատոր մը, ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ։

Գին 700 ֆրանք։

Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ դրատուն, 46 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) կամ «Յառաջ»ի։

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ յաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 80)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՉԻՆԳԱՄԵԱՑ ՅՈՒԲԻԼԵԱՆԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Սոբպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ, Փետրուար 13ին, կիրակի կէսօրէ ետք։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՏԷՍԻՆ — Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի դասախօսութիւնը այս երեքշաբթի, ժամը 21ին, Հ. Ը. Դ. Տան մէջ։ Կը խօսի Սահակ Միլտոնեան։ Նիւթը՝ «Հին եւ նոր սերունդները»։ Մուտքը ազատ է։

ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ժողովը այս երեքշաբթի, ժամը 20·30ին, սովորական հանդիսատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տարօն — Տուրուբերանի Հայրը. Միութիւնը կը ծանչ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ փետր. 12ին, շաբաթ օր, ժամը 15էն կէս դիշեր։ Ինչպէս — պարահանդէսով մը։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

×

Հ. Բ. Ը. Մ. Տարեկան պարահանդէսը՝ ՄԱՐՏ 13ԻՆ, ԺՕՐԺ Ե.

ՀԱՄԱԽՄԲՐ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի նախագահը՝ Պ. Պօղոս Տէր-Սէրեան հիւանդանոց փոխադրուած ըլլալով, վարչութիւնը չուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ։

ԼԻԼԱՑԻ ՋԱՐԹՕՆՔԻ (REVEILLON)

ՁԱՇԱՑՈՒՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական թօփիք, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, բթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պաղիրներ, ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան աւուշեղէններ (փակլավա, էմմէ խատա-յիփ) եւ դանազան պտուղներ։

Ընտիր խմիչքներ (չամփանեա, օղի եւն.) ԿԸ ՆՈՒԱԳԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, ՈՒՏԻ ԵՒ ՔԷՄԻԶԻՍՏ ԱԼՖՈՆՍ եւ ՋՈՒԹՄԱՀԱՐ ՀԱՑԿ։

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rue St. Lazare

Métro Notre Dame de Lorette

ԿԸ ՅԱՑՏԱՐԱՐԵՆՔ

ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Ստացած ենք Թուրքիայէն եւ Ցունաստանէն ամէն տեսակ արեւելեան ապրանքներ՝

ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՑՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր վաճառատան մէջ պիտի պահենք նաեւ եւրոպական ամէն տեսակ ապրանքներ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ։

K. DJIDEDJIAN

Importateur grossiste

Comptoir d'Alimentation Générale

20, Rue Tiquetonne, Paris (2e)

Tél. CEN. 76 - 95

ԾԱԽՈՒ Է

PATISSERIE ՄԸ

Որ կը գտնուի 18րդ թաղամասին մէջ, լրիւ կազմածով փուռ, վոխադրութեան կառք, հեռաձայն, եւայլն։

Փուռը կը բանի։ Ամէն ինչ պատրաստ է։ Դիմել՝ Պ. ԿԻԶՈՑԵԱՆԻ՝

MEN. 77-99

REVEILLON

Noël 54

AMBIANCE

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (Իւ – Ժի – Ա)

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

RAOUL BLEUSE Ի

(Անցամ Սէնի նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր, ժամը 21էն մինչեւ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, վոլթէր (Շառոնիօն էֆօլէն 103 թիւ օթօպիւս, իջնել ռիւ տը լ'Իւիլիօն)

կը մասնակցի Արժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS SCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS

NOMBREUX JEUX

COTILLONS

Ճոխ պիւֆէ

ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

POELES ET CUISINIÈRES

MAZOUTERMIC

SANS BRUIT SANS ODEUR

3 Séries LUXE STANDARD INDUSTRIEL de 60 à 400 m³

BRULEURS A PULVÉRISATION J.V. SANS MOTEUR

POUR CHAUFFAGE CENTRAL & INDUSTRIEL

Ets. ROMIS, 32 Rue Etienne Dolet

Paris 20me. Tél.: MEN. 17-33

ET EN VENTE DANS LES MAISONS SOUCIEUSES DE LEUR RENOMMÉE

ԳՆԵՑԷՔ

ՄԱԶՈՒԹԻ ՎԱՌԱՐԱՆ ՄԸ ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՄԱԶՈՒԹԵՐՄԻՒ վառարանը ունի խոզովակներուն քաշողութիւնը դիւրացնող պահեստ մը, դիտէ գործիք մը որ կը դիւրացնէ մաքրութիւնը։ Ունի ապահովիչ կռուց մը, համապատասխան Ապահովագրութեան ընկերութեանց կանոններուն։ Եւ միակը որ կը ծախուի երաշխաւորիչ վկայականով մը։

Երկու կամ երեք սենեակ տաքցնողը Մոտէլը 34·500 ֆրանք։

Վաճառում եւ ցուցադրութիւն։

ROMIS ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

32, Rue Etienne Dolet, Paris (20)

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար կը-բաւոր դիմել նոյն հասցէին։

ՅԱՌԱՋի ընթերցողներուն 5% զեղչ։

ՄԻ ՍՊԱՍԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՃՈԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵԼԵՆՆԵՐՈՎ

ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ԴՈՎ՝

Անհրաժեշտ ընկերներ պէտք են, թերթաձուլ (փաքլավա), թելահայս (խատայիփ), խուրապիյէ կարագով, պատրաստուած սիմիթներ, չէօրէք, լոխում, հէլվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մտքէն ու սրտէն անցած բոլոր անուշ բաները...

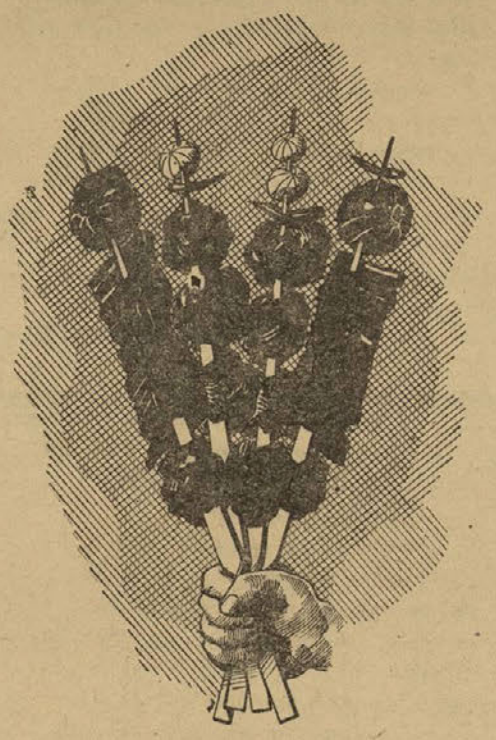
ՀԱՍՑԷՆ, ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ Է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵԼ)

ԾԱՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու համար մասնաւոր զեղչ եւ փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ՋԵԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒԲՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղ ինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒԲՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորիդ)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
*
MARDI
21 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7552 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2963

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՍՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆ

•

Երեք օր անընդհատ խորհրդակցու – թիւններ տեղի ունեցան Փարիզի մէջ, քննելու համար կարգ մը հրատապ խըն – դիրներ :

Հինգշաբթի օր ժողով կը գումարէին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները, իրրեւ նախա – պատրաստական աշխատանք :

Ուրբաթ եւ շաբաթ օրերը տեղի ունե – ցաւ Ատլանտեան Խորհուրդին տարեկան ժողովը, մասնակցութեամբ 14 պետութեանց արտաքին եւ եմտական նա – խարարներուն :

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօ – նական զեկոյցը կը գոհանայ ընդհանուր խօսքերով, այնպէս որ կարելի չէ սքան – չական գաղափար կազմել բուն անցու – դարձի մասին :

Զանազան յայտարարութիւններ եւ կոմնակի տեղեկութիւններ աւելի շատ բան կը բացատրեն, քան պաշտօնական զեկոյցը :

Անոր չորրորդ կէտը, անդամ մը եւս կը յիշեցնէ, ի լուր աշխարհի. —

« Ս. Միութեան քաղաքականութիւնը յեցած՝ պինդ ուրական յարաճուն ուժի մը վրայ, հակառակ մեղմացման կարգ մը ե – րեւոյթներու, միշտ կը ներշնչուի սրեւ – մտեան ապզերը տկարացնելու եւ պատակ – տելու ծրագրին եւ որեւէ չինարար յա – ջոդմ չի ներկայացներ ամրապնդելու հա – մար աշխարհի ապահովութիւնը եւ ժո – ղովուրդներու ազատութեան պահպանումը : Ան չի ներկայացներ որեւէ պարագայ որպէսզի կարելի ըլլար հաւատալ թէ նուազած է ազատ աշխարհին վրայ ծան – րացող սպառնալիքը» :

Այս բացատական եզրակացութենէն եթէ, դժուար չէ նախատեսել թէ ինչքան ծանրակշիռ որոշումներ կրնան արուած ըլլալ, զօրացնելու համար ազատ աշխար – հին պաշտպանութիւնը :

Այսպէս, պինդ ուրական յանձնախում – բին տեղեկագիրը քննած առեն, զեկոյցը կ'ըսէ թէ ժողովը նկատի առաւ « վերջերս կատարուած փոփոխութիւնները սպառա – զինութեանց մէջ եւ վաւերացուց տեղե – կագիրը, որ իրրեւ հիմք պիտի ծառայէ Ատլանտեան կազմակերպութեան զինուա – րական իշխանութեանց պաշտպանողական ծրագիրներուն եւ պատրաստութեանց » :

Բոլոր տեղեկութիւնները կը յայտնեն թէ այս իրթին բացատրութիւնը կը վե – րաբերի արդիական զէնքերուն, պարզ հիւ – լէականէն մինչեւ ջրածինը :

Մնաց որ, նոյն հատուածին վերջին մասը մասամբ կը բանայ վարագոյրը, հաստատելով թէ կառավարութեանց վրայ կ'իյնայ « այդ ծրագիրներու գործադրու – թեան մասին որոշումներ տալ պինդ ընդհարումի մը պարագային » :

Ուրիշ վաւերական տեղեկութիւններ ա – ւելի բացորոշ կը խօսին այս մասին, հա – տատելով թէ վերջնական որոշումը կա – ռավարութեանց վերապահելով հանդերձ, պինդ ուրական իշխանութիւնները պիտի չարունակեն նկատի առնել նոր զէնքերու գործածութիւնը իրենց ռազմական ծրա – գիրներուն մէջ :

Նոյն ազբիւրին համաձայն, ժողովը և – րեւան հանած է չարք մը կարեւոր պա – կասներ՝ պաշտպանութեան աշխատանք – ներուն մէջ :

Այս պարագան ալ կը հաստատէ թէ ա – րեւմտեան ճակատը իր գլխաւոր ցոյսը դրած է նոր զէնքերուն վրայ :

Այդ զէնքերը — հիւլէական եւ ջրածին — Մ. Նահանգներուն մենաշնորհը կը համարուէին քանի մը տարի առաջ, բայց այժմ Ս. Միութիւնն ալ նոյն լեզուով կը խօսի :

Ամէն պարագայի մէջ, փոխադարձ եր – կիւղն ալ բաներն կը համարուի խաղա – դութեան բարեկամներուն կոդմէ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳՐԵՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

•

31 ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐ ԽՕՍՔ ՈՒԶԱՏ ԵՆ

*

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՏԵՒԵՆ

38 ԺԱՄ

Ազգ. ժողովը նիստ գումարեց երէկ առա – ւտու ժամը 10ին, որոշելու համար իր դիր – քը դահլիճին հանդէպ որ վատահութեան քուէ պահանջած էր շաբաթ առաւտ ժամը 5ին, Հնդկաչինի եմմացոյցին քուէար – կութեան առթիւ :

Կէս օրէն ետք պիտի սկսէր Փարիզի համաձայնութեանց քննութիւնը :

Ինչպէս դիտել կուտան տեղական թեր – թերը, Պ. Մենդէս-Ֆրանս ամէնէն տաժա – նելի փորձին ենթարկուած է այս անգամ, վճռած ըլլալով ապահովել այդ համա – ձայնութեանց վաւերացումը, երեք օր – ուան ընթացքին : Այս առթիւ պիտի լըս – ուին 11 յանձնախումբերու տեղեկագիր – ները : Խօսք ուած են 31 երեսփոխաններ եւ վիճաբանութիւնները պիտի տեւեն 38 ժամ : Դահլիճը հարկադրուած է ամեհի պայքար մը մղել, իր զիմացն ունենալով բաւական զօրաւոր հոսանք մը, ինչպէս հատատուեցաւ Հնդկաչինի եմմացոյ – ցին քննութեան առթիւ :

Հակառաուութեանց գլխաւոր կէտը կը կազմէ ազեմտեան Գերմանիոյ վերազի – նումը, որուն կ'ընդդիմանան զանազան հոսանքներ եւ որ կը բիւր բուն իսկ այդ համաձայնութիւններէն : Պ. Մենդէս Ֆը – րանս այս մասին ալ խորհրդակցած է Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարներուն հետ որոնք իրենց եր – կիրները վերադարձան կիրակի օր : Եր – կուքն ալ համամիտ են Ֆրանսայի վար – կութեան որ Ս. Միութեան հետ նոր բա – նակցութիւններ կատարուին Փարիզի հա – մաձայնութեանց, հետեւաբար եւ Գեր – մանիոյ վերազինման վաւերացումէն առաք : Վիճաբանութեանց ընթացքին պիտի խո – սին նախկին վարչապետներ Փլեւէն, որ հեղինակն է Եւրոպայի միացեալ բանակի դաշինքին (մերժուած), Ռոպէռ Շուման, Ժիւլ Մոք (ընկերվարական), որ բոլորս – վին հակառակ է Գերմանիոյ վերազին – ման, էտ. Տալատիէ, ինչպէս եւ համայ – նավար կուսակցութեան ներկայացուցի – չը, Ժաք Տիւքլո : Այս վերջին կուսակցու – թիւնը սկիզբէն ի վեր բուռն պայքար կը մղէ վաւերացման դէմ, մամուլով, հրա – պարակային ժողովներով եւ քարոզչական բոլոր միջոցներով : Կուսակցութեան պաշ – տօնաթերթը, Իւմանիթէ անդամ մը եւս կ'աղդարարէր երէկ, խոշոր խորագիրներ դնելով առաջին էջի վեց սիւնակներուն վրայ.— « Մի վաւերացնէք Փարիզի հա – մաձայնութիւնները » :

Ընդդիմադիրներէն Պ. Էտ. Տալատիէ յայտնած է իր կարծիքը, առանց սպա – սելու վիճաբանութեանց : Կ'ըսէ թէ զէմ պիտի քուէարկէ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման : Իր կարծիքով, որեւէ ար – դելք չկայ որ վերազինեալ Գերմանիան նոր դաշնագիր մը կնքէ Ս. Միութեան հետ, փոխանակ օգնելու արեւմտեան Եւ – րոպայի պաշտպանութեան :

Եւ սակայն լաւատես են վաւերացման կուսակիցները, այն պատճառաբանու – թեամբ թէ Մ. Նահանգները եւ միւս դաշ – նակիցները անհրաժեշտ կը դանեն վաւե – րացումը եւ թէ Ֆրանսա կրնայ բաժնուիլ իր զինակիցներէն, եթէ այս դաշինքն ալ մերժէ, ինչպէս մերժեց միացեալ բանակի ծրագիրը :

Վաւերացման հակառակորդները չատ մը վերապահումներ ունին եւ կը պահան – ջեն որ վերջին փորձ մը կատարուի Ս. Միութեան հետ համաձայնելու համար, Գերմանիոյ վերազինման մասին անդատ – նալի որոշում մը տալէ առաջ :

Ազգ. ժողովին 11 յանձնախումբերը հա – կասական տեսակէտներ կը յայտնեն ո – րոնք պիտի դրաւեն առաջին նիստին մեծ մասը : Արտաքին գործերու յանձնախում – բը համաձայն է վաւերացման, ազգ. պաշտպանութեան յանձնախումբը կ'առա – ջարկէ յետաձգել վիճաբանութիւնը, իսկ եմտական յանձնախումբը հակառակ է վաւերացման :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ԳՈՎԱՍԱՆՔ ՅԵՏ ՄԱՀՈՒ

« Սովետական Գրականութիւն եւ Ար – ուեստ » ամսագրի Նոյեմբերի թիւէն կ'ի – մանամ թէ երեւանի մէջ լոյս է տեսած նոր գիրք մը՝ « Եղիշէ Չարենց », հրատա – րակութիւն Գիտութեանց Ակադեմիայի : Հեղինակը՝ պրոֆ. Ն. Դաբաղեան :

Ընթերցողները կը յիշեն թէ տարա – բախտ բանաստեղծը աչքի փուշ էր դար – ձած տարիներէ ի վեր, եւ մահացաւ բան – տին մէջ, 1937ին :

Այս տարուան ընթացքին էր որ նոր հով մը փչեց հիւսիսէն, եւ վերահաստա – տեցին իր պատիւը իբրեւ « ռեւոլուցիոն » բանաստեղծ :

Միեւնոյն ատեն « կը սրբագործուէին » Ստ. Նազարեանց, Ռ. Պատկանեան, Րաֆ – ֆի եւ ուրիշներ :

Վերահաստատման ազդանշանն արձա – կեց Խ. Միութեան ներքին առեւտուրի նախարարը, Անաստաս Միկոյեան, « նի – հիլիստական » (ոչնչական) կոչելով անոնք որ վարկաբեկած, յետադիմական կոչած էին այդ արժէքները :

Ցետոյ, « վերահաստատումը » հանդի – սաւորապէս հաղորդեց կեդր. կոմիտէին Ա. Ֆարտուդարը, Ս. Թովմասեան, Հա – յաստանի սովետական գրողներու Գ. Հա – մագումարին մէջ (Յուլիս 21 – 27), հե – տեւեալ յայտարարութեամբ .

— « Մենք ուղղեցինք այն կոպիտ սխա – լը որը թոյլ էր տուել Եղիշէ Չարենցի ու նրա առեղծագործութիւնների նկատ – մամբ » :

Ուրեմն, « սխալը ուղղելով » այժմ կը փորձեն փառաբանել հանգուցեալ բանաս – տեղծին արժանիքները :

Շուայլաբան եւառերէն, յօդուածներէն հետ, սիաւասիկ առանձին հատոր մը :

Պրոֆ. Ն. Դաբաղեան կը պատմէ թէ « խոշոր տաղանդը », եղիշէ Չարենց իր գրական ասպարէզն սկսաւ « 1912 թ. ռե – ւոլուցիոն վերելքի եւ 1914 թ. իմպերիա – լիստական պատերազմի տարիներին » :

Ցետոյ պարծանքով կը յիշէ թէ « Չա – րենցի 1920ական թուականների բանաս – տեղծութիւնների մէջ աչքի ընկնող տեղ է գրաւում « Ես իմ անուշ Հայաստանի ... » սքանչելի բանաստեղծութիւնը » :

— « Հայրենասիրական բոցաշունչ զգաց – մունքներով գրուած այդ երգի մէջ դէ – պարուհասօրէն արտայայտուած է հայ ժողովրդի անցեալ հնամեայ կուլտուրա – յի, իր ժամանակի անհիւրընկալ վիճակի, դալիք լաւ ապագայի նկատմամբ ունե – ցած վերաբերմունքը » :

Անշուշտ գիտէք թէ այս « սքանչելի » երգը ցարդ ջնջուած էր Չարենցի գիրքե – րէն, եւ դարձաւ ժողովրդական, յարա – տեւօրէն արտասանուելով արտասահմանի հանդէսներուն մէջ :

Տակաւին ձեռքի տակ չունիմ գիրքը, աւելի յայնօրէն խօսելու համար :

Գրախօսականէն կը տեղեկանամ թէ հատորին վերջին մասը նուիրուած է « Գիրք Ճանապարհին » ժողովածուին :

Այս գիրքն ալ սեւ ցանկը անցած եւ ան – հետացած էր հրատարակութենէն անմի – ջապէս վերջ...

Իր ճնշադատութեանց կարգին, գրա – դատը դիտել կուտայ թէ « չափից աւելի համառօտ է շարադրուած Չարենցի կեան – քը եւ հասարակական (հոգերային) գոր – ծունէութիւնը » :

Չեմ գիտեր թէ գիրքը արդէ տեղեկու – թիւն կը պարունակէ՞ բանաստեղծին դէմ սարքուած հալածանքներու եւ մահուան պարագաներու մասին :

Վ.Ա.Էջ

« ԲԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԳԱՂՏՆԻ »

Ատլանտեան Խորհուրդը չաբաթ օր վեր – ջացուց իր աշխատանքները, պաշտօնա – կան զեկոյց մը հրատարակելով, ինչպէս բացատրած ենք այսօրուան խմբագրակա – նին մէջ :

Խորհուրդը համաձայնած է որ հիւլէա – կան զէնքերու գործածութեան մասին որ եւ է որոշում արուի բացարձակապէս գաղտնի : Պելժիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Փոլ Սփաք (ընկերվարական) հետեւ – եալ տեղեկութիւնները հաղորդեց այս մասին, լրագրական ասուլիսի մը առթիւ.

— *Կառավարութիւնները իրենք պիտի քննեն սա խնդիրը թէ ինչպէս որոշում պիտի արուի օր մը : Այս պարագան բա – ցարձակապէս գաղտնի պիտի պահեն, իրրեւ զինուորական խնդիր : Մինչեւ ան – դամ կրնայ ըլլալ, որ ժողով չդումարենք այս մասին եւ որոշումը արուի դիւանա – պետական խորհրդակցութեամբ :*

Ծայրայեղ գաղտնապահութիւնը ան – հրաժեշտ կը համարուի որպէս զի Ս. Մի – ութիւնը բան չիմանայ հիւլէական զէնքի գործածութեան ժամանակի եւ վայրի մասին :

Թղթակից մը հարցուց թէ միաձայնու – թիւն պիտի գոյանա՞ր, հիւլէական զէն – քերու գործածութեան որոշում տալէ ա – ռաջ : Պ. Սփաք պատասխանեց .

— *Ենթադրենք թէ հետաձայն մը չի*

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս գրած էինք կիրակի օր, նորէն յետաձգուած է Կիլիկիոյ կաթող. ընտ – րութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար կի – րակի օր :

Պոլսոյ « Ժամանակ »ը (13 Դեկտ.) կը գրէ թէ քառասուն հոգինոց պատուիրա – կութիւն մը պահանջած է այս յետա – ձգումը եւ թէ չորս հազար տարադրու – թեամբ հանրապետութիւն մը գրկուած է Սուրիայէն, այս պահանջին ուժ տալու համար :

Նոյն թերթին համաձայն, Կիլիկիոյ միաբանութիւնը հնդանուն ցանկ մը պատրաստած է պաղտնի քուէարկու – թեամբ, իրրեւ թեկնածու նշանակելով Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքը, Գարեգին արք. Խաչատուրեան, կաթող. տեղապա – հը՝ Խադ արք., Եղիպտոսի առաջնորդը՝ Մամբրէ արք. Սիրունեան, Փաւէն եպիս. Մ ելքոնեան եւ Հիւս. Ամերիկայի նախորդ առաջնորդը՝ Տիրան արք. Ներսոյեան :

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՅԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱ՞Ն Կ'ԵՐԹԱՆ

Պէյրութի թերթերը կ'արձանագրեն եաֆայի հոգեւոր հովիւ Բարդէն վարդա – պետի մեկ յայտարարութիւնը, որուն համաձայն Իսրայէլ բնակող Հայերուն համար ներգաղթի կարելիութիւն ստեղ – ծուած է : Գաղութին անդամներէն անոնք որ կը փափաքին պիտի կրնան անհատա – պէս վիզա ստանալ Իսրայէլի խորհրդային դեսպանատունէն եւ յարմար առիթով մը ներգաղթել Ս. Հայաստան : Կ'ըսուի թէ մօտ երկու հարիւր հոգի մաս պիտի կազ – մեն առաջին կարաւանին :

ԿԱՍԹՈՆ ՏՈՄԻՆԻԶԻի նոր հարցազննու – թիւնը սկսաւ Փարիզէն ղրկուած երկու ոստիկանական տեսուչներու կոդմէ : Մա – հադարը չատ ծանրակշիռ խոստովանու – թիւններ կատարած է, ինչպէս կը դրէն տեղական թերթերը :

ՀԱՄԱԽՈՒՄԲ ԱՊՐԻՆՔ

•

Քառորդ դար վերջ մեզի համար ղժալի դառնալ սկսած է համախումբ ապրելու պէտքը, Սփիւռքի դանազան շրջաններուն մէջ :

Առօրեայ աշխատանքը եւ կեանքի պայմանները սակարկին մեզմէ չատերը, որ հայի համար հեռանան կեդրոնական քաղաքներէ եւ հատատուին նոյնիսկ գիւղաքաղաքներու կամ հեռաւոր վայրերու մէջ :

Առաջին օրերու համար հասկնալի էր ատիկա :

Այդ թուականներուն չատեր կը խորհէին թէ հայրենադարձը քանի մը տարի ներու հարց է միայն, հետեւապէս սկսած նպատակին ապրիլ իրարմէ հեռու :

Փոքր էին նաեւ եկուոր ընտանիքներու տղաքը, որոնք, սակայն, քառորդ դար վերջ, պիտի թեւակոխէին ամուսնութեան տարիքը, ստեղծելով մղձաւանջ ծնողքներու համար :

Այսօր հարիւրաւորներ են ամուսնութեան տարիքի մէջ գտնուող երկու սեռէ հայորդիները, որոնք ապրած իրենց միջավայրերուն մէջ չունին համապատասխան կեանքի հայ ընկերներ :

Կտրուած ազգային շրջանակներէ , անոնք կը յարաբերին տեղացիներու հետ , ինչ որ չատ բնականօրէն կը մղէ դիրենք դէպի օտար շրջանակներ : Հետեւանքը հասկնալի է :

Երբ հեռաւոր արուարձաններու մէջ կամ մեկուսացած քաղաքներու մէկ անկիւնը կ'ապրի հայ ընտանիք մը, անոր փոքրիկները ճակատագրուած են օր մը օտար ամուսնութիւններ կազմելու :

Որպէսզի առաջքը առնուի այս անպատեհութեան, ծնողքներ պէտք է հրաժարին փայլուն նկատուած իրենց կարգ մը գործերէն ու հատատուին այնպիսի տեղ, ուր հայութիւնը կ'ապրի համախումբ, ուր կարելի է կապեր հաստատել ու մղել իրենց զաւակները հայկական կուռքեր կազմելու :

Անոնք որ նման ծրագրի մը առեն իրենց տարիներու վատառիթ փճացնելու չափազանցուած մտավախութիւնը ունին, պէտք է նկատի առնեն, որ իրենց քաջօրդները օտար ամուսնութիւններ կնքելով ոչ միայն ձեռքէ պիտի հանեն տարիներու իրենց վաստակը, այլ եւ պիտի կորսնցնեն հայկական արիւնն ալ :

Գործազրկի մեր հայրենակիցները իմաստութիւնը ունեցած են առնելին Պաղեստինի մէջ հայկական թաղամաս մը հիմնելու : Շնորհիւ համախումբ իրենց կենցաղին, խառն ամուսնութիւնները հազուագիւտ են այդ շրջանին մէջ : Անշուշտ բացառութիւններ կը գտնուին : Անոնք պիտի ըլլան ամէն տեղ· բայց մեծամասնութիւնը դեռ առեն մը կապուած պիտի մնայ ազգային աւանդութիւններու, եւ ատիկա՝ շնորհիւ համախումբ առնոց կենցաղին :

Երբ թաղամասի մը մէջ հարիւրի վրայ հօթանասունը կամ ութսունը Հայեր են , պարզ է ,որ յարաբերութիւնները պիտի ըլլան համարիւն ցեղակիցներու հետ : Այս յարաբերութիւններով է որ պիտի ստեղծուին մտերմութիւններ, համակրանքներ, որոնք պիտի յանգին օր մը ամուսնութեան :

Հայկական բարքերու խոտոր չատ մը երեւոյթներու հանդուրժեցին հիներր : Անոնք նոյնիսկ քաջալերեցին այդ երեւոյթները, ինչպէս, պարահանդէս, դաշտաղնացութիւն, երդչախումբ, եւայլն, պարզապէս մեր երիտասարդութեան համար առիթներ ստեղծելու, որպէսզի կապուին հայի· շրջանակներու :

Մեր ակումբները, մեր հաւաքատեղի ները եւ հանդէսները եղան ու պիտի չարունակուին ըլլալ երկու սեռէ մեր երիտասարդութեան հոգեկան վայելքին ղուդահեռ դիրար մօտէն ճանչնալու միջոց ներ :

Ինչ որ պիտի վարանէինք ընել երէկ , երբ կ'ապրէինք հայրենի հողին վրայ , այսօր կ'ընենք սիրայօժար, պարզապէս պահելու համար մեր թիւը, որ ամէն ինչ է մեզի համար ներկայիս :

Ահա թէ ինչու կը նկատենք կարեւոր համախումբ ազգային կեանքը :

Մեկուսացած շրջաններէ հայութիւնը կամաց կամաց պէտք է դիմէ հայաչատ կեդրոններ :

Որքան ալ դժուարին հարց մը ըլլայ ասիկա, ընտանիքները անձամբ պէտք է փնտռեն միջոցներ ու կամաց կամաց վերադրուին հայամերձ վայրեր, ստեղծելու համար յարաբերութիւններ ազգային ներու հետ :

Սխալ պիտի ըլլար փայլուն հեռանկարներու սիրոյն լքել ազգային համախումբ րումները եւ կորսուիլ օտարութեան ծովուն մէջ :

Եթէ վտանգը անպակաս է անգամ համախումբ կենցաղի տակն, ան հարիւր տոկոս հարիւր երջանկութիւն կը գտնայ՝ երբ օտար բազմութիւններու մէջ առանձին ն'ապրին ծնողքներ իրենց զաւակներուն հետ :

Անշուշտ աւելի կազմակերպուած համայնքներ կրնային խորհիլ յարաբերութեանց դարձնական տաքքնք ձեւերու մասին, որ խոտոր կը թուի մեզի· ինչպէս՝ միջնորդներու օժանդակութեամբ մեկուսացածներու զաւակներուն համար կեանքի հայ ընկեր փնտռելու հարցը· բայց այդ արդէն դարձնասպաշտ ժողովուրդի գործ է, ու մեր մեր ուժերէն :

Թելադրութիւն մըն է մեր ըրածը : Թելադրութիւն մը, որուն գժուարին կողմերը նկատի ունինք, բայց կը մտածենք, թէ տարիներու վատառիթն անգամ կէսը վրայ տալով եթէ կարելի է փրկել սեփական արիւնը, դարձեալ չահ մըն է եւ յաջողութիւն, որուն մասին կ'արժէ մտածել, ու լրջօրէն :

ԱՐՄԵՆԻԱ

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ՄԸ ՑԻՇԱՑԱԿԻՆ

•

Յովհաննէս Թաշճեան : Այս էր անունը, բայց աւելի յանօթ էր իրրեւ ձայնաւոր Յովհաննէս էֆէնտի, եւ մեր հայերէնի ուսուցիչն էր :

Որքան համեստ էր եւ հեզ, այնքան խոստովանանջ եւ աննեղոյզ՝ դասարանէն ներս : Հոն բոլորովին կ'այլափոխուէր , իր կոչումին տէրը կը դառնար : Փոքր թերացում մը մեր կողմէ, պատճառ կ'ըլլար փոորիկներ յարուցանելու : Եւ իր ձայնը, ոհ ձայն չէր, այլ որոտում մը : Երբ պոռթկար, դպրոցին մէկ ծայրէն միւսը դող կ'ապդէր աշակերտներուն : Թէ կը վախնայինք, թէ կը յարգէինք :

Այն օրերուն, մեզի համար, բացի թուրքերէնէ բոլոր լեզուներն ալ, Ֆրանսերէնն, անդլիերէնն, նոյնիսկ հայերէնն , օտար էին : Դիւրին է երեւակայել թէ ինչ չարչարանք էր էջերով դոց սորվիլ առանց բառերուն իմաստը հասկնալու : Եւ դեռ ատիկա բաւական չհամարելով, մեր գերանելի վարժապետը, փոխանակ դոհանալու աշխարհաբարով ,կը ստիպէր որ սորվինք նաեւ գրաբարը, որուն խրթին կանոններուն վրայ, մեզմէ չատերը կը սայթաքէին :

Մենք մեզի հարց կուտայինք·— « Սա աշխարհաբարը լաւ պէտք է որ սորվինք, բայց գրաբարը մեր ինչի՞ն պիտի ծառայէ, ոչ քահանայ պիտի ըլլանք, ոչ ալ տիրացու» :

Այս խօսքը կրկնուելով, տարածուելով օրին մէկին ալ յանդիցաւ անսպասելի ըմբոստութեան եւ ծայրայեղ որոշումի մը, որ այն ժամանակներուն համար, անշնորհալի դէպք մըն էր դպրոցներէն ներս :

Հետեւեալ օրը երբ դասարան մտանք , ի պատասխան առաջին հարցումի· առաջին աշակերտը կ'ըսէր·— «Պարոն չեմ սորված», երկրորդը·— «ժամանակ չունեցայ սորվելու» : Երրորդը՝ —«Այնքան դժուար էր որ չկրցայ պատրաստել» , եւ այսպէս յաջորդաբար : Հեւ ի հեւ կը սպասէինք որ ամէն մէկը դէրոյի պիտի արժանանար կամ գաւազանի հարուած մը պիտի ստանար, որ մեզի առիթ պիտի ընծայէր մեր բացձանքը ներկայացնելու : Եւ սակայն յուսախար եղանք : Վարժապետը, առանց այլեւայլի, դէրքը դոցե լով՝ սեղանին վրայ դրաւ, եւ ակնարկը սեւեռելով աշակերտներուն վրայ, սկսաւ խօսիլ :

— « Հասկցայ տղաք, չնորհաւորու թիւններս, հիմա հասկցայ թէ ձեր հայրերուն հարազատ գաւակներն էք, գործնական մարդեր : Կ'ուզէք սորվիլ բան մը որ ապագային ծառայէ դրամ վաստկելու, այնպէս չէ՞ : Բայց չէ՞ք կարծեր թէ այդ հոգեբանութիւնը մեզ մղած է հոն՝ ուր կը գտնուինք այժմ : Ես միամտութիւնը չունէի կարծելու թէ օր մը դրաբարը պիտի ծառայէ ձեզի ինչպէս աշխարհաբարը : Իմ նպատակս ուրիշ էր, ես կ'ուզէի ձեր հոգիները կերտել, ձեր դէմ դլուխն բէն ներս, կեանքի իմաստը ներմուծել , հոս դրաբարը միայն պատրուակ մըն է : Կրնանք դայն փոխարինել ուրիշ նիւթի մը հետ, բանական է որ վարժուիք աշխատիլ, ձեր ժամանակը դոհել սորվիք բան մը որ ձրի ըլլայ, որմէ ոչ չահ , ոչ ալ նպատակ ակնկալուի : Միայն այս պիտի ըսեմ պիտի կրնաք հասկնալ եւ բմբռնել՝ դեղեցկութիւնը եւ վեհութիւնը՝ դրական, երաժշտութեան եւ ճարտասանութեան, կամ անձնազոհութեան , աղդասիրութեան եւ հերոսութեան : Եւ այսպէս չատ մը վերացական կարծուած բաններու որոնք կեանքի հմայքը կը կազմեն : Խոչընդոտներով լեցուած հոդիները միայն կրնան դիմագրաւել եւ յաղթահարել կեանքի եւերէջները, հասնիլ լուսաւոր յայլ բարձրութիւններու, մինչդեռ դիւրութիւնը, նիւթապաչտութիւնը, չահասիրութիւնը եւ փառասիրութիւնը , մարդը կ'առաջնորդեն դէպի սարկութիւն » :

Անկէ ի վեր, քառասուն տարիներ անցան, եւ այս երկար ժամանակի ընթացքին յաճախ առիթը կ'ունենամ հարցնելու երբ հանդիպիմ բաներէներէն մը·— « Տէ՛ր սո՞ր այսինչ նկարը կամ նկատեցի՞ր այսինչ դեղակերտ արձանը : Պատասխան·— Ոչ չեմ կարծեր որ հետաքրքրական բան մը ըլլայ : Կը մտածենամ, ուրիշի մը· — Ուշադրեցի՞ր այսինչ երաժշտութիւնը կամ կարդացի՞ր այսինչ դիրքը : = Ոչ, բարեկամ կը կարծես թէ այդպիսի պատրաստ բաներով դրաղելու ժամանա՞կ ունիմ : Եւ կը հեռանայ արադաքայլ : Ու կը խորհիմ թէ, հակառակ մեր բարեկամութեան, այս տղերս կարդալու համար ալ ժամանակ պիտի չունենայ : Ու ակամայ , արամօրէն կը դիտեմ անոր վազքը դէպի անձանօթը··· : Չեմ դիտեր թէ ո՛ւր մնացին վարժապետիս անթաղ ոսկորները եւ սակայն ուրուականը կ'այցելէ ինծի, լուսաւորելու համար հոդիս, երբ դառնութիւնը պատ դայն :

ԱՐԱՄ ՍՊԻՆՁԵԱՆ

ՄԱՐՁԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Լոնտոնէն վերադարձին, Փարիզէն անցնելով Սուրիա մեկնեցաւ Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մ·ի եռանդուն մարզիչներէն Վազդէն Տէր Ղուկասեան :

Վազդէն, որ ծանօթ է իրրեւ Սուրիոյ գնդասխաղի լաւադոյն ուժերէն մին, եւ մասնակցած՝ պետական խումբին մէջ մեջաղդային մրցումներու, տասնեակ տարիէ աւելի է որ կը դասուի Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մ·ին գնդասխաղի Ա· խումբին մէջ: երկար տարիներ՝ խմբապետ նոյն խումբին : Անդլիա դացած էր գնդասխաղի տեսական դասընթացքներու հետեւելու :

Այժմ, յաջողութեամբ քննութիւնները անցնելէետք, կը վերադառնայ Սուրիա, Հ· Մ· Ը· Մ·ի ծոցը, իրրեւ գնդասխաղի վկայեալ մարզիչ : Ա·

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Դ·

Խեղճ բարեկամս դոյնը նետեց եւ պառնձուեց: Այդ րոպէին այնքան արդա հատելի տեսք ունէր նա, եւ այդ տեսքան ընդհանրապէս այնքան ճնշող էր ինձ համար, որ ինչ չէի տալ, միայն թէ ներկայ չլինէի :

Եւ Աստուած դիտէ, թէ ինչով պիտի վերջանար այս տարօրինակ ընդհարումը նոր նչանուած դոյդի միջեւ (հոգիս պարդապէս մի չատ վատ «սկանտալ» էր դուշակում), եթէ, բարեբախտաբար, չմտնէր այդ րոպէին Սառայի հայրը :

Խեղճ բարեկամս այնքան էր չփոթուած, որ բոլորովին մոռացաւ ինձ ներկայացնելու իր աներոջը: Ուստի ներկայացայ ինքըս անձամբ :

Ե·

Բարձրահասակ, բայց մէջքից կորացած մի ժիր ծերունի էր Բազիրեանը, արծաթի պէս սպիտակ մազերով եւ կենսուրախ հայեացքով: Նայելով նրա խորամանկ , նոնց կենցաղին :

Երբ թաղամասի մը մէջ հարիւրի վրայ հօթանասունը կամ ութսունը Հայեր են , պարզ է ,որ յարաբերութիւնները պիտի ըլլան համարիւն ցեղակիցներու հետ : Այս յարաբերութիւններով է որ պիտի ստեղծուին մտերմութիւններ, համակրանքներ, որոնք պիտի յանգին օր մը ամուսնութեան :

Հայկական բարքերու խոտոր չատ մը երեւոյթներու հանդուրժեցին հիներր : Անոնք նոյնիսկ քաջալերեցին այդ երեւոյթները, ինչպէս, պարահանդէս, դաշտաղնացութիւն, երդչախումբ, եւայլն, պարզապէս մեր երիտասարդութեան համար առիթներ ստեղծելու, որպէսզի կապուին հայի· շրջանակներու :

Մեր ակումբները, մեր հաւաքատեղի ները եւ հանդէսները եղան ու պիտի չարունակուին ըլլալ երկու սեռէ մեր երիտասարդութեան հոգեկան վայելքին դուդահեռ դիրար մօտէն ճանչնալու միջոց ներ :

Ինչ որ պիտի վարանէինք ընել երէկ , երբ կ'ապրէինք հայրենի հողին վրայ , այսօր կ'ընենք սիրայօժար, պարզապէս պահելու համար մեր թիւը, որ ամէն ինչ է մեզի համար ներկայիս :

Ահա թէ ինչու կը նկատենք կարեւոր համախումբ ազգային կեանքը :

Մեկուսացած շրջաններէ հայութիւնը կամաց կամաց պէտք է դիմէ հայաչատ կեդրոններ :

Որքան ալ դժուարին հարց մը ըլլայ ասիկա, ընտանիքները անձամբ պէտք է փնտռեն միջոցներ ու կամաց կամաց վերադրուին հայամերձ վայրեր, ստեղծելու համար յարաբերութիւններ ազգային ներու հետ :

Սխալ պիտի ըլլար փայլուն հեռանկարներու սիրոյն լքել ազգային համախումբ րումները եւ կորսուիլ օտարութեան ծովուն մէջ :

Եթէ վտանգը անպակաս է անգամ համախումբ կենցաղի տակն, ան հարիւր տոկոս հարիւր երջանկութիւն կը գտնայ՝ երբ օտար բազմութիւններու մէջ առանձին ն'ապրին ծնողքներ իրենց զաւակներուն հետ :

Անշուշտ աւելի կազմակերպուած համայնքներ կրնային խորհիլ յարաբերութեանց դարձնական տաքքնք ձեւերու մասին, որ խոտոր կը թուի մեզի· ինչպէս՝ միջնորդներու օժանդակութեամբ մեկուսացածներու զաւակներուն համար կեանքի հայ ընկեր փնտռելու հարցը· բայց այդ արդէն դարձնասպաշտ ժողովուրդի գործ է, ու մեր մեր ուժերէն :

Թելադրութիւն մըն է մեր ըրածը : Թելադրութիւն մը, որուն գժուարին կողմերը նկատի ունինք, բայց կը մտածենք, թէ տարիներու վատառիթն անգամ կէսը վրայ տալով եթէ կարելի է փրկել սեփական արիւնը, դարձեալ չահ մըն է եւ յաջողութիւն, որուն մասին կ'արժէ մտածել, ու լրջօրէն :

ԱՐՄԵՆԻԱ

«ՅԱՌԱՋ»«Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ՄԸ ՑԻՇԱՑԱԿԻՆ

•

Յովհաննէս Թաշճեան : Այս էր անունը, բայց աւելի յանօթ էր իրրեւ ձայնաւոր Յովհաննէս էֆէնտի, եւ մեր հայերէնի ուսուցիչն էր :

Որքան համեստ էր եւ հեզ, այնքան խոստովանանջ եւ աննեղոյզ՝ դասարանէն ներս : Հոն բոլորովին կ'այլափոխուէր , իր կոչումին տէրը կը դառնար : Փոքր թերացում մը մեր կողմէ, պատճառ կ'ըլլար փոորիկներ յարուցանելու : Եւ իր ձայնը, ոհ ձայն չէր, այլ որոտում մը : Երբ պոռթկար, դպրոցին մէկ ծայրէն միւսը դող կ'ապդէր աշակերտներուն : Թէ կը վախնայինք, թէ կը յարգէինք :

Այն օրերուն, մեզի համար, բացի թուրքերէնէ բոլոր լեզուներն ալ, Ֆրանսերէնն, անդլիերէնն, նոյնիսկ հայերէնն , օտար էին : Դիւրին է երեւակայել թէ ինչ չարչարանք էր էջերով դոց սորվիլ առանց բառերուն իմաստը հասկնալու : Եւ դեռ ատիկա բաւական չհամարելով, մեր գերանելի վարժապետը, փոխանակ դոհանալու աշխարհաբարով ,կը ստիպէր որ սորվինք նաեւ գրաբարը, որուն խրթին կանոններուն վրայ, մեզմէ չատերը կը սայթաքէին :

Մենք մեզի հարց կուտայինք·— « Սա աշխարհաբարը լաւ պէտք է որ սորվինք, բայց գրաբարը մեր ինչի՞ն պիտի ծառայէ, ոչ քահանայ պիտի ըլլանք, ոչ ալ տիրացու» :

Այս խօսքը կրկնուելով, տարածուելով օրին մէկին ալ յանդիցաւ անսպասելի ըմբոստութեան եւ ծայրայեղ որոշումի մը, որ այն ժամանակներուն համար, աննախընթաց դէպք մըն էր դպրոցներէն ներս :

Հետեւեալ օրը երբ դասարան մտանք , ի պատասխան առաջին հարցումի· առաջին աշակերտը կ'ըսէր·— «Պարոն չեմ սորված», երկրորդը·— «ժամանակ չունեցայ սորվելու» : Երրորդը՝ —«Այնքան դժուար էր որ չկրցայ պատրաստել» , եւ այսպէս յաջորդաբար : Հեւ ի հեւ կը սպասէինք որ ամէն մէկը դէրոյի պիտի արժանանար կամ գաւազանի հարուած մը պիտի ստանար, որ մեզի առիթ պիտի ընծայէր մեր բացձանքը ներկայացնելու : Եւ սակայն յուսախար եղանք : Վարժապետը, առանց այլեւայլի, դէրքը դոցելով՝ սեղանին վրայ դրաւ, եւ ակնարկը սեւեռելով աշակերտներուն վրայ, սկսաւ խօսիլ :

— « Հասկցայ տղաք, չնորհաւորութիւններս, հիմա հասկցայ թէ ձեր հայրերուն հարազատ գաւակներն էք, գործնական մարդեր : Կ'ուզէք սորվիլ բան մը որ ապագային ծառայէ դրամ վաստկելու, այնպէս չէ՞ : Բայց չէ՞ք կարծեր թէ այդ հոգեբանութիւնը մեզ մղած է հոն՝ ուր կը գտնուինք այժմ : Ես միամտութիւնը չունէի կարծելու թէ օր մը դրաբարը պիտի ծառայէ ձեզի ինչպէս աշխարհաբարը : Իմ նպատակս ուրիշ էր, ես կ'ուզէի ձեր հոգիները կերտել, ձեր դէմ դլուխն բէն ներս, կեանքի իմաստը ներմուծել , հոս դրաբարը միայն պատրուակ մըն է : Կրնանք դայն փոխարինել ուրիշ նիւթի մը հետ, բանական է որ վարժուիք աշխատիլ, ձեր ժամանակը դոհել սորվիք բան մը որ ձրի ըլլայ, որմէ ոչ չահ , ոչ ալ նպատակ ակնկալուի : Միայն այս պիտի ըսեմ պիտի կրնաք հասկնալ եւ բմբռնել՝ դեղեցկութիւնը եւ վեհութիւնը՝ դրական, երաժշտութեան եւ ճարտասանութեան, կամ անձնազոհութեան , աղդասիրութեան եւ հերոսութեան : Եւ այսպէս չատ մը վերացական կարծուած բաններու որոնք կեանքի հմայքը կը կազմեն : Խոչընդոտներով լեցուած հոդիները միայն կրնան դիմագրաւել եւ յաղթահարել կեանքի եւերէջները, հասնիլ լուսաւոր յայլ բարձրութիւններու, մինչդեռ դիւրութիւնը, նիւթապաչտութիւնը, չահասիրութիւնը եւ փառասիրութիւնը , մարդը կ'առաջնորդեն դէպի սարկութիւն » :

Անկէ ի վեր, քառասուն տարիներ անցան, եւ այս երկար ժամանակի ընթացքին յաճախ առիթը կ'ունենամ հարցնելու երբ հանդիպիմ բարեկամի մը·— « Տէ՛ր սո՞ր այսինչ նկարը կամ նկատեցի՞ր այսինչ դեղակերտ արձանը : Պատասխան·— Ոչ չեմ կարծեր որ հետաքրքրական բան մը ըլլայ : Կը մտածենամ, ուրիշի մը· — Ուշադրեցի՞ր այսինչ երաժշտութիւնը կամ կարդացի՞ր այսինչ դիրքը : = Ոչ, բարեկամ կը կարծես թէ այդպիսի պատրաստ բաներով դրաղելու ժամանա՞կ ունիմ : Եւ կը հեռանայ արադաքայլ : Ու կը խորհիմ թէ, հակառակ մեր բարեկամութեան, այս տղերս կարդալու համար ալ ժամանակ պիտի չունենայ : Ու ակամայ , արամօրէն կը դիտեմ անոր վազքը դէպի անձանօթը··· : Չեմ դիտեր թէ ո՛ւր մնացին վարժապետիս անթաղ ոսկորները եւ սակայն ուրուականը կ'այցելէ ինծի, լուսաւորելու համար հոդիս, երբ դառնութիւնը պատ դայն :

ԱՐԱՄ ՍՊԻՆՁԵԱՆ

ՄԱՐՁԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Լոնտոնէն վերադարձին, Փարիզէն անցնելով Սուրիա մեկնեցաւ Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մ·ի եռանդուն մարզիչներէն Վազդէն Տէր Ղուկասեան :

Վազդէն, որ ծանօթ է իրրեւ Սուրիոյ գնդասխաղի լաւագոյն ուժերէն մին, եւ մասնակցած՝ պետական խումբին մէջ մեջաղդային մրցումներու, տասնեակ տարիէ աւելի է որ կը դասուի Հալէպի Հ· Մ· Ը· Մ·ին գնդասխաղի Ա· խումբին մէջ: երկար տարիներ՝ խմբապետ նոյն խումբին : Անդլիա դացած էր գնդասխաղի տեսական դասընթացքներու հետեւելու :

Այժմ, յաջողութեամբ քննութիւնները անցնելէ ետք, կը վերադառնայ Սուրիա, Հ· Մ· Ը· Մ·ի ծոցը, իրրեւ գնդասխաղի վկայեալ մարզիչ : Ա·

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Դ·

Խեղճ բարեկամս դոյնը նետեց եւ պառնձուեց: Այդ րոպէին այնքան արդա հատելի տեսք ունէր նա, եւ այդ տեսքան ընդհանրապէս այնքան ճնշող էր ինձ համար, որ ինչ չէի տալ, միայն թէ ներկայ չլինէի :

Եւ Աստուած դիտէ, թէ ինչով պիտի վերջանար այս տարօրինակ ընդհարումը նոր նչանուած դոյդի միջեւ (հոգիս պարդապէս մի չատ վատ «սկանտալ» էր դուշակում), եթէ, բարեբախտաբար, չմտնէր այդ րոպէին Սառայի հայրը :

Խեղճ բարեկամս այնքան էր չփոթուած, որ բոլորովին մոռացաւ ինձ ներկայացնելու իր աներոջը: Ուստի ներկայացայ ինքըս անձամբ :

Ե·

Բարձրահասակ, բայց մէջքից կորացած մի ժիր ծերունի էր Բազիրեանը, արծաթի պէս սպիտակ մազերով եւ կենսուրախ հայեացքով: Նայելով նրա խորամանկ , նոնց կենցաղին :

Երբ թաղամասի մը մէջ հարիւրի վրայ հօթանասունը կամ ութսունը Հայեր են , պարզ է ,որ յարաբերութիւնները պիտի ըլլան համարիւն ցեղակիցներու հետ : Այս յարաբերութիւններով է որ պիտի ստեղծուին մտերմութիւններ, համակրանքներ, որոնք պիտի յանգին օր մը ամուսնութեան :

Հայկական բարքերու խոտոր չատ մը երեւոյթներու հանդուրժեցին հիներր : Անոնք նոյնիսկ քաջալերեցին այդ երեւոյթները, ինչպէս, պարահանդէս, դաշտաղնացութիւն, երդչախումբ, եւայլն, պարզապէս մեր երիտասարդութեան համար առիթներ ստեղծելու, որպէսզի կապուին հայի· շրջանակներու :

Մեր ակումբները, մեր հաւաքատեղի ները եւ հանդէսները եղան ու պիտի չարունակուին ըլլալ երկու սեռէ մեր երիտասարդութեան հոգեկան վայելքին դուդահեռ դիրար մօտէն ճանչնալու միջոց ներ :

Ինչ որ պիտի վարանէինք ընել երէկ , երբ կ'ապրէինք հայրենի հողին վրայ , այսօր կ'ընենք սիրայօժար, պարզապէս պահելու համար մեր թիւը, որ ամէն ինչ է մեզի համար ներկայիս :

Ահա թէ ինչու կը նկատենք կարեւոր համախումբ ազգային կեանքը :

Մեկուսացած շրջաններէ հայութիւնը կամաց կամաց պէտք է դիմէ հայաչատ կեդրոններ :

Որքան ալ դժուարին հարց մը ըլլայ ասիկա, ընտանիքները անձամբ պէտք է փնտռեն միջոցներ ու կամաց կամաց վերադրուին հայամերձ վայրեր, ստեղծելու համար յարաբերութիւններ ազգային ներու հետ :

Սխալ պիտի ըլլար փայլուն հեռանկարներու սիրոյն լքել ազգային համախումբ րումները եւ կորսուիլ օտարութեան ծովուն մէջ :

Եթէ վտանգը անպակաս է անգամ համախումբ կենցաղի տակն, ան հարիւր տոկոս հարիւր երջանկութիւն կը գտնայ՝ երբ օտար բազմութիւններու մէջ առանձին ն'ապրին ծնողքներ իրենց զաւակներուն հետ :

Անշուշտ աւելի կազմակերպուած համայնքներ կրնային խորհիլ յարաբերութեանց դարձնական տաքքնք ձեւերու մասին, որ խոտոր կը թուի մեզի· ինչպէս՝ միջնորդներու օժանդակութեամբ մեկուսացածներու զաւակներուն համար կեանքի հայ ընկեր փնտռելու հարցը· բայց այդ արդէն դարձնասպաշտ ժողովուրդի գործ է, ու մեր մեր ուժերէն :

Թելադրութիւն մըն է մեր ըրածը : Թելադրութիւն մը, որուն գժուարին կողմերը նկատի ունինք, բայց կը մտածենք, թէ տարիներու վատառիթն անգամ կէսը վրայ տալով եթէ կարելի է փրկել սեփական արիւնը, դարձեալ չահ մըն է եւ յաջողութիւն, որուն մասին կ'արժէ մտածել, ու լրջօրէն :

ԱՐՄԵՆԻԱ

«ՅԱՌԱՋ»«Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Դ·

Խեղճ բարեկամս դոյնը նետեց եւ պառնձուեց: Այդ րոպէին այնքան արդա հատելի տեսք ունէր նա, եւ այդ տեսքան ընդհանրապէս այնքան ճնշող էր ինձ համար, որ ինչ չէի տալ, միայն թէ ներկայ չլինէի :

Եւ Աստուած դիտէ, թէ ինչով պիտի վերջանար այս տարօրինակ ընդհարումը նոր նչանուած դոյդի միջեւ (հոգիս պարդապէս մի չատ վատ «սկանտալ» էր դուշակում), եթէ, բարեբախտաբար, չմտնէր այդ րոպէին Սառայի հայրը :

Խեղճ բարեկամս այնքան էր չփոթուած, որ բոլորովին մոռացաւ ինձ ներկայացնելու իր աներոջը: Ուստի ներկայացայ ինքըս անձամբ :

Ե·

Բարձրահասակ, բայց մէջքից կորացած մի ժիր ծերունի էր Բազիրեանը, արծաթի պէս սպիտակ մազերով եւ կենսուրախ հայեացքով: Նայելով նրա խորամանկ , մի ծիծաղկոտ աչքերին, թուում էր, թէ երբէք ոչ տխրել է, ոչ էլ բարկացել: Ինձ ընդունեց վերին աստիճանի սիրալիր կերպով եւ առաջին իսկ խօսքերից այնպիսի մի տրամադրութիւն ստեղծեց իմ մէջ, որ կարծես չատ հին բարեկամներ էինք :

Երբ առաջին ծանօթութեան սովորական խօսքերը փոխանակելուց յետոյ , տանտիրոջ հրաւէրով նորից նստեցի, ես սայ Սառան այլեւս չկայ սենեակում :

— Օ՛օ, սուվրնի՞ր, — բացականչեց Բազիրեանը, տեսնելով սեղանի վրայ, բայ տուփի թաւշեայ բարձիկի մէջ խըրուած ոսկէ օղերը եւ մի քննական հայեացքը դցեց նախ ինձ, յետոյ փեսայի վրայ, կարծես կամենալով առանց մեր թելադրութեան իմանալ, թէ ո՞ւմ ընծան էր : Ցետոյ մի «ըհըմ» արաւ, բաճկոնի դրպանից հանեց ակնոցը, դրեց քթին, վերցրեց տուփը, մօտեցրեց լոյսին եւ սկսեց դիտել ակնոցի մէջի միջից, մէջի վերէ ւից եւ մէջի տակից, որի ժամանակ չատ դուարճալի կերպով բարձր ու ցած էր անում գլուխն ու յօնքերը: Օղերը դիտելուց յետոյ բայ արեց անուշեղէնի արկղիկը եւ դարձաւ Գարեգինին .

— Այս ո՞վ է սովորեցրել քեզ, թէ նշանածի համար պէտք է այսպիսի բաներ բերել: Իսկ ես կարծում էի, թէ դառան պէս միամիտ ես: Ախ դու, ժուլիկ, ժուլիկ :

Ու մի ձեռքը դնելով Գարեգինի կրծքին, միւսը մէջքին, խախտեց նրան խնդալով :

Բայց Գարեգինի չփոթմունքը դեռ չէր անցել· վերին աստիճանի խղճալի դրութեան մէջ, նստած տեղում մնացել էր կաշկանդուած: Աներոջ հայրական բարեսիրտ խօսքերին պատասխանելու համար , ըստ երեւոյթին, ուզեց մի բան ասել , բայց ոչինչ չկարողացաւ արտասանել , միայն դէմքին վրայ լացախառն մի ժպիտ երեւաց :

Բազիրեանը կարծես նոր նկատեց , որ ինչ որ բան է պատահել նրան, մի կարճ ժամանակ նայեց նրա աչքերին քննական հայեացքով ուղղակի ակնոցի միջից , յետոյ նստեց նրա մօտ եւ հարցրեց լուրջ դէմք առած :

— Ի՞նչ է պատահել: Նեղացրե՞լ են քեզ :

Լացախառն ժպիտը ծամածռեց եւ նայեց ակնոցի վերեւից :

— Ինչպէ՞ս :

— Ձգիտեմ, կմկմաց Գարեգինը պատժուած երեխայի պէս աչքերը վայր թողած :— կարծեց, թէ ուզում են հարցաքննել նրան, մինչդեռ այդպիսի միտք ամենեւին չեմ ունեցել: Ներողութիւն խնդրեցի··· չներեց եւ ··· դուրս գնաց :

Ու ողորմելին քիչ մնաց լաց լինի. « վայ խեղճ մեծ երեխայ » արտասանեցի մտքումս ակամայ ժպտելով :

— Մ՛այդ միայն — հարցրեց Բազիրեանը :

— Ցետոյ··· նեղացաւ, որ ԴՈՒԽով էի խօսում հետը:

Բազիրեանը յանկարծ այնպէս պինդ ծիծաղեց ,որ ակնոցն ընկաւ քթից եւ կախ ընկաւ վղովն անցկացրած դայթանից :

— Վայ ,վայ, — բացականչեց նա, տեսա՞ք ինչ է պատահել· էդ հօ ամէն բան ծաւ, գնաց, մոռթ, խաւար, տարտա,ռս·· քանդուեց, կործանուեց, վերջացաւ, պրհմի ի՞նչ անենք :

Ու սկսեց նայիլ մերթ ինձ, մերթ Գարեգինին այնպիսի մի կոմիկական տարտնջանքով, որ ծիծաղս չկարողացայ դսպել :

Բայց որովհետեւ Գարեգինը, ըստ երեւոյթին, տրամադրութիւն չունէր սէ ծիծաղելու եւ ոչ նոյնիսկ ժպտալու, Բազիրեանը յանկարծ լուրջ դէմք առաւ , դայթանից կախ ընկած ակնոցը բաճկոնի դրպանը կոխեց, մի ձեռքով կէս – գրկեց փեսացուին եւ սկսեց մխիթարել :

— Բան չկայ, բալիկս, բան չկայ , սիրտդ մի կոտրի: Այդպիսի դատարկ բաներին որ ուշադրութիւն դարձնես , ուր կ'երթայ հա : Դուք դեռ չէք ճանաչել իրար: Երկի մէկ, էսօր երկու: Քանի գնաք, այնքան կը ճանաչէք, կը հասկանաք եւ կը սիրէք իրար :

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար·)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

●

Հերթական դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Դեկտեմբեր 10ին։ Նախագահ Մ. Պարսամեան օրուան դասախօսը ներկայացուց ։ Դասախօսը, Պ. Գ. Ճիզմէճեան որ իրրեւ նիւթ ունէր Աչի եւ ձախի գաղափարները ժողովուրդներու կեանքին մէջ։ Մարդաբանական, բայց եւ այնպէս շահեկան նիւթ մը, որ ամբողջ մէկուկէս ժամ ներկաներուն ուշադրութիւնը լարուած պահեց։ Ահաւասիկ դասախօսութեան ամփոփումը ։—

Մարդկային մտածումը աչ ձեռքի կենսունակութեան պատճառները մարդա-կազմութեան մէջ պիտի ուզէր փնտռել ։ Անշուշտ որոշ ճշմարտութիւն մը կայ այդ տեսակէտին մէջ, բայց եւ այնպէս աչի եւ ձախի գաղափարները, ուելի ընդհանուր եւ համամարդկային արժէք մը ունին ։ Այս տեսակէտը հաստատելու համար նախնական ժողովուրդներէ բազմաթիւ օրինակներ բերաւ։ Կրօնական գրականութեան մէջ մասնաւորաբար ուշադրութիւն դարձուց աչին գաղափարը։ Ամբողջ տիեզերքը իր չնչաւոր ու անշունչ ձեւերով եւ արտայայտութիւններով սրբագործի (սարբէ) եւ սըբա-, բազացի (փոփիա) ըմբռնումներով կը ներկայանայ։ Այս երկուութիւնը յատկանշական վիճակը կը կազմէ յիշեալ աչխարհայեացքին։ Սեռերը, աչխատանքը, երկնի ուղղութիւնները, միջոցի որեւէ մաս, ընկերային կազմակերպութիւնը, քնութիւնը ամբողջութեամբ, սրբագործի եւ սրբազանցի սկզբունքներով կ'արտայայտուին։ Այդը ուրեմն կը համապատասխանէ սրբագործին, իսկ ձախը՝ սրբազանցին։ Մարդկային մարմինը միջոցի եւ տարածութեան երեւոյթներէն ըլլալով եւ անոնց մաս կազմելով, չէր կրնար իր կարգին դերծ մնալ այդ բաժանումէն ։ Ձախ ձեռքը ըլլալով արտայայտիչը սըրբազանց աչխարհին, չէզոքացուած վիճակ մը պիտի ստանար։ Մինչդեռ աչ ձեռքը, իրրեւ արտայայտիչը սրբագործի, պիտի դառնար կենսունակ ու անոր արտայայտիչը ։

Դասախօսը դիմեց նաեւ լեզուագիտութեան, հաստատելու համար իր տեսութիւնը։ Մէնծանուն լեզուաբաններէ քաղուած ապացոյցներով վերլուծեց աչին եւ ձախին տուած իմաստները զարերու ընթացքին եւ զանազան ժողովուրդներու մէջ, քննելով նաեւ բազմաթիւ բառերու գոյութիւնը լեզուներուն մէջ։ Բերաւ նաեւ հայերէնէն՝ օրինակներ։ Առանձին ըլլուխներով ներկայացուց նաեւ աչի եւ ձախի գաղափարները ժողովրդական բանահիւսութեան, ինչպէս նաեւ վիլիսոփայութեան մէջ, իրրեւ մտածման եւ արտայայտութեան հանգամանքներ ։

Մէկ խօսքով, ակադեմական – համալսարանական դասախօսութիւն մըն էր, ուր զլուխներու բաժնուած, հեղինակնա-

ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ՄՈՌՆԱԼ

★

ՄՄԲ.— Աքէնճի մեր պաշտօնակիցը, «*Ազատ Օր*» կը գրէ այս խորագրով. 1944 Դեկտ. 11ի եղերական տարեդարձիմ առթիւ. —

1944 Դեկտեմբեր 11։ Մահարոյր ղիչեր մը։ Ամիհի եւ սառն քամի մը կը սուլէր Աքէնճի վրայ։ Մեռելութիւն՝ փողոցներ։ Ահ ու սարսափ՝ տուներէ ներս։ Մերթ ընդ մերթ կը լսուէր համայնավար ահաբեկիչներու համազարկներուն ոռնոցը՝ անկիւններէն եւ տուներու կտուրներէն ։

Այդ չարագուշակ ժամերուն էր, որ ղաւսպէր ոճրագործներու վոհմակ մը իրենց բոյներէն կը խլէր մեր անմոռաց չորս նահատակները ,— Մանուկ Մահտեսեանը, Միհրան Փափազեանը, Արշալոյս Փափազեանը եւ Սերգօ Օնպաչեանը, — քէչ եաք հասարակաց փոսի մը մէջ նետելու համար անոնց դիակները ։

Ձիշդ տասնամեակ մըն է անցեր անոնց նահատակութենէն ի վեր։ Կարծէք երէկ էր։ Ջոհերուն դիմաստուերները չեն աղօտած տակաւին մեր երեւակայութեան մէջ։ Անոնց ձայնը կը հնչէ մեր ականջներուն եւ կուգայ բախելու մեր հոգիին դռները, վերստին արիւնելով սպիացած վէրքերը, որոնք ամէն տարուան այս օրը կըվոթորկեն մեր ներաչխարհը ու կը ցընցեն մեր ջիլերը։ Ձենք հաչտուած տակաւին անոնց մահուան գաղափարին հետ ։ Եւ ոչ ալ պիտի կրնանք հաչտուիլ։ Ժամանակը անզօր է այս պարագային իր բուժիչ դերը կատարելու։ Իրենց դամբանին մէջ հանգիստ չէ նաեւ յաւիտենական քունը նահատակներուն, որոնք անդադար կը կրկնեն .

— *Մի մոռնաք մեզի հանդէպ գործուած զազրելի ոճիրը* ։

Ձենք մոռնար։ Որովհետեւ կարելի չէ մոռնալ ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ դահլիճը վերակազմուեցաւ անցեալ չաբթու։ Այս առթիւ որոշ – ուեցաւ Ա. 15 առ հարիւր աւելցնել աչխատավարձը։ Բ. Հատուցում վճարել որեւէ աչխատաւոր ճամբած առեն. Գ. Մասնաւոր անառւի մը հաստատել բանուորական բնակարաններ չինելու համար. Դ. Ազատուելի տալ արհեստակցական միութեանց։ Կառավարութիւնը կը խորհի ուրիչ միջոցներ ալ գործադրել, ժողովուրդին անառեսական վիճակը բարելաւելու համար ։

գրաւ եւ վկայութիւններու յիչատակութեամբ ։

Ներկաները զոհ մեկնեցան, իրենց միտքին մէջ պահելով բազմաթիւ հարցումներու արուած գոհացուցիչ պատասխանները, զոր մեկնաբանեց դասախօսը ։

ՈՒՆԿՆԴԻՐ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Ի ՊԱՏԻՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐ ԴՐՈՑԻ ԵՒ ՀՐԱՉ Փափազեանի Հ. Ց. Դ. Գահիրէի կոմիտէին – տէն ընդունելութիւն – ճաչասեղան մը սարքած է «Ցուսաբեր»ի Տան Նաւասարդ սրահին մէջ։ Ներկայ եղած է հոծ բազմութիւն մը, եւ սեղանապետութիւնը վարած է ընկերը Լեւոն Յովհաննէսեան ։ Խօսած են ընկերներ Գ. Նէշլիլեան, Վ. Մինասեան, Բժ. Ե. Խաթանասեան, Մ. Տէր Սարգիսեան, Օ. Մարաշլեան եւ Թ. Խաչատուրեան։ Ասկա ընկերներ Հրաչ Փափազեան, Վ. Նաւասարդեան եւ Դրօ։ Բոլորն ալ բացատրած են Հ. Ց. Դաչնակցութեան գործօն դերը Հայկ. կեանքի մէջ ։

ՈՂՔԱՑԵԱԼ ԱՐՍԷՆ Պալեանի աչխատակերտներն ու բարեկամները որոչած են դերեզմանին հող դնել եւ դամբարանով մը յաւերժացնելու անոր յիչատակը Աքէնճի մէջ։ Ուստի կոչով մը կը հրաւիրեն Աքէնճիի բնակող Ցունահայ իր աչակերտներն ու բարեկամները որ մասնակցին հանդանակութեան ։ Արդէն հաւաքած են երկու միլիոն տրամի, որ չի բաւեր ծախքերուն ։

ՀԱՑԱՆՊԱՍՏ ԳԻՐՔ մը հրատարակած է Մ. Նահանգներու մէջ Տիկին Իպրի, ամերիկացի միլիոնատուէի մը, որ իր վերապատուելի ամուսինին եւ ուրիչ չորս միսիոնարուհիներու հետ Հաճըն գտնուած է 1914ին, եւ 1920ի դիւցազնամարտին ։ Գիրքը, որուն խորագիրն է «Թուրք ա – ւազակներու դէմին յանձնուած», կը բաղկանայ 285 էջերէ եւ 22 գլուխներէ ։ Ընթերցողը կը զգայ թէ գորովագութ հայ մօր մը սիրտն է որ կը բաբախէ ։ Հայ ցեղի խաչելութիւնը նկարագրող հոյա – կապ երկ մը, եւ սրտաճմլիկ պատմուածք մը։ Ամրաստանագիրը մը թրքական ան – լուր բարբարոսութեան դէմ ։ Հայկ. Դա – ոի պաչտպանութեան նուիրուած կորովի գիրք մը ։

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ ՄԱՆՈՒԿ Բարիքեան որ վերջերս մասնակցեցաւ Ամամ Մաչատուրեանի նուագահանդէսներուն Լոնտոնի մէջ, այս տարեշրջանին նչանակուած է ջութակի ուսուցիչ Լոնտոնի երաժչտական քոլէճին ։

« ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի Գահիրէի վարչութիւնը ձեռագործներու ցուցահանդէս մը տուած է Քոնթինանթալ պանդոկի չքեղ սրահին մէջ։ Հայ եւ օտար բազմաթիւ այցելուներ հետացումով դիտած են նուրբ եւ գեղեցիկ ձեռագործները, որոնց պատրաստութեան մէջ բացառիկ դեր մը ունի Տիկին Տիգրանուհի Մուպէսէրեան ։ Ցուցահանդէսը ունեցած է վեց հարիւր ոսկի հասոյթ։ Մնացեալ ձեռագործները պիտի ցուցադրուին եւ ծախուին « Ցուսաբեր » Տան մէջ։

ԱՔԻՆՃԻի ձայնասփիւռը ամէն չորեք չաբթի «Ակոբ» անունին տակ Հայու սիրտը կը ներկայացնէ վիրաւորելով ժա – մը քանի օրէն միւս աչխարհը կը տեղափոխուի, եւ Թչուառականին պատճառով պէտք չէ որ դիւղը տուժէ ։

Գործին դլխաւոր առանցքը կը կազմէ Տելեմաքը։ Նա էր պատրաստում ծուղակը ։

Առանձին դժուարութիւն չէր լինի, եթէ Դատաւանի մէջ վերջերս ոստիկանական պահականոց չգետեղուէր ։

Տելեմաքը, ուշի ուշով հետեւում է մատնիչ Գրիգորի ամէն մի քայլին։ Թող հետեւի, իսկ մենք բարձրանանք Գրգուռ։

Մեր տեղը միայն Գասպարը դիտէր։ Բոլոր տեղեկութիւնները մեզ պիտի հասնէին նրա միջոցով, իսկ Գասպարի բացակայութեան՝ նրա մօր միջոցով ։

Մեր ընդհանուր ժողովէն հապա 4–5 օր անցած էր։ Գասպարը լինէի երկարեց Տելեմաքի մէկ նամակը, որ երեք տեղից կնքամոմով զմռսուած էր։ Ուրեմն, խիստ կարեւոր նամակ էր։ Բայլ եւ կարդացի։

Տելեմաքը գրում էր թէ՝ « Ամէն գործ կարգին է։ Ծուղակը պատրաստուած է ։ Այս երեկոյ թէ մեր գիւղին (Դատաւան) եւ թէ Զրհորի գաւառանը կրնամ ձեր ձեռքը յանձնել։ Ուստի, եթէ ձեղ յարմար կը թուայ, պնդիմապէս խորհրդանշիւր գիւղ երկու տղաներ ղրկեցէք, որ մենք առաջնորդենք նրանց՝ ձերբակալութեան վայրը »։

Անմիջապէս ուղարկեցի չորս հայդուկներ, երկուքի բաժանուած, մէկ մէկ ա – ղաջնորդող երիտասարդի հետ միասին ։ Նրանց ամէն մէկին պատուիրեցի, որ Զրհորից եւ Դատաւանից մինչ որ իրենց յանձնուի, ուժեղ հսկողութեամբ բերեն « Ուղտի Բար»երից դէպի Հարաւ, Բազէչի ճանապարհի վրայ պտնուած մեծ ու զարաւոր կաղնիի մօտ, ուր ես կը սպասեմ իմ խումբով։ «Հակառակ պարագային, ասացի, եթէ անյաջողութիւն պատահի ձեղ, ճամպարեցէք մեղ իմաց տալու նոյն կաղնիի մօտը, որ տեղափոխուենք ապահով դիրքի մէջ»։

Անոնք մեկնեցան յիչեալ գիւղերը, իսկ ես խումբով գնացի դէպի նպատակավայրը ։

Հետս էր Փոքրիկ – Գևարոսը։ Նրան յանձնել էի պարանը, եւ պատուիրել, որ լաւ օղակներ չինէ եւ օճառէ, որպէսզի այս իժի ճակերը մի ծառից կախէինք, երկուքը մի պարանով։

Արդէն մի օր առաջ որոշուած էր նրանց մահը։ Դրա համար խորհեցայ գրել ա – նոնց մահամճիռը եւ կախել իրանց վզերից։ Այդպէս էլ արինք վերջը։ Մահամճիռին մէջ գրուած էր թէ՝ ինչեր արել են, ինչ կաչառքներ են ստացել պաչտօնեաները իրենց միջոցով եւ իրենք էլ բաժին են ունեցել։ Այդ բոլորը՝ փաստուած էին։

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

★

Միւնիխէն կը գրեն *Ցուսաբերի* (13 Դեկտեմբեր) .—

Գրած էի ձեղի Ամեր. Կոմիտէի «Ազատագրութիւն» ռատիոկայանի մէջ գործող Ֆաթալի պէյ Դուզալինակիի խորհրդաւոր սպանութեան մասին։ Գերմանական ոստիկանութիւնը այս սպանութեան կապուած որոչ պարագաները ճչգրած է արդէն։ Անվճռելի է այլեւս, որ սպանութիւնը քաղաքական հանգամանք ունի, կատարուած է ազերի Իմամալիվի ձեռքով եւ բոլչեւիկներու հրահանգով։ Դուզալինակիի վարիչն էր ռատիոկայանի ազերիների բաժնի եւ գնահատուած էր իրրեւ փորձ գրիչ եւ հմուտ խօսնակ։ Իրրեւ կարմիր Բանակի նախկին մէյորը, որ երկար տարիներ ապրած ու գործած է Մ. Միութեան մէջ, լաւապէս կը ճանչնար թէ Բոլչեւիզմը եւ թէ խորհրդային երկիրը՝ իր այս հմտութիւնը լայնօրէն օգտագործելով ռատիոկայանի մէջ տարած իր քարոզչական աչխատանքի մէջ։ Ոճրագործը՝ Իմամալիվ (ազերի)՝ որ այժմ անհետացած է Միւնիխէն, որոշ է այլեւս, որ Միւնիխ ղրկուած էր բոլչեւիկներու կողմէ Դուզալինակիի սպանութիւնը դլուխ հանելու համար ։ Սպանուածի դիպանին մէջ թուղթ մը գտնուած է հետեւեալ դրութեամբ.— «Լաւագոյն բաղձանքներս բոլոր Ագերիներուն։ Ձեզի կը սպասեմ Իտալիայ մէջ։ Ողջոյններս ամէնիդ ???»։ Գերութեան տակ տառապողութիւն չկայ։ այս քանի մը բառերը դրուած են անընթեռնելի դրչով եւ տպէս ոուսերէնով, երբ սպանուողը յատակ դիր ունէր եւ լաւ պէս կը տիրապետէր ռուս լեզուին ։

Ամերիկ. Կոմիտէն հինգ հազար դերմարք խոստացած է այն անձին, որ նոր ցուցումներ կուտայ գործուած ոճիրի լուրիւ պատկերը պարզելու համար. իր հերթին դերման ոստիկանութիւնը նոյն անձին կը խոստանայ վճարել հազար դերմարք ։

Ամերիկ. Կոմիտէի նոր նախագահը՝ Հ. Սարճընթ՝ սպանութեան առիթով խիստ յայտարարութիւն մը հրապարակած է ամերիկեան մամուլին մէջ, բոլչեւիկներուն դէմ ։

Այս սպանութեան առնչութեամբ խոր յուզում կը տիրէ ամբողջ Միւնիխի մէջ ։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

●

Ինձի յատուկէն պատուիրեց, որ անմի – ջապէս ձեղի եւ Մուրատի հետ տեսնուեմ եւ յայտնեմ, որ որքան կարելի է չուտ ուղմամթերք հասցնէք։ Երէկ, երբ Ցովսէփը տեսայ, նա ասաց, որ արդէն եկել էք եւ Մուրատը մեկնել է։ Ուրախ եմ ձեղ տեսնելուս, բայց կը ցաւիմ որ Ազային եւ Մուրատին չտեսայ ։

Նա խոստացաւ իր ստացած բոլոր տե – ղեկութիւնները օրը օրին հաղորդել մեզ, Տելեմաքի միջոցով։ Ասաց, որ որքան փամփուչտ ձեռք բերէ, կը յանձնէ Ցովսէփին, որ մեզ հասցնէ ։

Հաղորդեց, որ կառավարութիւնը որո – շել է ոչնչացնել Փետայիների խմբերը ։ « Ուստի , ասաց, արթուն եղէք, գոնէ զուք ձեղ արժեցնէք, իսկ ես, կ'աչխատիմ, որքան կարելի է, մոլորեցնել զայն, իմ ուժերի ներած սահմանների մէջ։ Ունիմ իմ հրամանատարու – թեան տակ։ Անպիտանները թուրք օղլի թուրք են։ Շատ անգամ կը կատարեն այնպիսի ոճիրներ, որոնք ինձի զարհուրանք կը պատճառեն։ Կը ցաւիմ հոգուովս, բայց, զայթակղութիւն առաջ չզալու համար, դառնութեամբ կապ եմ կապում »։

Բաւական երկար տեւեց մեր տեսակցութիւնը։ Երեկոյեան ղէմ մնաս բարով ասաց ու մեկնեց Բազէչ՝ իր հետ տանելով մեր անկեղծ բարեկամութեան հաւատաքները ։

Այդ տեսակցութենէն մի օր յետոյ, Տելեմաքը նորից եկաւ մեզ մօտ։ Մեզ հետ էին նաեւ Գասպարը, Ազուէս Կարօն, Փոփելը։ Զանազան նիւթերի մասին խորհրդակցութիւն կատարեցինք ։

Ցետոյ մօտեցանք երկրի մէջ գտնուած մատնիչների խնդրին։ Այդ նիւթի շուրջ երկար վիճեցին յետոյ, ինձ Թողուցին յարմար պահուն երեք դաւաճաններին մէջտեղէն վերցնելու գործը։

Իմ ընկերները կ'ուզէին ուղղակի մատնել մատնիչների անները եւ որախողոխով անել նրանց տեղն ու տեղը։ Այդ յարմար էր։ Մի քիչ վիճեցին յետոյ, եկանք այն եզրակացութեան, որ «որոչումը, որո – չում է»։ Իսկ այդ որոչումը գործադրե – լու ձեւը կը Թողնենք պարագաների բերումին ։

Երեք դաւաճաններն էլ երեք տարբեր գիւղերի մէջ էին գտնուում։ Որոչուեց, որ Փոփելը աչակցէ Տելեմաքին՝ իրենց գիւղի մատնիչին համար, իսկ Ազուէսը՝ Սոխորզի մատնիչին համար։ Այս վերջինի մասին յայտնեցին, որ արդէն այնքան ծանր հիւանդ է որ չարժէ տեսորիսթ ղրկել, մի քանի օրէն միւս աչխարհը կը տեղափոխուի, եւ Թչուառականին պատճառով պէտք չէ որ գիւղը տուժէ ։

Գործին դլխաւոր առանցքը կը կազմէր Տելեմաքը։ Նա էր պատրաստում ծուղակը ։

Առանձին դժուարութիւն չէր լինի, եթէ Դատաւանի մէջ վերջերս ոստիկանական պահականոց չգետեղուէր ։

Տելեմաքը, ուշի ուշով հետեւում է մատնիչ Գրիգորի ամէն մի քայլին։ Թող հետեւի, իսկ մենք բարձրանանք Գրգուռ։

Մեր տեղը միայն Գասպարը դիտէր։ Բոլոր տեղեկութիւնները մեզ պիտի հասնէին նրա միջոցով, իսկ Գասպարի բացակայութեան՝ նրա մօր միջոցով ։

Մեր ընդհանուր ժողովէն հապա 4–5 օր անցած էր։ Գասպարը լինէի երկարեց Տելեմաքի մէկ նամակը, որ երեք տեղից կնքամոմով զմռսուած էր։ Ուրեմն, խիստ կարեւոր նամակ էր։ Բայլ եւ կարդացի։

Տելեմաքը գրում էր թէ՝ « Ամէն գործ կարգին է։ Ծուղակը պատրաստուած է ։ Այս երեկոյ թէ մեր գիւղին (Դատաւան) եւ թէ Զրհորի գաւառանը կրնամ ձեր ձեռքը յանձնել։ Ուստի, եթէ ձեղ յարմար կը թուայ, պնդիմապէս խորհրդանշիւր գիւղ երկու տղաներ ղրկեցէք, որ մենք առաջնորդենք նրանց՝ ձերբակալութեան վայրը »։

Անմիջապէս ուղարկեցի չորս հայդուկներ, երկուքի բաժանուած, մէկ մէկ ա – ղաջնորդող երիտասարդի հետ միասին ։ Նրանց ամէն մէկին պատուիրեցի, որ Զրհորից եւ Դատաւանից մինչ որ իրենց յանձնուի, ուժեղ հսկողութեամբ բերեն « Ուղտի Բար»երից դէպի Հարաւ, Բազէչի ճանապարհի վրայ պտնուած մեծ ու զարաւոր կաղնիի մօտ, ուր ես կը սպասեմ իմ խումբով։ «Հակառակ պարագային, ասացի, եթէ անյաջողութիւն պատահի ձեղ, ճամպարեցէք մեղ իմաց տալու նոյն կաղնիի մօտը, որ տեղափոխուենք ապահով դիրքի մէջ»։

Անոնք մեկնեցան յիչեալ գիւղերը, իսկ ես խումբով գնացի դէպի նպատակավայրը ։

Հետս էր Փոքրիկ – Գևարոսը։ Նրան յանձնել էի պարանը, եւ պատուիրել, որ լաւ օղակներ չինէ եւ օճառէ, որպէսզի այս իժի ճակերը մի ծառից կախէինք, երկուքը մի պարանով։

Արդէն մի օր առաջ որոշուած էր նրանց մահը։ Դրա համար խորհեցայ գրել ա – նոնց մահամճիռը եւ կախել իրանց վզերից։ Այդպէս էլ արինք վերջը։ Մահամճիռին մէջ գրուած էր թէ՝ ինչեր արել են, ինչ կաչառքներ են ստացել պաչտօնեաները իրենց միջոցով եւ իրենք էլ բաժին են ունեցել։ Այդ բոլորը՝ փաստուած էին։

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

դործեր։ Կը կարծէ՞ք թէ մնացեալները պիտի նստինք եւ պիտի սպասենք որոշում տալու համար, մինչ հեռաձայնը կը նո – րոգուի ։

× Պ. Մենահէս Ֆրանս իր չաբաթական սասլիսին մէջ խօսելով Ֆ. Միւրֆեան վերջին ծանուցագրին վրայ, որով կը սպառնար չեղեալ համարել Ֆրանքեւ – խորհրդային դաշինքը, բացատրեց թէ ձախողման դատապարտուած է Փարիզի համաձայնութեանց դէմ ուղղուած նոր ռազմախաղը։ «Անգլիան ալ դաշնագիր կնքած է Ֆ. Միւրֆեան հետ, ինչո՞ւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի կ'ուղղեն այդ ազդարարութիւնը ։ Մոսկուայի մէջ աւելի դիւրին կը նկատեն ազդել Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին վրայ, որովհետեւ դիտեն որ մեր երկիրը պատակատուած է եւ իր հանրային կարծիքը խոցելի։ Վերջին հինգ տարիներու ընթացքին մենք միշտ սպա – սկցինք որ Ֆ. Միւրֆիւնը որեւէ դիջում կատարէ, փոխադարձ համաձայնու – թեամբ կարդադրելու համար առկախ հարցերը։ Այդ դիջումը տեղի չունեցաւ ոչ Գերմանիոյ մկրտման, ոչ Աւստրիոյ հաշ – տութեան դաշնագրին, ոչ ալ ուրիշ որեւէ հարցի առթիւ։ Փարիզի համաձայնու – թիւնները կը նախատեսեն սպառազինու – թեանց սահմանափակումը եւ հակակչի – ռը, կը նախատեսեն կարգ մը ռազմանիւ – թերու չինութեան արդելքը Գերմանիոյ մէջ։ Այսպիսի հիմերու վրայ հաստատ – ուած կազմակերպութիւն մը յայտնապէս պաշտպանողական հանգամանք ունի »։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱՍԻՆ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ կարգ մը կայարաններու թղթատարական պաշ – տօնեաները, ինչպէս եւ օդանաւերու ա – պահովութեան պաշտօնեաներուն մեծ մասը որոշած են աշխատանքը դադրեցնել դանազան ձեւերով, Դշ. օրէն սկսեալ (այսօր)։ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ կայարաններու թղթատարական պաշ – տօնեաներու ինքնավար սենտիքան կ'ու – զեն գործնական ցոյց մը կատարել այս չաբթու, աշխատավարձի յաւելում պա – հանջելով։ Բանուորական Ուժը եւ Քրիս – տոնեայ Աշխատաւորները հակառակ են այս չարժումին։ Օդանաւերու ապահո – վութեան պաշտօնեաները ամէն աշխա – տանք պիտի դադրեցնեն ամբողջ երկրին մէջ։ Բանթողներուն թիւը կը հաշուէն 3600 հոգի։ Մաքսային պաշտօնեաներու գործադուլը կը չարունակուի ։

ՀԱԿԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Շաբաթ օր հականգլիական ցոյց մը տեղի ունեցաւ Նիկոսիոյ գլխաւոր հրա – պարակին վրայ եւ Կիպրոսի միւս քաղաք – ներուն մէջ ։ Կառավարութիւնը բաց – ոիկ օրէնք մը հրատարակեց ։ Անգլ. զօր – քը կրակ բացաւ Լիմասոլի մէջ եւ ար – ատասպանեց կազեր արձակուեցան Նիկո – սիոյ մէջ։ Քառասնեակ ոստիկաններ վի – րաւորուեցան։ Բացառիկ օրէնքին համա – ձայն, ոստիկանութիւնը կրնայ կրակ բա – նալ ցուցարարներուն վրայ ։ Նոյն պատիժին ենթակայ են բոլոր անոնք որ կը վե – տանգեն խաղաղութիւնը ։ Ոստիկանները արտասուաբեր կազ արձակեցին Նիկոսիոյ մէջ երբ ցուցարարները կը քարկոծէին անգլ. չէնքերը։ Աշակերտներ եւ ուսա – նողներ կը չրջէին փողոցներուն մէջ, պա – հանջելով Յունաստանի կցել Կիպրոսը ։ Միեւնոյն առեն գործադուլ մը արգելա – ցաւ բողոքելու համար Ազգաժողովին դէմ որ յետաձգած էր Կիպրոսի հարցին քննութիւնը։ Նոր հրամանով մը արգիլ – ուած են բոլոր ժողովները եւ որեւէ հա – մախմբում՝ հինգ հոգիէն աւելի ։

Աթէնքի մէջ ալ հականգլիական ցոյցեր կատարուեցան ուսանողներու կողմէ ։ Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւ մը կը պահանջէ եռ կանչելԱնգլիա դրկուած ու – սանողները եւ արձակել անգլիացի պաշ – տօնեաները ամբողջ Յունաստանի մէջ, եռ դրկել անգլիական պատուանշանները եւն։ Միեւնոյն առեն կը գատապարտեն գաշ – նակիցներուն թշնամական դիրքը։ Բանա – ձեւը կը յայտարարէ ։— « Մենք պատ – ձեւը կը յայտարարէ ։— « Մենք պատ – րաստ ենք բարձր գին մը վճարելու եւ ա – մէն ինչ զոհելու, բայց ի վերջոյ պիտի յաղթենք »։

ՀԻՒԼԻԱՆ նոր փորձեր պիտի կա – տարուին Մ. Նահանգներուն կողմէ, Մարչալ կղզիներուն մէջ, ինչպէս կը հաղորդեն պաշտօնապէս ։

ԱԼՃԵՐԻՈՅ մէկ չրջանին՝ Պայտահ մէջ 500 կասկածեալներ հարցաքննուեցան ։ Զինուորական գործողութիւնները կը շա – րունակուին լեռնային չրջաններուն մէջ ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՓԱՆՋԻՆԴԱՄԵԱՑ ՅՈՒԲԼԵԱՆԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սարպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ,

Փետրուար 13ին, կիրակի կէսօրէ ետք։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

ԼԻԼԱՅԻ ԶԱՐԹՕՆՔԻ (REVEILLON)

ՁԱՇԱՑՈՒՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական քօփիէ, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, քթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պա – ղիրներ , ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան ա – ռուշեղէններ (փակլավա, էմմէ ֆատա – յիփ) եւ զանազան պտուղներ ։

Ընտիր խմիչքներ (չամփանեա, օղի եւն.) ԿԸ ՆՈՒԱԳԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕԱՌՈՍ, ՈՒՏԻ ԵՒ ՖԼԻՄԻՆՋԻՍՏ ԱԼՖՈՆՍ եւ ՋՈՒԹՄԱՀԱՐ ՀԱՑԿ ։

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rue St. Lazare
Métro Notre Dame de Lorette

le stylo à bille a révolutionné l'écriture...

...LE STYLO A ONGLES AUTOMATIQUE

tipon

révolutionne l'art d'embellir

LES MAINS

Le stylo à ongles TIPON vous permet d'utiliser le vernis de votre choix. Son remplissage est facile. Son étanchéité vous assure de garder le vernis toujours frais. Où que vous soyez, vous pouvez rapidement faire à vos mains le raccord qui s'impose. Le stylo à ongles automatique TIPON, rapide, pratique, élégant, doit être, dans votre sac, le complément indispensable de votre poudrier.

tipon

Démonstration permanente et vente aux Grands Magasins du Printemps et du Louvre ainsi que dans tous les bons salons de coiffures et parfumeries.

Vente en gros. TIPON-FRANCE
11, rue Godot de Mauroy - Paris

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՏՕՆԱՑՈՒՄ — ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսիլի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ զպրոցին հոգաբարձութեան։ Տեղի պիտի ունենայ 2 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը ։

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ։ Կաղանդ պապան պիտի այցելէ մանուկնե – րուն ։

Մուտքը ազատ է։ Կը հրաւիրուի ամ – բողջ գաղութը անխտիր։

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի պիտի ։

Կը խօսի Պ. ՎԱՀԱՆ ՉԻՑԹՈՒՆՑԵԱՆ ։ Նիւթը՝ Ազգային Անկախութեան եւ ազա – տութեան հարցը ըստ պետութեան նոր ըմբռնումներու ։

×

Պ. Գ. Մելիքեան կատարյ դեղարուես – տական բաժին ձայնապրի վրայ ։ Մուտ – քը ազատ է ։

× *Լսարանի հիմնադիրներու անօրէն ժողովը ընտրեց իր դիւանը միաձայնու – թեամբ հետեւեալ անդամներով ։— Աբշա – ւիր Խանէտանեան, Գր. Մելիքեան, Նու – պար Յովհաննէսեան, Գր. Ադամեան եւ Վռամ Գուլումճեան ։*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Համաչարսանճապի Հայր. Միւրֆեան Լիոնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը, Յունուար 16ին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի « Ահարոնեան » խումբն ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին Ազգ. Տան մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՏԻՄԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դա – սախօսութիւնը այս երեքշաբթի, ժամը 21ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։ Կը խօսի Սահ – ման Միլոռնեան։ Նիւթը՝ «Հին եւ նոր սերունդները»։ Մուտքը ազատ է։

ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ժողովը այս երեք – շաբթի, ժամը 20·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ ։

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2). GUT 36-71

REVEILLONS !!!

Զուարթ եւ հաճելի Ծնունդի եւ Կա – դանդի զարթօնքները միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք ճոխ ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ ։

24 եւ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքներուն համար ձեր բարեկամնե – րով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ Եւրոպական նուագ։
Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ։
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ
ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

REVEILLON

Noël 54

AMBIANCE

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (ԻԻ – ԺԻ – Ա)
Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝
RAOUL BLEUSE Ի

(Անդամ Սէնի նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր, ժամը 21էն մինչեւ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, Վալթէռ (Շառանթօն էքոլէն 103 բիս օթօպիւս, իջնել ռիւ տը լ'Իւնիթօն)
կը մասնակցի Արժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS SCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS
NOMBREUX JEUX
COTILLONS

Ճոխ պիւֆէ — ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՑԹԱՑՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑ�էՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
MERCREDI
22 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7553 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2964

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՇՓԱՑԱԾ ԴՐԱՑԻՆ

●

Տարօրինակ երեւոյթ մը :

Ամիսներէ ի վեր, Ֆ. Միւնխհաւզըն չարաճակողական, զրպռիչ դիրք մը բռնած է արեւմտեան պետութեանց դէմ :

Պայքար կը մղէ զրաւոր կամ բանաւոր, աշխարհի բոլոր լեզուներով : Հրապարակային ժողովներ սարքել կուտայ : Եր – եմն ալ ծանուցագիրներ կ'ուղղէ, զանազան մեղադրանքներ բանաձեւերով :

Ցեւոյ նաեւ « բարեկամական» կոչեր, երկդիմի ազդարարութիւններով :

Եւ վերջապէս բացորոշ սպառնալիքներ, ինչպէս տեսանք անցեալ շաբթու, երբ կը սպառնար խզել Փրանքեւխորհրդային դաշինքը :

Այս անգամ ալ նոյն սպառնալիքը կ'ուղղէ Անգլիոյ, ազդարարելով թէ չեղեալ պիտի նկատէ բարեկամութեան եւ փոխադարձ օգնութեան դաշինքը, եթէ Անգլիա վաւերացնէ Փարիզի համաձայնութիւնները :

Այս չգամբռը ստատկացուցած տեսն, նոյն կառավարութիւնը յայտնապէս բարեացակամ, նոյնիսկ փաղաքշական դիրք մը բռնած է Թուրքիոյ հանդէպ, որ նոյնպէս մաս կը կազմէ արեւմտեան ճակատին, թէ իրրեւ պնակից Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ, իրրեւ պաշտպանեալը Մ. Նահանգներուն եւ վերջապէս իրրեւ անդամ Ատլանտեան դաշինքին :

Առաջին արտայայտութիւնը տեսանք անցեալ Հոկտ. 29ին, երբ Մոսկուայի անթելը չկրմատչէս կը շնորհաւորէր Թուրքիոյ հանրապետութեան 25ամեակը :

Այն տեսն խօսնակը մասնաւորապէս կը յիշէր 1921 Մարտ 16ի Թուրքիա-Խորհրդային դաշնադիրը, որուն շնորհիւ ոսքի կանգնեցաւ կիսակործան Թուրքիան :

Այնուհետեւ կրկնուեցան փաղաքշանքները, միշտ նոյն առաջադրութեամբ, — վերահաստատել բարեկամական յարաբերութիւնները, քաղաքական եւ տնտեսական դործակցութեամբ :

Ֆ. Միւնխհաւզըն այս անգամ ալ յանձն կ'առնէր նիւթական օգնութիւն տրամադրել իր հարեւանին, ինչպէս ըրաւ ան – կախուածեան պատերազմին տասն, դրա – մով, զինամթերքով եւ ապրանքով :

Կարգ մը նորութիւններ եւս կ'իմանանք Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն (Դեկտ. 12–13) :

Ա.թէնքէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Ցունաստանի պաշտօնական շրջանակները ուշադրութեամբ կը հետեւին Ֆ. Միւնխհաւզըն բարեկամական արտայայտութեանց՝ Թուրքիոյ հանդէպ :

Կառավարութեան բանիրերը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է :

— « Սովետները 18 ամիսէ ի վեր կը կրկնեն թէ հրաժարած են Թուրքիոյ ա – րեւելեան նահանգներէն եւ կը հաւաստեն թէ այլեւս այդպիսի պահանջ մը պիտի չդնեն : Հետեւաբար խնդիր չկայ երկու երկիրներուն միջեւ : Կը մնայ Նեղուցներու հարցը, որմէ զոհ է Թուրքիա եւ քնաւ չընդունիր որեւէ փոփոխութիւն » :

Ի՞նչ դիրք բռնած են Թուրքերը, Ֆ. Միւնխհաւզըն դարպասին հանդէպ :

Բոլորովին անտարբեր, եթէ ոչ դժկամակ եւ կասկածամիտ :

Դատելով Թուրք մամուլին լեզուէն, Անդարա չի հաւատար բարեկամական հաւաստիքներուն : Միւս կողմէ, արտաքին նախարարութեան չրջանակներէն կը հաղորդեն թէ « Թուրքիա տալիք պատասխան չունի » :

Բայց եւ այնպէս, ուշադրաւ կը գտնեն որ Անդարայի խորհրդային դեսպանը նոր – էն Մոսկուա դացած է, 45 օրուան հա – մար : (Ցիսուն օր առաջ ալ կանչուած էր) :

Կը տեսնէք թէ որքան չփացած է բոլ – շեւիկեան Ռուսաստանի անդրանիկ սանը, ևրեւս զարձնելով եւ նոր դինակիցներու թեւին տակ մտնելով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱՆ ԱԼ ՍՊԱՌՆԱԳԻՐ ՍՏԱՑԱԻ

Ֆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԽԶԷ

1942Ի ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Փարիզի մէջ կը պարմանային որ Ֆ. Միւնխհաւզըն կը սպառնար խզել Փրանքեւռուս դաշինքը, եթէ վաւերացնէին Փարիզի համաձայնութիւնները, բայց նոյն դիրքը չի բռներ Անգլիոյ հանդէպ, որ նոյնիսկ անդամ է Ատլանտեան կազմակերպութեան եւ փոխադարձ օգնութեան դաշնագիր կնքած է Մոսկուայի հետ :

Ձգամանքը երկար չտեւեց : Դեկտ. 20ին Ֆ. Միւնխհաւզըն արտաքին նախարարին օգնականը, Կրոմիքօ Մոսկուայի անդլիական դեսպանին յանձնեց պաշտօնագիր մը, որով կը ծանուցանէ թէ չեղեալ պիտի նկատէ 1942ի քանամեայ դիմադրութեան դաշինքը, եթէ Անգլիա վաւերացնէ Փարիզի համաձայնութիւնները :

Լոնտոնի մէջ անտարբերութեամբ լսեցին այս ազդարարութիւնը : Այս առթիւ հետեւութեամբ դիտել կուտան թէ Ֆ. Միւնխհաւզըն կը նմանի մարդու մը « որ կը փորձէ կզակել դուռը, ձին փախչելէ ետք », վասն զի Անգլիա Նոյ. 18ին վաւերացուցած էր այդ համաձայնութիւնները, 4ի դէմ 264 ձայնով : Միեւնոյն ատեն յաւ կը յայտնեն որ Մոսկուա չէ յարգած դիւա – նագիտական բարեկրթութիւնը, որովհետեւ ծանուցագիրը մամուլին հաղորդուած էր Լոնտոն հասնելէ առաջ :

Անգլեւխորհրդային դաշինքը կնքուած էր 1942ին, երբ երկու երկիրները միաս – նաբար կը պատերազմէին Գերմանիոյ դէմ : Դաշնագրին տրամադրութեամբ, երկու երկիրները պիտի օգնէին իրարու, եթէ նոր պատերազմի մը բռնուէին Գեր – մանիոյ հետ : Ցեւոյ յանձն կ'առնէին զինակցութիւն չկնքել իրենցմէ մէկուն դէմ : Այդ դաշնագիրը մեռեալ տառ կը համարուէր, քանի որ Ֆ. Միւնխհաւզըն պաղ պատերազմ սարքեց տասը տարի առաջ, իսկ Անգլիա Ատլանտեան կազմակերպութեան միացաւ, ի նախատեսու – թիւն խորհրդային նախայարձակման մը : Այս առթիւ, Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ անդամ մը եւս կը բացատրեն թէ Ատլանտեան դաշինքը եւ Ա. – րեւմտեան Գերմանիան վերազինելու ծրագիրը պաշտպանողական հանդամանք ունին, ուղղուած՝ նախայարձակիչներու դէմ եւ ոչ թէ յատկապէս Ֆ. Միւնխհաւզըն դէմ, պայմանաւ որ այս վերջինը նախայարձակ չդառնար :

Հետեւաբար, Անգլիոյ մէջ կը մեղադրեն թէ Ֆ. Միւնխհաւզըն կը խզէ հանդիսաւորապէս կնքուած համաձայնութիւն մը, առանց արդարացուցիչ պատճառի :

Պաշտօնական շրջանակները լուռ են առայժմ : Բայց երբ ծանուցագիրը Լոնտոն հասնի, արտաքին նախարարը պիտի արտայայտուի Երեսփ. Ժողովին մէջ, դատապարտելով Մոսկուայի ընթացքը :

Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ խորհրդային սպառնալիքը չի կրնար որ եւ է փոփոխութիւն յառաջ բերել Անգլիոյ քաղաքականութեան մէջ :

Խորհրդային ծանուցագիրը, որ մամուլին հաղորդուեցաւ տեղեկատու դիւանի վարիչին կողմէ, կ'ըսէ թէ 1942 Մայիս 26ի դաշնագրին համաձայն, Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆ. Միւնխհաւզըն յանձն կ'առնէին միասնաբար գործել պատերազմէն վերջ, սերտ եւ բարեկամական գործակցութեամբ, կազմակերպելու համար Եւրոպայի ապահովութիւնը եւ փոխադարձ ձարար տրամադրել զինուորական եւ ուրիշ օգնութիւն գերմանական նախայարձակման մը ձակման դէմ, մինչդեռ Փարիզի համաձայնութիւնները որոնք առորագրուած են Անգլիոյ կողմէ կը ձգտին վերակենդանացնել գերման զինապաշտութիւնը, հետեւաբար նոր նախայարձակման մը վտանգը ստեղծել :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ԶԱՐՄԱՆԱԶԱՆ···

Շատեր հետ ի հետ կը հետեւին միջազգային ամուսնական գայթակղութեանց հետեւցներուն : Եւ իրարու ալ կը պատմեն, յաւելեալ եւ նոխացեալ մանրամասնութիւններով :

Փիչեր կ'անդրադառնան թէ այդ որդը բանիլ սկսած է, նաեւ, մեր ընտանեկան բարքերուն մէջ, որոնք «նահապետական» կը համարուէին :

Ո՛րքան երիտասարդներու կամ երիտասարդուհիներու ամուսնական կեանքը դժոխքի վերածուեցաւ, տարիներու ընթացքին :

Եթէ Դատաստանական խորհուրդ մը ունենայիմք Փարիզի մէջ, անոր անդամները պիտի թաղուէին լեռնակուտակ թղթածրարներու ծանրութեան տակ :

Այդ անդամները ոչ միայն պիտի մեր – ժէին «ազգասիրաբար» աշխատիլ, ինչպէս Պոլսոյ մէջ, այլեւ շարունակ յաւելում պիտի պահանջէին, գործադուլի սպառնալիքով :

Երբեմն պատահաբար կ'իմանամ զար – մանազան դէպքեր, որոնք սովորական կը համարուին մասնագէտներու կամ բան – գէտներու կողմէ :

Բանի մը տարի առաջ, հայ հրիտա – սարդ մը կ'ամուսնանայ պատուականդիր բնտանիքի մը աղջկան հետ :

Վերջին պահուն կ'իմանան որ մեծապատիւ փեսան արդէն տեղացի «բարեկամուհի» մը ունի, երկու զաւակներով :

Ցիսունը անց սպառնական մը նշանած կը փնտռէր տարիներէ ի վեր, հասցէներ տալով մինչեւ Միջին Արեւելք :

Բանից դուրս կուգայ որ պարոն սպառնականը ոչ միայն հասնոց մը շտկած էր արդէն, այլ եւ առտու մը անհետացեր է, տեսնելով որ երեխայի մը ճիչը պիտի խանգարէ իր «կառսոնիէռ»ին անդորրութիւնը ···

Ուրիշ մը — այս անգամ հարեւան գո – դուրէ մը — կ'երթայ հեռաւոր երկիր մը, կը նշանուի եւ հարսնիքի պատրաստութիւն կը տեսնեն : Բայց վերջին պահուն կը չուէ, նախընտրելով իր ազատ բոյնը :

Դեռ կան տուներէն փախած նորաբոյս « մատամ »ներ, հայ կամ օտար :

Բարեկամս այս «անճշտն» պարագաները նկարագրած ատեն, իսկական ողբեր – գութիւն մը եւս պատմեց :

Սահմանակից գաղութի մը մէջ 8–10 հրիտասարդներ ազգակից չգտնելով, նորօտ կը կապեն օտար աղջիկներու հետ :

Չեմ գիտեր որքան կը տեւէ մեղրալուսինը կամ բուն ամուսնական կեանքը :

Իրողութիւնը այն է որ առ նուազն վեց ամուսնալուծուած են արդէն · անոտ – նելի դժբախտութեանց մատնուելով :

Դեռ ի՞նչ ընկերային վէրքեր կան որոնք պատահաբար կ'իմացուին : կամ կը մնան իրրեւ լուռ ցաւեր ···

Վ.Ա.Հէ

ԴԱՇԼԻՔԸ ՎՏԱՇՈՒԹԻՒՆ ՇԱՇԵՑԱԻ

172Ի ԴԷՄ 310 ՁԱՅՆՈՎ

●

Ա.ԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՔՆՆԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Հնդկաչինի մասին կատարուած վիճաբանութիւնները վերջացան առջի օր եւ Ազգ. Ժողովը վճռեց յանձնել կառավարութեան, 172ի դէմ 310 ձայնով :

Կէս օրէն ետք Ժողովը սկսաւ քննել Փարիզի համաձայնութիւնները : Հնդկաչինի վիճաբանութենէն առիթ դարձեալ բուռն տեսարանները պարզուեցան, մասնաւորապէս դէմ դիմաց հանելով Պ. Մենդէս Ֆրանսը եւ Պ. Ժորժ Պիտօն : Վարչապետը քանի մը անդամ խօսք առաւ, պաշտպանելով դահլիճին քաղաքականութիւնը : Ըսաւ թէ անցեալ Ցուլիսին կացութիւնը այնքան ծանրացած էր որ « պղէտ մը կը սպառնար, քիչ մնաց որ Ֆրանսական բանակը ծուղակը իյնար : Ահա թէ ուր ա – ռաջնորդած էին մեզ ուժ տարուան սխալները» : Երեսփոխան մը մատնանչելով Պ. Մենդէս Ֆրանսը, բացագանչեց .— Ան է առաջին պատասխանատուն :

Վարչապետը .— Անոնք որ ճշմարտութիւնը կ'ըսեն միշտ պատասխանատու են ճշմարտութիւնը ծածկողներուն աչքին» :

Ժողովրդական Շարժումի ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ իրենք ձեռնպահ պիտի մնան, իրրեւ անվստահութեան ցոյց : Համայնավար ներկայացուցիչը կրկնեց թէ դէմ պիտի քուէարկեն : Ընդհանրական կուսակցութեան ներկայացուցիչը պաշտպանեց կառավարութիւնը, — «Թող առաջին քարը նետեն անոնք որ անմեղ են եւ քարեր կը տեղացնեն » :

Ի վերջոյ քուէարկուեցաւ վստահութեան բանաձեւը :

ԱՌԱՋԻՆ ՁԱՌԸ ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Կէսօրէն ետք առաջին ճառը խօսեցաւ արտաքին գործերու յանձնաժողովին ան – դնկաբերը, զօր. Պիյոթ, բացատրելով թէ ինչու պէտք է վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները : Այս առթիւ պարզեց Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի ներկայ վիճակը : «Կնքուած համաձայնութիւնները չեն ձգտիր լաւագոյն կազմակերպութիւն տալ Եւրոպայի : Պէտք է մեկնակէտ մը համարիլ զանոնք : Պէտք է նկատի առնել քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմավիճակները, զոր . Պիյոթ, բացատրելով թէ ինչու պէտք է վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները : Այս առթիւ պարզեց Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի ներկայ վիճակը : «Կնքուած համաձայնութիւնները չեն ձգտիր լաւագոյն կազմակերպութիւն տալ Եւրոպայի : Պէտք է մեկնակէտ մը համարիլ զանոնք : Պէտք է նկատի առնել քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմավիճակ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀԻՒՂԱՒԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱՆԴՈՒԻՒ

Պէյրութի վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ Պուրճ Համուտի քաղաքապետ – տութեան առաջարկին վրայ, Լիբանանի ներքին գործերու նախարարութիւնը արձանագրած է դնումը հողամասի մը, ուր պիտի կառուցուին չէնքեր, պատսպարելու համար հիւղաւաններու բնակիչները :

Այս առթիւ կազմուած է մասնաւոր յանձնախումբ մը, որուն անդամ է նաեւ Պուրճ Համուտի քաղաքապետ Հ. Պէդրոս Արիս :

Ֆ. Կ. ՄԱԶԻ ԿԱՑԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Բարեգործականի դրասենեակէն մեզի կը հաղորդեն թէ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան բարեհաճած է 100·000 (հարիւր հազար) Ֆրանք տրամադրել Ֆր. Կ. Մազիին, կազդուրման կայանին վերաչինութեան համար :

կան իրականութիւնները, այն դէպքերը որոնք տեղի ունեցան պատերազմի վախճանէն ի վեր : Այդ չրջանին դաղափար ա – ձեցաւ Ֆ. Միւնխհաւզըն ուժը, սպառնալով ազատ ազգերուն որոնք ձիգեր փորձեցին վտանգը դիմագրաւելու համար, միաց – եալ ճակատ կազմելով յանուն ապահովութեան : Կացութիւնը վերովիշ է անտեսական տեսակէտով : Եւրոպան տեւական տաղնապի մը մատնուած է որուն տակաւ համար պարտաւոր է միանալ : Եւ վերջապէս, ռազմագիտական տեսակէտով հարկ է նկատի առնել հիւլէական դէնքերը » :

Տեղեկագիրը յետոյ լուսաբանութիւն – ներ տուաւ համաձայնութեանց բովանդակութեան մասին, չեչտելով թէ անոնց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ կանխել զերմանական վտանգը, Գերմանիան ամբա – ղէս կապելով արեւմտեան Եւրոպայի եւ ամբողջովին ապահովութիւնը :

× Ընկերվարական Միջազգայինի հա – մագումարին առթիւ, որ տեղի կ'ունենայ Ամսթերտամի մէջ, Անգլիոյ ընկերվարական կուսակցութեան դեր – նախագահը, Հըրպըրթ Մորիսըն եւ Ֆրանսայի Կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Կի Մոլէ ազդու կոչ մը ուղղեցին արեւմտեան

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՑԼԱՍԵՐԱԾ ԲԱՐՔԵՐ

•

ՄՄԲ.— Պէյրութի Ազդակը արդար դառնութեամբ կը գանգատի, այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ.—

Եթէ ժողովուրդի մը առաքինութիւնները մասին խօսիլը անհրաժեշտ է ազգային ինքնագիտակցութեան ոգին վառ պահելու համար, կը կարծենք թէ նոյնքան կարեւոր է ընդգծել մեր կարգ մը թերութիւնները, որոնք սքողուելով չէ որ կը զարմանալի: Հայը հակամէտ է օտարամուտ սովորութիւնները ու բարքերը դիւրաւ իւրացնելու: Անշուշտ տուիկա որոշ առաւելութիւններ կուտայ՝ միջավայրին յարմարելու տեսակէտէն, բայց միւս կողմէ կը խախտէ մեր ցեղային նկարագիրը, որ անպաղատ պէտք է պահուի մեր աստանդական գոյութեան ընթացքին:

Մեր մասը դնելով բուն վէրքին վրայ, ըսենք թէ բարքերու այլասերում մը առիթներէ ի վեր նկատելի է մեր ժողովուրդին մէջ: Պարագայ մը ասիկա՝ որ չատ աւելի հասկնալի կը դառնայ երբ խօսինք օրինակներով,

Ունինք նորահաս սերունդ մը, որուն հայեցողութեան մասին կասկածիլը աւելորդ է: Հայութիւնը ամէն բանէ վեր է իրեն համար: Բայց, դժբախտաբար, իր ապրելակերպը չի համապատասխաներ իր ժողովուրդի դարաւոր աւանդութիւններուն:

Շատ ակնառու կ'ըլլանք այնպիսի ցաւալի դէպքերու, որոնք դժբախտաբար կոչուած չեն լաւ կարծիք մը կազմել ամբողջ մեր մասին: Այսպիսի դէպքեր կը պատահին յատկապէս հանրակառքերու եւ օթոթօպուսներու մէջ: Հայ պատանիներ եւ երիտասարդներ հայհոյանքներով լեցուն լեզու մը կը զործածեն: Առանց նկատի ունենալու իրենց շրջապատը, յաճախ ազեղ ու զռեհիկ կատակներ կ'ընեն իրարու հետ: Թրքերէն կը խօսին ու կ'երգեն: Ու եթէ փորձուիս դիտողութիւն մը ընել՝ անբարտաւանութեամբ կը պատասխանեն: Այս բոլորը կը պարզեն դաստիարակութեան հիմնական պակաս մը եւ երիտասարդական ազատութեան թիւր ըմբռնում մը:

Ճիշդ է որ երիտասարդին մօտ տկար է ինքնագիտակութեան զգացումը: Որոշ առաւելութիւններ ունի երիտասարդութեան անկաշկանդ եւ ազատ ապրելակերպը, բայց այդ ազատութիւնը կը վերջնանայ հոն, ուր իրենց վարմունքը վնաս կը պատճառէ հայութեան մաքուր համբաւին:

Նոյն տեսարանը կը պարզուի նաեւ մարզադաշտերու մէջ: Պատկերասից յայտարարութիւններով մարզիկներ կը հրաւիրուին, յաճախ հայհոյութիւններ կը լսուին: Այն աստիճան որ օտար հանդիսականները չատ դէշ կը տրամադրուին հայութեան հանդէպ, զայն դատելով իր երիտասարդութենէն:

Երիտասարդները պէտք է նախանձախնդիր ըլլան հայութեան համբաւին անարատ պահպանման, որովհետեւ այդ համբաւը բարոյական անգին դրամագլուխ մըն է իրենց համար:

Ճիշդ է որ մեր ձեռքին մասները իրար հաւասար չեն: Ազգ մը կարելի չէ դատել հանրակառքերու կամ մարզադաշտերու մէջ տեսնուած իր անկարգ զաւակներով: Հայ ժողովուրդը իր մեծութիւնը վաստակելու բազմաթիւ վկաներ ունի՝ յանձին միջազգային համբաւի տիրացած իր զաւակներուն: Բայց օտարներ միշտ համակամէտ են տեսնելու մեր թերութիւնները, եւ ասիկա չատ բնական է: Հայու մը գործած լաւ տպաւորութիւնը կրնայ չուտով նսեմանալ ուրիշի մը թողած դէշ ազդեցութեամբ:

Իսկ մենք որ դիտենք թէ այդ նորատիպ երեւոյթները անհաշտ են մեր ցեղային նկարագրին հետ, արդիւնք՝ մեր աստանդական կեանքին, այլազան միջավայրերու ազդեցութեան խառնուրդին, առաւել եւս հարկ կը զգանք պայքար չղթայազերծելու այդ բարքերուն դէմ:

Անուղղայ չեն հայ ժողովուրդին զաւակները, եթէ անոնց խօսուի համոզիչ լեզուով: Փոխանակ զանոնք յանդիմանելու, պէտք է համոզել որ իրենց ընթացքը արատ կը բերէ իրենց պատկանած ժողովուրդին: Անոնց մէջ արթնցնել ազգային դիտակցութեան զգացումը: Վստահ ենք որ ասիկա լաւագոյն միջոցն է վերջ տալու կարգ մը տգեղ երեւոյթներու, որոնց ականատես կ'ըլլանք ամէն օր:

Ժողովուրդի մը հոգեկան առողջութիւնը գրաւականն է անոր ապագային: Այս համոզումով պէտք է մօտենալ խնդրին եւ լուրջ աշխատանքի լծուիլ բարքերու այլասերումը կասեցնելու համար:

(*Ազդակ*)

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

•

«Լա Նուվէլ Կազէթ ար Պրիւքսէլ»ի աշխատակիցը Ժան Տէպոռտ որ Հոկտ. 29ին Պոլիս դոնուած է, Թուրքիոյ հանրապետութեան հաստատման տարեդարձին առիթով, կը գրէ թէ ոչ մէկ բաղդատութիւն կայ Թրքական այդ օրուան տօնակատարութեան եւ Ֆրանսական Ցուլիս 14ին միջեւ: Թուրքիոյ մէջ չկայ ջերմութիւն, կարծես թէ աշխատանք մը լրացնելու համար կը տօնեն այդ օրը, զինուորները առանց ինքնաբուխ որեւէ արտայայտութեան: Թէեւ ճիշդ է որ անոնց երաժշտութիւնն ալ դուարթութիւն չի տար, եւ արդէն պար ալ տեղի չունենար: Կը մնան ալքոլը, թղթախաղը եւ նարկիլէն: Առաջ մէկտեղ պէտք չէ կարծել թէ պիտի փոխուէր կացութիւնը, եթէ տարբեր վարչաձեւ մը տիրէր Թուրքիոյ մէջ:, Եւ հաւանական է որ աւելի դէշ ըլլար, որովհետեւ ներկայ վարչաձեւը յարմարած է ժողովուրդին, եւ այդ կէտին վրայ որեւէ անհամաձայնութիւն չկայ:

Այս տխրութիւնը կը նշմարուէր նաեւ զինուորներուն, սկաուտներուն, երիտասարդ, աղջիկներուն, ուսանողներուն վրայ Թափօրի մէջտեղին: Ո՛չ նուագը, ոչ դրօշները, ոչ ալ ծափերը կրնային անհետացնել զայն:

Ցօղուածագիրը ապա կը նկարագրէ Պոլսոյ տեսարանները, Ոսկեղջիւրը եւ մանաւանդ բեռնակիրները, որոնք բոլիկ են եւ թշուառօրէն հագուած եւ կրնան կրել իրենց կռնակին վրայ ամէնէն ծանր բեռները, մինչեւ իսկ դարակներ եւ մահճակալներ: Թէեւ ներկայիս ամերիկեան բեռնատար կառքեր օգնութեան կը հասնին կառքերուն եւ փոքր բեռնատարներուն: Այս փոքր կառքերը երբեմն պէտք եղածին չափ չեն կրնար վեր բարձրանալ եւ բեռնակիրները միշտ անհրաժեշտեն:

Վերջին դրութեամբ մօտ քսան հազար ինքնաշարժ կառքեր եկած են Ամերիկայէն: Այս կառքերուն շարժավարները չափազանց արագ կը քշեն Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, որոնք լաւ շինուած չեն, եւ ուր մայթերը դրեթէ անհետացած են, փոսեր ձգելով: Այս ինքնաշարժերուն դիմը չատ ժան է, աւելի ժան քան Փը րանսական հանրային ինքնաշարժ:

Աւտոպմէ գաս կայ նաեւ «տոլմուշ»ը, հասարակաց ինքնաշարժ մը, որուն գինը չատ ժան է, նշանակուած քաղաքապետութեան կողմէ, նոյնքան արագութեամբ կը քշեն որքան ինքնաշարժը, եւ քեզ ուզած տեղդ կը տանին:

Ուրիշ զարմանալի երեւոյթներ օտարականին համար Ջուրի վաճառականն է, ինքնաշարժ կշիռքները, որ քու չափդ ցոյց կուտան, բազմաթիւ կօշիկ ներկողները, հանրային դրագիրը (արզուհալճի) որ հիմա գրամեքենայ ալ կը գործածէ, անշուշտ այս բոլորը բացօթեայ, հովին տակ, աղաւնիներու եւ սրբազան կենդանիներու միջեւ, որոնք այնքան կը բազմանան որ երբ մզկիթներու բակը կը մտնես երկինքը չես տեսներ:

Բանուորին վիճակը չատ փայլուն չէ տակաւին Թուրքիոյ մէջ. Թէեւ կառավարութիւնը կ'աշխատի բարելաւել: Ամսականն 120էն 150 Թ. ոսկի աշխատավարձ ունի, իսկ մեծամասնութիւնը չատ աւելի պակաս կը չահի: Տնական գործի դասդ կէն մը ամսական հինգ ոսկի կը չահի: Օտար լեզուի ծանօթ մէկը 16·000 ֆրանք կ'առնէ ամսական: Իսկ տնօրէնները գրեթէ նոյնքան կը ստանան որքան Ֆրանսայի մէջ: Ընդհանուր դաշարի կամ տօնական օրերու համար հիմա կը վճարուին եւ կառավարութիւնը յոյս ունի թէ նուազագոյն թոշակը պիտի որոշուի դալիք տարիներու ընթացքին:

Թուրքիոյ տուներու վարձքերը չատ բարձր են, ոչ թէ անոր համար որ բաւարար չափով տուն չկայ, այլ որովհետեւ ազատ են եւ չափազանց պահանջ կայ:

Նոր շինուած տան մը համար 150–200 Թ. ոսկի վարձք կը պահանջեն ամսական պարապ յարկաբաժնի մը համար, որ չորս սենեակ ունի եւ արդիական յարմարութիւններ: Եւ եթէ կահաւորուած է դի. կին արժէքը կը պահանջեն:

Բանուորը կ'ապրի փայտաշէն տուներու մէջ, քաղաքէն դուրս, հիւղակներու մէջ: Անատոլուէն հիւանդ կուգան, որոնք չլրացած տուներու մէջ կ'ապրին, հովին տակ: Ուրիշներ մէկ դիշերուան մէջ աւերակ տուն մը վրան կը ծածկեն եւ մէջը կը բնակին, (դիշերաթոյր տուներ), հոդ չէ թէ հողը իրենց չպատկանի: Կառավարութիւնը ոչ կրնայ հանել տուներէն, ոչ ալ քանդել տուներ: Կարգ մը կալուածատէրեր այս ձեւը կը գործածեն իրենց տունը չնորհելու առանց քաղաքապետութեան արտօնութեան: Այս բարձր վարձքերը կը քաջալերեն շինութիւնները եւ դրամատուները կանխիկ կը վճարեն, երկար տարիներ եաք ստանալու պայմանով եւ բաւական ժան դինով:

Ուրեմն, բանուորը իր աշխատավարձքին մեծ մասը կուտայ բնակարանի: Անոր անծանօթ է չաբաթական քառասուն ժամուան աշխատանքը: Պաշտօնեաները եւ մեծ հաստատութիւններուն մէջ 48 Ժամ կ'աշխատին եւ կը վայելեն արձակուրդի օրեր ինչպէս արեւմտեան երկիրներու մէջ: Մնացեալներուն համար, տիրող բարեկամեցողութենէն կախում ունի: Ամ նուէրները առատ ժամ 9էն մինչեւ 19 բայ են առանց բնդմիջումի: Ճաշը տեղ տուն վրայ կ'ընեն, Թաղին ճաշարանէն բերելով:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ.Ա.Կի ընդհ. ժողովը փակեց իր նստաշրջանը, մեծաժելով Ա. Մխիթեան եւ Զինասպանի մեղաբրանքները Մ. Նահանգներուն դէմ: Ժողովին ելքը նպաստաւոր կը համարուի նաեւ Ֆրանսայի համար:

ՀԱԲԻՒՐ համայնավարները ձերբակալուեցան Մարտիի մէջ:

ԱՐԺԱՆԹինի կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց որուն համաձայն կրօնի եւ բարոյականի դասերը պիտի աւանդուին ուսուցիչներուն կողմէ, առանց եկեղեցական իշխանութեան միջամտութեան:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ընդհ. քարտուղարը Սթոքհոլմ հասաւ եւ փէքին պիտի երթայ Դեկտ. 30ին, բանակցելու համար 13 միջին ազատագրական օդաչուներու արձակման մասին:

ՑՈՐԴԱՆԱՆԻ Թագաւորը Անգլիա դնաց, բանակցելու համար դաշնագրի վերաքննութեան մասին:

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Ե.

Այս էլ ասեմ, որ սկզբում կռուիլը լաւ նշան է, այդ նշանակում է, որ վերջը իրար արեւով կ'երդուէք: Ճիշդ է. Թագինելու ի՞նչ կայ. նա մի քիչ ուրիշ տեսակ աղջիկ է, ջղային է, բայց դու նրա լիզուին մի նայիր, սիրտն ուղղակի աղաւնու սիրտ է: Լուցկու պէս ձեռաց կը վառուի եւ իսկոյն էլ կը հանդչի: Այդպէս է նրա դրգռմունքը: Այ չուտով, Աստուած տայ կը պսակուէք, կ'ապրէք միասին, եւ կը տեսնես՝ ճիշդ եմ ասում թէ ոչ:

Նկատեցի, որ Գարեգինն աներոյ այդ պերճախօսութիւնից բաւականին հանգստացաւ եւ սկսեց ժպտալ դուրգուրուած երեխայի պէս:

— Ախր ընծայիս էլ ուշադրութիւն չդարձրեց,— դանդատուեց նա:

— Այս հրաշալի օղերի՞ն: Հըմ, բա դու իսկապէս որ չատ միամիտ մարդ ես եղել եւ ամենևին չես ճանաչում կանանց: Ա—սա, խնդրեմ, ինչպէ՞ս կարող է կին ա—րարածը այսպիսի բաների վրայ ուշադրութիւն չդարձնել: Հը՞, Գ. Մարգար—եան, այդպիսի բան կարելի՞ է,— դիմեց ինձ Բաղիրեանը եւ ինքն էլ պատասխանեց իրեն.— Իհարկէ, ոչ:

Հա, այս մէկը ճիշդ է, որ Սառան ուրիշների պէս յիմար չէ,— աւելացրեց նա, նորից դառնալով Գարեգինին,— եւ իսկոյն վրայ չէը ընկնի ուրախացած. նա ծանրաբարոյ, խելացի, «ինտելիգենտ» աղջիկ է, որի համար այսպիսի «պիդ—պի» բաները կարող են այնքան էլ նշանակութիւն չունենալ: Բայց եւ այնպէս, էլի եմ ասում, նա կին է, հասկանո՞ւմ ես, կին, եւ մէկ անգամ որ բերել ես այս ընծան, արդէն գիտէ, որ սա իրենն է, իր սեփականը եւ մինակ մնացած ժամանակ էլ շատ լաւ կարող է անտղել, անցկացնել ականջներին, չուռամուռ դալ հայելու առջեւ եւ ուրախանալ: Հը՞, ճիշդ չե՞մ ասում, Պ. Մարգարեան:

Բաղաքավարութիւնը ստիպում էր ինձ հաւանութիւն տալ այդ չատախօս ծերունու խօսքերին, մանաւանդ որ,— այդ բանը տեսնում էի նրա ինձ վրայ նետած խորհրդաւոր հայեացքներից եւ խօսակցութեան եղանակից,— նա ուղում էր, որ ես օգնեմ իրեն փեսացուի կոտրուած սիրտը տեղը դնելու:

Մատաւ Բաղիրեանի կինը, կավիճները ոլորելով: Օղերը տեսնելուն պէս նրա աչքերը փայլեցին, չգիտեմ՝ հիացմունքի՞ց թէ նախանձից (սպիտակահեր ամուսնու մօտ այդ կինն աւելի եւս ջահել երեւաց իմ աչքին):

Գարեգինի տրամադրութիւնը բոլորովին բացուեց, եւ ես նորից տեսայ նրան առաջուան պէս պարզամիտ, արտաքոյ, ուրախ ու չատախօս, կարծես ոչինչ չէր պատահել:

Բայց նրա ուրախ տրամադրութիւնը նորից խանգարուեց չուտով: Խանդարողը դարձեալ իր հարսնացուն էր:

Սիտուել էր մի ընդհանուր կենդանի խօսակցութիւն, երբ մտաւ Սառան, մատուցարանը ձեռքին, որով թէյ էր բերում:

Գարեգինը, որ, ուզի կանդնած, իրեն յատուկ պարզամտութեամբ ինչ որ փիլիսոփայութիւններ էր դուրս տալիս, հարմացուին տեսնելուն պէս լռեց, ինչպէս յանկարծ կը լռի չարութիւն անող աշակերան ուսուցչին տեսնելիս, եւ նստեց, մի վախկոտ հայեացք գցելով նրա վրայ:

Մի անյարմար լռութիւն տիրեց սենեակում: Եւ այդ ընդհանուր լռութեան մէջ Սառան սկսեց բաժնել բաժակները կէն—տրոնացած, հայեացքով, առանց ոչ—ոքի նայելու: Ինչ Թուաց, թէ ամենից աւելի նա պէտք է ճնշուէր այդ լռութիւնից, քանի որ պատճառն ինքն էր, եւ ամէնքի հայեացքը նրան էր ուղղուած, բայց ընդհակառակը, չատ հանգիստ էր երեւում: Երբ մօտեցաւ հօրը, Բաղիրեանը, բարեսիրտ հեգնական ժպիտով ներքեւից նայելով նրա վայր Թողած աչքերին, նկատեց.

— Լսիր, ինչու ես նեղացրել մեր սիրելի պարոնին:

Սառան ոչինչ չպատասխանեց:

— Ինձ նայիր:

Սառան հօր առջեւ եւ մատուցարանը ձեռքին, աչքերը միչտ վայր Թողած, կանգնած էր, եւ մի չարաչուք հանգըստութեամբ սպասում էր որ նա վերցնի իր բաժակը:

— Քեզ հետ չե՞մ: Ինձ նայիր, կրկնեց հայրը:

Սառան դարձեալ կանգնած էր լուռ եւ արձանացած: Նկատեցի որ մատուցարանը սկսեց Թեթեւակի դողալ նրա ձեռքին:

— Տես, ինչ սիրուն բան է բերել քեզ համար, ասաց հայրը եւ օղերի տուփը վերցնելով՝ ուղեց կամացուկ խփել նրա կզակին:

Բայց Սառան չգայլն յանկարծական մի ցնցումով դլուխը ետ դցեց, մատուցարանը պահեց մի ձեռքում, միւսով վերցրեց վերջին բաժակը, դրեց հօր առջեւ եւ դիմեց դէպի դուռը: Նրա դէմքն այնպիսի մի զսպուած զայրոյթ էր արտայայտում, որ ես ուղղակի սարսափով սպասում էի, Թէ ահա, որտեղ որ է, մի «սկանդալ» կը հանի:

ՆԱՐԴՈՍ

(*Շար.*)

ՅՈՒՄԱՆ ԹԵՐԹԻ ՎԵՊԵՐԸ

— Օհո՛, ատոնք նորն էլ սպասելի էին մեզ համար... — ասաց ինքնիրեն Մանկիչեանը – Հապա ի՞նչ կրնային ընել Ծուխ Ալիի եւ Ղոչ Ալիի պէս ուրիշ աւազակներ եւ ոճրագործներ, որոնք ամէն տեղ կը սպասէին իրենց, որպէսզի կարենան ձերբակալել զանոնք եւ ուղարկել Ստամբուլ՝ դատի ենթարկելու համար... Ինչ որ ալ ըլլայ, ես պիտի չհանգչիմ, մինչեւ որ ձերբակալեմ զանոնք եւ ուղարկեմ Ստամբուլ, որպէսզի ստանան իրենց արժանի պատիժը...

Մանկիչեանը այս խօսքերը կ՚ըսէր ինքզինքին, երբ ձիերը կանգ առին Ալի Ղուշ գիւղի մօտ, ուր ճամբան կ՚երկարէր դէպի արեւելք, իսկ ձախ կողմը կ՚իջնէր դէպի հովիտ մը, որ կը տանէր դէպի Ալի Ղուշ գիւղը:

— Ահա հասանք Ալի Ղուշ գիւղին, պարոն Մանկիչեան, — ըսաւ Ալի Ղուշ գիւղի ղեկավարը, որ ձիուն վրայ նստած էր Մանկիչեանի կողքին:

— Ուրեմն ինչո՞ւ չենք մտնում գիւղը, — հարցուց Մանկիչեանը:

— Ես կ՚ուզեմ, որ նախ ես ներկայանամ գիւղի ղեկավարին, որպէսզի ան ինքը ձեզ ներկայացնէ գիւղի ամենէն յարգելի անձերուն, որոնք ձեզ պատուով կընդունին իրենց տներուն մէջ, — պատասխանեց ղեկավարը:

— Ինչպէս կ՚ուզէք, — ըսաւ Մանկիչեանը:

Ղեկավարը ձին քշեց դէպի գիւղը, իսկ Մանկիչեանը եւ իր ընկերները հետեւեցան անոր:

Ալի Ղուշ գիւղը շատ մեծ չէր: Ան կը բաղկանար 150 տուներէ, որոնք ցրուած էին հովտին մէջ: Գիւղին մէջ կային երկու մեծ ջրհորներ, որոնց շուրջը կը գտնուէին գիւղի ամենէն մեծահարուստ անձերուն տուները:

Ղեկավարը ձին կանգնեցուց գիւղի ամենէն մեծ ջրհորին մօտ եւ ցատկեց գետին: Ան ձիուն սանձը տուաւ իր ընկերներէն մէկուն եւ ուղղուեցաւ դէպի գիւղի ամենէն մեծ տունը, որ կը գտնուէր ջրհորին ձախ կողմը:

Մանկիչեանը եւ իր ընկերները ալ ցատկեցին ձիերէն եւ ուղղուեցան դէպի գիւղի ամենէն մեծ տունը, որ կը գտնուէր ջրհորին աջ կողմը:

Ղեկավարը մտաւ տունը, իսկ Մանկիչեանը եւ իր ընկերները մնացին բակին մէջ:

Մանկիչեանը նայեցաւ շուրջը: Ան տեսաւ, որ բակին մէջ կային մեծ քանակութեամբ ձիեր, որոնք կապուած էին ցցերու վրայ:

— Ասոնք ալ ո՞ւր կորսուած էին, որ մենք չտեսանք զանոնք, — մտածեց Մանկիչեանը:

Ան ուշադրութեամբ նայեցաւ ձիերուն եւ տեսաւ, որ անոնք ամէնքն ալ շատ լաւ ձիեր էին

Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութեան, յորդորելով որ դաշնագրին լրևնոյ ընդդիմութիւնը Գերմանիոյ վերազինման դէմ: Գերման ընկերվարականները նախ միացում կը սահանջեն, սաարկելով թէ վերազինումը պիտի դժուարացնէ բանակցութիւնները Մոսկուայի հետ:

ԿԻՊՐՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կիպրոսի հարցին առթիւ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, Յունաստանի թագաւորը հրաւիրեց ժողովուրդը «հաւատարիմ մնալ իրենց բարեկամներուն»: Յետոյ բացատրեց թէ «աշխարհի վրայ չկայ ուժ մը որ կարենայ խափանել Կիպրոսի ժողովուրդին ինքնորոշման իրաւունքը: Կիպրոսի մեր եղբայրները ազատութիւն կը պահանջեն եւ կ'ուզեն ստանալ զայն յանուն ինքնորոշման սրբուն համար երկու պատերազմներ մղուեցան եւ որուն վրայ հիմնուած է Ազգաժողովին ուխտը: Մայր Յունաստանը հարկադրուեցաւ Ազգաժողովին տանիլ խնդիրը, երբ Մեծն Բրիտանիա որեւէ պարտաւորութիւն կը պահանջէր եւ կ'ուզէր

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր.; վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ★ JEUDI 23 DECEMBRE 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7554 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2965

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԺԳՈՑՆ ՏԱՐԻ ՄԸ ԵԻՍ

●

Տժգոյն տարի մը եւս պատմութեան կ'անցնի, եւին ձգելով խոր հետքը յուսախաբութեան, դառնութեան եւ տեւական անստուգութեան :

Քանի ըսին թէ աշխարհը երկու մասի բաժնուած է, այնքան խորացաւ խրա – մատը :

Եւ մարդիկ կը հարցնեն յարաճուն անձկութեամբ :

— Ե՞լքը : Ի վերջոյ պիտի կրնա՞ն ա – պահովել խաղաղ համակեցութիւնը :

Հարցումին պատասխանը իրենք, Զորս հինգ Մեծերն ալ չեն գտած տակաւին :

Աւելի ճիշդ, գտած են մէկ պատասխան — բազմապատկել սպառազինութիւննե – րը, միեւնոյն ատեն ժողովներ սորքելով դինաթափութեան համար ...

Երբեք այսքան թանձրացած չէր մթնո – լորտը փոխադարձ անվստահութեան եւ կասկածամտութեան գոլորշիներով :

Ամէնքն ալ փարած են զինեալ խաղա – ղութեան, իրրեւ սկիզբն իմաստութեան, ինչպէս երէկ : Աւելի քան երէկ :

Առաջին Աչխարհամարտէն ետք, փրկա – րար գօտի մը կը համարուէր Ազգերու Դաշնակցութիւնը :

Եւ սակայն երկու նոր պատերազմներ պայթեցան, առանց հաշուելու շարք մը ներքին եւ արտաքին ընդհարումներ :

Երկրորդ Աչխարհամարտէն ետք տեղ – ծուեցաւ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւնը, շատ աւելի կուռ եւ բազման – դամ. Բազատաբար աւելի չքօսաղոյզ եւ բեւ միջազգային ազդակ :

Այս նոր ընկերակցութիւնն ալ չկրցաւ հիմնովին լուծել որեւէ ծանրակչիռ հարց :

Ամէն անգամ որ մթնոլորտը պղտորի, հարցին քննութիւնը կը յետաձգէն, չարը խափանելու համար :

Միեւնոյն ատեն օրակարգը մշտ կը բարդուի նոր դիմումներով ու վէճերով :

« Ազգաժողով » է, բայց ամէն ազդ իր առանձին տեսակէտներն ու շահերն ունի, որոնք շարունակ իրարու կ'ընդհարին, զանազան հոսանքներ կազմելով :

Ազգային զինակցութիւնը, անկախու – թեան ոգին արթնցած են ամէն տեղ, եւ երբ զիմում կատարուի Ազգաժողովին, անոր ամէնէն գօրաւոր անդամները տհա – ճութիւն կը զգան, դիտել տալով թէ «ներ – քին ինդիրներ» կը յուզուին :

Այս տեսակէտէն ալ բացառիկ դիրք մը դրաւած է «աչխարհի ամէնէն դեմոկրա – տիկ երկիրը», Ա. Միութիւնը :

Իր ներկայացուցիչները կրակոտ ճառեր կը խօսին, պաշտպանելու համար այս կամ այն ժողովուրդին ինքնորոշման իրա –ւունքը :

Բայց, չյսելու կը զարնեն, երբ նոյն ի – րաւունքը յիչեցնեն իրենց տիրապետու – թեան ենթակայ ժողովուրդներու եւ ար – բանեակ երկիրներու մասին :

Ուրիչ ամէն բան մէկդի դնելով, միայն Աւստրիոյ հաչտութեան դաշնագրին ձըգ – ձգումը կ'ապացուցանէ թէ որքան խոր արմատներ ձգած է կեղծիքը՝ խորհրդա – յին դիւանագիտութեան մէջ :

Այդ իրրեւ թէ նոր եւ «ռեւոլուցիոն » դիւանագիտութիւնը ե՞րբ կանդ առաւ որ եւ է բռնութեան եւ սորմնութեան առջեւ, իր նպատակին հասնելու համար :

Ամենավերջին ապացոյց՝ 1953 Մայիս 30ի անպատիւ յայտարարութիւնը , որով Թուրքիոյ կը ձգէր Կարսն ու Արտահանը, միեւնոյն ատեն ըսել տալով թէ Հայաս – տան եւ Վրաստան որեւէ հողային առնե – լիք չունին Թուրքիայէն :

... Այսպէս, տարին կը վերջանայ իր հետն ձգելով լեռնակուտակ թնճուկներ , մէկը միւսէն երկիւղալի կնճիռներ , ո – րոնց լուծումէն կախում ունի խաղաղու – թեան պահպանումը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ՃԱՌԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

●

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ՁԱՆՈՆՔ

Գիշեր կէսերկ վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան Ազգ. ժողովին մէջ, Փարիզի համաձայնութեանց քննութեան առթիւ : Ընդդիմադիրները ամէն միջոց կը փոր – ձեն, վաւերացումը խափանելու կամ գոնէ յետաձգելու համար : Հարիւրաւոր ոտի – կանները կը հսկեն խորհրդարանին չուրջը, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, բայց որեւէ դէպք չպատահեցաւ :

Աչքի օրուան նիստին մէջ վերջացան տեղեկաբերներուն զեկուցումները, ո – րոնք թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտ – նեն : Ճետոյ սկսան ընդհանուր վիճաբա – նութիւնները : Այդ օրուան գլխաւոր ճա – ռախօսն էր զօր. Օմրան, Ազիէլի երես – փոխանը, որ երկար ճառ մը խօսեցաւ, խոտորէն դատապարտելով կնքուած հա – մաձայնութիւնները : Ըստւ թէ այդ հա – մաձայնութիւնները ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Մ. Նահանգներուն քաղաքականութիւնը կը ներկայացնեն, այլ յղացուած են Պ. Ֆ. Տըլլըսի կողմէ, վարչապետ Տոքթ. Ատըն – աուըրի աչխատակցին՝ Հոյչթայնի ներ – չնչումով : Եւ չարունակեց .

— « Անշուշտ ուրախ են Գերմանները եւ Ամերիկացիները, չահելով յաղթանակ մը զոր չէին յուսար : Ատլանտեան համերաշ – խութեան պատրուակով , Ֆրանսային կը պահանջեն պատրաստուիլ խորհրդային վտանգին դէմ, գերմանական վտանգէն առաջ : Բայց իսկապէս կը հաւատա՞ն թէ Գերմանիան պիտի յարձէ կնքուած պայ – մանագիրները, իր քաղաքական եւ զին – ուորական ուժը վերադոնելէ ետք : Շա – տեր կը կարծեն թէ գերմանական վեր – զինումը տեղի պիտի չունենայ, անաեսե – լով նախապատրաստական կազմակեր – պութիւնը որուն ձեռնարկուած է արդէն : Պատրաստ է զինուորագրութեան աչխա – տանքը եւ կը պակսի միայն զինամթերքը որ ամբարուած է Ֆրանսայի մէջ : Ազգ. ժողովին քուէարկութենէն անմիջապէս վերջ պիտի ձեռնարկուի գերմանական 12 զօրաբաժիններուն կազմութեան » :

Եզրակացնելով , զօրավարը բացատրեց թէ Ամերիկան Գերմանիոյ վերազինման պիտի չձեռնարկէ առանց Ֆրանսայի հա – ւանութեան : Ինք չի կարծեր թէ Ատլան – տեան դաշինքը պիտի խախտի, եթէ Ֆը – րանսա չվաւերացնէ Փարիզի համաձայ – նութիւնները : «Ենոյն իսկ եթէ խեղճ եւ ակար ըլլանք, պէտք ունին մեզի եւ մեր անզրծովեան երկիրներուն : Վարչապետը պարզապէս Գերմանիոյ կը վերադարձնէ Սարի չրջանը եւ անոր կուտայ վերազին – ման գրեթէ անսահման հնարաւորութիւն – ներ : Ձեր առջեւ ունիք պատերազմի ոճ – րագործ մը » :

Բուռն բողոքներ լսուեցան այս վերջին յայտարարութեան առթիւ : Զօրավարը բացատրեց իր միտքը, խորացնելով յուզ – ուելով .

— « Ես հանդարտաբարոյ մարդ մըն էի , հոգի զաւակ, երբ հարկադրուեցայ պա – տերազմիլ, պատասխանատուն այն քա – քաղաքներն էին որոնք չկամեցան այդ պատերազմը » :

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎՏԱՆԳՆԵՐ

Ճետոյ խօսք առաւ Պ. Ժաք Սուաթել , նախկին ընդհ. քարտուղար զօր. ը կոչի կազմակերպութեան, որ առաջարկեց յե – տաձգել վաւերացումը եւ վերջին փորձ մը կատարել համաձայնելու համար Մ. Մի – ութեան հետ, Գերմանիոյ վերազինումէն առաջ : Ինք յետաձգումը անհրաժեչտ կը դտնէ նաեւ անոր համար որ տակաւին դո – հացուցիչ կարգադրութիւն մը չէ եղած Սարի մասին, ոչ ալ միջազգային գործա – կալութիւն մը հաստատուած՝ սպառազի – նութեանց ստմանափակման համար :

«Ռուսիոյ հետ զինակցութիւն մը ոչ – խորհրդարանական պահանջ մըն է Ֆրան – սայի համար, հակառակ երկու երկիրնե – րու վարչակարգին տարբերութեանց : Երբ Ռուսիան ցարական էր, Ֆրանսայի զինա – կից էր գերմանական հասարակաց վը – տանգին դէմ : Պէտք է յիչենք թէ Բ. Աչ – խարհամարտին մասամբ Ռուսիոյ դէմ – դութեանց չնորհիւ էր գերմանական բա – նակը Ֆրանսային դուրս նետուեցաւ : Գերմանիոյ վերազինումը նուազագոյն չարիքն է լաւագոյն պարագային եւ պէտք չէ ընդունուի ցորչափ ուրիչ ելք մը կը մնայ : Նախ պէտք է ամէն ճիղ, փորձել համաձայնութեան եղանակ մը գտնելու համար Արեւելքի հետ : Ես սկզբունքով հակառակ չեմ վերազինման, բայց, ներ – կայ պարագաներուն մէջ, կը կարծեմ թէ չափազանց շատ են վերազինման վտանգ – ները : Նախ եւ առաջ, անսահման պիտի ըլլայ այդ վերազինումը, որովհետեւ հա – կակչիռը եւ երաչխիքները խարուսիկ ար – ժէք ունին : Վերջոյ իրաւունք մը տալով մեր երկրին ձեւական զոհացում մը կու տա՞ն : Ճետոյ, եթէ կարելի չէ կասկածել վարչապետ Ատլնաւըրի ուղղամտու – թեան մասին, որ եւ է երաչխիք չունինք թէ ան իչխանութեան գլուխ պիտի մնայ եւ թէ վերազինումը կատարուելէ ետք ազգայնականները ձեռք պիտի չանցընեն իչխանութիւնը » :

Անդրադառնալով Ֆրանքեւխորհրդային դաչինքին , Պ. Աուսթէլ խոստովանեցաւ թէ տասը տարիէ ի վեր չատ բան պար – պուած է դաչնագրէն , բայց եւ այնպէս վտանգաւոր կը գտնէ ձգել որ մեռնայ տակի վերածուի : «Սխալ է ենթադրել թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու – մը պիտի դիւրացնէ բանակցութիւնները Ռուսիոյ հետ : Ընդհակառակն, յարաբե – րութեանց լարումը պիտի առատկանայ վտանգաւոր դառնալու աստիճան : Հետա – ւանքը պիտի ըլլայ զինարչաւ որուն ելքը ոչ մէկը կրնայ նախատեսել : Կ'ըսեն թէ Գերմանիան հիւլէական զէնքեր պիտի չու – նենայ : Ենոյն իսկ այդ պարագային կրնայ պայթուցիկի դեր կատարել եւ պատերազմ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԱՊՏԱԿՈՎ, ԿԸ ՓՐԿՈՒԻ

Պէյրութի մեր պաշտօնակիցը *Ազդակ*, դառնօրէն կը գանգատէր խմբագրականի մը մէջ որ արտատպուեցաւ երէկ.

— Ճաճախ ականատես կ'ըլլանք ցաւա – լի դէպքերու, յատկապէս հանրակառքե – րու մէջ : Հայ պատանիներ եւ երիտա – սարդներ հայհոյանքներով լեցուն լեզու մը կը գործածեն : Առանց նկատի առնելու չրջապատը, յաճախ տղեղ եւ զռեհիկ կա – տակներ կ'ընեն իրարու հետ : Թուրքերէն կը խօսին ու կ'երգեն : Եւ եթէ փորձուիս դիտողութիւն ընել՝ ամբարտաւանու – թեամբ կը պատասխանեն » :

Դարմա՞նը : «*Ազդակ*» կը գոհանայ հո – գեշահ խրատներ տալով.

— «Փոխանակ զանոնք յանդիմանելու , պէտք է համոզել թէ իրենց ընթացքը ա – նպատ կը բերէ իրենց պատկանած ժողո – վուրդին : Անոնց մէջ արթնցնել ազգային գիտակցութեան ոգին» :

Ի՞նչ մեղմս պահեմ, ես չեմ հաւատար այս ազգասիրական բարոգին :

Երբ տղան թուրքերէն կը խօսի ու կ'եր – գէ եւ կը հայհոյէ, լիրբ շարժուձեւերով, կը նչանակէ թէ ազգային ոգին շատոնց թռած է, իր տեղը տալով փողոցէն հա – ւաքուած գիտելիքներու :

Դարմա՞նը,— շառաչուն ապտակ մը , հոգեբանական պահում :

— Ուրեմն կ'ուզէք որ կոխուե՞ր սար – *գուիչ կարգադրութիւն մը չէ եղած Սարի մասին, ոչ ալ միջազգային գործա – կալութիւն մը հաստատուած՝ սպառազի – նութեանց սահմանափակման համար :*

«Ռուսիոյ հետ զինակցութիւն մը ոչ – խորհրդարանական պահանջ մըն է Ֆրան – սայի համար, հակառակ երկու երկիրնե – րու վարչակարգին տարբերութեանց : Երբ Ռուսիան ցարական էր, Ֆրանսայի զինա – կից էր գերմանական հասարակաց վը – տանգին դէմ : Պէտք է յիչենք թէ Բ. Աչ – խարհամարտին մասամբ Ռուսիոյ դէմ – դութեանց չնորհիւ էր գերմանական բա – նակը Ֆրանսային դուրս նետուեցաւ : Գերմանիոյ վերազինումը նուազագոյն չարիքն է լաւագոյն պարագային եւ պէտք չէ ընդունուի ցորչափ ուրիչ ելք մը կը մնայ : Նախ պէտք է ամէն ճիղ, փորձել համաձայնութեան եղանակ մը գտնելու համար Արեւելքի հետ : Ես սկզբունքով հակառակ չեմ վերազինման, բայց, ներ – կայ պարագաներուն մէջ, կը կարծեմ թէ չափազանց շատ են վերազինման վտանգ – ները : Նախ եւ առաջ, անսահման պիտի ըլլայ այդ վերազինումը, որովհետեւ հա – կակչիռը եւ երաչխիքները խարուսիկ ար – ժէք ունին : Վերջոյ իրաւունք մը տալով մեր երկրին ձեւական զոհացում մը կու տա՞ն : Ճետոյ, եթէ կարելի չէ կասկածել վարչապետ Ատլնաւըրի ուղղամտու – թեան մասին, որ եւ է երաչխիք չունինք թէ ան իչխանութեան գլուխ պիտի մնայ եւ թէ վերազինումը կատարուելէ ետք ազգայնականները ձեռք պիտի չանցընեն իչխանութիւնը » :

Անդրադառնալով Ֆրանքեւխորհրդային դաչինքին , Պ. Աուսթէլ խոստովանեցաւ թէ տասը տարիէ ի վեր չատ բան պար – պուած է դաչնագրէն , բայց եւ այնպէս վտանգաւոր կը գտնէ ձգել որ մեռնայ տակի վերածուի : «Սխալ է ենթադրել թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու – մը պիտի դիւրացնէ բանակցութիւնները Ռուսիոյ հետ : Ընդհակառակն, յարաբե – րութեանց լարումը պիտի առատկանայ վտանգաւոր դառնալու աստիճան : Հետա – ւանքը պիտի ըլլայ զինարչաւ որուն ելքը ոչ մէկը կրնայ նախատեսել : Կ'ըսեն թէ Գերմանիան հիւլէական զէնքեր պիտի չու – նենայ : Ենոյն իսկ այդ պարագային կրնայ պայթուցիկի դեր կատարել եւ պատերազմ

ֆուին հանրակառքերուն մէջ, ամէնուն աչքին առջեւ, տեղի տալով աւելի ծանր դէպքերու :

= Այդ ըսել չեմ ուզեր : Տարրական պայման է զգուշանալ հրապարակային ընդհարումներէ :

Եւ սակայն, ուրիշ ելք չեմ տեսներ , բացի ապտակէն : Փողոցին եւ տունին մէջ կամ ուրիշ ուր որ յարմար դատուի :

— Ազատութեան բռնաբարում չէ՞ :

= Ի զուր կը շփոթէք ազատութիւնը եւ լրբութիւնը : Երբ երիտասարդներ ոչ մի – այն թուրքերէն կը խօսին, այլ եւ կը հայ – հոյեն, անհունի կատակներ կ'ընեն իրա – րու հետ, միջազգային բազմութեանց առ – ջեւ, հանրակառքին կամ փողոցին մէջ , ոեւէ անցորդի իրաւունքն է անմիջապէս կարգի հրաւիրել :

Մէկ ակնարկով կարելի է զանազանել մոլորածն ու լրբացածը :

Չափազանց երկար տեւեցին այս այլա – սերած բարբերը հիւրընկալ երկրի մը մէջ որ կը գտնուի Եւրոպայի դուռներուն առ – ջեւ :

Չի բաւեր ողբալ : Հարկ է ազդու դաս մը տալ նաեւ անոնց որ կը հաջալերեն այ – լասերումը, գիտութեամբ եւ անգիտու – թեամբ :Եւ կամ անտարբերութեամբ եւ ապիկարութեամբ :

Աւելի քան երեսուն տարի անցած է վեր – ջին արտագաղթէն ի վեր : Ազգակի ակ – նարկած տղաքը, որոնք 18–20 տարեկան ըլլալու են, ուրկէ՞ ժառանգեցին այս զռե – հիկ ունակութիւնները :

վ.Ա.Հէ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը պիտի մերժէ Մ. Ազգութեան վերջին ծա – նուցագիրը, որ կը սպառնար չեղեալ հա – մարել 1942ի անգլեւխորհրդային դաչին – քը, եթէ վաւերացուին Փարիզի համա – ձայնութիւնները, Գերմանիան վերազին – լու համար : Այս առթիւ պիտի բողոքէ ե – ղած սպառնալիքին դէմ : Նախարարու – թեան վեկոյցը կ'ըսէ .

— « Ն. Վճռաբառութեան կառավա – րութիւնը խորացէս պիտի ցաւի, եթէ ընդունի կամ չեղեալ համարուի 1942ի անգլեւխորհրդային դաչնագիրը որուն միչտ կաբեւորութիւն ընծայած են : Մի – եւնոյն ատեն, ցաւ կը յայտնէ այն եղա – նակին համար որով այդ կառավարութիւ – նը կը սպառնայ ընդել դաչինքը : Բրիտա – նական կառավարութիւնը չի կրնար ըն – դունիլ խորհրդային կառավարութեան փաստարկութիւնները : Հիմք չունի խոր – հրդային կառավարութեան այն առար – կութիւնը թէ Փարիզի համաձայնութիւն – ները կը հակասեն անգլեւխորհրդային դաչինքին : Բրիտանական կառավարու – թիւնը պիտի չարունակէ այն քաղաքա – կանութիւնը զոր վերապրոյքին ընտրած է, զօրացնելու համար արեւմտեան Եւրոպա – յի միութիւնը » :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախա – րարը, Ֆ. Տըլլըս, Ուաչինկթըն վերադառ – նալով յայտարարեց թէ արեւմտեան դի – նակիցները ի վիճակի են կասեցնելու խորհրդային յարձակում մը չնորհիւ ի – րենց յարաճուն ուժին եւ հիւլէական զէն – քերու : Եւրոպայի մէջ հաւաքուած ա – մերիկեան ուժերը պիտի չկրճատուին :

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ եղաւ Գահիրէի մէջ դատ – ուած Սիոնական դիւաւոր ամբաստանեա – լը, Մաքս Պենիթ : Եգիպտոսի ներքին նա – խարարութիւնը կ'ըսէ թէ ամբաստանեալը երակները բացած էր թիթեղի կտորով մը : Անճնասպանը կը գրէ կնոջը ուղղուած նամակի մը մէջ — « Ուրիչ միջոց չունէի օձիքս ազատելու համար : Որոշումս ար – դի հանդարտօրէն : Ա. Նուազն հինգ տարի բանտարկութեան պիտի դատապար – տուէի : Պիտի չկրնայի տոկալ : Ներէն ա – մուսնացիր, մեր դեռատի աղջիկը պէտք ունի հայրիկի մը» :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ 25ԱՄԵԱԿԸ

●

Նոր հրատարակեցինք Հ. Յ. Դ. Ամե – րիկայի Կ. Կոմիտէի կոչը՝ Համազգային Ընկերութեան եւ Պէյրութի Փալանճեան Ճեմարանի 25ամեակին առթիւ։

Կ. Կոմիտէն «Պատմական Օր մը» կը կոչէ արդարօրէն, Համազգայինի կազ – մութեան թուականը, 1928 Մայիս 28, կրինապէս խորհրդանշական։

Համազգայինը պատահականութեան արդիւնք չէր, իր ազգային ու մշակութա– յին նպատակներով։

Անիկա արդիւնքն էր անհրաժեշտու – թեան, որուն առջեւ կը գտնուէր հայու – թիւնը, իր հայրենիքէն դուրս, զրկուած՝ իր մտաւորական ու յատկապէս կրթական գործիչներէն ու առաջնորդներէն։

Վերջին արտագաղթէն ետք, (1922), առաջին վեց տարիներուն, աշխարհացրիւ հայութիւնը հազիւ տեղաւորուած իր ա – պրուստնած երկիրներուն մէջ, կոչուած էր մտածելու իր հոգեկան ու իմացական կեանքի վերակառուցման մասին։

Սփիւռքը այդ օրերուն, մտանաւոր – բար, պէտք ունէր հանրային առաջնորդ – ներու, գործիչներու, դրողներու, ուսու– ցիչներու, առհասարակ մտաւորական ղէմքերու։ Պէտք ունէր ազգային ոգիով դաստիարակուած, հաւատքով մարդոց, մեր պատմութեան պարտադրուած արիւ– նոտ խեղդկապէն ազատելու համար. հա – մազգային եղերերգութեան եւ անոր բո – րած փիղիքական ու հոգեկան աւերակնե – րէն դուրս գալու եւ ոտքի կենալու հա – մար։

Անդարմանելի էին հայութեան կո – րուստները։ Զարդուած էին անողոքաբար մեր մտաւորականները, գործիչները, աշ– խարհական թէ կրօնական առաջնորդնե – րը։ Ամբողջ հայրենիք մը, իր կրթական ու մշակութային հաստատութիւններով քանդուած էր ու լքուած։ Ժողովուրդ մը, ահաբեկ ու կոտորակուած մնացորդաց մը ապաստանած էր երկրէ երկիր, եւ, մաս – նաւորաբար, Միջին Արեւելքի երկիրները։ Յուսաբեկութիւն, լքում, մութ ու խաւար ամէն կողմ. հին ու արիւնոտ յուշեր, կորսուած արժէքներու կսկիծ եւ ոչ մէկ սփոփանք, անստուգութիւն ու ամայու – թիւն հայ կեանքին մէջ,— այս էր ընդ – հանուր պատկերը մեր կեանքին։

Կենսունակ, մշակութային ժողովուրդ մը չէր կրնար ապրիլ այսպիսի մթնոլոր– տի մը մէջ։ Պէտք էր վերակազմել հայի· կեանքը· վերակառուցանել հայ միտքը· յուսադրել, վառել հաւատքի ջահերը, թէ իսկ աւերակոյտերու վրայ։

Այս գործը, այս հրաշքը կարելի էր մի– այն, գլխաւորաբար, կրթական ու մշա – կութային հաւաքական ճիգով մը, մտած– ուած ու մշակուած ծրագրով։ Կազմա – կերպուած զոհաբերութիւններով եւ հա – ւատաւոր անձերու ձեռքով։

Անհրաժեշտ էր կազմակերպութիւն մը, ընկերութիւն մը, որուն նպատակը ըլլար մարդ պատրաստել, սերունդներ հասցնել՝ մտքով ու հոգիով Հայ ու հաւատաւոր։

Վերակառուցման նման գործ մը պէտք էր սկսէր ամենէն վաղ տարիքէն։ Ուրեմն, մանուկներ եւ պատանիներ։ Ասոնք էին ապագայ ծնողները, ուսուցիչները, գործիչները, որոնք պիտի ստեղծէին հայ ընտանիքը, դպրոցը, եկեղեցին, գրականութիւնը, մամուլը, կազմակերպութիւնները։ Ասոնք էին, որոնք պիտի ստանձնէին հայ գաղութի ղեկավարութիւնը, ասոնք էին, որոնք պիտի ստանձնէին հայ գաղութի ներկայացուցչութիւնը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ ՎԱՂԱԿԱՆ

Ընթերցողները կը յիշեն, որ Ս. Վանտոյի մահուան առթիւ Ֆրանսական Ակադեմիան հրատարակեց իր անդամներուն ներկայացուցած ներբողեանները։ Ասոնց մէջ ամենէն աչքառու եղաւ Ֆրանսուա Մորիաքի ներբողեանը։ Ան ոչ միայն ներբողեան մը գրեց, այլ նաեւ ներկայացուց Վանտոյի կեանքի ու գործունէութեան ամենէն ուշագրաւ կողմերը։ Ահա թէ ինչ կ՚ըսէ Մորիաք Վանտոյի մասին։

Ան ծնած էր Ալճէրի մէջ, ուր իր հայրը կը ղեկավարէր Ալճէրի Համալսարանի Գրականութեան Ֆաքուլտէտը։ Ան ուսանած էր Փարիզի Նորմալ Վարժարանին մէջ, ուր ունեցած էր իր ընկերները Ժան Ժորէսը, Ալֆրետ Կոբանը, Էմիլ Պուտրուն, Ֆուստել տը Քուլանժը, Ռէնէ Վիվիանին, Հենրի Մարոն, Ժան Ռէյնախը, Ժոզէֆ Ռէյնախը, Ժան Ժոզէֆ Թալամոն, Ժան Ռիվիէրը, Ժան Ռիվիէրը, Ժան Ռիվիէրը

յառաջ բերել: Ուրիշ հաւանականութիւն մը՝ ռուսեղերման համաձայնութիւն մը. Թուսխա պիտի փորձուի համաձայնիլ Տիւքլո–մանիոյ հետ այն օրէն իսկ երբ այդ պղտը աւելի զօրաւոր դառնայ քան Ֆրանսան – Վաւերացումէն վերջ, Գերմանիան է որ պիտի փնտռուի »:

Բանախօսը կը կարծէ թէ Ալանտաեան դաշինքը խորտակէս պիտի փոխէ իր հան – գամանքը, եթէ Գերմանիան անդամակ – ցի: Այժմ պաշտպանողական հանգամանք ունի դաշինքը, վաղը կրնայ դառնալ յար– ձակողական, քանի որ բազմաթիւ Գեր – մաններ, մէջն ըլլալով կառավարութեան անդամներ, նա կը պահանջեն կորսուած հողերը:

Գիշերային նիստին դլխաւոր ճառախօ– սքն էր համամիտավար կուսակցութեան ներկայացուցիչը, պ. Ժաք Տիւքլօ, որ, իբրեւ թունդ հակառակորդ վաւերաց – ման, յայտարարեց թէ «Ֆրանսայի ժողո– վուրդը երբեք պիտի չհաւանի զործիք դառնալ գերման վրէժխնդիրներու խաղե– րուն»: Ցետոյ մեղադրեց զօր. Պիյոթը, դիտել տալով թէ կանխարդել պատերազմ կ'ուզէ իր անկեղծութով »:

Զօրավարը բողոքեց նստած տեղէն, Ֆրանսերէնի դաս մը տալով բանախօսին: Իրեւ եզրակացութիւն, Տիւքլօ պղտա – րարեց թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը. «սոսկալի հարուած մը պիտի ըլլայ խաղաղութեան եւ երկրին անտեսական վերելքին համար եւ ահռելի ջարդեր պիտի պատճառէ: Մերժել վա – ւերացումը՝ կը նշանակէ բանակցութեան, զինաթափութեան եւ խաղաղութեան ճամբան բռնել»:

Այս առթիւ բանը որ հարիւրաւոր հա – մայնավարներ խռնուած էին Ազգ. ժողո – վին առջեւ, բողոքի հանրաղրութիւններ յանձնելու համար:

.....

ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ վերսկսան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ: Փարիզի մէջ ալ սաստ – կաշունչ քամի մը կը փչէր երէկ: Ֆրան– սական «Քոթ ա'Ազիւր» չոգենաւը խրեցաւ ֆալէյի առջեւ: Կարելի չէ եղած նաւը քա– շած հասցնել նաւահիւններով,— երէկ ձմեռնամուտ էր:

ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ բանտարկութեան դատա – պարտեցաւ դեղանի Գերմանուհի մը, Մարգարիտ Շմիտ, այն ամբաստանու – թեամբ թէ լրտեսութիւն կը կատարէր Պերլինի մէջ, ի հաշիւ Խ. Միութեան:

ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՆԵԼՈՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, երեկոյեան ժամը 4·45ին ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Տ. Ռընէ մատրան մէջ, 83 ռիւ տ'Արբէօյ:

× Հայ կաթողիկէ Ս. Խաչ եկեղեցի՝ 24 Դեկտեմբեր, Ճրագալոյց Ծննդեան: Ժամը 17ին ժամերգութիւն, ձայնաւոր պատարագ եւ նախատօնակ:

25 Դեկտ. ԾՆՈՒՆԴ: Ժամը 9·30ին ժա– մերգութիւն, ժամը 10·30ին հայրապե– տական պատարագ, զոր պիտի մատուցա– նէ Գերապայծառ Ամատունի:

*

ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի պիտի մատուցուի Տէր Ներսէս քառաձայն պատարագ, դեկա – վարութեամբ Պ. Արա Պարթեւեանի:

Ցետ պատարագի պիտի երգուի «Քա – ղաւոր յաւիտեան», «Այսօր Դասք Հրէշ – տակացը»: Հոգեհանգստեան պաշտօն պի– տի կատարուի Նիկոմիդիոյ բազմավա – տակ առաջնորդ Տէր Ստեփաննոս արք. Ցովակիմեանի յիշատակին:

Ժամերգութենէն ետքը Հոգաբարձու – թիւնը կազմակերպած է ընդունելութիւն մը ի պատիւ դպրաց դասու, խորհրդարա– նին մէջ, նախագահութեամբ առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի:

Ներով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի, Մարսէյլի եւ Փոն Շէրմիի մաս – նաճիւղերու վարչութիւնները իրենց խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հանդուցեալ Տէր եւ Տիկին Միհրան եւ Մարիամ Մի – րաքեանի, ի սրտէ մխիթարութիւն մաղ– թելով իրենց սիրելի զաւակներուն Տէր եւ Տիկին Զաւէն Միրաքեանի, Աբրահամ եւ Մարի Միրաքեանի, Տէր եւ Տիկին Կի – րակոս Միրաքեանի եւ բոլոր ազգական – ներուն:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովը այս հինդշաբթի ժամը 21ին Ազգ. Տան մէջ: Կարեւոր օրակարդ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.— Հինգշբ. ժամը 9ին Համազասպ խումբը: Ուրբաթ ժամը 9ին Վարանդեան ենթակ.: Շաբաթ, Բրիստափոր ենթակ.:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սո – վորական հաւաքատեղիները: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչ – ները: ժողովները չարունակելի են: (Շար.)

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օա – սոյի Վառմեան ենթակմ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարդ: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՊԷՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խում– բի ժողովը այս շաբաթ առաւօտ ժամը 10ին, 4 ռիւ Քոմփան:

ՏՕՆԱԽՈՒՌ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի շրջանի մասնա – ճիւղերով:

29 Դեկտ. Զորեքշաբթի ժամը 15էն 19: Սօսիէթէ Սավանքի մեծ սրահին մէջ 8 Ռիւ Տանքօն, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ:

Խմբերդ, ներկայացում, արտասանու – թիւն, դաշնակ, հայկական պարեր եւն.: Կաղանդ պապայի աեսարան:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ: Մուտքը ազատ է

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Յակոբեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան– գստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց մօր եւ մեծ մօր՝ ՄԱՐԻԱՄ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ՝ մահուան առաջին տարելիցին առթիւ: Ինչպէս նաեւ ՄԱՐԻԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ եւ փոքրիկն Սրբուհի Քէչեանի յիշատակին, այս կիրակի, Փարիզի Ս. Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին: Ձը հրաւիրուին ող – բացեալներուն յիշատակը յարգողները:

*

Այրի Տիկին Սիրանոյշ Գարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Ա.Թմաճեան, Պ. Մարիամոս Գարակէօզեան (Նոր Սերունդ) կը ծանու– ցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պի – տի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր, ԱՍԱՏՈՒՐ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ մահուան քա– ռասունքին առթիւ, այս կիրակի Փարիզի, Ս. Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

*

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Անուշ Քա – քսեան եւ Տէր եւ Տիկին Ցովհաննէս Քըչքէլէքեան կը ծանուցանեն թէ այս կի– րակի Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ և – կեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի հոգեհան– գստեան պաշտօն եւ պատարագ իրենց եղ– բօր նորոգ հանգուցեալ Սարգիս Մրխսեա– նի (եվերեկցի) համար: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

Հանգուցեալին կատկին համաձայն հե– տեւեալ նուէրները եղած են, Այնճարի «Ցառաջ» վարժարանին.— Իր քոյրերը Տիկին Քասքասեան, եւ Լուսիկ Քըչքէ լէկեան հինդ հազարական ֆրանք, Քաս– քասեան եղբարք 3000, Պոմոնի Կապոյտ Խաչը երկու հազար, Պ. Մարկոսեան եր – կու հազար, Պ. Խաչիկ Պալեան 1500, Ա– տաչէս Վանոյեան 1500, Ն. Դարբինեան հազար, Տէր եւ Տիկին Թէրզիպաշեան հա– զար, Տէր եւ Տիկին Զինարեան հազար, Տէր եւ Տիկին Զաղալեան հազար, Ճա – պաղջուրեան հինդ հարիւր, Տիկին Վար – դուկեան հինդ հարիւր, Տէր եւ Տիկին Թոփալեան հինդ հարիւր, Տէր եւ Տիկին Զէօրթիկեան հինդ հարիւր, համագումար 26·000 ֆրանք:

Կը խնդրուի սիրելի «Ցառաջ»էն յղկել իր հասցէին:

ԾԱԽՈՒ Է

PATISSERIE ՄԸ

Որ կը գտնուի 18րդ Թաղամասին մէջ, լրիւ կազմածով փուռ, փոխադրութեան կառք, հեռաձայն, եւայլն:

Փուռը կը բանի: Ամէն ինչ պատ– րաստ է: Դիմել՝ Պ. ԿԻՅՈՑԵԱՆԻ՝

MEN. 77-99

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայր. Միութեան կողմէ

Ցունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAYի

Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Խօսք կ'առնեն Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա. ՏԻՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ երգ, Տիկին Լ. ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ:

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, աւանդական հում ֆիւֆէ, Սէմսէֆ, ժողովրդական դիներով:

Մուտք 300 ֆր., ուսանողներու եւ զինուորներու կէս գին:

Խօսնակ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ

En toutes circonstances, dites-le avec des fleurs ...

de VOTRE CHOIX

VOTRE CHOIX

MAISON ANTREASSIAN

107, RUE ORFILA, PARIS (20)

Carrefour Pelleport (Face au métro)

25 années d'expérience parisienne en font une maison de confiance et de grande classe. Si vous ne pouvez pas vous rendre sur place Téléphonez à MEN. : 68 - 45 ou 95 - 49

Du bouquet modeste à la corbeille somptueuse vos envois seront toujours remarqués par le bon goût et la fraicheur des fleurs.

Livraison gratuite Paris et proche banlieue

Envoi de fleurs dans le monde entier par INTERFLORA

Quelques prix pour les fêtes 1954 -55

Cyclamens de 750 à 3500 frcs.

Azalées de 1200 à 12000 frcs.

Plantes vertes de 300 à 30000 frc s

Ouvert tous les jours, même le dimanche jusqu'à 21 heures

REVEILLON

Noël 54

AMBIANCE

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (ԻԻ – ԺԻ – Ա)

Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝

RAOUL BLEUSE ի

(Անդամ Սէնի Նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր, ժամը 21էն մինչեւ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, վոլթէր (Շառանթօն Լէօլէն 103 թիւ օթօպիւս, իջնել ռիւ տը լ'Իւինիօն)

Կը մասնակցի Արժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS SCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS

NOMBREUX JEUX

COTILLONS

Ճոխ պիւֆէ ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՏ 13ԻՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ ԿԵՐԳԵՆ

Սարպոնի մեծ Աւնիվերսաւրոնին մէջ

×

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23ԻՆ

Ս. Մուրատեան Վարժարանի թատերա– հանդէսը:

×

Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը, Ցունուար 16ին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

OCÉANIA

ՕԴԱՆԱԻԻ, ՇՈՓԵՆԱԻԻ ԵՒ ԵՐԿԱ– ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա– կերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Ֆա – ւատա, Թուրքիա, Լիբանան: Ա– մէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

38, Rue de la Republique. Marseille

Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris

4, Rue de Castellane.

Adresse telegraphique PACATLAN

ԼԻԼԱՅԻ ԶԱՐԹՕՆՔԻ

(REVEILLON)

ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական թօփիֆ, միտիա եւ տերեւով տորմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, բթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պա – նիրներ, ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան ա– ուշեղէններ (փակլավա, էմմէֆ խատա – յիֆ) եւ դանազան պտուղներ:

Ընտիր խմիչքներ (չամփանեա, օղի եւն.) ԿԸ ՆՈՒԱԳԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, ՈՒՏԻ ԵՒ ՔԻՄԻՆՁԻՍՏ ԱԼՖՈՆՍ եւ ՋՈՒԹՄԱՀԱՐ ՀԱՑԿ:

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տեղանք՝

TRI. 31-62, 24, Rne St. Lazare

Mètro Notre Dame de Lorette

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

կը յանձնարարէ ձեզ

ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վե– րապահուած է Փարիզի, արուար– ձաններու եւ գաւառի Հայերուն

Հայերու բաբեկամ դեղարան մը

Ազգ. Տուներէն դէպի Լափայէթի անկիւնը

Պ. Վահրամ Էմմաճեան պարտաս – աւոր–ծախող, իր հայրենակիցներուն արամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հոն է:

ՇԱՇԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
24
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
VENDREDI
24 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7555 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2966

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ ՀՈԳԵՐ

•

Տարին ժժղոյն էր հայկական տեսակէտով ալ, իրրեւ ընդհանուր երեւոյթ :

Երբ ակնարկ մը նետենք այս կամ այն զաղութին վրայ, պիտի դանենք չորք մը վրդովիչ իրողութիւններ :

Աչխատանքները կը կատարուին ամէն տեղ, եղածը պահելու համար : Բայց, ոչ մէկ արտակարգ ճիգ՝ յանուն հաւաքական ինքնապաշտպանութեան :

Գաղութներ կան որոնք ոչ կը չարժին, ոչ ալ ձայն կը հանեն, ինչպէս Հարեւան Լոնտոնը, Մանչէսթերը, Պրիւսէլը եւ Անվէրսը :

Իսկ մեր չէն եւ բազմամարդ գաղութը կարծէք զրաղած է եղածը մաչեցնելով, Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ :

Թմրութեան համաճարակ մը կը տիրէ ամէն տեղ, եթէ նկատի չառնենք զանազան ձեռնարկներ, ինչպէս Լիոնի Ազգ. Տան եւ եկեղեցւոյ չինութիւնը :

Կը թուի թէ բանի մը կը սպասեն ամէնքն ալ, մոռնալով որ «պահը»ը չի կրնար հրաչք մը զործել, առանց յարատեւ ինքնազործունէութեան :

Բացատրութեան չեն կարօտիր թմրութեան պատճառները ,— օտարութիւն : Հայրենիք մը որ տարտիր բազմութեանց հետ կապուած է մեռաքսեայ թելերով : Մէկը միւսէն լուրծուն միջավայր, ուր երիտասարդութեան աչքերը կը չլանան եւ ոտքերը կը սահին :

Եւ ասկայն, չմոռնանք թէ կը պոռնիկ մեր պատմութեան ամէնէն ճակատագրական չրջաններէն մէկուն մէջ :

Անհրաժեշտ չէ խոչոր բառեր զոր ծածել :

Նոր զոյամարտ մըն է որ կը մղենք, այլապէս զաժան եւ բազմաճակատ :

Մինակ ենք այս պայքարին մէջ, իսկ թշնամին բազմանդամ եւ բազմերես :

Զուներնք դաշնակիցներ կամ հրաչագործ ուրբեր՝ այս ճակատամարտին մէջ :

Ուղեցո՞յց, — մեր պատմութիւնը եւ զործառութիւնը :

Մտիչ ո՞չ, — մեր հաւատքը, միտքը եւ կամքը :

Յաղողութեան զաղտնի՞քը, — եռանդուն եւ յարատեւ աչխատանք, բոլոր ճակատներուն վրայ : Ամէնէն հոծ բազմութենէն մինչեւ յետին համրանքը :

Վա՜յ անոնց որ մասը մասին չեն խփեր, իրենց տունը կարգի դնելու համար : Եւ կամ անթացուպեր կը փնտռեն, փոխանակ իրենց սեփական ոտքերով քալելու :

Եթէ ուրիշ ամէն զաս մոռնանք, միայն վերջին երեսուն տարիներու փորձառութիւնը բաւական է, մեր աչքերը բանալու եւ զործունէութեան ճամբան դտնելու համար :

Այդ փորձառութիւնը կ'ըսէ թէ կորուելու զատապարտուած են այն բազմութիւնները որոնք ոչ մասածել, ոչ զործել, ոչ ալ դիմանալ դիտեն :

Ի՞նչ օգուտ հոգեյոյզ քարոզներէն եւ անցեալ յիշատակներէն, երբ հերթապահներ չեն հասնիր, թափուր դիրքերը զրաւելու համար :

Կարելի՞ է համրանք վրկել, երբ նորահասները կը հալին աչքիդ առջեւ, ապրուեամբ, անհոգութեամբ կամ չեզութեամբ :

Կրնա՞յ կանգուն մնալ ժողովուրդ մը, երբ օտար պողոտաներու ազատութենէն կ'օգտուի միայն իր առեւտուրին զարկ տալու համար, առանց քանի մը ժամ ալ յատկացնելու իր մշակոյթին զարգացման :

Եւ այդ ժողովուրդին զաւակները կը նա՞ն ժառանգորդ համարուիլ, երբ ոչ պատմութեան ձայնը կը լսեն, ոչ ալ իրենց կոչումին կը հաւատան ...

Կրնաք ճոխացնել հարցումներուն չարքը, տարեզլուխի առթիւ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎՃՌԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՄԱՐ

•

ՎԱԽԵՐԱՑՈ՞ՒՄ, ՅԵՏԱՁԳՈ՞ՒՄ ԹԷ ՄԵՐԺՈՒՄ

ՉԵՒՆՈՒԱՀԱՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ ԿԱՃԻ

Այսօր, ուրբաթ, վճռական օր մը կը համարուի Ազգ. Ժողովին համար, երբ վիճաբանութիւնները կը մօտենան իրենց վախճանին :

Վերջին լուրերու համաձայն, ձեռքն պահներու թիւը հետզհետէ կ'ածի, պարագայ մը որ նոյնքան մտահոգութիւն կը պատճառէ կառավարութեան որքան Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման մերժումը կամ յետաձգումը :

Երրորդ օրուան վիճաբանութեանց ընթացքին, վարչապետը հանդիսաւոր ազդարարութիւն մը ուղղեց զոր պիտի կարդաք յաջորդ սիւնակներուն մէջ : Նոյն օրը, ընկերվարական Ժիւլ Մոքէն նաք խօսք առին ուրիչ երկու ընկերվարական երեսփոխանները, Ժաքէ եւ Լը Պայ : Առաջինը բացատրեց թէ «չէզոքացած Գերմանիա մը ծանր վտանգ մը պիտի կազմէ խաղաղութեան համար : Փարիզի համաձայնութիւնները մեզի կը բերեն ուրիչ եբաչխիքներ ,— Մեծն Բրիտանիոյ ներկայութիւնը ցամաքային Եւրոպայի մէջ , հակակչիռ սպառազինութեանց : Մենք պիտի վաւերացնենք համաձայնութիւնները, հակառակ անոնց անբաւականութեան, որովհետեւ պիտենք մերժումին հետեւանքները,— խոխոռում Ալճանեան պինակցութեանց :

Երկրորդը չհչտեց թէ Մ. Մրուէթիւնը պիտի ըմբռնէ եւ պիտի ընդունի խաղաղ համակեցութիւնը, եթէ Արեւմուտքը կարելի եղածին չափ չուտ թօթափէ իր պատակոումները եւ վարանումները : Աւելի լաւ է որ Գերմանիոյ վերազինումը տեղի ունենայ Ֆրանսայի հետեւութեամբ , քան առանց անոր կամ անոր դէմ :

ԵՐԿՈՒ ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐ ՎԵՐԱՊԱՀ

Ցետոյ խօսք առաւ նախկին վարչապետ Փոլ Ռէնօ (անկախ) , որ պիտի ուսաւ թէ չատ քիչեր թեր արտայայտուեցան Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման : « Ինչո՞ւ, վասն զի անոնք կ'ապահովեն գերմանական բանակի մը վերածնութիւնը : Գերմանիա չատ չուտ պիտի կազմակերպէ իր զօրաբաժինները : Եթէ Ֆրանսա չուզեր եւս մնալ, պիտի չէ աւելցնէ իր զինուորական ծախքերը : Ցետոյ, Փարիզի համաձայնութիւնները քաղաքական զեբակայութիւն կուտան Անգլիոյ, իսկ զին՝ ուրացական գերակայութիւն՝ Գերմանիոյ : Եւ վերջապէս չէ կարդադրուած Սարի խնդիրը . Ֆրանսա եւ Գերմանիա տարբեր կը մեկնեն այդ մասին կնքուած համաձայնութիւնը» : Ինք պիտի քուէարկէ վերապահութեամբ :

Ուրիչ նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ (արմատական) , յայտարարեց թէ ինք հակառակ է վաւերացման, վասն զի « Փարիզի համաձայնութիւնները կը սպառնան ծանրացնել Եւրոպայի պատակոումը : Ռուրի շրջանը պիտի դառնայ Գերմանիոյ զինարանը , վերակազմելով զինուորական ահագին ուժ մը : Գերմանիան 12 զօրաբաժին պիտի ունենայ , 400·000 – 500·000 զինուոր , այսինքն եւ բանքանչիւր զօրաբաժին 36·000 հոգի , ուրիչ խօսքով՝ Ֆրանսականին կրկինը : Արդէն իսկ Գերմանիոյ պաշտպանութեան նախարարը սպայակոյտ մը ունի որ հարիւրաւոր սպաներ կը հաշուէ : Ոչ թէ 12 , այլ 24 զօրաբաժիններով բանակ մը չի՞ պատրաստեր : Հիթլէր կը զոհանար 300·000 զինուոր պահանջելով» :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

«ՋՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲԸ ԿՐՆԱՅ ԲՆԱՋՆՋԵԼ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԿԱՄ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ »

Զորեքչաբթի օրուան նիստին մէջ ամէնէն կարեւոր ճառը խօսեցաւ նախկին վարչապետ եւ նախարար Ժիւլ Մոք, այժմ նախագահ Ազգաժողովին պինաթափութեան յանձնախումբին : Իր ճառը մեծ տպաւորութիւն զործեց մանաւանդ անոր համար որ կը պարունակէր չորք մը յայտնութիւններ հիւլէական պատերազմի հետեւանքներուն, ինչպէս եւ պինաթափութեան աչխատանքներու մասին :

Ըսաւ թէ ինք «պիտի համակերպի Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման եւ պիտի քուէարկէ , աւելի ծանր սխալ մը խուսափելու համար » : Ցետոյ աւելցուց թէ պիտի չքուէ կամ պիտի չառաջարկէ որ եւ է բան որ կրնայ տպղնոպ մը յառաջ բերել Ատլանտեան պինակցութեան մէջ,— « Մեր ամէնէն հաստատուն երաչխիքը » : Այս առթիւ պիտի ուսաւ թէ եղական է վարչապետին ճակատագիրը : Վիչիի հաշտածանքները կրնէ եաք , Պ. Մենդէս Ֆրանս այժմ հարկադրուած չալիկ Գերմանիոյ վերազինման պատասխանատուութիւնը ,որովհետեւ պինքը ուղղակի պատասխանատու պիտի բանին խորհրդարանին եւ երկրին մէջ» :

Ցետոյ սկսաւ բուն ճառը, երեք մասի բաժնելով իր տեսակէտները պարզաբանումը,— 1· Համաչխարհային պատերազմի վտանգի մը բացակայութիւնը . — 2· Ամբողջական պատերազմի մը արհաւիրքը — 3· Զինաթափութեան ճամբուն վրայ կատարուած յաջողութիւնները , որոնք աչխատելի կը համարուէին :

— « Իրոլոր իրագիտները կը հաստատեն թէ նախայարձակման որամադրութիւն չերեւար Մոսկուայի կողմէ որ կը նախընտրէ կարագը փոխան թնդանօթի : Դաշնական պինքերով սպառազինութեան վարկերը իրր տասը առ հարիւր կրճատուած են 1953էն 1954 : Հիւլէական եւ ջրածին դէնքերու մասին որեւէ յիչատակութիւն չկայ, բայց կայ զանազան ծախքերու պլուխ մը չատ կարեւոր, քանի որ դումարը 1953ի 3500 միլիառ ֆրանքէն բարձրացած է 7500 միլիառի , 45·000 միլիառի երեսունհոգեյոյզ մը մէկ : Անկասկած այս պլուխին մէջ կը գտնուին հիւլէական ծախքերը » :

ՔՍԱՆ ՄԻԼԻՈՆ ԹՈՆ ՊԱՑԹՈՒՑԻԿ ՄԻԿ ՌՈՒՄԲԻ ՄԷՋ

Նախկին վարչապետը այսուհետ յիչեց Ժոռէսի մէկ խօսքը, հաստատելու համար թէ խաղաղութիւնունենալու համար հարկ է նախ հաւատալ խաղաղութեան (ծափեր) : « Մեր սերունդին մարդկութիւնը տխուր ա – ռանձնաշնորհը պիտի ունենան կործանում մը երեք չրջաններ տեսնելու,— դասական , հիւլէականը եւ ջրածինը, որ տարբեր է երկրորդէն , չատ աւելի քան այս վերջինը առաջինէն : Հա՞րկ է յիչել թէ 1945ին Նակազաքիի եւ Հիրոչիմայի (ձափոն) դէմ արձակուած 2 ռումբերը 215000 հոգ պատճառեցին : Այդ երկու քաղաքները կործանեցան , մէկը 75 առ հարիւր , միւսը 45 առ հարիւր : Արդ , արձակուած ռումբերը քան հազար թոն դասական պայթուցիկներ կը պարունակէին : Այսօր պէտք է պայթուցիկները հաչուել ոչ թէ հազարաւոր , այլ միլիոնաւոր թոններով : Անչուչա ամէնքդ ալ գիտէք թէ վերջերս փորձուած հիւլէական ռումբերէն մին քան միլիոն թոն պայթուցիկ կը պարունակէր :

«Այս ռումբերէն տասնրիվիզ հատ մը բաւական է բնաջնջելու համար Ֆրանսայի բնակչութիւնը : Եւ գիտէք թէ այդպիսի վտանգի մը դէմ չկայ պաշտպանութեան յարմար դէնք մը » :

Պ. Ժիւլ Մոք յետոյ երկարօրէն քննադատեց այն մասնագէտները որոնք կը կարծեն թէ Մ. Նահանգները չատ յառաջ անցած են Հ. Միութեան վրայ, հիւլէական դէնքերու արտադրութեամբ :

— « Մէկ կամ երկու տասնեան ծաածին ռումբ բաւական է բնաջնջելու Գերմանիոյ երկու մասերուն բնակչութիւնը , ինչ որ ալ ըլլայ կազմակերպուած զօրաբաժիններուն թիւը : Երեւակայեցէք այսպիսի յարձակում մը ,— ես կը կարծեմ թէ ողջ մնացողները պիտի կորանցնեն ամէն դիմադրական կազակցութիւն եւ փոխադարձելու ամէն կամք :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Մենդէս Ֆրանս , որ բացակայ էր , նկատ մտաւ այն պահուն երբ Ժիւլ Մոք կը սկսէր իր ճառին երբորդ մասը : Այս անգամ լաւատես կ'երեւար , նկատի ունենալով պինաթափութեան ճամբուն վրայ կատարուած յառաջդիմութիւնը : «Նչա – նակելի է տեսակէտներու մերձեցումը : Պ. Մրուէթիւնը կ'ընդունի արեւմտեան պատրաստութեանց կողմէ առաջարկուած ժամանակացոյցը , կ'ընդունի հակակչիռ մնայուն կազմակերպութիւն մը լայն լիազօրութիւններով : Դեռ չատ գժուարութիւններ կան , բայց առաջին անգամ ըլլալով ճամբայ մը գծուած է , նոր կացութիւն մը ստեղծուած : Յառաջդիմութիւն կատարուած է նաեւ ուրիչ պետի մը վրայ , խաղաղ զործակցութիւն հիւլէական ուժի օգտագործման համար , իրրեւ հետեւանք ամերիկեան առաջարկին : Մենք Ռուսիոյ հանդէպ պիտի չգործենք նոյն սխալը ինչպէս ըրինք Հիթլէրի հանդէպ , կարծելով թէ ռուսական յայտարարութիւնները անամէջ սպառնալիք են(պլըֆ) :

Ի պատասխան այս ճառին վարչապետը խօսք առնելով յայտարարեց .

— Ցուզոսլով լսեցի ձեր բոլոր ծանօթները : Դուք եղերական ձեւով մը ներկայացուցէք խնդիրը : Ցոյց տուէք թէ ինչ պիտի ըլլայ մեր կացութիւնը եթէ մերժուին կնքուած համաձայնութիւնները : Այն ատեն այլեւս կարելի չէ խօսիլ Զորսերու բանակցութեանց մասին : Մենք այլեւս չչեռ պիտի չունենանք Ատլանտեան կազմակերպութեան մը մէջ : Վաւերացման զարտազային , կրնանք դեր մը կատարել թէ Ատլանտեան պինակցութեան մէջ եւ թէ Զորսերու բանակցութեանց տեսն : Ցը բանական կառավարութիւնը հանդիսատրուած պարզեց իր դիրքը Ազգաժողովին մէջ : Արեւմտեան երկիրները պարտաւոր են ճշդել իրենց դիրքը : Ցորչափ տարակոյս մը կը մնայ արեւմտեան պինակցութեան ամրութեան մասին , անոր խոխոռումի հաւանականութեան մասին , կարելի չէ հիմնական զործ կատարել . բայց անմիջապէս որ վճիռ մը տրուի , վարատելով բոլոր տարակոյսները , կարելի է արդիւնաւոր խօսակցութիւն մը սպասել Զորսերու մէջնէ : Ֆրանսական կառավարութիւնը ժամադրութիւն տուաւ մայիսին , բացորոշապէս հաստատելու համար թէ վճռած է Թոյլ չտալ որեւէ ձգձգում :

« Եթէ երկդիմի կացութեան մը յանգին մեր վիճաբանութիւնները , եթէ Ազգ. Ժողովը զրեթէ հաւասար մասերու բաժնուի , կը յայտարարեմ խորին յուզումով , այն ատեն մենք պէտք եղածին չափ զօրաւոր պիտի չըլլանք յառաջիկայ Մայիս մի ժամադրութեան համար : Բայց եթէ վիճաբանութենէն յայտնուի թէ մենք վճռած ենք ամէն բան ընել դաշնակից հաստատութիւնը պահպանելու եւ յարատեւութիւնները մեզմացնելու համար , այն ատեն խորհրդարանը լաւագոյն զործը կատարած պիտի ըլլայ : Կը յայտարարեմ ամենայն կարեւորութեամբ— Տկար մեծամասնութեամբ զրական վճիռ մը նոյնքան ծանրակչիռ պիտի ըլլայ որքան վաւերացման մերժումը : Եթէ մենք միջազգային ժողով մը առաջարկեցինք յառաջիկայ մայիսին , կը մտածէինք թէ այդժողովը պէտք է պատրաստուի այժմէն , պայմանելով թէ այլեւս Թոյլ պիտի չտանք ձգձգումներ : Ոչինչ զանց պիտի առնուի , յանգելու համար այն նպատակներուն որոնց կը ձգտի ամբողջ ազգը — ապահովութիւն եւ խաղաղութիւն» :

ԴԿԴՎՈՆ ՋՈՎԱԴՈՒՈՒ

— Ամուսինդ ինչո՞ւ չի գալիս, — հարցրեց մայրը աղջկանից։

Աղջիկը ամաչկոտությամբ ժպտաց և ձայն չհանեց։

— Ասա, ինչո՞ւ չի գալիս, — կրկնեց մայրը։

— Ես ի՞նչ գիտեմ, — պատասխանեց աղջիկը։ — Ինքն էլ չգիտի, որ ես գիտեմ։

— Ինչպե՞ս թե չգիտի, — զարմացավ մայրը։ — Ինչպե՞ս կարելի է, որ ամուսինը չիմանա, թե ինչու է կինը ամուսնանում։

— Ես ինչ գիտեմ, — պատասխանեց աղջիկը։ — Ես ասացի, որ ինքն էլ չգիտի։

— Ինչպե՞ս թե չգիտի, — կրկնեց մայրը։ — Ինչպե՞ս կարելի է, որ ամուսինը չիմանա, թե ինչու է կինը ամուսնանում։

— Ես ինչ գիտեմ, — պատասխանեց աղջիկը։ —

Եւ զարձաւ ու դուրը բանալով աղջիկները դուրս հանեց, յետոյ ինծի դառնալով ըսաւ.

— «Եթէ դուք չըլլայիք այս աղջիկները այս գիշեր հոս պիտի պառկին, որովհետեւ այստեղի բանալին միայն ես ունիմ եւ ես ալ հեռաւոր արուարձան մը պիտի երթամ եւ միայն վաղ առաւօտ հոս պիտի վերադառնամ»։

Երկու աղջիկները պարտէզէն դուրս եկան, ես ալ անոնց ետեւէն, կառք մը կանչեցին ու թոան զայրն առանց մնաք բարով մը ըսելու իրենց ապատարերին...

Այժմ Պուլվառ Սեվաստափոլի վրայ եմ։ Երկու կողմերս նայելով կը քալեմ, միշտ բան մը կը փնտռեմ սիս զուարճացնող։ Բախտս նորէն ժպտեցաւ։ Շատկավաճառ ոմն մը խանութին առջեւ մարդ մը եւ կին մը կեցած կը դիտէին հոն ցուցադրուած ապրանքները։ Դեղեցիկ փողկապ մը աչքիս զարկաւ, կեցայ նայեցայ։ Մարդն ալ այս միեւնոյն փողկապը կնոջը ցուցնելով ըսաւ թէ շատ հաւնեցաւ եւ կ'ուզէ գնել։

Կինը.— Ես չհաւնեցայ։

Մարդը.— Դուն չհաւնեցար, բայց ես եմ կապողը։

Կինը.— Դուն ես կապողը, բայց ես եմ հրամայողը։

Մարդը թուքը կլլեց ի սէր խաղաղութեան։

Դեղեցիկ կին մըն էր, նուրբ դիմապիճով։ Չէի կարծեր թէ այդպիսի կին մը հրամանատարի յատկութիւններ կ'ունենայ։

Եւ ահաւասիկ 30 տարի առաջ յաճախ, եւ հեզհեզ հաղուագիտ, եւ այսօր գրեթէ անհետանալու մօտ տեսարանի մը հանդիսատես եղայ։ Իշուկ մը հողէ ամաններու բեռան տակ կքած, դլուխը կախ եւ բարակ արունքներուն վրայ երերուն, ոտքն ալ առջեւէն թին – թոն, թին – թոն կը քալէին։ Մեզ կենդանին՝ քարի եւ մեռադի թագաւորութեան մէջ ինքզինքը օտար կը դդար, պատառ մը հող կը փընտռէր որպէսզի ոտքը վրան դնելով իր դիւղին կարօտը առնէր, գետինը տեղ տեղ կանանչ թուղթի կտորներ կը տեսնէր ու րոնը խոտ պատրանքը կուտային ու ակռայ կը զարնէր, տարօրինակ համը առնելէ եաք պժգանքով եա կը հրէր։ Պղտիկ քաղաքացիներ իրարու կը ցուցնէին զայրմանքները։ Մին, երեքուկէս տարեկան տղայ մը աչքերը խաշոր բացած եւ թոթովելով, կ'ըսէր թէ պատկերներու մէջ չատ տեսած էր, բայց միասով եւ ոտկորով էշ մը բնաւ չէր տեսած։ Մեւանները վրան կը խնդային կարծես թէ իրենք մեծցեր մեծցեր պղպեղցեր են եւ իրենց կեանքին մէջ հազարաւոր էշեր տեսեր են։

Էշը եւ իշապանը եաեւս թողելով, յառաջացայ եւ հասայ Ս. Դիմիեսիսի (Սէն Տընի) եւ Ս. Մարթինոսի (Սէն Մարթէն) զուռներուն առջեւ եւ պատյատս վերջ զրտաւ։

ՎԱՀՐԱՄ ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՐԹԵՐԷՆ

●

ՆՈՐ ՀԱՆՔԱՑԻՆ ԲՈՒԺԻԶ Ջուր պըտաճած է Սիսեանի ջրջանը, 27 ասոիճան ցերմութեամբ։ Զանազան փորձերէ եաք հաստատուած է որ այս հանքային ջուրը բուժիչ հանգամանք ունի, մասնաւորապէս սրտի հիւանդութեանց համար։

ՄԱՐԶԱՆՔԸ Ի. Հայաստանի աշխատաւորներու ամէնէն սիրած պրազումնէրէն է։ Ի. Հայաստանի 21 մարզական ընկերութեանց մէջ կան 150 հազար երիտասարդներ, պատանիներ եւ աղջիկներ։ «Կոլտնտեսական» մարզական ընկերութիւնները չինած են 150 Ֆութպոլի, 488 պասքէթպոլի եւ վոլէյպոլի խազադաշտեր։ Հայաստանի 150 մարզիկները կը հանդիսանան Ի. Մութեան հատաքական խումբերու անդամներ։ Միջպղպային մրցումներու մէջ առաջնակարգ տեղ կը գրաւեն Հայաստանի մարզիկները։ Այսպէս արդի Վարշաւայի կուիմարատի մրցում – ներուն Եւրոպայի առաջնութեան ախոյեանի տիտղոս արուեցաւ երիտասարդ Վ. Լինդիրեանին։ Անոնցմէ զատ յաղող – թիւններ ունեցան նաեւ Ազարեան, Մուրատով, Շահինեան, Փարիզի մէջ։ 1953ին Ի. Մութեան ախոյեանի տիտղոս տուգան ըմբիշ Ռ. Վարդանեան, սեզոնի քէնիմէէններ Ս. Առաքելեան եւ Յ. Ակոբեան։ Հանրապետութեան պատանի կուիմարտիկներու խումբը Ի. Մութեան մրցումներուն մէջ դրաւեց առաջնութիւն։ Աւելի քան յիսուն անձեր մարզանքի տարբեր ձեւերու մէջ կը հանդիսանան կամաւոր մարզական ընկերութեանց խորհուրդներու ախոյեան։ Հոսմի մէջ 1954ին մարզականներու ախոյեանութիւններու ընթացքին, ախոյեաններու մէջ են Ազարեան եւ Շահինեան։ Ռաֆայէլ Զմշկեան վիէննայի մէջ ամէնալաւ ծառայութիւն վերցնողի տիտղոսը առացաւ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ժողովածու մը լոյս տեսաւ Հայաստանի առողջապահութեան նախարարութեան կողմէ, նուիրուած արհան փոխներարկման հարցերուն։ Նիւթեր կան սամոքսի խոցի, ենիւաբերութեան, եւ այլ հիւանդութեանց առնչուած օրգաններու խանգարումներու մասին։

ՄԻՔԱՅԷԼ Նալբանդեանի ծննդեան 125-ամեակին առթիւ Միասնիկեանի մէջ (Դոնի Ռոստովի արուարձան) հաւաք մը տեղի ունեցաւ Ռոստովի գրողները եւ քաղաքի աշխատաւորներու բազմաթիւ պատուիրակներ։ Այդ բարձր բլուրին վրայ, ուր թաղուած է Միքայէլ Նալբանդեան, կանգնած են անոր պղնձեայ արձանը։ Հոն տեղի ունեցած է ժողով, յետոյ Հայաստանի պատուիրակութիւնը պսակ մը դրած է կառավարութեան կողմէ։

× Միքայէլ Նալբանդեանի հատուածներու հրատարակութեանց օրինակները կը պահուին «Ա. Միասնիկեան» հանրային գրադարանին մէջ, ինչպէս «Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ» գրքի առաջին տպագրութեան օրինակը, որ լոյս տեսած է 1862ին Փարիզ, Սիմէոն Մանիկեան տարագրութեամբ։ Հազուագիւտ օրինակներէն է 1868ին Փեթերսպուրկի Բ. Տէր Գրիգորեանցի տպարանը տպուած «Ղազար Փարպեցիի գրած Թուղթը՝ մեղադրութիւն առաքոս արեղաներուն։ Թարգմանութիւն եւ բացատրութիւն, Մ. Նալբանդեանց» գիրքը 1882ին «Արեւ» ամսագրի յատկանուածը ուր տպուած է Նալբանդեանի «Կենսագրութիւնը Գէորգեայ Ալուէանց» յօդուածը։

Յուցահանդէս բացուած է Հայաստանի արուեստի աշխատողներու կողմէ Երեւանի գեղարուեստ – թատերական կաճառի ուսանողներու ամառնային ջրջանին աշխատանքներուն մասին։ Ցուցադրուած են աւելի քան 150 դործեր, բնանկարներ, դիմանկարներ եւ մանրանկարչութեան կարգ մը յաջող դործեր։

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ թանդարանին կից երկուքուկէս տարի առաջ կազմակերպուեցաւ մոլորակացոյց (պլանետար)։ Բնագիտական թանդարանի հետ միասին, այս հաստատութիւնը լուրջ աշխատանք կը կատարէ բնակչութեան մէջ դիտական տեղեկութիւն ընելու։ Դասախօսները կը պարզեն բնութեան երեւոյթները, մարդու կեանքի ծագումը աստղագիտութեան, քիմիաբանութեան հարցերի մէջ նուաճումները եւն.։ Այս տարի այս թանդարանը այցելած են քանի հազար հոգի։ Վեց հարիւրէ աւելի ցուցադրուած առարկաներ եւ նկարներ կան։ Ուշադրաւ է բուսական աշխարհի բաժինը։ Բնագիտութեան թանդարանը միակն է Հայաստանի մէջ, որ օդտակար կը հանդիսանայ ոչ միայն Երեւանի, Լենինականի, Կիրովականի ,այլեւ ուրիշ ջրջաններու բնակչութեան։ Այս տարի թանդարանի աշխատողները դացած են Կաւքասուչատ, Հոկտեմբերեան, Կոտայք, ուր կազմակերպած են դասախօսութիւններ, «Միչուրինեան երկրագործութեան», «Մարդու բարեչրջումի» եւն. մասին։ «Սով. Հայաստան» դիտել կուտայ թէ կան թերութիւններ եւ թէ տպդատ է «Կենդանական աշխարհ» բաժինը։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31ԷՆ ՎԵՐՋ

Թերթ պիտի չստանան այն բաժանորդները որոնք չեն փակած 1954ի հաշիւները։

Կանոնաւոր եւ կանխիկ վճարումները կը դիւրացնեն վարչութեան գործը, ապահովելով թերթին անընդհատ առաքումը։

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը յիշեցնենք մեր Իտալիոյ բաժանորդներուն, որ տարեկան բաժնեգինն է 1954 Յունուար 1էն ի վեր 6000 Լիր։ Կը խնդրուի փութացնել վճարումները Բժ. Ե. Արզումանեանի միջոցաւ։

Վիա Քափէլարի 3, Միլանօ։

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԹԵՀՐԱՆի ազգ. Դաւթեան (Քուչեչ) դպրոցի չէնքի վերակառուցման եւ ընդարձակման համար Դպրոցասէրն Յանձնախումբ մը կազմուած է եւ կը հրաւիրէ ժողովուրդը որ մասնակցի հանդանակութեան։ Շատ մը ունեւորներ մեծ գումարներ նուիրած են արդէն։

ԹԵՀՐԱՆի «Աբարայ» Միութեան եւ արուեստական թատրոնին հրկիզման վնասը կը հաշուէն հարիւր հազար թուման։ Արդէն իսկ ձեռնարկուած է վերաշինութեան եւ հանդանակութենէն դոյացած է աւելի քան 165·000 ռիալ։ Միութեան հիմնադրութեան տասնամեակը որ տեղի պիտի ունենար նոյեմբեր 21ին եւ յետաձգուած էր թատրոնին հրկիզման հետեւանքով, տօնուեցաւ «Դիանա» սինեմայի սրահին մէջ, ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը։ Ճառեր խօսեցան Պ.Հ.Մարութեան եւ տեղւոյն վրայ հանդանակուեցաւ 210·000ռիալ։

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

ԱՆՏԻՊ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

Դանիէլ Վարուժանի մտերիմ բարեկամն ու դասընկերը՝ Դերենիկ Ճիլմէճեան հրատարակութեան համար «Ցուսաբեր» Մատենաշարի վարչութեան դրկած է տասնեակ մը անտիպ նամակները, դրուած 1905 – 1911 թուականներուն (Պելճիքայէն եւ Սեպաստիայէն)։

Որպէսզի ամբողջական դործ մը հրատարակենք, կոչ կ'ընենք Վարուժանի ուրիշ դասընկերներուն եւ բարեկամներուն, որ հաճին մեզի դրկել ինչ որ ունին իրմէ, — նամակ կամ լուսանկար։ Զանոնք օգտագործելէ եաք, կը խոստանանք նոյնութեամբ վերադարձնել իրենց տէրերուն։

ՀԱՍՑԷ.— «Ցուսաբեր» Պ. Փ. 868. Գահիրէ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ԱԿԻՆԵԱՆ իր յիսնամեայ դրական գործունէութեան առթիւ։ Գրեց Հ. Վահան Վ. Ինդլիզեան։ Մխիթ. Ուխտէն։ Վիէննա, Մխիթարեան տպարան։ 1954։

ՈՂԻԻ ՈՒԺՈՎ (հերոսական դրուագներ՝ ժողովրդական ոճով եւ յանգաւոր)։ Գրեց՝ Արմէն Սե–Զա։ Պէյրութ, 1954։ Գին կէս տոլար։ Տպ. «Մշակի»։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ խորհրդային մարզպանը արտակարգ նիւթեր հրաւիրած էր իր պաշտօնակիցները, քննելու համար օրակարգ մը որ զաղտնի պահուած էր մինչեւ վերջին պահուն։ Ռուս մարզպանը կը պահանջէ որ հեռանան Թիրոլի ջրջանին մէջ բանակած ամերիկեան զինուորները։ Ամերիկեան դաշնակիցները մերժեցին ռուսական մեղադրանքները։

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԻՍ

●

Մօտեցաւ կախուած դիակներին, չար – ժեց այս եւ այն կողմը, մէկ էլ ձին մտրակից ու հեռացաւ՝ անյայտանալով բլուրներուն տակին։

Մօտաւորապէս մի ժամ յետոյ, չորս ձիաւորներ անցնում էին կաղնիի մօտից։ Անմիջապէս կանգ առին, ուշադրացան կէս ծառը, երկար դիտեցին եւ սրընթաց քշեցին իրենց երիվարները քաղաքի ուղղութեամբ՝ աներեւութանալով Ռավայի դաշտի ձորերին մէջ։

Նկատեցի որ, նրանք ոստիկանների նըման էին։ Երեւում էր, որ կ'երթային քաղաք։

Ես այն ապաւորութիւնը ստացայ, թէ կէսօրից յետոյ պաշտօնեաներ պիտի գան։ Մնդիրը ծանրակշիռ էր։ Զորս ոստիկան – ները չհամարձակեցան կախաղանից վար առնել դիակները. միայն վզերից կախուած թղթերը առին եւ տարին։

Այն ձիաւորը, որ առաջին անդամ տեսած էր, իր ձին քշից դէպի Դաւուան։ Երկու ժամ յետոյ դարձաւ մի քանի ուրիշ ձիաւորների հետ։ Իրենց առջեւ ունէին մի տալ եւ մի քանի հետեւակ մարդիկ։

Հասան ծառի տակ եւ կանգ առին։ Երկու ձիաւորներ սրընթաց քշեցին դէպի Բաղէշ։ Երեւում էր, որ կ'երթային հաղորդելու պատահածը։ Զղիաէին, որ իրենից մի ժամ առաջ ուրիշ ձիաւորներ անցել էին եւ վերադարձել քաղաք։

Այդտեղ մնացողները բոլորեցին ծառը եւ նոտան։

Ժամը երկուքի տանն էր։ Բաղէշի կողմից մի խումբ ձիաւորներ, արագ–արագ վազեցնելով իրենց ձիերը, եկան կանգ առին դիակների մօտ։ Ձիերից վար իջան։ Մի քիչ դիտեցին։ Պարանը կտրեցին, դիակները վար առին։ Ի հարկէ, դիակին թէ ով էր անողը, եւ ինչու համար էին արել այդ։

Հարիւրապետներից մէկը ասել էր. «Դա պատիժն է՝ անմեղ մարդկանց մասին – լուն»։ Մի մասը Դաւուան մեկնեց, իսկ միւսը՝ երկուքի բաժնուեց, մէկը գնաց Ջրհոր, միւսը՝ քաղաք, իսկ դիակները սայլի վրայ դրուած տարին քաղաք։

Քաղաքից եկողների կողմից, Դաւուան հասնող ոստիկաններին հրահանգ էր տրըւում անմիջապէս բանտարկել դիւղի աչքի ընկնող երեւելիները, որոնց մէջն է լինում Տելեմաքը։

Այս անդամ Տելեմաքի ասպղը փայլում է։ Այն, ինչ որ սպասում էր, հակառակը կատարուեց։

Տելեմաքի հետ բանտարկուած դիւղացիները հարց ու փորձի ենթարկում են Փէտայիների մասին։ Ոչ մի պատնիշ չեն ասում։ Թուրքերը, ըստ իրենց սովորութեան, սպառնում են, մի քիչ էլ ծեծում են։ Երբ տեսնում են, որ մի բան դուրս չի գալիս, դիւղի երեւելիներից երեք հոգի չղթայի զարկած՝ իրենց հետ են առնում եւ մեկնում Բաղէշ։

Տելեմաքին համարեա չեն ծեծում, չեն տանջում եւ բաց են թողնում։

Վերջը Տելեմաքը ասում էր. «Անծանօթ դէմքեր էին, միայն ծանօթ էր Իբրահիմ Զավուշը, որ համարեա մի կերպ ջանաց ամէնից առաջ ազատ ձդել ինձ»։

Տելեմաքի հետ չատ քաղաքավար էին վարուել, որովհետեւ նա դատաւորների դէմից կախուած դրութիւնը թուրքերէնի էս թարգմանել բերանացի կերպով։

Արդէն ես նրան պատուիրել էի, որ ա – նանց վերապահութեան թարգմանէ այն։ Դիտէի ,որ Թուրքերը մի ուրիշն էլ թարգմանել կը տան, եւ, եթէ Տելեմաք ւխալ թարգմանէր, ի դուր տեղը պիտի տանջէին նրան։

Թարգմանութիւնից յետոյ, հարցնում են ասորագրութեան մասին։ Տելեմաքը պատասխանում է՝ «Դաշնակցական կուսակցութեան կողմից է կատարուել, որպէսզի հետեւեալ դատաստաններ են եղել»։

Ոստիկանները սարսափով լսել էին նայել եւ մեկնել քաղաք՝ տանելով լրանց հետ բանտարկեալներին։ Մինչ նրանք հեռանում էին, գիւղացիք, հաւատալով որ խնդիրը այսպէս դիւրութեամբ չի վերջանայ, սկսել էին իրենց ունեցածը շուտ–նեցածը պահել դանազան պահեստների մէջ։

Մի քանի օր առաջ Տելեմաք էլ «տապրանք »էր ստացել Տարօն փոխադրելու եւ պահում էր իր գիւղում ձեւով։

Գիշերուան մթութիւնից օդտուելով, գիւղական խմբով նա հասնում է Շամիրամ գիւղը եւ այնտեղից, լրան ընկեր տանում Դաւուարին ու մեկնում դէպի Նէմրութ։ Իսկ կարդադրում է, որ տղաները իրեն սպասեն Ս. Դանիէլ անտառին մօտ։ Ինք անպայման գիշերը պիտի վերադառնար, որպէսզի վաղը գիշերը լինէր։

Երկուքը միասին, իրենց հետ չատ պաշար առած, բարձրացան մեզ մօտ։ Տելեմաքը սկսաւ պատմել օրուայ անցքերից։

Ճիշդ է եղել, որ այն ոստիկանը, երբ առաջին անդամ տեսել էր կախուածներին, չատացել էր լուր տալու Դաւուանի պահականոցը։ Ճիշդ է եղել նաեւ, որ քաղքից եկած ոստիկանները, երբ տեսել էին կախուածներին, առել էին վիզերից կապուած թուղթը եւ վերադարձել նորից Բաղէշ։ Նրանք չէին համարձակուել կարելի պարանը, վախեցել էին պատասխանատուութիւնից։

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

Տալատիէի կարծիքով, երբ Գերմանիան վերազինուի, Ռուսերը իր վինակցութիւնը պիտի վնասուին, վասն զի անոնք միայն կրնան անառեսական ահազին չահասոսան – ներ արամադրել: Թէր քուէարկելու համար, կը պահանջէ նախապէս բանակցիլ Մ. Միւթեհան հետ, որոչ նպատակներով եւ անոահման աեւողութեամբ :

Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան գիչերը ուշ ատեն :

«ՎՏԱՆԳԸ ՄԵՂՄԱՑԱՒ ՉԷ»

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը Դչ. օրուան նիսաին մէջ, արտաքին նախարարը, Սըր Էնթընի Իսըն, զեկուցում տալով Փարիզի մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց մասին, ըսաւ թէ կատարեալ միաձայնութիւն կը տիրէր: «Տասնըչորս արտաքին նախարարները ստիպուեցան հաստատել թէ երբեք չէ մեզմացած խորհրդային սպառնալիքը: Մ. Միւթեհան վինուորա – կան ուժը, որ արդէն ահազին չափերու հասած է, արագօրէն կ'աճի: Անոր քաղա – քականութեան նպատակն է միշտ չփս – թուիլն սերմանել ազատ աշխարհի չար – քերուն մէջ, պատակելու եւ ակարացնե – լու համար: Այս հաստատումները նկատի առնելով էր որ Անգլոնեան Խորհուրդը պինակից ազգերուն համար անհրաժեչտ դատ ամրապնդել իրենց միութիւնը: Հա – կառակ իրենց ռազմական կազմակերպու – թեան ուժին, տակաւին չատ անելիքներ կան, որպէսզի այդ ուժը գոնեայ բաւա – կան զօրաւոր՝ վհատեցնելու համար նա – խայարձակ մը: Այս տեսակէտէն, կարե – ւոր ազդակ մը պիտի կազմէ արեւմտեան Գերմանիոյ բերելիք նպաստը »:

Իսընի կարծիքով, չատ աւելի կարեւոր ազդակ մը կը կազմեն այն նոր զէնքերը ո – րոնցմով պիտի սպառազինուին Անգլո – տեան ճակատին ուժերը : « Ցառաջիկայ քանի մը տարիներու ընթացքին, Անգլո – տեան զաչինքին ուժերը սպառազինուած՝ հիւլէական նոր զէնքերով, պիտի կրնան ետ մղել թուապէս գերազանց ռուսական ուժերու յարձակումը արեւմտեան Եւրո – պայի դէմ»:

Պերլինի արեւմտեան չրջանին ապա – հովութեան անչրութեան նախկին վարի – չը, Քոլզ, արեւելեան Գերմանիա վա – խաւ: Կ'ըսուի թէ զաղանի վաւերագիրներ ալ փախցուցած է :

ԼԻԼԱՅԻ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական բօփիֆ, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, բթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պա – նիրներ , ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան ա – ւուշեղէններ (փակլավա, էմմէֆ խատա – յիֆ) եւ զանազան պտուղներ :

Ընտիր խմիչքներ (չամփանիա, օղի եւն.)

ԿԸ ՆՈՒԱԳԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, ՈՒՏԻ ԵՒ ՔԻՄԻՆՋԻՍ ԱԼՖՈՆՍ եւ ՋՈՒԹՄԱՀԱՐ ՀԱՅԿ :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rne St. Lazare
Mètro Notre Dame de Lorette

REVEILLONS !!!

Զուարթ եւ հաճելի Ծնունդի եւ Կա – ղանդի գարթօնքները միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք նոր ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ :

24 ԵՒ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքներուն համար ձեր բարեկամնե – րով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ :
Քօթիյօն եւ ուրիչ անակնկալներ :

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ
ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

ԾԱԽՈՒ Է

PATISSERIE ՄԸ

Որ կը գտնուի 18րդ թաղամասին մէջ, լրիւ կազմածով փուռ, փոխադրութեան կառք, հեռաձայն, եւայլն :

Փուռը կը բանի : Ամէն ինչ պատ – բաստ է : Դիմել՝ Պ. ԿԻՑՈՑԵԱՆԻ՝

MEN. 77-99

Օր. ՄԱՒԻ – ԹԵՐԵԶ ՓԷՐՉԵՄԼԻԵԱՆ
Պ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ
Ամուսնացած

Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Նշան Փոլատեանի :

Պուլոնը Դեկտ. 18, 1954 Մէսոն

× *Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Նշան Դար – բինեան հազարական ֆրանք կը նուիրեն Խրիմեան զպրոցին, «Ցառաջ»ի տարած – ման եւ Մուրատ Ուսումնասիրացին, (այս վերջինը տառնալ «Ցառաջ»էն) :*

ՏՕՆԱԾՈՒՌ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՒԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի շրջանի մասնա – ճիւղերով :

29 Դեկտ. Զորեքշաբթի ժամը 15էն 19 :

Սօսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ 8 Ռիւ Տանիօն, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշել :

Մրերդ, ներկայացում, արտասանու – թիւն, դաչնակ, հայկական պարեր եւն. :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

կազանդ պապայի տեսարա՛ :
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :
Մուտքը ազատ է

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոր տարի եւ Ս. Ծնունդ

26 Դեկտ. կիր. Տօն Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԱՏՐԱՆ ՄԷՋ

Այս կիրակի Տօն Ս. Ստեփաննոսի : Եր – դեցողութիւն զեկավարութեամբ Պ. Կ. Բագոսեանի: Ցետ պատարագի հոգեհան – գստեան պաչտօն պիտի կատարուի Ար – մենակ Պետեանի մօր մահուան առաջին տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին յիչատակը յարգողները:

●

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑ Պոմոնի Ս. Դր. Լուս. եկեղեցւոյ արարողութեանց :

25 Դեկտ. 1954, շաբաթ Տօն Սրբոյն Ստեփաննոսի նախասարկաւագին : (*Պա – տի կատարուի կիրակի առաւօտ*) : *Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8, Սուրբ Պատա – րագ ժամ 10 :*

(Շար.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Ազատչէս Յակոբեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – գստեան պաչտօն պիտի կատարուի իրենց մօր եւ մեծ մօր՝ ՄԱՐԻԱՄ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ՝ մահուան առաջին տարելիցին առթիւ : Ինչպէս նաեւ ՄԱՐԻԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ եւ փոքրիկին Սրբուհի Քէչեանի յիչատակին, այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին: Ցը հրաւիրուին ազ – գականները զուն յիչատակը յարգողները :

★

Ազգի Տիկին Սիրանոյչ Գարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Ա.Թմաճեան, Պ. Մարտիրոս Գարակէօզեան (Նոր Սերունդ) կը ծանու – ցանեն թէ հոգեհանգստեան պաչտօն պի – տի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր, ԱՍԱՏՈՒՐ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆԻ մահուան քա – ռասունքին առթիւ, այս կիրակի Փարիզի, Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին ազգացեալին յիչատակը յարգողները

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ազգի Տիկին Անուչ Քաս – քասեան եւ Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Քըչքէչէքեան կը ծանուցանեն թէ այս կի – րակի Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ ե – կեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի հոգեհան – գստեան պաչտօն եւ պատարագ իրենց եղ – բօր Նորայր Հանդուցեալ Սարգիս Մըխիթա – ռեան (Եվերեկցի) համար :Կը հրաւիրուին իր յիչատակը յարգողները :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտ – տոյի Վոտմեան Ենթակմ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 20ին ,սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի կ'առնուին :

ՎԱԼԱՆՍ— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն բացառիկ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30–ին : Ահարոնեան սկսմբը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին: Անդամատեարը միասին բերել:

ՊԻԼՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խում – բի ժողովը այս չաբաթ առաւօտ ժամը 10ին, 4 ռիւ Ռոմֆան :

ՎՐԻՊԱԿ.— Պուէնոս Այրէսի Ուս. Մի – ութեան պարբերաթերթին անունն է ԿԱ – ՃԱՌ ոչ թէ կաչառ:

REVEILLON
Noël 54
AMBIANCE

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Հայ Մարզականին կողմէ (ԻԽ – ԺԻ – Ա)
Պատուոյ նախագահութեամբ Ալֆորվիլի քաղաքապետ՝
RAOUL BLEUSE Ի

(Անդամ Մէնի նահանգային ժողովի)

Ուրբաթ 24 Դեկտեմբեր , ժամը 21էն միչտ լոյս, քաղաքապետարանի սրահը, Վոլթէռ (Շառանթօն էթոլէն 103 թիւ օթօպիւս, իջնել ռիւ տը Լ'Իւնիոն)
Կը մասնակցի Արժանթինցի յայտնի երգիչ՝

LOUIS SCALON et son orchestre de tango typique

ATTRACTIONS
NOMBREUX JEUX
COTILLONS

Ճոխ պիւֆէ ՄՈՒՏՔ 300 ՖՐԱՆՔ

En toutes circonstances, dites-le avec des fleurs ...
de VOTRE CHOIX
VOTRE CHOIX
MAISON ANTREASSIAN
107, RUE ORFILA, PARIS (20)
Carrefour Pelleport (Face au métro)
25 années d'expérience parisienne en font une maison de confiance et de grande classe. Si vous ne pouvez pas vous rendre sur place
Téléphonez à MEN. : 68 - 45 ou 95 - 49
Du bouquet modeste à la corbeille somptueuse vos envois seront toujours remarqués par le bon goût et la fraicheur des fleurs.
Livraison gratuite Paris et proche banlieue
Envoi de fleurs dans le monde entier par INTERFLORA
Corbeille de fleurs et fruits à partir de 3000 frs
A qualitè égale le meilleur marché de Paris.
Quelques prix pour les fêtes 1954 -55
Cyclamens de 750 à 3500 frcs.
Azalées de 1200 à 12000 frcs.
Plantes vertes de 300 à 30000 frc s
Ouvert tous les jours, même le dimanche jusqu'à 21 heures

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայր. Միութեան կողմէ

Ցունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր Հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAY *ի*
Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՄԻ ՍՊԱՍԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՃՈԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵՂԼԻՆՆԵՐՈՎ

ԱԽԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ՔՈՎ՝

Անհրաժեչտ ընկերներ պէտք են, թերթանուշ (փաքլավա), թելահայս (խատա – յիֆ), խուրապիյէ կարագով, պատրաստուած սիմիթներ, չէօրէֆ, լոխում, հելվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մատչն ու սրտէն անցած բոլոր անուչ բաները···

ՀԱՄՑԻՆ, ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ Է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՁԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵԻՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵԼ)

ԾԱՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հան դէսներու համար մասնաւոր զեղչ եւ փու – ռէն ուղղակի տուն յանձնելի :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուչով եւ կաղ լինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիչկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
25
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
SAMEDI
25 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7556 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2967

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԵՌ ԴԱՍԱՐԱՆ ՉԷ ՓՈԽԱԾ

●

Երիտասարդ իմաստակները բաւական չէին, ուի մը տարեց գլիւրներ ալ կը յա-մառին զարկ տալ մայրենի լեզուի ա-ճառման, սիւնակները թիւելով զանազան թերթերու մէջ։

Այդ ծանծաղամիտներէն մին, Սահակ Զիլեան, որ քանի մը անգամ դատանաք փոխուեց, տակաւին դասարան փոխած չէ։

Եւ կը գործածէ խառնիճաղանճ լեզու մը, երբեմն թէ հետեւելով արդիական պա-հանջներու։

Այս առթիւ, ճախաւեր մարզանքներ ալ կը փորձէ, հակաճառելով անոնց որ կ'ըմբռնտանան օտար բառերու անլի եւ անտեղի գործածութեան դէմ։

Ծանծաղամտութեան եւ յամառութեան նոր նմոյշ մը կը ներկայացնէ իր վերջին երկու յօդուածները, Ամերիկայի ռամկա-վարներու պաշտօնաթերթին մէջ (Պայ-մար, 28 եւ 30 Նոյեմբեր)։

Ինչպէս կ'երեւայ, պարոնը բաղմաթիւ բաղքներ ատացեր է իր սանձարձակ օտա-բարանութեանց դէմ եւ պարտք սեպեր է պատասխանել բոլորին,— «Ինչո՞ւ օտար բառեր եմ գործ ածում»։

Նոյն ամբոխավարութիւնը եւ կեղծիքը, այս առթիւ ալ։

— «Օտար բառեր գործ ածելուն (իւրա-ցնելուն) բոլորովին դէմ եմ տեսկահայ մտաւորականները, իսկ գործ ածելուն կողմնակից են Ռուսահայերը, որոնք նոյնպէս բաժնուած են երկու հոսանքի — չափաւորականները եւ չափազանցո-ղները»։

Պարոնը կը տարփողէ հայերէնի դէմ ա-նոնգութիւնը «բարբարութեան եւ ճիւնու-թեան տեսակէտից», բայց եւ այնպէս քար մը եւս կը դլորէ։

— «Օգտուելով մեր լեզուի այս հան-գամանքից՝ տեսկահայ գրագէտները շի-նում են հա շինում, եւ այն էլ մեծ պար-ծանքով։ Իսկ օտար բառերը թարգմանում են բխահանօրէն, ինչ ձեւով որ կամենում են, բանի որ հաշիւ պահանջող չկայ»։

Մի եւնոյն տեսն «ազդայնական» մի-տումներ վերագրելով օտարաբանութեանց հակառակորդներուն, կը յայտարարէ թէ անոնք «մեծ մասով միջակ կրթութիւնից վեր կրթութիւն չունին»։

Ինք, ջոջ Վանեցի, որ Գէորգեան ճեմա-րանը ատարած է, կը հետեւի եղեր Հա-յաստանի Լեզուի Ինստիտուտին։

Վատ դի, չի հետաքրքրուիր «մեր լեզուն չի-նական պարբերով ստեմանափակելու սկզբունքին»։

Թէ նախապէս եւ թէ այս անգամ թեած տեսութիւններով, դատասիրտ ճեմարա-նականը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ ինք իրեն համար չատոնց չինական պարիսպ մը հաստատեր է մայրենի լե-զուին գարգացման եւ իր մուրացածոյ պաշարին միջեւ։

Եւ չարաչար կը չահագործէ երեւանի լեզուական Ինստիտուտին անունը։ Բուն բառով, պարզապէս արկ ծառայութիւն կը մատուցանէ։

Որովհետեւ, չատ լաւ դիտէ որ այդ Ինստիտուտը ոչ ամէն բան է, ոչ ալ, մա-նաւանդ ատատ՝ իր ուղածին պէս պրպը-տելու եւ յօրինելու։

Պարոնը դիտական բառերու պակասը յիշած ատեն, ապիտութեան ապացոյց մը եւս կուտայ։

Կ'ըսէ թէ «Թիւլերքիւլոզ»ը թարգմա-ներ են բռեխոտ, մինչդեռ կայ ոսկորի, ապիբի, եւն. Թ. Պ.»։

Եթէ իր դիտցածը մէկդի դնէր եւ ու-շադրութեամբ հետեւէր արդի աշխարհա-բարի զարդացման, պիտի տեսնէր, որ ու-նինք բուն բառը՝ հիւծախտ, որ կը գոնա-պանուի «Թոքախտ»էն։

Եւ դեռ ուրիշ օրինակներ, ապացուցա-նելու համար թէ՝ յիսուն փարի վերջն ալ, չուզեր ըմբռնել պայքարին էութիւնը։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՄԵՐԺԵՑ ՅԵՏԱՁԳԵԼ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԿՈՉԸ ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դարձեալ յուզումնալից տեսարանները պարզուեցան Ազգ. Ժողովին մէջ, չոր-րորդ օրը։ Վիճաբանութիւնները շարու-նակուեցան մինչեւ լոյս եւ երկկ ուրբաթ, վերջնական որոշումի մը կը սպասուէր։ Պահ մը մթնոլորտը այնքան պղտորած էր որ երեսփոխան մը առաջար-կեց յետաձգել վիճաբանութիւնները։ Ազգ. Ժողովը մերժեց այս առաջարկը, 181ի դէմ 430 ձայնով։ Վիճաբանու-թեանց ամէնէն տաղնապալի պահուն վար-չապետը ճառ մը խօսեցաւ, երկու ժամ տեւողութեամբ։ Կարդ մը թերթեր կը դրեն թէ վարչապետը ինքն ալ կ'ուզէր 24 ժամ դադար տալ, վիճաբանութիւնները վերսկսելու համար Մնունդէն ետք, կի-րակի կամ երկուշաբթի, բայց յետոյ ետ առաւ այդ առաջարկը։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, երեսփոխանները պաղ եւ թշ-նամական դիրք մը բռնած էին ատելի քան մէկ ժամ, երբ վարչապետը կը խօսէր, բայց վերջին պահուն երեսփոխաններուն կէսէն աւելին սկսաւ ծափահարել։ Ճառը դերազոյն կոչ մըն էր, ազդային չահը ա-մէն բանէ վեր դասելու համար։

Այս կէտէն առաջ, յաջորդաբար խօսե-ցան բաղմաթիւ երեսփոխաններ, պար-զելով իրենց տեսակէտները։ Անկախ ե-րեսփոխան մը, Փիէռ Անտուհ, մասնաւորա-պէս ուսական զգծելու, բացատրեց թէ Մ. Միութիւնն է ներկայ կացութեան պա-տասխանատուն։ «Եթէ Ամերիկան կ'ուզէ վերագինել Գերմանիան, պատճառը Մ. Միութեան չկամութիւնն է, հաշտութեան դաշնագիրը կնքելու համար։ Ի՞նչպէս մո-նալ թէ Սովետները 175 զօրաբաժին կը պահեն իրենց երկրին, վաթսուն զօրաբա-ժին ալ արբանեակ երկիրներուն մէջ, թէ անոնք են պատասխանատուն Բ. աշխար-համարին, Հիթլէրի հետ կնքուած դա-շինքով, նաեւ Քորէայի պատերազմին պատասխանատուն, թէ ուժ տուին Հնդ-կաչինի պատերազմին եւ այժմ ալ կ'օդ-տուին Հիւս. Ափրիկէի դէպքերէն»։

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՈՒԶԵՆ ՎԵՐԱԶԻՆԵԼ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

Բայց եւ այնպէս, Պ. Փիէռ Անտուհ հա-կառակ է Գերմանիոյ վերազինման, նկա-տի առնելով հիւլէական ռազմավարու-թեան յառաջ բերած փոփոխութիւնները։

— «Ինչո՞ւ կ'ուզեն վերազինել արեւ-մտեան Գերմանիան։ Գերմանական 12 նո-րաստուր զօրաբաժինները անհրաժե՞շտ են արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար։ Մի ծագելի չէ՞ այդ ուժը, սակայն տակաւին զօրաբաժիններու ահագին պա-կասին դիմաց, մանաւանդ որ Ռուսերը կրնան 12 նոր զօրաբաժիններ կազմել ա-րեւելեան Գերմանիոյ մէջ։ Զինուորական տեսակէտով չարդարանար Գերմանիոյ վերազինումը։ Զրաժին ռումբի պայթու-մէն ի վեր, որ տեղի ունեցաւ 1952ին, հարկ է վերաքննել ազգային պաշտպանու-թեան ըմբռնումը»։

Ուրիշ զինուորական եւ քաղաքական տեսակէտներ ալ պարզելէ ետք, երեսփո-խանը եզրակացուց թէ միացեալ Եւրոպան պէտք է կազմել «կամաց — կամաց, ոչ թէ քառամբակ արշաւելով»։

Նախկին վարչապետ Ռոպէր Շուման բացատրեց թէ անհրաժեշտ էր ապահո-վութեան միջոցներ ձեռք առնել խորհր-դային սպառնալիքներուն առջեւ։ «Ոչ մէկ կը յարձակողական դիտումներ ունի. բայց անհրաժեշտ է ուժերու հաւասարա-կշռութիւն, փարատելու համար մէկուն միւսին մատհոդութիւնները։ Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար Գեր-մանիան անհրաժեշտ է։ Ինչպէս նաեւ Ամե-րիկայի պաշտպանութեան համար Եւրո-պան։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Եւրոպայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Գերմանիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ֆրանսայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Անգլիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իտալիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Հոլանտայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պելճիքայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիւքսեմպուրկի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Նորվեկիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Տանիմարքայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Թուրքիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Յունաստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պորթուկալի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իսպանիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ճաբոնի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ֆորմոզայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Թայլանտի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պիրմանիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Հնդկաստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պաքիստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Աֆղանստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իրանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իրաքի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սուրիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիբանանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իսրայէլի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սէուտական Արաբիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Եմէնի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիպիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Եգիպտոսի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սուտանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիպերիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Կոնկոյի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ռոտեզիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Հարաւային Աֆրիկէի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Նոր Զելանտայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Աւստրալիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ճաբոնի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ֆորմոզայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Թայլանտի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պիրմանիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Հնդկաստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Պաքիստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Աֆղանստանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իրանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իրաքի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սուրիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիբանանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Իսրայէլի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սէուտական Արաբիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Եմէնի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիպիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Եգիպտոսի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Սուտանի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Լիպերիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Կոնկոյի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Ռոտեզիոյ։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Հարաւային Աֆրիկէի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Նոր Զելանտայի։ Ամերիկա չի կրնար ինքզինքը պաշտպանել առանց Աւստրալիոյ։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՃԱՌԸ

●

*Իր երկար ճառին մէջ, Պ. Մենդէս Ֆրանս մանրամասն լուսաբանութիւն – ներ հաղորդեց բոլոր վիճելի կէտերու մա-սին։ Ջախտադնց յորնած էր չորս օրուան վիճաբանութիւններէն, բնդմիջումներէն եւ աշխատանքէն։ Դաւաճ մը կաճ խմե – լով, մանաւորապէս ծանրացաւ նախկին վարչապետ Ժորժ Պիտոյի առարկութեան վրայ։ Եւ բացատրեց.— Աւելի լաւ է «ո՛չ» ըսել քան թէ ձեռնպահ մնալ»։ (Կ'ակնարկէ Պիտոյի կուսակցութեան)։ Ցետոյ բացատրեց թէ խորհրդային չըջա – նակները պիտի քաջալերուին, տեսնելով Ֆրանսայի ներքին պառակտումները՝ իբ– րեւ հետեւանք տառապաթիւ ձեռնպահու– թեանց։ «Զորսերու նոր խորհրդաժողո – վը, որուն վրայ մեծ յոյսեր դրուած են, չի կրնար արդիւնաւոր դառնալ, եթէ Ֆրանսա յառակօրէն չկայանէ իր կամքը։ Մի մասնէք կառավարութեան ճակատա – գրին վրայ, այլ նկատի առէք մեր ընդհա-նուր չահերը»։ Այս առթիւ յիշեց իր քա – զմ քանի հակառակորդներուն խաղերը որոնք կը ձգտին տապալել զինքը յառա – ջիկայ քանի մը չաբաթներու ընթացքին։ Կարգ մը երեսփոխաններ կ'ուզէին որ վա– ւերացումը յետաձգուի մէկ տարի եւ նոր տահմանափակումներ հաստատուին։

Մոսկուայի վերջին ծանուցագրի մասին ալ խօսելով, Պ. Մենդէս Ֆրանս չեշտեց թէ Ֆրանսա չի կրնար որոշում տալ սպառ-նալիքի տակ։ Այստեղ զօր. տը Կոլի կազ-մակերպութեան նախկին ընդհ. քարտու – ղարը, նկատել ընդմիջում յայտարա – րեց։

— « Եթէ ես կը հաւատամ թէ Գեր – մանիա կազմակերպութեան գլուխը պիտի անցնի, պատճառը այն է որ ան առանձ – նաշնորհեալ պինակիչն է Մ. Նահանգնե – րուն։ Միւս կողմէ, Գերմանիան ի վիճա – կի է իր զօրքը կեդրոնացնելու Եւրոպայի մէջ, մինչ Ֆրանսա իր ուժերը կը ցրուէ գաղթային չըջաններու մէջ»։

Վարչապետը պատասխանեց թէ այդ անպատեհութիւնները կ'անհետանա՞ն, ե– թէ Ազգ. ժողովը մերժէ վաւերացնել Փա– րիզի համաձայնութիւնները։ «Վատնդը աւելի մեծ պիտի չըլա՞յ, եթէ Գերմա – նիան չմիանայ արեւմտեան ճակատին։ Իր հողային պահանջները պիտի անհետա – նա՞ն։ Այն ատեն աւելի ազատ պիտի չըլ – լա՞յ գանոնք իրագործելու համար։ Իմ կարծիքով, այդ վտանգները եւ կորուստ – ները կը նուազին, ձեզի առաջարկուած համաձայնութիւններով։ բայց պիտի ծան– րանան, եթէ մերժէք վաւերացնել»։

Վիճաբանութիւնները անընդհատ չա – րունակուեցան, երբ խօսք առաւ նախկին նախարար Փիէռ Քոթ, մերժելով վաւե – րացումը։

երկիրները պէտք ունին ապահով զգալու իրենք զիրենք։ Մ. Միութիւնն ալ, եւ եթէ բանակցութիւններ կատարուին, պէտք է ձգտին ապահովութիւն ներչնչելու։ Ես չեմ դատապարտեր կառավարութեան դիրքը։ Ես պատ կը նկատեմ մեկնակէտ մը եւ համաձայն եմ վարչապետին, երբ վըս– տահութեան խնդիրը կը յարուցանէ։ Պատ դի աշխարհ պիտի չըմբռնէ ոչ քաղարկեալ մերժում մը, ոչ ալ կեղծաւոր հաւանու – թիւն մը։ Բայց կառավարութիւնը պէտք է փարատէ մշուշը եւ բացորոշապէս ըսէ թէ ինչ կ'ուզէ ընել, եւրոպական ճշմարիտ միութիւն մը կազմելու համար»։

ՆՈՐ ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐ տեղի ունեցան Քա-պալանքայի մէջ (Մարոք)։ Հինդ հոգի մեռան, չատեր վիրաւորուեցան։ Ահարե-կիչները Թոռւցիկներ ցրուած են, Եւրո – պացիները սպանելու համար։

ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻՆ քառասուն հո – գի եւս բանտարկութեան դատապարտուե– ցան, Գահիրէի զինուորական ատեանին կողմէ։ Մինչեւ հիմա դատապարտուած են 500 ամբաստանեալներ։

ԷՒԻՕ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

●

Ազգ. Ժողովին պատասխալ նախագա – հը, Պ. Էա. Էվիօ, որ միացեալ բանակէ. ծրագրին ալ հակառակ էր, կրկնեց իր ա– ռարկութիւնները Փարիզի համաձայնու – թեանց դէմ։ Գնահատելով հանդերձ վարչապետին գործունէութիւնը, Էվիօ յայտարարեց.

— « Առաջարկուած համաձայնութիւն – ները խռովեցին խնդրս։ Նախ, այդ համա– ձայնութիւններով կը կորսնցնենք փոց – տանի պայմանագրով չահուած առաւե – լութիւնները եւ չեմ դիտեր թէ Պերլինի կարգադրքը պիտի դիմանա՞յ։ Միւս կողմէ, կը մտածեմ թէ Գերմանիոյ վե – րազինումը ազդանչան պիտի դառնայ պի– նաբշաւի վերսկսման։ Անցեալի փորձա – ռութեամբ, կը վախնամ թէ կարելի չէ որ եւ է ազդու հակակչիռ գործադրել։ Եւ վերջապէս, տակաւին չէ լուծուած Սարի խնդիրը»։

Եզրակացնելով, Էվիօ խօսքը ուղղեց Մ. Նահանգներուն,— «Լաւ գործ մը չեն կատարեր Ֆրանսան մղելով զէպի Գեր – մանիոյ վերազինումը։ Ամերիկացիները պէտք է յիշեն թէ մեր երկիրը ամենամեծ դահը դարձաւ։ Անշուշտ Մ. Նահանգները արժանի են գոհունակութեան, բայց Ֆրան– սան չի կրնար դոհել իր խիղճը»։

× Երէկ առտու Ազգ. ժողովը վաւերա-ցուց Սարի համաձայնութիւնը, 368 ձայ-նով։ Գերմանիոյ գլաւման վերջ տալու բանաձեւը հաւանեցաւ 144ի դէմ 372 ձայնով։ Գերմանիոյ մուտքը Ատլանտեան զինակցութեան մերժուեցաւ 259ի դէմ 280 ձայնով։ Վարչապետը մերժեց այս որո – շումը, պահանջելով երկրորդ ընթերցում մը եւ վստահութեան քուէ պահանջելով։ Այս խնդիրը պիտի քննուի երկուշաբթի օր։

× Չորրորդ օրուան նիստը չարունակ – ուեցաւ դիշեր ցերեկ, տեւելով մինչեւ ուրբաթ առտու։ Վարչապետը հինգ ան – գամ վստահութեան քուէ պահանջեց եւ Ժողովն բաժնուած տանն կ'ըսէր։

— Երկուշաբթի օր ամէն բան պիտի քուէարկուի։

ԻՏԱԼԻԱ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ

Իտալիոյ երեսփ. ժողովը դեկտ. 23ին վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւն – ները, 215ի դէմ 335 ձայնով։ Կը յուսաց– ուի թէ Ծերակոյտն ալ պիտի վաւերացնէ նոր տարուան առաջին օրերը։

Վիճաբանութեանց ատեն թեր արտա – յայտուեցան միապետականները եւ նոր Ֆաշականները։ Համայնավարները մին – չեւ վերջը պայքարեցան, վեց ամիս յե – տաձգելու համար վաւերացումը։ Վար – չապետը յայտարարեց թէ քուէարկու – թեան արդիւնքը կ'արտայայտէ Իտալիոյ ժողովուրդին չախչախիչ մեծամասնու – թեան բաղձանքը, չեզոքացնելով համայ – նավարները եւ ձախակողմեան ընկերվա – րականները։ «Միջազգային համերաչ – խութեան եւ զրծակցութեան քաղաքա – կանութիւնը այս կամ այն կուսակցու – թեան քաղաքականութիւնը չէ, այլ ազ – գային քաղաքականութիւն մը։

« ՅԱՌԱՋ » Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Տէր եւ Տիկին Շահան Վահանեանէ (Փարիզ), 5000 ֆրանք, իրենց մեծ մօր՝ Տիկին Ա. – բաքսի Սահակեանի յիշատակին։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրնի թէ զնդա– կահարութեան Ատահովութեան նախկին վերատեսուչը, Աբակումով եւ ուրիշ երեք պաշտօնեաներ, իրրեւ մեղսակից Բերիա – յի, որ արդէն զնդակահարուած էր անց – եալ տարի Դեկտեմբերին։

ԴԱՎԱՆՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԻ

9.

Ինչպես ասացինք, Աշխատավորի վաճառքի խանութում ծառայում էր մի երիտասարդ, որի անունը Ռուբեն էր։ Ռուբենը ոչ միայն ուշադիր էր իր պարտականությունների նկատմամբ, այլև ուներ մի հատկանիշ, որ շատ հազվադեպ է հանդիպում։ Նա ամեն առիթից օգտվում էր, որ կարդա։ Ինչ գիրք էլ որ ձեռքը ընկներ, նա կարդում էր։ Ռուբենը կարդում էր ոչ միայն ընթրիքի ժամանակ, ոչ միայն քնելուց առաջ, այլև ամեն ազատ րոպեի։ Նա կարդում էր գնումներ անող հաճախորդների սպասելու ժամանակ, կարդում էր, երբ հերթ չկար, կարդում էր, երբ հերթ կար։ Ռուբենը կարդում էր ամեն տեղ և ամեն ժամանակ։

Ռուբենի այս հատկությունը շատ էր դուր գալիս խանութի վարիչ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչին։ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը ինքն էլ շատ էր սիրում գրքեր կարդալ, և ամեն անգամ, երբ Ռուբենը մի նոր գիրք էր վերցնում, Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը հետաքրքրվում էր, թե ինչ գիրք է։ Ռուբենը ցույց էր տալիս, և Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը ասում էր.

— Լավ, լավ, կարդա։

— Ճիշտ է, պարո՛ն Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, — ասում էր Ռուբենը, — ես կարդում եմ, որ ժամանակ չկորցնեմ և ոչ էլ ձեզ խանգարեմ։ Ես կարդում եմ նաև այն պատճառով, որ ինձ հետաքրքրում է կարդացածս։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է կատարվում աշխարհում, ինչ են մտածում մարդիկ, ինչ են գրում։ Ես ուզում եմ ամեն բան իմանալ։

Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը ժպտում էր և ասում.

— Ինչո՞ւ ես ինձ ասում, որ կարդում ես։ Ես գիտեմ, որ դու կարդում ես։

— Ներողություն, պարո՛ն Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ես ուզում էի ձեզ ասել, որ ես կարդում եմ, որովհետև ես ուզում եմ ամեն բան իմանալ։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է կատարվում աշխարհում։

— Լավ, լավ, կարդա։

— Ճիշտ է, պարո՛ն Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ես ուզում եմ ամեն բան իմանալ։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է կատարվում աշխարհում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ են մտածում մարդիկ, ինչ են գրում։ Ես ուզում եմ ամեն բան իմանալ։

Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը ժպտում էր և ասում.

— Ինչո՞ւ ես ինձ ասում, որ կարդում ես։ Ես գիտեմ, որ դու կարդում ես։

— Ներողություն, պարո՛ն Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ես ուզում էի ձեզ ասել, որ ես կարդում եմ, որովհետև

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ

*

Տօնական օրերը կը մօտենան : Քանի մը օրէն դարձեալ, մեզի այցելութեան կու գայ Կաղանդը :

Ինչ խնճոյքներ, ինչ պինաբրուքներ տեղի պատչաճօրէն տօնած ըլլան Մեծմարմէջ : Եւ ինչ դումարներ պիտի ծախսուին — ծովը պիտի նետուին — որպէսզի մարդի պատչաճօրէն տօնած ըլլան Մեծմարդու մը ծննդեան տաբեդարձը եւ առօք – փառօք, ի ձայն փողոյ եւ թմբկի, գերեզմանի առաջնորդէն ձերացած տարին — խեղճուկ մարդ մը, որուն ծնելն ու մեռնելը մէկ կ'ըլլայ — եւ գրկարաց ողջունեն իր յաջորդը :

Խնջոյքներ ու «չքեղաչուք» հանդէսներ պիտի ունենայ նաեւ մեր գաղութը՝ Ատլանտեանէն մինչեւ Խաղաղական ու չորս հովերուն պիտի ցանէ, նուազպաղոյն, երկու միլիոն տոլար, դեկտեմբերէն յունուար :

Որովհետեւ, ազան ուսխքի պիտի ճնկէ, Տիկինը նոր հագուստ մը պիտի առնէ, երախաները նոսփնոր կօշիկներու պէտք ունին — անպիտան կօշիկները, միշտ տօնական օրերուն կը ծակին — մօրաքոյրը, մօրեղբայրն ու հօրեղբայրը նուէրներ կը սպասեն, կեսրոջ վերարկուն հինցած է, զոքանչին ականջները օղ չուներ եւ նոյնիսկ դուռ դրացի ձեռքերնին բացած են ...

Տարօրինակ երեւոյթ — մարդիկ կամ ղանդին ու Ծնունդին կը սպասեն, կարծես ... անօթենալու համար : Եւ Կաղանդին ու Ծնունդին է որ անհրաժեշտ կը նկատեն ուտել, ուտել, ճաթելու չափ ուտել . եւ խմել : Ինչո՞ւ : Որովհետեւ Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ ...

Ինչ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլար ազգին այս պատուական ու հայ – բննասէր գաղութը եթէ նպաստավաճառին, դինեվաճառին ու մնացեալ խանութպան – ներուն համար մէկդի դրած իր երկու միլիոնէն, սանկ, յիսուն հազար մը «Թոյբ-նէր», ի նպաստ մեր կաթօտեալներուն, որոնց համբանքը, դժբախտաբար, տակաւին շատ մեծ է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Այս գթառատ գաղութը, իսկապէս իր «քէյֆ»էն բան մը պակսեցուցած կ'ըլլա՞ր եթէ երկու միլիոնը, մէկ միլիոն 950 հազա՞րի զեղչէր :

Տարակոյս չունիմ որ մեր հայրենակիցները, անխտիր, պիտի յիշեն իրենց նուազ բախտաւոր եղբայրներն ու քոյրերը ու տօնական օրերուն առթիւ, « պիտի խնդայնին» դանոնք :

Պիտի յանձնարարէինք միայն որ անց – հալ տարի այս կամ այն բարեսիրական հաստատութեան հազար ֆրանք նուիրո – ղը, այս տարի երեք հազար նուիրէր : Մեծ գոհողութիւն մը չէ որ կը խնդրենք : Ո՞վ պիտի չուզէր երկու դաւաթ օղի պակաս խմել, այս տարի ու ժպիտ մը աւելի դնէր մեր գժբախտներուն շրթունքին :

Ձեր նուէրները ղրկեցէք ձեր նախասիրած հիմնարկութեան :

Ուր ալ ղրկէք, օգտաւողը կ'ըլլայ , միշտ, մեր ժողովուրդը :

Թիշեցէք, ի միջի այլոց, Հայ Օգնու – թեան Միութիւնը եւ անոր «Պնակ մը կեռակուրի» հանդանակութիւնը :

Պիտի չուզէի՞ք որ Կաղանդին առաւն Լիբանանի մեր ճուտիկներն ալ պնակ մը հնդկահաւ ունենային իրենց սեղանին վրայ, ձեր ճուտիկներուն պէս : Պիտի չու – զէի՞ք լսել իրենց ազօթքը :

— Տէր, պահէ, պահպանէ հարք եւ եղբարք մեր որք ի սիրուս աշխարհի ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԻԼԱՆՕ (Յառաջ).— Դեկտեմբեր 18–ին, ժամը ճիշդ 21·30ին, Հայկ· Տան մէջ տեղի ունեցաւ Արշակ Զօպանեանի յիշատակին նուիրուած երեկոյթը, կազմակերպուած՝ Իտալիոյ Հայոց վարչութեան եւ Մշակութային Միութեան կողմէ : Կը նախագահէր՝ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան, որ Փարիզէն Դեկտ· 17ին եկած էր, Հոգաբարձութեան հրաւէրով :

Գրաւոր ճառով մը, Բժ· Երուանդ Ա ր – զումանեան, յարգանքի խօսք արտասանեց յանուն իտալահայ գաղութին, մանրա – մասնաւորէն ծանրանալով Զօպանեանի կատարած դերին վրայ, իբրեւ սրտի եւ մտքի մարդ, իբրեւ յողնաստանջ աշխատող , որուն գրչին տակ հրապարակագրութիւնն իսկ կը զգենուր փայլ ու շնորհ :

Նոյնպէս գրաւոր ճառով մը, Զգօն Ծ· վարդապետ, ներկայացուց հանդուցեալ – լին գրական վաստակը, որ կ'ընդգրկէր դեղեցիկ գործութեան գրեթէ բոլոր սեռե – րը : Այս առթիւ ներբողեց գրչի մշակը :

Բժ· Բաղրատ Եղիազարեան, իսր յու – զումով կարդաց Զօպանեանի « Գեղօն Հայ լեզուին»ը :

Ապա խօսք առաւ Բժ· Արամայիս Սր – բապեան, որ ամփոփ ճառով մը, պատկե – րացուց գաղափարական գեղեցկութիւն – ներու եւ հոգեկան արժէքներու փառա – բանութեան հետամուտ գրագէտը, որուն խօսքին եւ գործին մէջ ներկայ էին միշտ մեր ցեղին բարոյական կորովն ու ուժը :

Փակման խօսքը արտասանեց Սերովբէ Ծ· Վրդ· Մանուկեան, գրուատելով ար – կածահար գրագէտին բարեսրտութիւնը եւ ւնձնուիրութիւնը, բերուն վաստակաւոր մը որուն գործին արժէքը ըմբռնած էր բծախնդիր, Յակոբ Օշականն ալ, զայն յուզումով գրուատելով հանդիսութեան մը առթիւ :

Ոգեկոչման երեկոյթը վերջացաւ ժամը 23ին, խոր տպաւորութեամբ :

Յաջորդ օր, կիրակի, ժամը 12ին, Սերովբէ Ծ· Վ· պատարագ մատոյց եւ քա – րոզեց :

Բժ· Բաղրատ Եղիազարեան, խոր յու – զումով կարդաց Զօպանեանի « Գեղօն Հայ լեզուին»ը :

Ապա խօսք առաւ Բժ· Արամայիս Սր – բապեան, որ ամփոփ ճառով մը, պատկե – րացուց գաղափարական գեղեցկութիւն – ներու եւ հոգեկան արժէքներու փառա – բանութեան հետամուտ գրագէտը, որուն խօսքին եւ գործին մէջ ներկայ էին միշտ մեր ցեղին բարոյական կորովն ու ուժը :

Փակման խօսքը արտասանեց Սերովբէ Ծ· Վրդ· Մանուկեան, գրուատելով ար – կածահար գրագէտին բարեսրտութիւնը եւ ւնձնուիրութիւնը, բերուն վաստակաւոր մը որուն գործին արժէքը ըմբռնած էր բծախնդիր, Յակոբ Օշականն ալ, զայն յուզումով գրուատելով հանդիսութեան մը առթիւ :

Ոգեկոչման երեկոյթը վերջացաւ ժամը 23ին, խոր տպաւորութեամբ :

Յաջորդ օր, կիրակի, ժամը 12ին, Սերովբէ Ծ· Վ· պատարագ մատոյց եւ քա – րոզեց :

Դեկտ· 22ին երեկոյ, Հայկ· Տան մէջ, Փարիզի առաջնորդը ծանօթացաւ գաղու – թին հետ : Այս առիթով, հիւրամեծարու – թիւն մը տեղի ունեցաւ :

Յաջորդ օրը վերադարձաւ Փարիզ :

Ս·

ՅԵՂԱՓԱԽԱԿԱՆԻ
ՅՈՒՇԵՐԻՍ

*

Թուրք ոստիկանները սոսկալի կերպով զայրացել էին : Ասել էին, թէ Փեւայլ – ները երես են տուել, մանաւանդ Դաշնակ կոմիտէին պատկանողները :

« Այո, դուք կախեցիք երկու մարդ , բայց դրանք ձեզի նման Հայեր չէին , այլ Թուրքի հաւատարիմներ » :

Ոստիկանները հեռացել էին իրենց հետ տանելով ոթ եւ տեւելութիւն :

«Ինձ կը թուի թէ դեռ խնդիրը վերջացած չէ : Պէտք է դուք վերադառնաք եւ միջոցների մասին խորհիք : Ձեր դիւղէն մաս մը կանայք ծովի վրայ պէտք է հանէք կամ կծուակ դրկէք : Թուրքերը, դիւանները տեսնելով, պիտի տեւելութեամբ լեցուին : Կը հաւատամ, որ վաղը կառավար հրապարակ պիտի գայ իր անդութ ձիաւորներով» :

Այդ այն գաղանն էր, որ դիակը սուսկալի կերպով տանջել մարդկանց, կը դիմէր հրէշային միջոցների : Նա Ախլաթի դուլումն էր : Հարիւրաւոր մարդիկ նա կառած, ներքինացուցած էր : Քչուառ կանանց վարաքներուն մէջ կառու էր զրած, դանակոծած, որպէսզի կառուն, ծեծի հարուածներուն տակ բզքտէ հէք կնոջ մարմինը, եւ այդ տանջանքների առիպումով կարելի լինի կորզել գաղտնիքներ : Սակայն, ի զուր : Տանջանքը կը ծնի դաղտնապահութիւն : Եւ, ի պատիւ հայ կնոջ, այդ բոլոր դարհուրելի տանջանքները կրելէ յետոյ, նա որեւէ գաղտնիք չէ յայտնեց :

Ալի պէկ յայտնի դէմք է, որ իր սրած դաղանութիւններով մեր պատմութեան մէջ լայն տեղ պիտի դրաւէ :

«Երկար չենք կարող խօսիլ, ասացի, աճապարեցէք դիւղ : Զանացէք դուք ձեզ ծածկել եւ ձեռք չանցնիլ : Հակառակ պարագային կը տեսնէք, որ կեանքը կը դառնայ անտանելի, անմիջապէս թողէք դիւղը եւ վատահելի ընկերներով բարձրացէք լեռ մեզ մօտ : Այդ խօսքերը քիչ էլ եմ ատում, Գասպար» :

«Այո, ճիշդը ասեմ, պատասխանեց նա, այժմեանից կը հաւատամ, որ կեանքը անտանելի է : Ինձ սպատում է տանջանքների դերազոյնը : Բայց, երբ նկատի կ'ունենամ մեր ժողովուրդի տառապանքը, այլեւս մոռանում եմ ցաւն ու տանջանքը : Այդ այդպէս լինելով հանդերձ՝ ասեմ, որ բացարձակապէս որոշել եմ այլեւս բանտ չդնալ : Եթէ այդպիսի մի փորձ անեն բանտարկելու, փախուստի ճանապարհը պիտի բռնեմ : Կարծում եմ որ Իբրահիմ Զավուշը Ալի պէկի հետ կը լինի եւ նրա հետ բաւական մօտիկ կը տեսնուի : Կրնայ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

« Լը Կիտ տիւ Բօնսեւս» իր Դեկտեմբեր 10ի թիւին մէջ կը գրէ .— Արամ Խաչատուրեան (1904) Բօնչեւթօ Վիլլօն է Օռքէսթրը, Թոմաս Մաճիաս է լ'Օռքէսթրը Վիէն զեկավարութեամբ Ռիւտոլֆ Մօռէլ 17/33, Ֆիլիփս Ա 00684 Ի (Ա·Ջ·) Թարմ, հոգեյոյզ, նաեւ այլազան գործ մըն է, կը սկսի ոստոստելով «Պախէլ Թո – քքաթային դէպի ողբ մը, որ գարերու խորէն կուգայ, եւ անկէ դէպի պար մը, որ ոստումով մը կը հասնի մոլեգնութեան սահմանին : Կովկասեան բանահիւսութիւնը ուրկէ կը քաղէ Խաչատուրեան իր նիւթերը քիչ մը դնչուական է, (ԽՄԲ. — սխալ), ինչպէս կ'երեւայ իր անունէն Թոմաս Մաճիար ճիշդ իր տեղն է : Աւելի վայլ կուտայ գործին քան վեհութիւն : Իսկ ձայնադրութիւնը թերեւս քիչ մը չատ ուռեւրի մէջ կը ձգէ նուագախումբը : Ինչպէս որ է, սակայն, սկաւառակը կը գոհացնէ բոլոր անոնք որ կը սիրեն այս – օրուան երաժշտութիւնը, իրրեւ համճլի փայլուն եւ յափշտակիչ :

× Ինչպէս գրեցինք Արամ Խաչատուրեան Անգլիա այցելութեան առթիւ տեղա – կան թերթերը մեծ գովեստով արտայայտուեցան իր մասին : Հայ արուեստագէտը բոլշեւիկեան «Տէյլի Ուրրքըր» թերթին յայտներ է թէ մօտերս երաժշտութիւն մը պիտի գրէ Շէյքսփիրի «Մակբեթ»ի համար, իսկ յառաջիկայ տարի կը յուսայ ելոյթ աշխատանքը հայկական նիւթով օփերայի մը վրայ :

Խաչատուրեանի կիներ՝ Նինա Մաքարովան նոյնպէս երգահան է, իսկ իր 22 տարեկան աղջիկը եւ 14 տարեկան տղան արդէն տաղանդաւոր դաշնակահարներ են :

« ՀԱՑ ԱՐՁԱՆԻ ԱՆԹՈԼՈԳԻԱ» մը լոյս ընծայած է Ազերբէյճանի պետական հրատարակչականը : Այս հատընտիր գործերու հաւաքածոն կ'ընդգրկէ ԺԹ· – Ի· դարերու հայ արձակագիրներու ստեղծագործութեանց լաւագոյն նմոյշները ազերի լեզուով» : Գիրքը կը սկսի Ղ· Աբովեանի « «Թուրքի աղջիկ» պատմուածքով եւ կը պարունակէ Դ· Ալպոյեանի « Արեգնազան կամ կախարդական աշխարհ » հէքեաթը : Մ· Շերվանզատէի «Հրդեհ Նաւթագործ – ծարանում», եւ «Հակոյի ոսկեծառը », Մուրացանի « Նոյի ապաւէնը», Նարդոսի « Նեղ օրերից մէկը», Վ· Փափազեանի «Ըմբոստի մահը», «Զրպոյնաշալ եւ լուր – դալուր» պատմուածքները : Գիրքին մէջ ամփոփուած են նաեւ արեւմտահայ լա – ւագոյն գրողներու գործերէն Ց· Պարոն–

ՅԵՂԱՓԱԽԱԿԱՆԻ
ՅՈՒՇԵՐԻՍ

*

Թուրք ոստիկանները սոսկալի կերպով զայրացել էին : Ասել էին, թէ Փեւայլ – ները երես են տուել, մանաւանդ Դաշնակ կոմիտէին պատկանողները :

« Այո, դուք կախեցիք երկու մարդ , բայց դրանք ձեզի նման Հայեր չէին , այլ Թուրքի հաւատարիմներ » :

Ոստիկանները հեռացել էին իրենց հետ տանելով ոթ եւ տեւելութիւն :

«Ինձ կը թուի թէ դեռ խնդիրը վերջացած չէ : Պէտք է դուք վերադառնաք եւ միջոցների մասին խորհիք : Ձեր դիւղէն մաս մը կանայք ծովի վրայ պէտք է հանէք կամ կծուակ դրկէք : Թուրքերը, դիւանները տեսնելով, պիտի տեւելութեամբ լեցուին : Կը հաւատամ, որ վաղը կառավար հրապարակ պիտի գայ իր անդութ ձիաւորներով» :

Այդ այն գաղանն էր, որ դիակը սուսկալի կերպով տանջել մարդկանց, կը դիմէր հրէշային միջոցների : Նա Ախլաթի դուլումն էր : Հարիւրաւոր մարդիկ նա կառած, ներքինացուցած էր : Քչուառ կանանց վարաքներուն մէջ կառու էր զրած, դանակոծած, որպէսզի կառուն, ծեծի հարուածներուն տակ բզքտէ հէք կնոջ մարմինը, եւ այդ տանջանքների առիպումով կարելի լինի կորզել գաղտնիքներ : Սակայն, ի զուր : Տանջանքը կը ծնի գաղտնապահութիւն : Եւ, ի պատիւ հայ կնոջ, այդ բոլոր դարհուրելի տանջանքները կրելէ յետոյ, նա որեւէ գաղտնիք չէ յայտնեց :

Ալի պէկ յայտնի դէմք է, որ իր սրած դաղանութիւններով մեր պատմութեան մէջ լայն տեղ պիտի դրաւէ :

«Երկար չենք կարող խօսիլ, ասացի, աճապարեցէք դիւղ : Զանացէք դուք ձեզ ծածկել եւ ձեռք չանցնիլ : Հակառակ պարագային կը տեսնէք, որ կեանքը կը դառնայ անտանելի, անմիջապէս թողէք դիւղը եւ վատահելի ընկերներով բարձրացէք լեռ մեզ մօտ : Այդ խօսքերը քիչ էլ եմ ատում, Գասպար» :

«Այո, ճիշդը ասեմ, պատասխանեց նա, այժմեանից կը հաւատամ, որ կեանքը անտանելի է : Ինձ սպատում է տանջանքների դերազոյնը : Բայց, երբ նկատի կ'ունենամ մեր ժողովուրդի տառապանքը, այլեւս մոռանում եմ ցաւն ու տանջանքը : Այդ այդպէս լինելով հանդերձ՝ ասեմ, որ բացարձակապէս որոշել եմ այլեւս բանտ չդնալ : Եթէ այդպիսի մի փորձ անեն բանտարկելու, փախուստի ճանապարհը պիտի բռնեմ : Կարծում եմ որ Իբրահիմ Զավուշը Ալի պէկի հետ կը լինի եւ նրա հետ բաւական մօտիկ կը տեսնուի : Կրնայ

Ներանից հասկնալ իմ բանտարկութեան մասին» :

Ներանք թողին մեզ լերան կատարին : Ներանց հաղորդեցինք որ մեր «փարոց»ը ՍՈՂՆԱԿի փոխարէն ԾՈՎԱՍԱՐ է եւ այդպէս պիտի մնայ, մինչեւ որ իրենց հետ նոր տեսութիւն ունենանք :

Արդէն պիտէին պիշերուան եւ ցերեկուան մեր պատասխանների մասին :

Ներանց մէկնելէն յետոյ, լուսաբացին, մի կին սուրհանդակ եկաւ մեզ մօտ : Իրեն հետ բերած էր Զրհօր պիւղացի Փափերի նամակը :

Այդ ծերունին այնչափ զրկանքներ էր տեսել, իր յառաջացած տարիքին մէջ չատ ծեծ ու նախատինք էր ստացել եւ, այդ բոլորից յետոյ կռտուել էր Կռտան Ալի պէկի ձեռքով, ինչպէս մի դամէշ կամ եզ :

Նա գրում էր .

«Երեք ոստիկաններ եկան պիւղ : Մի քանի պիւղացիներ ձերբակալեցին, ծեծեցին եւ պահանջեցին, որ ցոյց տան փեւայիների բնակութեան վայրը : Պատասխանը ի հարկէ ժխտական եղաւ՝ «չգիտենք», «չենք լսած», «չենք տեսած» : Ներանք այնքան համարձակ էին , որ լերան կողմը քշեցին իրենց ձիերը եւ սկսան խուզարկել պիւղի չրջակաները : Լաւ համոզուած եմ, որ այդ մի ցոյց էր : Իրենք չատ լաւ գիտէին, որ այդպիսի լուրջ բոպէների մէջ, փեւայիները ոչ կը պատսպարուին եւ ոչ էլ դիրք կը բռնեն

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ

Այս աշխարհէն անհիւրընկալ՝
Ջե՛մ սպասում էլ ո՛չ մի բան,
Ո՛չ փառք, ո՛չ բախտ անակնկալ,
Ո՛չ էլ խոնաւ մի օթեւան :

Խորը խոցւած սրտո՛վը իմ,
Ո՛րր, անսփոփ երգերուս հետ
Թող ես անդարձ երթամ մեռնիմ,
Անհանգրուա՛ն ու յուսաբեկ ...

— Գերեզման մ'իսկ, քո՛ղ չփորուի՛
Թող մնամ դուրս՝ անապատում,
Բայց դուժ վաղը խնդութեամբ լի
Դարձէ՛ք նորէն հայրենի տուն :

Դարձէք գարթ ու նո՛ր լոյսով,
Վառէք ջահերն ամէն հանգած,
Եւ ամէնուն անչար սիրով,
Կանչէք սրտա՛նց ու սրտաբաց :

Ու բոլորի՛ն ,ու բոլորի՛ն ,
Կանչէք անուշ, անյիշաչար ,
Թող գան ամէնքն ու բոլորին
Սեղանը ձեր եղբայրաբար :

Որ ամէնիդ մէկ՝ լիախնդում ,
Ստեղծագործ կամքո՛վ արի ,
Աշխարհի մեծ խառնարանում,
Տանէ՛ք փա՛ռքը Հայաստանի :

ՈՍՏԱՆԻԿ

ԽՄԲ.— Տարաբախտ բանաստեղծը որ երկար տարի Փարիզ ապրած է յանկարծամահ եղաւ անցեալ Սեպտ· 7ին, Թեհրանի մէջ :

նանի «Մեծապատիւ Մուրացկանները » , Գ· Զօհրապի «Թէֆարիկը», Երուխանի «Զհնորսի սիրածը», Առանձարի « Բրդի վաճառականութիւնը», Ե· Օտեանի «Համբարձում Աղան» : Դրքին երկրորդ մասին մէջ գետեղուած են Ա· Հայաստանի գրողներու գործերը, Ա·. Իսահակեանի «Գաբրիելեանականը», Դ· Դեմիճեանի «Սաթօն», Արպիի «Ընկեր Մուկուչը», Ստ· Զօրեանի «Ռոմանտիկ պատմութիւն»ը , Հմ· Սիրասի «Մամէ եւ Աչէ», Հր· Քոչարի «Սրբազան ուխտ»ը, «Գիներալի քոյրը», եւ «Կոստան Պապի յիշողութիւնները», ինչպէս եւ Գ· Սեւունցի , Ք· Թաթիւլեանի, Արաքսի, Վ· Անանեանի, Հ· Մկրտիչեանի, Գ· Բէոի, Ստ· Կուրտիկեանի եւ ուրիշներու պատմուածքները , բոլոր հեղինակներու կենսագրութիւններով :

ՏԱՍԸ ՋԱՒԱԿԻ տէր հայ ընտանիք մը՝ կարապետեան տասցաւ փրանսական ընտանիքի ոսկէ չքանչանը : Տիկին Կարապետեանի (ծնեալ Իպրահիմեան Ազնիւ) տասը գաւակներուն ամէնէն փոքրը ինը տարեկան է : Բնիկ Տիգրանակերտցի են եւ ամուսինը Գ· Մկրտիչ Կարապետեան Պուշ տիւ Ռոն թերթին աշխատակիցն է իրրեւ լուսանկարիչ :

պիւղի մօտերը : Խուզարկութիւնից յետոյ, նորից մեզ բոլորիս պիւղական մի սեն – եակ հաւաքեցին : Պահանջեցին, որ ցոյց տանք փամփշտի հակառակորդներին : Կանչեցին Պղտոյի կնոջ եւ Պղտոյի եղբօրը, հարց ու փորձի ենթարկեցին եւ պահանջեցին որ, ասեն թէ ո՞ւր են յեղափոխականները : Ներանք ուրացան եւ ասին .

— « Պղտոն Քիւրտերի կողմից դուրս կանչուեց , այլեւս չվերադարձաւ , այսօր ձեզմէ լսեցինք անոր մահուան այլանդակ մանրամասնութիւնը » :

« Կը հաւատամ, որ եղբայրը, լսելով դարչելիի մահը , փոխանակ ցաւելու , ուրախացել է : Ոստիկանների մի երկուքը կաշառեցինք : Ինդիրը անուշի կապեցին եւ, պիւղէն երեք ականաւոր Հայեր իրենց հետ առնելով, հեռացան եւ ուղեւորուեցին քաղաք : Այժմ պիտեմ, որ վաղը, անպայման ջոկատներ պիտի դրկուին ձեզ որոնելու եւ պիւղերը խուզարկելու : Ուստի դդոյշ եղէք եւ ձեր բռնելիք դիրքը մեզ առէպ հաղորդեցէք, որ մենք էլ մեզ համար մի ուղի ընտրենք » :

Նամակը կարդալէս յետոյ, տուի հետեւեալ հրահանգը բերանացի .—

«Դուք ձեր յարաբերութիւնը կը պահէք Գասպարի հետ, որ Սողոյի եղբայրն է : Ես նրան կը հաղորդեմ ամէն ինչ, որ դուք սխալմունքի մէջ չընկնէք :

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ԾԱՌԱՋ չի հրատարակուիր կիրակի օր, լատինական Ծնունդի տօնակատարին առթիւ :

ՋԻՒՆ – ՋՄԵՌ ԵՒ ՓՈԹՈՐԻԿ

Ջիւն ձմեռը հետզհետէ կը սաստկանայ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ : Բազմաթիւ նաւարեկութեանց լուրեր կը հասնին Մանչէն, Հիւս. Ծովէն եւ Ատլանտեան ովկիանոսէն : Երեք նաւեր ընկղմած են Հիւս. Ծովուն մէջ : Միւս կողմէ ծանր մահուան դուռեան մատնուած են Անգլիա և Հոլանտա : Կը վախցուի որ թիւերը քանդուին եւ նոր ոլորումներ պատահին : Հինգ հազար փինուորներ կռիւ եւ պատրաստ կը սպասեն Անգլիոյ մէջ, տասը հազար քաղաքացիներ ալ Հոլանտայի մէջ :

Փոթորիկները մեծ վնասներ պատճառեցին նաեւ Ֆրանսայի մէջ : Օթոքար մը անդունդը ցլորեցաւ Շաթոնէօֆ լէ Պէնի մէջ, հարիւր մեթր խորութեամբ : Վեց հոգի մեռան, չորս հոգի անհետացան :

Բազմաթիւ մահերը պատահած են ծովու թէ ցամաքի վրայ :

ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան Ֆրանսայի եւ Ալժերիոյ մէջ : Ապօրէն հռչակուած կուսակցութեան մը անդամներէն քառասուն հոգի ձերբակալուեցան : Ցուզարկուեցաւ նաեւ Ալժերիայի ուսանողներու Միութեան Փարիզի կեդրոնը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Պ. Պ. եկեղեցւոյ անուան ազնակատարութեան առթիւ այս կիրակի պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Ա. Նուշեան վրդ. Զղջանեան :

Ապա հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Գրիգոր Պուտաքեանի մօրը մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը խնդրուի հաստարակութենէն ներկայ գտնուիլ Ս. Պատարագի արարողութեան :

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉ

Վիէն.—Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խնդակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհի Օր. Աբաքի Մուրատեանի եւ Լ. Աբրահամեանի ամուսնութեան առթիւ : Նոյն առթիւ օգտախնութեան կայանի նորոգութեան համար ընծայուած է երեք հազարական ֆրանք հարսուիներին ծնողքներէն եւ կընքահայրէն :

Մանուկներու Օրը կը տօնուի Յունուար 18ին, կիրակի կէսօրէ վերջ : Իսկ պարահանդէսը՝ Փետրուար 26ին :

×

Շնորհակալութեամբ առացած է նաեւ հազար ֆրանք Պ. Հ. Յակոբեանէ իր եղբօր եւ եղբօր սիկնոջ մահուան առթիւ, (Հայաստան) ի նպաստ կայանի նորոգութեան :

Մեր կատակցութիւնները Պ. Հ. Յակոբեանի եւ իր քրոջ՝ ընկերուհի Փաղրա-նդ Թումայեանի :

Quand vous pensez réfrigérateur... vous dites FRIGIDAIRE

Այս բառը որ ձեր բերանը կուգայ մառֆ մըն է, որ կը պատասխանէ ձեր փափաքին : Կը ներկայացնէ ամէնէն տեւականը եւ ամէնէն խնայողականը իրրեւ սառնարան :

FRIGIDAIRE le vrai

fabriqué par GENERAL MOTORS (FRANCE)

Վճարումի դիւրութիւններ 6000 ֆր.էն սկսեալ ամսական :

Concessionnaire exclusif
NORFROID
120, Rue de Courcelles, WAG. 44-30
138, Rue Lafayette, angle Bd. Magenta
NOR. 47 - 80
Դիմել՝ ՕՐ. ԺԷՕԻ՝ WAGram 44 - 30

ՏՕՆԱՓԱՌ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերով :

29 Դեկտ. Շաբաթ-շաբթի ժամը 15էն 19 : Սօսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ 8 Ռիւ Տանթօն, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ :

Խմբերգ, ներկայացում, արտասանութիւն, դաշնակ, հայկական պարեր եւն. :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Կազանդ պապայի տեսարան :
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :
Մուտքը ազատ է

ՏՕՆԱՓԱՌ — ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէօնիի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ դպրոցին հոգաբարձութեան : Տեղի պիտի ունենայ 2 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը :

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ : Կազանդ պապան պիտի այցելէ մանուկներուն :

Մուտքը ազատ է : Կը հրաւիրուի ամբողջ գաղութը անխտիր :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

RENÉ GROUSSET ի

Ազգացեալ ակադեմականին հայ քարէ-կամները երեկոյ մը կազմակերպած են Յունուար 14ին, Միւզէ Կիմէի սրահին մէջ :

ԴԵՐԱՍԱՆ Արտաշէս Գմբէրեանի ի պատիւ արուած երեկոյթի յանձնախումբը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր նուիրատուներուն, հանդէսին ներկաներուն եւ գործօն համակիրներուն, որոնք իրենց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութեամբ նպաստեցին արուեստագէտին բուժման :

Ցանձնախումբը այս առթիւ պարտք կը զգայ հասարակութեան ներկայացնելու հանդէսին համառօտ համառուսութիւնը :

Մուտք.— Նուէր եւ տոմս 310·734 ֆր. :
Ելք.— Սրահ, դերասան, հաղուստ, բեմի կարասի 135·000 ֆր. :
Գմբէթեանի յանձնուած 150·734 ֆր.
մինչեւ Դեկտ. 22 :
Գանձելի 25·000 ֆր. :
Նախագահ. Հայկանուշ Թորոսեան :
Գանձապահ Նուպար Յովհաննէսեան :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԾԱԽՈՒ Է

PATISSERIE ՄԸ

Որ կը գտնուի 18րդ թաղամասին մէջ, լրիւ կազմածով փուռ, փոխադրութեան կառք, հեռաձայն, եւայլն :

Փուռը կը բանի : Այէն ինչ պատրաստ է : Դիմել՝ Պ. ԿԻՅՈՑԵԱՆԻ՝

MEN. 77-99

Imp. Araxes - 46, Rue Richer - Paris (9e)

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԿՈՅԹ

Նուիրուած ՈՍԿԻ ՀԷՔԵԱԹի : Գործ՝ *Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի՝ երաժշտութիւն՝ Մեսրոպեանի :*

Քնարական այս երաժշտութիւնը, մեծ խնամքով, ձայնագրի վրայ առնուած Պ. Գրիգոր Մելիքեանի կողմէ, պիտի նուագուի Դեկտեմբեր 29ին ժամը 9ին, Քաֆէ Քոպէ :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՑԵՏԱՋՈՒԱԾ Է

Համազգայինի վարչութեան եւ յորելեանի գործադիր մարմինին խառն ժողովը, որ տեղի պիտի ունենար Դեկտ. 28ին, յետաձգուած է Յունուար 4ին, երեքշաբթի, նոյն ժողովատեղին, ժամը 18ուկէսին :

●

Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի բոլոր ժողովները յետաձգուած են, տօնական օրերուն առթիւ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ, գլխաւորութեամբ Պ. Աբա Պարթեւեանի :

Յետ պատարագի պիտի երգուի «Քնաղատուր յաւիտեան», «Այսօր Դասք Հրեշտակաց» : Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Նիկոմիդիոյ բարեմասնատակ առաջնորդ Տէր Ստեփաննոս արք. Յովագիմեանի յիշատակին :

Ժամերգութենէն ետքը հոգաբարձութիւնը կազմակերպած է ընդունելութիւն մը ի պատիւ դպրաց դասուն, խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի :

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՊԻԼՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս շաբաթ առաւօտ ժամը 10ին, 4 ռիւ Քոմփան :

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Դեկտեմբեր 15ին տեղի ունեցաւ պատգիի ֆինալի մրցումը փարիզի բաժակին համար եւ Մուրատեան վարժարանի աշակերտները չահեցան 56–24ով, միեւնոյն օրը չահեցաւ փոքրիկներուն խումբը Ֆրանքլէնին դէմ 24–12ով :

Երկրորդ եռամսեայի պիտի չարունակուին բաժակի մրցումները, բայց այս անգամ Ֆրանսայի բաժակին համար : Յաջողութիւն ,— Մ.

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

1.— Չարպազած Ֆրանսուհի մը, որուն հայ ամուսինը մեռած է, եւ որ լաւ անգլերէն պիտի պարծի կը փնտռէ իշխեւ մանուկներու կամ տարեց անձերու խնամատար, կամ իրրեւ վճառորդ պաշտօնեայ :

2.— Նմանապէս զարդացած Հայուհի մը կը փափաքի աշխատիլ իրրեւ վճառորդ .

3.— Երկու քոյրեր կը փնտռեն վարձու երկու կամ է հարկին մեծ սենեակ մը խոհանոցով միասին, Փարիզի մէջ կամ արուարձանները :

Դիմել Բարեգործականի գրասենեակը, 11 Սէ. Ալպոնի :

Հ. Կ. ԽԱՉի Օգն. Մարմինը շնորհակալութեամբ առացած է 12·000 ֆրանք Տիկին Թ. Թ.է, ի նպաստ Ֆէսանվիլիէի օգտախնութեան կայանին : Այլեւ Տիկին Հերմինէ Յարութիւնեանէ իր ամուսնոյն մահուան առթիւ երկու հազար ֆր., Տէր եւ Տիկին Գարաեանէ փոխան Ծաղկեպատիւ հազար, Պ. Մասիս Թիւթիւնճեանէ կի Պետրոս Փափազեանի մահուան առնոյն առթիւ 500 ֆրանք : Ամէն կը նուիրէ հազար ֆրանք ի նպաստ մեր բարեսպատակ ձեռնարկներուն :

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայ բ. Միութեան կողմէ

Յունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAY ի
Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Ասք կ'առնեն Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա. ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ. երգ, Տիկին Լ. ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ :

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, աւանդական հում բիւֆքէ, Սէմսէֆ, ժողովրդական գիներով :
Մուտք 300 ֆր., ուսանողներու եւ զինուորներու կէս գին :
Խօսնակ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ

ԿԸ ՅԱՑՏԱՐԱՐԵՆՔ

ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Ստացած ենք Թուրքիայէն եւ Յունաստանէն ամէն տեսակ արեւելեան ապրանքներ՝

ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՑՆ ԳԻՆԵՐՈՎ,

Մեր վաճառատան մէջ պիտի գտնէք նաեւ եւրոպական ամէն տեսակ ապրանքներ ԱՆԱՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

K. DJIDEDJIAN
Importateur grossiste
Comptoir d'Alimentation Générale
20, Rue Tiquetonne, Paris (2)
Tél. CEN. 76 - 95

OCÉANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈԳԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւակերպութիւնները, Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Ֆաւնատա, Թուրքիա, Լիբանան : Ամէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆի

38, Rue de la Republique. Marseille
Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris
4, Rue de Castellane.
Adresse telegraphique PACATLAN

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մով

Զանազան քոյրերով, նուշով եւ կաղ ինով պատրաստուած տեսակները :

Բժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի),

ԱՐՏԱՇՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ★ MARDI 28 DECEMBRE 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7557 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2968

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ՕՐ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

●

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՎՃԻՌԻՆ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՄԲ

Երէկ, երկուշաբթի, ճակատագրական օր մըն էր Ազգ. Ժողովին համար: Վար – չապետը հինգ անգամ վստահութեան քուէ պահանջեց Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման համար, դիւերային նիստի մը մէջ որ տեւած էր մինչեւ շաբաթ առ – աւտ: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ պատասխանը պիտի ըլլար դրական, թէեւ կարելւոր թիւ մը կը կազմէն ձեռնպահ – ները:

Զորս ամսուան մէջ երրորդ անգամն է որ կը քննուի Գերմանիոյ վերազինման խնդիրը: Ամէն անգամ ալ մերժուեցաւ, նախ՝ անցեալ Օգոստոսին, 264ի դէմ 319 ձայնով, յետոյ ուրբաթ օր, 264ի դէմ 280 ձայնով: Պ. Մենդէս Ֆրանս միշտ կը մնայ լուռ – ութեան, այն վստահութեամբ թէ չատ մը ե – րեսփոխաններ տակի ունենան կացութիւ – նը վերաքննելու, ազնիւ արձակուրդին առթիւ: Կարծուածներ կան թէ գոնէ 270 ե – րեսփոխաններ պիտի քուէարկեն վերա – զինումը, այնինչ Ազգ. Ժողովին 43 ատ – հարկիրը: Եթէ վստահութեան քուէն մերժուի, դահլիճը պիտի հրաժարի, չատ ծանր տագնապ մը առեղծելով: Հաւանա – կան է որ վիճաբանութիւնները չարու – նակուին այսօր, երեքշաբթի եւ վաղը: Վերազինումը քուէարկուած տակն ալ խնդիրը չի փակուիր, փառ պիտ չատ մը ե – րեսփոխաններ կը պահանջեն մէկ տարի յետաձգել օրէնքին գործադրութիւնը, ապաւինելով Պ. Մենդէս Հոյ կառավարի բանակցութեանց արդիւնքին: Մինչդեռ վարչապետը անմիջապէս գործադրելի կը նկատէ բոլոր զինադիրները:

ՅՆՁՈՒԹԻՒՆ Պ. ՄԵՆԴԷՍ ՄԻՆԴ

Պահեմ լռութիւն կը տիրէ արեւմտեան Գերմանիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, Ֆրանսայի Ազգ. Ժողովին ժխտական քուէարկութեան առթիւ: Անշուշտ ամէն – քէն ալ կը հարցնեն — Ո՞ւր պիտի յան – գի կացութիւնը, եթէ Ֆրանսա վերջնա – պէս մերժէ յիսուն միլիոն Գերմաններն ընդունիլ արեւմտեան պետութեանց դի – նակցութեան մէջ: Շատ մը Գերմաններ ալ գոհ են որ պիտի ապահոն զինուորա – գրութեան հոգերէն եւ ծախքերէն, եթէ վերջնապէս մերժուի վերազինումը ...

Ֆրանսայի Ազգ. Ժողովին դիրքը ցնծու – թիւն պատճառեց Պ. Մենդէս եւ ա – բանակ երկիրներուն մէջ: Թերթերը լու – րը հաղորդեցին իրենց մեծ յաջողութիւն մը խաղաղութեան բարեկամներուն հա – մար: Մոսկուայի անթելը յանկարծ ընդ – հատեց իր սովորական յայտարարը, ա – ւետարեր լուրը հաղորդելու համար: Այս առթիւ ըսաւ թէ Պ. Մենդէս Ֆրանսա ճըն – շում բանեցուցած էր երեսփոխաններուն վրայ, պարզելով Գերմանիոյ վերազին – ման մերժումին հետեւանքները միջազ – գային տեսակէտով: Յաջորդ օրը նոյն անթելը խօսքէն կը ձագկէր Անգլիոյ ար – տաքին նախարարութեան ազդարարու – թիւնը, «կոպիտ ճնշում» համարելով պայն: Նոյն պահուն դրագիտ Իլիա Էրէն – պուրկ թախանձագին կոչ մը ուղղեց Ֆրանսացի ժողովուրդին, յիշեցնելով թէ Ֆրանսա եւ Պ. Մենդէսը երկու անգամ արշաւանքի ենթարկուած են ներկայ դա – րու ընթացքին, գերման զինապաշտնե – րուն կողմէ: Ցետոյ ըսաւ թէ ինք չատ լաւ կը ճանչնայ Ֆրանսան եւ հաւատք ունի Ֆրանսացի ժողովուրդին ուշիմութեան, արամին եւ առաքինութեանց վրայ:

«Փարւտա», կուսակցութեան պաշտօ – նաթերթը, խմբագրականով մը կը բա – գատրէ թէ Մ. Նահանգներուն, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի յարձակողա – կան շրջանակները իրենց յոյսը դրած են վերջնապէս մերժուի վերազինումը ...

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻ ՄԷՋ.— ԱՆԳԼԻԱ ԿՐՆԱՑ ԵՏ ԱՌՆԵԼ ԻՐ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

(ՋԻՆՈՒՈՐ ՊԱՀԵԼ ՅԱՄԱՔԱՑԻՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ)

Ազգ. Ժողովին ժխտական բանաձեւը, որով կը մերժէր Փարիզի համաձայնու – թեանց վերաբերեալ օրինագծին Ա. յոդ – ուածը — վերաբերեալ Գերմանիոյ եւ ան – ամակցութիւն Ատլանտեան կազմակերպ – պութեան — մեծ յուսախաբութիւն պատ – ճառեց Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ: Մանաւանդ ուշադրաւ էր Անգ – լիոյ իրարանցումը: Եախարարը, Սըր Էնթընի Իրըն, որ առ հասարակ հաւատա – րիչը դիւանագէտ մը կը համարուի, անմիջապէս յայտարարութիւն մը հրա – տարակել տուաւ, ազդարարելով թէ ա – րեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը պի – տի կատարուի, Լոնտոնի եւ Փարիզի հա – մաձայնութիւնները վաւերացուին թէ մերժուին: Ցետոյ, Մեծն Բրիտանիա ետ պիտի առնէ իր այն յանձնառութիւնը ո – րով կը խոստանար իր զինուորները պա – հել ցամաքային Եւրոպայի մէջ, ցորչափ յարմար դատէն Ատլանտեան դինակից – ները:

Հրատարակուած յայտարարութիւնը կ'ըսէ — « Փարիզի դաշնագիրները տա – կաւին կը քննուին Ֆրանսայի Ազգ. Ժողո – վին մէջ: Նոր քուէարկութիւն մը պիտի կատարուի ԲԵ. օր (երէկ): Բացորոշ է որ վստահուած է արեւմտեան դաշնակիցնե –

հերկական պատասխանի մը վրայ: Ուրիշ թերթ մը, «Թրուս», պիտակ կուտայ թէ ամերիկեան սպառնալիքները չեն կրնար ոտիկել որ Ֆրանսայի հայրենասէրները լքեն իրենց ազնիւ պայքարը Փարիզի հա – մաձայնութեանց դէմ : «Որքան ալ զօրա – ւոր ըլլայ ճնշումը, բացորոշ է որ Ֆը – րանսացի ժողովուրդը պիտի կրկնապատ – կէ իր դիմադրութիւնը դերմանական բա – նակին յարութեան դէմ »: Կառավարա – կան պաշտօնաթերթը, «Իպվնատիա», կ'ը – սէ թէ ժողովրդային ընդդիմութիւնը մեծ ազդեցութիւն կը գործէ Ֆրանսական խորհրդարանին քաղքենի անդամներուն վրայ :

Վարչապետի անթելը «կեցցէ՛ Ֆրանսա, կեցցե՛ն մեր Ֆրանսացի բարեկամները » կ'ողջակիզը, ծանուցանելով չաբաթ օր – ուան քուէարկութեան արդիւնքը :

× Ֆրանսայի համաձայնավար կուսակ – ցութեան պաշտօնաթերթը, «Իմանիթէ», աւետելով Գերմանիոյ վերազինման մեր – ժումը, կը հրաւիրէ ժողովուրդը նոր ձեռնարկներ կատարել, վերջնական յաղ – թանակը չահելու համար: Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը կը յանձնարարէ պատ – ուիրակութիւններ կազմել եւ խորհրդա – րան դրկել Բշ. օր, նոր ձեռնարկներ կա – տարել են.:

× Տէղեան թերթերը մտահոգու – թեամբ կը հետեւին անցուդարձին, մինչ յոյս յայտնելով թէ ելք մը պիտի գտնուի վերջին պահուն: Ազգակցական թերթերէն « Ֆիկարօ» կարճ խմբագրականով մը ոչ միայն «անհեթեթ» կը գտնէ Ազգ. Ժողո – վին դիրքը, այլ եւ «փախուստ եւ դաւա – ճանութիւն»: Ուրիշ ազգակցական թերթ մը, «Օրոռ», կ'ապազարէ թէ Փարիզի համաձայնութիւնները չվաւերացնել՝ կը նշանակէ Սովետներուն դիրկն իյնալ :

— «Բոլոր դաշնակիցներուն հաւանու – թեամբ, Ամերիկան պիտի վերազինէ Գերմանիան ամենայն ասպտութեամբ , առանց սահմանափակման եւ հակակշռի , փակելու համար Սովետներու ճամբան : Պիտի բարկանանք, պիտի ըմբոստանանք, տեսնելով զերման զինուորական ուժին վերակազմութիւնը, կրքոտ մթնոլորտ մը պիտի ստեղծուի Անգլեւսաքսոններուն դէմ, այն ատեն դէպքերու անխուսափելի ընթացքը մեզ պիտի նետէ Ռուսերու դիր – կը»:

ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ ՈՒՈՇԻՆԿԹՐԼԻ ՄԷՋ

Մեւեռնայն օրը ամերիկեան թերթերը խոշոր վերնագիրներով կը ծանուցանէին Ֆրանսայի ազգ. ժողովին բացասական դիրքը, կծու ակնարկներ ուղղելով : Նա – խագահական պալատէն ալ կը հաղորդէին թէ Այզընհաուըր եւ կառավարութիւնը մտահոգութեան մատնուած են : Նախա – գահին քարտուղարը կը ծանուցանէր թէ Փարիզի ամերիկեան դեսպանին տեղեկա – գրին կը սպասեն: Մեւեռնայն առեն կ'ըսէր թէ Ֆ. Տըլըս կը չարունակէ իր խորհր – դակցութիւնները, վերջնական զեկուցում մը պատրաստելէ առաջ: Մինչ այս մինչ այն, իր առնը հրաւիրեց Ուոշինկթընի անգլիական դեսպանը: Նախագահը հրա – հանդած է ժամը ժամին տեղեկութիւն հաղորդել կացութեան մասին, մէջտ այն վստահութեամբ թէ Ֆրանսայի Ազգ. Ժո – ղովը ի վերջոյ պիտի ըմբռնէ վերջնական մերժումի մը հետեւանքները :

րուն միութիւնը: Փարիզի համաձայնու – թեանց մերժումը չի նշանակեր թէ Գեր – մանիոյ վերազինումը պիտի չկատարուի: Ինդիրը այն չէ թէ զերման դաշնակցային հանրապետութիւնը պիտի վերազինի՞ , այլ թէ ինչպէս պիտի կատարուի վերա – զինումը: Մեծն Բրիտանիոյ յանձնառու – թիւնը, որով Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ կը խոստանար պահել իր զինուոր – ները ցամաքային Եւրոպայի մէջ, կախում ունի Փարիզի համաձայնութեանց վաւե – րացումէն, բոլորին կողմէ »:

Ազգ. կառավարութիւնը այս յանձնա – ռութիւնն ստանձնած էր վերջին պահուն, երբ Ֆրանսա ուզի զօրաւոր երաշխիքներ կը պահանջէր: Իարն խոստացաւ պահել բրիտանական չորս զօրաբաժինները, իր – րեւ հակակշիռ վերազինեալ Գերմանիոյ դէմ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համա – ձայն, երբ հաստատուեցաւ թէ Ֆրանսա – յի Ազգ. ժողովը ընդունած է Գերմանիոյ դերիչխանութեան վերահաստատումը , բայց մերժած՝ անոր վերազինումը , Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը , Ֆ. Տըլըս հետաձգեց իր մեկնումը Փարիզ: Այս վերջինը ժողովի հրաւիրելով նախարարութեան բարձր պաշտօնատար – ները եւ հետաձգեց խորհրդակցելով Զըրչիլի հետ, իր ճօտ կը հրաւիրէր Լոն – տոնի Ֆրանսական դեսպանը: Ցետոյ մա – մուլին կը յանձնէր վերոյիշեալ յայտարա – րութիւնը , որ կերեւի մը կը լրացնէ Ֆրանսայի վարչապետին ազդարարու – թիւնը՝ վիճաբանութեանց ընթացքին :

ՅՆՈՒՆԴԸ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ

Ցնունդը բացառիկ խրախճանքներով ողնեցին Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Ճաշարանները, գրօսարանները եւ արճարանները խռնուած էին անհամար բազմութեամբ, Խթումի առթիւ: Պապը անթելին գլուխն անցնելով օրհնութեան խօսքեր ուղղեց բոլոր ժողովուրդներուն : Ուղերձը, որ նախապէս ձայնագրուած էր, տեւեց եօթը վայրկեան: Ճառը 23 լեզուներով հաղորդուեցաւ ի սիրուս աշ – խարհի: Փարիզէն 700·000 քաղաքացիներ արձակուրդի գացած էին ծովեզերեայ տե – րեւ առթիւ: Թերթերը կը գրեն թէ միայն Փարիզի մէջ 140·000 հնդկահաւ, հարիւր հազար վառակ եւ 85 հազար սագեր մոր – թուած էին: Վարչապետը իր ուղերձին մէջ մէկդի դնելով քաղաքական խնդիր – ները, մասնաւորապէս խօսեցաւ մանուկ – ներուն եւ Ծնունդի աւանդութեանց վրայ: Էլիզէի պալատին մէջ նախագահը եւ տի – կինը հիւրասիրեցին հարիւրաւոր մանուկ – ներ :

Վրանաքաղաք մը հաստատուած էր Խա – բայէլի եւ Ցորդանանի սահմանին վրայ, որ երկուքի կը բաժնէ Երուսաղէմը : Այս կարգադրութեան չնորհիւ երկու հազար քրիստոնեաներ կրնային ինքնիշխէմ եր – թալ Իսրայէլի Նազարէթ, Եաֆա եւ ու – րիշ քաղաքներէ : Շատեր ճամբայ ելած է – ին իրենց գաւակներով ,ձուկերով եւ նա – րինջներով :

ՆՈՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒՄ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

ՄԱՀԱՊԱՐՏՆԵՐԷՆ ՄԵԿԸ ՆԱԽԱՐԱՐ ԵՒ ՄԱԼԵՆԿՈՎԻ ՓԱՐՏՈՒՂԱՐՆ ԷՐ

Շաբաթ օր հաղորդած էինք թէ Վիկ – տոր Մ. Աբակումով, Ա. Միւռթեան եր – բեմբի ապահովութեան նախարարը , գնդակահարուած է ուրիշ երեք մեղա – կիցներու հետ :

Մոսկուայի կառավարական պաշտօնա – թերթը, «Իզվեստիա», հետեւեալ տեղե – կութիւնները կը հաղորդէ այս խորհրդա – ւոր գնդակահարութեանց մասին, միեւ – նոյն ատեն աւելցնելով թէ ուրիշ երկու հոգի ալ բանտարկութեան դատապար – տուած են, անբաւարար ամբաստանած եւ բանտարկած ըլլալով անմեղ քաղաքա – ցիները :—

Առաջին մահապարտը, Վիկտոր Մ. Ա – բակումով, նախկին նախարար պետական ապահովութեան, ատեն մը անձնական քարտուղարն էր վարչապետ Գէօրկի Մա – լենկովի :

Անոր հետ գնդակահարուեցան.— Ա. Գ. Լէոնով, պետական ապահովութեան նա – խարարութեան հետազօտիչ բաժնին վա – րիչը. — Վ. Ի. Կոմարով եւ Մ. Տ. Լի – խաչեւ, Լէոնովի օգնականները : Քան – եւնիզ տարի բանտարկութեան դատա – պարտուած է Ի. Մ. Բրովիրման , 15 տարուան՝ Ի. Ա. Զերնով, Երկուքն ալ նախկին պաշտօնեաներ նոյն նախարա – րութեան :

Այս վեց դատապարտեալներուն վճիռ – ները արձակեց Գերագոյն Ատեանի մէկ դիւանագործական դատարանը, նիստ դումա – րով Լենինկրատի մէջ :

Մահավճիռներուն գործադրութեան լուրը հաղորդուեցաւ Բերիա – յի գնդակահարման առաջին տարելիցին օրը: Այս առթիւ հրատարակուած դէկ – յը կ'ըսէ թէ Ակարումով «ուղղակի մաս – նակցած է այն ոճրապարտ խռովարար խմբակին որ գործադրեց Բերիայի հրա – մաններըՙ կեդր. Կոմիտէն եւ խորհրդա – յին կառավարութեան դէմ»: Վեց դատա – պարտեալները ամբաստանուած էին«բազ – մաթիւ քաղաքական սրիկայութիւննե – րով եւ զրպարտութիւններով »: Ա – նոնք նաեւ խոստովանութիւններ կը կոր – զէին կուսակցութեան բազմաթիւ անդամ – ներէ եւ կառավարական պաշտօնեաներէ :

Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ Աբա – կումով թիսած էր Լենինկրատի չինծու – դատը «որուն համաձայն խումբ մը կու – սակցական աշխատաւորներ անիրաւաբար ամբաստանուած էին պետական ամենա – ծանր ոճիրներով»: Լենինկրատի դատը տարբերած էր Սթալինի օրով, երբ Լա – բենտի Բերիա ներքին գործերու նախա – րար էր: Այս դատին հետեւանքով ձեր – բակալուցման խումբ մը կուսակցական պաշտօնեաներ, այն ամբաստանութեամբ թէ ընդդիմութիւն տարբած են կեդր. Կոմիտէին եւ առ հասարակ ամբողջ կու – սակցութեան դէմ : Պաշտօնական զեկոյ – ցին համաձայն, դատարանին քննութիւն – ները հաստատեցին թէ Աբակումով եւ իր պաշտօնակիցները ուրիշ կեղծիքներ եւ քրէական յանցանքներ գործած եւ աննե – րելի բռնաբարումներ կատարած են խոր – հրդային օրէնքին մէջ: Մեւեռնայն ատեն անոնք թոյլ չեն տուած որ անիրաւաբար ձերբակալուած քաղաքացիները դիմում կատարեն կեդր. Կոմիտէին եւ կառավա –

(Շար. ը կարդալ Դ. Էջ)

« ՅԱՌԱՋ » Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ծնորհակալութեամբ ստացանք Տիկին եւ Օր. Ասանեանէ (Պոսթըն) քան ստ – լար, իրենց ձայնակցութեան առթիւ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ի՞ՆՉ ՓՈԽՈՒԱԾ Է ՍԹԱԼԻՆԻ ՄԱՀԸՆ ԵՏՔ

•

ՆՄԲ.— Օր. Հիկինս որ երկուքուկէս ամիս մնացած է Ռուսիա և 13·000 մղոն ճամբորդած է, հանդիպելով Սիպերիան, կեդր. Ասիա, Ուկրայինա, Կովկաս, ձերմակ Ռուսիան: Իր այցելած քաղաքներուն վայրերը մեծ մասով արգիլուած շրջանիներ էին, ինչպէս Մոսկուան, եալթա, Սիմֆերոպոլիս: Օրինորդը ամերիկեան թերթի մը մէջ կը նկարագրէ իր տեսածները: Ահաւասիկ վերջին գրութեան ամփոփումը.—

Սթալին ապաննուեցա՞ւ թէ մեռաւ բը – նական մահով, այս հարցը դեռ երկար ա – տեն նիւթ պիտի դառնայ վէճի, մինչեւ որ կրեմլինի դաղտնիքները պարզուին աչ – խարհի առջեւ: Ամէն պարագայի մէջ, դառնալով երեւոյթներէն, պարզ է որ բարձրաստիճան անձեր, մէջն ըլլալով Սթալինի մերձաւոր ընկերները, գոհ մը – նացին անոր անհետացումէն:

Սթալին իր վերջին օրերը դառամած մարդու ախտանշաններ ցոյց կուտար: Թերեւս դաւերու եւ ահաւասիկի իր վարժութեան պատճառով, դառամեալ վի – ճակը, աւելի եւս չեչտելով իր կասկածա – մտութիւնը, տեսակ մը խելագարութեան յանգեցաւ: Բոնապետը ահաւասիկի մի – ջոցներ կը գործածէր, այնպիսի հրէշա – յին ձեւերով որ սոյթագումէ սոյթագում գլորեցաւ, ինչպէս ինը բժիշկներու դէմ եղած ամբաստանութիւնը: Ինդհերը, մեծ մասով Հրեայ, կը մեղադրուէին իբրեւ պատասխանատու ժդանովի մահուան եւ գործակից ամերիկեան գաղտնի ոստիկա – նութեան:

Սթալինի ահարեկչական ծրագիրները այն աստիճանին հասած էին որ մինչեւ անգամ իր ամէնէն մօտիկ ընկերները, օ – րինակ Մոլոթով, վաղեմի բոլշեւիկներու ամէնէն ականաւորներէն, ինքնին ապահ չէր գլխու տապարի հարուածէն: Արդա – րեւ Մոլոթով ամէնէն բիրտ հարուածը կրեց: Իր կինը Սիպերիա քշուեցաւ մաք – բագործութիւններու շրջանին:

1953 Յունուարին եւ Փետրուարին, *Սթալինի մահուան լուրի յայտարարութի – նէն երկու ամիս առաջ կը բազմապատ – կուէին ձերբակալութիւնները եւ ամբաս – տանութիւնները ամբողջ Ս. Միութեան մէջ: Ուշագրաւ է որ մաքրագործումները որոնք կը հասնէին մինչեւ Ս. Միութեան դեկավարութեան, իսկ (ինչպէս նախկին զանգուածային մաքրագործումները) դադրեցան Սթալինի մահէն առք:*

Ոչ ոք դիտէ թէ Մալենկով պիտի կրնա՞ր ողջ մնալ: Միայն թէ Մալենկով աճապա – րանքով ջնջեց Սթալինի վերջին վճիռները եւ արդէն լուրջ տարբերութիւններ կային իր եւ իր նախկին տիրոջ միջեւ: Իր կա – ռավարութեան առաջին գործը եղաւ ա – զատ արձակել Սթալինի հրամանով ձեր – բակալուած բժիշկները եւ հրապարակաւ յայտարարել թէ արդարադատութեան սխալ մը հետեւանքն էր:

Այն օտարականները որոնք հիւրընկալ – ուած են թէ Սթալինի եւ թէ Մալենկովի կողմէ, կ'ըսեն թէ երկուքին միջեւ դէր – խաւոր տարբերութիւնը այն է որ Մալեն – կով արհեստով ճարտարագէտ ըլլալով, իրերը կը դատէ շատ աւելի բանաւոր և – դանակով մը քան իր մեծաւորը, որուն անձնական քարտուղարն էր տարիներով:

Մոսկուայի մէջ ասիացի վերնախաւ քա – ղաքագէտ մը կը պատմէր.— «Սթալինի վերջին օրերու ահռելագործութիւնը — երբ նոր մաքրագործումներ տեղի կ'ունենային — այն էր թէ ոչ մէկ ռուս պաշտօնատար կամ կուսակցական դործիչ դիտէր թէ Սթալին, ո՛ւր կը դանուէր: Անոր իշխա նութեան տակ բացարձակ եւ անվիճելի հաւատարմութիւնն անգամ բաւական չէր: Մարդ կրնար յարդել բոլոր օրէնք – ները, եւ սակայն միշտ ալ սպառնալիքի տակ մնալ:

« Սթալին չէր կրնար հաշտուիլ այն դա – դափարին հետ թէ ինք այլեւս յեղափո – խական չէ: Այժմ Մալենկովի կառավա – րութիւնը կը փորձէ բնականոն վիճակ առեղծել: Սխալ չհասկնանք, բոլշեւիկեան օրէնքները նոյնքան խիստ են եւ պատիժն ալ արագօրէն կը գործադրուի բոլոր ա – նոնց հանդէպ որոնք կը շեղին քաղաքա – կան գիծէն: Մալենկով դոնէ ճիգ կը թափէ պարզելու թէ որն է ուղիղ դիծը: Վախը տակաւին կը տիրապետէ: Սթալինի իշխանութեան տակ մարդիկ կը վախնա – յին թէ ծանօթէն եւ թէ անծանօթէն — անհնկալ ձերբակալութիւն մը, իբրեւ հետեւանք անբացատրելի քմայքի մը: Այսօր ռուս քաղաքացին աւելի ապահով է համայականութեան դէմ: Եթէ գիծէն դուրս ոտք կոխէ, որոշ վստահութիւն ու – նի թէ ազատ կը ձդուի»:

Կարեւոր է նաեւ յիշել թէ Մալենկով տակաւին չունի այն անձնական ուժը եւ հմայքը, որպէսզի կարենայ գործադրել անողոք կամայականութիւններ, ինչպէս Սթալին: Երեսնական թուականներէն ետք էր որ Սթալին ինքզինք բաւականին ամ – բացած դղաց, սկսելու համար այն գան – դուածային մաքրագործումները որոնք յանգեցան աւելի քան ութ միլիոն բնա – կիչներու կալանաւորման:

Մալենկովի վարչաձեւը ուղղց չէղոքա – ցնել կրեմլինի շուրջ ստեղծուած խորհր – դաւորութիւնը: Սթալինի իշխանութեան օրով այս պարագայում ամբողջ, շրջա – պատուած հին պալատներով, ոսկեզմբէթ եկեղեցիներով, եւ պաշտօնատուներով, փակ էր հանրութեան առջեւ եւ խստօրէն հսկողութեան ենթարկուած: Սակայն նոր վարչաձեւը արտօնեց մուտքը կրեմլինի թէ՛ ռուս շրջիկներու եւ թէ օտար պատ – ուիրակներու առջեւ, որոնք կրնան նկարը պատիլ առաջնորդներով:

Ահկ զատ Քաղաքական Բիւրոյի ան – դամները որոնք Սթալինի շրջանին կը բը – նակէին եւ կ'աշխատէին կրեմլինի մէջ, դուրս եկան այդ ամբոցէն եւ կը բնակին քաղաքը, սովորական տուներու մէջ:

Ներկայ վարիչները ամէն ճիգ կը թա – փեն իրենք դիրենք ցոյց տալու ժողո – վուրդին, անձամբ աչքէ անցընելով շատ մը բաներ, ինչպէս երկրագործական մեծ ցուցահանդէսը որ այս տարի բացուեցաւ Մոսկուայի մէջ:

Մալենկով մէկ կողմ նետեց ցուցական համագումարը զոր կը հաղնէը Սթալին: Դիւանագիտական ընդունելութենէն ետք սկսաւ համայնավարական կարեւոր պաշտօ – նավարութեան առեն վարչապետը կը հաղնի կապոյտ զգեստ: Այս աչնան իր դրասենեակը այցելուներ ընդունած առեն դորշ հագուստ մը կը հաղնէր: Ամառը՝ բժանէ հագուստ: Իսկ փողկապը լայն է եւ չերտաւոր:

Ցօդուածագիրը կ'ըսէ թէ երբ Ռուսիոյ շրջանը կ'ընէր տեսաւ որ վերջին տարի – ներու ընթացքին անհամար արձաններ չինուած են ի պատիւ Սթալինի: Այլեւս նորեր չեն չինուիր Սթալինի նկարը տա – կաւին կախուած է Լենինի, Մալենկովի, Վորոշիլովի եւ ուրիշ վարիչներու նկար – ներուն քով հաղարաւոր դարաստաններու մէջ:

Ներկայ վարչաձեւին ամէնէն մեծ տիպե – րէն մէկն է բարեփոխել ոստիկանական դրութիւնը: Ինը բժիշկներու արձակումէն դատ, Մալենկովի կառավարութիւնը աշխատեցաւ դադրեցնել մութին մէջ մը – նացած հին բոլշեւիկները եւ չքանչան տալ անոնց: Անոնց մէջ կային դէմքեր զորս Սթալին արգելարանները ղրկած էր:

Նոր կառավարութիւնը կ'աշխատի նաեւ շրջադարձ մը կատարել դէպի Եուկոսլա – ւիա, դարմանելու համար ճեղքը զոր բա – ցած էր Սթալին Թիթոյի վտարելով կո – մինֆորմէն:

Ամէնէն նշանակալիցը երեւոյթը այն է որ, 1953 Ապրիլին, Սթալինի մահէն վեց շաբաթ ետք, «մէկ հոգիով դեկավարելու» սկզբունքէն հրաժարեցան, եւ ընդունեցան հաւաքական դեկավարութեան սկզբունքը: Եթէ Սթալին ողջնար այսօր, կրնար մաքրագործել իր անցեալի սխալներուն համար:

•

«Յառաջ»ի Դեկտ. 9ի թիւին մէջ կար – դացի Պ. Արտաշէս Պիպէեանի կոչը:

Այդ դրութիւնը կարծես իմ սրտի հետ կապուած էր նախօրօք: Իր առաջարկը շատ կարեւոր է թէ մեզի եւ թէ ապագայ սերունդին համար:

Տասնեակ տարիներ առաջ ձերմակ Ռու – սերը կատարելագին այդ պարտականութիւ – նը: Կովկասեան սպայակոյտն ղնդ. Մասլովսքի կոչ ուղղեց արտասահմանի բոլոր նախկին զօրավարներուն եւ սպանե – րուն որ իրեն դրկեն իրենց պատերազմա – կան յուշերը, իբրեւ պիտանի նիւթեր պատմութեան համար:

Գնդապետին կոչը ապարդիւն չմնաց: Իր փառատոյն դիրքը, «Պատերազմը կով – կասեան ճակատին վրայ», կը բաղկանար հինդ հարիւր երեսէ:

Գիրքը կը պարունակէ նաեւ ներբողա – կաններ հայ կամաւորական խումբերու քաջագործութեանց մասին, ռուս զօրա – վարներու եւ սպաներու կողմէ:

1914 Նոյեմբերին էր, որ մեր երկրորդ կամաւորական խումբը, Դրոյի եւ Արմէն Գարոյի հրամանատարութեամբ անցաւ Հին Պայազիտի դաշտը, Ռուսերուն ձե – ռով Ալաշկերտը եւ Պայազիտը:

Մեր վերջին կայանն էր քրտական Տիգա մեծ գիւղը: Մեր խումբը կ'երթար Վանը դրաւելու, բայց Ռուսերը այդպիսի ծրա – գիր ամենեւին չունէին:

Մեր եւ Ռուսերու տարածութեան սահ – մանը երկու օրուան մէջ երկարեցաւ 45 քիլոմեթրի:

Գրաւեցինք քրտական գիւղ մը, Կվրէչամի: Առ հասարակ մեր անցած այդ շր – ջանը քրտաբնակ էր: Հայկական գիւղեր չկային: Կվրէչամի գիւղերեցկինք հան – գիստ, բայց առաուն պաշարուած էինք: Գիւղին բարձունքները գրաւած էին «Հա – միտիէ»ներ եւ տաճիկ ժանտարմաներ: Սկսաւ կռիւը: Թէեւ գիւղին մէջ դժուար էր չարժիլ գնդակներու տակ, բայց մենք կը վազվզէինք ամէն կողմ գիրք բռնելու:

Մեզ այդ պաշարումէն փրկեցին Ֆետայի Զեմլեաքը եւ Եապոնը որոնք հարիւր ձիաւորով գրոհ տուին Քիւրաերու կաբե – ւոր գիրքերէն մէկուն վրայ: Իրենց օգ – նութեան հասան Մոսրով եւ Մարտիրոս երկու հարիւրեակներով: Անոնք տիրեցին քրտական գիրքերուն եւ գիւղին վիճակը բաւական լաւացաւ:

Այդ միջոցին էր որ ունեցանք չորս վի – րաւոր, երկուքը ծանր (մէկը ինքը՝ Դր – րան): Մեզաւորը ինքն էր: Կը խնդրէինք որ մեր կողմը չդայ, կրակը ուժեղ էրմեր վրայ: Զլսեց, ձին քշեց դէպի մեզ, ծան – րապէս վիրաւորուեցաւ փորէն, վազե – ցինք օգնութեան: Այդ առացած գնդակը եղաւ իր անդարձան ընկերը, քառասուն տարիէ ի վեր:

Մեր կռիւը վերջացաւ երեկոյեան ժա – մը 7ին:

Կէս գիշերին բռնեցինք նահանջի ճամա – պարհը: Պէտք էր ետ երթայինք նորէն 45 քիլոմեթր, որպէսզի հաւասարէինք ռու – սական դծին: Վերադարձին Դրոյի կեան – քը փրկեցինք, բայց չկրցանք փրկել միւս ծանր վիրաւորը, Սահփանը:

Զիւնը բուքը կատարած մեր վրայ՝ թշ – նամու վրէժը կը լուծէին:

Միւս օրը ժամը 4ին հասանք Ռուսերու գծին:

Ռուսերը մեր վրայ կը ծիծաղէին, իսկ Յապոնները կը համբուրէին մեզ եւ կը պատային «Մալատցի արուժինիք» (կեց – ցեն կամաւորները): Մեր վիրաւոր հրա – մանատարը ղրկեցինք Իկոր, Հին Պայա – զիտէն ղրկուած կառքով:

Գունդին գլուխը անցաւ Արմէն Գարոն: Հրաման ստացանք անցնիլ Ալաշկերտի, Ղարաքլիսայի ճակատը Դումթալ Գըլիճ – կէտուք, Խանիք եւ Տէրիք քրտական գիւ – ղերը: Այդ բոլոր կռիւներու մասին չեմ կրնար երկար դրել, երկար պատմութիւն է: Թողունք ապագային:

Քանի մը խօսք մեր կամաւորական կազ – մակերպութեան մասին:

Կամաւորական ուժեր երբ կը կազմուէ – ին, ժողովուրդը կնքեց այդ անունը կա – մաւորական բանակ եւ այդպէս ալ մնաց:

Բայց մենք ոչ թէ բանակներ ունէինք, նոյնիսկ գունդեր ալ դրեթէ չունէինք:

— Ի՞նչ:

Ատրճանակ:

Զգիտեմ ինչո՞ւ, այդ բանն ինձ աւելի հետաքրքրեց:

— Լաւ, ինչո՞ւ անպատճառ ատրճանակ էր գծագրել:

— Ես ինչ գիտեմ, — եղաւ նորից Գա – բրիելի կարճ, անփոյթ պատասխանը:

— Զրացատրե՞ց:

— Չէ: Միայն հարցրեց. «Մտոզ կա – րո՞ղ ես սպաննել»:

— Ինչպէ՞ս թէ մարդ... ինչեր ես պատմում, բացականչեցի ես պարզապէս ապշած:

— Ես բառացի պատմում եմ այն, ինչ որ խօսել ենք: Աստուած է վկայ, եր – դուհի Գարեգինն իր սովորական պարզա – մտութեամբ:

— Ճետոյ ի՞նչ պատասխանեցիր:

— Ի՞նչ կարող էի պատասխանել: Զար – մացայ: Ես երեւակայել անդամ չեմ կա – րող, ասացի, թէ ինչպէ՞ս կարելի է մարդ սպաննել:

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Լ.

— Արդէ՞ն... իսկ ես կարծում էի ...

— Դու չատ բան ես կարծում,— ընդ – հատեց ինձ Գարեգինը: Դու այն էլ էիր կարծում, թէ այս բանը պլուպս չի պայ, կը քանդուի: Քու չիպրու ոչ ես ձեռք վերցրի նրանից, ոչ էլ նա մերժեց ինձ: Այժմ այնպէս մտերմացել է հետս, որ կարծես մանկութիւնից իրար հետ ենք մեծացել:

— Իսկ «դու»ի եւ «դուք»ի խնդիրն ինչ – պէ՞ս լուծուեց:

Ի հարկէ «դու»ի օգտին: Հա, մի անդամ հարցրի նրան, թէ ինչ էին նշա – նակում այն դիչերուայ «օյինն»ները, ա – սաց, որ լաւ է այդ մասին ոչինչ չհար – ցնեմ, որովհետեւ ինքը շատ է ղլջում եւ ամաչում է այն արարքից, մանաւանդ որ այդ բանը թոյլ էր տուել իրեն քո նկատ – մամբ: «Ինչ անեմ, ասաց, շատ ջղա – յին եմ, եւ այն դիչեր ասաց,— շատ վատ արամադրութեան մէջ էի»: Բայց դիտե՞ս՝ ինձ ինչ է զարմացնում, հօ տեսար՝ ինչ – քան խոհուն, լուրջ աղջիկ է, բայց եր – բեմն այնպիսի բաներ է անում, որ կար – ծես երեխայ լինի:

— Ի՞նչ, այդ էլ նոր բան է, հարցրի:

— Օրինակ, երէկ «չոկոլաթ» էի տա – րել. նստած՝ միասին էինք ուտում: Եր – կու հատ ինքն իր ձեռքով դրեց բերանս: Ցետոյ մի հատ էլ որ ես ուզում էի դնել նրա բերանը, մատս կծեց եւ ծիծաղեց: Միծաղելիս էլ ուրիշ տեսակ է ծիծաղում, ծիծաղում է յանկարծ, եւ յանկարծ էլ լուրջ դէմք առնում: Իսկ անցեալ օրը Մուշտայիդ էինք գնացել դրօսնելու: Ի – ջանք դետափը: Սկսեց քարեր շպրտել դետին մէջ կրկռացող դորտերի վրայ: Ցետոյ մի քար էլ վերցրեց, պատրաստե – ւեց նետելու եւ ասաց. «ձեռքիս նայիր»: Նայեցի: «Ո՞ր ձեռքով եմ դցում» հար – ցրեց: Այ, ասացի: Քարն ուժգին թափով նետեց այս անդամ պետի կողմը: Ու նե – տելուց յետոյ հարցրեց. «ոչինչ չնկատե – ցի՞ր»:

Ի՞նչ, հա... ոչնկատեցի՞ր», ասաց, « որ ալ ձեռքս չարժում եմ ձախլիկ մար – դու պէս»: Եւ որովհետեւ չհասկացայ նրա խօսքերի իմաստը, այսպէս բացատրեց: « Կանայք առհասարակ ձեռքի ճարպիկ եւ ուժգին թափ չունեն. նրանք ալ ձեռքով մի բան շպրտում են այնպէս, ինչպէս տղամարդը ձախ ձեռքով կը շպրտի. նր – բանց մկաննների ուժը բնութիւնի՞ց թէ դաստիարակութիւնից ընդարմացած է, եւ դրա համար է որ կանայք առ հասա – րակ չեն կարողանում վրէժ լուծել իրենց վիրաւորողից, ինչպէս տղամարդը կը լուծի»:

— Լաւ, քարեր նետելն ի՞նչ կապ ունէր այդ խօսքերի հետ, հարցրի ես:

— Ես ի՞նչ գիտեմ, ասաց Գարեգինն ու – սերը թօթուելով եւ չարունակեց: Ցետոյ, գետափից որ բարձրացանք վերեւ, նստե – ցինք մի նստարանի վրայ, հովանոցի ծայրով մի բան գծագրեց հողի վրայ եւ հարցրեց. «Այս ի՞նչ է»: Շուն է, ասացի: «Բայց շունը ոտներ չի՞ ունենայ» ասաց: Նկարիր ու կ'ունենայ էլի, ասացի ծիծա – զելով: Գծագրածի վրայ յանկարծ խաչ քաշեց բամպասակութեան նշանի ձեւով ու ասաց. «Այս ոչ թէ շուն է, այլ ատր – ճանակ»:

ՈՎՔԱՊԱՍՓՈՆԳԱ

Գրեց Ա. ԴԱՐԲԻՆՅԱՆ

Ա

Ամառվա տաք մի օր էր։ Ես ու Ռուբենը նստած էինք մեր տան առջևի պարտեզում և ինչ-որ բան էինք կարդում։ Հանկարծ մեր դռան զանգը հնչեց։ Ես վազեցի բացելու։ Դռան մոտ կանգնած էր մի ծեր մարդ, որ ինձ ասաց, թե ուզում է տեսնել հայրիկիս։ Ես տարա նրան հայրիկիս մոտ։ Հայրիկը ծերունուն ծանոթացրեց մեզ հետ։ Ծերունին ասաց, որ նրա անունը Ովքապասփոնգա է։ Ես ու Ռուբենը ծիծաղեցինք այդ անվան վրա։ Հայրիկը մեզ նայեց խիստ աչքերով և ասաց, որ ամոթ է ծաղրել ծերունուն։ Ես ամաչեցի և ներողություն խնդրեցի։ Ռուբենը ոչինչ չասաց։

Ովքապասփոնգան ասաց, որ ինքը եկել է Հայաստանի մի հեռավոր գյուղից, որ ուզում է հայրիկիս հետ խոսել մի շատ կարևոր գործի մասին։ Հայրիկը ասաց, որ ինքը պատրաստ է լսելու նրան։ Ես ու Ռուբենը գնացինք մեր տեղը նստեցինք և սկսեցինք նայել ծերունուն։ Նա շատ ծեր էր, գլուխը ամբողջովին ճերմակ էր, ունքերը շատ մեծ էին, ինչպես նաև մորուքը։ Նա հագել էր մի երկար սև վերարկու, որի տակից երևում էին նրա ոտքերը, որոնք ամբողջովին մերկ էին։ Նա ոտքերին ոչ մի կոշիկ չուներ։

Ես ու Ռուբենը նայում էինք ծերունուն և ուզում էինք իմանալ, թե ինչ է նա ասում հայրիկիս։ Բայց նա խոսում էր շատ կամաց, և մենք ոչինչ չէինք լսում։ Հանկարծ հայրիկը ձայնեց մեզ։ Մենք մոտեցանք նրան։ Հայրիկը ասաց մեզ, որ ծերունին եկել է մեզ տանելու իր գյուղը, որ մենք այնտեղ կարող ենք հանգստանալ։ Ես ու Ռուբենը շատ ուրախացանք այդ լսելով։ Մենք ուզում էինք գնալ ծերունու հետ։ Հայրիկը ասաց, որ մենք կարող ենք գնալ, եթե մայրիկը թույլ տա։ Մենք ասացինք, որ մայրիկը թույլ կտա։

Հայրիկը ասաց, որ ինքը չի կարող գնալ մեզ հետ, որովհետև շատ գործեր ունի անելու։ Նա ասաց, որ մենք պետք է գնանք ծերունու հետ միայնակ։ Ես ու Ռուբենը ուրախացանք այդ լսելով։ Հայրիկը

բութեան : Աբակումովի եւ իր պաշտօնակիցներուն կողմէ բանտարկած քաղաքացիները արդէն լրիվին վերադարձած են իրենց իրաւունքները իբրեւ խորհրդային քաղաքացիներ :

× Աբակումով առաջնակարգ դիւրքերու հասաւ 1940ական թուականներուն , երբ կը յաջորդէր Վ. Ն. Մելնիուվիին, իբրեւ նախարար պետական ապահովութեան : Այդ օրէն Մալենկովի մարդը կը համարուէր, իբրեւ անոր քարտուղարը եւ մասնաւոր խորհրդականը : Ճեռայ չանկարծ անհետացաւ : 1953ի գարնան գրոյց կը շրջէր թէ ձերբակալուած է : Ուրիշներ կ'ըսէին թէ դնդակահարուած է եւ պատասխանատու կը համարէին Բերիան : Մոսկուայի մէջ շրջած գրոյցներու համաձայն, այս պարագան ալ կը վերագրուէր Մալենկովի եւ Բերիայի միջեւ մղուած պայքարին :

Այս առթիւ հետեւեալ տարօրինակ պատմութիւնը շրջան կ'ընէր բերնէ բերան.— Հանգուցեալ Ժդանով եւ Բերիա, որոնք երկուքն ալ կ'ատէին Մալենկովը , քրքրելին անոր անցեալը եւ երեւան հանելին կարգ մը լրտղութիւններ որոնք կրնային խորտակել իր քաղաքական ասպարէզը : Այդ լրտղութիւնները արձանագրուած էին Պետական Ապահովութեան դիւանաթուղթերուն մէջ : Օգտուելով հիւանդ եւ պառամեալ Սթալինի ապրեցութենէն, Մալենկով յաջողեցաւ Աբակումովը նշանակել Ապահովութեան նախարար, պարտկելու համար Ժդանովի եւ Բերիայի երեւան հանած լրտղութիւնները : Երբ Աբակումով անհետացաւ Սթալինի մահէն քիչ առաջ, Մոսկուայի մէջ կը կարծէին թէ Բերիա չահած է իր պայքարը Մալենկովի դէմ եւ թէ այս վերջինը, ոչ թէ Բերիան պիտի մաքրուի : Բայց այժմ Աբակումովի դնդակահարումը կ'ապացուցանէ թէ ուրիշ գաղտնիքներ կան : Բերիան էր որ ձերբակալուեցաւ, այն ամբաստանութեամբ թէ իր անձնական նպատակներուն կը գործածէ Ապահովութեան ուժերը որոնց գլուխը կը գտնուէր 15 տարիէ ի վեր : Ամբաստանեալը ձերբակալուեցաւ Դեկտ. 24ին : Իրեն յաջորդեց Սէրգէյ Կրուկլով, իբրեւ ներքին նախարար : Սթալինի մահէն մինչեւ իր ձերբակալութիւնը, 112 օրուան մէջ Բերիան Բ. մեծ իշխանաւորն էր Մ. Միութեան մէջ , վարչապետ Մալենկովէն ետք :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նուիրուած ՈՍԿԻ ՀԷՔԵԱԹի : Գործ՝ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի՝ երաժշտութիւն՝ Մ. Սուքիասեանի :

Ինարաւոր այս երաժշտութիւնը, մեծ խնամքով, ձայնապրի վրայ առնուած Պ. Գրիգոր Մելիքեանի կողմէ, պիտի ներկայացուի Դեկտեմբեր 29ին ժամը 9ին, Քաֆէ Քաոէ :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ Պոմոնի Ս. Գր. Լուս. եկեղեցւոյ արարողութեանց :

1. Յունուար 1955, Շարար :
Կաղանդ եւ Տարեմուտ, 1955 թուին Քրիստոսի :
Սկիզբ ժամերգութեանց ի ժամ 8 :
Գոհաբանական Ս. Պատարագ ժամը 10 :
(Շար.)

ՆՈՒԻՐ.— Տէր եւ Տիկին Նաւարեան (Մօնթրէյ) հինգ հարիւր ֆրանք կը նուիրեն «Ցառաջ»ի, հինգ հարիւր ալ Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլլի մասնաճիւղին, Շաւարշ Տէր Պարսամեանի մահուան Գ. տարելիցին առթիւ, 500ական Ֆր. Անթիլիի եւ Մոնմոռանսիի ծերանոցներուն, Տիկին Ալեանաքեանի մահուան տարեդարձին առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պարտք կը զգամ շնորհակալութիւն յայտնել բոլոր այն ընկերներուս եւ բարեկամներուս, որոնք անձամբ հիւանդանոց այցելելով, գրաւոր կամ հեռաձայնով մխիթարեցին այդ դժնդակ օրերուս :

Կ. Երամեան

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Ժեռամի մասնաճիւղը, շնորհակալութեամբ առած 5 Տէր եւ Տիկին Գ. Կոփոյեանէ հազար Ֆրանք, իբրեւ գումարի՝ Նեբսէսի ա. մեբիկեան դիմադրութիւնը լրացնելուն առթիւ :

ՏՕՆԱԾԱՌ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերով :

29 Դեկտ. Զորեքշաբթի ժամը 15էն 19 :
Սօսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ
8 Ռիւ Տանթօն, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ :

Խմբերգ, ներկայացում, արտասանութիւն, դաշնակ, հայկական պարեր եւն. :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Կաղանդ պապայի տեսարան :
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :
Մուտքը ազատ է

ՏՕՆԱԾԱՌ — ՀԱՆԴԷՍ

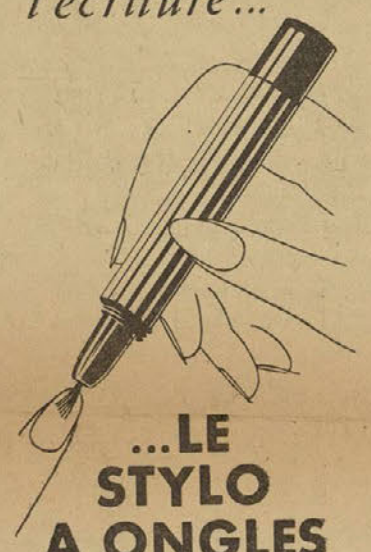
ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսլնի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ դպրոցին Հոգաբարձութեան : Տեղի պիտի ունենայ 2 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը :

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ : Կաղանդ պապան պիտի այցելէ մանուկներուն :

Մուտքը ազատ է : Կը հրաւիրուի ամբողջ գաղութը անխտիր :
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

le stylo à bille a révolutionné l'écriture...

...LE STYLO A ONGLES AUTOMATIQUE

tipon

révolutionne l'art d'embellir

LES MAINS

Le stylo à ongles TIPON vous permet d'utiliser le vernis de votre choix. Son remplissage est facile. Son étanchéité vous assure de garder le vernis toujours frais. Où que vous soyez, vous pouvez rapidement faire à vos mains le raccord qui s'impose. Le stylo à ongles automatique TIPON, rapide, pratique, élégant, doit être, dans votre sac, le complément indispensable de votre poudrier.

tipon

Démonstration permanente et vente aux Grands Magasins du Printemps et du Louvre ainsi que dans tous les bons salons de coiffures et parfumeries.

Vente en gros: TIPON-FRANCE
11, rue Godot de Mauroy - Paris

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայ բ. Միութեան կողմէ

Կիւնուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAYի
Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Խօսք կ'առնեն Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա. ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ. երգ, Տիկին Լ. ԱՄԻՐԱՁԵԱՆ :

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, աւանդական հում ֆիւֆէք, Սէմսէք, ժողովրդական պիներով :
Մուտք 300 ֆր., ուսանողներու եւ զինուորներու կէս գին :
Խօսնակ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՁԵԱՆ

REVEILLON !!!

Ջուարթ եւ հաճելի կաղանդի զարթօնքը միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք ճոխ ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ :

31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքին համար ձեր բարեկամներով եւ ազգականներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI
31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65
Արեւելեան եւ հերոպական նուագ :
Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ :
ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ
ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ԼԻԼԱՅԻ ՋԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ՃԱՇԱՑՈՒՅՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական քօփիֆ, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաթիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, քթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պաներիրներ , ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան աւուշեղէններ (փակլաւա, էմմէ քատայիֆ) եւ զանազան պտուղներ :

Ընտիր խմիչքներ (շամփանիա, օղի եւն.) ԿԸ ՆՈՒԱԴԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, *ՈՒՏԻ ԵՒ ՔԻՄԻՆՋԻՍ* ԱԼՔՕՆՍ *եւ ՋՈՒԹՄԱՀԱՐ* ՀԱՑԿ :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rne St. Lazare
Mètro Notre Dame de Lorette

ՄԻ ՍՊԱՍԷՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՃՈԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐՈՎ

ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ԲՈՎ՝

Անհրաժեշտ ընկերներ պէտք են, թերթաճուշ (վաքլավա), թելահայս (խառատիֆ), խուրապիյէ կարագով, պատրաստուած սիմիթներ, չէօրէք, լոխում, հէլվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մաքէն ու սրտէն անցած բոլոր անուշ բաները...

ՀԱՍՑԷՔ՝ ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ Է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵԼ)

ՇԱՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու համար մասնաւոր վերջ եւ փութկոտ ուղղակի տուն յանձնելի :

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԻՔԻՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի ու ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՕՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալ (ֆլորի)

ԱՐՏԱԴՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
MERCREDI
29 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7558 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2969

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՇԻՆՈՒՄ ԵՆ ՀԱ՛ ՇԻՆՈՒՄ

•

Այս բառերը կը զործածէ Վանեցի զա-
ռանափոխ ճեմարանականը, վարիկաբնակ-
լու համար «տաճկահայ զրագէտները»,
որոնք «չինում են հա, չինում», «ծառը
բառերը թարգմանում են քահանօրէն,
ինչ ձեւով որ կամենում են, քանի որ հա-
շիւ պահանջող չկայ»:

Համայնապէտ երանելին կը մոռնայ որ
այս մեղքը ամէնէն աւելի կը ծանրանայ
բոլշեւիկեան զրոց – զրոցներուն վրայ,
որոնք իսկապէս «չինում են հա, չինում»,
հում չարտցի պէս թխելով ոչ միայն օ-
տար, այլ եւ կազմութեամբ եւ հնչումով
աղճատուած բառեր,— ամբողջ նախա-
դասութիւններ:

«Տաճկահայ զրագէտները» իրենց
տոլմած լեզուն է որ կը զործածեն, հա-
մաձայն իրենց զարզացման եւ ճաշակին:

Ամէն պարագայի մէջ, կը ջանան պահել
մայրենիքին անկախութիւնը եւ հարազա-
տութիւնը: Կը փորձեն զարկ տալ անոր
ճոխացման, եւ ոչ թէ աւունին ցորենը լքե-
լով յարդ, որոմ կամ կարեկ ժողվել հա-
բեւանին «բոստան»էն:

Մենք կը հաւատանք թէ Հայաստանի
մէջ ալ շատեր ունին այս մտահոգութիւ-
նը: Բայց չունին ազատութիւն, իրենց
տեսակէտները արժեցնելու: Կամ պաշարն
է որ կը պակսի, իրրեւ հետեւանք իրենց
տրուած ուսման եւ բնաբարոյ ազանդի
մը քահանոյքին:

Հարցուցէք թէ ինչո՞ւ «սուվրեններին»
վրայ են «սուվրեսիատ»ի, թուխա-
կարար հետեւելով աւտարէնի, երբ ունինք
երկու հոմանիշ բառեր, վեհապետութիւն
եւ գերիշխանութիւն:

Ինչո՞ւ կ'անտեսեն դիտականօրէն ալ
ճիշդ «նոտաչէրճան»ը եւ կը զրեն «սեսիա»,
նոյն թուխակարանութեամբ:

Ինչո՞ւ կը մոռնան «ընդհ. ժողովը»,
հոլովելով օտար բարբարոս բառ մը, «ա-
սամբլեա»:

Լեզուին հետ արտասանութիւնը, հըն-
չումն ալ այլասերման չե՞ն առաջնորդեր,
«լաուբիատ»ներով, «մայոր»ներով, «լէյ-
տենանտ»ներով, «վիցէ-պրեզիդենտ»նե-
րով եւ «պրըմիէը – մինիստր»ներով:

Լեզուն կը ճոխանա՞յ, երբ իրարու է-
տեւէ չարէք «գենեռատոր»ը, «տրանս-
ֆորմատոր»ը, «էկսկավատոր»ը, «տրակ-
տոր»ը եւ մնացեալ կապկութիւնները:

Երէհաղարամեայ «դասալիք»ը եւ «ու-
բացողը», «հաւատուրաց»ը ի՞նչ մեղք ու-
նին» որ կը զրեն «դեզերտիր» եւ «ռենե-
կատ»:

Այո, շատ մը պիտական բառեր կը
պակսին արդի աշխարհաբարին մէջ: Պէտք
է աքնիլ, պրպտել եւ գտնել: Եւ կամ յար-
մարցնել:

Ջանային Ինստիտուտներ եւ Ակադե-
միաներ կրցա՞ն լրացնել այս պակասը:

Օդանաւի զար է, եւ առնուազն տասը
տեսակներ կան: Երեւանի մէջ «ինքնա-
թիռ» կ'ըսեն ընդհանրապէս, ինչպէս
մենք՝ օդանաւ եւ տաւառնակ: Յաջողա՞ծ
են գտնել նոր բառեր՝ միւս տեսակներուն
համար:

Եթէ մինչդպրային չարժումին հետեւելու
համար պայման է կապկել ռուս-զերմա-
նական բառակազմութիւնը, արմատով թէ
ածանցումով, այլեւս ինչո՞ւ զպրոց և հա-
մալսարան կը պահեն: Հայկական «կուլ-
տուրա»ն զարգացնելո՞ւ, թէ կուլ տալու
համար:

Արձանագրեցէք եւ կրկնեցէք ամէն տեղ:
Բոլոր այն ուսումնականները «որոնք
ազատ երկիրներու մէջ ապրելով հան-
դերձ, կը փորձեն արդարացնել կամ ար-
տատահման փոխադրել Երեւանի մէջ
պարտադրուած լեզուական բարբարոսու-
թիւնները, իրաւունք չունին ոչ հայրենի-
քի, ոչ ալ հայկական մշակոյթի մասին
խօսելու:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ...

251Ի ԴԷՄ 289 ՁԱՅՆՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱՆԴԱՄ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՁԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

•

Ազգ. ժողովը Բչ. օրուան նիստին մէջ
նորէն քննեց Փարիզի համաձայնութեանց
վիճելի կէտերը: Վիճաբանութիւնները
տեւեցին մինչեւ ուշ տաեն: Ի
վերջոյ 251ի դէմ 289 ձայնով քուէար-
կուեցաւ վիճելի խնդիրներէն մին—արեւ-
մտեան Գերմանիոյ անդամակցութիւնը
Ատլանտեան դաշինքին: Այսօր, չորեքշաբ-
թի, պիտի քննուի բուն վերապահման
խնդիրը, որ մերժուած էր ուրբաթ օր-
ուան վոթորկալի վիճաբանութեանց ժա-
մին մէջ: Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 2ին
նոր դժուարութիւն մը ծագեցաւ, երբ ար-
տաքին զործերու յանձնաժողովը մերժեց
երկրորդ ընթերցումը այն յօդուածին որ
կը արտօնէր արեւմտեան Գերմանիոյ
ընդունիլ Եւրոպական Միութեան մէջ,
բայց յանձնաժողովին առեղապետը, պ.
Տ. Մայէր յայտարարեց թէ ինք եւ վար-
չապետը երկու մը զրաւ են այդ հարցին
լուծման համար:

Բչ. օրուան քուէարկութեամբ, Ազգ.
ժողովը ընդունած կ'ըլլայ որ 12 վերջին
զօրաբաժիններ կազմուին արեւմտեան Եւ-
րոպայի Միութեան մէջ: Ուրբաթ օր այս
յօդուածը մերժուած էր 259ի դէմ 280
ձայնով, ինչ որ կը նշանակէր թէ Ազգ.
ժողովը Գերմանիոյ վերապինամը կը
մերժէր երկրորդ անգամ, չորս ամսուան
ընթացքին:

Երկուշաբթի օրն ալ բուռն վիճաբանու-
թիւններ տեղի ունեցան, եւ վարչապետը
հարկադրուեցաւ հանդիսաւոր ապրարա-
րութիւն մը ուղղել, բացատրելով ժամա-
կան զիրքի մը հետեւանքները. մանաւանդ
որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները անհամբե-
րութեան նշանները կը ցուցնեն, ինչպէս
դրած էինք երէկ, մանրամասնօրէն:

Վիճաբանութեանց ընթացքին անկախ
երեսփոխան մը զիտել տուաւ թէ Ֆրան-
սան ազատ չէ իր ուզածին պէս զործելու
Ատլանտեան կազմակերպութեան մէջ:
«Մեր բանակները, մեր ռազմական խա-
րիսխները ուղղակի զրուած են իշխանու-
թեան մը տակ որ մերինը չէ: Այս կացու-
թիւնը աւելի պիտի ծանրանայ եթէ Ազգ.
ժողովը վաւերացնէ արեւմտեան Գերմա-
նիոյ մուտքը այդ կազմակերպութեան
մէջ: Կառավարութիւնը կ'ընդունի ինչ որ
բոլոր նախընթաց կառավարութիւնները
մերժած են 1950էն ի վեր: Կը թուի թէ
վարչապետը քաղաքականօրէն անկարելի
կը նկատէ զործածել վէթոյի իրաւունքը,
այդ իրաւունքին վրայ դնելով հանդերձ
իր յոյսը՝ սահմանափակելու համար ա-
պագայ զերման բանակի զինուորներուն
թիւը: Մ. Նահանգներկը կը ապառնան
«սրտաճմլիկ վերաքննութեան մը»ենթար-
կել իրենց քաղաքականութիւնը, եթէ
չվաւերացնենք Փարիզի համաձայնու-
թիւնները: Վարչապետին բռնած զիրքը
ինձի կը յիշեցնէ հայր մը որ իր աղջկան
կը պարտադրէ ընդունիլ կա՛մ բռնի ա-
մուսնութիւն մը եւ կամ բռնաբարում մը:
Դատարանը այդպիսի հայր մը պիտի զր-
կէր հայրական իշխանութենէն: Ազգ. Ժո-
ղովը այդ առեւտն է»:

Եզրակացնելով, բանախօսը իրրեւ ու-
զիդի առաջարկեց «բանակցութիւն եւ
խաղաղութիւն, ուզիդի մը որ պիտի փր-
կէ ազգային անկախութիւնը»: Հետեւա-
բար, կը մերժէ վստահութիւն յայտնել
դահլիճին եւ վաւերացնել առաջարկուած
համաձայնութիւնները:

Ուրիշ անկախ երեսփոխան մը, նախկին
նախարար Կառա, նոյնպէս դէմ խօսեցաւ:
Արմատական երեսփոխան մը, նախկին
նախարար Իվոն Տէլթոս, յանձնարարեց
նկատի առնել նոր մերժումի մը հետե-
ւանքները: Ուրիշ նախկին նախարար մը,
որ հրաժարած էր դահլիճէն, բացատրեց
թէ անհրաժեշտ է վաւերացնել կնքուած
համաձայնութիւնները: Ձախակողմեան
երեսփոխան մը, որ ուրբաթ օր ձեռնպահ
մնացած էր, յայտարարեց թէ կը մերժէ
վաւերացումը, միեւնոյն առեն պատ յայտ-
նելով որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները ճն-
շում կը բանեցնեն Ֆրանսայի վրայ:

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԿՈՉԸ

Ուրիշ թեր ու դէմ ճառերէ ետք, խօսք
առաւ Պ. Մենդէս Ֆրանս, որ նախ բա-
ցատրեց թէ Փարիզի համաձայնութեանց
բոլոր պայմանագիրները անբաժան են ի-
րարմէ: «Ես վստահութեան խնդիր յա-
րուցի, որպէսզի Ազգ. ժողովը ժամանակ
ունենայ խորհրդածելու: Այն 350 երես-
փոխանները որոնք Լոնտոնի համաձայ-
նութեանց հաւանութիւն յայտնեցին հոկ-
տեմբեր 12ին, թող իմանան թէ կառավա-
րութիւնը հաւատարիմ մնաց իր առիմա-
նած քաղաքականութեան: Ան ապահովեց
Անգլիոյ երաշխաւորութիւնը, Սարի հա-
մաձայնութիւնը, բանակցութիւն ապա-
ոպինութեանց ձուլման մասին: Անոնք
որ հաւանութիւն չյայտնեցին Լոնտոնի
համաձայնութեանց թող չմոռնան թէ այ-
սօր Ատլանտեան դաշինքն է որ կը վտան-
գուի: Ոմանք կը բաղձան վերջին բանակ-
ցութիւն մը կատարել Արեւելքի հետ,
Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու-
մէն առաջ: Ես կը կարծեմ թէ Արեւելքի
հետ բանակցութիւնները կը դիւրանան
համաձայնութեանց վաւերացումով: Եթէ
Սովետները ուզէին քայլ մը առնել, առիթ
ունեցան, երբ կը մերժուէր միացեալ բա-
նակի ծրագիրը: Եթէ այսօր տեղի տանք
Սովետներուն, ոչ թէ յուսալու պատճառ-
ներ պիտի ունենանք, այլ վախցած պիտի
երեւանք: Այդ պիտի նշանակէր ոչնչացնել
մեր վարկը մեր դաշնակիցներուն, ինչպէս
եւ Մ. Միութեան առջեւ: Եթէ դուրս ել-
լենք Ատլանտեան դաշինքէն, միայն մէկ
ելք պիտի մնայ — վերիվայր երթալ դի-
նակից Թիւններու: Վաւերացումը չի կո-
չար ռակարկութեան առարկայ դառնալ
Արեւելքի հետ բանակցելու համար: Ինծի
կը հարցնեն թէ դեռ կարելի՞ է մեր դաշ-
նակիցներուն հետ բանակցիլ նոր հիմերու
վրայ, նոր ելք մը գտնելու համար: Ո՛չ.
կարելի չէ: Ազգ. ժողովին ներկայաց-
ուած առաջարկը վերջինն է որ կրնայ ա-
նոնց հաւանութեան արժանանալ: Ես չեմ
կարծեր թէ Ֆրանսա կրնայ ընդդիմանալ
Գերմանիոյ վերապինման: Խնդիրը այն է
թէ ինչ ձեւով պիտի կատարուի այդ վե-
րապինումը եւ ինչ սահմաններու մէջ:
Ի՞նչպէս կրնանք ընդդիմանալ Ատլան-
տեան դինակցութեան 14 երկիրներու մի-
ացման կամքին: Գիտեմ, տաժանելի է.
բայց եւ այնպէս Ազգ. ժողովին քուէն ի-
մաստութեան քուէ մը պիտի ըլլայ: Ահա
թէ ինչու կը խնդրեմ Ազգ. ժողովէն
դադրեցնել արկածախնդրութենէ որ կը-
նայ մահացու ըլլալ երկրին եւ ապահո-
վութեան համար» (ծափեր):

Դիւերուան վիճաբանութեանց ընթաց-
քին, զօր. ոը Կոլի զործօն կուսակիցնե-
րէն Փլեւենի պնդեց թէ ինք չէ համոզ-
ուած որ անխուսափելի է Գերմանիոյ վե-
րապինումը: Ուրիշ մը առաջարկեց յետա-
ձգել համաձայնութեանց զործադրութիւ-
նը: Ի վերջոյ քուէարկուեցաւ վիճելի
յօդուածը, ինչպէս ըսինք:

× *Ուշիմներէն կը հետագրեն թէ նա-*
ճապահ Այզընհաուըը չատ դոհ մնացած է
Ֆրանսայի Ազգ. ժողովի քուէարկութեան
արդիւնքէն:

× *Համայնավարները նորէն բազմաթիւ*
պատուիրակութիւններ զրկած էին, հան-
րապրութիւններ յանձնելու համար: Երէկ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ԿՈՉԸ

Խորհրդային զրողներու Բ. համագու-
մարը, որ բացուած էր Դեկտ. 15ին,
Մոսկուայի մէջ, վերջացաւ 26ին: Հա-
յտառնէն ալ պատուիրակութիւն մը կը
մասնակցէր ժողովին:

Այս առթիւ Կեզը. Կոմիտէին ուղղուե-
ցաւ կոչ մը որ կը պահանջէ զրողներէն
պայքարիլ ընկերվարական դիծէն կա-
տարուած որեւէ շեղումի դէմ եւ կ'եղրա-
կացնէ.

— «Մենք կը պաշտպանենք խաղաղու-
թիւնը, բայց եթէ նոր պատերազմ մը
պայթի, խորհրդային զրողները առվե-
տական հայրենիքին պիտի ընծայեն իրենց
տաղանդը, բոլոր ուժերը եւ կեանքը,
ինչպէս ըրին վերջին պատերազմի ըն-
թացքին որ մղուեցաւ զերման ֆաչակա-
նութեան դէմ»:

Ցեսոյ կարդացուեցաւ օտար զրողնե-
րուն ուղղուած ողջոյն մը որ կ'ըսէ.—
«Համագումարը անդամ մը եւս հաստա-
տեց թէ մեր միակ հոգն է պայքարիլ խա-
ղաղութեան համար»: Ապա կը թելադրէ
խորհրդային զրողներուն օգտուիլ իրենց
օտար յատաղձմական պաշտօնակիցնե-
րուն փորձառութենէն:

Համագումարին փակումէն առաջ կար-
դացուեցաւ խորհրդային զրողներու մի-
ութեան նոր վարչութեան ցանկը: Ընտր-
ուած են Պ. Պ. Տիխոնով, Իլիա Էրէն-
պուրկ, Կորնիչուկ, Տիխին Վերա Պանո-
վա եւ Ալեքսանդր Տվարտովսկի, «Նովի
Միր» հանդէսին խմբագրապետը: Վերջին
երկուքը յաճախ կը քննադատուէին առե-
նէ մը ի վեր:

Ցեսոյ համագումարը բանաձեւ մը
քուէարկեց որով կ'առաջարկէ համաշ-
խարհային ժողով մը զումարել 1955ին,
կարելի եղածին չափ շատ զրագէտներ
հրաւիրելով բոլոր երկիրներէն: Օրակար-
գը՝ խաղաղութիւն եւ մշակոյթ:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ա-
հաբեկումը հետզհետէ կը տոտակնայ
Մարոքի մէջ: Բչ. օր թաղային պահակ մը
ծանրապէս վիրաւորուեցաւ զլուխէն,
Քազապլանքայի մէջ: Ուրիշ երեք մահա-
փորձեր կատարուեցան իրիկուան զէմ:
Նախ՝ ռումբ մը պայթեցաւ սպաննելով
ընիկ մը եւ վիրաւորելով չորս հոգի, մէ-
կը՝ ութ տարեկան աղջիկ մը: Ցետոյ
երկրորդ ռումբ մը պայթեցաւ սրճարանի
մը մօտ, վիրաւորելով կին մը եւ երկու
աղջնակներ: Մէկ ժամ ետքը առեւտրա-
կան մը սպաննուեցաւ տորճանակով:
Նոյն օրը անծանօթներ դնդակներ արձա-
կեցին ոստիկանական պաշտօնեայի մը,
երկու պահակներու եւ ինքնաշարժի մը
վրայ: Կիրակի օր հրկիզուեցաւ բեռնա-
կառք մը որ միս կը փոխադրէր: Քիչ ետ-
քը ռումբ մը պայթեցաւ եւրոպական թա-
ղին մէջ: Նոյն օրը ռումբ մը կը պայթէր
Ֆէսի մէջ, սափրիչի մը խանութին: Եր-
կու օրուան մէջ 11 մահափորձ, պոհերը՝
չորս մեռեալ եւ 15 վիրաւոր:

× *Զերթակալութիւնները կը շարու-*
նակուին Ալժերիոյ դիմաւոր քաղաքնե-
րուն մէջ: Կ'ըսուի թէ ըմբոստները չատ
վտանգաւոր ձեռնարկ մը ծրագրած էին
Ծնունդի առթիւ, բայց հիւրցան զործա-
զրել, շնորհիւ նախապէս կատարուած
բազմաթիւ ձերբակալութեանց: Ֆրանսա-
յի մէջ ալ հետապնդումներ եւ խուզար-
կութիւններ կը կատարուին:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ «Միլլէթ» կուսակցութեան
վարիչ մարմնին անդամներէն զօր. Սա-
րըք Ալթոզան եւ թերթին պատասխանա-
տու անօրէնը՝ Հիւսնի մէկ – մէկ տարի
բանտարկութեան պատապարտուեցան
յօդուածի մը առթիւ որ վարկաբեկիչ կը
համարուի Բրք. արդարադատութեան
համար: Զօրավարին պատիժին մէկ վեց-
երորդը զեղչուեցաւ, նկատի առնելով տա-
րիքը:

Հ Ա Ր Ա Ւ Ի
ԱՑԳԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

•

Այգեկութք ու ճաքաքաղ վերջացած են : Ամայացած՝ դեղնաւուն այգինները : Այժմ կարգը եկած է ժողովրուրդ ընդունելուս , ընչազուրկներուն , որոնց մենք ալ մաս կը կազմենք ընկերոջս հետ :

Նոյեմբեր՝ սակայն արեւ – բարի օր :

Սակառները թեւ – կախ , օրերը չարու – նակ մեր գեղին այգինները ըղիկ , ըղիկ ը– րած ենք ու մաքրազործած : Ու այսօր , մեր գեղին սահմաններն ու այգինները մեր եաին թողած պիտի երկննանք մինչեւ հա– րեւան գեղին լայնատարած այգեստանը :

Ցեւմիչօրչին , գաղջուկ արեգակը մեր ճակատներուն կը զգալինք : Կը զգալինք եր– կար , կը կտրենք մղոններ , կը տարած – ուինք յանուն «Նոր արօտ»ի :

Դեղնածածան այգիներուն մէջէն կը զգալինք աւելի քան ժամ մը : Ալ կը յոգնիմ ու ճայն կուտամ ընկերոջս :

— Ալ բաւական է պիս քաշքռտես : Կանգ առ ու գործի անցնինք :

— Քիչ մըն ալ , քանի մը վայրկեան եւս , սա բլրակին եաեւը պիտի դառնանք :

Ճարահատ՝ ուզելս նորէն կը չարժին , կը հնազանդին ընկերոջս հրամանին :

Այն աւելի երիտասարդ , մատղաշ ու քաջ առողջ է , յոգնութեան մասին գաղափար չունի . և եթէ ուզէ ,կրնայ հովի պէս սու– րալ ու անցնել դար ու դարաւոյլ , բլուր ու բլրակ քանի մը վայրկեանի մէջ :

Իսկ ե՞ս . . . : Եաիս կը գառնամ , կը նա– յիմ կտրած ճամբուս եւ կը զգմանամ թէ՝ ինչպէս ուզի տակ աւելը եմ այդքան տարածութիւններ : Կարծէք՝ երկկուան տղան էի . . . :

Ու նորէն , գարձեալ կը բարձրանանք բլրակ մը անտառուտ : Կ'ըջնենք՝ գարա– սուփ մը : Անգամ մըն ալ ցածկիկ ու թը – փուտ բլրակ մը ու ահա , «անդիի դիւան վրայ» բանուկ ճամբու մը տարնթեր , լայնանանիստ ու ոսկեփոշիով օծուած այ– գիի մը թումբին՝ մեր քայլերուն վերջ – նակէտը կը դնէ ընկերս :

Հանգիստ : Մեր կռնակները մշտադալար պարիսպ – նոճիներուն , ու մէյմէկ ծխիկ մեր չրթունքներուն , որոց ծուխերը պա– րոյկներ կը չինեն ու կը քակուին , յետոյ վեր , վեր կը բարձրանան ու կը տարբա – լուծուին պայծառ միջոցին մէջ :

Արեգակին տաքուկ համբոյրները մեր դէմքերուն՝ կը հանդստանանք քանի մը վայրկեան : Թեթեւ քրտինքը չուտ կը ցամքի : Ու ահա , քաղցրիկ զեփիւռ մը մեզ շոյելով կը վերցնէ ու կը նետէ դեղ– նաբաշ ու տարածուն այգին :

Հիմակ , մէջքերնիս համար՝ ժողովրուռ– քը : — Մուզարկութիւն , թումփ թումփ : Բարունակ առ բարունակ : Ոսկեզոյն տե– րեւներուն ծոցիկները պահուըտած քաղց– րիկ ու սաթի գոյն ճութիկներն ու ող – կոյզները երեւան հանելու :

Մենք միեակ չենք այգիին մէջ : Մեզմէ առաջ անցած են ամէն օր ու ամէն տեղ սա մանարակի թռչուննները երամ երամ , որոնք երգելով կը ճաշակեն մեղրիկ հա – տիկները , չուտ չուտ փոխելով իրենց տե– ղերը եւ գառնալով մեր շուրջ բոլորտիքը : Կան նաեւ տակաւին մեղուներն ու ալի – ծակները կճան , չարաճճի , որոնք երբեմն կռիւ կ'ընեն մեղի հետ յարձակելով իսմ– բովին :

Ու այսպէս , հաճելի աշխատանքը կը չարունակենք սակառները թեւակոխ , մէջ– քերնիս ծալած :

— Արմէն , կը կանչէ ընկերս , քիչ ան – դին : Այն թումբերուն վրայ , որ ճութիկ՝ կամ զէթ հատիկ մը չգտնես , քանի մը տերեւներ ակռայիդ տակ՝ ծամէ . . .

Մէջքս չտկելով ու ծիծաղով իր կողմը կը գառնամ ու կը հարցնեմ .

— Ո՞ր ի՞նչ ըլլայ . ինչո՞ւ համար :

— Աւանդութիւն է , հասկցնելու համար ղեղնածփիկ տերեւներուն , թէ՝ զալ տարի պէտք է իրենց ծոցիկներուն մէջ ճութիկ – ներ թագցնեն ժողվրուռք ընդղեներուն համար :

Քանի մը րոպէ նաք դարձեալ ընկերոջս ձայնը կը հասնի ականջիս .

— Աբի տեսնենք , կոպալ , վայրկեան – ներէ ի վեր քեզ կ'որոնեմ . . .

Նորէն վեր կը կենամ , կը նայիմ իրեն : Արեգակը դէմքին ու աչուըներուն մէջ , դեղնորակ , տերեւներուն հանդոյն քիլո – նոց ոզկոյզ մը կոթունէն բռնած կը համ – բուրէ ու ինքնիրեն կը խօսի .

— Եթէ երբեմն քեզի պէս կոպալներ պահուըտած , թաքնուած չըլլան , ճու – թիկներով մեր սակառները ե՞րբ կը լե – նան :

Կը համբուրէ , կը համբուրէ անգամ մըն ալ ու այդ փաղաքչական խօսքերով կը պահկեցնէ սակառին մէջ , կռնակին՝ մանարակ ճութիկներուն քովիկն ի վեր , իրրեւ անոց իշխանը կամ՝ արքան :

Քանի կը յառաջանանք՝ բերքը կ'առա – ռանայ :

Ուրախ ենք : Կառակելով կը չարունա– կենք մեր գործը : Իրարմէ քիչ հեռու կ գտնենք ուրիչ «կոպալ»ներ ալ ու ահա սակառները կը բեռնաւորուին , կը ծան – րանան մօտեցնելով մեր վերադարձը :

Քանի մը վայրկեաններ եւս կը ղահինք մեր հաճոյալի աշխատանքին տակ , երբ յանկարծ ընկերս նորէն ձայն կուտայ .

— Արմէն , նայէ , վեր նայէ , զպան – տուտ մը կուգայ , անպայման այգեպէտն է , մեր կողմը կուգայ . . .

Եկողը հսկայ մըն է , լայն ծխամորճը բերնին տակ : Սակառները կը թողունք՝ կը դիմաւորենք դինքը :

Ընկերս բերնին տակէն կը խօսի ինքն ի– րեն :

— Աստուած բարին ընէ . . . տեսնենք ինչ կ'ուզէ :

Տակաւին իրարու չհասած կը զոռայ .

— Որմէ՞ հրաման առիք . . .

— Հրամանի առնելը անցած է , պարոն , կը պատասխանէ ընկերս , հանդարտօրէն :

— Ի՞նչպէս թէ հրամանի առնելը ան – տակ վերջին մրջիւնն անգամ իրաւունք ունի սպրելու , եւ մարդ սպաննել , կը նը– չանակէ՞ արեւը հանդցնել : Ոչեւորուել էի եւ , ճիշդն ասած , լաւ էի խօսում , մանա – ւանդ որ լսում էր մեծ ուշադրութեամբ եւ աչքը աչքիցս չէր հեռացնում :

Գարեգինը պատմում էր այնքան կեն – դանի կերպով , որ ինձ թւում էր , թէ ինքս ներկայ էի նրանց տարօրինակ խօսակցու– թեանը Մուշաւալիի այգում :

— Լսիր , ասացի , չգիտեմ , այդ մասին մտածե՞լ ես թէ ոչ , բայց դու շատ խոր – հրդաւոր բաներ պատմեցիր :

— Ի՞նչ խորհրդաւոր բաներ , հարցրեց Գարեգինը զարմացած , որից եզրակացրի , որ բնաւ չէր մտածել այդ մասին :

— Խորհրդաւոր չթուացի՞ն քեզ նախ նը– րա այն խօսքերը , թէ կանայք առհասա – րակ չեն կարողանում վրէժ լուծել իրենց վիրաւորողից այնպէս , ինչպէս տղամար – դը կը լուծի , յետոյ այն , որ նա դեռ տարճանակ նկարեց , յետոյ հարցրեց՝ մարդ կարո՞ղ ես սպաննել :

Գարեգինը ծիծաղեց :

— Զարմանալի կատակածմիտ մարդ ես , ասաց , ամէն մի չնչին բանում ինչ որ խորհրդաւորութիւն ես նկատում : Ամէն մի խօսակցութեան ժամանակ մարդ կա – րող է հազար ու մի միտք յայտնել հէնց այնպէս , առանց որեւէ յետին իմաստի : Ատրճանակին էլ . . . ղէհ , ձեռքի պատահա– կան մի չարժուձի էր , փոխանակ չուն կամ ճանճ սպանելու , տարճանակի նման մի բան դուրս եկաւ , որ այդտեղից էլ բնա – կանաբար բացուեց սպանութեան մասին եղած խօսակցութիւնը : Այստեղ ի՞նչ խոր– հրդաւոր բան կարող է լինել : Ինչպէս տեսնում եմ , դու շատ լաւ «պրոկուրոր» (ընդհ . դատախազ) կը լինես , աւելացրեց նա ծիծաղելով :

Թէեւ ինձ համար բնաւ պարզ չէր այդ բացատրութիւնը նկատի ունենալով Սա – ռայի տարօրինակութիւնները , բայց եւ այնպէս խոհեմութիւն համարեցի չշա – րունակել այդ խօսակցութիւնը , չուզելով այդ միամիտ երիտասարդի սէրը թունա – ւորել այն անորոշ կասկածով , որ նրա խորհրդաւոր պատմութիւնը յարուցել էր իմ մէջ : Այնուամենայնիւ քիչ յետոյ էլի չդիմացայ եւ ընկերական պարզ համա – րեցի նորից նախազուշացնելու նրան Սա– ռային հետ ամուսնանալուց , որովհետեւ մի ներքին ձայն չարունակ ասում էր ինձ , որ նա դժբախտ պիտի լինի իր կեանքն այդ աղջկան հետ կապելով :

Գարեգինը կարճ ժամանակ նայում էր ինձ վերին աստիճան խղճալի , նոյնիսկ պաղատագին հայեացքով , յետոյ քիչ մը– նաց լաց լինէր :

— Խնդրում եմ , աղաչում եմ , Միքա– յէլ , մի կտրիր սիրտս , ասաց լացակա– ծած ձայնով , եւ նրա աչքերի մէջ արտա– սուքի կաթիլներ ցոլացին : Ես նրան սի – րում եմ : Սիրում եմ անչափ : Սա իմ անդ– ման է :

— Այգեկութքը կատարա՞ծ էք :

— Աչուշա , այս տեսը այգեկո՞ւթք կը մնայ :

— Շատ աղէկ : Ձոաքաղն ալ կատարած էք , չէ՞ :

— Այո , պարոն : Ցետո՞յ . . .

Թէեւ վերջին պատասխանին քիչ մը հեղնանք կը խառնէ , սակայն միեւնոյն ժամանակ բարի ու անկեղծ ժպիտ մը կը խաղայ իրենց երկինքին պէս կապոյտ աչ– ուըներուն մէջ : Ու , չէկ այդեսերոջ ծիծ– ղուն աչքերը աւելի համարձակութիւն կը ներշնչեն ընկերոջս որ կ'աւելցնէ .

— Լաւ , այն տեսն ալ ի՞նչ հրամանի մը մասին կը խօսիք : Այժմ կարգը մերն է , որ մենք ալ ժողվրաւոքը ընենք Թոչուն – ներուն ու մեղուներուն հետ միասին :

— Այո , բայց , կ'ատարկէ զպանտուտը , հարթելու , հերկելու առեն մենք թարմ խաղող պէտք է ուտենք : Դուք անպայման պիտի լզէք սրբէք , քան պիտի չձղէք այ– գին :

— Ապահով եղէք , բարեկամ : Քանի տերեւները կան , անոնք մեզմէ ալ կրնան պահել ձեր բաժինը . . . :

— Ոչ , ոչ , կ'ըսէ հսկան , յօնքերը պռա– տելով ու վճռական ձեւով մը : Գացէք հաւաքեցէք միւս այգիներէն , բայց հոս ձգեցէք , հեռացէք :

— Աղէկ , պարոն , բայց ի՞նչպէս կրնաք հաստատել թէ այս այգին ձերն է ու մեզ չէք խաբեր . . . : Փաստեցէք , ապացու – ցէք , այն առեն մենք անմիջապէս կը թո – ղունք ու կը հեռանանք :

ՆԵՐՍԷՍ ՇԻՆԱԿԱՆ
(Մնացեալը յաջորդով)

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱՑԻ ՄԵԾ ՀԱՅԱՍԷՐ ՄԸ
ՏՈՔԹ. ԷՄ. ՌԻԿԸՆՊԱԽ

•

ՊԼՅՐՈՒԹ .— Ութսունըմէկ տարեկա – նին Պազըլի (Զուիցերիա) մէջ 1954 Օգոստ . 2ին մեռաւ մեծ հայասէրը , Տոքթ . Էմմանուէլ Ռիկընպախ : Իրրեւ բնագէտ – տութեան եւ աշխարհագրութեան դասա – խօս , մինչեւ 1938 իր հանգստեան կոչուի – լը , ան քառասուն տարի շարունակած է իր ուսուցչական ասպարէզը , նախ Պազըլի « Ռէալշուլէի» եւ ապա «Կիմնազիումին» մէջ (ուսուցական եւ բնական գիտութեանց յատուկ միջնակարգ վարժարանները) : Վերջին տասնըվեց տարիները առաւելա – պէս յատկացուց իր գրական աշխատանք– ներու հրատարակութեան եւ մանաւանդ տառապակոծ հայ ազգին նպաստելու գործին :

Տոքթ . Ռիկընպախ իր բազմամեայ գոր– ծունէութեան ընթացքին սերտունդներ դաստիարակեց ու դանոնք առաջնորդեց բնագիտական գիտցկութիւնները վայելելու եւ անոր խորհրդաւոր գաղանիքներուն թափանցելու : Իրեն համար բնագիտու – թեան դասը չոր ու ցամաք առարկայ մը չէր , այլ սիրաերը ազնուացնելու միջոց մը :

Տոքթ . Ռիկընպախ իր պաշտօնավարու– թեան քառասուն տարիներու ընթացքին իր խնամքին յանձնուած անկիրթ ու ան – կարգ մանուկ կամ պատանի աշակերտնե– րը կրթելու համար երբեք դիմած չէ ֆի– զիքական պատիժի , ինչ որ հրաշքի հա – ւասար բան մըն է : Իր հանդարտ ու մեղմ վարմունքը դինաթափ կ'ընէր դասարանը խանգարողները :

Պետական գպրոցներու մէջ երբ գպրո– ցական ազօթքը արգիլուած էր , ինք առա– ւօտեան առաջին պահը նորէն ազօթքով մը կը սկսէր , հոգեկան պահանջքին դո – հացում տալով :

Իր անունը մտանուոր պատկառանքով մը ու սիրով կ'արտասանէին իր աշա – կերտները :

Իր հանդարտ ու լուռ նկարագրին կը համապատասխանէին նաեւ իր գրական ու մարդասիրական գործերը : Իրրեւ բարե – կամ պատանիներու կը ջանար իր կարո – ղութեան չափով օգնել անոնց եւ դանոնք վէհ խէալով մը խանդավառել : Իր ամ – բողջ կեանքի ընթացքին զօրավիգ հանդի– սացաւ բնութեան պաշտամի չարժումին եւ զուիցերիական բնապաշտ միութիւնը հաղարաւոր նոր անդամներ չահեցաւ :

Ասկէ զատ բազմաթիւ բարոյագիտական գրքոյկներ հրատարակած է նպատակ ու – նենալով սեռային կեանքի լուսաբանու – թիւններով ազնուացնել պարմանիները եւ պարմանուհիները ու անոնց երջանկու– թիւնը ապահովել , դանոնք մաքուր ու ա– ռողջ կեանք մը վարելու մղելով :

Սակայն իր օգնելու պատրաստակամու– թիւնը սահմանափակուած չէր միայն բը– նութեան անպաշտպան արարածներուն վրայ , այլ փորձեց չատ աւելի մեծ տա – րողութեամբ ամրզել մարդոց վիչտն ու կարօտութիւնը :

Մանաւորապէս հայ ազգին քաչած տա– ռապանքը յուզեց զայն , երբ 1896ի եղեռ– նին առաջին լուրերը արձագանգ դտան Եւրոպայի մէջ : Բարեսիրական մարզին վրայ աչխատող ռահվիրաներուն դնդ . Յավրի , Վեր . Բրաֆթ Պոնարի եւ բը – ժիչկներ Քրիսթի եւ Անդրէաս Ֆիչերի , (վերջին երկուքը եղեսիոյ Զուիցերիական Հիւանդանոցին բժիչկներն են) հետ յա – րաբերութիւն հաստատելով ջանաց զուի– ցերիական ժողովուրդին հետաքրքրու – թիւնը արթնցնել հայկական մեծ տառա – պանքին հանդէպ եւ տարիներու ընթաց – քին վառ պահել հայանպաստ չարժումը :

Երբ 1915ին անուղղակի միջոցներով սր– տաճմլիկ տառյդ լուրեր հասան Զուիցե – րիա Թուրքիոյ մէջ Հայոց հանդէպ գոր – ծադրուած վայրագութեանց մասին , Տոքթ . Ռիկընպախ ցնցուեցաւ : Իսկապէս քամահելի էին Հայերու տեղահանութեան , հալածանքի , ու կոտորածի լուրերը :

Տոքթ . Ռիկընպախ նուիրական ու ըս– տիպողական պարտականութիւն սեպեց հայկական կոտորածներու այս լուրերը տարածել ամէն կողմ եւ չարժել հանրա – կան կարծիքը , որպէսզի ազդուագին օգնութիւն մը հասնի տառապեալ հայութեան :

Ան ամէն միջոցի դիմեց , ամէն ճիգ թա– փեց , ամէն դուռ բախեց , ամէն ազդեցիկ անձի հետ յարաբերութեան մտաւ , որպէսզի Զուիցերիոյ Դաչնային Խորհուրդը ընդունի Հայոց ցեղասպանութեան մասին իր ներկայացուցած զեկուցումը եւ ան ալ իր կարգին ազդարարէ աչխարհի ազգերուն , որ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ան – պատիժ մնացած ամենամեծ ոճիրն է մարդ – կութեան դէմ :

Տոքթ . Ռիկընպախ ամէն ջանք թափեց , որպէսզի Զուիցերիոյ Դաչնային Խորհուրդը ընդունի Հայոց ցեղասպանութեան մասին իր ներկայացուցած զեկուցումը եւ ան ալ իր կարգին ազդարարէ աչխարհի ազգերուն , որ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ան – պատիժ մնացած ամենամեծ ոճիրն է մարդ – կութեան դէմ :

Տոքթ . Ռիկընպախ ամէն ջանք թափեց , որպէսզի Զուիցերիոյ Դաչնային Խորհուրդը ընդունի Հայոց ցեղասպանութեան մասին իր ներկայացուցած զեկուցումը եւ ան ալ իր կարգին ազդարարէ աչխարհի ազգերուն , որ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ան – պատիժ մնացած ամենամեծ ոճիրն է մարդ – կութեան դէմ :

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

•

Է .

Չինուորական ծառայութիւնը թողի ինչո՞ւ համար , որովհետեւ տեսայ , որ ինձ օրը օրին չարչարում եմ մի նպատա – կով միայն , մի սարսափելի նպատակով , որ սովորեցնեն մարդ սպաննելու արհես– տը , այնինչ ես դեռ երեխայ էի , որ փախ– չում էի , երբ իմ առջեւ հաւ էին մորթում : «Ուրեմն դու վախկոտ ես» ասաց : Անձնա– զոհութիւնը , կարծեմ աւելի մեծ քայլու – թիւն է , — ասացի : Իսկ ես պատրաստ եմ ինձ կրակը նետել ուրիշի կեանքը փրկելու համար , բայց ուրիշին կեանքից զրկել — այդ ոչ թէ քաջութիւն է , այլ պարզապէս հրէշութիւն : « Բայց սա է որ , — ասաց , — ամէն մի սպանութիւն , խօսքս սովորա– կան աւազակութեան մասին չէ , ի հարկէ , իր զօրաւոր դրդապատճառն է ունենում» : Ոչ մի պատճառ , ասացի , որքան էլ որ զօրաւոր լինի , չի կարող արդարացնել մարդասպանութիւնը , որովհետեւ մարդ էակը չէ՞ որ այդ ես եմ , այդ դու ես , այդ այս կենսաբոյս արիւնն է , որ եռում է մեր երակների մէջ , այդ այս հրաշալի աչխարհն է , որ մահից յետոյ դարձ չկայ այլեւս , այդ այս պայծառ արեւն է , որի տակ վերջին մրջիւնն անգամ իրաւունք ունի սպրելու , եւ մարդ սպաննել , կը նը– չանակէ՞ արեւը հանդցնել : Ոգեւորուել էի եւ , ճիշդն ասած , լաւ էի խօսում , մանա – ւանդ որ լսում էր մեծ ուշադրութեամբ եւ աչքը աչքիցս չէր հեռացնում :

Գարեգինը պատմում էր այնքան կեն – դանի կերպով , որ ինձ թւում էր , թէ ինքս ներկայ էի նրանց տարօրինակ խօսակցու– թեանը Մուշաւալիի այգում :

— Լսիր , ասացի , չգիտեմ , այդ մասին մտածե՞լ ես թէ ոչ , բայց դու շատ խոր – հրդաւոր բաներ պատմեցիր :

— Ի՞նչ խորհրդաւոր բաներ , հարցրեց Գարեգինը զարմացած , որից եզրակացրի , որ բնաւ չէր մտածել այդ մասին :

— Խորհրդաւոր չթուացի՞ն քեզ նախ նը– րա այն խօսքերը , թէ կանայք առհասա – րակ չեն կարողանում վրէժ լուծել իրենց վիրաւորողից այնպէս , ինչպէս տղամար – դը կը լուծի , յետոյ այն , որ նա դեռ տարճանակ նկարեց , յետոյ հարցրեց՝ մարդ կարո՞ղ ես սպաննել :

Գարեգինը ծիծաղեց :

— Զարմանալի կատակածմիտ մարդ ես , ասաց , ամէն մի չնչին բանում ինչ որ խորհրդաւորութիւն ես նկատում : Ամէն մի խօսակցութեան ժամանակ մարդ կա – րող է հազար ու մի միտք յայտնել հէնց այնպէս , առանց որեւէ յետին իմաստի : Ատրճանակին էլ . . . ղէհ , ձեռքի պատահա– կան մի չարժուձի էր , փոխանակ չուն կամ ճանճ սպանելու , տարճանակի նման մի բան դուրս եկաւ , որ այդտեղից էլ բնա – կանաբար բացուեց սպանութեան մասին եղած խօսակցութիւնը : Այստեղ ի՞նչ խոր– հրդաւոր բան կարող է լինել : Ինչպէս տեսնում եմ , դու շատ լաւ «պրոկուրոր» (ընդհ . դատախազ) կը լինես , աւելացրեց նա ծիծաղելով :

Թէեւ ինձ համար բնաւ պարզ չէր այդ բացատրութիւնը նկատի ունենալով Սա – ռայի տարօրինակութիւնները , բայց եւ այնպէս խոհեմութիւն համարեցի չշա – րունակել այդ խօսակցութիւնը , չուզելով այդ միամիտ երիտասարդի սէրը թունա – ւորել այն անորոշ կասկածով , որ նրա խորհրդաւոր պատմութիւնը յարուցել էր իմ մէջ : Այնուամենայնիւ քիչ յետոյ էլի չդիմացայ եւ ընկերական պարզ համա – րեցի նորից նախազուշացնելու նրան Սա– ռային հետ ամուսնանալուց , որովհետեւ մի ներքին ձայն չարունակ ասում էր ինձ , որ նա դժբախտ պիտի լինի իր կեանքն այդ աղջկան հետ կապելով :

Գարեգինը կարճ ժամանակ նայում էր ինձ վերին աստիճան խղճալի , նոյնիսկ պաղատագին հայեացքով , յետոյ քիչ մը– նաց լաց լինէր :

— Խնդրում եմ , աղաչում եմ , Միքա– յէլ , մի կտրիր սիրտս , ասաց լացակա– ծած ձայնով , եւ նրա աչքերի մէջ արտա– սուքի կաթիլներ ցոլացին : Ես նրան սի – րում եմ : Սիրում եմ անչափ : Սա իմ անդ– րանիկ սէրն է : Ես պաչտում եմ նրան : Որ ճոյլ տայ , մոմ վառեմ նրա առջեւ , ծունկ կը չոքեմ ու կը համբուրեմ այն դետինը , որի վրայ ոտք է դնում : Մօտը եղած ժա– մանակ այնքան երջանիկ եմ դդում ինձ , որ նոյնիսկ վախենում եմ , թէ մի դուցէ մի ցնորք , մի տեսիլք լինի ու յանկարծ չքանայ : Նրա դլուխը . . . դետե՞ս ինչ բան է նրա դլուխը . . . աչխարհիս երեսին դեռ ոչ մի նկարիչ չի տեղծել այդպիսի դը– լուխ , դեռ ոչ մի քանդակագործ չի կեր– տել այդպիսի մի հրաչալիք : Խնձանում եմ , որ երեւակայում եմ , թէ իրաւունք պիտի ունենամ դրկելու այդ դլուխը , համբուրելու այդ ճակատը , այդ աչքերը , այդ չրթունքները , դէմքս չփելու այդ հրաչալի մազերին : Ձեռք քաչեմ նրանից , աւելի լաւ չէ՞ ասես՝ ձեռք քաչեմ իմ կեանքից , իսկ նրան սիրելուց յետոյ այն– պէս սիրում եմ կեանքը . . .

Նրա այդ ծիծաղելի պաթետիկ խօսքե – րից յետոյ , որ սակայն , նա արտասանում էր սրտի խորքից ,ինձ ուրիշ բան չէր մը– նում , եթէ ոչ յոդնորներս ու խրատներս ծալլել մի կողմ դնել եւ դէպքերը թող – նել իրենց բնականոն ընթացքին : Այդպէս էլ արի , որովհետեւ տեսայ որ գործ ունեմ մի տիպիկ սիրահարուածի հետ , որի վը– րայ ոչ մի բարի խորհուրդ ազ– դել չի կարող :

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար .)

ՎԱՂՈՒԿՈՒՊՍՓՈՆՑ ՈՎՅԱՉՎՈՑ

Տերմերը էն լիշում է «Մարմաջուն» ամառ, էն փոքրուց որ ընկնում էր ոտի տակ, նրան ու նրա ընկերներին իրար էր կպցնում, իսկ հետո նրանք միասին էին ուրախանում ու խաղում։ Տերմերը ամառ չէր սիրում, որովհետև ամառը ինքը պետք էր աշխատի։ Ամառը ինքը ոչ մի տեղ չէր գնում, ոչ մի տեղ չէր գնում։ Ինքը միշտ տանն էր լինում։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։ Ամառը ինքը միշտ տանն էր լինում։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։

Տերմերը ամառ չէր սիրում, որովհետև ամառը ինքը պետք էր աշխատի։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։ Ամառը ինքը միշտ տանն էր լինում։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ հետ գաս «Ձմռան» ամառանոց, — ասաց Տերմերը։

— Ես չեմ կարող, — պատասխանեց Ոսկեհատիկը, — ես պետք է ամառանոցում մնամ, որովհետև ես ամառանոցի պահակն եմ։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ հետ գաս «Ձմռան» ամառանոց, — ասաց Տերմերը։

— Ես չեմ կարող, — պատասխանեց Ոսկեհատիկը, — ես պետք է ամառանոցում մնամ, որովհետև ես ամառանոցի պահակն եմ։

Տերմերը ամառ չէր սիրում, որովհետև ամառը ինքը պետք էր աշխատի։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։ Ամառը ինքը միշտ տանն էր լինում։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։

Տերմերը ամառ չէր սիրում, որովհետև ամառը ինքը պետք էր աշխատի։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում։ Ամառը ինքը միշտ տանն էր լինում։ Ամառը ինքը ոչ մի ուրախություն չէր տեսնում

նոր ժողով մը սարքուած էր Ձմեռնային մարզարանին մէջ, բոզոքելու համար Գերմանիոյ վերազինման դէմ :

× Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ մասնագէտներ պիտի վերլուծեն ռազմավարական ծրագիրները արեւմտեան եւ բոզալի պաշտպանութեան համար եւ պիտի վերակազմեն քարտէսը, որպէսզի հաշվի առնուի տեսակէտով կարելի եղածին չափ քիչ կախում ունենան Ֆրանսայէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐ, Տիկին Զոքայեան, 46 տարեկան եւ Տիկին Մալլաքեան, 65 տարեկան ինքնաշարժի արկածի մը զոհ գացին Քաշանի մէջ, երբ կը վերադառնային կաթոլիկ եկեղեցւոյ Ծնունդի արարողութիւններէն : Երկուքն ալ մեռան :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ համայնավար իշխանութեան չորս հիմնադիրներէն Մելովան ձիլաս, փոխ վարչապետ, որ երկար տարիներ թիթոյի յաջորդը կը համարուէր եւ որ բոլոր պաշտօններէն զրկուեցաւ անոր համար, խտացրէն կը քննադատէ կառավարութիւնը, ամերիկեան թերթ մը տուած իօսակցութեամբ : Կը պատկանէ կառավարութիւնը, ամերիկեան թերթ մը տուած իօսակցութեամբ : Կը պահանջէ նոր կուսակցութիւն մը հիմնել, աւելի ժողովրդավար : Նախկին վարիչը ամէն վտանգ աչք առած է եւ կ'ըսէ թէ պիտի չհրաժարի պայքարել : Իրեն հետ է Թիթոյի կենսագիրը, Վլատիմիր Տէդիէ – ճէր : Թիթօ ճամբորդութեան մէջ ըլլալով, փոխ վարչապետ Քարտէլի յայտարարեց թէ « պէտք է թերնել ձիլասի պէս մարդոց երեսը » :

ԲԵՐԻԱՅի խմբակին վերջին մնացորդներուն դնդակահարման առթիւ, Մոսկուայի «Կուսակցական Կեանք» թերթը կը գրէ թէ «կուսակցութիւնը եւ կառավարութիւնը այժմ արմատապէս կը մաքրեն ժողովուրդի թշնամիներուն գործունէութեան հետեւանքները» : Այս առթիւ կը յանդուգնէ թէ վերահաստատուած է ընկերը Պիկիա, «որ երիտ. Մխութեանց կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղար ա – ռաջարկուած աստիճանին զրպարտուած եւ վերարկուած էր Բերլիայի գործակիցներուն կողմէ : Կեդր. կոմիտէն եւ կառավարութիւնը կը պահանջեն բոլոր գործակիցները մարմիններէն եւ անոնց անդամներէն խոստովանիլ օրէնքները » :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը չնչին բաժնեչափի դրութիւնը չատ մը ապրանքներու եւ ուտելիքներու համար : Այս առթիւ հրատարակուած վկայագիրը կ'ըսէ թէ ապատ վաճառումը կարելի եղաւ 1953ի անտեսական ծրագրին գործադրութեան շնորհիւ :

ՊՐԻՒՍԷԼի թերթերը կը գրեն թէ պատժական տեսանը ի բացակայութեան ութ ամիս բանտարկութեան եւ երկու հազար ֆրանք տուգանքի դատապարտեց Լէոն Դանանեանը, այն ամբաստանութեամբ թէ անցեալ Օգոստոսին 25·000 ֆրանք արժողութեամբ երեք գորգեր ըստանալով իբրեւ աւանդ, աճուրդի մէջ ծախած եւ անհետացած էր :

Օր· Անժէլ Մուրատեան, Օր· Տընիզ Մուրատեան, Սեբժ եւ Ժաք Մուրատեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Մուրատեան (Լիբանան), Տէր եւ Տիկ· Սա· Մարգարեան (քոյրը) եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Ժան Մուրատեան եւ զաւակները ինչպէս նաեւ Մուրատեան, Պիլէպիճեան, Ալ – պէռ, Ֆիլօռի, Խրլաքեան եւ Գուշում – ճեան բնտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, փեսին, եղբօր, մօր եղբօր, հօրեղբօր եւ ապրպանին

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

մահը որ տեղի ունեցաւ Դեկտ· 24ին, իր բնակարանը, 13 ռիւ Սոլնիէ, 62 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երկուշաբթի Դեկտ· 27ին, Փարիզի Ս·Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին եւ մարմինը անփոփուեցաւ Պանեէօ Փարիզիէնի գերեզմանատունը, բնտանեկան դամբարանին մէջ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Աբշակ Արզուեան եւ զաւակները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք բարեհաճեցան ցուցակութիւն յայտնել, անձամբ կամ պրաւոր, իրենց ամուսնոյն եւ մօր Մարի Արզուեանի մահուան առթիւ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՈՒՐՖԱՑի Հայր· Միութեան ժողովը այսօր, չորեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՏՕՆԱԾԱՌ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի շրջանի մասնաճիւղին :

29 Դեկտ· Չորեքշաբթի ժամը 15էն 19 : Սօսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ 8 Ռիւ Տանթօն, մէթրօ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ :

Մխերիզ, ներկայացում, արտասանութիւն, զաւեշտակ, հայկական պարեր եւն· :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Կաղանդ պապայի տեսարան :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Մուտքը ազատ է

ՏՕՆԱԾԱՌ — ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Տէսլինի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ դպրոցին հոգաբարձութեան : Տեղի պիտի ունենայ 2 Ցունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ : Կաղանդ պապան պիտի այցելէ մանուկներուն :

Մուտքը ազատ է : Կը հրաւիրուի ամբողջ գաղութը անխտիր :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոր տարի եւ Ս· Ծնունդ

1 Ցունուար, Շաբաթ, Ամանորի պաշտամունք :

5 Ցունուար, Չորեքշաբթի, ճրագալոյց Ս· Ծնունդի :

Երեկոյեան պատարագ ժամը 5 :

6 Ցունուար, Հինգշ· Ս· Ծնունդ եւ Աստուածայայտնութիւն Ս· Պատարագ երկսեռ խումբով :

9 Ցունուար, կիր·, Յիշատակ Մեռելոց եւ Չրօրհնէք : Ս· Պատարագ երկսեռ խումբով :

ԹԱՏԵՐԱՍԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Կարասունի «Նիկոլ Դուման» խումբի եւ Նոր Սերունդի «Վարանդեան» Անդրանիկ Թատերախումբի, պեհավարութեամբ Ն· Սարգիսեանի : Առաջին անգամ ըլլալով մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի Սրբազանի ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Ընտանեկան յուզիչ առասպել, չորս արարներ : Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Կարասան Պիվէրի «Դեղուն»ի տան մէջ : Կէս պիչերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր : Մուտքը ազատ է :

Ֆ· Կ· ԽԱՉ· — Ամէն Տիկին Հնարինէ Յարութիւնեան իր ամուսնոյն Գրիգոր Յարութիւնեանի մահուան առթիւ երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կ· Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղին :

ՆՈՒԻՐ .— Թուլուզէն Տիկին Դերձակեան մօնէրու առթիւ հազար ֆր· կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարդաւաճման եւ հազար ֆրանք Ֆ· Կ· Խաչի կայանին : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Բնիկ կեսարացի էօժէնի եւ Վիքթոր կը փնտռեն իրենց եղբայրը՝ Աբթին Օգոստոսեան, որ կորսուած է Իզմիրի մէջ 1922ին : Կը բնակէր թիւ 35 Տէյիրմէն փողոց : Տեղեկացնել Տիկին Էօժէնի Տապանեանի, 19 ռիւ Մարսէլ Պիճէ, Պուա Քոլոմպ (Սէն), Ֆրանս :

ԴԳՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ ԵՒ ՏՕՆԱԾԱՌ

Ֆ· Կ· Խաչի Պուասոյի մասնաճիւղի դպրոցական հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, 24 ռիւ տէ Պահիւթիէ :

Մխերիզ, արտասանութիւն, մեներգ, զուգերգ, արտախօսութիւն, պար եւն· :

Ձաւեշտ մը աշակերտներու կողմէ :

Կաղանդ Պապան մրգեղէններ պիտի բաժնէ փոքրերուն : Մուտքը ազատ է

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նուիրուած ՈՍԿԻ ՀԷՔԵԱԹի : Գործ՝ Ա· ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի՝ երաժշտութիւն՝ Մեսրոպեանի :

Բնագրական այս երաժշտութիւնը, մեծ խնամքով, ձայնագրի վրայ առնուած Պ· Գրիգոր Մելիքեանի կողմէ, պիտի նուիրուի Դեկտեմբեր 29ին ժամը 9ին, Քաֆէ Քուռէ :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՈՒՐՖԱՑի ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայր· Միութեան կողմէ

Ցունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAYի
Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Խօսք կ'առնեն Պ· Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Ց· ՀԻՄԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա· ՏԻՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն), Պ· ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ երգ, Տիկին Լ· ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ : Անիէսի եւ Իսթի Նոր Սերունդի երգչախումբը, պեհավարութեամբ Պ· Գայիշ Եանիի :

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, աւանդական հում ֆիւֆէ, Սէմսէֆ, ժողովրդական պիներով :

Մուտք 300 ֆր·, ուսանողներու եւ գիւղուորներու կէս գին :

Ծօսնակ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ

En toutes circonstances, dites-le avec des fleurs ...

de VOTRE CHOIX

VOTRE CHOIX

MAISON ANTREASSIAN
107, RUE ORFILA, PARIS (20)
Carrefour Pelleport (Face au métro)
25 années d'expérience parisienne en font une maison de confiance et de grande classe. Si vous ne pouvez pas vous rendre sur place
Téléphonez à MEN. : 68 - 45 ou 95 - 49
Du bouquet modeste à la corbeille somptueuse vos envois seront toujours remarqués par le bon goût et la fraicheur des fleurs.
Livraison gratuite Paris et proche banlieue
Envoi de fleurs dans le monde entier par INTERFLORA
Corbeille de fleurs et fruits à partir de 3000 frs
A qualitè égale le meilleur marché de Paris.
Quelques prix pour les fêtes 1954 -55
Cyclamens de 750 à 3500 frcs.
Azalées de 1200 à 12000 frcs.
Plantes vertes de 300 à 30000 frc s
Ouvert tous les jours, même le dimanche jusqu'à 21 heures

MAISON ARDY

— GROS — S. A. R. L. au Cap. 12.000.000 — DEMI - GROS —
Tél. Cen. 14. 11 R.C.Seine 3337021 B.
Tél. Cen. 46.87 C.C.P. Paris, 6401.06

(ՏՆՕՐԷՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՂԲ.Ր)

86-89, RUE DE CLERY, PARIS (2e)

Հաստատութիւնը մասնագէտ է Bonnetterie եւ sous-vêtements ի վերաբերեալ ամէն տեսակի, եւ ունի փրանսական մեծագոյն տուներու ապրանքները :

Jil - Polichinelle - DD - Mont d'Ecosse - Le Collègien - Le Chat
J. E. T. - Aviette - Parker Nemausa - Tixolid - Eminence -
Kangourou - Belesta - etc. etc
Caleçon Molletonnés - Le Belier - Le Vosgien - Trimeca etc. etc.
Միշտ տրամադրելի Ա· եւ Բ· կարգի ապրանք

Rayon spécial de ganterie et de mouffles en laine

pour HOMMES, FEMMES et ENFANTS.-

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՖՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղ ինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (վիտրին).

ԱՐՏԱՇՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI 30 DECEMBRE 1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7559 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2970

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՒԺի ԴԷՄ ՈՒԺ

•

Տարին կը փակուի նոյն մտահոգու – թիւններով, — կազմակերպուիլ, բազմա– պատկել ուժերը, յանուն ազատութեան եւ խաղաղութեան :

Վերանորոգուած է հին առածը,— եթէ խաղաղութիւն կ'ուզես, պատերազմի համար :

Մէկ խօսքով, ուժի դէմ ուժ, որպէսզի հակառակորդը չհամարձակի յարձակիլ, օգտուելով իր վերազանցութենէն :

Երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր, ա – մէնքն ալ ապահովութեան եւ խաղաղու – թեան մասին կը խօսին, ուժ կ'ամբարեն, միեւնոյն առեն ճակատներ, խմբակցու – թիւններ կազմելով :

Արդէն իսկ ստեղծուած է փոխադարձ օգնութեան դաշինքներու ցանց մը՝ Արեւ– մուտքէն Արեւելք : Երբոպայի սրտին վրայ եւ մինչեւ Խաղաղական ովկիանոս :

Եւ ոակայն, մղձաւանջը փարատած չէ ոակաւին :

Ոչ իւրաքանչիւր պետութիւն հանդիսա – ոած է, առանձին, ոչ ալ հաւաքական ճակատը :

Մէկ ոարիէն միւսը, հաւասարիքներ կը լռենք ,— պատերազմի վտանգը պակաս – ած է, բաղդատելով նախընթաց ոարիներու հետ :

Անոնք որ այս եղրակացութեան չեն գած են, միեւնոյն առեն կը յիշեցնեն :—վտան– գաւոր է թուլցնել պաշտպանութեան ճի – գերը :

Այս առթիւ կը հաչուեն թէ ինչ ուժեր իրենք, հակառակորդին դիմաց :

Այդ հակառակորդը, որ կրնայ դառնալ նախայարձակ, միշտ դաղտնի կը պահէ իր ուժերը, միեւնոյ ոառն խաղաղութեան մեղեդիներ երդելով :

Այս անողոք իրականութեան մէկ ուրիշ երեւոյթը կը ներկայացնէ Փարիզի հա – մաձայնութեանց վաւերացման առթիւ բացուած պայքարը, Ֆրանսայի Ազգ. Ժո– ղովին առիւ :

Տեսանք թէ ի՛նչ բուռն տեսարաններ պարզուեցան, վերջին վիճաբանութեանց ընթացքին :

Վաւերացման կատաղիկ ըլլան թէ հա – կառակ, բոլորն ալ համակուած են նոյն մտահոգութեամբ,— ո՞ւր պիտի դինարշաւը :

Մանաւանդ որ, ուշ – կամուխ պիտի վերապինուի, նաեւ, արեւմտեան Գեր – մանիան :

Այս վերապինումն ալ չի կրնար հաւա – սարակշռել ուժերը, Ա. Միութեան եւ իր դինակից պետութեանց միացեալ ճակա – տին դիմաց :

Այդ պատճառով, մարդիկ հետզհետէ աւելի ազատ կը խօսին հիւլէական դէն – քերու գործածութեան մասին :

Ոչ միայն լրագրողները, այլեւ դիւա – նագէտները եւ զօրավարները :

Դեռ վերջերս Մոսկուա կը բողոքէր ա – մերիկայի զօրավարի մը դէմ, որ անհրա – ժեշտ դտած էր այդ քաոմնելի դէնքերուն գործածութիւնը :

Անդին, Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, Թուրք– քիան, որ միշտ մտահոգ է վազուան հա – մար, կը փորձէ միջնորդի դեր կատարել, արաբական երկիրները միացնելու եւ նոր ճակատ մը կազմելու համար :

Վարչապետը, Ատնան Մենտերէս, պի – տի այցելէ Միջին Արեւելքի մայրաք – ղաքները, սկսելով Պաղտատէն, ուր ար – տակարգ ընդունելութիւն մը սարքուած է :

Այս նոր ձեռնարկին մէջ, վճռական դեր մը սահմանուած է Եդիպտոսի, որ կը մնայ միշտ վերապահ :

Արեւմուտքն ալ չհաղորդուած է Թուրքիոյ այս նոր ձեռնարկով :

Մինչեւ անդամ կը քաջալերէ զայն, առաջնորդութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանդներուն, որոնք յայտնապէս մրցակիցներ դարձած են այս ճակատին վրայ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՐՁԸ

•

ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱԿՍԱ՞Ծ Է

Ազգ. ժողովը երէկ ժամը 16ին դարձեալ դրաղեցաւ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման հարցով, որուն համար վա– տահութեան քուէ պահանջած է կառավա– րութիւնը :

Օրակարգին վրայ կային երկու խնդիր– ներ,— 1. Գերմանիոյ մուտքը Պրիւսէլի դաշինքին մէջ եւ սպառազինութեանց գործակալութեան մը հաստատումը. — 2. Փարիզի բոլոր համաձայնութեանց վաւերացումը :

Արեւմտեան Գերմանիոյ զերիչխանու – թեան վերահաստատումը եւ Ատլանտեան դաշինքին անդամակցութիւնը ընդուն – ուած ըլլալով, ընդհ. կարծիքը այն էր թէ այս վերջին երկու կէտերն ալ պիտի վա – ւերացուին , այլապէս դահլիճը պիտի առիպուէր հրաժարիլ, քանի որ Պ. Մեն – ոէս Ֆրանս վստահութեան քուէ պահան– ջեց հինգ անդամ :

Երէկ նժարին մէջ դրուած էր Ատլան – տեան դաշինքին ճակատագիրը : Դաշնա – կից երկիրներուն մէջ անձկութեամբ կը հետեւին Ազգ. Ժողովին վիճաբանու – թեանց : Բ. օրուան նպաստաւոր քուէար– կութիւնը զոհունակութիւն պատճառեց Անգլիոյ եւ Մ. Նահանդներուն մէջ, բայց եւ այնպէս ամէն կասկածամտութիւն փարատած չէ, ինչպէս կը հետեւի զանա– զան հրատարակութիւններէ : Երկուշաբ – թի օրուան քուէարկութիւնը հաստատեց թէ չատ մը երեսփոխաններ վերջին պա – հուն փոխած էին իրենց դիրքը, վախնա – լով նոր մերժումի մը հետեւանքներէն : Նոյնիսկ ժողովրդական Շարժումի ան – դամներէն չատեր, որոնք սկիզբէն ի վեր հակառակ են վարչապետին, թեր քուէար– կած էին :

Այդ օրուան վիճաբանութիւններէն զա– տելով, իրագէկները կը կարծէին թէ մե – ծամասնութիւնը նուազած պիտի ըլլայ , վերջին քուէարկութեանց առեն : Անոնց հաչիւներուն համաձայն, Բ. օրուան 38 ձայնի մեծամասնութիւնը կրնար իջնել 28ի, 18ի, նոյնիսկ 8ի :

Ինչպէս կը հաստատեն առղական թեր – թերը, այս վիճաբանութեանց ընթացքին ուշադրաւ պատակառումներ տեղի ունե – ցան ղլխաւոր հոսանքներուն , մասնա – ւորապէս Ժողովրդական Շարժումին մէջ, որ ունի 85 երեսփոխան եւ որ կառ – չած կը մնայ միացեալ բանակի ձախողած դաշինքին : Այս խմբակցութիւնը, մեծ մասով կաթոլիկ, միայն վեց նպաստաւոր քուէ առած էր Գերմանիոյ վերապինման համար, անցեալ ուրբաթ օր, բայց 17 հո– դի թեր քուէարկեցին երկուշաբթի օր : Ցիսուն հոդինոց մեծամասնութիւն մը , որուն դլուխը կը պտնուի նախորդ վար – չապետ Ժորժ Պիտօ, միշտ Ժխտական դիրք բռնած էր : Իսկ թեր քուէարկող – ներուն առաջնորդն է Ռոպէռ Շուման , նոյնպէս նախկին վարչապետ, որ «միաց– եալ Եւրոպայի հայրը» կը համարուի :

Բ. օրուան քուէարկութեան առեն դիրք փոխած էին 76 երեսփոխաններ, կանխե – լով ծանր վտանգ մը որ կրնար ազդել դի– ւանապետական յարաբերութեանց վրայ : Ջօր. ոը Կոլի նախորդ կուսակիցներէն 18 երեսփոխաններեւս դիրք փոխած էին , ինչպէս եւ 19 պահպանողականներ :

× *Աւելորդ է ըսել թէ Գերմանիոյ մէջ յարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Ֆրանսայի Ազգ. Ժողովին վիճաբանու – թեանց : Վերապինման յօդուածին վաւե – րացումը զոհունակութիւն պատճառեց , բայց կառավարութիւնը կը չարունակէ*

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

•

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՎԵՐՋՆԱ– ԿԱՆ ԵԼՔԻՆ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆ.— ԳՈՀՈՒՆԱ – ԿՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ.— ՌՈՒՍԵՐԸ

ՆՈՐԸ՞Ն ՊԻՏԻ ՊԱՇԱՐԵՆ ՊԵՐԼԻՆԸ

Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին Բ. օրուան քուէարկութիւնը սփոփանք պատճառեց Անգլիոյ մէջ, բայց եւ այնպէս պաշտօնա– կան շրջանակները տհաճութեամբ դի – տել կուտան թէ համայնավարներէն զատ 150 երեսփոխաններ ալ հակառակ են զտ– լիճին քաղաքականութեան, այսինքն Փա– րիզի համաձայնութեանց վաւերացման :

Նախագահ Այզընհաուըը զոհունակու – թիւն յայտնեց առաջին առթիւ , բայց կը սպասէ վերջնական ելքին :

Իտալիոյ մէջ դիտել կուտան թէ տա – ճութեամբ ընդունուած դաշինք մը ի՞նչ– պէս դրնայ գործադրուիլ Ֆրանսայի մէջ. մանաւանդ որ կարդ մը հոսանքներ կը փորձեն ձգձդել գործադրութիւնը :

Անդրադարձին կը հետադրեն թէ ընդհա – նուր զոհունակութիւն պատճառեց Ֆը – րանսայի Ազգ. Ժողովին Բ. օրուան որո– շումը որով Գերմանիան կ'ընդունուի Ա– տլանտեան դաշինքին մէջ: Թուրքիոյ քա – դաքական շրջանակները աւելի առաւել մեծամասնութիւն մը կը սպասէին. բայց եւ այնպէս գոհ են արդիւնքէն, աչքի առ– ջեւ ունենալով Ժխտական քուէարկութեան մը ազդեցուլի հետեւանքները :

Մոսկուայի թերթերը եւ անձերը չա – րունակելով երէնց պայքարը, դիտել կու– տան թէ «բացորոշապէս ակներեւ է որ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու– մը պիտըրդ կը դարձնէ որեւէ բանակցու– թիւն Գերմանիոյ միացման եւ աւտրիա – կան հարցի մասին» : Միեւնոյն առեն կ'ազդարարեն թէ «Ֆրանսա վտանդաւոր ճամբու մը մէջ կը մտնէ, վաւերացնելով այդ համաձայնութիւնները » : Այս առթիւ նորէն կը յիշեն անցեալ դէպքեր , սկսե – լով 1933էն եւ կ'ըսեն թէ միեւնոյն սխալ– ները կը գործուին այսօր ալ :

Կարդ մը շրջանակներու մէջ կը վախ – նան որ Ա. Միութիւնը նորէն պաշարէ ա– թեմտեան Պերլինը : Արդէն իսկ չարք մը միջոցներ ձեռք առնուած են արեւելեան Գերմանիոյ մէջ, երթեւեկի պայմանները խստացնելու համար :

Մոսկուայի հետադրական գործակալու– թիւնը խօսելով Պ. Մենդէս Ֆրանսի վեր– ջին կոչին վրայ, կ'ըսէ թէ ան ալ կը հե– տեւի անգլեամերիկեան մեթոտներուն , ահաբեկելու համար Ֆրանսան, երբ կ'պա– դարտէ թէ Անգլիա եւ Մ. Նահանդները կրնան վերապինել արեւմտեան Գերմա – նիան, հակառակ Ֆրանսայի կամքին : « Գերման դինապարտներու հետ գործակ– ցութիւնը բարիք չէ բերած Ֆրանսայի, ընդհակառակն ազգի առաջնորդած է գան » :

լուծիւն պահել, սպասելով վերջնական ելքին : Իրագէկներու կարծիքով, նոյնիսկ եթէ Փարիզի բոլոր համաձայնութիւննե – րը վաւերացուին, ամէն մտահոգութիւն փարատած չի համարուիր : Մանաւանդ որ, Ազգ. Ժողովին եռք, Հանրապետու – թեան Նորհուրդն ալ (Ծերակոյտ) պիտի քննէ դաշնագրերները եւ նախագահը պէտք է սաորագրէ, որպէսզի օրէնք դառնան : Շատեր կը վախնան որ նոր տապնագ մը ծագի եւ ուրիչ վարչապետ մը յաջորդէ Պ. Մենդէս Ֆրանսի :

.....

ԵՐԿՈՒ ՀԱՋԱՐ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ օդնու – թեան հասան, զսպելու համար Ֆոնթէ – վռայի 160 բանտարկեալները որոնք ըմ – բոստացած էին :

102 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՒ են «սթալինոն» զե – դէն, Ֆրանսայի մէջ: Երկու հնարիչները պիտի դատուին, իբրեւ «մարդասպան ան– խոհեմութեամբ» :

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ

Անցարայէն կը հետապրեն թէ մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են պազ – ատաի մէջ, Թուրքիոյ վարչապետին այ – ցելութեան առթիւ : Թուրք թերթերը մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն այս ընդունելութեան մասին: Անատոլուի գործակալութիւնը հրատարակեց վարչա – պետին մէկ յայտարարութիւնը որ ուղ – ղուած է ամբողջ արաբական աշխարհին : Նշանակալից է այդ յայտարարութեան հետեւեալ մասը .

— « Մենք, Մօտաւոր Արեւելքի ժողո – վուրդներս, երբեք չենք կրնար մենք մեզ ապահով համարել, նոյն իսկ եթէ քաղա– քական եւ պինուորական կատարեալ միու– թիւն մը ստեղծենք, ցորչափ Ատլանտեան պինակցութեան նման պաշտպանողական ցանց մը չկայ հասարակաց վտանգին դէմ » :

Իրագէկները այս յայտարարութենէն կը հետեւցնեն թէ Թուրքիա կ'ուզէ իրաւա – լորի դեր կատարել արաբական երկիրնե– րուն միջեւ եւ կազմել իսլամական լայն համերաշխութիւն մը, փոխան Թագուն չէ– զոքութեան որ կը տիրէ Միջին Արեւելքի մէջ: Այս քաղաքականութեան հետեւե – լով, Թուրքիա կ'ուզէ արաբական աշ– խարհը մօտեցնել Արեւմուտքի, կապ մը հաստատելով անոր եւ Ատլանտեան դի – նակցութեան միջեւ :

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՄԵՐԺԻ

Եդիպտոսի առաջնորդութեան նախա – ձեռը, Սալահ Սալեմ, ձայնափոխիւ ճառ մը խօսելով սուրիացի լրագրողներու պատուիրակութեան մը առջեւ որ Գահիրէ պացած էր, յայտարարեց թէ Մ. Նա – հանդները աւելի քան մէկ միլիոն տոլարի դինուորական օդնութիւն մը առաջարկած էին, փոխարէն պահանջելով դինակցու – թիւն մը կնքել, բայց կառավարութիւնը մերժեց :«Այդ առաջարկը մերժեցինք նոյն օրն իսկ. վասն զի մենք կ'ուզենք միայն մեզմէ կախում ունենալ մեր պաշտպանու– թեան համար » :

Ցետոյ աւելցուց թէ կառավարութիւնը ընդունած է Մ. Նահանդներուն տնտեսա – կան օդնութեան առաջարկը, որ ոչ քաղա– քական, ոչ ալ դինուորական պայման կը պարունակէ : Նախաբարին կարծիքով, Ե– դիպտոսի դինամթերքի եւ պայթուցիկնե– րու արտադրութիւնը 1955ին պիտի բաւէ արաբական բոլոր երկիրներուն : « Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնուած է Արաբական Դաշնակցութեան եւ հաւա– քական ապահովութեան դաշինքին վրայ : Եդիպտոս երբեք պիտի չընդունի արեւ – մտեան պետութեան մը մասնակցութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի պաշտպանութեան ցանցին մէջ» :

× Սուրիոյ արտաքին նախարարը, Ֆախրի Ալթասի, յայտարարեց թէ արա – բական երկիրները սկզբունքով հա – մաձայնած են, քաղաքական եւ տնտեսա – կան գործակցութիւն հաստատելու հա – մար : Գլխաւոր պայմանը այն է որ ամ– բական պետութեան մը կողմէ ընդուն – ուած որեւէ օդնութիւն չկաշկանդէ իր ա– զատութիւնը եւ չվնասէ իր զերիչխանու – թեան :

ՆՈՐ ՄԱՇՏՈՑԱՏԻԺՆԵՐ

Գահիրէի արտակարգ տոհանը մահ – ուան դատապարտեց հինգ սպաններ, իբ – րեւ մեղսակից Իսլամ Եղբայրներու ահա– բեկչական գործունէութեան : Ուրիշ քսան ոսմիկանական եւ դինուորական ամբաս – տանեալներ դատապարտուեցան բան – տարկութեան : Զորս դատապարտեալնե – րու բանտարկութեան պատիժը յետաձգ – ուեցաւ : Այս 29 դատապարտեալները մեղսակից կը համարուէին Իսլամ Եղ –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂ. ԽՆԴԻՐԸ

●

ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ

ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՅ ՑԵՏԱՋԳՄԱՆ ԴԷՄ

ԽՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, նորէն յետաձգուած է Կիլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնը, որ պիտի կատարուէր Դեկտ. 19-ին: Այս առթիւ Ագգ. ընդհ. ժողովի 21 անդամներէն 18ը հետեւեալ բողոքագիրը ուղղած են կաթող. տեղապահ Խադ արք. Աջապահեանի, Դեկտ. 18 թուականով.—

Սրբազան Հայր,

Սառոպտրեալներս, Ագգ. ընդհ. ժողովի եկեղեցական եւ աշխարհական 18 ան-դամները — 21ի վրայ — ստացած ըլլալով Ձեր Սրբազնութեան վկայ Դեկտ. 1954ի հրաւիրագիրները, Պէյրութ փութացած էինք կատարելու համար մեր ազգային պարտականութիւնը, ներկայ ըլլալով Դեկտեմբեր 16ին գումարուելիք Ագգ. Ընդհ. ժողովին: Պէյրութ ժամանելէ յետոյ զարմանքով կարդացինք, թերթերու մէջ, Ագգ. Ընդհ. ժողովի յետաձգման մասին կաթողիկոսարանի կողմէ տրուած հաղորդագրութիւնը որմէ յետոյ ստացանք; նաեւ, իւրաքանչիւրիս ուղղուած յետաձգման ձեր պաշտօնագիրերը:

Անհնկալօրէն առեղծուած այս տագնապալի կացութիւնը հաւաքաբար քննութեան առնելով, եւ անդրադառնալով նախընթաց եղելութեանց, դուք որ

1.— Լիբանանի Գաւառական Ժողովի 5 Դեկտեմբերի 1952ի նիստին Առաջնորդ Սրբազանը ձեր անունով պաշտօնապէս յայտարարած է, թէ Ագգ. Ընդհ. ժողովը նիստի կը հրաւիրուի 13 Դեկտ. 1952 Եշ. օր ժամը 10ին Անթիլիասի մէջ:

2.— Հակառակ այս հաւաստիքին, 10 Դեկտեմբեր 1952 թուակիր եւ համար 3747 պաշտօնագրով կը հաղորդէիք թէ «ներկայ պաշտօնական դրութեամբ միանգամ ընդ միշտ կը ծանուցանենք թէ վերոյիշեալ երկու կանոնագրութեանց տրամադրութեանց համաձայն մենք իրաւասու չենք ի նիստ հրաւիրելու Ագգ. Ընդհ. ժողովը »:

3.— 20 Օգոստոս 1954 թուակիր եւ համար 4099պաշտօնագրով կը հրահանգէիք.— « Կը յանձնարարենք ձեր սրբազան եղբայրութեան նիստի հրաւիրել թեմիդ պատկառելի Գաւառական Ժողովը եւ Ագգ. Ընդհ. ժողովի դադրած անդամներու տեղ նորերու ընտրութիւնը փութով կատարել տալէ ետք, արդիւնքը տեղեկագրել մեզի»:

4.— Իսկ 10 Սեպտ. 1954 թուակիր եւ համար 4109 պաշտօնագրով ալ կը հրահանգէիք.— « Պարտք կը զգանք վերջին անգամ ըլլալով յիշեցնել Թեմիդ Պատկ. Գաւառական Ժողովին թէ հարկ է փութացնել կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամաւորներու ընտրութիւնը, ամէնէն ուշ մինչեւ յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամսուան տասը եւ ընտրեալ պատգամաւորներուն անուանացանկը ղրկել կաթողիկոսարան, որպէսզի կարելի ըլլայ Ագգ. Ընդհ. ժողովը նիստի հրաւիրել, ընտրելու համար Ագգ. կեդր. վարչութիւնը:

« Որոշուած պայմանաժամին եթէ տեղի չունենան Ագգ. Ընդհ. ժողովի երկու չորրորդ վիճակով դադրած անդամներուն ընտրութիւնը, ինչպէս կաթող. ընտրութեան պատգամաւորներու ընտրութիւնը, այլ պարագային ղեր կը մնանք ամէն պատասխանատուութենէ եւ այլեւս ամբողջ պատասխանատուութիւնը Ազգին եւ Աթոռին հանդէպ կը մնայ Բերիոյ եւ Լիբանանի Թեմերու Ագգ. Իշխանութեանց վրայ »:

Ընթացք տալով ձեր վերոյիշեալ հրահանգներուն Թեմերու Ագգ. Գաւառական Ժողովները կատարեցին Ագգ. Ընդհ. ժողովի անդամներուն լրացուցիչ ընտրութիւնները, ինչպէս նաեւ կաթողիկոսարան ընտրութիւնը և պաշտօնագրերով հաղորդեցին կաթողիկոսարան:

5.— 6 Դեկտեմբեր 1954 թուակիր եւ համար 4180 պաշտօնագրով նիստի հրաւիրեցիք վերոյիշեալ Ժողովները հետեւեալ ձեւով, « որոշած ենք նիստի հրաւիրել Ագգ. Ընդհ. ժողովը ամսոյս 16ին, կէսօրէ ետք ժամը 3ին իսկ կաթողիկոսարան ընտրութեան պատգամաւորական Ժողովը Դեկտ. 19ին կիրակի օր:

« Արդ հաճեցէք կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամաւորներուն պաշտօնապէս իմացնել ընտրութեան օրը, որպէսզի պատրաստ ըլլան գալու կաթողիկոսարան եւ կատարելու իրենց ազգային պարտականութիւնը » :

6.— Այս ամէնուն հակառակ 13 Դեկտ. 1954 թուակիր պաշտօնագրով առանձին որ եւ է բանաւոր պատճառի եւ օրինական հիմունքներու կը յայտնէիք. «Ագգ. ընդհ. ժողովի դումարումը եւ կաթողիկոսական ընտրութեան հարցը աւելի եւս կը խորացնեն տիրող անհամաձայնութիւնները, փոխանակ առեղծելու սպասուած հաշտարարութիւնը, այսու կը հաղորդենք թէ առ այժմ յետաձգուած է վերոյիշեալ ժողովներու դումարումը »:

Արդ, հիմնուելով վերոյիշեալ իրողութեանց վրայ կը դանենք որ— Ա.) Ագգ. կենսական այս հարցերու շուրջ ձեր սրբազնութեան վերաբերումը հակասական եղած է: Նախ' կ'որոշէ Ագգ. ընդհ. ժողով հրաւիրել, ճշդելով դումարման թուականը, օրը եւ ժամը, յետոյ, տեղապահի իրաւասու չըլլալը պատրուակելով կը մերժէք հրաւիրել նոյն ժողովը: Յարձակեալ, վերջ Դեկտեմբեր 1954 թուակիր պաշտօնագրով նիստի կը հրաւիրէք Ագգ. Ընդհ. ժողովը փաստօրէն հերքելով 1952ին առաջ քշուած անիրաւասութեան պատրուակը. եւ սակայն վերստին յետաձգում կը կատարէք անհիմն եւ սարքուկի պատճառաբանութիւններով :

Բ) Ձեր 13 Դեկտ. 1954ի պաշտօնագրին եւ կաթողիկոսարանի դիւանին հաղորդագրութեան մէջ յաճախակի կրկնուած են «անհամաձայնութիւն» եւ «անհամաձայնութիւն» բառերը, որոնք իրականութեան չեն համապատասխաններ, որուան ըլլալով որ Ագգ. Ընդհ. ժողովի անդամներս որեւէ տեսակի տարաձայնութիւն կամ վիճաբանութիւն չենք ունեցած եւ ներկայիս ալ չունինք. կը զարմանանք որ դուք զանց առնելով պաշտօնական մարմիններու խաղաղ գործունէութեան եւ համերաշխական տրամադրութիւնները, վերարերում կը ճշդէք ազգային կենսական հարցերու հանդէպ, անտալով եւ ենթարկուելով անպաշտօն եւ անպատասխանատու տարրերու միտումնաւոր թելադրութիւններուն եւ ազդակներու դէմ:

Գ) Հակաօրինական եւ անտարամարնական այս բոլոր իրողութիւնները կ'ապացուցանեն համայական վերաբերում մը որ ոչ մէկ տեղ ներելի կրնայ ըլլալ պատասխանատու դիրքի մը կոչուած որեւէ անհատի, այս պարագային առաւել եւս կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան տեղապահին համար որուն երկուքուկէս տարուան գործելակերպը ազգային ընդհանուր շահերէ աւելի կը մատնէ անձնական շահախնդրութիւն եւ որոշ նկատումներ :

Դ) Կիլիկեան Թեմերու Ագգ. Իշխանութիւնները միշտ բծախնդիր եղած են օրինական սկզբունքներու յարգուելուն եւ Սահմանադրական կարգերու պահպանութիւն եւ միշտ պահանջած են Ագգ. Ընդհ. ժողովի դումարում եւ կաթողիկոսական ընտրութիւն: Վերջին պարագային ալ, զոյգ ժողովներու կապակցութեամբ ձեր հրահանգները լրիւ գործադրուած են :

Ե) Կամայականօրէն առեղծուած ներ-կայ տագնապի կացութեան հետեւանքով լուրջ վտանգի ենթակայ է Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան ապագան, հակառակ թեմական իշխանութեանց ցանկութեան եւ ճիգերուն կաթողիկոսութիւնը օժտելու սահմանադրական օրինաւոր իշխանութեամբ եւ Կիլիկիոյ Աթոռը արժանաւոր գահակալով մը :

Այս ամէնէն յետոյ ներկայ կացութեան չարունակման պարագային մեզի կը մը-նայ յիշեցնել եւ կրկնել ձեր իսկ բառերը, այսինքն «այդ պարագային դեր կը մը-նանք ամէն պատասխանատուութենէ եւ այլեւս ամբողջ պատասխանատուութիւնը Ազգին եւ Աթոռին հանդէպ կը մնայ» ձեր վրայ :

Արդ, յանուն Կիլիկեան Թեմերու Ագգ. Իշխանութեանց կը բողոքենք օրէնքի հանդէպ ձեր այս կրկնակի ոտնձգութեան եւ կամայականութեանց դէմ եւ մեզի կը վերապահենք օրէնքի վերականգնումին համար անհրաժեշտ բոլոր միջոցառումները:

Մնամք յարգանօք Ագգ. ընդհ. ժողովի Եկեղեցական անդամներ.— Զարեհ եպիսկ., Խորէն Եպիսկ., Դեւոնդ Եպիսկ.:

Լիբանանի ներկայացուցիչներ.— Մովսէս Տէր Գալուստեան, Ռուբէն Մաւիսագալեան, Գառնիկ Միմոսեան, Տէ. Մելֆոն Հայրապետեան, Տէ. Խոսրով Գրիգորեան, Ցակոբ Տէր Մելքոնեան, Ղազար Զարրգ:

Բերիոյ Թեմի ներկայացուցիչներ.— Յովհաննէս Տաճէսեան, Գառնիկ Ազիբեան, Վահէ Սէրեան, Միհրան Հերարտեան, Հրաչ Փափազեան, Տօքթ. Ատուր Գապագեան, Միսաք Պըժեան :

Կիպրոսի ներկայացուցիչ.— Ցակոբ Պոյճալեան :

ՀԱՐԱՒԻ ԱՑԳԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Այդեակերը կը զարմանայ ու լեռթոք կը խնդայ, կը քրքջայ ընկերոջս յանդուգն առարկութեանը համար: Լայն ծխամորճը ուժգին որթատունկին կը խփէ՝ ու բերանը դէպի ճամբան՝ ձայն կուտայ .

— Ժերա, պահ մը հոս եկուր... :

Դրացի, Ժերան, որ այդ պահուն հոնկէ կ'անցնէր «տիւ, օ» ձիուն լեզուովը երգելով, կը կեցնէ կառքը ու այդին՝ մեր քով կ'իջնէ :

— Ժերա, ըսէ, այս այդին որո՞ւնն է...

— Անշուշտ ձերն է, Սիւլլի: Ինչո՞ւ այս այդին ձերն է :

— Պարոններդը չեն հաւատար, թէ այս այդին մերն է : Վկայ, ապացոյց կ'ուզեն : կ'ըսեն, մեզ կը խաբէք ...

Ցետոյ, կը դառնայ՝ մեղի.

— Տեսա՞ք: Ահաւասիկ վկայ, ապացոյց, ալ առարկութիւն մը ունի՞ք :

— Այո, կը յարէ ընկերս, լուրջ կեցուածք մը ցուցադրելով:

— Ի՞նչ: Ուրիշ ի՞նչ ըսելիք ունիք :

— Ըսելիքնիս այն է, որ, դուք կ'ուզէք մէկ վկայով մը ապացուցանել թէ՝ այս այդին ձեր ըն է :

— Այո, պարոնս:

— Աղէկ: Այս պահուս, ես ալ կրնամ վկայ մը ճարել ըսել տալու՝ թէ այս այդին ձերը չէ: Վկայիդ դէմ՝ վկայ մը :

— Այդ անկարելի է: Ոչ ոք կրնայ ուրանալ, պարոն, որ այս այդին իմս է :

Ընկերս չատ հանդարտ ու պաղարիւն կը դառնայ ինծի ու կը հարցնէ .

— Արմէն, ըսէ, այս այդին պարոնի՞ն է ...

— Ոչ, վճռականօրէն կը պատասխանեմ հաստատ դիտցողի մը պէս :

Այս անգամ, այդեպանը լեցուն խնդուքով մը կը բացականչէ .

— Մալաո՞ւ (մալաո) ...

— Պէէու (փէօ թէէթ) կը պատասխանէ ընկերս նոյնպէս ծիծաղելով ու մեզ ալ խնդացնելով — դիս ու միւս այդեպանը :

*

Սա հարուցէ այդեպանի՞ը, — ուրհատարակ բարի են անոնք: Հաղուագիւտ են չարերը: Ու այս բարեմասնութիւնը, պիտասրութիւնը կարծէք հողէն կուգայ,

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱՂԱՒՆԻՆ

●

Է.

Վերջը նոյնիսկ համաձայնութիւն յայտնեցի, որ նրա խաչելութիւնը կը լի-նեմ: Այնչափ ուրախացաւ, վրայ ընկաւ, գրկեց ու սկսեց խելագարի պէս համբուրել ինձ :

Ը.

Մինչեւ վերջին րոպէն էլ չէի հաւատում, թէ այդ ամուսնութիւնը գլուխ կը գայ, գլխաւորապէս այն ծայր աստիճան անբարենպաստ տպաւորութեան պատճառով, որ թողել էր ինձ վրայ Սառան, իմ առաջին այցի ժամանակ, իր բնաւորութեան նկատմամբ :

Բայց այս ամուսնութիւնը ոչ միայն գլուխ եկաւ, այլ պատկի դիւրերը Սառան իր պարկեշտութեամբ, իր ախուր մտախոհ հեզութեամբ կարող էր օրինակելի նորահարս լինել: Ապշած էի մնացել.— ո՞ւր էր չքացել նրա դէմքի վանող արտայայտութիւնը, նրա այնքան ջղային, անհրապոյր վարմունքը: Ինձ թւում էր, թէ կամ մի հրաշքով վերածնուել էր Սառան, կամ իմ աչքերն էին փոխուել: Ամէն անգամ որ գալիս էի, նրան գտնում էի նոր դիրքերի մէջ. մանուկ էր, որ ոչ մի բանով չէր յիշեցնում իմ տեսած Սառային :

Այդ դիւրերի մեջ մի տեսակ, թէ որքան աքանչելի էր նրա դեղեցկութիւնը հարատեւական սպիտակ զգեստի մէջ: «Ներա զլուխը .. գլուխ՞ս ինչ բան է նրա գլուխը ...» — ակամայ միտս եկան Գարեգինի խօսքերը, երբ նրա մատչ պայծառ լուսատորուած հիւրասենեակը, եւ տեսայ այդ խորհրդաւոր աղջկայ լայն, խոհուն, փղոսկրի սպիտակութեամբ փայլող ճակատը՝ գաղաթին հաւաքած չքեղ սեւ մազերով, սպիտակ շղարշի փրփուրների մէջ: Մի յաւերժահարս էր, որի առջեւ իսկապէս պէտք էր ծունկի խոնարհել եւ աքանչացման, սրբազան երկիւղածութեան եւ պաշտամունքի խօսքեր մրմնջալ: Ու նոր հասկացայ, եւ այս անգամ բնաւ ծիծաղելի չթուաց ինձ, թէ ինչո՞ւ Գարեգինը սիրոյ «էքստազի» մէջ մոմ էր վառում նրա առջեւ, ծնրադրում ու համբուրում այն գետինը, որի վրայ ոտք էր դնում նա :

Մայիսեան ծաղիկների մի չքեղ փունջ էի տարել: Մատուցի: Ընդունելիս մեղ մօրքն ժպտաց եւ դլխի թեթեւ խոնարհումով չնորհակալութիւն յայտնեց :

Այդ դիւրեր մի տարօրինակ վախկոտութիւն էին նկատում Գարեգինի մէջ. մանը էր դալիս ոտների մատների վրայ, շատ չէր խօսում, չուտ — չուտ կարմրում էր եւ աչքերն իրեն յատուկ բարեսրտութեամբ որեւէ նկատողութիւն էր անում կատակով : Բայց այս բոլորի հետ միաժամանակ հարնացուի վրայ նայում էր մի տեսակ դողունի հիասքանչացումով: Ըստ երեւոյթին, Սառայի այդ դիւրերում հեղութիւնը եւ մանաւանդ դեղեցկութիւնը նրա համար էլ անապատելի մի նորութիւն էր, եւ նա ճնշւում էր այն դիտակցութեան տակ որ այդ դեղեցկութիւնը իրենն էր վերջնականապէս, իր սեփականը, վախենալով միաժամանակ, թէ մի դուցէ դա, իսկապէս, ինչպէս ինքն էր ասում, մի ցնորք, մի տեսիլք լինէր ու յանկարծ չքանար: Ու ինձ թւում էր, թէ իր հոգու խորքում իրեն արժանի չէր համարում այդ բախտաւորութեանը :

Հարսնիքը չատ համեստ էր, որովհետեւ Սառան այլպէս էր կամեցել: Հիւրերի թւում ներկայ էին նորահարսի ամենամերձաւոր ազգականները, նրա ընկերուհիների մի երկուսը, վերջինների թւում Ժիւլ Սիմոնը կարդացող ընկերուհին — մի չատ համարձակ եւ չատախօս աղջիկ, որը տեղի — անտեղի սրախօսում էր եւ բարձրաձայն ծիծաղում — իսկ փեսացուի կողմից հրաւիրուած էին նրա մի երկու ազգական կանայք եւ մի քանի պաշտօնակիցներ, այնպէս որ բոլորս միասին ա-ռած՝ հազիւ մի տաս — քսան հոգի լինէ-ինք:

Պակիչ մի երկու չաբաթ յետոյ աւելի չատ հետաքրքրութիւնից, քան քաղաքավարական մի պարտք կատարելու համար, այցելեցի նորապսակ զոյգին (դրանից մի օր առաջ նրանք այցելել էին ինձ, բայց դժբախտաբար, ես տանը չէի եղել):

Գարեգինը թողել էր իր հայրական մեռայլ տունը, ուր ապրել էր ամուսնանալուց առաջ, եւ վարձել էր քաղաքի ամենալաւ եւ խաղաղ թաղերից մէկում մի չատ սիրուն բնակարան, մի մեծ տան վերի յարկում, որտեղից հիանալի տեսարան էր բացւում ամբողջ քաղաքի վրայ եւ դէպի լեռնային հորիզոնները :

Աղախինը նոր էր առաջնորդել ինձ դէպի ընդունարան, որ դրսից երկաթէ պատշգամից նկատս վազեց Գարեգինը՝ չափազանց ուրախ ու կայտառ, դրկեց, համբուրեց ինձ եւ ձեռքիցս բռնած անմիջապէս տարաւ դէպի պատշգամը, ուր իմ դալուց առաջ նստած էր իր նորաստի կնոջ հետ եւ երեկոյեան թէյն էր վայելում :

Սառան, հակառակ սպասածիս, ինձ ընդունեց բաւական սառն կերպով:

ՆԱՐԴՈՍ

(Շար.)

կը փոխանցուի իրենց :

Ընդհանրապէս, ամէն տեղ ու ամէն երկինքի տակ՝ հողին կապուած մարդը խղճամիտ ու բարեսիրտ կ'ըլլայ, որուն ապացոյցները մենք շատ ենք տեսած··· : Ու այսօրուան մեղի հանդիպած — ու ուրիշ անդամներ ալ — այդեպանին թեթեւ բարկութիւնն ալ միշտ կատակախառն էր եղած : Կարծէք հաճոյք մը զգայ մեղի հետ պահ մը բանավիճելով : Եաքէն, ձգեց հեռացաւ, ընկերոջս տուած սրամիտ պատասխանին վրայ ալ ապուր մը խնդալով ու մեղի ալ յանձնարարելով, որ, այդին ամբողջութեամբ չսրբենք : Այլ՝ իրենց ալ թարմ խաղող ձգենք, որպէսզի կարենան իրենց բերանները թրջել հերկելու ու հարթելուատեն :

Այդեպաններու մեկ ու պզտիկ, անմեղ փառասիրութիւնն է, որ ժողովրդուքը բնաղները անպայման հրաման ուզեն՝ որ ի հարկ է բաւական ժամանակի կը կապոտի···

Փառաւորապէս կը չարունակենք մեր աշխատանքը ու կը լեցնենք մեր լայն ու խորունկ սակառները :

Ցեսոյ, դուրս կը սահինք այդիէն, յոգնած, սակայն ուրախ, ալ խաշոր, «կոպալ» ողկոյզներ պատած ենք առած :

Կը հանդչինք : Մեր չունչը կը կանոնաւորենք նստած ճամբուն եղերքը նորէն մխրճելով մէյմէկ ծխիկ, ապահելով՝ դէպի մեր գեղին կողմը անցնող կառք մը « օքօ սթոփ» ընելու մտադրութեամբ ··:

Իրիկուն է ալ : Արեգակը հեռուր լեռան մը գագաթին վրայ կը դանուի հսկայ հուկիքի մը դեղնուցին հանդոյն, եւ, կարծէք եթէ դպչելու ըլլաք պիտի ճեղքուի, պայթի ու տակի սարը իր զոյնին փոխակերպէ :

Նստած կը դիտենք այդիներուն չորհալի համայնապատկերը : Շատերը ծիրանծիփիկ են, ուրիշներ կարմրագոյն, իրենց եթէ դինի է ցրցքնուած, սրսկուած իրենց տերեւներուն վրայ, իսկ կան ալ որ տակաւին կը պահեն իրենց բնական կանանչութիւնը :

Ա՛հ, հեզնեակ, կը լանի, կը զարթին սա մանուրիկ թռչուններուն երգերը, մեղուներուն բզզոցը ու նաեւ որսորդներու զէնքերուն ձայները :

Ու ահա, կ'իջնէ անդորրութիւնը ամէն դի, այդիներուն ու դաշտերուն վրայ, բլուրներուն ու դարաստիներուն, լեռներուն ու հովիտներուն ու նոյնիսկ վերը՝ կապոյտ երկնակամարին վրայ ··· :

ՆԵՐՍԷՍ ՇԻՆԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Տիկնանց Մխիթեան, Որբերու Օգնութեան Մարմինը հրապարակ կ'ընծայէ իր ձեռնարկներուն յաջողութեան սառարող – ներուն, մեծ գոհունակութեամբ կ'իմացնէ թէ իր սաներուն եւ սանուհիներուն թիւը բարձրացած է 29ի, մինչ անցեալ տարի 11 էր :

Այս բախտաւոր մանուկները իրենց հայեցի դաստիարակութիւնը կը ստանան

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆԹԵԼԷՆ

ՌՈՒՄ – ՀԱՅԵՐԷՆ քառահատոր բառարան մը հրատարակուեցաւ վերջերս հայ պետական հրատարակչութեան կողմէ : Բառարանը կը պարունակէ հարիւր հազար բառեր, որոնց մաս կը կազմեն գրական, արհեստագիտական բառեր, ռուսերէն առակներ եւ այլ բառակապմեր : Ռուս–հայերէն բառարանը մեծ արժէք կը ներկայացնէ երկրին գրական եւ պետական ճիւղերուն մէջ աշխատողնե – րուն :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ Բ. հա – մագումարին մասնակցելու համար Հա – յաստանէն ալ պատուիրակութիւն մը գացած էր Մոսկուա : Անդամներն էին Լ. Թումիչեան, Նայիրի Զարեան, Հրաչեայ Քոչար, Գ. Սեւունց եւ ուրիշներ :

ՄԱՆՈՒԿ ԱԲԵՂԵԱՆԻ մահուան տաս – նամեակը սօնուեցաւ Երեւանի մէջ, Գի – տութեանց Ակադեմիայի կողմէ : Այս առթիւ պարզեցին անոր վառարակը իրրեւ հայկական եւ մանկավարժ : Մ. Աբեղեանի գիտական գործունէութիւնը կ'ընդգրկէր հայագիտութեան երեք ճիւղերը.— Ա) ժողովրդական բանահիւսութիւն, Բ) լեզուագիտութիւն եւ քերականագիտութիւն, Գ) Գրականութեան պատմութիւն : Մեծ դեր կատարած է « Մասունցի Դաւիթ»ի գնահատման մէջ : Ան հրատարակեց այս գործին աւելի քան յիսուն պատումները եւ միեւնոյն ատեն ժողովրդական առաս – պելներու մեծագոյն ուսումնասիրողն է : Ան հաստատեց թէ Մ. Խորենացիի յիշած առասպելները ոչ թէ չինծու են, այլ հաւաքուած էին ժողովուրդէն : Մանաւանդ պէս նշանաւոր են իր «Ժողովրդական Խաղիկները» ուր հաւաքած է 3500 երգեր, «Ռուսական ժողովրդական» տաղերը, ուր կան հինգ հարիւր բարձրարուեստ տաղեր իրենց տարբերակներով : Ան մասնագիտական նշխանութիւնն դուրս հանեց «Պարսից պատերազմի դէպքութիւնը» Տարօնի մէջ : Նշանաւոր են իր «Աշխարհաբարի չարահիւսութիւնը » , «Ռուս հայ ռազմական բառարանը», «Հայոց լեզուի տաղաչափութիւնը » : Հրատարակած է Խորենացիի Հայոց պատմութիւնը (աշխատակցութեամբ Ս. Յարութիւնեանի) 34 ձեռագիրներու հետ բաղդատելով «Կորիւնի վարք մաշտոցի»ը, Գ. Նաբեկացիի մասին յայտնի ուսումնասիրութիւն մը եւայլն : Հեղինակն է հայմիջնադարեան առակներու եւ հայ հին գրականութեան դարձակ եւ քննական պատմութեան : Ջերմագէս կը դնահատէր Ռուս. Թումանեան, Յակոբ Յակոբեանի, Ց. Պալեանի, Րաֆֆիի, Ց. Յովհաննէսեանի գործերը : Կատարած է նաեւ բազմաթիւ թարգմանութիւններ Հայնէէն, Շիլլերէն, Գոգոլէն : Դ. Դէմիրճեան Մանուկ Աբեղեանի համար կ'ըսէր թէ «Հայոց մատենադրութիւնն ու Հայոց պատմութիւնն էր» :

Հայկ. մթնոլորտի մէջ եւ դայն կը պարտին մեր հայրենակիցներուն սիրայօժար եւ առատաձեռն օգնութեան :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

★

ՏԻՍԻՆ, (Ցառաջ).— Դեկտեմբեր 18ի շաբաթ երեկոյեան Հ. Ց. Դ. տան սրահը կը յորդէր հաղուադէպ բազմութեամբ մը : Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացի Տէսինի մասնաճիւղը կը տօնէր մեր ան – մահ հերոս Մուրատի Օրը, բանախօսու – թեամբ ու ներկայացումով մը : Միութեան Տէսինի մասնաճիւղը ոչ երկար առնէ ի վեր կազմալոյծ վիճակ մը ունէր, ահա դարձեալ աշխուժութիւն ցոյց կուտայ : Պատասխանելով Փարիզի Կեդր. վարչութեան կոչին, ան ալ իր օժանդակութեան համեստ բաժինը կը բերէ հետապնդուած նպատակին, այն է հայեցի բարձրագոյն կրթութիւն ջամբել երկու հայ ուսանող – ներու, որպէսզի յաջորդ սերունդը եւս ունենայ տոհմիկ դաստիարակութեամբ օժտուած ու ազգային ոգւով տոգորուած դիտակից մտաւորականներ : Իրենց այս առաջին ձեռնարկին համար հրաւիրած էին կեդր. վարչութեան անդամներէն Պ. Ե. Երանոսեան : Օրուան նախագահը, Պ. Մխէրեան Ղազարեան բանալով երեկոյթը, պարզեց նպատակը եւ բեմ հրաւիրեց բանախօսը : Պ. Երանոսեան դիւրաւ ճառ մը կարդաց : Շատ խնամքով պատրաստուած այդ ճառը կ'ընդգրկէր ոչ միայն Միութեան հետապնդած ազգօգուտ նպատակները եւ գործունէութիւնը, այլեւ համառօտ պատմութիւնն էր Սեբաստիոյ եւ շրջանի հայութեան : Կարդով բեմ եկան, յիշելու համար մէկ քանիները, Մխիթար Աբբայ, Դանիէլ Վարուժանը, Մուրատը եւ ուրիշներ, գրիչի եւ զէնքի տիտաններ :

Ցեսոյ ներկայացուեցաւ Երուանդ Օտեանի «Զարշըլը Աբթին ապա» թատերախաղը որ ոչ միայն կը պահանջէր պոլսահայ բարքերուն հարազատութիւն, այլեւ ինքնատիպ պատկերներ ու տիպարներ : Դերակատարները մեծ մասամբ նորահաս սերունդի ներկայացուցիչներ էին : Դէկլամատորը, Պ. Մխիթարեան Շերվանեան կը – ցած էր յաջող աշխատանքով ու զոհո – զութեամբ հարթել բոլոր դժուարութիւն – ները : Եթէ կարդ մը բեմական թերու – թիւններ նշմարուեցան, ատոնք կը պատահին բոլոր ներկայացումներուն : Ընդհանրապէս ներկայացումը լաւ անցաւ, գը – ւարթ մթնոլորտ մը տեղծեց եւ բոլորը զոհ մնացին : Խաղին նիւթը յայտնի է բոլորին հետեւաբար պանդ կ'առնեմ :

(ՄՄՌ.— Մեր թղթակիցը յիշած էր բոլոր դերակատարները, իրենց դերերով, բայց տեղատուեցանք զանց առնել, տեղի անձկութեան պատճառով : Ուրախ ենք որ ամէնքն ալ յաջողած են, չնորհիւ իրենց աշխատանքին) :

Մէջնարարին դպրոցին ի նպաստ ծախուեցան վիճակախաղի պահարաններ : Գոյացած է հինգ հազար ֆրանք որ պիտի յանձնուի դպրոցին հոգարարձութեան : Կը չնորհաւորենք մեր Սեբաստացի հայրենակիցները, իրենց ազգային գիտակցութեան եւ աշխոյժ գործունէութեան համար :

× Հ. Ց. Դ. Տան ներքնախարիկը տեղի ունեցաւ ծնողական հանդիպում մը, կապմակերպած Ճ. Կ. Խաչի դպրոցին հոգարարձութեան կողմէ : Ներկայ էին բազմաթիւ ծնողներ ու դպրոցը գնահատողներ : Սեղանապետ ընտրուեցաւ Պ. Պօղոս Տէր Պօղոսեան որ ճարտարութեամբ վարեց իր պաշտօնը : Հոգաբարձութեան կողմէ ընկեր Ս. Առաքելեան պարզեց դպրոցին վիճակը եւ խնդրեց ներկաներէն իրենց կարծիքները յայտնել դպրոցը աւելի արդիւնաւոր գարձնելու համար : Կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարուեցաւ : Ուսուցչուհի Տիկին Միլտոնեան տեղեկագրով մը պարզեց դպրոցին եռամսեայ պատկերը թերագրելէ բազձանքներ յայտնելով : Մէջ ընդ մէջ հնչեցան երգեր, մեներգներ, արտասանութիւններ ու խմբերգ՝ դպրոցին աշակերտներուն կողմէ : Ներկաներու ինքնաբուխ նուէրներով գոյացաւ քանի հազար ֆր. : Ցարմար առթիւ պիտի որոշուի նուիրատուներուն գանձը : Կարելի է յաճախ կազմակերպել այսպիսի հանդիպումներ, հետաքրքրելով ծնողները իրենց զաւակներուն հայեցի դաստիարակութեամբ :

× Դերասան Թրպօշ մէկուկէս ամիսէ ի վեր գուարթութիւն կը սփռէ այս շրջանին մէջ իր յաջող ներկայացումներով : Դեկտեմբեր 4ին ներկայացուց «Ուշ լինի նուշ լինի» օփերէթը, նուագով կ'ընկերանար Պ. Մ. Շերվանեան : Բոլորն ալ լաւ կատարեցին իրենց դերերը : Գ.Պ.

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՈՒ ԲԺԻՇԿԸ

★

ՆԻՍ, 24 Դեկտ.— Երէկ տեղի ունեցաւ Տօքթ. Նաֆիլեանի շնորհուած Պատուոյ Լեգէոնի ասպետի շքանշանին յանձնումը, ձեռամբ նախկին նախարար Պ. Լէոն Պաթիլի :

Տեղական թերթերը մանրամասնօրէն կը նկարագրեն այս արարողութիւնը, որուն ներկայ էին բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ Հայեր : Բժշկական Միութեան նախագահը, Տօքթ. Քոսա, այս առթիւ ջերմագէս ներբողեց հայ բժիշկին երկարատեւ եւ փայլուն գործունէութիւնը : Նիսի եկեղեցական վարչութեան նախագահը, կէտիկեան եւ Մարզական Միութեան ներկայացուցիչը, Պ. Վ. Պալապանեան զեղեցիկ ծաղկեվտնջեր նուիրեցին Տիկին Նաֆիլեանի :

Բժ. Նաֆիլեան համեստ եւ անշահախնդիր անձնաւորութիւն մըն է եւ միշտ օգտակար կ'ըլլայ գաղութին : Կարօտ հիւանդները կը խնամէ ձրիարար : Տարիներէ ի վեր ամէն օր կ'այցելէ իշխանուհի Երկայնարզուկ Աբգութեանցին, որ 4–5 տարիէ ի վեր չի կրնար սենեակէն դուրս ելլել, սրտի հիւանդութեան եւ յօգտացաւ պատճառով :

Գ. Խոսրովեան

ԳՈՒՆԱՀԱՏՈՒՄ Բժիշկը

★

ՆԻՍ, 24 Դեկտ.— Երէկ տեղի ունեցաւ Տօքթ. Նաֆիլեանի շնորհուած Պատուոյ Լեգէոնի ասպետի շքանշանին յանձնումը, ձեռամբ նախկին նախարար Պ. Լէոն Պաթիլի :

Տեղական թերթերը մանրամասնօրէն կը նկարագրեն այս արարողութիւնը, որուն ներկայ էին բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ Հայեր : Բժշկական Միութեան նախագահը, Տօքթ. Քոսա, այս առթիւ ջերմագէս ներբողեց հայ բժիշկին երկարատեւ եւ փայլուն գործունէութիւնը : Նիսի եկեղեցական վարչութեան նախագահը, կէտիկեան եւ Մարզական Միութեան ներկայացուցիչը, Պ. Վ. Պալապանեան զեղեցիկ ծաղկեվտնջեր նուիրեցին Տիկին Նաֆիլեանի :

Բժ. Նաֆիլեան համեստ եւ անշահախնդիր անձնաւորութիւն մըն է եւ միշտ օգտակար կ'ըլլայ գաղութին : Կարօտ հիւանդները կը խնամէ ձրիարար : Տարիներէ ի վեր ամէն օր կ'այցելէ իշխանուհի Երկայնարզուկ Աբգութեանցին, որ 4–5 տարիէ ի վեր չի կրնար սենեակէն դուրս ելլել, սրտի հիւանդութեան եւ յօգտացաւ պատճառով :

Գ. Խոսրովեան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԻՍ

●

— Ինչ գնով էլ լինի, ես կը գանեմ այդ ֆեռալիները : Եթէ նրանք թռչուն են, ես էլ բազէ : Կը պատժեմ մի օր : Այժմ եթէ չես ուզում նեղութիւն կրել, ցոյց տուր ինձ նրանց տեղը, առանց ասդ անդ թափառելու, վինաթափ անեմ եւ ձեռքերին, ոտքերին չղթայակապ տանիմ քաղաք, որ աչխարհ տեսնայ, ուրախանայ, ցնծայ եւ Օսմանեան ազգն ու Հայերը գիտենան թէ՝ ով է Ալի պէկը :

— Շղթայի կապուած Տէլեմաքին պահակում են եւ պահանջում, որ ասէ թէ ո՞ւր են ֆեռալիները :

= Ալի պէկի ձեռքը երկար է : Նա ամէն ինչ կրնայ ընել, պատասխանում է Տէլեմաքը :

— Դու ծաղրո՞ւմ ես, կեավուր :

= Մեղայ, քաւ լիցի, ամենեւին, պէկ, ասածս լուրջ է եւ ոչ հեղնանք :

— Դու մինչեւ որ չխոստովանիս, քեզ այլեւս պատում չկայ : Խոստովանէ, եթէ ոչ՝ այդ քո բերանը հալած կապարը կը լեցնեմ, չան պէս մորթդ քերթել կուտամ :

= Ինչպէս կ'ուզես, այնպէս արա : Ես քեզ ազնիւ, չիտակ մարդու խօսք տուի : Չեմ գիտեր թէ՝ ով է արել, կամ անողները ո՞ւր են : Ճիշդ է, կարզացի նրանց վրայից կախուած գրութիւնը եւ թարգմանեցի եւ տասցի, որ առորագրուած էր Դաշնակցական Կոմիտէի կողմէ : Բայց թէ ո՞ւր է այդ կոմիտէն, ո՞վքեր են այդ մարդիկը, Ալլահը միայն գիտէ :

Չի գիտցուիր, թէ ի՞նչ փոփոխութիւն կը մտնի Ալի պէկի հողիին մէջ, բայց նա կը հրամայէ չղթաները հանել Տէլեմաքի ոտներից եւ ձեռներից եւ բաց է թողնում նրան՝ միայն սպառնալով թէ՝ «Վաղը առաւօտ ես քեզ հետ կը խօսիմ» :

Այդ անսպասելի եւ անակնկալ պարագան ոչ միայն ուրախացուց Տէլեմաքը, այլ եւ բոլոր գիւղացիները :

Նա պատ չունէր քաչեց, եւ չնորհակալութիւն յայտնելով հեռացաւ : Թէեւ նա պղտում էր, որ այդ ժամանակաւոր խաղաղութիւն պիտի յաջորդէ փոթորիկը, այնուամենայնիւ յաղթանակ տարած պին – ուորի նման թողից կրկէսի վայրը :

Իսկ անդին՝ ոստիկանները քանդում էին պիւղը : Ամբողջ կերկերը կողոպտել էին ժողովուրդը, բռնել, տանջել, տուգանք առել եւ բաց թողել : Այդ էր իրենց պետի կամքը : Հապա դիշե՞րը : Արեւի լոյսից չխղճահարող այդ գազանները մութին մէջ, ով գիտէ, ինչ ոճիրներ պիտի գործէին :

Տէլեմաքը մտածում էր մի կերպ այդ գազանները գիւղից հեռացնել : Եթէ ոչ՝ այդ գիշերը ոչ նամուս, ով էլ պատիւ պիտի մնար :

300ից աւելի էին արիւնռուչտ գազանները, որոնք գիւղը հիմնայատակ պիտի աւերէին :

Երկար մտածելէ վերջ, կը յիշէ մի քանի ոստիկանները, որոնք միշտ իրենք «Ֆէօն Քիւրքեր» կ'անուանէին : Երբեմն մօտեցած էր նրանց եւ մտերմաբար խօսել օսմանեան անտանելի վարչութեան մասին : Փափաք էին յայտնել բանակցելու յեղափոխականներու հետ եւ միացած ուժերով տապալելու բռնակալի լուծը :

Տէլեմաքը մօտենում է նրանց եւ յայտնում գիւղացիների կրած չարչարանքները այդ ժանտարմաների ձեռքից : Բայց նը – րանք համր եւ խուլ են ձեւանում՝ թօթ – ուելով իրենց ուսերը : Նրանցից մէկը պատասխանում է.

— Դուք այնպիսի մի վիճակ ստեղծեցիք, որ մենք այժմ չենք համարձակում ձայն հանել, էլ ուր կը մնայ միջամտութիւն ընել :

Սրանից էլ յոյս չկար : Նա մտածում էր նորից Իբրահիմ Ջավուշին դիմել : Կանչեց մի յարմար անկիւն եւ բացատրեց կացութիւնը՝ խնդրելով որ ազատէ գիւղը այս գուլումէն եւ բարերարը դառնայ այս ճնշուած ժողովրդին :

— Այո, ճիշդ ես ասում, բայց ի՞նչ հնարաւորութիւն ունիս վարձատրելու ինձ : Գիտես որ ես ոչ մի բան չեմ ընում առանց վարձատրութեան :

Տէլեմաքը մտածում է մի վայրկեան եւ ասում.

— Ես ոչ մի բան չունիմ, բացի իմ կեանքից, որ պատրաստ եմ զոհել քո ոտքերի տակ, եթէ ինձ ազատես այս ահաւոր դրութիւնից :

Ջավուշը ծիծաղում է եւ ասում.

— Ես քո կեանքը չեմ ուզում, ինձ պէտք է ոսկի : Ես ոսկի եմ ուզում, ոսկի : Ես ոսկի եմ ուզում, ոսկի : Ես ոսկի եմ ուզում,

բայրներու գաւաղրական գործունէու – թեան եւ մեծ մասով կը պատկանին օգա– նաւային բանակին եւ ասպիկանութեան :

Կախաղանի դատապարտուած սպանե – րուն ղէմաւորն է հազարապետ Սալահ Շաահ, ստորերկրեայ գործունէութեան վարիչը՝ ասպիկանութեան մէջ: Բանտար– կութեան պատիժներն են հինգ տարիէն մինչեւ ցմահ :

Վարչապետին դէմ կատարուած մահա – փորձէն ի վեր դատապարտուած են մօտ երկու հարիւր Իսլամ Եղբայրներ, որոնց վեցը կախուեցան :

Այժմ 12 սիոնական Հրեաներ կը դատ – ուին իրրեւ լրտես եւ վնասարար : Արդ· Առաջնորդութեան նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս դատավա – րութեան առթիւ .

— Եգիպտոս որեւէ դնով հաշտութիւն պիտի չկնքէ Իսրայէլի հետ, եթէ նոյն իսկ այդ կառավարութիւնը ամբողջովին համակերպի Ազգաժողովին որոշումնե – րուն զոր չէ յարգած մինչեւ այսօր :

Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին հինգ Ֆրանսահպատակ Հրեաներ, որոնց մէկը աղջիկ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ՝

ՔՍԱՆ ՀԱՋԱՐ անճնասպանութիւն տե – ղի ունեցած է Ճափոնի մէջ, 1954ի ըն – թացքին, համաձայն պաշտօնական տեղե– կագրի մը :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ խորհրդարանը որոշեց դատի ենթարկել Թիթոյի մտերիմ զոր – ծակիցը եւ կենսագիրը, Վլատիմիր Տէ – ետճէքը, այն ամբաստանութեամբ թէ զա– ւած է պետութեան դէմ, միանալով նախ– կին փոխ վարչապետ Ճիլասի որ խստա – բէն քննադատած էր երկրին ներկայ վար– չակարգը: Տէտէճէքը չաբաթ օր չկրցաւ դատ տալ Պելկրատի համալսարանին մէջ ուր արդի պատմութեան դասախօս է :Ամ– բաստանեալը բանտարկուած է արդէն եւ թղթակիցները զոց դատն իր բնակարա – նին դուռը:

ՀԱՒԱՏՔ ԵՒ ԳՈՐԾ

Բարեպաշտ հայբենակից մը, Պ· Մինաս Գըլըճեան, «Շնորհաւոր նոր տարի եւ բարի Կաղանդ» մաղթելով իր ազգակից – ներուն, հազարական ֆրանք կը նուիրէ տարեւ նշանակուած հաստատութեանց : Միեւնոյն տուն կը յորդորէ որ ամէն մէ– կը իր հաւատքին միացնէ գործը: «Հա – ւատքը առանց գործի մեռած է»:

Փարիզի Աղքատախնամին (Ծերանոցին համար), Ֆ· Կ· Խաչի օգափոխութեան տան, Լիբանանի Օդն· Խաչի Պնակ մը կե– րակուրին, Ազգ· Տան Հայկազեան վար – ժարանին, «Ցառաջ»ի բարգաւաճման հա– մար: Համագումար հինգ հազար Ֆրանք: Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

Կազմեց՝ ԿԱՐՕ ՓԷՈՐԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ , պատկերազարդ :

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1270 : Դիմել՝ «Ցառաջ»ի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Յ· ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

ՕԳՏԱԿԵՑԷՔ ԱՌԻԹԻՆ

Տեղափոխութեան պատճառով կը վա – ճառուի Պորտոյի կեդրոնական մէկ թաղամասին մէջ յարկաբաժին մը(կահա– վորուած) հինգ օգտէտ կարեւոր սեն – եակներով , Գ ·յարկ, կապ, ջուր, էլեկ – տրականութիւն: Շատ դիւրամատչելի պայմաններ : Ամսական վարձք 1980 : Շատ ճեռնտու դերձակի աշխատանոցի համար : Դիմել ·— Կ· Գագեան

4. Rue Entre 2 Murs, Bordeaux (G.)

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad, 84

— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

FOURRURES FOURRURES FOURRURES

ՏՕՆԱԾԱՌ — ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Տէսլինի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ դպրոցի հոզարարձութեան: Տեղի պիտի ունենայ 2 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ· Ը· Դ· Տան սրահը :

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ: Կաղանդ պապան պիտի այցելէ մանուկնե– րուն :

Մուտքը ազատ է: Կը հրաւիրուի ամ – բողջ դաղութը անխտիր :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կաղանդի առթիւ կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Պուլ· Օտտոյի մասնաճիւղին եւ Ս· Յակոբ Մասրան թաղականութեան կողմէ, այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար Էնթէրնասիոնալի սրահը, 230 Շըմէն տը լա Մատրակ վիլ :

Առաջնորդութեամբ իրենց ուսուցչուհի Տիկ· Ս· Թորոսեանի պիտի ներկայացուի դպրոցական թատերախաղ մը, (Տօնածա– ռի եաեւէն) 8–12 տարեկան աշակերտնե – րու կողմէ :

Ճոխ յայտագիր եւ սիրուն անակնկալ – ներ, Կաղանդ Պապան պիտի այցելէ մա – նուկիներուն:

Մուտքը ազատ է, 7էն 10 հայկական եւ եւրոպական պարեր :

ԹԱՏԵՐԱՍԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ը· Դ· Կարա– նի «Նիկոլ Դուման» խումբի եւ Նոր Սե – րունդի «Վարանդեան» Անդրանիկ թատե– րախումբի , վերակազմութեամբ Ն· Սար – գիսեանի: Առաջին անգամ բլլալով մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի Սա– րաճանի ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Ընտանեկան յուզիչ առած, չորս արար : Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին , կարասն Պիվէրի «Գեղուն»ի տան մէջ :

Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրո– պական պարեր : Մուտքը ազատ է:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Վիէն .— Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան պա– րահանդէսը յառաջիկայ Յունուար 8ին, շաբաթ իրիկուն, քաղաքապետարանի սր– տահին մէջ, առաջնակարգ նուագախում – բով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Կարօ Ժամկոչեան կը ծա– նուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին իրենց մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԻՒԹՈՐԻԱ ՍԵՐՏԱՐԵԱՆԻ

(Ծնեալ Տարայեան)

մահուան քառասունքին առթիւ, եւ իրենց եղբօր Յովսէփ Տարայեանի յիշատակին :

Կը հրաւիրուին ազգայեալին յիշատակը յարգողները:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ .— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը ցա – ւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Այրի Տիկին Եսթեր Ղազարեանի, զաւակնե – րուն, իր քոյրերուն եւ բոլոր պարագա – ներուն, իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօրը, անձրմադին եւ սպզականին, Պ· Մկրտիչ Ղազարեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահ– ուան առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Բնիկ կեսարացի էօ – ժէնի եւ վիբթոր կը փնտռեն իրե՛ց եղ – բայրը՝ Աբթին Օգուզուչեան, որ կոր – սուած է Իզմիրի մէջ 1922ին: Կը բնակէր Քիւ 35 Տէյիրմէն փողոց: Տեղեկացնել Տիկին Էօժէնի Տապանեանի, 19 ռիւ Մար– սէլ Պինէ, Պուա Քոլոմպ (Սէն), Ֆրանս:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՏՕՆԱԾԱՌ

Ֆ· Կ· Խաչի Պուլուայի մասնաճիւղի դպ– րոցական հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, 24 ռիւ տէ Պահիւթիէ :

Խմբերգ, արտասանութիւն , մեներգ , զուգերգ, արամախօսութիւն , պար եւն· :

Զաւեշտ մը աշակերտներու կողմէ :

Կաղանդ Պապան մրգեղէններ պիտի բաժնէ փոքրերուն: Մուտքը ազատ է

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՈՆԹՐԻՕՑԻՆ Դեկտ· 24ին մանուա – չէքով ստացանք 1600 Ֆր· , իրրեւ բաժնե– պին: Կը խնդրուի հաղորդել դրկողին Ա. – ՆՈՒՆԸ :

Մ· Բ· Վիէն .— Պիտի հրատարակուի :

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Վիէննէն Պ· Զապոյեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ· Տէր Մինասեանի (Մ· Նահանգներ) :

ՓԱՐԻԶԻ Նոր Սերունդէն Պ· Ռուպէն Շահինեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նը– ւիրէ իր քեռայրին Պ· Կարապետ Թիւ – ֆէնքճեանի (Ամերիկա) :

ՓԱՐԻԶԷՆ Պ· Բ· Սերճանեան երեք ամ– սուան «Ցառաջ» կը նուիրէ Պ· Խաչէնեի (Փարիզ) :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղին հանդէսը Փետրուար 27ին :

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայ բ· Միութեան կողմէ

Յունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAY ի

Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Խօսք կ'առնեն Պ· Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Ց· ՀԻՍԱՅԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա· ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ֆրանսերէն), Պ· ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ երգ, Տիկին Լ· ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ: Անիէռի եւ Իսիի Նոր Սերունդի երգչա– խումբը , ղեկավարութեամբ Պ· Գայիշ եանի :

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, աւանդական հում բիւֆէ, Սէմսէթ, ժողովրդական պիներով :

Մուտք 300 ֆր·, ուսանողներու եւ զինուորներու կէս գին :

Խօսնակ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ

En toutes circonstances, dites-le avec des fleurs ...

de VOTRE CHOIX

VOTRE CHOIX

MAISON ANTREASSIAN

107, RUE ORFILA, PARIS (20)

Carrefour Pelleport (Face au métro)

25 années d'expérience parisienne en font une maison de confiance et de grande classe. Si vous ne pouvez pas vous rendre sur place Téléphonez à MEN. : 68 - 45 ou 95 - 49

Du bouquet modeste à la corbeille somptueuse vos envois seront toujours remarqués par le bon goût et la fraicheur des fleurs.

Livraison gratuite Paris et proche banlieue

Envoi de fleurs dans le monde entier par INTERFLORA

Corbeille de fleurs et fruits à partir de 3000 frs

A qualitè égale le meilleur marché de Paris.

Quelques prix pour les fêtes 1954 -55

Cyclamens de 750 à 3500 frcs.

Azalées de 1200 à 12000 frcs.

Plantes vertes de 300 à 30000 frc s

Ouvert tous les jours, même le dimanche jusqu'à 21 heures

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը յանձնարարենք

ՍԻԼՎԵՍՏՐ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ուր լաւագոյն ընդունելութիւնը վե– րապահուած է Փարիզի , արուար– ձաններու եւ դաւառի Հայերուն

Հայերու բարեկամ դեղարան մը

Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Պ· Վահրամ Էլմաճեան պարտաս – տող–ծախող, իր հայրենակիցներուն արամադրութեան տակ է ժամը 9էն 12·30 եւ 15էն 20 հոն է :

ՇԱՀԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

OCÉANIA

ՕԴԱՆԱՒԻ, ՇՈՓԵՆԱՒԻ ԵՒ ԵՐԿԱ– ԹՈՒՂԻԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏՈՄՍԵՐ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ

Վիզայի եւ անցագրի բոլոր ձեւա– կերպութիւնները , Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու, Քա – նատա, Թուրքիա, Լիբանան : Ա– մէն մանրամասնութեանց համար գրել՝

Պ· ԼԵՒՈՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

38, Rue de la Republique. Marseille

Tél. Colbert 53-13 — 42-58

Bureaux à Paris

4, Rue de Castellane.

Adresse telegraphique PACATLAN

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՓՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒԻՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու խսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒԻՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քլորք).

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
31
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
★
VENDREDI
31 DECEMBRE
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7560 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2971

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՒԵՍԻԱՆ ԻՐ ՔԱՋԵՐՈՎ

•

Հայաջինջ Սարսափներուն քառամեամ – եակն է այս տարի, եւ անչուշտ պիտի ոճնուի համապատասխան լրջութեամբ : Առանց հաւատարմութեան եւ բարձաձայն մոլուռքներու :

Մինչ այդ, զանգան Մխիթարեաններ կ'ոգեկոչեն իրենց հիմնադրին ողջակէզը , ինչպէս եւ դիմադրական պայքարը :

Այսպէս, կիրակի օր տեղի կ'ունենայ Եղեսիոյ Հայր. Մխիթեան ճեմարանը , Փարիզի Զինուորական Ակումբի սրահներուն մէջ :

Տարիներու ընթացքին, աւելի շատ ոգիներուն մէջ , դրաւոր թէ բանաւոր : Եւ այն տպաւորութիւնը գոյացաւ թէ աշխարհի պէտ ջարդուեցանք :

Մինչդեռ, ինքնապաշտպանութեան , դիմադրական պայքարի պատմութիւններ կան, մոռցուած կամ անտեսուած :

Միտքերու մէջ մնացած են դիմաւոր հերոսամարտները, — Վասպուրական , Տարօն, Եղեսիա, Շ. Դարահխաչ, Աղ – Տաղ, Ֆրնտըճաք եւայլն :

Եթէ ամբողջ շրջաններ ոտքի եղան կամ դերադոյն պայքարը մղեցին վերջին պահուն, այդ չի նշանակեր թէ միւսները բոլորն ալ գլուխ ծռեցին անմիջապէս :

Դիմադրական պայքարի պատմութիւններ կան, Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ Բիւթանիա եւ Անատոլուի խորերը, որոնք պատահաբար կը յիշուին :

Ամէն պարագայի մէջ, ժամանակն է որ արձանագրուին ոչ միայն հաւաքական , այլեւ անհատական ինքնապաշտպանութեան ձեռնարկները, «Ցուշապատում»ներու կամ վիպակներու մէջ :

Եղեսիան, որ արդէն ունէր իր հերոսամարտին համառօտ պատմութիւնը եւ բազմաթիւ յուշեր եւ մենագրութիւններ , այժմ ձեռնարկած է հրատարակելու ամբողջական դործ մը , աշխարհագրական պատմականէն մինչեւ հերոսականը :

Որքան դիտենք, այս առթիւ հաւաքած են անհամար հում նիւթեր , ձեռք անցընելով Թանկագին վկայութիւն մը՝ Լէյդէնի մատենադարանէն (Հոլանտա) :

Միեւնոյն ատեն պրպտումներ կատարուած են ժամանակակից շրջանի անցքերուն եւ երկու հերոսամարտներուն մասին : Այնպէս որ, կը կարծենք թէ «Ցուշապատում»ը պիտի լրացնէ բոլոր պահանջները :

Բոլոր ժողովուրդներուն համար հիմնական առաքինութիւն մը կը կազմէ քաջութիւնը, եթէ նոյնիսկ իր նպատակին հասած չըլլայ :

Որքան աւելի՝ մեր հալածական եւ անճար ժողովուրդին համար, որ ստիպուած էր իր գոյամարտը մղել խակապէս զժոխային պայմաններու մէջ :

Եղեսիան եւ միւսները եթէ զարնուեցան, միեւնոյն ատեն հաստատեցին թէ դիտեն զարնել : Մարտնչիլ արիաբար , ճակատ ճակտի :

Եւրոպայի մէջ ալ դերութեան մատնուած ժողովուրդներ ունեցան իրենց դիմադրական պայքարը :

Բայց, ի՞նչ անփոխարինելի առաւելութիւններով,— ներքին եւ արտաքին առկայութիւն, բարոյական թէ նիւթական : Արդիական եւ անսպառ դէնքեր : Ցարտաճուն օդնութիւն օդանաւերով եւ ուրիշ ամէն տեսակ միջոցներով :

Եւ վերջապէս հաստատուն յոյս մը, — այսօր վաղը կը հասնին ազատարարները :

Մեր ո՞ր հերոսամարտը ուժ կ'առնէր այս կարգի առաւելութիւններէն :

Վերը երկինք մը մռայլ, վարը՝ դետին : Եւ իրրեւ ապաւէն՝ ափ մը քաջերու բազուկները, նախնական դէնքերով ...

Նոր Բաֆֆի մը կրնար վէպի վերածել Եղեսիոյ հերոսամարտը, իր լուսապայծառ եւ մգաքերով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

24 ԺԱՄ ՑԵՏԱՋԳԵՑԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ-ՎԱԻԵՐԱՑՈՒՄԸ

•

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԷՐ ԵՐԷԿ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Ապր. Ժողովը յուզումնալից նիստ մը եւս գումարեց Դէ. օր, Փարիզի համայնութեանց եւ մասնաւորապէս Գերմանիոյ վերապրման հարցին քննութեան առթիւ : Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան ժամը 16էն մինչեւ ետ. առաու եւ 24 ժամ եւս յետաձգուեցան, օրինական ձեւակերպութեան մը պատճառով : Բայց եւ այնպէս վաւերացումը ապահովուած կը համարուի, մանաւանդ որ առաջին քուէարկութեամբ ընդունուած էր արեւմտեան Գերմանիոյ մասնակցութիւնը Ատլանտեան պաշինքին մէջ, 256ի դէմ 286 ձայնով : Վերապրման հակառակորդները այս անգամ ա լուժդնօրէն պայքարեցան, Փարիզի համաձայնութեանց ամբողջական վաւերացումը խափանելու կամ երկարաձգելու համար :

Գիտնալով հանդերձ որ Անգլիա, Մ. Նահանգները եւ ազատ աշխարհին մնացեալ մասը անձկութեամբ կը սպասեն վերջնական եւ ամբողջական վաւերացման, ընդդիմադիրները օգտուեցան օրէնական ձեւակերպութենէ մը, 24 ժամ եւս երկարաձգելու համար :

Վիճաբանութեան նիւթը հետեւեալն էր, — Օրէնքը կ'արտօնէ՞ ետ առնել կամ փոփոխել վտահութեան քուէի վերաբերեալ բանաձեւ մը, առանց 24 ժամ յետաձգելու : Երեսփոխան մը առաջարկած էր մանավանդ մը կազմել , հսկելու համար Գերմանիոյ վերապրման դործողութեանց վրայ, որպէս զի արտօնուած չափէն աւելի ուժեր չունենայ : Նայն ատեն երեսփոխանը ուզեց ետ առնել իր բանաձեւը, բայց ընդդիմադիրները առիթէն օգտուեցան, պնդելով թէ անհրաժեշտ է քննութիւնը յետաձգել 24 ժամ : Ի վերջոյ ընդունուեցաւ յետաձգման առաջարկը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, զօր. Օլէնը, որ առաջին օրէն պահանջած էր մերժել համաձայնութեանց վաւերացումը, կրկնեց իր առարկութիւնները : Իր կարծիքով, «Գերմանիոյ վերապրումը Ռուսիոյ դիրկը պիտի նետէ այդ երկիրը : Գալով դաշնակիցներու սպառնալիքին , աւելորդ են, վասնզի անոնք չեն կրնար Եւրոպայի պաշտպանութիւնը կազմակերպել առանց Ֆրանսայի : Երկու յաղթական պատերազմներու արդիւնքը չեմացնելու եւ խաղաղութեան վերջին պատեհութիւնները չանհետացնելու համար, կը պահանջեմ մերժել Փարիզի համաձայնութեանց» :

ԷՌԻՕ ՄԻՇՏ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Ապր. Ժողովին պատուակալ նախագահը, ծերունին Էռիօ խօսք առնելով , ցաւ յայտնեց որ կառավարութիւնը յաւելուածական պայմանաժամ մը չի տար Ֆրանսացիներուն, խորհրդակցելու եւ դործելու համար : «Կառավարութիւնը այսօր ազատ է բանակցելու համար Արեւելքի հետ, բայց վաղը պիտի հարկադրուի նոր կատի առնել Գերմանիոյ կարծիքը : Այս յուզումնալից վիճաբանութիւնը փակելէ առաջ, կը յիշեցնեմ թէ անհրաժեշտ է յարգել բոլոր դաշնագիրները, ինչ որ ալ ըլլան : Տասը տարի առաջ, մարդ մը որ վեր կը մնայ ամէն վէճէ, դաշինք մը ստորագրեց որուն համաձայն Ֆրանսա երբեք պիտի չմխանայ Ռ. Միութեան դէմ ուղղուած խմբակցութեան մը : Ես ամբողջ կեանքիս մէջ պայքարած եմ եւ պիտի պայքարիմ որ յարգուին Ֆրանսայի յանձնառութիւնները : Խիղճս կը տանջէ դիս եւ չեմ կրնար հանդստանալ» :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԱԿԵՏԸ

•

Դառն մը կարճ յայտարարութիւններէ հաք, երկար ճառ մը խօսնցաւ ընկերվարական պատասխանատուութեան ընդհ. քարտուղարը, Կի Մոլէ, պաշտպանելով Փարիզի դամաձայնութիւնները :

— « Նախ նկատի առնենք ազատագրութեան խնդիրը : Մենք, ընկերվարական – սերս, համաձայն ենք խաղալ համակեցութեան : Բայց նախ ուխտուած ենք ապահովել մեր գոյութիւնը : Երբ կը յուզուի Գերմանիան՝ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան մէջ նետելու խնդիրը , չկայ մէկը որ չկռահի այդ վերապրման դաղտնաբերէն խակ : Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Մ. Նահանգները, Անգլիան եւ Ատլանտեան պինակցութեան միւս բոլոր անդամները այնքան կը պնդեն որպէս զի վաւերացը – նենք Փարիզի համաձայնութիւնները : Ինչո՞ւ այդքան կը պնդեն, եթէ ոչ նկատի առնելով Ս. Միութեան քաղաքականութիւնը 1945էն ի վեր : Եթէ այս վիճակին մատնուած ենք, պատճառը այն է որ երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր Ռուսիա միակ երկիրն է որ զէնքի տակ կը պահէ միլիոնաւոր պինուորներ : Տասը տարիէ ի վեր Ռուսիա աշնչացուց բազմաթիւ ժողովուրդներու ազատութիւնը : Իսկ ես չեմ կրնար ընդունիլ որ Գերմանիոյ վերապրումը ռուսական աշխարհակալութիւնը (ծափեր) : Բիչ առաջ յիշեցին Ֆրանքեւխորհրդային պաշինքը : Ռուսիա ինք քանիցս դաւաճանեց դաշնակիցներն, ինչպէս ըսին Պ. Ռիւնէ Մայէր եւ ներկայ վարչապետը : Խորհրդային աշխարհակալութեան պատասխանն է հաւաքական ապահովութեան կազմակերպումը, ազատ աշխարհին համերաշխութիւնը . Կ'ուզէ՞ք անխուսափելի դարձնել ա – զատ աշխարհին համերաշխութեան խնդիրը : Թող ամէն մէկը դիտնայ թէ այդ խնդրանքը կրնայ կախում ունենալ իր քուէարկութենէն » :

Ցետոյ պարզելով Փարիզի համաձայնութեանց առաւելութիւնները, Պ. Կի Մոլէ բացատրեց թէ անոնք ոչ թէ վախճանը, այլ մեկնակէտն են միացեալ Եւրոպայի կառուցման : Եւ զոհունակութիւն յայտնեց վարչապետին յայտարարութեանց համար : «Ռուսիան ե՞րբ խօսեցաւ քանակցութեանց մասին,— ձիշդ այն պահուն երբ ազատ աշխարհը սկսաւ կազմակերպուիլ» : Պատասխանելով համաձայնաթղթերուն մէկ հարցումին, բացատրեց թէ նախօրօդին մէկ հարցումին, բացատրեց թէ նախօրօդին Ս. Նահանգներու նախագահ Այզընհաուըր հեռագրեր էր ղրկած Մոլէի, Ատլանտեան պինակցութեան միւս բոլոր անդամներուն, Անգլիան եւ Ատլանտեան պինակցութեան միւս բոլոր անդամները այնքան կը պնդեն որպէս զի վաւերացը – նենք Փարիզի համաձայնութիւնները : Ինչո՞ւ այդքան կը պնդեն, եթէ ոչ նկատի առնելով Ս. Միութեան քաղաքականութիւնը 1945էն ի վեր : Եթէ այս վիճակին մատնուած ենք, պատճառը այն է որ երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր Ռուսիա միակ երկիրն է որ զէնքի տակ կը պահէ միլիոնաւոր պինուորներ : Տասը տարիէ ի վեր Ռուսիա աշնչացուց բազմաթիւ ժողովուրդներու ազատութիւնը : Իսկ ես չեմ կրնար ընդունիլ որ Գերմանիոյ վերապրումը ռուսական աշխարհակալութեան (ծափեր) : Բիչ առաջ յիշեցին Ֆրանքեւխորհրդային պաշինքը : Ռուսիա ինք քանիցս դաւաճանեց դաշնակիցներն, ինչպէս ըսին Պ. Ռիւնէ Մայէր եւ ներկայ վարչապետը : Խորհրդային աշխարհակալութեան պատասխանն է հաւաքական ապահովութեան կազմակերպումը, ազատ աշխարհին համերաշխութիւնը . Կ'ուզէ՞ք անխուսափելի դարձնել ազատ աշխարհին համերաշխութեան խնդիրը : Թող ամէն մէկը դիտնայ թէ այդ խնդրանքը կրնայ կախում ունենալ իր քուէարկութենէն » :

Գերմանիոյ պարագային Փարիզի համաձայնութեանց առաւելութիւնները, Պ. Կի Մոլէ բացատրեց թէ անոնք ոչ թէ վախճանը, այլ մեկնակէտն են միացեալ Եւրոպայի կառուցման : Եւ զոհունակութիւն յայտնեց վարչապետին յայտարարութեանց համար : «Ռուսիան ե՞րբ խօսեցաւ քանակցութեանց մասին,— ձիշդ այն պահուն երբ ազատ աշխարհը սկսաւ կազմակերպուիլ» : Պատասխանելով համաձայնաթղթերուն մէկ հարցումին, բացատրեց թէ նախօրօդին Ս. Նահանգներու նախագահ Այզընհաուըր հեռագրեր էր ղրկած Մոլէի, Ատլանտեան պինակցութեան միւս բոլոր անդամներուն, Անգլիան եւ Ատլանտեան պինակցութեան միւս բոլոր անդամները

— Գերման ընկերվարականները նախ եւ առաջ երկրին միացումը կը պահանջեն , եւ երբեք չեն մերժեր մասնակցիլ ազատ աշխարհին պաշտպանութեան : Դուք , համայնավարներ, քանի անդամ փորձեցիք ձեր բեմերը առաջնորդել գերման ընկերվարականները, բայց անոնք միշտ մերժեցին : Մեզի համար Գերմանիոյ միացումը չէ հիմնական խնդիրը, այլ անոր ազատ մասին անկախութեան պահպանումն է : Լեհաստանը միացեալ է, բայց ազատ չէ» :

Եզրակացնելով, Կի Մոլէ ըսաւ թէ ի – րենք պիտի քուէարկեն վաւերացումը , վասնզի ահագին դեր մը վերապահուած է Ֆրանսայի :

Զօր. ը Կոլի նախկին կուսակիցներուն ներկայացուցիչը բացատրեց թէ յանձն կ'առնեն «այս նոր զոհողութիւնը — վաւերացում — վասն զի ռուսական վտանգը աւելի ծանր է քան գերմանական վտանգը » : Այս առթիւ դովեց վարչապետին քաջութիւնը

ՄՈՍԿՈՒԱՅի անթելը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային բժիշկները զատ են խըլելէն (քանհէր) ծագումը : Ձշդրիտ մանրամասնութիւններ կը պակսին :

ԱԹԵՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ մէկ շաբաթէ ի վեր երկրաշարժի ցնցումներ կը զգացուին Պելոպոնէսի մէկ(ը : Զօրս – հինդ հարիւր բնակիչներ բացօթեայ կը պատկին, հակառակ ցուրտին եւ անձրեւին :

ՀԵՐՈՍԸ ԵՒ ՀԵՐՈՍՈՒՀԻՆ

Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան եւ Օր. Խաչուհի Գէրգէնեան :

(Եղեսիոյ հերոսամարտի տարեդարձին առթիւ որ կը ոճնուի այս կիրակի) :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՆՈՐ ԿՈՉԸ

Ուրիշ թէր ու դէմ ճառերէ վերջ, վերջերուան նիստին մէջ խօսք առաւ Պ. Մենդէս Ֆրանս, կրկին բացատրեց թէ « երկրին չափը կը պահանջէ կարելի եղածին չափ սուաւր մեծամասնութիւն մը ստանալ վաւերացման համար» : Երբ կը բացատրէր քուէարկելի բանաձեւերը, համայնավար ներկայացուցիչը, Տիւքլօ , յիշեցուց թէ Գերմանիոյ վերապինումն է բուն խնդիրը : Վարչապետը նկատի չառաւ այս դիտողութիւնը : Այն ատեն Տիւքլօ եւ ընկերները ազատակեցին .

— Կը վախնայ գործածել բուն բառը : Չի համարձակիր :

Վարչապետը չարունակելով իր ճառը, պնդեց թէ անհրաժեշտ է սուաւր մեծամասնութիւն մը : «Անչուշտ հասկնալի է որ Ֆրանսացիներու մեծամասնութիւնը խոր անձկութիւն մը կը զգայ պատերազմին տասը տարի վերջ Գերմաններուն դէնք տալու գաղափարին առջեւ : Բայց կարեւորը այն է որ նկատի առնենք թէ ի՞նչ կ'ըլլայ հետեւանքը, եթէ ժխտական քուէարկութիւն մը կատարուի : Ոչ միայն Ատլանտեան միութիւնը պիտի վտանգուի, այլ եւ պիտի չկրնանք որեւէ բանակցութիւն կատարել : Փարիզի համաձայնութիւնները յարձակողական խմբակցութիւն մը չեն կազմեր : Քառս տարի է որ սեղանի վրայ է այս խնդիրը : Այդ չորս տարիներու ընթացքին Ս. Միութիւնը չկատարեց որեւէ ձեռնարկ որ արդարացնէր յետաձգումը : Հետեւաբար որ եւ է պատճառ չկայ յետաձգելու վաւերացումը որ աւելի պիտի զօրացնէ ազատ ժողովուրդներուն դիրքը» :

Վարչապետին մնացեալ բացատրութիւններն ալ խոր տպաւորութիւն գործեցին, չափաւոր տարրերուն վրայ եւ քուէարկութիւնը յետաձգուեցաւ 24 ժամ, ընդհանուր ջղագրգռութեան մէջ :

× Ֆրանսայի, Հոլանտայի եւ արեւելեան Գերմանիոյ համայնավարները կոչ մը ուղղեցին արեւմտեան Գերմանիոյ իրենց ընկերներուն, որպէսզի խափանեն Փարիզի համաձայնութեանց վերջնական վաւերացումը :

ԻՍՐԱՅԷԼ հաւանութիւն յայտնեց որ Սուրիոյ օդանաւերը թռիչքներ կատարեն իր երկրին վրայ, կարդ մը պայմաններով :

ՓԱՊՈՒՂԻ մը (մէթրօ) պիտի չինուի Պոլսոյ մէջ, Ֆրանսական ընկերութեան մը կողմէ : Փապուղին պիտի ունենայ 11 քիլոմէթր երկայնութիւն, 15 կայարան եւ քանի մէթր խորութիւն, բանելով Մէճիտիէքէյէն մինչեւ Ենիքափու : Կը յուսան առաջին դիծը բանալ 1958ին, եթէ քաղաքապետութիւնը արագադրէ անհրաժեշտ վարկերը :

ԵՐԿՈՒ ՀՐԱԲՈՒԽՆԵՐ, Սթրոմպոլի եւ Ետնա, բարբոքումի նշանները կը ցուցնեն , մտահոգութիւն պատճառելով Իտալիոյ մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ ՄԵԹՐՕՆ հակահարուածելու փորձ մը կատարուեցաւ առջի օր, կարգ մը անուշահոտութիւններով :

ՈՒՐՖԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 39ՐԴ ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

«Մեռելներու գերեզմանները
Ողջերու սրտերուն մէջ պէտք է պահուին»

*Ցայսօր պիտնականի մը խօսքն է, բը-
խած խորին ուսումնասիրութենէ մը եւ
նուիրագործուած բազմաթիւ քաղաքական
ու պիտական հանճարներու կողմէ զար-
դու ընթացքին :*

*Որչափ խմաստալից՝ նոյնքան ալ խրա-
տական է այս խօսքը : Ժողովուրդներու
գոյութիւնը կապուած է մեռելներու ան-
թառամ յիշատակին, անոնց պանծալի
պայքարներուն, անոնց ոգեւորիչ գործու-
նէութեանց : Հերոսները եւ հանճարներն
են որ խանդավառած եւ ապրեցուցած են՝
հազարամեակներէ ի վեր իրենց յաջորդ
սերունդները :*

*Մարդ անհատը ինչո՞ւ կապուած է իր
մեռելին, անշնչացած, փոշիացած սրտ-
հատորին, անոնց անզարթ եւ յաւիտենա-
կան մեկնումէն վերջ : Ի՞նչ են այն փար-
թամ արձաններն ու կոթողները, հասա-
րակ գերեզմանոցները, անոնց՝ մեռել-
ներուն մեր յարգանքն ու երախտապիտու-
թիւնը : Անոնց մեծագործութիւններով
ապրելու վսեմ ձգտումէն զատ, ոչինչով
կարելի է բացատրել այս երեւոյթը : Ո-
գեւորութեան եւ հաւատքի կենդանի աղ-
բիւրներ են գերեզմանները : Հիմակ, Ուր-
ֆան, հազարաւոր մղոններ հեռու սրբա-
վայր մըն է մեր յօշոտուած հայրենիքն,
քաջամարտիկ տիտաններուն գերեզման-
ներով : Այդ գերեզմանները նստած մեր
սրտերուն մէջ, մեզ կը պարտադրեն իրենց
յիշատակը ոգեկոչել, փոխանցել յաջորդ
սերունդներուն, որպէսզի յարատեւէ ցե-
ղին գոյութիւնը :*

*Ուրֆան գարեր ու գարեր մաքառած է
ի խնդիր սրբազան իդէալի մը իրականաց-
ման, նեռուելով անհաւասար զուգարին-
րու մէջ, ցեղին յաւիտենականացման,
անոր մշակոյթին ազատ եւ ապահով գար-
գացման, վերջապէս հայրենիքի ազատու-
թեան սերոյն :*

*Այն ժողովուրդները, որոնք իրենց
մարտական քաջութեամբ կը պայքարին՝
եւ իրենց կամքը կը պարտադրեն, միշտ
կը վայելեն յարգանք ու ակնածանք, սե-
րունդէ սերունդ, քանդակելով հայրենիքի
սէրը անոնց հոգիներուն մէջ :*

*Դժբախտաբար, ուժի եւ պայքարի օ-
րէնքը ընդունուած է իրրեւ գերագոյն
ազդակ՝ ցեղերու կենսունակութեան : Հա-
յը իրրեւ չինարար եւ խաղաղ ժողովուրդ,
չէր կրնար խուսափիլ այս ճշմարտութե-
նէն : Ուստի դիտակցութեամբ, հաւատ-
քով եւ յանդգնութեամբ նետուեցաւ ահեղ
պայքարներին մէջ :*

1915ին Եղեռոյ մէջ, բուռ մը հայ քա-
ջեր անձնուիրաբար արամադրեցին իրենց
կեանքն երիտասարդութեան եռացող ա-
րիւնը որպէսզի անչէջ մնայ ցեղին ստեղ-
ծագործութեան թափը, սրսռապնդելով
գալոց սերունդները :

Այդ վսեմ հաւատքով համակուած խի-
զախներն արիւնածարաւ թշնամիներուն
դէմ, անոր կանխամտածուած հրէշային
ծրագիրները վիժեցնելու համար : Անոնք
նախճիրին դէմ ծառանալով դիմեցին փոխ
վրէժի :

Հայ քաջերու հոգիները փոթորկած,
բռնկած էր ի տես սարքուած անպատում
սպանդին : Անոնք Վահաղնեան յանդգնու-
թեամբ նետուեցան ոռմտագաշա, իրրեւ
վիշապաքաղներ, ահ ու սարսափի մատ-
նելով դահիճներու վոհմակը : Այս խիզախ
արարքով յաւերժացուցին իրենց նախա-
հայրերուն մարտական ոգին :

1915էն շատ առաջ, Մկրտիչ Եօթնեղ-
բայրեաններու հեռատեսութեան չնորհիւ,
նախապատրաստուած էր քաջարի հոյլ մը
նուիրեալներու : Կազմակերպուած էր դիւ-
ցազնամարտի մանրագնին ծրագիրը : Հա-
կահարուածը չչմեցուց թշնամի զեկավա-
րութիւնը, եւ Ուրֆան անմահացաւ իր
հերոսամարտով, յաւերժացնելով ապա-
տութեան եւ խաղաղասիրութեան ազնիւ
ճգտումը :

Ուրֆացին իր արի արանց քաջերու դո-
հաբերութեամբ Հայոց պատմութեան մէջ
բացաւ փառաւոր էջ մը, իրրեւ ժառան-
գութիւն իր յաջորդներուն :

1919ին, ազգային չինարար ոգին պաշ-
տելի նահատակներուն ոսկորներուն վրայ
կը բարձրացնէր նոր բոյներ : Դժոխքէն
մազապուրծ ապաստան՝ Տէր Զօրի խրճ-
ճակները աշխարհ մը կը չէնցնէին : Գի-

ՔԱՐԷՆ ԵՓՓԷ ՀԱՅՐ

●

ՄՄԲ.— Պէյրութի մէջ մամուլին յանձ-
նուած է ստուար հատոր մը, «*Եդեսիոյ ծու-
չապաուումը*», ճոխ եւ բազմակողմանի
բովանդակութեամբ :

Հերոսամարտի տարեդարձին առթիւ,
կ'արտադրենք հատուած մը Քարէն Եփ-
փէ մասին, որուն կեանքը սերտօրէն
կապուած է հայկական տառապանքին,
մասնաւորապէս Ուրֆայի եղերական
դէպքերուն. —

*Գրել Ուրֆայի հայութեան վերջին կէս
դարու պատմութիւնը, առանց Տանիմար-
քացի այս ազգկան յիշատակութեան, մէկ
կողմէ պիտի կազմէր մեծ պակասութիւն
մը նոյնինքն այդ պատմութեան համար,
իսկ միւս կողմէ մեծ անիրաւութիւն մը,
այս իրաւունքն ազնիւ, մեծահոգի եւ հա-
յանալու ատիճան հայանուէր այս ազ-
գկան հանդէպ :*

*Իր վաթսուն տարիներու սեմին վրայ,
աչքերը կեանքին փակած այս մեծ մար-
դասէրը, իր կեանքի մեծագոյն մասը ան-
ցուց հայութեան մէջ, ապրեցաւ Հայու
ուրախութիւններէն եւ ուելի շատ տառա-
պանքները, լաւագոյնս ճանչցաւ հայ
կեանքը եւ մասնակից դարձաւ անոր ներ-
քին իրապարձութեանց :*

*1876ին ծնած Քուրենհակի արուարձան-
ներէն մէկուն մէջ, 1903ին՝ 27 տարեկանին
է որ մարդ-ծառայութեան ոգեկոչումը
բերէ Ուրֆա, մասնակցելու համար հայ
վիշտն ու տառապանքը ամոքելու մարդա-
սիրական գործին, իրր անդամ մեծանուն
Տօքթ. Եօհաննէս Լէփսիուսի Տէօչ Օրիան
Միսիոնին, սառնձնելով 1895ի ջարդերուն
որբացած հայ մանուկներու հոգատարու-
թիւնը, Մեզրէթ Խանի գերմանական որ-
բանոցին մէջ, որ իրր ազգային կալուած,
տրամադրուած էր այդ նպատակին :*

*Որբերու գործին ծանրութիւնը եւ ա-
ղէտին մեծութիւնը տուած ըլլալու հա-
մար յիշենք, որ բացի գերմանականէն,
Ուրֆայի մէջ հաստատուած էին ամերիկ-
եան որբանոցը, ամերիկացի Միս Քօրինա
Շաթըզի վարչութեան տակ, հաստատ-
ուած բողոքականաց ժողովարանի չրջա-
փակին մէջ, եւ ազգային որբանոցը, ազ-
գային վարչութեան մատակարարու-
թեամբ Ս. Սարգիս վանքին մէջ :*

*Օր. Քարէն Եփփէի մէջ առաջին մէկ օ-
րէն ի յայտ եկաւ ներքին մարդը, որպէս
իսկական մարդասէր եւ հայանուէր, զերծ
կրօնական եւ յարանուանական նախապա-
շարումներէ, եւ որպէս գործնական միտք :*

*Գիտցաւ դնահատել որ նախ ուսումնա-
սիրել եւ ճանչնալ պէտք էր միջավայրն ու
ժողովուրդը, որոնց մէջ պիտի գործէր
ինք, ճանչնալ վարքն ու բարքը, կենցաղն
ու հոգեկան ներքին աշխարհը՝ իր խնամ-
քին յանձնուած մատաղատի մանուկնե-
րուն : Եւ յաջողեցաւ :*

*Առաջին հոգն եղաւ սորվիլ հայերէնը եւ
կարճ ժամանակի մէջ տիրացաւ անոր,*

*տարիներու ընթացքին ճոխացնելով իր
բառամթերքը, թափանցելով Ուրֆայի
բարբառի նրբութիւններուն եւ իւրացնե-
լով նոյնիսկ սրամտանութիւնները : Կը զրէր
ու կը կարդար հայ լեզուն, բայց կը խօ-
սէր զրականի եւ տեղական բարբառի
խառնուրդ մը, որ միացած Տանիմարքա-
ցիի առոդանութեան, կարծէք կը կազմէր
մասնաւոր երաժշտութիւն մը :*

*Լեզուի այս ծանօթութիւնը կարելիու-
թիւն կ'ընծայէր, դրաղելու իւրաքանչիւր
երախայով առանձնաբար, ուսումնասիրել
անոնցմէ իւրաքանչիւրի խառնուածքն ու
հոգին, ըստ այնմ ընելու իր անօրինու-
թիւնները, միշտ խմաստուն եւ տեղին :*

*Առաջին օրէն իր համոզումն էր եւ մին-
չեւ վերջ ալ մնաց այն՝ որ իր խնամքին
յանձնուած դժբախտները պէտք է պատ-
րաստուին կեանքի պայքարին, եւ այս
համոզումով, ուսման հետ զուգընթաց,
կարելիութիւններ ստեղծէ արհեստագի-
տական ծանօթութիւններ տալու, մասնա-
ւոր հակում ունեցողներուն, որոնց ճըշ-
դումը, իր խորաթափանց ուսումնասի-
րութեան հետեւանքն էր : Այսպէս է որ
Մելլէթ Խանի որբանոցին մէջ զարդացուց
արհեստի երեք ճիւղեր.— մանուածա-
գործութիւն, ներկարարութիւն եւ խալա-
խորդութիւն :*

*Գործնական այս ոգիին արդասիքը մին-
չեւ այսօր կը չարունակէ գոյութիւն ու-
նենալ վերապրող Ուրֆացիներուն մէջ :*

*Կարծէք սովորութիւն դարձած է որ
հայութեան վէրքերը ամոքելու առաքե-
լութեամբ Արեւելք եկող արեւմուտքցի
միսիոնարներէն ոմանք իրենք իրենց իրա-
ւունք տան հայ ժողովուրդին քրիստո-
նէութեան դասեր տալու : Օր. Քարէն Եփ-
փէ ոչ միայն որեւէ փորձ չըրաւ 16 դա-
րերէ ի վեր պաշտօնապէս քրիստոնէացած
հայութիւնը այլ յարանուանութեանց
կապելու, այլ տարիներու ընթացքին ինք
«լուսաւորչականացաւ», Գնունդի եւ յա-
րութեան Զատկի տօներուն ընդունեց Հայ
Եկեղեցւոյ հաղորդութիւնը, եւ ի վերջոյ,
իր խոկ կտակով թաղուեցաւ լուսաւորչա-
կան եկեղեցւոյ ծէսով եւ լուսաւորչական
գերեզմանատան մէջ :*

*Իր այս ըմբռնումն էր, որ առաջին մէկ
օրէն դինք բարեկամացուց նախ առաջ-
նորդ Անանիա վարդապետ Հազարապետ-
եանին ու ապա Արտաւազդ վարդապետ
Գալէնեէրեանին, իսկ աւելի վերջ, 1920-
էն ետք Հալէպի առաջնորդ Արտաւազդ ե-
պիսկոպոս Սիւրմէեանին :*

*Իր յարաւմբ Հայ – առաքելական Եկե-
ղեցիին չմնաց պղատոնական համակրան-
քի առհմանններուն մէջ : Այն ըմբռնումով
որ եկեղեցին գօրաւոր ազդակ մըն է հա-
յապահպանման, մեծ ծառայութիւն բե-
րաւ Հալէպի Մէյտան թաղի Ս. Գրիգոր
Լուսաւորիչ եկեղեցիի շինութեան, նիւ-
թական կարեւոր յատկացումներով : Այն-
վարան կարելի է յայտնել, որ իր բարո-
յական եւ նիւթական քաջալերանքին չը-
նորհիւ էր, որ Արտաւազդ եպիսկոպոս
համարձակեցաւ ձեռնարկելու այդ եկե-
ղեցիի կառուցման, որուն հիմնօրհնէքի ա-
րարողութեան մատուռն ալ Քարէն Եփփէ
ինք հոդաց, եւ ջերմեռանդ երկիւղածու-
թեամբ ներկայ եղաւ նոյն արարողու-
թեան, որուն վայելչութենէն եւ խորհր-
դաւորութենէն խորապէս ազդաւորուեցաւ
եւ մինչեւ վերջ պահեց այդ տպաւորու-
թիւնը :*

*Հայ Եկեղեցիի հանդէպ իր համարու-
մին եւ կապին դեղեցիկ արտայայտու-
թիւնն էր նաեւ այն կարզադրութիւնը,
ըստ որում, Հալէպի մէջ արաբ, քիւրտ եւ
թուրք միջավայրերէ ազատագրած երկ-
սեռ հայ բեկորներուն մօտ, հայկական
կապը զօրացնելու նպատակով՝ չարաթա-
կան մէկ անգամ հայ քահանայ մը կուգար
ազատագիրներու կայանը եւ կրօնական
դաս ու խրատներ կուտար անոնց : Քարէն
Եփփէի համոզումով հայ եկեղեցականի
կերպարանքին տեսքն իսկ հոգեբանօրէն
կրնար ազդել, տարիներով խլամ միջա-
վայրի մէջ ապրած այդ դժբախտներուն
վրայ : Եւ սխալ չէր այս կարծիքը : Որով-
հետեւ տարիքով շատ փոքր ազատագիր-
ներուն մէջ, հայ քահանայի տեսքը ար-
թնցուց անցեալի յիշատակներ եւ անոնք
շատ շուտով հայացան :*

*Այս հոգեբանութեամբ եւ նուիրումով
Քարէն Եփփէ վարեց Մելլէթ Խանի որբա-
նոցը, մինչեւ հայութեան դէմուն պայ-
թող համատարած աղէտը, 1915ին :*

*Մինչեւ այս թուականը իր մէջ ի յայտ
եկած էր մարդասէրը, հայասէրը եւ
դ ըծնական ոգին :*

*Բայց այս թուականին ի յայտ կուգայ
անվեհեր, անձնուէր եւ հերոս կինը :*

*1915 Մայիսին Ուրֆա կը հասնի Զէյ-
թունցիներու առաջին կարաւանը, տարա-
դրութեան բոլոր արհաւիրքներուն են-
թարկուած, անօթի, ծարաւ, կիսամերկ
ու բոկոտն : Այս թշուառութեան ի տես
կ'ըմբոստանայ Տանիմարքացի այս արի
աղէիկը եւ այդ պայմաններուն մէջ իրեն
համար միակ կարելիին կը նուիրուի, հաց
եւ ջուր հասցնելով այդ դժբախտ ու թշ-
ուառ զանգուածին : Հակառակ կառավա-
րական արգելքին կը մտնէ անոնց մէջ, կը
մխիթարէ, կը սփոփէ, բժշկական կարելի
խնամքը կը հասցնէ, ուտելիք եւ հագուստ
կը բաժնէ եւ ի վերջոյ կը սպիտակ կա-
ռավարիչին առջեւ պաշտպանել ինքզինք,
մարդկային պարտականութիւն կատարած
ըլլալու փաստարկութեամբ ու կը խարա-
նէ կառավարութեան ընթացքը :*

Մ. ՀԵՐԱՐԴԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ԵՒ ՃԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

●

ԳԱՀԻՐԷ, 20 Դեկտ.— Երէկ, կիրակի, կէսօրէ հաք ժամը 5·30ին, «*Ծուսաբեր*» թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Համազգայինի եւ Փալանճեան Ճեմարանի հիմնադրութեան 25ամեայ յոբելեանի տո-նակատարութիւնը : Սրահը լեցուն էր բազ-մութեամբ :

Պարզ հանդիսութիւն մը չէր տեղի ու-նեցածը, այլ փառաւոր մը, երախտագէտ յարգանքի ու մեծարանքի արտայայտու-թիւն մը բոլոր անոնց հանդէպ, — ողջ թէ մեռած, — որոնք 25 տարի առաջ հիմը դրին այս մեծ ու ծաւալուն ընկերակցու-թեան : Ներկաներէն շատեր, որոնք մօտէն ծանօթ էին «*Երրորդութեան*» Շանթ, Ազ-բալեան, Օհանջանեան, ամանք իրրեւ բա-րեկամ, ուրիշներ իրրեւ ընկեր ու գոր-ծակից, լուռ յուզումով ոգեկոչեցին ա-նոնց յիշատակը :

Եկեղեցական դաղութը, իրրեւ ծնողը եւ հոգեւոր հայրը Համազգայինի, երէկ ի-րաւամբ հպարտ կը զգար ինքզինք՝ ծը-նունդ տուած ըլլալուն համար հայ մշա-կոյթին եւ կրթութեան պահակի դերը կատարող այս ազգանուէր ու ազգաչէն Միութեան :

Ժամը ճիշդ 5·30ին, Գահիրէի Ծորելե-նական Ճանճնախումբի նախագահ պ. Ա. Ւետիս Զագրճեան կարդաց իր բացման խօսքը, որ ունկնդրուեցաւ երկիւղած լը-ռութեան մէջ : Ապա հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարդել յիշա-տակը Համազգայինի հիմնադիրներէն հանդուցեալ Շանթի, Ազբալեանի, Օհան-ջանեանի, Եսայեանի, Իփէկեանի, Պա-լըճեանի, որոնք բախտը չունեցան այսօր

ղեցիի կառուցման, որուն հիմնօրհնէքի ա-րարողութեան մատուռն ալ Քարէն Եփփէ ինք հոդաց, եւ ջերմեռանդ երկիւղածու-թեամբ ներկայ եղաւ նոյն արարողու-թեան, որուն վայելչութենէն եւ խորհր-դաւորութենէն խորապէս ազդաւորուեցաւ եւ մինչեւ վերջ պահեց այդ տպաւորու-թիւնը :

Հայ Եկեղեցիի հանդէպ իր համարու-մին եւ կապին դեղեցիկ արտայայտու-թիւնն էր նաեւ այն կարզադրութիւնը, ըստ որում, Հալէպի մէջ արաբ, քիւրտ եւ թուրք միջավայրերէ ազատագրած երկ-սեռ հայ բեկորներուն մօտ, հայկական կապը զօրացնելու նպատակով՝ չարաթա-կան մէկ անգամ հայ քահանայ մը կուգար ազատագիրներու կայանը եւ կրօնական դաս ու խրատներ կուտար անոնց : Քարէն Եփփէի համոզումով հայ եկեղեցականի կերպարանքին տեսքն իսկ հոգեբանօրէն կրնար ազդել, տարիներով խլամ միջա-վայրի մէջ ապրած այդ դժբախտներուն վրայ : Եւ սխալ չէր այս կարծիքը : Որով-հետեւ տարիքով շատ փոքր ազատագիր-ներուն մէջ, հայ քահանայի տեսքը ար-թնցուց անցեալի յիշատակներ եւ անոնք շատ շուտով հայացան :

Այս հոգեբանութեամբ եւ նուիրումով Քարէն Եփփէ վարեց Մելլէթ Խանի որբա-նոցը, մինչեւ հայութեան դէմուն պայ-թող համատարած աղէտը, 1915ին :

Մինչեւ այս թուականը իր մէջ ի յայտ եկած էր մարդասէրը, հայասէրը եւ դ ըծնական ոգին :

Բայց այս թուականին ի յայտ կուգայ անվեհեր, անձնուէր եւ հերոս կինը :

1915 Մայիսին Ուրֆա կը հասնի Զէյ-թունցիներու առաջին կարաւանը, տարա-դրութեան բոլոր արհաւիրքներուն են-թարկուած, անօթի, ծարաւ, կիսամերկ ու բոկոտն : Այս թշուառութեան ի տես կ'ըմբոստանայ Տանիմարքացի այս արի աղէիկը եւ այդ պայմաններուն մէջ իրեն համար միակ կարելիին կը նուիրուի, հաց եւ ջուր հասցնելով այդ դժբախտ ու թշ-ուառ զանգուածին : Հակառակ կառավա-րական արգելքին կը մտնէ անոնց մէջ, կը մխիթարէ, կը սփոփէ, բժշկական կարելի խնամքը կը հասցնէ, ուտելիք եւ հագուստ կը բաժնէ եւ ի վերջոյ կը սպիտակ կա-ռավարիչին առջեւ պաշտպանել ինքզինք, մարդկային պարտականութիւն կատարած ըլլալու փաստարկութեամբ ու կը խարա-նէ կառավարութեան ընթացքը :

Մ. ՀԵՐԱՐԴԵԱՆ

ՈՎՔԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

•

Տղայոց մասնաւոր վարժարանի մը տեսուչ՝ Պ. Ա. Ա. Ա. ... ...

Թուրքեւիզերմանի առեւտրական դաշնագիրը մը կնքուեցաւ Դեկտ. 27ին, Անգարայի մէջ։ Արեւմտեան Գերմանիան 225 միլիոն մարքի վարկ մը կը բանայ այս դաշնագրով։ Շատ մը ձեռնարկներու կարգին, ութսար ագարակ մը պիտի հաստատուի Թուրքիոյ մէջ։

ԵԳԻՊՏՈՍի արտահարդ առեւտրի կառավարութիւնը Իսլամ եղբայր մը, հինգ հոգի ալ ցկեանս բանտարկու – թեան։ Առեւտրի ցարդ անպարտ արձակած է 37 ամբաստանեալներ, 50 հոգի դատապարտած են 10 – 15 տարի ժամկէտով բանտարկութեան, 23 հոգի՝ տասը տարուան (յանձգործած)։ Դատավարութիւնները կը շարունակուին Նոյ. 1էն ի վեր։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոր տարի եւ Ս. Ծնունդ

1 Յունուար, Շաբաթ, Ամանորի պաշտամունք։

ՓԱՐԻԶի եկեղեցւոյ կրթ. մարմինը չնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները։—

Պ. Մարզար Յակոբեանէ հազար ֆր., ողբ. Պետրոս Փափազեանի մահուան առթիւ։

Տէր եւ Տիկին Զ. Քիւթնէրեան հազար ֆր. Պանէլօ Քաշանի կարմիր Խաչի մասնաճիւղէ հազար ֆր., Սարեան ընտանիքէ տասը հազար ֆր. ողբ. Մարտիրոս Սալեանի մահուան առթիւ։

Տէր եւ Տիկին Ե. Յարութիւնեանէ, Վիլժիւիֆէն հինգ հարիւր ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Քիւթնէրեանէ հինգ հարիւր ֆր. ողբ. Գրիգոր Յարութիւնեանի մահուան առթիւ։

Պ. Ճալալեանէ եօթը հազար ֆր. իր քրոջ մահուան քառասունքին առթիւ։ Ամն հազար ֆրանք։

× Պանէլօ Քաշանի կրթ. մարմինը չնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները։—

Պ. Ենովք Յարութիւնեան իր պզկան Օր. Տիգրանուհիի ամուսնութեան առթիւ հազար ֆրանք, նաեւ Տէր եւ Տիկին Զապէլ Փիլիպոսեան հազար ֆրանք, իրենց անդրանիկ Թոռնիկին առաջին տարեդարձին առթիւ։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ՅՈՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ, ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ

Կը ներկայացնէ եւ կը խաղայ Յ. Պարոնեանի՝ ՇՈՂՈՔՈՐԹԸ եւ Գ. Վահանի՝ ԱՌԱՆՑ ՍԻՐՈՑ։

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Կարասունի «Նիկոլ Դուման» խումբի եւ Նոր Սերունդի «Վարանդեան» Անդրանիկ Թատերախումբի, ղեկավարութեամբ Ն. Սարգիսեանի։ Առաջին անգամ բլլալով մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի Սրբազանի ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Ընտանեկան յուզիչ առասպել, չորս արարք։

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, Կարասան Պիվէրի «Գեղուն»ի տան մէջ։

Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։ Մուտքը ազատ է։

ՆՈՒԻՐ

Ս. Ժերմէն Ան Լէյէն.— Պ. Եղիկեանի Նոր Տարուան առթիւ հազար ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման, երկու հազար Լիոնի եկեղեցւոյ չինու – թեան եւ երկու հազար ալ Այնճարի «Յառաջ» վարժարանին։ Սառնալ Յառաջէն։

× Քէլէմոն Ֆէռանէն, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Թիւթիւնճեան իրենց զաւկին՝ Լեւոնիկի ապաքինման առթիւ հինգ հազար ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Օգափոխութեան կայանին եւ հազար ֆր. Շաւիլի մասնաճիւղին։

× Անթոնիէն Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան Տիկին Արզուեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի կայանին եւ հազար ֆր. ալ Հ. Ց. Դ. Տան Փոնտէն։ Սառնալ «Յառաջ»էն։

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Բնիկ կեսարացի Լօ – ժէնի եւ Վիքթոր կը փնտռեն իրե՛ց եղբայրը՝ Արթին Օգոմուշեան, որ կորսուած է Իզմիրի մէջ 1922ին։ Կը բնակէր թիւ 35 Տէյիրմէն փողոց։ Տեղեկացնել Տիկին Լօժէնի Տպաղեանի, 19 ռիւ Մարսէլ Պինէ, Պուա Քոլոմպ (Սէն), Ֆրանս։

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ

ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Այս կիրակի ժամը հինգ 15ին, Ազգ. տան թատերասրահը, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։

Կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ։

Բոլոր աշակերտներու կողմէ պիտի ներկայացուի ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ *եւ* ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌԸ։

Կը հրաւիրուին ծնողները եւ բարեկամները։

ՏՕՆԱԾԱՌ — ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէպինի մասնաճիւղի կողմէ, մասնակցութեամբ դպրոցի հոգաբարձութեան։ Տեղի պիտի ունենայ 2 Յունուար, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը։

Ճոխ յայտագիր, սիրուն անակնկալներ։ Կաղանդ պապան պիտի այցելէ մանուկներուն։

Մուտքը ազատ է։ Կը հրաւիրուիամբողջ գաղութը անխտիր։

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Այս Շաբաթ, Յունուար 1, առաւօտեան ժամը 10ին Ս. պատարագ պիտի մատուցուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կաղանդի առթիւ կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Պուլ. Օտտոյի մասնաճիւղին եւ Ս. Յակոբ Մաւրան Թաղականութեան կողմէ, այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար Էնթէրնասիոնալի սրահը, 230 Շըմէն տը լա Մատրակ վիլ։

Առաջնորդութեամբ իրենց ուսուցչուհի Տիկ. Ս. Թորոսեանի պիտի ներկայացուի դպրոցական թատերախաղ մը, (Տօնածառի եաեւէն) 8–12 տարեկան աշակերտներու կողմէ։

Ճոխ յայտագիր եւ սիրուն անակնկալներ, կաղանդ Պապան պիտի այցելէ մանուկներուն։

Մուտքը ազատ է, 7էն 10 հայկական եւ եւրոպական պարեր։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՏՕՆԱԾԱՌ

Ֆ. Կ. Խաչի Պուասոյի մասնաճիւղի դպրոցական հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, 24 ռիւ տէ Պահիւթիէ։

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, դուէրգ, արամախօսութիւն, պար եւն.։

Ջաւեշտ մը աշակերտներու կողմէ։

Կաղանդ Պապան մրգեղէններ պիտի բաժնէ փոքրերուն։ Մուտքը ազատ է

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի ի յիշատակ Ուրֆայի հերոսներուն եւ նահատակներուն։

Այս առթիւ պիտի յիշատակուին նաեւ Փարիզի մէջ մեռած Ուրֆացիներէ էքթէնճեան Կարապետ, Ճարահեան Խորէն, Էօթինեղրայրեան Գէորգ, Քիլէճեան Գէորգ, Թաշճեան Արշակ։

★

Տէր եւ Տիկին Կարօ Ժամկոչեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԻՒԹՈՐԻԱ ՍԵՐՏԱՐԵԱՆԻ

(Ծնեալ Տարայեան)

մահուան քառասունքին առթիւ, եւ իրենց եղբօր Յովսէփ Տարայեանի յիշատակին։

Կը հրաւիրուին ազգականները յիշատակը յարգողները։

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 39ՐԴ ԵՒ 35ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԵՐՈՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

կազմակերպուած Փարիզի Ուրֆայի Հայր. Միութեան կողմէ

Յունուար 2, կիրակի ժամը 15էն 24

CERCLE MILITAIREի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ Dr. BERNARD LAFAYի

Նախկին նախարար, Փարիզի քաղաքապետ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Général d'Armée DUFIEUX

Ներկայ կ'ըլլան Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ, Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Ց. ՀԻՄԱՑԵԱՆ

Արտասանութիւն Տիկին Ա. ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Փրանսերէն), Պ. ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ երգ, Տիկին Լ. ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ։ *Անիէռի եւ Իսթի Նոր Սերունդի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Դայիշ Եաճի։*

Orchestre BERNIE OLIVER (Grande formation)

Ճոխ պիւֆէ, առանդական հում քիւֆթէ, Սէմսէթ, ժողովրդական պիներով։

Մուտք 300 ֆր., ուսանողներու եւ զինուորներու կէս գին։

Ներկայ՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԱՑԵԱՆ

En toutes circonstances, dites-le avec des fleurs ...

de VOTRE CHOIX

VOTRE CHOIX

MAISON ANTREASSIAN
107, RUE ORFILA, PARIS (20)
Carrefour Pelleport (Face au métro)
25 années d'expérience parisienne en font une maison de confiance et de grande classe. Si vous ne pouvez pas vous rendre sur place
Téléphonez à MEN. : 68 - 45 ou 95 - 49
Du bouquet modeste à la corbeille somptueuse vos envois seront toujours remarqués par le bon goût et la fraicheur des fleurs.
Livraison gratuite Paris et proche banlieue
Envoi de fleurs dans le monde entier par INTERFLORA
Quelques prix pour les fêtes 1954 -55
Cyclamens de 750 à 3500 frcs.
Azalées de 1200 à 12000 frcs.
Plantes vertes de 300 à 30000 frc s
Corbeille de fleurs et fruits à partir de 3000 frs
A qualitè égale le meilleur marchê de Paris.
Ouvert tous les jours, même le dimanche jusqu'à 21 heures

REVEILLON !!!

Զուարթ եւ հաճելի կաղանդի գարթօնքը միշտ

CHEZ SASSOUNI

Ուր պիտի գտնէք ճոխ ու պէսպիսուն ուտելիքներ եւ խմիչքներ։

31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

Զարթօնքին համար ձեր բարեկամներով ժամադրուեցէք՝

Restaurant SASSOUNI

31, Rue d'Alexandrie Tél. GUT. 92-65

Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ։

Քօթիյօն եւ ուրիշ անակնկալներ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՍԵՂԱՆՆԵՐԸ

ԼԻԼԱՑԻ ՋԱՐԹՕՆՔԻ (REVEILLON)

ՀԱՇԱՑՈՒՑԱԿԸ (1500 ՖՐԱՆՔ)

Հայկական քօփիֆ, միտիա եւ տերեւով տոլմա, բազմաքիւ տեսակ աղանդերներ, (ապուխտ, երշիկ, բթուներով), պէօրէկ, փորը լեցուած հնդկահաւ, սալատ, պաղեղիրներ, ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐ, արեւելեան անուշեղէններ (փակլավա, էմմէ քաւուքիֆ) եւ զանազան պտուղներ։

Ընտիր խմիչքներ (շամփանիա, օղի եւն.) ԿԸ ՆՈՒԱՃԵՆ ՔԱՆՈՆԻ ՊՕՂՈՍ, *ՈՒՏԻ ԵՒ ՔԻՄԻՆՋԻՍ* ԱԼՖՈՆՍ *եւ* ՋՈՒԹԱՒԱՀԱՐ ՀԱՑԿ։

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը՝

TRI. 31-62, 24, Rne St. Lazare
Mètro Notre Dame de Lorette

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

Մ Ի Ս Պ Ա Ս Էֆ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆԸ ՃՈԽԱՑՆԵԼՈՒ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՎ

ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻՆ ԿՈՎ՝

Անհրաժեշտ ընկերներ պէտք են, թերթաւուշ (փաքլավա), թելաիայա (խառատիֆ), խուրապիյէ կարագով, պատրաստուած սիմիթքներ, չէօրէֆ, լոֆուա, հէլվա, ձեր աչքին առջեւ պատրաստ, ձեր մաքէն ու սրտէն անցած բոլոր անուշ բաները...

ՀԱՄՑԸՆ, ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ Է

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, RUE DE TRÉVISE, Métro CADET Tél. TAI. 65 - 44

(ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ՕՐ ԱՌԱՋ ԸՆԵԼ)

ՅԱՆՁՆՕԹ.— Հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու համար մասնաւոր վեղարեւ փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի։

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ, ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Պ Ո Մ Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր ը հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի),

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, Rue LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE